REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

BILTEN SUDSKE PRAKSE

Tom I

januar – jun 2017

Izdavač:

Ustavni sud Republike Kosovo

Uređivački odbor:

Gospođa Arta Rama-Hajrizi, Predsednik Ustavnog Suda,
Prof. Dr Ivan Čukalović, potpredsednik Ustavnog suda
Gospodin Almiro Rodrigues, sudija Ustavnog suda,
Prof Dr Snežana Botušarova, sudija Ustavnog suda,
Gospodin, Milot Vokshi, generalni sekretar Ustavnog suda,
Pravna jedinica Ustavnog suda

Pripremio:

Anita Çavdarbasha
Bardh Bokshi
Burim Hoxha
Jeton Bytyqi
Veton Dula

© 2017 Ustavni sud Republike Kosova

Autorska prava:

Nijedan deo ovog izdanja ne sme se reprodukovati ili prenositi u bilo kom obliku ili na bilo koji način, elektronski ili mehanički, uključujući fotokopiranje i snimanje, ili bilo kog skladišta informacija i sistema za preuzimanje, bez prethodnog pismenog odobrenja Ustavnog suda Republike Kosovo, osim ako nije izričito dozvoljeno kopiranje od strane nadležnog autorskim pravima.

Napomena:

Prema članu 116.4 Ustava Republike Kosova, odluke Ustavnog suda Kosova objavljuju se u Službenom glasniku Republike Kosova, što je primarni izvor za odluke Ustavnog suda. Ovaj Bilten ne zamenjuje primarni izvor za odluke Ustavnog suda. U slučaju sukoba ili nedoslednosti između odluka objavljenih u ovom Biltenu i odlukama objavljenim u Službenom listu Republike Kosovo, prednost ima.

Svrha sažetka odluka je da obezbedi opšti činjenično i pravno pregled predmeta i kratak rezime o odlukama Ustavnog suda. Pregled odluka i presuda ne mogu zameniti odluke Ustavnog suda niti predstavljaju stvarni oblik odluka/presuda Ustavnog suda.

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

BILTEN SUDSKE PRAKSE

januar – jun 2017

USTAVNOG SUDA REPUBLIKE KOSOVA

Pregled sadržaja

1. Predgovor 11
2. KI96/15, podnosilac zahteva: Mirsad Gashi, ocena ustavnosti rešenja Pzd. br. 59/2015 Vrhovnog suda Kosova od 20. maja 2015. godine 12
3. KI84/15, podnosilac zahteva: Selman Mustafa, ocena ustavnosti presude REV. 3 /2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 28. aprila 2015. godine 18
4. KI 80/15, KI81/15 i KI82/15 (spojeni), podnosilac zahteva: Rrahim Hoxha, ocena ustavnosti rešenja Ae. br. 188/2014, 189/2014 od 19. januara 2015. godine i rešenja Ae. br. 190/2014 od 20. januara 2015. godine, sva Apelacionog suda 26
5. KI 66/15, podnosilac zahteva: Bekim Baliu, ocena ustavnosti presude Pml. br. 13/2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 23. februara 2015. godine 32
6. KI91/16, podnosioci zahteva: Belkis Abazi, Fahrije Nuhiu, Bedrije Vërtopi, Ilaz Bullatovci, Atije Zeqiri, Artan Shabani, Dardane Xërxa, ocena ustavnosti presude AC-I-13-0264 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 21. januara 2016. godine 40
7. KI 137/15, podnosilac zahteva: Shefki Qerimi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 114/2015 Vrhovnog suda Kosova od 22. juna 2015. godine 48
8. KI87/16, podnositeljka zahteva: Nafije Bakalli, ocena ustavnosti rešenja AC-II-12-0189 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 18. februara 2016. godine 55
9. KI08/16, podnosilac zahteva: Premtim Provolija, ocena ustavnosti presude (Pml. br. 220/2015) Vrhovnog suda Kosova od 17. novembra 2015. godine 64
10. KI67/16, podnositeljka zahteva: Lumturije Voca, ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-041/14 Žalbenog veća Vrhovnog suda za Kosovsku agenciju za imovinu od 2. decembra 2015. godine 73
11. KI88/16, podnosilac zahteva: Kompanija T.U.P. "ELING", ocena ustavnosti rešenja [CN br. 3/2016] Vrhovnog suda od 14. aprila 2016. godine, koje joj je uručeno 25. maja 2016. godine 91
12. KO120/16 podnosilac zahteva: Slavko Simić i ostalih 10 poslanika Skupštine Republike Kosovo protiv Zakona br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosovo 98
13. KI113/15, podnosilac zahteva: Ramë Ramaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 80/2014 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. aprila 2014. godine 121
14. KI62/16, podnosilac zahteva: Bekë Lajçi, ocena ustavnosti rešenja Ac. br. 1961/2015 Apelacionog suda od 16. novembra 2015. godine 127

15. KI45/16, podnosioci zahteva: Muhamet Nikqi i Arbnor Nikqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 222/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. novembra 2015. godine 137

16. KI34/16, podnosilac zahteva: Fakultet za fizičko obrazovanje i sport Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“, ocena ustavnosti odluke (br. prot. 55) Upravnog odbora Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“ od 14. januara 2016. godine 144

17. KI101/16, podnosilac zahteva: Ukë Balaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 94/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 11. maja 2016. godine 150

18. KO12/17, podnosilac zahteva: Ombudsman, ocena saglasnosti sa Ustavom članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima 155

19. KI84/16, podnosilac zahteva: Hilmi Krasniqi, ocena ustavnosti presude [PAKR 13/2014] Apelacionog suda od 27. marta 2015. godine, koja mu je uručena 11. aprila 2015. godine 163

20. KI102/16, podnosilac zahteva: Shefqet Berisha, ocena ustavnosti presude Rev. br. 50/2016 Vrhovnog suda Kosova od 4. aprila 2016. godine 168

21. KI96/16, podnosilac zahteva: Shaha Salihu-Fetahu, ocena ustavnosti rešenja AC-I-0293 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda od 6. aprila 2016. godine.....177

22. KI82/16, podnosilac zahteva: Đeljalj Kazagić, ocena ustavnosti presude Pml. br. 13/2016 Vrhovnog suda Republike Kosova od 10. februara 2016. godine 183

23. KI103/15, podnosilac zahteva: Skender Vitia, ocena ustavnosti presude Pml. br. 88/2015 Vrhovnog suda od 29. aprila 2015. godine 195

24. KI106/16, podnosilac zahteva: Shaban Hasani, ocena ustavnosti presude AC-I-13-0148-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 31. marta 2016. godine..... 201

25. KI73/15 i KI 85/15, podnosioci zahteva: Hysni Gashi i Ali Rashani, ocena ustavnosti presude Rev. br. 346/2014 Vrhovnog suda od 24. marta 2015. godine, koja im je uručena 5. maja 2015. godine.....207

26. KI50/16, podnosilac zahteva: Veli Berisha i drugi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 276/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. oktobra 2015. godine..... 216

27. KI124/16, podnosilac zahteva: Senad Rama, ocena ustavnosti rešenja PN. I. br. 1802/2016 Apelacionog suda od 13. oktobra 2016. godine 223

28. KI34/17, podnosilac zahteva: Valdete Daka, ocena ustavnosti odluke KGJK br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine.....230

29. KI31/17, podnosilac zahteva: Shefqet Berisha, ocena ustavnosti odluke CLM br. 10/2016 Vrhovnog suda Kosova od 24. avgusta 2016. godine 237

30. KI110/16, podnosilac zahteva: Nebojša Đokić, ocena ustavnosti rešenja Rev. br. 155/2016 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. juna 2016. godine 246

31. KO01/17, podnosioci zahteva: Aida Dërguti i 23 druga poslanika Skupštine Republike Kosovo, ocena ustavnosti Zakona o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova 253

32. KO12/17, podnosilac zahteva: Ombudsman, ocena saglasnosti sa Ustavom članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima 278

33. KI34/17, podnosilac zahteva: Valdete Daka, ocena ustavnosti odluke KGJK Br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine 282

34. KI105/16, podnosilac zahteva: Fetih Gashi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 184/2008 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 27. januara 2009. godine 286

35. KI103/16, podnosilac zahteva: Ministarstvo zdravlja Vlade Republike Kosova, ocena ustavnosti rešenja AA. br. 174/16 Apelacionog suda Kosova od 11. jula 2016. godine ... 291

36. KI44/16 podnositeljka zahteva: Biljana Topko iz Beograda, Republika Srbija, ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A225/13 Vrhovnog suda Kosova-Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu od 04. septembra 2015. godine 298

37. KI02/17, podnosilac zahteva: Fadil Aziri, ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-015/2014 Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu Vrhovnog suda Kosova od 20. aprila 2016. godine 306

38. KI119/16, podnosilac zahteva: Xhemail Lani, ocena ustavnosti odluke SCL-11-0055 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 07. juna 2016. godine 314

39. KI23/16, podnosilac zahteva: Qazim Bytyqi i ostali, ocena trajanja postupka pred Posebnom komorom Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju 320

40. KI114/16, podnosioci zahteva: Feriz Gashi i Hysni Gashi, ocena ustavnosti presude [Api-Kzi-6/2011] Vrhovnog suda Kosova od 25. septembra 2012. godine i presude [Ap-Kz. br. 283/2009] Vrhovnog suda Kosova od 19. aprila 2011. godine 331

41. KO12/17, podnosilac zahteva: Ombudsman, ocena saglasnosti sa Ustavom članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima 337

42. KO126/16, Relevantni sud: Specijalizovano veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koje se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči 354

43. KI137/16, podnosilac zahteva: Agdi Krasniqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 118/2016 Vrhovnog suda od 23. juna 2016. godine 367

44. KI101/16, podnosilac zahteva: Ukë Balaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 94/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 11. maja 2016. godine 374

45. KI26/16, podnosilac zahteva: Januz Fazliu, ocena ustavnosti presude [AC-I-14-0311-A0001-A0023] Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju 381

46. KI41/16, podnositeljka zahteva: Bedrije Rama, ocena ustavnosti rešenja CML. br. 5/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. decembra 2015. godine 388

47. KI132/16, podnosilac zahteva: Musa Torbani, ocena ustavnosti presude Rev. br. 97/2016 Vrhovnog suda od 14. juna 2016. godine.....398

48. KI111/16, podnosilac zahteva: Asllan Zenuni, ocena ustavnosti obaveštenja Državnog tužilaštva KMLC. br. S/16 od 2. februara 2016. godine i rešenja AC. br. 4370/15 Apelacionog suda Republike Kosovo od 18. decembra 2015. godine 404

49. KI 75/16, podnosilac zahteva: Narodno pozorište Kosova Ministarstvo kulture, omladine i sporta, ocena ustavnosti presude Rev. br. 56/2016 Vrhovnog suda od 17. marta 2016. godine..... 409

50. KI68/16, podnosilac zahteva: Fadil Rashiti, ocena ustavnosti presude Pml. br. 249/2015 Vrhovnog suda Kosova od 3. decembra 2015. godine..... 415

51. KI58/16, podnosioci zahteva: Kadri Emini, Skender Emini, Flamur Emini, ocena ustavnosti presude Pml. br. 8/2016 Vrhovnog suda Kosova od 26. januara 2016. godine 424

52. KI141/15, podnosilac zahteva: Hajdar Podrimja, Zahtev za ocenom ustavnosti presude ARJ-UZVP br. 29/2015 Vrhovnog suda od 29. oktobra 2015. godine 430

53. KI 22/16, podnosilac zahteva: Naser Husaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. decembra 2015. godine 436

54. KI109/16, podnosilac zahteva: Lumni Limaj, ocena ustavnosti neodređene odluke ili akta javnog organa. 446

55. KI148/16, podnosilac zahteva: Mitat Qovanaj, ocena ustavnosti odluke CP. br. 1976/13 Osnovnog suda u Prizrenu od 22. maja 2014. godine..... 451

56. KI34/17, podnosilac zahteva: Valdete Daka, ocena ustavnosti odluke Sudskog saveta Kosova KGJK br. 50/2017 od 06. marta 2017. godine..... 457

57. KI147/16, podnosilac zahteva: Asllan Fazliu, ocena ustavnosti presude Rev. br. 250/2016 Vrhovnog suda od 13. oktobra 2016 godine 484

58. KI145/16, podnosioci zahteva: Kujtim Shabani, Lulëzim Shabani, Luljeta Shabani i Alije Shabani, ocena ustavnosti presude Rev. br. 263/2016 Vrhovnog suda Kosova od 9. novembra 2016. godine..... 491

59. KI138/16, podnosilac zahteva: Gani Gerbeshi, ocena ustavnosti presude Pml. Kzz 136/16 Vrhovnog suda od 14. jula 2016. godine..... 500

60. KI133/16, podnosilac zahteva: Društvo sa ograničenom odgovornošću "3CIS JSC" , ocena ustavnosti presude A. A. br. 232/2015 Apelacionog suda Kosova u Prištini od 9. marta 2016. godine.....507

61. KI117/16, podnosioci zahteva: Rexhep Lushtaku, Tahir Meha, Shefqet Bytyqi, Bedri Gashi, ocena ustavnosti presude ARJ br. 18/16 Vrhovnog suda Kosova od 23. maja 2016. godine 515

62. KI112/16, podnosilac zahteva: N.T.SH. “LOKI”, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 110/16 od 7. juna 2016. godine 527

63. KI30 / 16, podnosilac: KONZUMER "ALFA.i" Sh.a. & "INFRATEK", ocena Presude Vrhovnog suda Kosova, E. rev. br. 44/2015, od 18. novembra 2015. godine 536

64. KI144/16, podnosilac zahteva: Salih Gerqina, ocena ustavnosti osporenih odluka redovnih sudova 2009 545

65. KI141/16, podnosilac zahteva: Društvo sa ograničenom odgovornošću „Agrounion“, ocena ustavnosti rešenja KA. br. 339/2016 Apelacionog suda Kosova od 15. aprila 2016. godine i obaveštenja KMLK. br. 7/16 glavnog državnog tužioca Republike Kosovo od 29. jula 2016. godine 550

66. KI31/17, podnosilac zahteva: Shefqet Berisha, ocena ustavnosti odluke eLM br. 10/2016 Vrhovnog suda Kosova od 24. avgusta 2016. godine 558

67. KI127/15, podnosilac zahteva: Mile Vasović, ocena ustavnosti postupaka u toku pred redovnim sudovima Republike Kosovo u vezi sa predmetom C. br. 850/7 (P. br. 850/7) 574

68. KI07/17, podnosilac zahteva, Pashk Mirashi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 228/2016 Vrhovnog suda Kosova od 20. oktobra 2016. godine i presude PAKR br. 231/2015 Apelacionog suda od 6. avgusta 2015. godine 583

69. INDEKS PRAVNIH TERMINA 594

70. INDEKSI ČLANOVIMA USTAVA 605

71. KRŠENJE ČLANOVA 24, 31, 32, 46, I 54 USTAVA 607

Predgovor

Imam čast i posebno zadovoljstvo da, u svojstvu predsednice Suda, napišem ovaj predgovor za 7. Bilten sudske prakse Ustavnog suda. Bilten je postao korisna referentna tačka i često citiran od strane onih koji rade u oblasti ustavnog prava i osnovnih ljudskih prava i sloboda. I ovog puta smo se obavezali da pokažemo neke od glavnih rezultata našeg rada tokom prve polovine 2017. godine.

Ovo izdanje Biltena sadrži određen broj posebnih i najvažnijih slučajeva, uključujući zahtev Posebne komore Vrhovnog suda u takozvanoj 'incidentalnoj kontroli' za ocenu ustavnosti Zakona br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosovo; i jedan drugi zahtev koji su podneli poslanici Skupštine Republike Kosova u takozvanoj 'apstraktnoj kontroli' za ocenu ustavnosti Zakona br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova.

Tokom prve polovine ove godine, Sud je doneo i druge važne odluke koje se odnose na individualne zahteve u kojima su razmatrana pitanja prava na pravično i nepristrasno suđenje, zaštite imovine, koncept iscrpljivanja pravnih sredstava i redovnog izbornog procesa predsednika redovnih sudova.

Važno je napomenuti da budući podnosioci zahteva i njihovi pravni zastupnici, koji nameravaju da podnesu zahtev Ustavnom sudu, pažljivo konsultuju ovaj Bilten, kao i prethodne Biltene, i da ocene da li bi njihov slučaj mogao da ima uspeha, pozivajući se na slične odluke Suda. Mora biti jasno da, u principu, pravo na žalbu ne može biti uskraćeno nijednom podnosiocu zahteva, ali bi bilo korisnije da se prethodno informišu o sudskoj praksi Suda i imaju objektivnu ocenu o uspehu njihovog zahteva.

Cilj objavljivanja odluka Suda u Biltenu je da se pokaže široj javnosti da sudije Ustavnog suda donose odluke na nezavisan i potpuno transparentan način, primenjujući najviše standarde ljudskih prava i ustavne pravde.

Na kraju, želim da se zahvalim i izrazim posebnu zahvalnost osoblju Suda, uz čiji je rad i podršku omogućeno objavljivanje ovog izdanja Biltena sudske prakse Ustavnog suda.

Arta Rama-Hajrizi

Predsednica Ustavnog Suda

KI96/15 Podnosilac zahteva: Mirsad Gashi, ocena ustavnosti rešenja Pzd. br. 59/2015 Vrhovnog suda Kosova od 20. maja 2015. godine

KI96/15, rešenje o neprihvatljivosti od 20. oktobra 2016. godine, objavljeno 11. januara 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, očigledno neosnovan*

Podnosilac zahteva je 2014. godine bio jedan od aktera saobraćajne nesreće sa fatalnim ishodom. Dana 07. avgusta 2014. godine, Osnovni sud u Prizrenu je [presudom P. br. 901/2014] proglasio krivim podnosioca zahteva za prouzrokovanje saobraćajne nesreće i kaznio zatvorskom kaznom. Ovu presudu je potvrdio Apelacioni sud.

Podnosilac zahteva je na presudu Apelacionog i Osnovnog suda podneo zahtev za vanrednim ublažavanjem kazne Vrhovnom sudu. Vrhovni sud doneo rešenje [Pzd. br. 59/2015] kojim je odbijen, kao neosnovan, zahtev podnosioca za vanrednim ublažavanjem kazne.

Podnosilac zahteva tvrdi da su mu presudama Osnovnog, Apelacionog i Vrhovnog suda povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava.

Sud je utvrdio da zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, jer u sprovedenom postupku ništa ne upućuje na to da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravedni ili proizvoljni, ili da su podnosiocu zahteva povređena prava ili slobode garantovane Ustavom.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI96/15

Podnosilac

Mirsad Gashi

Ocenu ustavnosti Rešenja Pzd. br. 59/2015 Vrhovnog suda Kosova od 20. maja 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gerxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Mirsad Gashi iz Prizrena (u daljem tekstu: podnosilac), koga zastupa Natal Bullakaj, advokat iz Suve Reke.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva traži ocenu ustavnosti rešenja Pzd. br. 59/2015 Vrhovnog suda Kosova od 20. maja 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom je, navodno, došlo do povrede člana 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121, (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 13. jula 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 19. avgusta 2015. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.

7. Dana 23. septembra 2015. godine, podnosilac zahteva je Sudu dostavio dodatna dokumenta.

8. Dana 19. decembra 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva

9. Dana 03. avgusta 2016. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva.

10. Dana 20. oktobra 2016. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu, u punom sastavu, za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Podnosilac zahteva je 2014. godine bio jedan od aktera saobraćajne nesreće sa fatalnim ishodom.

12. Dana 07. avgusta 2014. godine, Osnovni sud u Prizrenu je [presudom P. br. 901/2014] proglasio krivim podnosioca zahteva za prouzrokovanje saobraćajne nesreće i kaznio zatvorskom kaznom.

13. Podnosilac zahteva je na presudu Osnovnog suda u Prizrenu [P. br. 901/2014] izjavio žalbu Apelacionom sudu.

14. Dana 09. decembra 2014. godine, Apelacioni sud je [presudom PA1. br. 1350/2014] odbio žalbu podnosioca i potvrdio presudu Osnovnog suda u Prizrenu.

15. Podnosilac zahteva je na presudu Apelaciong suda podneo zahtev za vanredno ublažavanje kazne Vrhovnom sudu.

16. Dana 20. maja 2015. godine, Vrhovni sud [rešenjem Pzd. br. 59/2015] je odbio zahtev podnosioca za vanredno ublažavanje kazne izrečene presudom Osnovnog suda u Prizrenu. Vrhovni sud u obrazloženju *inter alia* navodi da:

> *"Vrhovni sud Kosova u skladu sa ovom odredbom ceni da li okolnosti koje su navedene u zahtevu imaju pravnu težinu i da li su takve prirode da bi mogle dovesti do blaže kazne.*
> *[...]*
> *iz lekarskog uverenja priloženog zahtevu za vanredno ublažavanje kazne se ne može razumeti dijagnoza bolesti osuđenog, osim što je navedeno da postoje određene mentalne i telesne bolesti koje zahtevaju lečenje, dok su dalja objašnjenja i lečenje planirani kod lekara specijalista, koji nalaz je za sud nerazumljiv. Međutim, ovaj Sud smatra da ova okolnost, iako se smatra novom, nije takve prirode da bi u smislu gore navedene zakonske odredbe opravdala vanredno ublažavanje kazne, imajući u vidu težinu krivičnog dela, a posebno stepen krivične odgovornosti osuđenog, okolnosti*

izvršenja krivičnog dela i prouzrokovane posledice, kada su život izgubile tri osobe... "

Navodi podnosioca

17. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu presudama Osnovnog, Apelacionog i Vrhovnog suda povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava.

18. Podnosilac zahteva od Suda traži da:

"*..oceni ustavnost presuda i rešenja da su sud prvog stepena – Osnovni sud u Prizrenu presudom P. br. 901/14 od 07.08.2014.godine, Apelacioni sud sa presudom PA1 br. 1350/14, Vrhovni sud odlučujući po zahtevu za vanredno ublažavanje, izvršili povredu člana 31 Ustava RK-a – Pravo na Pravično i Nepristrasno Ssuđenje, nisu uzeti u obzir pruženi zahtevi, i predlažemo da: Ustavni sud obavezuje Apelacioni sud DA PREINAČI presudu prvog stepena ili da vrati stvar na ponovno suđenje, ili da Vrhovni sud odobri zahtev za vanredno ublažavanje kazne.*"

Prihvatljivost zahteva

19. Kako bi Sud mogao da reši žalbu podnosioca, prvo treba da ispita da li je žalba ispunila uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovnikom.

20. U tom smislu, član 113 stav 7 Ustava propisuje:

"Pojedinci mogu da pokrenu *postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

21. Član 49. Zakona, takođe, propisuje:

"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku *odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog."*

22. U ovom slučaju Sud, takođe, uzima u obzir pravilo 36 (1) (c), (d) i (2) (b) Poslovnika, koje predviđa:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva.

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava."

23. U ovom slučaju, Sud je uvidom u spise predmeta utvrdio da je podnosilac zahteva imao dva postupka pred redovnim sudovima u kojima su odluke donete o različitim pitanjima.

24. Prvi postupak protiv podnosioca je pokrenut od strane Osnovnog tužilaštva 03. juna 2014. godine. Navedeni postupak je završen 09. decembra 2014. godine presudom [PA1. br. 1350/14] Apelaciong suda, čime je presuda [P. br. 901/2014] Osnovnog suda, kojom je proglašen krivim, postala pravosnažna.

25. Sud primećuje da je u gore navedenom postupku odlučeno na osnovu merituma tvrdnji T užilaštva da je podnosilac počinio krivično delo ugrožavanje javnog saobraćaja iz člana 378. stav 9 u vezi sa stavom 1 KZK, za koje je osuđen pravosnažnom odlukom.

26. Utvrđivanje postojanja krivičnog dela podnosioca je zaključeno pravosnažnom odlukom 09. decembra 2014. godine, dok je zahtev podnosioca podnet 13. jula 2015. godine, što je više od četiri meseca nakon pravosnažne odluke.

27. Stoga, na osnovu člana 49. Zakona i pravila 36 (1) c) Poslovnika, zahtev u vezi sa prvom grupom postupka mora biti odbačen kao neblagovremen.

28. Sud ponavlja da je svrha zakonskog roka od četiri meseca prekluzivne prirode i uspostavljen je da promoviše pravnu sigurnost, obezbeđujući da se slučajevi koji pokreću pitanja u skladu sa Ustavom razmatraju u razumnom roku i da ranije odluke nisu stalno otvorene za ocenu ustavnosti (vidi slučaj: *O'LOUGHLIN i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 23274/04, ESLJP, odluka od 25. avgusta 2005. godine).

29. Što se tiče drugog postupka, Sud primećuje da se on odnosi na zahtev podnet od strane podnosioca za vanredno ublažavanje kazne. Podnosilac je ovaj postupak inicirao 26. marta 2015. godine.

30. Taj postupak je okončan 20. maja 2015. godine, kada je Vrhovni sud doneo rešenje [Pzd. br. 59/2015] kojim je odbijen, kao neosnovan, zahtev za vanredno ublažavanje kazne u skladu sa članom 429. ZKPK, koji definiše standarde koji se moraju ispuniti kao osnov za vanredno ublažavanje konačno izrečene kazne.

31. S tim u vezi, Sud primećuje da je u ovom postupku Vrhovni sud odlučivao isključivo o ispunjenju proceduralnih uslova za ublažavanje izrečene kazne, a ne o suštini spora koji je završen pravosnažnom presudom Apelacionog suda 09. decembra 2014. godine.

32. Zapravo, Sud ceni da je Vrhovni sud dao jasno obrazloženje i precizne zaključke na osnovu činjeničnog stanja koje je utvrđeno u sudskom postupku. S druge strane, podnosilac zahteva nije objasnio kako i zašto su njegova prava povređena rešenjem Vrhovnog suda, koji je zaključio da je njegov zahtev neosnovan.

33. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje, niti je podneo bilo kakav *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom (vidi: slučaj br. KI19/14 i KI21/14, podnosilac *Tafil Qorri i Mehdi Syla,* Ustavni sud Republike Kosovo, ocena ustavnosti rešenja Apelacionog suda Kosova, CA. br. 2129/2013, od 5. decembra 2013. godine i rešenja Apelacionog suda Kosova CA. br. 1947/2013 od 5. decembra 2013. godine).

34. Štaviše, Sud smatra da u sprovedenom postupku ništa ne upućuje na to da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravedni ili proizvoljni, ili da su podnosiocu zahteva povređena prava ili slobode garantovane Ustavom. Stoga, pozivanje na povredu Ustava Sud nalazi neosnovanim.

35. Iz razloga navedenih u stavovima 26. i 31., zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c), (d) i (2) (b) Poslovnika.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilima 36 (1) (c), (d) i (2) (b) Poslovnika, na zasedanju održanom 20. oktobra 2016. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI84/15, podnosilac zahteva: Selman Mustafa, ocena ustavnosti presude REV. 3 /2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 28. aprila 2015. godine

KI84/15: rešenje o neprihvatljivosti od 14. septembra 2016. godine, objavljeno 11. januara 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, pravo na rad, EKLjP, rešenje o neprihvatljivosti, neosnovan na ustavnim odredbama.*

Dana 1. oktobra 2014. godine, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu. Vrhovni sud Kosova je doneo presudu Rev. 3/2015 od 23. marta 2015. godine, odbacujući zahtev podnosioca, kao neosnovan, i obrazložio da podnosilac zahteva nije imao pravo ni na naknadu obične štete i izgubljene koristi u skladu sa članom 189 (1) Zakona o obligacionim odnosima zbog odlaska u penziju 28. oktobra 2008. godine.

Dana 19. juna 2015. godine podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo.

Ustavni sud ne može da deluje kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova ili drugih javnih organa, jer je njihova uloga, kada je to moguće, da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi, mutatis mutandis: Garcia Ruiz protiv Španije, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi i: slučaj Ustavnog suda br. KI70/11, podnosilac zahteva: Faik Rima, Magbule Rima i Bestar Rima, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine). Pored toga, podnosilac zahteva nije naveo kako je povređen Ustav, kao što je propisano u članu 113.7 Ustava i članu 48. Zakon. Stoga, Sud je zaključio da je zahtev neosnovan na ustavnim osnovama i neprihvatljiv je.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI84/15

Podnosilac

Selman Mustafa

Ocena ustavnosti presude REV. 3 /2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 28. aprila 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Selman Mustafa iz Vučitrna (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Nexhat Beqiri, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. 3/2015 Vrhovnog suda od 23. marta 2015. godine kojom je revizija, izjavljena na presudu Ac. br. 4895/2012 Apelacionog suda u Prištini od 1. oktobra 2014. godine, odbijena.

3. Osporena odluka Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 23. maja 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva se odnosi na ocenu ustavnosti presude Rev. 3/2015 Vrhovnog suda, koja je prema podnosiocu zahteva "*u suprotnosti sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti ljudskih sloboda i prava, koja u njenim protokolima uređuje pravo građana na rad.*"

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava u vezi sa članom 22. [Procesuiranje podnesaka] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 19. juna 2015. godine podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 29. juna 2015. godine, predsednica je odlukom GJR.KI84/15 imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i odlukom KSH. KI84/15 Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.

8. Dana 23. septembra 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

9. Dana 14. marta 2016. godine, podnosilac zahteva je odgovorio na brojna pitanja sudije izvestioca.

10. Dana 14. septembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu, u punom sastavu, da proglasi zahtev neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

Pregled činjenica

11. Na početku školske godine 2008/2009, podnosilac zahteva je potpisao ugovor da predaje u gimnaziji „Eqrem Çabej“ u Vučitrnu od 1. septembra 2008. godine do 31. avgusta 2009. godine.

12. Odlukom 10 br. 467 od 21. oktobra 2008. godine, direktor Direkcije za obrazovanje i kulturu Opštine Vučitrn (u daljem tekstu: direktor), u skladu sa članom 35.1 (a) Administrativnog uputstva br. 2003/2 o primeni Uredbe UNMIK-a 2001/36 o javnoj službi Kosova, je obavestio podnosioca zahteva da će se njegov ugovor o radu prekinuti, s razloga jer će se pomenutom završiti radni odnos u civilnoj službi na dan navršavanja 65 godina, to jest, 28. oktobra 2008. godine.

13. S tim u vezi, direktor je uklonio datum isteka ugovora (31. avgusta 2009. godine) i olovkom ga promenio na 28. oktobar 2008. godine.

14. Dana 13. novembra 2008. godine, podnosilac zahteva je otišao u policijsku stanicu u Vučitrnu kako bi prijavio slučaj „falsifikovanja dokumenata”.

15. Protiv odluke direktora, podnosilac zahteva se žalio Nezavisnom nadzornom odboru (u daljem tekstu: NNO), tvrdeći da je, u skladu sa Administrativnim uputstvom br. 18/2005 od 12. maja 2005. godine o izmeni Administrativnog uputstva br. 345/2-1 od 2. marta 2004. godine o penzionisanju nastavnika (u daljem tekstu: Administrativno uputstvo br. 18/2005) Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije, direktor omogućio svim drugim nastavnicima da završe školsku godinu iako su napunili 65 godina, ali je njemu uskratio to pravo.

16. Odlukom br. 333 od 18. februara 2009. godine, NNO je odbacio žalbu podnosioca zahteva.

17. Dana 23. marta 2009. godine, podnosilac je podneo upravnu tužbu Vrhovnom sudu, tražeći da poništi odluku br. 333 NNO, jer NNO nije dao nikakve razloge za odbijanje zahteva

podnosioca i nije objasnio da li je Administrativno uputstvo br. 18/2005 od 12. maja 2005. godine još uvek bilo na snazi.

18. Odlukom A. br. 244/2009 od 24. jula 2009. godine, Vrhovni sud je utvrdio da, pošto se slučaj odnosi na radni spor, on nema nadležnost da donese odluku, već opštinski sudovi. Kao posledica toga, Vrhovni sud je prosledio spise predmeta Opštinskom sudu u Vučitrnu.

19. Dana 17. decembra 2009. godine, Opštinski sud u Vučitrnu je presudom C. br. 247/2009 usvojio tužbeni zahtev podnosioca u celosti i poništio odluku br. 333 NNO od 18. februara 2009. godine.

20. Opštinski sud je obrazložio "*[...] pošto tužena* [opština Vučitrn] *u gore pomenutom roku nije odgovorila na tužbu, Opštinski sud je usvojio tužbu*."

21. Dana 10. januara 2010. godine, Opština Vučitrn je izjavila žalbu Okružnom sudu u Mitrovici, dok podnosilac zahteva nije podneo odgovor na žalbu u zakonskom roku.

22. Presudom Ac. br. 7/11 od 27. juna 2011. godine, Okružni sud u Mitrovici je ukinuo presudu Opštinskog suda u Vučitrnu i vratio predmet Opštinskom sudu na ponovno suđenje.

23. U svojoj presudi, Okružni sud je obrazložio da je Opštinski sud u Vučitrnu "*[...] trebalo da određuje glavnu raspravu i da omogući stranama u sporu da njihov predmet razmatra direktno, javno i primenjujući princip osporavanja, podnošenjem dokaza*."

24. Dana 21. decembra 2011. godine, policijska stanica u Vučitrnu je uputila pismo predsedniku opštine Vučitrn, navodeći da je 13. novembra 2008. godine podnosilac zahteva *[...] došao u Policijsku stanicu u Vučitrnu i želeo da prijavi slučaj Falsifikovanje dokumenta*." U pismu je pored toga pisalo da *"nakon konsultacija sa Opštinskim javnim tužiocem, policiji je poručeno da nema slučaja za istraživanje i da nema krivičnog dela*."

25. Dana 31. januara 2012. godine, Opštinski sud u Vučitrnu je presudom C. br. 148/2011 delimično usvojio zahtev podnosioca i naložio Opštini Vučitrn da podnosiocu isplati dve plate kao jubilarnu nagradu i dve prosečne plate za odlazak u penziju. Po mišljenju Opštinskog suda, te plate bi trebalo dati podnosiocu zahtevu, *inter alia*, na osnovu članova 43. i 44. opšteg kolektivnog ugovora, koji je bio na snazi od 1. januara 2005. godine.

26. Opštinski sud je odbio preostali deo zahteva, kojim je podnosilac tražio da mu Opština isplati lične dohotke počev od 1. novembra 2008. do 31. avgusta 2012. godine.

27. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da Administrativno uputstvo br. 18/2005 od 12. maj 2005. godine nije primenjeno u njegovom slučaju, Opštinski sud je naveo da je Administrativno uputstvo bilo niži akt od zakona koji određuje da je vreme penzionisanja bilo 65 godina za civilne službenike i da je u vreme kada je podnosilac otišao u penziju bio primenljiv zakon kojim su nastavnici imali status civilnih službenika.

28. Podnosilac zahteva i Opština Vučitrn su izjavili žalbu Apelacionom sudu koji je presudom AC. br. 4895/2012 od 1. oktobra 2014. godine odbio žalbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu, i usvojio žalbu Opštine Vučitrn.

29. Apelacioni sud je utvrdio da je podnosilac zahteva stekao pravo na starosnu penziju 28. oktobra 2008. godine, u vreme kada je Uredba UNMIK-a br. 2001/35 bila primenljiva za

penzije na Kosovu, dok isplata plata za odlazak u penziju nije bila predviđena nijednim članom.

30. Pored toga, Apelacioni sud je smatrao da se opšti kolektivni ugovor, koji se primenjivao na Kosovu od 1. novembra 2005. godine, nikada nije primenjivao za civilne službenike, kao što je podnosilac zahteva, koji je bio nastavnik.

31. Dana 1. oktobra 2014. godine, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu tvrdeći, *inter alia*, da je Apelacioni sud pravilno i potpuno primenio materijalno pravo, ne bi doneo takvu presudu.

32. Podnosilac zahteva, dalje, smatra da se na osnovu Administrativnog uputstva br. 18/2005 koje je bilo na snazi u trenutku prestanka njegovog radnog odnosa, mora zaključiti da je Administrativno uputstvo povređeno.

33. On je, stoga, tražio "*da Vrhovni sud pobijanu presudu razmotri ex officio i u nekim delovima u kojima nije pobijana u ovoj reviziji.*"

34. Dana 23. marta 2015. godine, presudom Rev. 3/2015, Vrhovni sud je odbacio zahtev podnosioca kao neosnovan i obrazložio, *inter alia*, da je kolektivni ugovor stupio na snagu 1. januara 2005. godine i da je bio primenljiv do 1. januara 2008. godine, dok je podnosilac zahteva penzionisan 28. oktobra 2008. godine. Dakle, u vreme penzionisanja podnosioca zahteva, kolektivni ugovor više nije bio primenljiv.

35. Vrhovni sud je, dalje, utvrdio da je drugostepeni sud odbacivanjem tužbenog zahteva podnosioca, ispravno primenio materijalno pravo.

36. Vrhovni sud je zaključio da podnosilac zahteva nije imao pravo ni na naknadu obične štete i izgubljene koristi prema članu 189 (1) Zakona o obligacionim odnosima, jer nakon prestanka radnog odnosa, podnosilac, zbog odlaska u penziju 28. oktobra 2008. godine, nije više radio i prema tome, nije imao pravo na naknadu štete ili na izgubljenu korist.

Navodi podnosioca

37. Podnosilac zahteva tvrdi da je na početku školske godine 2008/2009 potpisao ugovor kao nastavnik sa datumom početka 1. septembra 2008. godine do datuma isteka 31. avgusta 2009. godine.

38. Prema podnosiocu zahteva, 30. oktobra 2008. godine, nakon početka školske godine mu je uručena odluka o penzionisanju i ugovor o radu je prekinut, gde je direktor za obrazovanje izbrisao prvobitni datum isteka [31. avgust 2009. godine] i zamenio ga drugim datumom [28. oktobar 2008. godine].

39. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva je prijavio slučaj policiji i pokrenuo upravni postupak, za kojim je sledio postupak pred redovnim sudovima.

40. Što se tiče tvrdnji pred redovnim sudovima, podnosilac zahteva tvrdi da je u trenutku prestanka njegovog radnog odnosa [28. oktobra 2008. godine], Administrativno uputstvo 18/2005 Ministarstva obrazovanja od 12. maja 2005. godine bilo na snazi, koje u članu 1. tačka 1.1 propisuje: "*Mandatorna starost za penzionisanje je šezdeset i pet (65) godina"* i u tački 1.2: *"Za nastavnike, koji ispune uslove za penzionisanje, nakon početka*

akademske, odnosno školske godine, zakonska odredba iz člana 1.1 se ne sprovodi u trenutku kada lice napuni šezdeset i pet (65) godina, već se ugovor o radu nastavlja do kraja akademske, odnosno školske godine."

41. Po mišljenju podnosioca zahteva *"[...] sud je prekršio Administrativno uputstvo br. 18/2005 [...] koje određuje način odlaska u penziju nastavnika."*

42. Podnosilac zahteva, dalje, tvrdi da je presuda Vrhovnog suda *"u suprotnosti sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti ljudskih sloboda i prava, koja u njenim protokolima uređuje pravo građana na rad, koje je fundamentalno ljudsko pravo, a ova konvencija je obuhvaćena i u Ustavu Republike Kosova."*

43. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi: "*Vrhovni sud je primenjivao materijalno pravo na pogrešan način, jer naknada pričinjene štete i izgubljene dobiti nije bila predmet našeg [njegovog] zahteva."*

Prihvatljivost zahteva

44. Sud prvo mora da ispita da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su propisani Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom.

45. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje::

> *"7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

46. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".*

47. Sud uzima u obzir i pravilo 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, koje propisuje:

> *„(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi: [...] (b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava".*

48. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi povredu "*Međunarodne Konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda, gde se i pravo na rad garantuje ovom Konvencijom, koja je direktno uključena i u Ustavu Republike Kosova i u konkretnom slučaju imamo i kršenje Ustava Republike Kosova i pomenute Konvencije.*"

49. Dakle, po mišljenju podnosioca zahteva presudom Rev. 3/2015 Vrhovnog suda od 23. marta 2015. godine, koja se odnosi na odluku P. br. 42/2013 Osnovnog suda u Mitrovici od 26. avgusta 2014. godine i odluku PAKR. br. 463/2014 Apelacionog suda od 6. novembra 2014. godine, je povređeno pravo na rad.

50. Međutim, što se tiče ovih tvrdnji, Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost) navodno počinjenim od strane redovnih

sudova ili drugih javnih organa, osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

51. Dakle, Sud ne može da deluje kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova ili drugih javnih organa, jer je njihova uloga, kada je to moguće, da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi, *mutatis mutandis*: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28. Vidi i: slučaj Ustavnog suda br. KI70/11, podnosilac zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

52. Ustavni sud može samo da razmotri da li su postupci, gledano u celini, sprovedeni na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: *inter alia, Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije za ljudska prava od 10. jula 1991. godine).

53. U tom smislu, Sud primećuje da je u svim postupcima podnosiocu zahteva pomagao advokat i da su sudovi pažljivo pregledali argumenate i detaljno obrazložili svoje odluke.

54. U ovakvim okolnostima, Ustavni sud smatra da su postupci pred Okružnim sudom, Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom bili pravični i dobro sprovedeni (vidi: *mutatis mutandis*: Shub protiv Litvanije, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine) i da podnosilac zahteva nije precizirao kako su „*unutrašnje i međunarodne zakonske odredbe*“ na koje se pozvao povređene, u skladu sa članom 113.7 Ustava i članom 48. Zakona.

55. Pored toga, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoju tvrdnju, niti je podneo bilo kakav dokaz da je Vrhovni sud povredio njegovo pravo na rad.

56. Štaviše, podnosilac zahteva nije precizirao kako je povređen Ustav, u skladu sa članom 113.7 Ustava i članom 48. Zakona.

57. Stoga, Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, i neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, na sednici održanoj 14. septembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 80/15, KI81/15 i KI82/15 (spojeni), podnosilac zahteva: Rrahim Hoxha, ocena ustavnosti rešenja Ae. br. 188/2014, 189/2014 od 19. januara 2015. godine i rešenja Ae. br. 190/2014 od 20. januara 2015. godine, sva Apelacionog suda

KI 80/15, KI81/15 i KI82/15 (spojeni), rešenje o neprihvatljivosti od 6. decembra, objavljeno 11. januara 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, ponavljanje izvršnog postupka, ugovori o izgradnji, zahtev nije ratione materiae u skladu sa Ustavom*

Podnosilac zahteva je tražio od Osnovnog suda u Prištini da dozvoli ponavljanje tri izvršna postupka i poništi prethodno donete odluke u vezi sa predmetima vezano sa predlozima podnosioca zahteva za izvršenje tri kredita za radove izvršene u skladu sa ugovorom sklopljenim između podnosioca zahteva i Kosovskog zaštitnog korpusa (KZK). Apelacioni sud je (odluke Ae. br. 188/2014, 189/2014 i 190/2014) odbacio kao neosnovane žalbe podnosioca zahteva i potvrdio ožalbene odluke Osnovnog suda, smatrajući da revizija i ponavljanje izvršnog postupka nije dozvoljena.

Podnosilac zahteva je, *inter alia*, tvrdio pred Ustavnim sudom da su odluke Apelacionog suda povredile njegova prava i osnovne slobode, predviđene stavom 1. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava. Sud je primetio da su žalbe podnosioca zahteva o odbijanju redovnih sudova da ponove izvršni postupak nekompatibilne *ratione materiae* sa članom 31. Ustava u vezi s članom 6 (1) Evropske konvencije o ljudskim pravima. Stoga, Sud je proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim jer je *ratione materiae* neprihvatljiv kao što je predviđeno članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (d) i 56 Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučajevima br. KI80/15, KI81/15 i KI82/15 (spojeni)

Podnosilac

Rrahim Hoxha

Ocena ustavnosti
rešenja Apelacionog suda
Ae. br. 188/2014, 189/2014 od 19. januara 2015. godine
i rešenja Ae. br. 190/2014 od 20. januara 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahteve KI80/15, KI81/15 i KI82/15 je podneo Rrahim Hoxha, vlasnik kompanije "ISARS" (u daljem tekstu: podnosilac zahteva). Gospodina Hoxhu zastupa g. Bajram Tmava, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenja Ae. br. 188/2014 (zahtev KI80/15) i 189/2014 (zahtev KI81/15), od 19. januara 2015. godine i rešenje Ae. br. 190/2014 (zahtev KI82/15), od 20. januara 2015. godine Apelacionog suda, kojima je odbijen zahtev za ponavljanje izvršnog postupka.

3. Sva tri rešenja su uručena podnosiocu zahteva 2. marta 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenih rešenja Apelacionog suda u Prištini Ae. br. 188/2014 i 189/2014 od 19. januara 2015. godine i Ae. br. 190/2014 od 20. januara 2015. godine, kojima je navodno povređen član 31. stav 1 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtevi su zasnovani na članovima 21.4 i 113.7 Ustava i članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 17. juna 2015. godine, podnosilac je podneo zahteve br. KI80/15, KI81/15 i KI82/15 Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 3. avgusta 2015. godine, predsednica Suda je odlučila da spoji zahteve KI81/2015 i KI82/2015 zahtevu KI80/2015 i imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Arta Rama-Hajrizi i Bekim Sejdiu.

8. Dana 6. oktobra 2015. godine, Sud je tražio od podnosioca da podnese punomoćje ili dokument koji dokazuje da je bio zastupnik ili vlasnik kompanije "ISARS".

9. Sud je, takođe, obavestio podnosioca zahteva da je 3. avgusta 2015. godine, predsednica Suda odlučila da spoji zahteve KI81/2015 i KI82/2015 zahtevu KI80/2015.

10. Dana 9. oktobra 2015. godine, podnosilac zahteva je podneo certifikat o registraciji kompanije koje je izdalo Ministarstvo trgovine i industrije, koji pokazuje da je podnosilac zahteva bio njen vlasnik.

11. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca umesto sudije Roberta Carolana, koji je napustio Sud 9. septembra 2016. godine.

12. Dana 6. decembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvesatioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

Izvršni postupak

13. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo Okružnom privrednom sudu u Prištini tri predloga za izvršenje tri kredita za radove izvedene u skladu sa ugovorom zaključenim između njega i Kosovskog zaštitnog korpusa (u daljem tekstu: KZK).

14. Dana 19. januara 2011. godine i 20. januara 2011. godine, Okružni privredni sud je (rešenja E. br. 57/2008, E. br. 58/2008 i E. br. 59/2008) odbio „predloge podnosioca za izvršenje" tri neplaćena računa za radove izvedene KZK.

15. Okružni privredni sud je obrazložio da u skladu sa Uredbom UNMIK-a br. 2000/46, KZK je delovao pod kontrolom i ovlašćenjima UNMIK-a i ne može biti deo u postupku kao stranka, jer "*UNMIK, njegova imovina, fondovi i sredstva imaju imunitet u bilo kom pravnom postupku.*"

16. Podnosilac zahteva se žalio Vrhovnom sudu na rešenja E. br. 57/2008 i 59/2008. Spisi predmeta ne sadrže nikakve informacije o tome da se podnosilac zahteva žalio i na rešenje E. br. 58/2008 Okružnog privrednog suda.

17. Dana 29. i 30. novembra 2012. godine, Vrhovni sud je (odluke Ae. br. 19/12 i 17/2011) odbio žalbe podnosioca zahteva, uz obrazloženje da nijednom zakonskom odredbom ili Uredbom UNMIK-a nije KZK-u priznato svojstvo pravnog lica. Pored toga, Vrhovni sud je smatrao da KZK nije ispunio uslove za dobijanje svojstva stranke, s obzirom da nema sopstvena sredstva i nije posedovao finansijska sredstva ili imovinu na osnovu kojih bi se izvršenje moglo sprovesti.

Ponavljanje izvršnog postupka

18. Dana 30. maja 2014. godine, podnosilac zahteva je tražio od Osnovnog suda u Prištini da dozvoli ponavljanje tri izvršna postupka i poništi prethodno donete odluke u vezi sa slučajevima.

19. Dana je 8. oktobra 2014. godine, Osnovni sud je (rešenja E. br. 57/2008, 58/2008 i 59/2008) odbio, kao neosnovane, zahteve za ponavljanje jer "*je u članu 68 ZIP utvrđeno da nije dozvoljena revizija i ponavljanje izvršnog postupka*."

20. Nakon toga, podnosilac zahteva se žalio Apelacionom sudu na ta rešenja, *"zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava."*

21. Dana 19. januara 2015. godine, (rešenja Ae. br. 188/2014 i 189/2014) i 20. januara 2015. godine (rešenja Ac. br. 190/2014) Apelacioni sud je (rešenja Ae. br. 188/2014, 189/2014 and 190/2014) odbio, kao neosnovane, žalbe podnosioca zahteva i potvrdio ožalbena rešenja Osnovnog suda, smatrajući da revizija i ponavljanje izvršnog postupka nisu dozvoljene.

Navodi podnosioca

22. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu odlukama Apelacionog suda povređena prava i osnovne slobode, predviđene u stavu 1, člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

23. Podnosilac zahteva traži od Suda da ukine rešenja Apelacionog suda (Ae. br. 188/2014, 189/2014, 190/2014) i rešenja Osnovnog suda (E. br. 57/08, 58/2008 i 59/2008), u vezi sa ponavljanjem izvršnog postupka i vrati sporni predmet Osnovnom privrednom sudu na ponovno suđenje i preispitivanje.

Prihvatljivost zahteva

24. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti spojenih zahteva, koji su utvrđeni Ustavom i dalje predviđeni Zakonom i propisani Poslovnikom.

25. Sud podseća da je podnosilac zahteva pokrenuo dva postupka u vezi sa zahtevima KI80/15, KI81/15 i KI82/15: izvršni postupak i ponavljanje izvršnog postupka. Sud će se ograničiti na ponavljanje izvršnog postupka, jer je predmetna stvar zahteva i ujedno i poslednji proceduralni korak celog procesa sprovedenog pred redovnim sudovima.

26. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

27. Sud se poziva i na član 47. (Individualni zahtevi) Zakona, koji propisuje:

1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

28. Sud se, dalje, poziva na stav (3) (e) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuje:

[...]
(3) Zahtev nije dopustiv za razmatranje u svakom od sledećih slučajeva:
[...]
(e) kada zahtev nije ratione materiae u skladu sa Ustavom.
[...].

29. Sud, takođe, podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je povređen stav 1. člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, jer je osporenim odlukama odbijeno ponavljanje izvršnog postupka.

30. Sud ponavlja da u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava *„Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”.*

31. U tom smislu, Sud primećuje da je Evropski sud za ljudska prava dosledno smatrao da stav 1. člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: Konvencija), ne garantuje pravo da se postupak ponovo otvori ili ponovi i stoga, član 6 se ne primenjuje na zahteve za ponovno otvaranje i ponavljanje postupka (vidi: slučajeve ESLjP, *inter alia*, *Zawadzki protiv Poljske* (dec), br. 34158/96, 6. jul 1999. godine; *Sablon protiv Belgije*, br. 36445/97, § 86, 10. aprila, *Steck-Risch i drugi protiv Lihtenštajna,* (dec.), br. 29061/08, 11. maj 2010. godine; *Nistler protiv Austrije*, br. 24912/08, odluka od 19.11.2013. godine; *Dichev protiv Bugarske*, br. 1355/04, presuda od 27.01.2011. godine).

32. Dakle, Sud smatra da član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 § 1 Konvencije nije primenjiv na zahtev podnosioca da ponovi izvršni postupak.

33. Sud naglašava da kompatibilnost *ratione materiae* zahteva sa Ustavom potiče iz materijalne nadležnosti Suda. Pravo na koje se poziva podnosilac zahteva mora biti zaštićeno Ustavom, kako bi ustavna žalba bila *ratione matriae* u skladu sa Ustavom. Međutim, Ustav ne garantuje podnosiocu zahteva pravo da se postupak ponovo otvori ili ponovi.

34. Pored toga, Sud smatra da su žalbe podnosioca na odbijanje redovnih sudova da ponove izvršni postupak, kao takve, nekompatibilne *ratione materiae* sa članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. stav 1 Konvencije.

35. Dakle, Sud dalje smatra da zahtevi podnosioca nisu ispunili uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom i dalje predviđene Zakonom i propisane Pravilnikom.

36. Stoga, Sud utvrđuje da su žalbe podnosioca u zahtevima KI80/15, KI81/15 i KI82/15 neprihvatljive *ratione materiae*.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113.1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (d) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 6. decembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 66/15, podnosilac zahteva: Bekim Baliu, Ocena ustavnosti presude Pml. br. 13/2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 23. februara 2015. godine

KI 66/15, rešenje o neprihvatljivosti od 14. septembra 2016. godine, objavljeno 11. januara 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, krivična optužba, pravo na pravično suđenje, jednakost pred zakonom*

, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravna sredstva, pravna zaštita prava

Podnosilac zahteva je proglašen krivim od strane Osnovnog suda u Mitrovici (presuda P. br. 42/13), zbog izvršenja krivičnog dela „primanje mita“ član 343 (1) Krivičnog zakona Kosova. Apelacioni sud je (presuda PAKR br. 463/14) potvrdio presudu Osnovnog suda. Podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu Kosova. Vrhovni sud je 23. februara 2015. godine odbacio zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti. Podnosilac zahteva tvrdi da je ovaj zahtev zasnovan na članu 113.7 Ustava. Podnosilac zahteva smatra da su mu povređena prava garantovana članovima 24, 31, 32 i 54. Ustava Republike Kosovo (u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] stav 3 (d) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Ustavni sud utvrđuje da su postupci pred Okružnim sudom, Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom bili pravični i dobro sprovedeni (Shub protiv Litvanije, br. 17064/06, ESLjP, odluka od 30. juna 2009. godine). Stoga, Sud proglašava zahtev neprihvatljivim u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI66/15

Podnosilac

Bekim Baliu

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 13/2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 23. februara 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Bekim Baliu iz Srbice (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Flutra Hoxha, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Pml. br. 13/2015 Vrhovnog suda od 23. februara 2015. godine, kojom je odbijen njegov zahtev za zaštitu zakonitosti u vezi sa presudom P. br. 42/13 Osnovnog suda u Mitrovici od 26. avgusta 2014. godine i presudom PAKR. br. 463/2014 Apelacionog suda u Prištini od 6. novembra 2014. godine. Presuda Pml. br. 13/2015 Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 23. februara 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar se odnosi na ocenu ustavnosti presude Pml. br. 13/2015 Vrhovnog suda od 23. februara 2015. godine kojom su mu, kako tvrdi podnosilac zahteva, povređena prava garantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6 [Pravo na pravično suđenje], stav 3 (d), Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava u vezi sa članom 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilom 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 28. maja 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 29. juna 2015. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Bekim Sejdiu.

7. Dana 12. avgusta 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

8. Dana 14. septembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu, u punom sastavu, da proglasi zahtev neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

Pregled činjenica

9. Dana 26. avgusta 2014. godine, Osnovni sud u Mitrovici je presudom P. br. 42/13 proglasio krivim podnosioca zahteva za krivično delo *„primanje mita“* na osnovu člana 343 (1) Krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: KZK) i osudio na kaznu zatvora od 6 (šest) meseci, koja je kasnije zamenjena novčanom kaznom.

10. Osnovni sud je utvrdio da umesto da izrekne kaznu počiniocu saobraćajnog prekršaja, podnosilac zahteva je, policajac u vreme događaja, tražio i primio određen iznos novca.

11. Protiv ove presude, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu u Prištini, žaleći se na *„bitnu povredu odredaba krivičnog zakona i krivičnog postupka, kao i na pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja od strane Osnovnog suda“*.

12. Dana 6. novembra 2014. godine, Apelacioni sud je odlučio presudom PAKR. br. 463/14 da odbije žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu. Apelacioni sud je, *inter alia*, obrazložio da “*prvostepena presuda ne sadrži bitne povrede odredbi krivičnog postupka koje se navode u žalbi i nema drugih povreda koje je ovaj sud primetio po dužnosti a koje uslovljavaju njeno poništenje.*”

13. Apelacioni sud je, dalje, utvrdio da “*postupci ukazuju na postojanje krivičnog dela za koje je okrivljeni* [podnosioca zahteva] *proglašen krivim i u skladu je sa sadržajem dokaza iz spisa ovog predmeta. Prvostepeni sud je dao jasna obrazloženja u vezi sa postojanjem krivičnog dela i krivične odgovornosti okrivljenog*.”

14. Dana 8. maja 2014. godine, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu, tvrdeći *inter alia* da zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona "*pobijane presude treba da se ponište i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili da se preinače, tako da se odbije optužnica protiv njega*."

15. Državni tužilac je podneskom KMLP. II. br. 10/2015 od 19. februara 2015. godine predložio da se zahtev za zaštitu zakonitosti odbije, kao neosnovan.

16. Dana 23. februara 2015. godine, Vrhovni sud je odbacio zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti i obrazložio, *inter alia*, da njegova tvrdnja da „*[...] su obe presude, u suprotnosti sa članom 123 (3) KZPK, bile zasnovane na neprihvatljivim dokazima, odnosno, izjavama svedoka [...], koji nisu bili ispitani od strane tužioca [...]*" bile neosnovane.

17. Vrhovni sud smatra da je prvostepeni sud „*[...] zasnovao svoju odluku, između ostalog, na iskazima svedoka, koji su, tokom sudske rasprave, svojim konstantnim izjavama u svim fazama postupka, detaljno opisali inkriminisane postupke osuđenog [podnosioca zahteva] i da je njegov identitet nesumnjivo potvrdio svedok P. M. na osnovu službenog [policijskog] identifikacionog broja, koji je osuđeni [podnosilac zahteva] nosio [...]. U međuvremenu, činjenica da je osuđeni bio sa svedokom S. S. [policajac] kritičnog dana na kontrolnom punktu u selu Polac, gde je oštećeni zaustavljen zbog manjeg saobraćajnog prekršaja, nesumnjivo je potvrđena i na osnovu izveštaja policijske stanice u Srbici 2. marta 2009. godine*".

18. Po mišljenju Vrhovnog suda „*[...] na osnovu svih izvedenih dokaza, proizilazi da su [...] zaključci sudova pravični i zakoniti* [...] i da *[...] nema sumnje da su izjave svedoka prihvatljive, pošto je odbrani data mogućnost da iste ospori [...]*" i da se „*[...] ovi navodi povezuju i prepliću sa činjeničnim stanjem, [...], zbog čega ne može da se podnese zahtev za zaštitu zakonitosti [...].*

19. Konačno, Vrhovni sud je utvrdio da što se tiče tvrdnji u zahtevu podnosioca da je povređen krivični zakon na štetu osuđenog [podnosioca zahteva], "*[...] povrede o kojima su oni* [podnosilac zahteva i njegov advokat] *govorili, nisu pomenute u zahtevu* [za zaštitu zakonitosti]".

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva, *inter alia*, tvrdi da su "*[...] Osnovni sud u Mitrovici, Apelacioni sud i Vrhovni sud Kosova, ne delovanjem ili nepravičnim razmatranjem pravnog predmeta u skladu sa pozitivnim zakonima i nedelovanjem u skladu sa svojim ustavnim i zakonskim obavezama u vezi sa zakonskim odredbama, u svojim presudama povredili* [njegova] *individualna prava [...], koja su garantovana članovima 24, 31, 32, 54 Ustava Republike Kosova i članom 6, stavom 3 (d) Evropske konvencije za ljudska prava i njenim protokolima*."

21. Podnosilac zahteva, dalje, tvrdi da javni tužilac nije sproveo istragu u vezi sa predmetom, već se zasnovao na policijskim izveštajima svedoka i oštećenog [osoba koja je dala novac]. Pored toga, prema podnosiocu zahteva, njega nije ispitivao tužilac i on i njegov branilac nisu bili obavešteni da postoje eventualne istrage izjava svedoka.

22. Što se tiče njegove osude od strane Osnovnog suda u Mitrovici od 26. avgusta 2014. godine, podnosilac zahteva tvrdi da mu je suđeno za krivično delo koje ne sadrži elemente krivičnog dela, jer osnovni uslov traženja i primanja mita na osnovu dogovora nije ispunjen.

23. Podnosilac zahteva dalje navodi da, 6. novembra 2014. godine, Apelacioni sud nije trebalo da odbaci njegovu žalbu kao neosnovanu, i nije trebalo da potvrdi presudu Osnovnog suda, zaključivši da je prvostepeni sud pružio jasne razloge za postojanje krivičnog dela i krivične odgovornosti podnosioca zahteva. On, takođe, tvrdi da Apelacioni sud nije razmotrio njegovu tvrdnju da nije bio taj koji je primio novac, jer oba svedoka nisu mogla da ga identifikuju na glavnom pretresu.

24. Što se tiče presude Vrhovnog suda od 23. februara 2015. godine, kojom je njegov zahtev za zaštitu zakonitosti odbijen kao neosnovan, podnosilac tvrdi da je Vrhovni sud pogrešno ocenio da je dokazni postupak sproveden pravično i da je identitet optuženog [podnosilac zahteva] potvrdio svedok na osnovu identifikacionog broja podnosioca kao policijskog službenika.

25. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da mu je Vrhovni sud povredio individualna prava nepravičnim razmatranjem pravne stvari, podnesaka u njegovom zahtevu za zaštitu zakonitosti i time što nije postupio u skladu sa svojim ustavnim i zakonskim obavezama.

26. Po mišljenju podnosioca zahteva, Vrhovni sud je trebao da odluči da li su izjave svedoka i oštećenog [osoba koja je dala novac] prihvaćene na ispravan način i da potvrdi da li je čitav postupak, uključujući i način na koji su dokazi izvedeni, bio pravičan i u skladu sa zakonskim odredbama.

Prihvatljivost zahteva

27. Sud prvo mora da ispita da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su predviđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom.

28. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

> *"7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".*

29. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

> *„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".*

30. Sud uzima u obzir i pravilo 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, koje predviđa:

> *„(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi: [...] (b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava".*

31. Što se tiče ovog zahteva, Sud primećuje da podnosilac tvrdi: "*[...] Prema ustavnom pravu, sada konsolidovanom, uzimanje dokaza na zakonit način sadrži jedan bitan aspekt*

poštovanja prava u redovnom pravnom procesu, predviđenom od strane Ustava i od strane člana 6 EKLjP".

32. Pozivajući se na sudsku praksu Strazbura, podnosilac zahteva tvrdi da je "*[...] svestan da ocena dokaza ostaje pitanje koje treba da se razmatra od strane redovnih sudova i ne predstavlja predmet razmatranja za Ustavni sud.*"

33. Sud primećuje da je, po mišljenju podnosioca zahteva, osporenom presudom Vrhovnog suda od 23. februara 2015. godine povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, koje je garantovano članovima 24, 31, 32. i 54. Ustava i članom 6 (3) EKLjP.

34. Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva, Sud naglašava da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitosti) navodno počinjenim od strane redovnih sudova ili drugih javnih organa, osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

35. Dakle, Sud ne može da deluje kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova ili drugih javnih organa, jer je njihova uloga, kada je to moguće, da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLjP, presuda od 21. januara 1999. godine, par. 28. Vidi i slučaj Ustavnog suda br. KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

36. Ustavni sud može samo da razmotri da li su postupci, gledano u celini, sprovedeni na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi, *inter alia*: *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije za ljudska prava od 10. jula 1991. godine).

37. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosiocu zahteva asistirao njegov branilac u postupku, da su redovni sudovi pažljivo izvršili uvid u sve dokaze i da su detaljno obrazložili svoje odluke.

38. Pored toga, Vrhovni sud u svojoj presudi ne samo da smatra da tvrdnje podnosioca zahteva, da su presude nižestepenih sudova zasnovane na neprihvatljivim dokazima, nisu osnovane, već i tvrdi da nije bilo sumnje da su izjave svedoka bile prihvatljive, jer je odbrana dobila priliku da ospori ove izjave.

39. Vrhovni sud, dalje, tvrdi da zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti treba da se odbaci kao neosnovan, tim pre što *"[...] se ovi navodi povezuju i prepliću sa činjeničnim stanjem, [...], zbog čega ne može da se podnese zahtev za zaštitu zakonitosti. [...]*, u skladu sa članom 432. Zakonika o krivičnom postupku Kosova.

40. U ovim okolnostima, Sud nalazi da su postupci pred Okružnim sudom, Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom bili pravični i dobro sprovedeni (vidi: *mutatis mutandis, Shub protiv Litvanije,* br. 17064/06, ESLjP, odluka od 30. juna 2009. godine) i da su podnosilac i njegov branilac imali brojne mogućnosti da ospore iskaze svedoka i oštećenog.

41. Pored toga, Sud smatra da podnosilac zahteva nije precizirao kako su članovi Ustava na koje se pozvao povređeni u skladu sa članom 113.7 Ustava i članom 48. Zakona.

42. Dakle, tvrdnje podnosioca zahteva o povredi prava i sloboda prema Ustavu i EKLjP nisu potkrepljene i dokazane i samim tim, očigledno su neosnovane.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, na sednici održanoj 14. septembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI91/16, podnosioci zahteva: Belkis Abazi, Fahrije Nuhiu, Bedrije Vërtopi, Ilaz Bullatovci, Atije Zeqiri, Artan Shabani, Dardane Xërxa, ocena ustavnosti presude AC-I-13-0264 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 21. januara 2016. godine

KI91/16, rešenje o neprihvatljivosti od 13. septembra 2016. godine, objavljeno 13. januara 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravno sredstvo, sudska zaštita prava, privremena mera, očigledno neosnovan.*

Apelaciono veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju je donelo presudu AC-I-13-0264 od 21. januara 2016. godine, kojom je delimično usvojilo žalbu Kosovske agencije za privatizaciju, delimično poništavajući presudu Specijalnog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju SCEL-11-0063 od 4. decembra 2013. godine.

Podnosioci zahteva su, između ostalog, tvrdili da je Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju povredilo njihova prava koja su garantovana Ustavom, odnosno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravna sredstva i sudsku zaštitu prava. Podnosioci zahteva su tražili da se zaustavi izvršenje isplate za određene osobe kao rezultat raspodjele sredstava od 20% realizovanih privatizacijom Društvenog preduzeća „Drithnaja".

Sud je utvrdio da podnosioci zahteva nisu dovoljno potkrepili i dokazali svoju tvrdnju. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI91/16

Podnosioci

Belkis Abazi
Fahrije Nuhiu
Bedrije Vërtopi
Ilaz Bullatovci
Atije Zeqiri
Artan Shabani
Dardane Xërxa

Ocena ustavnosti presude AC-I-13-0264 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 21. januara 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Belkis Abazi, Fahrije Nuhiu, Bedrije Vërtopi, Ilaz Bullatovci, Atije Zeqiri, Artan Shabani i Dardane Xërxa (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa g. Florin Vërtopi, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu AC-I-13-0264 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) od 21. januara 2016. godine, koju su primili 26. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se tvrdi povreda prava podnosilaca zahteva garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno

suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] i članom 54. [Sudska Zaštita Prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKJP).

4. Podnosioci zahteva, takođe, traže od Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), da uvede privremenu meru, odnosno da zabrani izvršenje isplate koju bi trebalo da primi N. I. kao rezultat 20 % sredstava ostvarenih od privatizacije društvenog preduzeća "Drithnaja" (u daljem tekstu: Drithnaja/Zhitopromet).

5. Podnosioci zahteva traže da Sud održi raspravu u vezi sa njihovim slučajem.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

7. Dana 15. juna 2016. godine, podnosioci su podneli svoje zahteve Sudu.

8. Dana 12. jula 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.

9. Dana 28. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću.

10. Dana 29. jula 2016. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP).

11. Dana 13. septembra 2016. godine, Veće za razmatranje je nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 27. avgusta 2007. godine, DP "Drithnaja/Zhitopromet" je privatizovano.

13. Dana 27. 28. 29. i 30. oktobra 2011. godine, KAP je objavila konačnu listu radnika koji imaju pravo na 20% od prihoda stvorenih od privatizacije "Drithnaja/Zhitopromet".

14. Dana 11. i 21. novembra 2011. godine, N. I. i L. K, su izjavili žalbe na konačnu listu Specijalizovanom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće), tražeći da budu uvršteni u listu radnika sa legitimnim pravima da dobiju deo od 20 % od sredstava realizovanih od privatizacije "Drithnaje /Zhitoprometa".

15. Dana 12. decembra 2011. godine, KPA je podnela svoj prigovor na žalbu, smatrajući da žalioci nisu iscrpeli pravna sredstva, jer se nisu žalili protiv privremene liste KAP-a, ne

osporavajući tvrdnju da žalilac N. I. nije radio u "Drithnaja/Zhitopromet" od "*12. 10. 1994 do juna 1999"* dok je žalilja L. K. radila od "*28. 12. 1987 do juna 1999"*.

16. Dana 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće je presudom SCEL-11-0063 usvojilo žalbe kao osnovane uz obrazloženje da *"[...] smatra se da ima legitimno pravo na listu radnika koji su radili u DP tokom takozvanog „Perioda srpskih prinudnih mera" i bilo mu je zabranjeno da nastavi sa radom u preduzeću nakon rata [...] u skladu sa gore pomenutim činjeničnim okolnostima pod tačkom A.II. 2.B žalilac je pokazao da je bio diskriminisan."*

17. Dana 26. decembra 2013. godine, KAP izjavljuje žalbu Žalbenom veću osporavajući uključenje N. I. i L. K. u konačnu listu, tvrdeći "*da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje, shodno tome, pogrešno je primenjeno i materijalno pravo i traži da se navedeni žalioci uklone sa konačne liste.*"

18. Dana 21. januara 2014. godine, Žalbeno veće je dostavilo žalbu žaliocima N. I. i L. K, dajući im mogućnost da odgovore na žalbu.

19. Dana 24. februara 2014. godine, žalilja L. K. je odgovorila na žalbu, tražeći da se žalba odbije kao neosnovana.

20. Dana 26. novembra 2014. godine, podnosioci zahteva su zahtevali od Žalbenog veća *„da im se dozvoli proceduralni status kao jedinstveni suparničari u predmetu SCEL_11-0063 [...]"*. Podnosioci zahteva su, takođe, tražili da se žaliocima N.I. i L.K. odbije zahtev za uključenje u konačnu listu.

21. Dana 24. decembra 2014. godine, KAP je podnela Žalbenom veću dopunu na žalbu naglašavajući da je žalilja L. K. radila u društvenom preduzeću "Mulliri" i da je dobila sredstva od 20 % od privatizacije tog preduzeća.

22. Dana 29. decembra 2014. godine, podnosioci zahteva su ponovo podneli podnesak Žalbenom veću, precizirajući svoju izjavu od 26. novembra 2014. godine i naglašavajući iste tvrdnje.

23. Dana 22. januara 2015. godine, KAP je podnela podnesak Žalbenom veću "*Dodatne informacije*" i priložila presudu Specijalizovanog veća Vrhovnog suda, koja dokazuje da je žalilja L. K. dobila iznos od 20 % od privatizacije društvenog preduzeća "Mulliri".

24. Dana 29. oktobra 2015. godine, podnosioci zahteva su podneli još jedan podnesak Žalbenom veću sa istim tvrdnjama.

25. Dana 9. novembra 2015. godine, Žalbeno veće je obavestiložalioca N. I. o podnesku podnosilaca zahteva i dostavilo podnosiocima podnesak žalilje L. K.

26. Dana 21. januara 2016. godine, Žalbeno veće je (presuda AC -ja- 13-0264), delimično usvojilo žalbu KAP-a i delimično poništilo odredbu presude Specijalizovanog veća od 4. decembar 2013. godine. Pored toga, Žalbeno veće ističe *„Delimično se ukida tačka 1. izreke Specijalizovanog veća PKVS, SCEL-11-0063 od 4. decembra 2013. godine [...] i ova žalilja se uklonila sa konačnog spiska DP „Drithnaja" dok je tačka 1 izreke presude Specijalizovanog veća PKVS delimično potvrđena, SCEL- 11-0063 od 4. decembra 2013. godine u vezi sa žaliocem [...] koji ostaje na konačnom spisku.*"

27. Žalbeno veće naglašava da: *„Žalba KAP-a u vezi sa žaliocem [...] je neosnovana, jer neosporavanje privremene liste nema uticaja da se on ukloni iz konačne liste. Ovaj žalilac će ostati u konačnoj listi DP „Drithnaja“, jer mu je radna knjižica otvorena i zaključci Specijalizovanog veća da je ovaj žalilac ispunio uslove da bude uključen u konačnu listu na osnovu člana 10.4 Uredbe UNMIK-a 23/13 su tačni [...] žalba KAP-a u vezi sa žaliljom [...] mora da se usvoji, kao osnovana, pošto ova žalilja, koja već dobija pravo od 20% od DP „Mulliri“ i DP „Kosovarja/ŽitoPromet na osnovu pomenutih presuda koje su pravosnažne, ne može dalje da tvrdi da bude uključena i u konačnoj listi DP „Drithnaja.”*

Navodi podnosioca

28. Podnosioci zahteva tvrde da su im presudom Žalbenog veća povređena ustavna prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na Pravno Sredstvo], i članom 54. [Sudska Zaštita Prava] Ustava, kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP.

29. Podnosioci zahteva tvrde da: “*Zbog: A. „neanaliziranja i ocene svih materijalnih dokaza“, B. „neobrazlaganja presude“, što se povezuje sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje, kao i C. „zbog povrede prava na efikasni pravni lek [...]”.*

30. Podnosioci zahteva, dalje, tvrde da: *„Drugostepeni sud nije odlučio o izjavi o mešanju u predmetu SCEL-11-0063, od 29.11.2014. godine i o preciziranju/uređenju izjave o mešanju u predmetu SCEL-11-0063, od 26.11.2014. godine, da bi se nama umešačima dozvolio proceduralni status stranaka kao jedinstvenih suparničara u ovom predmetu, [...]“. Pored toga oni se žale da “Drugostepeni sud je u svojoj presudi, samo indirektno pomenuo mešanje suparničara na poslednoj strani ove presude.”*

31. Podnosioci zahteva smatraju: “ *da je neophodno da se uvedu privremene mere za neodobravanje isplate samo u iznosu od = 66.354,03 evra, koji bi trebao da se isplati [...], i to na osnovu preuzimanja 20 % od prihoda od privatizacije na osnovu spiska.”*

Prihvatljivost zahteva

32. Sud prvo ocenjuje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

33. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji propisuje:

> *“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
>
> *(...)*
>
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”*

34. Sud se, takođe, poziva na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji propisuje:

*"*Podnosilac *podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

35. Sud, pored toga, uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) b) Poslovnika, koje propisuje:

"(1) Sudu *je dozvoljeno da rešava zahtev: (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*

(2) Sud *proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava."*

36. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da su im presudom Žalbenog veća povređena ustavna prava na pravično i nepristrasno suđenje, prava na pravna sredstva, i pravo na sudsku zaštitu prava zbog *„neanaliziranja i ocene svih materijalnih dokaza", i „neobrazlaganja presude"*.

37. U stvari, Sud primećuje da je KAP izjavila žalbu Žalbenom veću na osnovu toga *„da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje, shodno tome, pogrešno je primenjeno i materijalno pravo."*

38. U tom smislu, Sud se poziva na presudu Žalbenog veća, koje je zaključilo: "*Žalba KAP-a je delimično osnovana, dok tačka 1 ožalbene izreke [...] treba da se poništi u vezi sa [...], dok se žalba KAP-a u vezi sa žaliocem [...] odbija, kao neosnovana, a tačka 1 izreke ožalbene presude u vezi sa ovim žaliocem treba da se potvrdi.*"

39. Žalbeno veće je utvrdilo da je "*žalba KAP-a u vezi sa žaliocem [...] neosnovana, jer neosporavanje privremene liste ne utiče na to da se on ukloni sa konačne liste. Ovaj žalilac će ostati u konačnoj listi DP Drithnaja, jer mu je radna knjižica otvorena i zaključci Specijalizovanog veća da je ovaj žalilac ispunio uslove da bude uključen u konačnu listu na osnovu člana 10.4 Uredbe UNMIK-a 23/13, su tačni."*

40. Sud podseća da podnosioci tvrde da Žalbeno veće *„nije odlučio o izjavi o mešanju (...) samo indirektno pomenuo mešanje suparničara na poslednoj strani ove presude"*.

41. U tom aspektu, Sud primećuje da je Žalbeno veće naglasilo da je "*zahtev bivših radnika DP „Drithnaja/Žitopromet", koji su svojim podneskom od 26.11.2014. godine tražili da dobiju svojstvo mešača u postupku u suštini isti, i pošto je ovom presudom dato meritorno rešenje za žalbu KAP-a, Žalbeno veće utvrđuje da nije potrebno da e odlučuje o zahtevu umešaća.*"

42. Sud ponavlja da nije uloga Ustavnog suda da utvrdi da li je neka vrsta dokaza dozvoljena, koje dokaze treba uzeti, niti da precizira koji su dokazi prihvatljivi, a koji ne. To je uloga redovnih sudova. Zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li je postupak u celini bio pravičan, uključujući i način uzimanja dokaza (vidi: slučaj *Khan protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 35394/97, stavovi 34-35 ESLJP, presuda od 12. maja 2000. godine).

43. Sud, takođe, ponavlja da je pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i primenjiv zakon u potpunoj nadležnost redovnih sudova, a da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi saglasnost prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i prema tome, ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena" (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; vidi: takođe, *mutatis*

mutandis slučaj: KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

44. Sud smatra da je Žalbeno veće u svojoj presudi rešilo bitna pitanja koja se odnose na žalbene navode podnosilaca zahteva.

45. Iako redovni sud ima određen prostor slobodne procene pri izboru argumenata i prihvatanju dokaza, član 6.1 EKLJP ne zahteva detaljan odgovor na svaki argument koji se pruža sudu tokom sprovođenja postupka (vidi: *Suominen protiv Finske*, br. 37801, ESLJP , presuda od 24. jula 2003. godine, stav 36 , *Van de Hurk protiv Holandije*, br. 16034/90, ESLJP, presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61; *Janke i Lenoble protiv Francuske* (déc.); *Perez protiv Francuske* [VV] br. 47287/99, ESLJP, presuda od 12. aprila 2004. godine, stav 81; *Ruiz Torija protiv Španije*, br. 18390/91, ESLJP, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, br. 18064/91. ESLJP, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27).

46. Stoga, Sud ne može da zameni ulogu redovnih sudova da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96 ESLJP, od 21. januara 1999. godine; vidi, takođe: slučaj KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima,* Ustavni sud, rešenje o prihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

47. Sud smatra da podnosioci zahteva nisu dovoljno potkrepili svoje tvrdnje i nisu dokazali povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje, na delotvorni pravni lek i na sudsku zaštitu. Pored toga, oni nisu uspeli da dokažu da su postupci pred redovnim sudovima, uključujući i Žalbeno veće, bili nepravični ili proizvoljni ili da su povređena njihova prava i slobode.

48. Na osnovu gore navedenog, Sud utvrđuje da je poštovano pravo podnosilaca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje tokom postupka i preciznije, oni su imali slobodan pristup sudu i donete su obrazložene presude u različitim stepenima postupka. Sud je, dalje, utvrdio da su kao posledica toga, njihova prava na delotvoran pravni lek i sudsku zaštitu, takođe, bila garantovana.

49. Kao rezime, Sud podseća da podnosioci zahteva nisu potkrepili svoje tvrdnje o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje i samim tim, ni tvrdnje o povredi prava na delotvoran pravni lek i na sudsku zaštitu. Dakle, zahtev je neprihvatljiv kao neosnovan na ustavnim osnovama.

Zahtev za usmenom raspravom

50. Što se tiče zahteva podnosilaca da se održi usmena rasprava, Sud se poziva na član 20. Zakona, koji predviđa:

> *"1.* Ustavni *sud donosi oduku o predmetu nakon zaključivanja usmene rasprave. Stranke mogu odustati od usmene rasprave.*
>
> *2. Bez* obzira *na stav 1 ovog člana, na osnovu svoje procene, sud može doneti odluku o postupku koji je predmet ustavnog razmatranja na osnovu spisa predmeta."*

51. Sud smatra da prema članu 20. Zakona spisi predmeta su dovoljni da se odluči o ovom slučaju.

52. Shodno tome, zahtev podnosilaca za održavanje rasprave se odbija kao neosnovan.

Zahtev za privremenom merom

53. Podnosioci zahteva su tražili da Sud uvede privremenu meru "*za neodobravanje isplate samo u iznosu (...) koji bi trebao da se isplati [...], i to na osnovu preuzimanja 20 % od prihoda od privatizacije na osnovu spiska.*"

54. Podnosioci zahteva nisu pružili nijedan argument ili razlog u vezi sa tim zašto Sud treba da uvede privremenu meru. Podnosioci su je samo tražili u svom zahtevu.

55. Da bi Sud uveo privremenu meru, u skladu sa pravilom 55 (4) Poslovnika, potrebno je da:

> *"(a) je* strana *koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala (...), ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;*
>
> *(b) je* strana *koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera, i*
>
> *[...]*
>
> *Ukoliko strana koja zahteva privremene mere nije pokazala potrebne prikaze, Veće za razmatranje treba da preporuči odbijanje zahteva".*

56. Kao što je gore navedeno, podnosioci zahteva nisu pokazali *prima facie* slučaj o prihvatljivosti zahteva. Shodno tome, zahtev za privremenom merom treba da se odbije kao neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona, pravilom 36 (1) (d) i (2) (b), pravilom 55 (4) i (5) i pravilom 56 Poslovnika, dana 13. septembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Almiro Rodrigues	Arta Rama-Hajrizi

KI 137/15 podnosilac zahteva: Shefki Qerimi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 114/2015 Vrhovnog suda Kosova od 22. juna 2015. godine

KI 137/15, rešenje o neprihvatljivosti od 20. oktobra 2016. godine, objavljeno 16. januara 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, krivična optužba, zaštita zakonitosti, očigledno neosnovan, rešenje o neprihvatljivosti, pravo na pravično suđenje*

Podnosilac zahteva je bio optužen za izvršenje dva krivična dela i na taj način proglašen krivim i osuđen od strane Osnovnog suda u Prištini sa 9 (devet) meseci zatvora i dodatnom merom od 1 (jedne) godine zabrane vožnje. Osnovno tužilaštvo u Prištini je takođe uložilo žalbu protiv presude Osnovnog suda pred Apelacionim sudom, tražeći da se kazna zameni ozbiljnijom kaznom. Podnosilac zahteva je uložio žalbu protiv presude Osnovnog suda pred Apelacionom sudom. Dana 18. novembra 2014. godine, Apelacioni sud je (presuda PAL br. 98/2014) odbio oba zahteva. Gospodin Qerimi je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu zbog povrede odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona. Dana 22. juna 2015. godine Vrhovni sud je (presuda br. 114/2015) odbio zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti.

Podnosilac zahteva je tvrdio pred Ustavnim sudom da su mu redovni sudovi povredili prava koja su garantovana članovima 24, 29, 31, 53 i 54. Ustava; prava koja su garantovana članovima 5 i 6 EKLjP; i prava koja su garantovana članom 7. UDLjP.

Sud utvrđuje da su tvrdnje koje je podnosilac zahteva pokrenuo pred Sudom pitanja zakonitosti, a ne ustavnosti, stoga, navodi da nije njegov zadatak prema Ustavu da postupa kao sud četvrtog stepena (vidi: slučaj Garcia Ruiz protiv Španije, br. 30544/96, ESLjP, presuda od 21. januara 1999. godine).

Dakle, u ovom slučaju, Sud smatra da činjenice koje je izneo podnosilac zahteva ni na jedan način ne opravdaju navodnu povredu ustavnih prava. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) d), (2) d) i 56 Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI137/15

Podnosilac

Shefki Qerimi

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 114/2015 Vrhovnog suda Kosova od 22. juna 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Shefki Qerimi iz sela Dubnica, opština Podujevo (u daljem tekstu: podnosilac zahteva). Njega zastupa gđa Flutra Hoxha, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu (Pml. br. 114/2015 od 22. juna 2015. godine) Vrhovnog suda, kojom je njegov zahtev za zaštitu zakonitosti odbačen, kao neosnovan.

3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 15. oktobra 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom]; članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost]; članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]; članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava]; i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav); njegova prava garantovana članom 5. [Pravo na slobodu i sigurnost] i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: ESLJP); kao i njegovo pravo garantovano članom 7. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: UDLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113 (7) Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 9. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 8. decembra 2015. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Bekim Sejdiu.

8. Dana 31. maja 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.

9. Dana 20 Oktobra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 8. jula 2012. godine se dogodila saobraćajna nesreća gde su tri osobe zadobile teške telesne povrede.

11. Dana 26. aprila 2013. godine, Osnovno tužilaštvo u Prištini je podnelo krivičnu prijavu protiv podnosioca zahteva na osnovu sumnje da je izvršio krivično delo *"ugrožavanje javnog saobraćaja"* i *"nepružanje pomoći licu povređenom u saobraćanoj nesreći"*.

12. Dana 11. novembra 2013. godine, Osnovni sud u Prištini je (presuda P. br. 1781/13) proglasio podnosioca zahteva krivim za izvršenje gore navedenih krivičnih dela i osudio ga na kaznu zatvora u vremenskom trajanju od devet (9) meseci. Pored toga, podnosiocu zahteva je zabranjeno da vozi vozila iz B kategorije u periodu od jedne (1) godine.

13. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu na presudu Osnovnog suda Apelacionom sudu zbog bitnih povreda odredbi krivičnog postupka, povrede materijalnog prava, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i zbog odluke o kazni. On je tražio od Apelacionog suda da ga oslobodi zbog nedostatka dokaza ili da vrati predmet na ponovno suđenje.

14. Osnovno tužilaštvo u Prištini je, takođe, izjavilo žalbu na presudu Osnovnog suda Apelacionom sudu zbog odluke o kazni, tražeći da se kazna zameni težom.

15. Dana 18. novembra 2014. godine, Apelacioni sud je (presuda PA1. br. 98/2014) odbacio, i žalbu podnosioca zahteva i žalbu Osnovnog tužilaštva u Prištini, kao neosnovane. Obrazloženje glasi:

> *"[...] Apelacioni sud ocenjuje da presuda prvostepenog suda ne sadrži bitne povrede odredbi krivičnog postupka na koje se poziva branilac optuženog, pošto je izreka*

osporene presude jasna i konkretna, sadrži krivično delo za koje je optuženi proglašen krivim, činjenice i okolnosti koje čine figuru krivičnog dela kao i činjenice i okolnosti od kojih zavisi sprovođenje određene odredbe Krivičnog zakonika [...].”

16. Podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu zbog povreda odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona.

17. Dana 22. juna 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda Pml. br. 114/2015) odbacio zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti i utvrdio sledeće:

“[...] Ovaj sud ocenjuje da u konkretnom slučaju, osporene presude nisu obuhvaćene bitnim povredama odredbi krivičnog postupka, kao ni povredama krivičnog zakona koji je u potpunosti prihvatio pravni stav koji je izražen u osporenim presudama u vezi sa krivičnom odgovornošću osuđenog, kao i zbog činjenice da je izvedenim dokazima utvrđeno da u postupcima osuđenog stoje svi elementi krivičnih dela za koje je osuđeni i proglašen krivim.”

Navodi podnosioca

18. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu redovni sudovi povredili prava garantovana članovima 24. 29. 31. 53. i 54. Ustava; prava garantovana članovima 5. i 6. EKLJP i pravo garantovano članom 7. UDLJP. On tvrdi da su redovni sudovi povredili takva prava, „*ne delovanjem ili nepravičnim razmatranjem pravnog predmeta u skladu sa pozitivnim zakonima.”*

19. Podnosilac zahteva navodi da *“nije izvršio krivična dela za koja se optužuje i za koja je kažnjen.”* U tom smislu, on tvrdi da je odluka o kazni *“nezakonita, pogrešna, oštra i neobrazložena, za delo za koje ne postoje dovoljni dokazi koji ukazuju da je delo izvršio optuženi.”*

20. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da su redovni sudovi povredili *“princip slobode i sigurnosti, princip pretpostavke nevinosti od početka krivičnog gonjenja, princip jednakosti snaga [...] princip in dubio pro reo i prava zaštite”*.

21. Podnosilac zahteva zaključuje, tražeći od Suda da:

“Zahtev podnosioca zahteva konstatuje kao prihvatljiv;
Da konstatuje kršenje individualnih prava podnosioca zahteva [...] u sudskim postupcima Osnovnog suda u Prištini, Apelacionog suda Kosova u donošenju presude, a takođe i Vrhovnog suda Kosova; i da
Odredi svako pravo ili odgovornost stranaka u zahtevu, koje ovaj poštovani Sud ocenjuje kao pravno osnovane i obrazložene.”

Ocena prihvatljivosti zahteva

22. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

23. U tom smislu, Sud se poziva na članove 113.1 i 113.7 Ustava, koji propisuju:

“*1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*

[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

24. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

25. Pored toga, Sud se poziva na pravila 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, koja propisuju:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan."

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, [...]
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju."

26. U vezi sa gore navedenim sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ,zahtev podneo kao pojedinac i u svojstvu ovlašćene strane , zahtev je podnet u skladu sa rokovima utvrđenim članom 49 zakona i nakon iscrpljenija svih pravnih sredstava. S 'toga Sud zaključuje da su ispunjeni svi formalin kriterijumi prihvatljivosti da bi se zahtev razmatrao.

27. Kao što je gore pomenuto, podnosilac zahteva se u suštini žali da ga je Osnovni sud u Prištini osudio za delo koji nije počinio. Osim toga, on tvrdi da su Apelacioni sud i Vrhovni sud navodno potvrdili *„nezakonitu, pogrešnu, oštru i neobrazloženu"* odluku Osnovnog suda u Prištini i na taj način povredili njegova prava garantovana članovima 24. 29. 31. 53. i 54. Ustava; njegova prava garantovana članovima 5. i 6. EKLJP i njegovo pravo garantovano članom 7. UDLJP.

28. Sud, takođe, podseća na žalbu podnosioca zahteva da su mu redovni sudovi povredili gore navedena prava, nepravičnim razmatranjem pravne stvari i donošenjem odluke o njegovoj osudi bez dovoljno dokaza koji potkrepljuju taj zaključak. On se, dalje, pozvao na povrede različitih principa, kao što su princip slobode i sigurnosti, pretpostavke nevinosti i *in dubio pro reo*, bez bilo kakvog dodatnog obrazloženja o tome kako su i zašto ti principi povređeni od strane redovnih sudova.

29. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva bio optužen za izvršenje dva krivična dela i samim tim, proglašen krivim i osuđen od strane Osnovnog suda u Prištini sa devet (9) meseci zatvora i dodatnom merom da mu je jednu (1) godinu zabranjeno da vozi.

30. Pored toga, Sud primećuje da su nakon žalbe podnosioca zahteva i njegovog zahteva za zaštitu zakonitosti, Apelacioni sud i Vrhovni sud, odbili njegove tvrdnje o povredi krivičnog prava i krivičnog procesnog prava, u celosti podržavajući presudu Osnovnog sud u Prištini. Oba stepena su odgovorila na sve tvrdnje o povredama krivičnog prava i krivičnog procesnog prava koje je pokrenuo podnosilac zahteva.

31. U tom smislu, Sud nalazi da su tvrdnje koje su pokrenute od strane podnosioca zahteva pred ovim Sudom pitanja zakonitosti, a ne ustavnosti.

32. Ustavni sud nema nadležnost da odlučuje da li je podnosilac zahteva bio kriv za izvršenje krivičnog dela. On nema nadležnost ni da oceni da li je činjenično stanje pravilno utvrđeno ili da oceni da li su sudije redovnih sudova imali dovoljno dokaza da utvrde krivicu podnosioca zahteva.

33. S tim u vezi, Sud naglašava da nije njegov zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost), navodno počinjenim od strane Vrhovnog suda ili bilo kog drugog suda nižeg stepena, osim i u meri u kojoj su one mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

34. Ustavni sud, dalje, ponavlja da nije njegov zadatak po Ustavu da deluje kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova. Uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi, takođe: slučaj KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine). Sama činjenica da podnosilac zahteva nije zadovoljan ishodom postupka u njegovom slučaju ne daje mu povoda da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi njegovih prava zaštićenih Ustavom.

35. Ustavni sud može samo da razmotri da li su dokazi predstavljeni na ispravan način i da li je postupak u celini, gledano u celosti, sproveden na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi, *inter alia*: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, predstavka br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije za ljudska prava, usvojen 10. jula 1991. godine).

36. S tim u vezi, Sud se poziva na obrazloženje Vrhovnog suda odgovarajući na tvrdnje podnosioca zahteva o povredi krivičnog zakona i krivičnog procesnog prava navodno počinjenim od strane Apelacionog suda kada je odbio njegovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda u Prištini. Podnosilac zahteva je tvrdio pred Vrhovnim sudom da se *"presude oslanjaju na neprihvatljivim dokazima"; "izreke presuda su nejasne"; "državni tužilac [...] uopšte nije predstavio njegovu završnu reč"; "tužba je prevaziđena"* i da su odluke dva puta nezakonito korigovane zbog štamparskih grešaka.

37. U odgovoru na takve tvrdnje, Vrhovni sud je obrazložio sledeće:

> *"[...] Vrhovni sud Kosova, ocenjuje da gore naglašeni navodi ne stoje iz ovih razloga: [...] zapisnik od 7.11.2013. godine, iz kojeg se jasno vidi da tužiteljka [...] daje završnu reč. [...] Činjenica da je prvostepeni sud doneo dva rešenja o promeni presude [...] reč je o greškama koje nisu štetne [...] koje ne menjaju srž krivičnog dela.*
> *[...] osporene presude nisu obuhvaćene bitnim povredama odredbi krivičnog postupka, kao ni povredama krivičnog zakona [...]. [...] kao i da je izvedenim dokazima utvrđeno da u postupcima osuđenog stoje svi elementi krivičnih dela za koje je osuđeni i proglašen krivim."*

38. S tim u vezi, Sud primećuje da je obrazloženje u presudi Vrhovnog suda, koji se odnosi na tvrdnje podnosioca zahteva o povredi krivičnog zakona i krivičnog procesnog prava, jasno i, nakon razmatranja svih postupaka, Sud je, takođe, utvrdio da postupci pred Apelacionim

sudom i Osnovnim sudom u Prištini nisu bili nepravični ili proizvoljni (vidi: slučaj *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).

39. Stoga, u ovom slučaju, Sud smatra da činjenice predstavljene od strane podnosioca zahteva ni na koji način ne opravdavaju navodne povrede ustavnih prava na koje se on poziva i on nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju.

40. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilima 36 .1 (d) i 36 .2 (b) i (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d), (2) (b) i (d) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 20 oktobra. 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI87/16, Podnositeljka zahteva: Nafije Bakalli, ocena ustavnosti rešenja AC-II-12-0189 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 18. februara 2016. godine

KI87/16, rešenje o neprihvatljivosti od 7. decembra 2016. godine, objavljen 16. januara 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, ugovor, imovina*

Dana 2. oktobra 2000. godine, podnositeljka zahteva je sklopila ugovor o kupoprodaji lokala br. 138 sa Akcionarskim društvom „Agimi“ iz Đakovice. Ovaj ugovor o kupoprodaji lokala nikad nije overen od strane suda i prenos vlasništva po ovom ugovoru nije nikada registrovan u katastarskim knjigama.

Podnositeljka zahteva je tužbom zahtevala priznavanje prava svojine na imovini i upis imovine na svoje ime (tužilje). Podnositeljka zahteva je u tužbi tvrdila da je ovo treći slučaj prodaje lokala od strane A. D. „Agimi“ i da je drugim kupcima priznato pravo u predmetima Opštinskog suda u Đakovici (C. br. 122/06 i C. br. 733/06).

Dana 29. juna 2009. godine, Opštinski sud u Đakovici (presudom C. br. 354/07) je odbio kao neosnovanu tužbu podnositeljke zahteva za priznavanje prava vlasništva nad imovinom i registrovanje imovine na njeno ime.

Opštinski sud je našao da je ugovor sklopljen između podnositeljke i A. D. „Agimi“ nevažeći po većem broju pravnih osnova i to: da tužena nije imala pravo da proda lokal na osnovu važećeg zakona, da ugovor nema zakonsku vrednost jer nije overen od strane državnih organa, da u trenutku kupoprodaje predmet kupoprodaje (lokal) nije postojao i da novčane rate nisu isplaćene u skladu sa rokovima predviđenim ugovorom.

Žalbeno veće (rešenjem AC-II-12-0189) je odbilo kao neosnovanu žalbu podnositeljke zahteva i potvrdilo presudu C. br. 354/07 Opštinskog suda u Đakovici.

Podnositeljka je tvrdila da su redovni sudovi povredili članove 22. [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata], 24. [Jednakost pred Zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita Imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i član 6. [Pravo na pravično suđenje] i član 1. [Zaštita Imovine] Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Sud utvrdio da podnositeljka zahteva nije nikad postala nosilac imovinskog prava; naprotiv, ona je pokušavala da stekne imovinu, znači podnositeljka zahteva je samo imala *“nadu u priznavanje imovinskih prava koju je bilo nemoguće da efektivno ostvari“;* stoga se ovakvo pravno stanje *„ne može smatrati "imovinom" u smislu Člana 1 Protokola br 1.“*

Sud je utvrdio da je podnositeljki zahteva pružena prilika da u raznim fazama postupka predoči argumente i dokaze koje je smatrala relevantnim za svoj slučaj. Istovremeno je imala mogućnost da delotvorno ospori argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana.

Sud je utvrdio da su svi argumenti podnositeljke , koji su bili relevantni za rešenje spora, propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju on osporava podrobno izloženi i da su, shodno svemu iznetom, postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI87/16

Podnosilac

Nafije Bakalli

Ocena ustavnosti rešenja AC-II-12-0189 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 18. februara 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Nafije Bakalli iz Đakovice (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava rešenje (AC-II-12-0189) Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) od 18. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja kojim su, navodno, povređeni članovi 22. [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata], 24. [Jednakost pred Zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita Imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i član 6. [Pravo na pravično suđenje] i član 1. [Zaštita Imovine] Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 02. juna 2016. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 12. jula 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.

7. Dana 22. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku zahteva o registraciji zahteva i zahtevao da dostavi osporene odluke i ostala relevantna dokumenta.

8. Dana 4. avgusta 2016. godine, podnositeljka zahteva je dostavila Sudu osporene odluke.

9. Dana 23. avgusta 2016. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Žalbenom veću.

10. Dana 7. decembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled opštih činjenica

11. Dana 2. oktobra 2000. godine, podnositeljka zahteva je sklopila ugovor o kupoprodaji lokala br. 138 sa Akcionarskim društvom „Agimi“ iz Đakovice (u daljem tekstu: A. D. „Agimi“).Ovaj ugovor o kupoprodaji lokala nikad nije overen od strane suda i prenos vlasništva po ovom ugovoru nije nikada registrovan u katastarskim knjigama.

12. Dana 11. aprila 2006. godine podnositeljka zahteva je podnela tužbu protiv tužene A. D. „Agimi“ radi utvrđivanja vlasništva nad lokalom, pred Specijalizovanim većem Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće) .

13. Dana 24. aprila 2007. godine, Specijalizovano veće (rešenjem SCC-06-0155) je prenelo nadležnost i predmetnu tužbu prosledilo na razmatranje Opštinskom sudu u Đakovici.

14. Podnositeljka zahteva je tužbom zahtevala priznavanje prava svojine na imovini i upis imovine na svoje ime (tužilje). Podnositeljka zahteva je u tužbi tvrdila da je ovo treći slučaj prodaje lokala od strane A. D. „Agimi“ i da je drugim kupcima priznato pravo u predmetima Opštinskog suda u Đakovici (C. br. 122/06 i C. br. 733/06).

15. Pred Opštinskim sudom tuženo A. D. „Agimi“ je preko svog zastupnika izjavilo “*da je pomenuti lokal prodat kupcu na osnovu postupaka predviđenih u statutu tuženog i zakonima na snazi, stoga ne osporava pravo kupovine predmetnog lokala od strane tužilje, zato što je sve obaveze koje je imao ispunio prema tužilačkoj strani.*“

16. U ovom postupku pred Opštinskim sudom u svojstvu umešača pojavila se najpre Kosovska poverenička agencija (u daljem tekstu: KPA) koju je kasnije nasledila Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP).

17. KAP je u potpunosti osporila tužbeni zahtev podnositeljke, tvrdeći da je ugovor između podnositeljke zahteva i A. D. „Agimi“ protivzakonit od samog zaključenja po većem broju pravnih osnova.

18. Dana 29. juna 2009. godine, Opštinski sud u Đakovici (presudom C. br. 354/07) je odbio kao neosnovanu tužbu podnositeljke zahteva za priznavanje prava vlasništva nad imovinom i registrovanje imovine na njeno ime.

19. Opštinski sud je našao da je ugovor sklopljen između podnositeljke i A. D. „Agimi“ nevažeći po većem broju pravnih osnova i to: da tužena nije imala pravo da proda lokal na osnovu važećeg zakona; da ugovor nema zakonsku vrednost jer nije overen od strane državnih organa; da u trenutku kupoprodaje predmet kupoprodaje (lokal) nije postojao; da novčane rate nisu isplaćene u skladu sa rokovima predviđenim ugovorom.

20. Dana 10. marta 2010. godine, podnositeljka zahteva je podnela žalbu Žalbenom veću protiv (presude C. br. 354/07) Opštinskog suda u Đakovici. Podnositeljka je u žalbi tražila da se ukine presuda Opštinskog suda i predmet vrati na ponovno suđenje, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primene materijalnog prava i povrede odredbi parničnog postupka.

21. Dana 30. novembra 2012. godine, KAP je podnela odgovor na žalbu tvrdeći da “*A. D. „Agimi“ u to vreme nije mogao da prodaje ili kupuje bez saglasnosti UNMIK-a.*“

22. Dana 18. februara 2016. godine, Žalbeno veće (rešenjem AC-II-12-0189) je odbilo kao neosnovanu žalbu podnositeljke zahteva i potvrdilo presudu C. br. 354/07 Opštinskog suda u Đakovici.

Navodi podnosioca

23. U osnovi, svi navodi podnositeljke se mogu svesti na:

(i) Navodne povrede člana 24. Ustava u vezi sa ostalim članovima Ustava i međunarodnim konvencijama

24. U vezi navodnih povreda člana 24. Ustava, podnositeljka navodi da je diskriminisana, jer je u “*sudskoj praksi na Kosovu [...] u pravnim predmetima C. br. 122/06 i C. br. 733/06 u potpuno identičnim situacijama prihvatio zahteve stranaka.*“

25. Dalje, podnositeljka zahteva tvrdi “*...da ima i drugih lokala koje je tužena prodala nakon rata, i tim vlasnicima je preneseno vlasništvo.*“

(ii) Navodne povrede člana 46. Ustava i člana 1. Protokola 1 EKLJP u vezi sa ostalim članovima

26. Pored toga, podnositeljka zahteva citira i član 1. Protokola 1 EKLJP i član 46. Ustava, navodeći da je “*... Zakon br. 03/L-067 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju, koji je usvojen u Skupštini Kosova, 21.05.2008. godine, ...*“dok je “*... Pravni odnos među strankama je stvoren značajno ranije, pre nego što je osnovana KPA a zatim i KAP.*“

27. Na osnovu gore navedenog, podnositeljka zaključuje da se “*...odredbe u kojima se sprovode presude koje su pobijane, ne mogu se primeniti retroaktivno na štetu podnositeljke.*“

(iii) Navodne povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa članom 22. Ustava i ostalim članovima

28. Podnositeljka smatra da se KAP umešala u postupak u suprotnosti sa funkcijom umešača, određenom članom 271. Zakona o parničnom postupku. Prema navodima podnositeljke ovakav pravni status KAP *"čini pobijanu presudu neodrživom zbog konfliktnosti umešača tokom postupka sa strankom kojoj se pridružio, što zakonom nije dozvoljeno."*

29. Dalje, podnositeljka zahteva "*smatra da je ovo suđenje obuhvaćeno povredama odredbi iz Ustava Republike Kosova, člana 31 – Pravo na pravično i nepristrano suđenje, odnosno Član 6 – pravo na redovan postupak, Konvencije za zaštitu osnovnih ljudskih prava u sloboda...*"

30. U sklopu ovih navoda, podnositeljka zahteva citira član 22. Ustava i dalje navodi da je *"Interes ustavnog reda, poštovanja minimalnih normi, standarda koji su određeni odredbama međunarodnih konvencija koje obavezuju Republiku Kosovo, treba da nametnu momentalno zaustavljanje procesa privatizacije preduzeća koja su transformisana sa aspekta vlasništva."*

31. Podnositeljka zahteva predlaže Sudu da:

> *"... da poništi i proglasi protivustavnim presudu posebne komore VSK za pitanja koja se odnose na KAP AC-II-12-0189 od 18.02.2016 i presudu Opštinskog suda u Đakovici C.br. 354/07 od 29. 06. 2009. Zato što presude nisu bile fer...".*

Prihvatljivost zahteva

32. Sud će ispitati da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom.

33. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

> *„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".*

34. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".*

35. Štaviše, Sud uzima u obzir stavove (1) d) i (2) d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koje predviđa:

> *„(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *[...]*

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju".

36. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva ispunila proceduralne uslove predviđene članom 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.

(i) Navodne povrede člana 24. Ustava u vezi sa ostalim članovima Ustava i međunarodnim konvencijama

37. U vezi ovih navoda podnositeljke, Sud najpre upućuje na sudsku praksu ESLJP koja kaže da *„diskriminacija predstavlja različito postupanje, bez objektivnog i racionalnog opravdanja, prema osobama u relativno sličnim situacijama"* (vidi: *Willis protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, paragraf 48, presude ESLJP od 11. septembra 2002. godine; *Bekos i Koutropoulos protiv Grčke* paragraf 63, presuda ESPLJ od 13. marta 2006. godine).

38. Dalje, Sud podseća da bi tvrdnje podnosilaca u vezi povrede prava na diskriminaciju bile uspešne, oni *inter alia* moraju da dokažu da se njihov položaj može smatrati sličnim sa položajem drugog lica koje je imalo bolji tretman (vidi: *Fredin protiv Švedske* (no. 1), paragraf 60. ESLJP, presuda od 18. februara 1991. godine).

39. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da podnositeljka zahteva navodi da je diskriminisana, jer je u "*sudskoj praksi na Kosovu [...] u pravnim predmetima C. br. 122/06 i C. br. 733/06 u potpuno identičnim situacijama prihvatio zahteve stranaka.*"

40. Međutim, podnositeljka zahteva ne prilaže dokumentaciju iz "*predmeta C.br. 122/06 i C. br. 733/06*" ali dalje navodi "*...da ima i drugih lokala koje je tužena prodala nakon rata, i tim vlasnicima je preneseno vlasništvo.*"

41. Sud primećuje da se Opštinski sud u Đakovici (presuda C.br. 354/07) bavio ovim pitanjem pokrenutim od strane podnositeljke zahteva, gde je *"... u svojstvu dokaza izveo i spise predmeta C.br.122/06 i C.br.733/06 pravosnažnog oblika, međutim pošto su isti bili irelevantni za drugačije odlučivanje o ovoj stvari, nije izvršio bilo kakvu posebnu analizu, pošto se u našem pravnom sistemu ne primenjuje takozvano „precedentno pravo".*

42. Stoga, Sud konstatuje da je Opštinski sud u Đakovici u vezi ovih tvrdnji podnositeljke dao obrazložen odgovor, i da podnositeljka zahteva nije uspela da predstavi i potkrepi tvrdnje da su joj osporenom odlukom povređena ustavna prava i slobode garantovane članom 24. Ustava.

(ii) Navodne povrede člana 46. Ustava i člana 1. Protokola 1 EKLJP u vezi sa ostalim članovima

43. Sud podseća na opšte principe koji su utvrđeni od strane ESLJP prema članu 1. Protokola br 1, a koji su primenljivi i na član 46. Ustava i obrazlažu opseg zaštite prava na imovinu (vidi: *Kopecký protiv Slovačke,* paragraf 35 presude ESLJP od 28. septembra 2004.

godine; *MALTZAN (FREIHERR VON) i ostali protiv Nemačke,* paragraf 74, Odluka o prihvatljivosti ESLJP od 2. marta 2005 godine).

44. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da podnositeljka zahteva nije nikad postala nosilac imovinskog prava; naprotiv, ona je pokušavala da stekne imovinu, znači podnositeljka zahteva je samo imala "*nadu u priznavanje imovinskih prava koju je bilo nemoguće da efektivno ostvari";* stoga se ovakvo pravno stanje *„ne može smatrati "imovinom" u smislu Člana 1 Protokola br 1.*"

45. Sva njena "legitimna očekivanja" da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava bila su zasnovana na ugovoru koji nije overen od strane niti jednog javnog organa, za koji su Opštinski sud u Đakovici i Žalbeno veće utvrdili da " *sklopljen ultra vires i nije preneo pravo svojine ugovornoj strani".*

46. Iako se podnositeljka zahteva poziva na "*retroaktivnu primenu prava*," Sud primećuje da ona istu ni na koji način ne obrazlaže.

47. Sud primećuje da je glavno pitanje koje se postavilo pred redovnim sudovima bilo pitanje "*pravnog osnova za sticanje prava svojine*", što je Opštinski sud u Đakovici obrazložio da u konkretnom slučaju:

> "*tužena nije imala pravo da proda prodavnicu na osnovu člana 6, Uredbe UNMIK-a, br. 1999/1 [...] koji kaže da UNMIK upravlja pokretnom i nepokretnom imovinom, uključujući finansije, bankarske račune i ostale oblike imovine koje su registrovane na ime Federativne Republike Jugoslavije, Republike Srbije ili bilo kojeg njenog organa, koje se nalazi na teritoriji Kosova."*

48. Dalje, Opštinski sud je obrazložio "*da ugovor nema zakonsku vrednost i da je nezakonit zbog činjenice da nije legalizovan i nije bilo moguće da se legalizuje od strane nadležnog sudskog organa."*

49. Pored toga, Opštinski sud je našao da *„iz izlaganja tužbe se vidi (u trenutku kupoprodaje) da je prodavnica – lokal kao posledica poslednjeg rata na Kosovu bio u potpunosti uništen. Dakle, u pogledu sadržine: ugovor je ništav, ne samo „kada je predmet obaveze nemogućnedopušten, neodređen ili neodrediv", član 47 ZOO)."*

50. Na kraju, Opštinski sud je zaključio da *"... ukoliko tužilja veruje u postizanje uspeha u sporu, ona može da podnese tužbu protiv tuženog za vraćanje isplaćenog iznosa ugovorene kupoprodajne cene predmetnog lokala na osnovu ugovora."*

51. Ovakav zaključak Opštinskog suda je podržalo i Žalbeno veće koje je, dalje, utvrdilo da *"Menadžment A. D. „Agimi" nije imao nadležnost da proda neki deo imovine bez ovlašćenja UNMIK-a prema članu 6. 1. .b Uredbe UNMIK-a Br. 2000/54, koja je bio primenljiv u vereme zaključenja kupoprodaje. Ugovor o kome je reč je sklopljen ultra vires i nije preneo pravo svojine ugovornoj strani. Pored ovoga , ugovor nije overen nikada u sudu koji ima teritorijalnu nadležnost.."*

52. Na osnovu gore navedenog Sud zaključuje da podnositeljka zahteva nije uspela da predstavi i potkrepi tvrdnje o "*retroktivnoj primeni prava*". Sud smatra da su Opštinski sud u Đakovici i Žalbeno veće dali obrazložen odgovor na sve tvrdnje podnositeljke zahteva, vezano za razloge primene odgovarajućih pravila procesnog i materijalnog prava.

53. Stoga, Sud konstatuje da je podnositeljka zahteva zaključila ugovorni odnos koji je *void ab initio;* ovaj pravni posao je bio nevažeći od samog početka i samim tim ovakav pravni posao se ne može naknadno konvalidovati.

54. Iz svega iznetog, Sud podseća da "legitimna očekivanja" ne mogu nastati "*ukoliko postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava*"; zbog svega iznetog, Sud zaključuje da odlukama redovnih sudova nije povređen član 46. Ustava i član 1 Protokola 1 EKLJP, kao i da isti ne garantuju pravo na sticanje imovine (vidi: *Kopecký protiv Slovačke,* paragraf 50 presude ESLJP od 28. septembra 2004. godine).

(iii) Navodne povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa članom 22. Ustava i ostalim članovima

55. Podnositeljka zahteva tvrdi da se KAP umešala u postupak u suprotnosti sa funkcijom umešača određenom članom 271. Zakona o parničnom postupku. Prema navodima podnositeljke ovakav pravni status KAP *"čini pobijanu presudu neodrživom zbog konfliktnosti umešača tokom postupka sa strankom kojoj se pridružio, što zakonom nije dozvoljeno."*

56. Dalje, podnositeljka zahteva smatra da je povređen član 31. Ustava i član 6. EKLJP u vezi sa članom 22. Ustava i dalje navodi da je *"interes ustavnog reda, poštovanja minimalnih normi, standarda koji su određeni odredbama međunarodnih konvencija koje obavezuju Republiku Kosovo..."*

57. Sud ponavlja da nije funkcija Ustavnog suda da se bavi navodnim greškama u primeni odgovarajućih zakona navodno napravljenim od strane redovnih sudova, ukoliko ovakvom primenom nisu povređena prava i slobode zaštićene Ustavom i EKLJP (vidi: *Garcia Ruiz protiv Španije,* paragraf 28, presuda ESLJP od 21. januara 1999. godine).

58. U svakom slučaju, obaveza redovnih sudova je da reše pitanja tumačenja zakona. Ovo se posebno odnosi na primenu odgovarajućih zakona i tumačenje materijalnog i procesnog prava od strane redovnih sudova (vidi: vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine). Uloga Suda je samo da odredi da li su efekti takvog tumačenja u skladu sa Ustavom u celini i sa principom pravne sigurnosti, posebno onim garantovanim članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP.

59. Podnositeljka zahteva osporava primenu odgovarajućih zakona i tumačenje istih od strane redovnih sudova. Ovo tumačenje su obrazložili redovni sudovi u dve instance. Ovaj zaključak je postignut od strane redovnih sudova, nakon detaljnog pregleda svih argumenata koje je podnositeljka predstavke predstavila.

60. Podnositeljki zahteva je pružena prilika da u raznim fazama tog postupka predoči argumente i dokaze koje je smatrala relevantnim za svoj slučaj. Istovremeno je imala mogućnost da delotvorno ospori argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana i ospori tumačenje zakona pred Opštinskim sudom u Đakovici i Žalbenim većem u redovnom sudskom postupku.

61. Sud smatra da su odluke Opštinskog suda u Đakovici i Žalbenog veća pravične i opravdane. U stvari, one detaljno objašnjavaju zašto je ugovor o kupoprodaji pravno ništavan, kao i da je sklopljen *ultra vires* pa samim tim nije preneo pravo svojine ugovornoj strani.

62. Sud smatra da uslovi prihvatljivosti nisu ispunjeni. Podnositeljka zahteva nije uspela da predstavi i potkrepi tvrdnje da su joj osporenom odlukom povređena ustavna prava i slobode garantovane članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP u vezi sa članom 22. Ustava.

63. Iz gore navedenih razloga, Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i kao takav je neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) d) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 7. decembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI08/16, Podnosilac zahteva: Premtim Provolija, ocena ustavnosti presude (Pml. br. 220/2015) Vrhovnog suda Kosova od 17. novembra 2015. godine

KI08/16, rešenje o neprihvatljivosti od 20. oktobra 2016. godine, objavljen 16. januara 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, mlađi punoletnik, krivično delo, veštak, nadležnost*

Dana 7. jula 2014. godine, Osnovno tužilaštvo u Uroševcu je podiglo optužnicu (optužnica PP. br. I. 115/14) protiv podnosioca zahteva za dva krivična dela: krivično delo razbojništvo u saučesništvu i krivično delo neovlašćeno vlasništvo, kontrola i posedovanje oružja.

Dana 23. septembra 2014. godine, Osnovni sud u Uroševcu je presudom PKR. br. 116/14 proglasio podnosioca zahteva krivim nakon što je uzeo u obzir priznanje krivice za oba krivična dela i izrekao mu jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 2 (dve) godine i 2 (dva) meseca.

Apelacioni i Vrhovni sud su odbili, kao neosnovane, žalbe podnosioca protiv presude Osnovnog suda u Uroševcu. Vrhovni sud Kosova je presudom Pml. br. 220/2015 odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti sa detaljnim obrazloženjem

Podnosilac zahteva je u suštini tvrdio da su redovni sudovi u slučajevima kada je krivično delo izvršeno od strane „mlađeg punoletnika“ trebali da primene ZPM i da je, u njegovom slučaju, odbijajući da se pribavi „mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnika“ povređen princip: i) jednakosti stranaka u krivičnom postupku, i ii) prava na pristup sudu.

Sud je utvrdio da je Vrhovni sud Kosova je u svojoj presudi, između ostalog, razmatrao i tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa obavezom o sprovođenju ZPM u slučajevima kada je izvršilac krivičnog dela „mlađi punoletnik“ i obavezom Osnovnog suda da pribavi „mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnika“. Obrazlažući *“...prema oceni Vrhovog suda, ova odredba se ne može primeniti na osobe uzrasta mlađeg punoletnika u svakom slučaju, već samo u slučajevima predviđenim u članu 11, stav 1 ZPM-a, koji je napred citiran, a prema kojem je ovo mogućnost a ne zakonski imperativ.“*

Ustavni sud smatra da su redovni sudovi razmatrali i suštinski obrazložili sve tvrdnje podnosioca zahteva o neophodnosti primene ZPM u slučajevima kada su krivična dela izvršena od strane mlađeg punoletnika i diskreciono pravo sudova da pribave *„mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnika“*.

Sud je utvrdio da su svi argumenti podnosioca, koji su bili relevantni za rešenje spora, propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju on osporava podrobno izloženi i da su, shodno svemu iznetom, postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI08/16

Podnosilac

Premtim Provolija

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 220/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. novembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Premtim Provolija iz sela Sopanice, opština Kačanik (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Advokatsko udruženje „Sejdiu & Qerkini“ iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava Presudu Pml. br. 220/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. novembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je zahtev za ocenu ustavnosti osporene presude, kojom se tvrdi da je povređen član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 13. januara 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 12. februara 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 2. marta 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca i Vrhovni sud Kosova o registraciji zahteva.

8. Dana 20. oktobra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 7. jula 2014. godine, Osnovno tužilaštvo u Uroševcu je podiglo optužnicu (optužnica PP. br. I. 115/14) protiv podnosioca zahteva za dva krivična dela: krivično delo razbojništvo u saučesništvu i krivično delo neovlašćeno vlasništvo, kontrola i posedovanje oružja.

10. Dana 23. septembra 2014. godine, Osnovni sud u Uroševcu je presudom PKR. br. 116/14 proglasio podnosioca zahteva krivim nakon što je uzeo u obzir priznanje krivice za oba krivična dela i izrekao mu jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 2 (dve) godine i 2 (dva) meseca.

11. Protiv presude Osnovnog suda, žalbu su Apelacionom sudu izjavili i podnosilac zahteva i Osnovno tužilaštvo u Uroševcu. Takođe, Apelaciono tužilaštvo je (podneskom PPA. I/br. 178/15) predložilo Apelacionom sudu da se žalba Osnovnog tužilaštva usvoji i da se presuda preinači i da se optuženom izrekne oštrija kazna zatvora.

12. Suštinsko pitanje pokrenuto pred Apelacionom sudom je da li je došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka u presudi Osnovnog suda, uzimajući u obzir da: i) je u vreme izvršenja krivičnog dela podnosilac bio „mlađi punoletnik“ i da je prema njemu trebalo da se primene odredbe Zakonika br. 03/L-193 pravde o maloletnicima (u daljem tekstu: ZPM), kao što je propisano u članu 4. stav 2 Zakonika i ii) je Osnovni sud odbio da pribavi „mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnika“, predviđeno članom 11. ZMP, uprkos predlogu odbrane.

13. Dana 29. juna 2015. godine, Apelacioni sud je presudom PAKR. br. 179/15 potvrdio presudu br. 116/14 Osnovnog suda i odbio, kao neosnovane, žalbe podnosioca zahteva i Osnovnog tužilaštva.

14. Dana 21. avgusta 2015. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu Kosova zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude PKR. br. 116/14 Osnovnog suda u Uroševcu i protiv presude PAKR. br. 179/15 Apelacionog suda, pozivajući se na bitnu povredu krivičnog postupka. S druge strane, 12. oktobra 2015. godine, državni tužilac je (podneskom KMLP. II. br. 164/15) predložio da se zahtev za zaštitu zakonitosti odbije, kao neosnovan.

15. Dana 17. novembra 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom Pml. br. 220/2015 odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti sa detaljnim obrazloženjem.

Navodi podnosioca

16. Podnosilac zahteva tvrdi da je osporenom presudom Vrhovnog suda povređen član 31. stavovi 4 i 7 Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP. U tom smislu, podnosilac zahteva posebno tvrdi povredu: i) jednakosti stranaka u krivičnom postupku i ii) prava na pristup sudu.

17. Što se tiče principa jednakosti oružja, podnosilac zahteva tvrdi da je odbijanjem zahteva za mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem „mlađeg punoletnika“, Osnovni sud onemogućio podnosiocu razumnu mogućnost da predstavi svoj slučaj i kao rezultat toga postavio ga u nepovoljniji položaj u odnosu na tvrdnje Tužilaštva.

18. Što se tiče tvrdnji o povredi prava na pristup Sudu, podnosilac zahteva tvrdi da mu je odbijanjem zahteva za mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem „mlađeg punoletnika“, Osnovni sud onemogućio pravo da bude saslušan, postavljajući ga u nejednak položaj i kao rezultat toga, povredio efikasno sprovođenje pravičnog pravnog postupka.

19. Pored toga, u prilog svojim tvrdnjama, podnosilac zahteva se poziva i na presudu Ustavnog suda Kosova u slučaju KI78/12, podnosilac zahteva: *Bajrush Xhemajli*, presuda doneta od strane ovog Suda 24. januara 2013. godine (u daljem tekstu: slučaj Xhemajli), gde je Sud utvrdio povredu člana 31. Ustava.

20. Shodno tome, podnosilac se obraća Sudu sa zahtevom da utvrdi povredu individualnih prava podnosioca, koja su garantovana članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP i proglasi ništavom presudu Vrhovnog suda, vraćajući je na ponovno odlučivanje.

Prihvatljivost zahteva

21. Sud mora da razmotri da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

22. Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, stavove 1 i 7, koji propisuju:

> “1. *Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
>
> *[...]*
>
> *Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*
>
> *[...].”*

23. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ispunio proceduralne uslove predviđene članom 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva, Sud dalje mora oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane posebnim postupcima navedenim u članovima 46. do 49. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.

24. Sud ocenjuje da podnosilac zahteva ispunjava uslove propisane članom 46. [Prihvatljivost]; podneo je individualni zahtev na osnovu koga tvrdi da su mu individualna prava i slobode garantovane Ustavom povređene od strane jednog javnog organa i to nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva predviđena Zakonom, kao što je predviđeno članom 47. [Individualni zahtevi] i podneo je zahtev u roku od 4 (četiri) meseca, kako je predviđeno članom 49. [Rokovi].

25. Sud, u nastavku, treba da oceni da li je podnosilac zahteva precizirao svoj zahtev, kao što je propisano članom 48. [Tačnost podneska] Zakona koji predviđa:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

26. Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva pojasnio tvrdnju da su mu povređena prava garantovana članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP i precizirao akt javnog organa koji osporava, odnosno presudu PML. br. 220/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. novembra 2015. godine.

27. Pored toga, da bi se utvrdila prihvatljivost zahteva, Sud mora i da oceni da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane pravilom 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika.

28. Pravilo 36 (1) Poslovnika precizira uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Prema pravilu 36 (2) zahtev je očigledno neosnovan, ako Sud zaključi:

> *„(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
>
> *[...]*
> *(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
>
> *[...]*
> *(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.*
>
> *[...]".*

29. Uzimajući u obzir pravilo 36 (2) (b) Poslovnika, Sud smatra da nisu ispunjeni uslovi prihvatljivosti. Podnosilac zahteva nije uspeo da obrazloži tvrdnje da su mu osporenom odlukom povređena ustavna prava i slobode, iz sledećih razloga:

30. Podnosilac zahteva u suštini tvrdi da su redovni sudovi u slučajevima kada je krivično delo izvršeno od strane „mlađeg punoletnika" trebali da primene ZPM i da je, u njegovom slučaju, odbijajući da se pribavi „mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnika" povređen princip: i) jednakosti stranaka u krivičnom postupku, i ii) prava na pristup sudu.

31. Sud, pre svega, naglašava da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost), navodno počinjenim od strane redovnih sudova, osim i u meri u

kojoj su mogle povrediti prava i slobode podnosioca zahteva zaštićene Ustavom (ustavnost).

32. Sud ponavlja da je uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna zakonska pravila i nije zadatak Suda, prema Ustavu, da deluje kao sud četvrtog stepena u vezi sa odlukama donetim od strane redovnih sudova (vidi: slučaj *Perlala protiv Grčke*, br. 17721/04, stav 25, ESLJP, presuda od 22. februara 2007. godine).

33. Sud, takođe, podseća da nije uloga Ustavnog suda da utvrđuje da li je neka vrsta dokaza dozvoljena, koje dokaze treba uzeti, niti da precizira koji su dokazi prihvatljivi, a koji nisu. To je uloga redovnih sudova. Pitanje na koje Ustavni sud mora da odgovori je da li je postupak u celosti bio pravičan, uključujući i način uzimanja dokaza (vidi: slučaj *Khan protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 35394/97, stav 34-35, ESLJP, presuda od 12. maja 2000. godine).

34. Sud smatra da su svi argumenti podnosioca zahteva, koji su važni za rešavanje spora, saslušani i obrađeni u redovnim sudovima, da su tvrdnje podnosioca detaljno izvedene i da je postupak pred redovnim sudovima, u principu, bio pravičan. Sud podseća da je podnosilac zahteva podneo ove tvrdnje i u postupku po žalbi pred Apelacionim sudom, a i zahtevom za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom Kosova, koji su dali obrazložen odgovor na ove tvrdnje podnosioca zahteva.

35. Kao prvo, Apelacioni sud Kosova je (presudom PARK. br. 179/15) detaljno obrazložio način na koji je Sud primenio procesni i materijalni zakon:

> *"... Neosnovani su navodi branioca optuženog da [...] ZPM-a se primenjuju na bilo koje lice osumnjičeno za krivično delo koje je izvršio kao mlađi punoletnik (osobe od 18 do 21 godine), međutim primena ove odredbe dolazi do izražaja samo u slučaju kada se mlađem punoletniku može izreći mera, ali pod uslovom da se, uzimajući u obzir ličnost i okolnosti pod kojima je izvršio krivično delo, može očekivati da će se i vaspitnim merama postići svrha koja bi se postigla izricanjem kazne. Primena odredbe člana 4, stav 1 ZPM-a dolazi do izražaja samo u slučaju kada izvršilac zaostaje u mentalnom razvoju, dok se istraga vrši ako se pojave okolnosti koje prouzrokuju sumnju da stepen mentalnog razvoja ne odgovara odraslom uzrastu. U konkretnom slučaju nisu se pojavile okolnosti da optuženi ima zaostajanje u mentalnom razvoju, sud nije sumnjao u mentalni razvoj optuženog u pogledu njegovog uzrasta, dakle pravilno je postupio kada je u ovoj stvari sudio prema odredbama ZKPK-a, a ne prema odredbama ZPM-a."*

36. Pored toga, Vrhovni sud Kosova je u svojoj presudi, između ostalog, razmatrao i tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa obavezom o sprovođenju ZPM u slučajevima kada je izvršilac krivičnog dela „mlađi punoletnik" i obavezom Osnovnog suda da pribavi „mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnika".

37. Što se tiče neophodnosti primene ZPM-a u slučajevima u kojima je delo izvršeno od strane „mlađeg punoletnika", Vrhovni sud je u svojoj presudi obrazložio:

> *"...prema oceni Vrhovog suda, ova odreba se ne može primeniti na osobe uzrasta mlađeg punoletnika u svakom slučaju, već samo u slučajevima predviđenim u članu 11, stav 1 ZPM-a, koji je napred citiran, a prema kojem je ovo mogućnost a ne zakonski imeprativ. Iz same formulacije člana 11, stav 1 ZPM-a proizilazi da prema ovoj*

kategoriji izvršilaca krivičnog dela sud može da izrekne meru ili kazne u skladu sa članom 7 ZPM-a, ali da se njima kao pravilo izriču kazne predviđene za izvršioce krivičnih dela zrelog doba.

Dakle, iz ovog proizilazi da se odredbe ZPM-a ne primenjuju uvek na izvršioce krivičnog dela uzrasta mlađeg punoletnika, kao što je u zahtevu za zaštitu zakonitosti pogrešno protumačena odredba člana 4, stav 2 ZPM-a."

38. Međutim, što se tiče obaveze suda da pribavi „mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnika", Vrhovni sud je obrazložio:

"Vrhovni sud iz spisa predmeta zaključuje da u konkretnom slučaju predlog za određivanje veštaka nije napravljen na glavnoj raspravi, već na početnoj raspravi. Iz spisa predmeta sa početne rasprave proizilazi da je osuđeni priznao krivicu po svim tačkama optužnice. Prethodno, sud je ubeđen da su ispunjeni kriterijumi iz člana 248, stav 1 ZKPK-a i doneo je rešenje kojim je prihvatio priznanje krivice. Sve ovo se ne osporava u zahtevu za zaštitu zakonitosti.

Iz zapisnika sa početne rasprave takođe proizilazi da pošto je osuđeni priznao krivicu, njegov branilac (kao i tužilac) su upitani sa se izjasne u vezi sa priznanjem krivice, i tom prilikom je branilac osuđenog izjavio da i on prihvata priznanje krivice, zato što je do ovog priznanja krivice došlo nakon konsultacija sa njim – sa braniocem, koji je obavestio osuđenog o vrstama kazne predviđenim za ova krivična dela, o posledicama i privilegijama istog, i da je do priznanja krivice došlo potpunom voljom bez ikakve zablude ili obećanja od strane branioca..."

Prema odredbi člana 11, stav 1 ZPM-a: „U sudskom postupku sprovedenom protiv mladjeg punoletnika koji nije navršio dvadeset jednu (21) godinu za krivično delo izvršeno kao mladji punoletnik, sud može da izrekne meru ili kaznu u skladu sa članom 7, ukoliko oceni da će svrha koja bi se postigla izricanjem kazne zatvora da bude postignuta i izricanjem mere ili kazne, uzimajući u obzir okolnosti u kojima je izvršeno krivično delo, mišljenje stučnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mladjeg punoletnika i njegov najbolji interes.

Iz ove odredbe proizilazi da je primena ove odredbe prema mlađem punoletniku diskreciono pravo suda a ne obaveza, zato što se na mlađeg punoletnika, za krivična dela izvršena kao mlađi punoletnik, u prinicipu primenjuju odredbe ZKP-a i ZKPK-a. Da bi se primenio ovaj član, treba da postoji polazna tačka, razlog da se veruje, da pored ostalog, i na osnovu psihološkog razvoja mlađeg punoletnika, imajući u vidu mišljenje veštaka (i ostale napred pomenute činjenice), ima mesta za izricanje kazne koja se izriče protiv maloletnog izvršioca. U konkretnom slučaju, tokom postupka kojem je prethodila početna rasprava, i na samoj toj raspravi se nije pojavila ni jedna takva okolnost koja bi ovaj slučaj učinila posebnim u napred pomenutom smislu."

39. Pored toga, obrazloženje redovnih sudova je bilo u skladu sa pravnim mišljenjem Vrhovnog suda Kosova od 14. februara 2014. godine, koji je Vrhovni sud doneo na osnovu svojih zakonskih nadležnosti za utvrđivanje principijelnih stavova i pravnih mišljenja o pitanjima koja su važna za jedinstvenu primenu zakona od strane sudova na teritoriji Kosova, uzimajući u obzir nejasnoće koje mogu proizaći iz člana 4. stav 2 ZPM. Vrhovni sud je u svom pravnom mišljenju zaključio:

"Protiv mlađeg punoletnika, koji je izvršio krivično delo kao mlađi punoletnik, može se primeniti postupak prema ZPM, ukoliko sud oceni da će svrha koja bi se postigla izricanjem kazne zatvora da bude postignuta i izricanjem mere ili kazne, uzimajući u obzir okolnosti u kojima je izvršeno krivično delo, mišljenje stučnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mladjeg punoletnika i njegov najbolji interes, u suprotnom, prema njemu se primenjuju odredbe ZKPK u svakom aspektu."

40. Kao rezultat toga, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi razmatrali i suštinski obrazložili sve tvrdnje podnosioca zahteva o neophodnosti primene ZPM u slučajevima kada su krivična dela izvršena od strane mlađeg punoletnika i diskreciono pravo sudova da pribave „mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnika".

41. Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva da je osporenom presudom Vrhovnog suda povređen član 31. stav 4 i 7 Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP, odnosno što se tiče tvrdnji o povredi: i) jednakosti stranaka u krivičnom postupku i ii) prava na pristup Sudu:

42. Sud podseća da je princip „jednakosti oružja" između strana u jednom slučaju bitan uslov pravičnog razmatranja. Jednakost oružja koja mora da se poštuje tokom čitavog sudskog procesa, što znači da strane treba da se tretiraju tako da im se osigura da imaju jednak proceduralni položaj tokom suđenja i da su u jednakom položaju da predstave svoj slučaj (vidi: presude ESLjP u slučajevima *Ofner i Hopfinger*, br. 524/59 i 617/59, 19.12.60, Godišnjak 6, str. 680 i 696). To znači da svakoj strani treba da se pruži razumna mogućnost da predstavi svoj slučaj, pod uslovima koji ga ne stavljaju u suštinski nepovoljniji položaj *vis a vis* sa suprotnom stranom (vidi i: presudu u slučaju br. 10/14, podnosilac zahteva: *Akcionarsko društvo Raiffeisen banka Kosovo A.D.*).

43. Međutim, u ovom slučaju Sud podseća da je podnosilac zahteva proglašen krivim na osnovu priznanja krivice na početnom razmatranju izvršenom u skladu sa relevantnim odredbama Zakonika o krivičnom postupku, dok je neophodnost pribavljanja mišljenja u vezi sa psihološkim razvojem „mlađeg punoletnika" i sama primena odredaba ovog Zakonika razmotrena u pravnom mišljenju Vrhovnog suda i detaljno obrazložena u presudama Apelacionog suda i Vrhovnog suda, kao što je gore razrađeno.

44. Što se tiče tvrdnji o povredi prava na pristup sudu, Sud se ponovo poziva na obrazloženja redovnih sudova o specifičnostima i relevantnim ulovima za primenu odredaba ZPM u slučaju „mlađih punoletnika".

45. Pored toga, u prilog svojim tvrdnjama, podnosilac zahteva se poziva i na presudu Ustavnog suda Kosova u slučaju Xhemajli, gde je Sud utvrdio povredu člana 31. Ustava.

46. Sud primećuje da postoji nekoliko ključnih aspekata po kojima se ovaj zahtev razlikuje od slučaja Xhemajli. Sud primećuje: i) da je u slučaju Xhemajli, podnosilac zahteva tražio dodatno veštačenje od kojeg je pravično zavisila „*njegova krivica ili nevinost*", dok je u ovom slučaju krivica podnosioca zahteva potvrđena na osnovu priznanja krivice u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku i ii) da su neophodnost i uslovi pod kojima se primenjuju odredbe ZPM u slučaju „mlađih punoletnika" bile detaljno razrađene prvo u pravnom mišljenju Vrhovnog suda, a kasnije i u obrazloženju presuda Apelacionog suda i Vrhovnog suda.

47. Zbog svega gore navedenog, Sud primećuje da je podnosiocu zahteva pružena mogućnost da u različitim fazama postupka predstavi argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim

za svoj slučaj. U isto vreme, on je bio u mogućnosti da efektivno ospori argumente i dokaze koje je predstavila suprotna strana i ospori tumačenje zakona pred Osnovnim sudom, Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom Kosova u redovnom sudskom postupku.

48. U ovim okolnostima, podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnju o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Konvencije, jer činjenice koje je predstavio ni na jedan način ne pokazuju su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom i Konvencijom.

49. Stoga, Sud smatra da nisu ispunjeni uslovi prihvatljivosti. Podnosilac zahteva nije uspeo da predstavi i potkrepi tvrdnje da su mu osporenom odlukom povređena ustavna prava i slobode.

50. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasiti neprihvatljivim, kao što je precizirano uslovima o prihvatljivosti u pravilu 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, na sednici održanoj 20. oktobra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI67/16, Podnositeljka zahteva: Lumturije Voca, ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-041/14 Žalbenog veća Vrhovnog suda za Kosovsku agenciju za imovinu od 2. decembra 2015. godine

KI67/16, rešenje o neprihvatljivosti od 6. decembra 2016. godine, objavljeno 23. januara 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, ugovor, imovina, nadležnost*

Podnositeljka zahteva je kupila stan u Prištini i overila ugovor kod nadležnog suda.

Pravo na ovaj stan je polagala još jedna porodica koja je pokrenula postupak utvrđivanja vlasništva pred KSIP koji je (odlukom HPCC/D/06/2003/B&C) utvrdio da je *„Egjlane Gashi stekla vlasništvo nad predmetnim stanom.“*

Uporedo sa ovim postupkom, podnositeljka je podnela zahtev za utvrđivanje vlasništva pred redovnim sudovima. Vrhovni sud je (presudom Rev. br. 142/2003) priznao pravo državine podnositeljki zahteva.

Tako su se u postupku pojavile dve odluke koje su obe bile pravosnažne sa statusom *res judicata*, ali u jednoj je nosilac prava bila podnositeljka, a u drugoj treća lica.

Podnositeljka je tvrdila da su po istoj pravnoj stvari vođena dva različita postupka; jedan pred redovnim sudovima i jedan pred KSIP i pred Žalbenim većem. Ova situacija je dovela do toga da *“ovom slučaju pred vama imate dve različite pravosnažne i obavezujuće odluke o istoj predmetnoj stvari prema trećim licima i institucijama.“*

Sud je utvrdio da je u postupcima pred redovnim sudovima podnositeljka Lumturije Voca imala za cilj da stekne „pravo državine“ nad spornim stanom. Podnositeljka je zahtevala da se sporni stan oslobodi od ljudi i stvari, i kao takav da joj se preda na dalje korišćenje.

Podnositeljka zahteva nije u postupku pred redovnim sudovima zahtevala utvrđivanje *„prava vlasništva“* iako je bila svesna da se pred KSIP vodi postupak u vezi utvrđivanja *„prava vlasništva“* između *“zakonitih naslednika Egjlane Gashi“* konkretno njene sestre Saide Kelmendi i Vesele Radović.

Materijalni delokrug spora pred KSIP je bio pravo vlasništva nad spornim stanom, a ne pravo državine nad spornim stanom. U tom pogledu, KSIP je zaključila da se svi dalji pokušaji prodaje stana moraju smatrati nevažećim, jer je proglasila kao validnu *“transakciju između Egjlane Gashi i Nosioca prava raspolaganja od 18. novembra 1994. godine“* (vidi: odluku HPCC/D/06/2003/B&C, od 12. decembra 2003. godine).

Sud je zaključio da presuda Rev. br. 142/2003 Vrhovnog suda ako proizvodi *res judicata* efekat samo u materijalnom delokrugu *“prava državine“* i da je ta presuda izgubila *res judicata* efekat odlukom (br. HPCC/REC/61/2006) KSIP-a ako je proizvela *res judicata* efekat u pogledu *“prava vlasništva“*.

Sud je utvrdio da su svi argumenti podnositeljke, koji su bili relevantni za rešenje spora, propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju on osporava podrobno izloženi i da su, shodno svemu iznetom, postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI67/16

Podnosilac

Lumturije Voca

Ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-041/14 Žalbenog veća Vrhovnog suda za Kosovsku agenciju za imovinu od 2. decembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Lumturije Voca iz Prištine (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva) koju zastupa advokat Qazim Qerimi.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava presudu GSK-KPA-A-041/14 od 2. decembra 2015. godine Žalbenog veća Vrhovnog suda za Kosovsku agenciju za imovinu (u daljem tekstu: Žalbeno veće).

3. Osporena presuda je uručena podnositeljki zahteva 28. januara 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređeni članovi 7. [Vrednosti], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] 46. [Zaštita imovine] i 102. [Opšte načela sudskog sistema] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i član 6. [Pravo na pravično suđenje] u vezi sa članom 13. [Pravo na delotvoran pravni lek] i član 1. Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 29. aprila 2016. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 11. maja 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.

8. Dana 2. juna 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i zahtevao da dostavi odluku Komisije za imovinske zahteve Kosova KPCC/D/R/215/2013 od 21. septembra 2013. godine. Sud je poslao kopiju zahteva Žalbenom veću.

9. Dana 23. juna 2016. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Rifatu Çekuu i ostalim pravnim naslednicima Egjlane Gashi, odnosno: Saidi Kelmendi, Bashkimu Mulliqiju, Safinaz Rudi i Tabi Ivesi, kao suprotnim stranama i dao rok od 7 (sedam) dana da dostave komentare, ukoliko ih imaju.

10. Dana 1. jula 2016. godine, Rifat Çeku je dostavio komentare Sudu i punomoćje da zastupa ostale pravne naslednike Egjlane Gashi.

11. Dana 6. jula 2016. godine, Sud je poslao podnositeljki kopiju komentara koje je dostavila suprotna strana i dao rok od 7 (sedam) dana da dostavi svoje komentare, ako ih ima.

12. Dana 21. septembra 2016. godine Sud, upoznat da je postupak po predmetu C. br. 1268/10 u toku pred Osnovnim sudom, tražio je od navedenog suda da odgovori ko su parničari u postupku, šta je predmetna stvar spora u tom slučaju i u kojoj fazi se nalazi postupak.

13. Dana 20. oktobra 2016. godine, Osnovni sud je informisao da je predmet koji se nalazi u postupku *„započet tužbom tužioca Lumnije Voca iz Prištine, koja se vodi pod brojem C.br. 1268/10, od 3.06.2010. godine, koja je podnesena protiv tuženog Rifata Çeku iz Prištine, ul. „Tirana“, objekat 52-1/1, a predmet spora je utvrđivanje vlasništva“*. Takođe, Osnovni sud je priložio i *„Tužbu tužioca, od 3.06.2010. godine i odgovor na tužbu od 27.03.2015. godine“*.

14. Dana 6. decembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvesatioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled opštih činjenica

15. Dana 23. oktobra 1986. godine, Egjlani Gashi je dodeljen stan, u bivšoj Beogradskoj ulici, sadašnja ulica Tirana u Prištini (u daljem tekstu: stan).

16. Dana 30. septembra 1987. godine, Egjlane Gashi je zaključila ugovor o korišćenju stana sa Javnim stambenim preduzećem (u daljem tekstu: JSP).

17. Dana 8. novembra 1994 godine, Egjlane Gashi je zaključila ugovor o otkupu stana i isplatila ugovorenu cenu.

18. Ministarstvo finansija Republike Srbije nije odobrilo prenos prava vlasništva kao što je bilo propisano Zakonom o prometu nepokretnosti. Ugovor o otkupu nije overen u Opštinskom sudu, zbog nedostatka tog odobrenja.

19. Dana 2. februara 1995. godine, Egjlane Gashi je preminula i njeni pravni naslednici, odnosno njena sestra Saida Kelmendi, su nastavili da žive u stanu. Godine 1997, Saida Kelmendi je izbačena iz stana.

20. Dana 12. februara 1998. godine, JSP je dodelilo stan na korišćenje Veseloj Radović i 31. marta 1998. godine, JSP je zaključilo ugovor o korišćenju stana sa Veselom Radović.

21. Dana 13. maja 1998. godine, Vesela Radović je zaključila ugovor o otkupu stana sa JSP. Vesela Radović je u stanu živela do 24. juna 1999. godine, kad se iselila sa Kosova.

22. Nakon tog datuma, Rifat Çeku, naslednik pokojne Egjlane Gashi, se uselio u stan.

23. Dana 14. decembra 2001. godine, podnositeljka zahteva Lumturije Voca je potpisala ugovor o kupoprodaji stana sa Veselom Radovićem. Taj ugovor je overen (VR. br. 6692/2001) od strane Opštinskog suda u Prištini.

Pregled činjenica u postupku vođenom pred redovnim sudovima

24. Podnositeljka zahteva je podnela tužbu pred Opštinskim sudom, tvrdeći da se Rifat Çeku nalazi u stanu i zahtevala da se obaveže *„da ga oslobodi od ljudi i stvari i slobodan preda tužilji na dalje korišćenje“*.

25. Tuženi Rifat Çeku je predložio Opštinskom sudu da odbije tužbu kao neosnovanu *„iz razloga što stan koji je predmet tužbenog zahteva predstavlja imovinu Egjlane Gashi*“.

26. Dana 30. maja 2002. godine, Opštinski sud je (presudom C. br. 290/2002) usvojio tužbeni zahtev podnositeljke i obavezao Rifata Çekua da oslobodi stan.

27. Rifat Çeku, jedan od pravnih naslednika pokojne Egjlane Gashi, je izjavio žalbu Okružnom sudu u Prištini, navodeći da su postupci u vezi sa sporom o pravu vlasništva nad istim stanom bili u toku pred Komisijom za stambena i imovinska pitanja (u daljem tekstu: KSIP) između pravnih naslednika Egjlane Gashi i Vesele Radović. Drugi pravni naslednici Egjlane Gashi, odnosno Saida Kelmendi, Bashkim Mulliqi, Safinaz Rudi and Tabe Ivesi, su takođe izjavili žalbu, tvrdeći da je stan bio njihova imovina i da je postupak u vezi sa stanom u toku pred KSIP.

28. Dana 2. jula 2003. godine, Okružni sud je (presudom Ac.br. 521/2002) odbio kao neosnovane žalbe Rifata Çekua i drugih pravnih naslednika i potvrdio presudu Opštinskog suda.

29. Rifat Çeku je izjavio reviziju Vrhovnom sudu, tvrdeći da redovni sudovi nisu bili nadležni da odlučuju u pravnoj stvari, jer je KSIP imala isključivu nadležnost i da je stan vlasništvo

pravnih naslednika Egjlane Gashi. Pored toga, Rifat Çeku je tvrdio da pravnim naslednicima Egjlane Gashi nije bilo dozvoljeno da se umešaju u postupak.

30. Dana 21. januara 2004. godine, Vrhovni sud je (presudom Rev. br. 142/2003) odbio, kao neosnovanu, reviziju Rifata Çekua i potvrdio presudu Okružnog suda.

31. Vrhovni sud je razmotrio tvrdnje o nenadležnosti redovnih sudova. U stvari, Vrhovni sud je proglasio neosnovanim te tvrdnje *„zato što sama činjenica da je tužilja kupila sporni stan od Vesele Radović 14.12.2001. godine znači da se radi o pravnoj transakciji zaključenoj posle 13.10.1999. godine, a koje transakcije su na osnovu člana 1.2 pod kategorijom (C) UNMIK Uredbe br. 1999/23 u nadležnosti sudova a ne Direkcije za stambene i imovinske odnose*".

32. Vrhovni sud je, takođe, utvrdio da Vesela Radović može da poseduje i proda stan tužiocu *„zbog činjenice da je Vesela Radović na osnovu ugovora o kupoprodaji, overenog pred Opštinskim sudom u Prištini, bila vlasnik predmetnog stana i da u toku čitavog postupka, do donošenja pobijane presude* [Okružni sud] *nije dokazano da je stan otuđila, osim tužilji kojoj je isti prodala"*.

33. Podnositeljka zahteva je podnela predlog za izvršenje pred Opštinskim sudom.

34. Dana 7. avgusta 2003. godine, Opštinski sud je (rešenje E. br. 469/03) odredio izvršenje.

35. Dana 21. avgusta 2003. godine, KSIP je obavestio Opštinski sud da se slučaj po istoj pravnoj stvari registrovao (DS008675) i da je u toku pred KSIP, zahtevajući obustavu postupka u vezi sa izvršenjem, s obzirom da KSIP ima isključivu nadležnost o stvari.

36. Dana 2. septembra 2003. godine, Opštinski sud je (zaključak E. br. 469/03) naložio dužniku *„oslobađanje (iseljenje) od ljudi i stvari iz stana (...) i da ga preda na slobodno korišćenje i raspolaganje poveriocu"*.

37. Dana 14. novembra 2003. godine, Opštinski sud je (E. br. 469/03) zahtevao od KSIP da ubrza postupak rešavanja registrovanog slučaja i slučaja koji je u toku.

38. Dana 11. marta 2004. godine, Opštinski sud je obavestio KSIP da je Vrhovni sud (presuda Rev. br. 142/2003 od 21. januara 2004. godine) odbio, kao neosnovanu, reviziju tuženog Rifata Çekua. Opštinski sud je, takođe, zahtevao od KSIP da se izjasni "*o tome dokle je stigao postupak rešavanja ovog slučaja i kakav je sada vaš stav posle ovog slučaja – presude Vrhovnog suda Kosova u ovoj pravnoj stvari, a posebno u pogledu nadležnosti za postupanje."*

39. Dana 1. jula 2016. godine, Rifat Çeku je obavestio Sud da je 2010. godine *„podnositeljka (...) podnela tužbu protiv* [njega] *Opštinskom sudu u Prištini (...) da bi potvrdila vlasništvo"* nad spornim stanom i da je tužba *„u toku pred redovnim sudovima, odnosno postoji postupak koji se sprovodi"*. Dana 6. jula 2016. godine, Sud je poslao podnositeljki kopiju komentara koje je dostavio Rifat Çeku. Podnositeljka zahteva nije podnela odgovor u određenom roku.

Pregled činjenica u postupku vođenom pred KSIP i pred Žalbenim većem

40. Neutvrđenog datuma, Saide Kelmendi, jedna od pravnih naslednika Egjlane Gashi, je podnela pred KSIP zahtev kategorije A (DS008675), tražeći *„registraciju vlasništva“* nad spornim stanom. U tom zahtevu, Saide Kelmendi je bila tužilac, Vesela Radović tužena, a Lumturije Voca (podnositeljka zahteva) zainteresovana strana.

41. Neutvrđenog datuma, Vesela Radović je podnela pred KSIP dva zahteva kategorije C (DS003476 i DS606736), tražeći *„ponovno posedovanje“* spornog stana. U zahtevu, Vesela Radović je bila tužilac, Rifat Çeku tuženi, a Lumturije Voca (podnositeljka zahteva) zainteresovana strana.

42. Podnositeljka zahteva Lumturije Voca se umešala kao zainteresovana strana u postupku, tvrdeći da je kupila stan od Vesele Radović.

43. Dana 12. decembra 2003. godine, KSIP je (odluka HPCC/D/06/2003/B&C) utvrdio da je *„Egjlane Gashi stekla vlasništvo nad predmetnim stanom. Međutim, prvi podnosilac zahteva* [Saide Kelmendi] *priznaje da ostavinski postupak još uvek nije završen, nejasno je da li je prvi podnosilac zahteva jedini pravni naslednik Egjlane Gashi. Kada se ostavinski postupak okončan, zakonski naslednik ili naslednici, utvrđeni u ostavinskom postupku, moraju biti zavedeni u odgovarajućoj javnoj evidenciji kao vlasnik ili vlasnici predmetnog stana“*.

44. Shodno tome KSIP je, dalje, naložio:

> *“1. Da je transakcija između Egjlane Gashi i Nosioca prava raspolaganja od 18. Novembra 1994 godine validna,*
> *2. Da se vlasništvo nad predmetnim imovinom upiše u odgovarajući pravnu evidenciju u korist onih lica za koja se utvrdi da su zakoniti naslednici Egjlane Gashi u ostavinskom postupku koji je u toku,*
> *3. Da se zahtevi Vesele Radović (DS003476 i DS606736) odbiju“*

45. KSIP je, takođe, utvrdila da *„drugi podnosilac zahteva* [Vesela Radović] *nije imala pravo nad predmetnim stanom“* i stoga, ne može preneti imovinsko pravo podnositeljki zahteva Lumturiji Voca.

46. Što se tiče zainteresovane strane Lumturije Voca (podnositeljka zahteva), KSIP je utvrdila da *„je transakcija iz 1994 validna“*. Dakle, ona je utvrdila da *„nije moguće da ona prizna kao validan i sledeći pokušaj Nosioca prava raspolaganja da proda (ili prizna druga prava) stan drugoj stranki“*. Dakle, KSIP je, takođe, smatrala da je *„sprečena da prizna validnost ove prodaje“*.

47. Dana 10. maja 2005. godine, Lumturije Voca je (podnositeljka zahteva) izjavila zahtev KSIP za ponovno razmatranje svoje odluke od 12. decembra 2003. godine. U tom zahtevu, tužena je bila Saide Kelmendi.

48. Dana 31. marta 2006. godine, KSIP je (odluka br. HPCC/REC/61/2006) odbila zahtev podnositeljke za ponovno razmatranje i potvrdila svoju odluku, podsećajući da su *“konačne odluke komisije obavezujuće i mogu se nametnuti i ne može ih razmatrati nijedan sudski ili upravni organ na Kosovu.“*

49. Dana 27. januara 2010. godine, podnositeljka zahteva je tražila od KSIP da poništi svoju odluku o ponovnom razmatranju i sve druge prethodne odluke koje je donela i potvrdi presudu (C. br. 290/2002) Opštinskog suda, jer je ta presuda postala *res judicata* 2. jula 2003. godine.

50. Dana 21. avgusta 2013. godine, KSIP je (odlukom br. KPCC/D/R/215/2013) odbacila zahtev podnositeljke kao presuđenu stvar (*res judicata),* smatrajući "*da je njen isti zahtev za isti stan, registrovan u HPCC br. DS003476 i DS606736, razmatran i odlučeno je sa pravosnažnom odlukom KISP-a, HPCC/REC/61/2006, od 31. marta 2006. godine.*"

51. Dana 16. decembra 2013. godine, podnositeljka zahteva je izjavila žalbu Žalbenom veću protiv navedene odluke KSIP. U žalbi je podnosilac bila Lumturije Voca, a tuženi: Saide Kelmendi, Bashkim Muliqi, Tabe Ivesi, Safinaz Rudi i Rifat Çeku, koji je zastupao druge tužene.
52. Dana 2. decembra 2015. godine, Žalbeno veće je (presuda GSK – KPA- A – 041/14) odbacilo žalbu podnositeljke, jer „*nije podneta u roku od 30 dana*". Žalbeno veće je, takođe, preinačilo *ex officio* svoju odluku od 21. avgusta 2013. godine na sledeći način: „*Osim Rifata Çeku, odgovorne stranke u prvostepenom zahtevu su i Saide Kelmendi, Bashkim Mulliqi, Safinaz Rudi i Tabe Ivesi*".

Navodi podnosioca

53. Podnositeljka zahteva navodi da su njena prava garantovana članom 31. Ustava i članom 6, u vezi sa članom 13. EKLJP povređena. Ona smatra da „*bi bilo iluzorno, ukoliko kosovski pravni sistem dozvoli da konačna, obavezujuća sudska odluka ostane neizvršena na štetu jedne strane.*"

54. Podnositeljka zahteva tvrdi da je presuda C.br. 290/2002 Opštinskog suda od 30. maja 2002. godine *res judicata* i da već 13 (trinaest) godina nije izvršena.

55. Podnositeljka zahteva, dalje, tvrdi da su dva različita postupka vođena po istoj pravnoj stvari: jedan pred redovnim sudovima i drugi pred KSIP i Žalbenim većem. Ta situacija je rezultirala sa "*dve različite pravosnažne i obavezujuće odluke o istoj predmetnoj stvari.*"

56. Podnositeljka zahteva u nastavku tvrdi da KSIP nije dala „*nikakvo obrazloženje o odluci res judicata Opštinskog suda u Prištini i kakav je status te odluke. To nije učinilo ni Žalbeno veće Kosovske agencije za imovinu pri Vrhovnom sudu.*"

57. Podnositeljka zahteva navodi: "*Vrhovni sud je pak svojom presudom od 21. januara 2004. godine (Rev.br. 142/2003) jasno obrazložio pitanje nadležnosti i utvrdio da redovni sudovi imaju nadležnost za rešavanje slučaja jer je podnositeljka kupila stan od Vesele Radović dana 14. decembra 2001. godine.*"

58. Podnositeljka zahteva tvrdi da je Žalbeno veće imalo obavezu da „*ukaže na to koja pravosnažna, izvršna i obavezujuća presuda treba da ostane na snazi, ona Direkcije za stambena i imovinska pitanja od 12. decembra 2003. godine i 31. marta 2006. godine, Komisije za imovinske zahteve Kosova od 21. avgusta 2013. godine i Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu Vrhovnog suda od 2. decembra 2015. godine ili odluka Vrhovnog suda (Rev.br. 142/2003 od 21. januara 2004. godine) i ona Opštinskog suda u Prištini (C.br. 290/2002 od 30. maja 2002. godine).*"

59. Podnositeljka zahteva smatra da je stvorena pravna neizvesnost u odnosu na "*podnositeljku, treća lica i nadležne institucije*". Oni *„ne znaju kako treba da postupe"*, jer su KSIP i Žalbeno veće "*odlučili u suprotnosti sa odlukom Vrhovnog suda (...) i odlukom Opštinskog suda*".

60. Podnositeljka zahteva, dalje, tvrdi da joj je povređeno pravo na mirno uživanje imovine, koje je garantovano članom 46. Ustava i članom 1. Protokola 1 EKLJP.

61. Podnositeljka zahteva na kraju smatra da su povređena načela vladavine prava i članovi 7. i 102. Ustava, jer su "*Vrhovni sud, kao i Žalbeno veće Kosovske agencije za imovinu pri Vrhovnom sudu, kao deo Vrhovnog suda, imali ustavnu obavezu da otklone ovu nastalu pravnu neizvesnost.*"

62. Podnositeljka zahteva traži od Suda *"da se utvrdi da se odluke redovnih sudova (...) smatraju važećim odlukama koje odražavaju institut res judicata u konkretnom slučaju"*.

Komentari suprotne strane

63. Suprotna strana je navela da *"podnosilac uopšte nije obavestila Ustavni sud da je 2010. godine podnela tužbu protiv Rifata Çeku pri Osnovnom sudu u Prištini – Opšte odeljenje, pod brojem C.1268/2010 radi utvrđivanja vlasništva, u iznosu od 60.000 evra, za isti stan"*.

64. Dana 11. marta 2015. godine, Osnovni sud u Prištini je (rešenje C. br. 1268/2010) odredio rok od 15 (petnaest) dana u kome je "*tuženi Rifat Çeku, postupajući prema rešenju u zakonskom roku je dao odgovor na tužbu, koji je i dan danas u čekanju na odluku sudu, da odbaci kao nedozvoljenu i bez zakonskog osnova tužbu podnosioca.*"

65. Suprotna strana u nastavku postavlja pitanje "*kako je onda moguće da podnose ovaj zahtev za ocenu ustavnosti kada još ima tužbe koja nije rešena u redovnom sudu, odnosno postoji postupak koji još uvek traje.*"

66. Kao dokaz gore navedenih tvrdnji, suprotna strana je dostavila Sudu rešenje (C. br. 1268/2010 od 11.03.2015. godine) Osnovnog suda u Prištini.

67. Suprotna strana je Sudu dostavila i odluku KSIP od 21. avgusta 2003. godine, kojom KSIP obaveštava Osnovni sud o sledećem:

> *„Mi s poštovanjem tražimo vašu pažnju za stav 1,2 UNMIK-ove Uredbe/1999/23 i stav 3.1 UNMIK-ove Uredbe/2000/60 koja Upravi za stambena i vlasnička pitanja daje ekskluzivnu jurisdikciju nad posebnim vlasničkim problemima, posebno nad imanjima koja su predmet tužbe koja je prema pravilima podneta u Upravi. Vlasništvo je na ovom stepenu predmet dve tužbe pod brojevima DS003476 i DS008675, koje su na čekanju u Upravi za stambena i vlasnička pitanja.*
> *Uprava za stambena i imovinska pitanja uma ekskluzivnu jurisdikciju nad ovim slučajevima, i vi i vaš sud nemate jurisdikciju nad ovim predmetima. Tako da, ukoliko izvršite iseljenje, vi ćete povrediti zakon i uredbe UNMIK-a. Dakle, mi vas savetujemo da odložite svaki dalji pravni ili administrativni postupak koji čeka rešenje ovih tužbi od strane Uprave za stambena i vlasnička pitanja.*
> *Šta više, čini se da je vaš nalog zasnovan na jednom sudskom slučaju koji je obuhvaćen u pokušaju kupoprodaje imovine koja je utvrđena u Opštinskom sudu u Prištini, 13.12.2001. godine. Da li ja mogu da vam skrenem pažnju na UNMIK-ovu Uredbu*

2000/60, stav 5.2, koji kaže da je takva kupoprodaja nevažeća i nema zakonsku snagu, i da vas podsetim koji je sud pokušao da potvrdi takav ugovor koji je obuhvaćen u nepoštovanje zakona.“

Prihvatljivost zahteva

68. Sud, na samom početku i prema prethodnoj oceni, podseća da podnositeljka zahteva tvrdi da su dva različita postupka sprovedena o istoj pravnoj stvari: prvi pred redovnim sudovima, a drugi pred KSIP i Žalbenim većem i da su iz ove situacije nastale *„dve različite konačne i obavezujuće odluke o istoj stvari*”.

69. U tom msislu, Sud se poziva na član 2.5 UNMIK/REG/1999/23 o uspostavljanju KSIP, koji propisuje:

„Kao izuzetak od nadležnosti lokalnih sudova, Komisija ima isključivu nadležnost da rešava kategorije potraživanja navedene u članu 1.2 ove Uredbe. Uprkos tome, Komisija može da prenese specifične posebne delove takvih potraživanja na lokalne sudove ili na administrativne organe, ako presuđivanje tih odvojenih delova ne pokreće pitanja navedena u članu 1.2. u očekivanju ispitivanja ili rešavanja potraživanja Komisija može da izrekne privremene zaštitne mere.“

70. Sud podseća da član 1.2 navedene Uredbe uključuje: *„Potraživanja fizičkih lica čije je vlasništvo, posed ili stanarsko pravo na nepokretnu stambenu imovinu (...)“; „Potraživanja fizičkih lica koja su ušla u neformalne transakcije nepokretne stambene imovine (...)“; i „Potraživanja fizičkih lica koja su bila vlasnici, posednici ili nosioci stanarskog prava na nepokretnu imovinu (...)“.*

71. Sud, dalje, podseća da je ova Uredba stupila na snagu 15. novembra 1999. godine.

72. Pored toga, Sud primećuje da slučaj podnositeljke zahteva pokreće, u stvari, pitanja o utvrđivanju toga čija je jurisdikcija (redovnih sudova ili KSIP-a i Žalbenog veća) materijalno nadležna, koja je od dve različite odluke konačna i obavezujuća, a šta je validnost i pravosnažnost presude donete od strane suda bez isključive nadležnosti.

73. Međutim, Sud smatra da su ova pitanja stvar zakonitosti, koja spadaju u nadležnost redovnih sudova, a ne Ustavnog suda.

74. U stvari, Sud ponavlja da nije njegov zadatak da se bavi utvrđivanjem činjenica, tumačenjem ili primenom zakona kao što je presuđeno ili odlučeno od strane redovnih sudova (zakonitosti), osim i u meri u kojoj su mogli povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

75. Štaviše, Sud takođe ponavlja da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Stoga, on ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena“ u vezi sa gore navedenim pitanjima (vidi: slučaj ESLjP *Akdivar protiv Turske*, stav 65. presuda od 16. septembra 1996. godine; vidi: takođe *mutatis mutandis* slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

76. Dakle, Sud se ograničava na ocenu prihvatljivosti zahteva o navodnim ustavnim povredama na koje se pozvala podnositeljka zahteva.

77. Sud prvo ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovnikom.

78. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

79. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

80. Štaviše, Sud uzima u obzir stavove (1) d) i (2) d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koje predviđa:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju".

81. Sud smatra da se navodi podnositeljke mogu svesti na:

(i) povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa članom 13. EKLJP i ostalim članovima Ustava;
(ii) povrede člana 46. Ustava i član 1 Protokola 1 EKLJP u vezi sa ostalim članovima i
(iii) povrede člana 7. i člana 102. Ustava u vezi sa ostalim članovima

i) Navodne povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa članom 13. EKLJP

82. Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji utvrđuje:

"1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama [...] u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda".

83. Sud se poziva na član 6.1 EKLJP, koji propisuje:

„Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza, svako ima pravo na pravično suđenje pred [...] sudom".

84. Pored toga, Sud uzima u obzir član 13. EKLJP, koji propisuje:

"Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti."

A. Opšti principi načela *res judicata*

85. Sud ponavlja da pravo na pravično i nepristrasno suđenje prema članu 31. Ustava i članu 6. stav 1. Konvencije tumačeno u svetlu načela vladavine prava i pravne sigurnosti, obuhvata zahtev da presuda u slučajevima kada su sudovi zaključili spor sa pravosnažnim učinkom ne bi trebalo da se dovodi u pitanje (vidi slučajeve ESLJP: *Brumarescu protiv Rumunije* [VV], br. 28342/95, 1999-VII, stav 61 i *Kehaya i ostali protiv Bugarske*, br. 47797/99 i 68698/01, presuda od 12. januara 2006. godine, stav 61)

86. Načelo *res judicata* zahteva da nijedna strana nema pravo da traži reviziju pravosnažne i obavezujuće presude samo u svrhe dobijanja ponovnog suđenja i donošenja nove odluke u predmetu. Svaka revizija se ne bi trebala tretirati kao prikrivena žalba, a sama mogućnost postojanja dva viđenja o predmetu nije osnova za ponovno razmatranje (vidi: slučaj ESLJP *Esertas protiv Litvanije,* br. 50208/06, presuda od 31. maj 2012. godine paragraf 21).

87. U tom pogledu, načelo *res judicata* je temeljni element prava na pravično suđenje koje se garantuje članom 31. Ustava i članom 6. stav 1. Konvencije u građanskim pitanjima (vidi: slučaj ESLJP *Kehaya i ostali protiv Bugarske*, *ib idem*, paragraf 63.).

88. Pored toga, Sud naglašava da *res judicata* efekti presuda imaju ograničenja u vezi sa *ad personam (*na određenu osobu) i u materijalnom delokrugu (određeno pitanje) (vidi: slučaj ESLJP *Esertas protiv Litvanije, ib idem* paragraf 22. i *Kehaya i ostali*, *ib idem*, paragraf 66.).

B. Primena ovih principa na ovaj konkretni predmet

89. Sud podseća da je podnositeljka zahteva započela postupak pred Opštinskim sudom tražeći da se Rifat Çeku obaveže da napusti sporni stan. Rifat Çeku je odgovorio da je stan bio u vlasništvu Egjlane Gashi i drugih njenih zakonskih naslednika.

90. Sud, takođe, podseća da podnositeljka navodi da je presuda C. br. 290/2002 Opštinskog suda od 30. maja 2002. godine *res judicata* i da već 13 (trinaest) godina nije izvršena.

91. Naime, podnositeljka tvrdi da su po istoj pravnoj stvari vođena dva različita postupka; jedan pred redovnim sudovima i jedan pred KSIP i pred Žalbenim većem. Ova situacija je dovela do toga da *"ovom slučaju pred vama imate dve različite pravosnažne i obavezujuće odluke o istoj predmetnoj stvari prema trećim licima i institucijama."*

92. Dakle, podnositeljka smatra da je stvorena pravna neizvesnost jer *"podnositeljka, treća lica i nadležne institucije ne znaju kako treba da postupe",* i da su KSIP i Žalbeno veće, *"odlučili u suprotnosti sa odlukom Vrhovnog suda (...) i odlukom Opštinskog suda."*

93. Stoga, podnositeljka zaključuje da su njena prava garantovana članom 31. Ustava i članom 6., u vezi sa članom 13. EKLJP povređena, jer smatra da *„bi bilo iluzorno, ukoliko kosovski pravni sistem dozvoli da konačna, obavezujuća sudska odluka ostane neizvršena*".

94. U vezi s tim, Sud primećuje da se postupci koji su vođeni pred redovnim sudovima, KSIP i Žalbenim većem razlikuju i *ad personam (*na određenu osobu) i u materijalnom delokrugu (određeno pitanje).

***Ad personam* (određena osoba)**

95. Naime, postupci koji su vođeni pred redovnim sudovima vođeni su između podnositeljke zahteva i tuženog Rifata Çekua. Ovi postupci su okončani pravosnažnom presudom Vrhovnog suda.

96. Postupci koji su vođeni pred KSIP i Žalbenim većem su vođeni između tužilje Saide Kelmendi, koja je sestra i jedan od "*zakonitih naslednika Egjlane Gashi* i tužene Vesele Radović. Podnositeljka Lumturije Voca je učestovala u ovim postupcima zbog navodne kupovine spornog stana od Vesele Radović. Ovi postupci su okončani pravosnažnom presudom Žalbenog veća.

97. Svi naknadni postupci koji su vođeni pred KSIP i Žalbenim većem su pokrenuti od strane podnositeljke zahteva Lumturije Voca, sa ciljem ponovnog otvaranja slučaja. Svi naknadni zahtevi su odbijeni ili zbog toga što su odluke bile smatrane kao *res judicata* ili zbog toga što su bile neblagovremene (vidi: odluku br. HPCC/REC/61/2006, od 31. marta 2006. godine; odluku br. KPCC/D/R/215/2013, od 21. avgusta 2013. godine; presudu GSK – KPA- A – 041/14, od 2. decembra 2015. godine).

98. Sud zaključuje iz gore navedenog da se postupci pred redovnim sudovima, postupci vođeni pred KSIP i Žalbenim većem razlikuju *ad personam (*na određenu osobu) i onda *res judicata* efekti ovih presuda imaju ograničenja *ad personam* (na određenu osobu).

99. Ovu razliku *ad personam* je primetilo i Žalbeno veće (presuda GSK – KPA- A – 041/14) koje je *ex officio* preinačilo odluku u pogledu strana u postupku da bi uključilo kao strane uključilo pored Rifat Çekua i sve ostale pravne naslednike Egjlane Gashi, "*odnosno: Saide Kelmendi, Bashkim Mulliqi, Safinaz Rudi i Tabe Ivesi*." Izgleda da je Žalbeno veće postupalo na ovaj način da bi sprečilo dalje otvaranje novih postupaka sa različitim stranama.

Materijalni delokrug (određeno pitanje)

100. Sud ponovo podseća da podnositeljka zahteva tvrdi da su dva različita postupka sprovedena o istoj pravnoj stvari i da su iz ove situacije nastale *„dve konačne i obavezujuće odluke o istoj predmetnoj stvari"*.

101. Sud primećuje da se postupci pred redovnim sudovima i postupci pred KSIP i Žalbenim većem razlikuju i u materijalnom delokrugu (određeno pitanje).

102. Sud podseća da je podnositeljka pokrenula postupke pred Opštinskim sudom, tražeći da se Rifat Çeku obaveže da oslobodi sporni stan. Rifat Çeku je odgovorio da je stan u vlasništvu Egjlane Gashi i njenih drugih pravnih naslednika.

103. Naime, u postupcima pred redovnim sudovima podnositeljka Lumturije Voca je imala za cilj da stekne *„pravo državine“* nad spornim stanom. Podnositeljka je zahtevala da se sporni stan oslobodi od ljudi i stvari, i kao takav da joj se preda na dalje korišćenje.

104. Podnositeljka zahteva nije u postupku pred redovnim sudovima zahtevala utvrđivanje *„prava vlasništva“* iako je bila svesna da se pred KSIP vodi postupak u vezi utvrđivanja *„prava vlasništva“* između “*zakonitih naslednika Egjlane Gashi*“ konkretno njene sestre Saide Kelmendi i Vesele Radović.

105. Materijalni delokrug spora pred KSIP je bio pravo vlasništva nad spornim stanom, a ne pravo državine nad spornim stanom. U tom pogledu, KSIP je zaključila da se svi dalji pokušaji prodaje stana moraju smatrati nevažećim, jer je proglasila kao validnu “*transakciju između Egjlane Gashi i Nosioca prava raspolaganja od 18. novembra 1994. godine“* (vidi: odluku HPCC/D/06/2003/B&C, od 12. decembra 2003. godine).

106. Ovo razlike u materijalnom obimu spora su takođe primećene od strane Opštinskog suda koji je obustavio postupak izvršenja, jer je bio obavešten od strane KSIP da postoji još jedan postupak koji se tiče prava vlasništva i da KSIP ima isključivu nadležnost u ovoj pravnoj stvari.

107. U tom smislu, Sud smatra da presuda Rev. br. 142/2003 Vrhovnog suda ako proizvodi *res judicata* efekat samo u materijalnom delokrugu “*prava državine“* i da je ta presuda izgubila *res judicata* efekat odlukom (br. HPCC/REC/61/2006) KSIP-a ako je proizvela *res judicata* efekat u pogledu “*prava vlasništva“*.

108. U stvari, Sud podseća da član 1.2 UNMIK/REG/1999/23 o uspostavljanju KSIP uključuje sledeće kategorije zahteva: *„Potraživanja fizičkih lica čije je vlasništvo, posed ili stanarsko pravo na nepokretnu stambenu imovinu (...)“; „Potraživanja fizičkih lica koja su ušla u neformalne transakcije nepokretne stambene imovine (...)“;* i *„Potraživanja fizičkih lica koja su bila vlasnici, posednici ili nosioci stanarskog prava na nepokretnu imovinu (...)“*.

109. Sud, takođe, primećuje da se UNMIK/REG/1999/23 posebno poziva na *„vlasništvo, posed ili stanarsko pravo“* i *„vlasnike, posednike ili nosioce stanarskog prava“*. Sud na samom početku primećuje da su se *„navedene kategorije potraživanja*“ odnosile na *„isključivu nadležnost“* KSIP-a i *„kao izuzetak od nadležnosti lokalnih sudova*“.

110. U tom smislu, Sud smatra da u skladu sa distinkcijom propisanom Uredbom, pravo imovine apsorbuje i uključuje pravo na državinu. Posedovanje i vlasništvo su različite komponente prava na imovinu. Stan koji je u vlasništvu nekog je imovina nekog; stan koji je u državini nekoga ne znači neophodno da je taj stan vlasništvo nekog.

111. Međutim, Sud zaključuje da nisu tačne tvrdnje podnositeljke zahteva kad ona tvrdi da u *“ovom slučaju pred vama imate dve različite pravosnažne i obavezujuće odluke o istoj predmetnoj stvari prema trećim licima i institucijama.“* Postupci pred redovnim sudovima, postupci pred KSIP i Žalbenim većem se razlikuju *ad personam* (na određenu osobu), kao i u materijalnom delokrugu.

112. Stoga, Sud smatra da postoje razlike u pogledu *ad personam* (na određenu osobu) i u pogledu materijalnog delokruga (određeno pitanje) između presude (Rev.br. 142/2003) Vrhovnog suda i odluke (br. HPCC/REC/61/2006) KSIP-a, kao i razlike u pogledu *res judicata* efekata ovih odluka.

113. Sledstveno tome, Sud nalazi da ove odluke nisu kontradiktorne i da nije bilo povrede člana 31. Ustava i člana 6. u vezi sa članom 13. EKLJP.

(ii)Navodne povrede člana 46. Ustava i člana 1. Protokola 1. EKLJP

114. Sud se poziva na član 46. [Zaštita imovine] Ustava, koji utvrđuje:

1. Garantuje se pravo na imovinu.

[...]

115. Pored toga, Sud uzima u obzir član 1. [Zaštita imovine] Protokola 1. EKLJP, koji propisuje:

"Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. [...]".

A. Opšti principi u vezi sa pravom na zaštitu imovine

116. Sud podseća na opšte principe koji su utvrđeni od strane ESLJP u odnosu na član 1. Protokola br 1, a koji su primenljivi i na član 46. Ustava i konfigurišu opseg zaštite prava na imovinu (vidi: ESLJP, *Kopecký protiv Slovačke,* presuda od 28. septembra 2004. godine, stav 35, *Maltzan i ostali protiv Nemačke,* odluka o prihvatljivosti ESLJP od 2. marta 2005 godine, paragraf 74)

117. Ti Opšti principi su sledeći:

a) Lišavanje svojine ili drugog prava *in rem* u načelu je trenutni akt i ne proizvodi trajno stanje *"lišavanja prava"* (vidi: slučaj ESLJP *Malhous protiv Republike Češke*, presuda od 12. jula 2001. godine).

b) Član 1 Protokola br. 1 ESLJP ne garantuje pravo na sticanje imovine (vidi: slučaj ESLJP *Van der Mussele protiv Belgije*, presuda od 23. novembra 1983. godine, paragraf 48; *Slivenko i ostali protiv Litvanije*, presuda ESLJP od 9. oktobra 2003. godine, paragraf 121).

c) Podnosilac zahteva može da navede povredu člana br. 1 Protokola br. 1 ESLJP samo u meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu *"imovinu";* u značenju ove odredbe *"imovina"* može biti *"postojeća imovina",* uključujući i potraživanja, na osnovu kojih podnosilac predstavke može pretendovati na *"legitimno očekivanje"* da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava. Nasuprot tome, nada u priznavanje imovinskih prava koju je bilo nemoguće da efektivno ostvari ne može se smatrati *"imovinom"* u smislu člana 1 Protokola br. 1 ESLJP niti može uslovno potraživanje koje prestaje da važi kao rezultat neispunjenja uslova (vidi: slučaj ESLJP *Princ Hans-Adam II od Linhteštajna protiv Nemačke*, presuda od 12. jula 2001. godine; stavovi 82 – 83; *Gratzinger i Gratzingerova protiv Republike Češke*, odluka o prihvatljivosti od 10. jula 2002. godine, stav 69).

d) Ne može se reći da bilo kakvo *"legitimno očekivanje"* nastaje tamo gde postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava i tamo gde su podnesci

podnosioca predstavke naknadno odbačeni od nacionalnih sudova (vidi: slučaj ESLJP *Kopecký protiv Slovačke*, presude od 28. septembra 2004. godine, stav 50).

B. Primena ovih principa na ovaj konkretni predmet

118. Sud podseća da podnositeljka navodi da je presuda (C.br. 290/2002 od 30. maja 2002. godine) Opštinskog suda u Prištini "*pravosnažna, i obavezujuća i izvršna*" jer *„predstavlja legitimno očekivanje za podnositeljku, a kojom je utvrđeno da je ista legitimni vlasnik predmetne imovine."*

119. Sud primećuje da podnositeljka zahteva nije postala nosilac imovinskog prava; ona čak nije uspela ni da ostvari državinu predmetne imovine; naprotiv, ona je pokušala da ostvari državinu i stekne imovinu, znači podnositeljka zahteva je samo imala "*nadu u priznavanje imovinskih prava koju je bilo nemoguće da efektivno ostvari",* stoga se ovakvo stanje *„ne može smatrati " imovinom" u smislu Člana 1 Protokola br. 1 EKLJP*."

120. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva donekle očekivala dobijanje efektivnog uživanja vlasničkog prava na osnovu ugovora koji je sklopila sa Veselom Radović koja *"nije bila vlasnik imovine"*. U stvari, Vesela Radović je pokušala da dokaže da je vlasnik imovine kako bi istu dalje mogla da prenese. Međutim, kao pravilo, ugovorni odnos koji je bio nevažeći od samog početka (*void ab initio)* ne može ni na jedan način da se naknadno konvalidira i da proizvede „*legitimno očekivanje*".

121. Sud ponavlja da *"legitimna očekivanja"* ne mogu nastati "*ukoliko postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava*". Pored toga, član 46. Ustava i član 1. Protokola 1. EKLJP-a ne garantuju pravo na sticanje imovine.

122. U stvari, Sud podseća da član 1 Protokola br. 1 EKLJP *„ne garantuje pravo na sticanje imovine"*. Podnositeljka zahteva je mogla da zna da u samom momentu sklapanja ugovora o kupovini stana, Vesela Radović ne može isti da preda na mirno uživanje. Pošto Vesela Radović nije predala vlasništvo stana, tvrdnja podnositeljke da je došlo do povrede "*prava na mirno uživanje imovine"* je neosnovana.

123. Sledstveno tome, Sud nalazi da odlukama redovnih sudova, odlukama KSIP-a i Žalbenog veća nije povređen član 46. Ustava i član 1 Protokola 1 EKLJP.

(iii) Navodne povrede člana 7. i člana 102. Ustava

124. Sud se poziva na član 7. [Vrednosti] Ustava, koji utvrđuje:

> *"1. Ustavni red Republike Kosovo se zasniva na načelima slobode, mira, demokratije, jednakosti, poštovanja ljudskih prava i sloboda i vladavine zakona, nediskriminacije, imovinskog prava, zaštite sredine, društvenog prava, pluralizma, podele državne vlasti i tržišne ekonomije."*

125. Pored toga, Sud se poziva na član 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava, koji utvrđuje:

> *1. Sudsku vlast u Republici Kosovo sprovode sudovi.*
> *2. Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična ii nepristrasna, i obezbeđuje jednak pristup sudovima.*

3. Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona.

126. Sud podseća da podnositeljka tvrdi da je njena situacija pravno neizvesna i smatra da su *"Vrhovni sud, kao i Žalbeno veće Kosovske agencije za imovinu pri Vrhovnom sudu, kao deo Vrhovnog suda, imali ustavnu obavezu da otklone ovu nastalu pravnu neizvesnost."*

127. Sud primećuje da članovi 7. i 102. Ustava nisu u direktnoj vezi sa ljudskim pravima i slobodama iz Poglavlja II i III Ustava, kojima se na neposredan način propisuju osnovna ljudska prava i slobode.

128. Sud podseća da je opšti princip da članovi Ustava koji direktno ne regulišu ljudska prava i nemaju nezavisno dejstvo, pošto je njihovo dejstvo isključivo u vezi sa *"uživanjem prava i sloboda"* koje se garantuju odredbama iz Poglavlja II i III Ustava. Shodno tome, ovi članovi samostalno ne mogu da se primenjuju ukoliko činjenice o kojima je reč ne ulaze u područje delovanja jedne ili više tih odredbi članova Ustava koji se tiču *"uživanja ljudskih prava i sloboda"* (vidi: slučaj ESLJP, *inter alia*: *E.B. protiv Francuske,* presuda od 22. januara 2008. godine; stav 47, *Vallianatos i drugi protiv Grčk*e, presuda od 7. septembra 2013. godine, stav 72).

129. Dakle, Sud smatra da nije potrebno da preispituje ove navode, jer podnositeljka zahteva nije dokazala povredu članova iz Poglavlja II i III Ustava, a bez tih povreda ove ustavne odredbe nemaju nezavisno dejstvo.

Tužba podneta 3. juna 2010. godine, koja je još uvek u toku pred Osnovnim sudom

130. Sud primećuje da je 3. juna 2010. godine *„podnositeljka (...) podnela tužbu protiv Rifata Çeku (...) da bi potvrdila vlasništvo*“ nad spornim stanom.

131. Dana 24. marta 2015. godine, Rifat Çeku je odgovorio na tužbu sa predlogom *„da se ista odbaci kao neosnovana zakonom i kao nedozvoljena, jer je već jednom presuđeno o ovom pitanju, s toga u skladu sa članom 391, stavom 1, tačkom d Zakona o parničnom postupku, da se odbaci kao nedozvoljena“.*

132. U skladu sa informacijama pruženim od strane Osnovnog suda *„postupak je još uvek u toku*“ i *„isti predmet još uvek nije u postupku za razmatranje*“.

133. U tom smislu, Sud podseća da je 10. maja 2015. godine, Lumturije Voca (podnositeljka zahteva) podnela pred KSIP zahtev za ponovno razmatranje odluke od 12. decembra 2003. godine. Ta odluka je odbijena 31. marta 2006. godine, jer *„su konačne odluke komisije obavezujuće i (...) ne može ih razmatrati nijedan sudski ili upravni organ na Kosovu".*

134. Sud, dalje, podseća da je 27. januara 2010. godine, podnositeljka zahteva tražila od KSIP da poništi svoju odluku za ponovno razmatranje, kao i sve ostale prethodne odluke. Ta odluka je odbijena 21. avgusta 2013. godine, jer se zahtev odnosio na presuđenu stvar (*res judicata*), smatrajući da je *„njen isti zahtev za isti stan (...) razmatran i odlučeno je pravosnažnom odlukom“.*

135. Pored toga, Sud primećuje da je 16. decembra 2013. godine, podnositeljka zahteva izjavila žalbu Žalbenom veću protiv odluke KSIP od 21. avgusta 2013. godine. Ta žalba je odbijena 2. decembra 2015. godine, jer *„nije podneta u roku od 30 dana“.*

136. Sud, dalje, primećuje da su svi postupci sprovedeni pred KSIP i Žalbenim većem nakon 12. decembra 2003. godine (odluka *res judicata*) pokrenuti od strane podnositeljke zahteva u cilju ponovnog otvaranja slučaja. Svi naknadni zahtevi su odbijeni, jer su se odluke smatrale *res judicata* ili su bile podnete van roka.

137. Sud smatra da je zahtev koji je u toku pred Osnovnim sudom još od 3. juna 2010. godine, samo jedna od više različitih i paralelnih procesnih inicijativa podnositeljke, kojim traži preispitivanje pravosnažne i obavezujuće presude samo da bi dobila ponovni postupak i ponovno odlučivanje u vezi sa slučajem.

138. Međutim, Sud dalje smatra da bi preispitivanje, ukidanje, ponovno razmatranje ili poništavanje pravosnažne i obavezujuće odluke (*res judicata*) dovelo do opšte atmosfere pravne neizvesnosti i učinio pravni poredak potpuno neefikasnijim.

139. Dakle, Sud zaključuje da procesna inicijativa koja je u toku neće biti pravno efektivna i stoga je neće ocenjivati sa aspekta iscrpljivanja pravnih sredstava.

Zaključak

140. Kao rezime, Sud primećuje da podnositeljka zahteva nije pokazala da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni.

141. U stvari, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije potkrepila i dokazala da su joj osporenim odlukama povređena ustavna prava i slobode garantovane članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLSP, članom 46. Ustava i članom 1 Protokola 1 EKLJP, kao i članom 7 i članom 102. Ustava.

142. Dakle, Sud dalje smatra da zahtev podnositeljke nije ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom i dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovnikom.

143. Sledstveno tome, zahtev podnositeljke je očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi i kao takav, neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d), (2) (d) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 6. decembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI88/16 podnosilac zahteva: Kompanija T.U.P. "ELING" ocena ustavnosti rešenja [CN br. 3/2016] Vrhovnog suda od 14. aprila 2016. godine, koje joj je uručeno 25. maja 2016. godine

KI88/16, rešenje o neprihvatljivosti od 15. novembra 2016. godine, objavljeno 26. januara 2017. godine

Ključne reči*: zahtev je podnet od strane pravnog lica, očigledno neosnovan*

Predmetna stvar je ocena ustavnosti rešenja [CN br. 3/2016] Vrhovnog suda od 14. aprila 2016. godine.

Podnosilac zahteva tvrdi povredu prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud je ponovio da u skladu sa članom 21.4 Ustava, podnosilac zahteva je kao pravno lice imao pravo da podnese ustavnu žalbu kao pojedinac.

Sud je zaključio na osnovu iznetih činjenica i argumenata da podnosilac zahteva nije potkrpio svoje tvrdnje i nije dokazao povredu prava zaštićena Ustavom.

Sud je utvrdio da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, predviđene u Zakonu i dalje utvrđene u Poslovniku o radu i proglašen je neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI88/16

Podnosilac

T. U. P. „ELING“

Ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Kosova CN br. 3/2016 od 14. aprila 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo preduzeće T.U.P. „ELING“ (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) iz Prištine, koga zastupa ovlašćeni zastupnik Muhamet Shala.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje [CN br. 3/2016] Vrhovnog suda od 14. aprila 2016. godine, koje mu je uručeno 25. maja 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti gore navedenog rešenja Vrhovnog suda kojim su, navodno, podnosiocu zahteva povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 2. juna 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 12. jula 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 28. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva je prosledio Vrhovnom sudu.

8. Dana 15. novembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva bio u poslovnom odnosu sa drugim pravnim licem (dobavljačem) od koga je nabavljao određenu robu.

10. Dobavljač je zbog neisplaćenih potraživanja pokrenuo tužbeni zahtev protiv podnosioca pred Opštinskim sudom u Prištini.

11. Dana 4. decembra 2012. godine, Opštinski sud je doneo presudu C. br. 18/2012 kojom je odobrio tužbeni zahtev tužioca (dobavljača) i obavezao tuženog (podnosioca zahteva) da plati dug iz ugovora, uključujući i godišnju kamatu naglašenu u presudi.

12. U zakonskom roku, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv presude Opštinskog suda, navodeći suštinske povrede odredbi parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava.

13. Dana 2. septembra 2014. godine, Apelacioni sud je doneo presudu Ac. br. 16/2013, kojom je žalbu podnosioca zahteva odbio, kao neosnovanu. U izreci presude Apelacionog suda između ostalog stoji:

> *„Prvostepeni sud je pravično ocenio da su parničarske strane bile u ugovorenom odnosu na osnovu ugovora o kupoprodaji robe i da prema zaključku i oceni i veštaka iz financijske oblasti je utvrđeno da iz ove osnove tuženi je tužiocu ostao dužan iznos od 13.746,25 €. Veštačenjem veštak je na tabelaran način našao i utvrdio broj računa na osnovu kojih je stvoren dug, njihov iznos, datum uplate i ukupan iznos duga plaćen prema ovim računima i deo koji je ostao nenaplaćen. Zato i prema mišljenju ovog suda stoji obaveza tuženog da u pogledu člana 17 i člana 262 ZOO ispuni svoje obaveze u celosti.*“

14. Dana 16. januara 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu na presudu Apelacionog suda, pozivajući se na suštinske povrede parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava.

15. Dana 27. januara 2016. godine, Vrhovni sud je doneo rešenje Rev. E. br. 5/2016, kojim je odbacio reviziju podnosioca zahteva, kao neblagovremenu.

16. Dana 13. februara 2016. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za povraćaj u pređašnje stanje, tvrdeći da je odluka Vrhovnog suda o odbijanju revizije bila nepravična, jer je prema podnosiocu zahteva presudu Apelacionog suda primio 18. decembra 2014. godine, a ne 15. decembra 2014. godine, kao što je uzeo u obzir Vrhovni sud i shodno tome, zahtev za revizijom u Vrhovnom sudu podnet 16. januara 2015. godine je bio u okviru zakonskog roka od 30 dana. Pored toga, podnosilac zahteva osporava autentičnost potpisa na povratnici kojim se potvrđuje datum prijema presude Apelacionog suda, osporavajući tako i datum od kojeg je Vrhovni sud obračunavao tok zakonskog roka o blagovremenosti zahteva za reviziju.

17. Dana 14. aprila 2016. godine, Vrhovni sud, nakon što je uzeo u obzir tvrdnje podnosioca zahteva, je doneo rešenje CN. br. 3/2016, kojim je odbio njegov zahtev za vraćanje u pređašnje stanje.

Navodi podnosioca

18. Podnosilac zahteva od Suda traži poništenje rešenja Vrhovnog suda *„zato što smatram da se sa njim povređuju ljudska prava predviđenim Ustavom i Evropskom Konvencijom za zaštitu prava i osnovnih ljudskih sloboda i njen Protokoli i to član 6 (1) – Pravo na pravično suđenje EKLJP i član 31 Ustava Republike Kosovo – Pravo na pravično i nepristrasno suđenje, i zato što je kao takvo u suprotnosti sa pravnim stavovima i sudskom praksom ESLJP-a“*.

Prihvatljivost zahteva

19. Sud prvo ispituje da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovnikom.

20. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. Ustava [Jurisdikcija i ovlašćene strane], koji predviđaju:

> *“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način”.*
>
> *(...)*
>
> *„7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”*

21. Sud naglašava da u skladu sa članom 21.4 Ustava, koji određuje da *„Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”* podnosilac zahteva, kao pravno lice, ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na osnovna prava koja se primenjuju za pojedince i pravna lica (vidi: *mutatis mutandis*, rešenje od 27. januara 2010. godine, zahtev KI41/09, *AAB-RIINVEST Univerzitet DOO, Priština protiv Vlade Republike Kosovo*).

22. Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

> *„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.“*

23. Sud se poziva i na pravilo 36 [Kriterijumi o prihvatljivosti] (1) d) i (2) d) Poslovnika, koje predviđa:

(1) "Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju".

24. Kao prvo, Sud podseća da podnosilac zahteva osporava odluke redovnih sudova, tvrdeći da mu se istim krše prava propisana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP.

25. Sud, takođe, primećuje da se žalbeni navodi o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje podnosioca zahteva odnose isključivo na način na koji je Vrhovni sud odbio njegov zahtev za reviziju kao neblagovremenu, a kasnije i njegov zahtev za povraćaj u pređašnje stanje. Sud naglašava da su te tvrdnje podnosioca zahteva detaljno razmotrene od strane Vrhovnog suda.

26. U rešenju Rev. E. br. 5/2016 od 27. januara 2016. godine, kojim je odbačena, kao neblagovremena revizija podnosioca zahteva, Vrhovni sud je, između ostalog, obrazložio:

„Iz spisa predmeta proizilazi da je tuženi primio presudu drugostepenog suda dana 15.12.2014. god., dok je reviziju podneo (predao preporučeno preko pošte – br. 2151228 – vidi spise predmeta), dana 16.01.2015. god., petkom, nakon isteka zakonskog roka od 30 dana previđenog sa odredbom 211.1 ZPP-a, dok je zadnji dan za podnošenje revizije bio 14.01.2015. god., sreda.

U ovom stanju stvari, Vrhovni sud Kosova je našao da je revizija podnesena nakon isteka zakonskog roka, stoga shodno odredbi člana 211.1 ZPP odbacio je kao van roka."

27. Što se tiče zahteva podnosioca za povraćaj u pređašnje stanje, u rešenju CN br. 3/2016 od 14. aprila 2016. godine Vrhovni sud je dao jasne odgovore i sledeće detaljno obrazloženje:

„Odlučujući prema predlogu za povraćaj u pređašnje stanje, Vrhovni sud Kosova je iz spisa predmeta utvrdio da je zastupnik tuženog primio presudu drugostepenog suda dana 15.12.2014. god., dok je reviziju podneo (predao preporučeno preko pošte – br. 2151228 – vidi spise predmeta, povratnicu i pečat), dana 16.01.2015. god., u petak, nakon isteka zakonskog roka od 30 dana previđenog odredbom 211.1 ZPP-a, dok je zadnji dan za podnošenje revizije bio 14.01.2015. god., u sredu. Znači, svojim potpisom na povratnici je potvrdio da je dana 15.12.2014. god. (što je zapisano i slovima, pisanjem) primio presudu drugostepenog suda.

U ovom stanju stvari, Vrhovni sud Kosova je našao da u konkretnom slučaju nema uslova za dozvolu ove proceduralne institucije, ne postoje razlozi ili opravdavajući uzroci za dozvolu povraćaja na pređašnje stanje zato što odgovarajuća stranka, njen zastupnik, nije dokazao činjenicu da je bio sprečen iz nekog nepredvidivog i neizbežnog razloga da na vreme preduzme odgovarajuću proceduralnu delatnost – podnošenje pravnog leka, revizije".

28. Sud smatra da na osnovu činjenica ovog slučaja koje proizilaze iz predstavljenih dokumenata i žalbenih tvrdnji podnosioca zahteva, Vrhovni sud je dao detaljna i jasna obrazloženja o svom odlučivanju, uključujući i razloge na osnovu kojih je odbacio zahtev za revizijom podnosioca, kao neblagovremenu, kako u prvom (Rev. E. br. 5/2016 od 27.01.2016. godine), tako i u drugom rešenju (CN. br. 3/2016 od 14.04.2016. godine).

29. Pored toga, Ustavni sud ponavlja da nije sud utvrđivanja činjenica i pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je puna nadležnosti redovnih sudova, dok je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Shodno tome, Ustavni sud ne može da deluje kao sud četvrtog stepena (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 2189/93, ESLjP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, vidi, i: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

30. U tom smislu, Sud smatra da zahtev podnosioca nije uspeo da dokaže da su redovni sudovi postupali proizvoljno ili nepravično. Nije dužnost Ustavnog suda da zameni svoju ocenu činjenica ocenom redovnih sudova i, po pravilu, to je dužnost tih sudova da ocene dokaze koji su im dostavljeni. Ustavni sud može samo da razmatra da li su postupci pred redovnim sudovima uopšteno sprovedeni na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, Izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).

31. Pored toga, Sud ističe da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

32. Sud naročito podseća na činjenicu da podnosilac u svom zahtevu nije ponudio relevantne argumente kojima bi opravdao svoje tvrdnje da je na bilo koji način došlo do povrede ustavnih prava na koja se pozvao, osim što je nezadovoljan rezultatom postupka u kojem je prvo njegov zahtev za revizijom odbijen, a kasnije i njegov zahtev za povraćaj u pređašnje stanje (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske,* br. 5503/02, presuda ESLjP-a od 26. jula 2005. godine).

33. Činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne daje mu za pravo da pokrene argumentovan zahtev o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP-a (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLjP, presuda od 26. jula 2005. godine).

34. Imajući u vidu navedeno, te konzistentnu praksu ESLjP i Ustavnog suda i stavove navedene i u ovoj odluci, Sud smatra da ne postoji ništa što ukazuje da navodi podnosioca u predmetnom zahtevu pokreću ustavna pitanja na koja se pozvao.

35. U ovakvim okolnostima, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima niti je u dovoljnoj meri obrazložio svoju tvrdnju o povredi ljudskih prava i osnovnih sloboda garantovanim Ustavom i EKLjP, jer činjenice koje je predočio ni na jedan način ne pokazuju da su mu redovni sudovi uskratili ta prava.

36. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba se proglasiti neprihvatljivim, kao što je utvrđeno članom 113.7 Ustava, predviđeno članom 48. Zakona i dalje precizirano kriterijumima prihvatljivosti u pravilu 36 (1) d) i (2) i d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) d) Poslovnika, na sednici održanoj 15. novembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KO120/16 podnosilac zahteva: Slavko Simić i ostalih 10 poslanika Skupštine Republike Kosovo protiv Zakona br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosovo

KO120/16 rešenje o neprihvatljivosti od 20. januara 2017. godine, objavljeno 1. februara 2017. godine

Ključne reči: ocena zakona, apstraktna kontrola, očigledno neosnovan

Predmetna stvar je bila ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosovo (u daljem tekstu: Zakon o strateškim ulaganjima), koji je Skupština usvojila 11. oktobra 2016. godine. Zahtev je podneo 11 poslanika Skupštine. Sud je primetio da su u ovom predmetu podnosioci zahteva tražili od Suda ocenu ustavnosti osporenog zakona o materijalnim i proceduralnim osnovama.

Podnosioci zahteva su tvrdili da je osporeni zakon u suprotnosti sa članom 22. (Direktna primena međunarodnih instrumenata i sporazuma), članom 46. (Zaštita imovine), članom 49. (Pravo na rad i obavljanje profesije), članom 58. (Odgovornost države), članom 60. (Konsultativno veće za zajednice), članom 78. (Komisija o pravima i interesima zajednica), 81.1 (Zakon od vitalnog interesa), članom 123. (Osnovna načela), i članom 124. (Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave) Ustava Kosova, kao i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi.

Suština žalbe podnosilaca zahteva je bila da je osporeni zakon od vitalnog interesa za srpsku zajednicu na Kosovu i zato je trebalo da se prati postupak koji je naglašen u članu 81.1 Ustava, odnosno da ga usvoji većina poslanika Skupštine prisutnih na glasanju i većina poslanika Skupštine prisutnih na glasanju koji zauzimaju rezervisana mesta za predstavnike zajednica koje nisu većina na Kosovu.
Podnosioci zahteva, takođe, zahtevaju od Suda da uvede privremenu meru i da se Zakon o strateskim investicijama „SUSPENDUJE u skladu sa članom 27. Zakona o Ustavnom sudu do donošenja konačne odluke o ustavnosti osporenog Zakona. Ova odluka stupa na snagu odmah po donošenju“.

Sud je utvrdio da podnosioci zahteva nisu potkrepili svoje tvrdnje na ustavnim osnovama i nisu dostavili dokaze koji pokazuju kako je i zašto osporeni zakon o strateškim investicijama povredio Ustav, bilo u postupku ili u suštini.

Sud je zaključio da zahtev podnosilaca nije ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, predviđene Zakonom i dalje navedene u Poslovniku o radu i proglašen je neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KO120/16

Podnosilac

Slavko Simić i ostalih 10 poslanika Skupštine Republike Kosovo

Ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosovo

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu- Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosioci zahteva su Slavko Simić, Jelena Bontić, Saša Milosavljević, Milka Vuletić, Jasmina Živković, Slobodan Petrović, Bojan Mitić, Milena Milićević, Srđan Popović, Nenad Rašić i Adem Hodža (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), svi ovi izabrani poslanici Skupštine Republike Kosovo (u daljem tekstu: Skupština).

2. Podnosioci zahteva su ovlastili g. Slavka Simića da ih predstavlja u postupku pred Ustavnim sudom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

Osporeni zakon

3. Podnosioci zahteva osporavaju ustavnost Zakona br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosovo (u daljem tekstu: Zakon o strateškim investicijama), koji je usvojen od strane Skupštine 11. oktobra 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Podnosioci zahteva zahtevaju od Suda da preispita ustavnost osporenog Zakona o strateškim investicijama, kako iz materijalnih tako i proceduralnih razloga.

5. Podnosioci zahteva navode da je osporeni Zakon o strateškim investicijama u suprotnosti sa članovima 22. [Direktna primena međunarodnih instrumenata i sporazuma], 46. [Zaštita imovine], 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], 58. [Odgovornost države], 60. [Konsultativno veće za zajednice], 78. [Komisija o pravima i interesima zajednica], 81.1 [Zakon od vitalnog interesa], 123. [Osnovna načela] i 124. [Organizovanje i funkcionisanje

lokalne samouprave] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi.

6. Suština zahteva podnosilaca zahteva je da je osporeni Zakon o strateškim investicijama od vitalnog interesa za srpsku zajednice na Kosovu, i zato je trebalo da se prati postupak koji je naglašen u članu 81.1 Ustava. Kao navedeni zakon od vitalnog interesa, prema podnosiocima, Zakon o strateškim investicijama je trebao da se usvoji od većine poslanika Skupštine prisutnih u glasanju i većine poslanika Skupštine prisutnih na glasanju koji zauzimaju rezervirana mesta za predstavnike zajednica koje nisu većina na Kosovu.

7. Podnosioci zahteva, takođe, zahtevaju od Suda da uvede privremenu meru i da se Zakon o strateškim investicijama "*SUSPENDUJE u skladu sa članom 27. Zakona o Ustavnom sudu do donošenja konačne odluke o ustavnosti osporenog Zakona. Ova odluka stupa na snagu odmah po donošenju.*"

Pravni osnov

8. Zahtev je zasnovan na članovima 113.5 i 116.2 Ustava i članovima 27, 42 i 43 Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon).

Postupak pred Sudom

9. Dana 18. oktobra 2016. godine, podnosioci zahteva su podneli zahtev i kopije svojih ličnih karata Sudu.

10. Dana 19. oktobra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića kao sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani (sudije).

11. Dana 19 oktobra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioce zahteva o registraciji zahteva.

12. Dana 19. oktobra 2016. godine, zahtev je dostavljen predsedniku Republike Kosovo; premijeru Republike Kosovo; Ombudsmanu Kosova i predsedniku Skupštine sa uputstvima o mogućnosti podnošenja komentara za sve poslanike Skupštine; Sekretarijat Skupštine koji je takođe bio zamoljen da dostavi kopiju konačne usvojene verzije Zakona o strateškim investicijama, prepis zapisnika plenarne sednice Skupštine uključujući i ostale važeće dokumente u vezi ovog slučaja. Sve gore navedene institucije su bile zamoljene da dostave svoje komentare u vezi sa zahtevom, ukoliko ih imaju, do 2.-og novembra 2016. godine.

13. Dana 21. oktobra 2016. godine, kancelarija predsednika Skupštine je dostavila dodatna dokumenta u vezi sa zahtevom koji je na razmatranju i koji obuhvata: odluku Vlade od 01. decembra 2015. godine, kojom je usvojila Nacrt Zakona o strateškim investicijama; certifikat o proceduralnoj usaglašenosti Nacrta Zakona o strateškim investicijama od 01. decembra 2015. godine; pismo od 4. decembra 2015. godine predsednika Skupštine kojim je poslao Nacrt Zakona o strateškim investicijama relevantnim skupštinskim Komisijama radi razmatranja; izveštaj sa preporukama Funkcionalne komisije za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju od 22. decembra 2015. godine; odluka o održavanju plenarne sednice koja je poslata poslanicima Skupštine sa preporučenim dnevnim redom za 16. februar 2016. godine; zapisnik sa plenarne sednice održane od 19. februara do 24. februara 2016. godine; odluku o usvajanju Nacrta zakona o strateškim investicijama u

načelu od 19. februara 2016. godine; izveštaj sa amandmanima Komisije za ekonomski razvoj na Nacrt Zakona o strateškim investicijama od 21. aprila 2016. godine; izveštaj sa preporukama Ministarstva finansija od 10. maja 2016. godine; izveštaj sa preporukama Komisije za evropske integracije od 10. maja 2016. godine; izveštaj sa preporukama Funkcionalne komisije za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju od 31. maja 2016. godine; obaveštenje predsednika Skupštine od 3. juna 2016. godine poslato poslanicima o održavanju plenarne sednice i preporučen dnevni red; zapisnik sa održane plenarne sednice od 9. juna 2016. godine; zahtev Funkcionalnoj komisiji za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju za razmatranje zakona posle preporuka od 09. juna 2016. godine; izveštaj Funkcionalne komisije za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju od 21. juna 2016 godine; obaveštenje predsednika Skupštine od 4. jula 2016. godine poslato poslanicima o održavanju plenarne i uključujući dnevni red; zapisnik sa plenarne sednice održane od 07. jula do 11 jula 2016. godine; zahtev od 13. septembra 2016. godine Funkcionalne komisije za ekonomski razvoj infrastrukturu,trgovinu i industriju predsedniku Skupštine za stavljanje na dnevni red Nacrta Zakona o strateskim investicijama; obaveštenje od 10. oktobra 2016. godine predsednika Skupštine poslanicima o održavanju plenarne sednice sa preporučenim dnevnim redom; zapisnik sa plenarne sednice održane 11. oktobra 2016. godine; odluku od 11. oktobra 2016. godine predsednika Skupštine o usvajanju Zakona o strateskim investicijama; Zakon o strateškim investicijama na službenim jezicima u Republici Kosovo.

14. U pismu od 21. oktobra 2016. godine, predsednik Skupštine je ukazao da je na plenarnoj sednici Skupštine održanoj 19. februara 2016. godine, Skupština usvojila Zakon o strateškim investicijama u prvom čitanju i imenovala relevantne komisije da razmatraju Nacrt Zakona i daju svoje komentare u roku predviđenim u Poslovniku o radu Skupštine.

15. Imenovane komisije su bile: (1) Funkcionalna komisija za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju; i stalne komisije: (2) Komisija za budžet i finansije; (3) Komisija za prava i interese zajednica i povratak; (4) Komisija za mandate, imunitet, Poslovnik o radu i nadgledanje Agencije za borbu protiv korupcije i (5) Komisija za evropske integracije.

16. Dana 25. oktobra 2016. godine, Funkcionalna komisija za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju, dostavila je svoje komentare na zahtev.

17. Dana 02. novembra 2016. godine, ovlašćeni predstavnik podnosilaca je podneo dodatne argumente u prilog zahteva.

18. Dana 07. decembra 2016. godine, Sud je poslao generalnom sekretaru Skupštine i ovlašćenom predstavniku podnosilaca zahtev za dodatnim pojašnjenjem skupštinske procedure vezane za usvajanje zakona.

19. Dana 13. decembra 2016. godine, generalni sekretar Skupštine je poslao odgovor.

20. Dana 15. decembra 2016. godine, ovlašćeni zastupnik podnosilaca je poslao odgovor.

21. Dana 20. januara 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu da proglasi zahtev neprihvatljivim i odbaci zahtev za privremenu meru, kao neprimenjiv.

Pregled činjenica

22. Dana 1. decembra 2015. godine, odlukom br. 01/61, Vlada Kosova je usvojila Nacrt Zakona o strateškim investicijama i prosledila ga Skupštini na dalju proceduru.

23. Dana 04. decembra 2015. godine, predsednik Skupštine je poslao dopis 05/L-079 sa Nacrtom Zakona o strateškim investicijama poslanicima Skupštine i Funkcionalnoj komisiji za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju da razmatraju Nacrt Zakona i Skupštini podnesu izveštaj sa preporukama.

24. Dana 21. decembra 2016. godine, Funkcionalna komisija za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju je poslala poslanicima Skupštine svoju preporuku o usvajanju u načelu Zakona br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosovo. U preporuci Komisije stoji:

    "Komisija , nakon razmatranja u načelu zakona br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosova, ocenila je da isti ispunjava uslove predviđene članom 56 Poslovnika Skupštine i ujedno je usvojila isti u načelu."

25. Dana 16. februara 2016. godine, predsednik Skupštine je poslao obaveštenje poslanicima Skupštine o zakazivanju plenarne sednice Skupštine za 19. februar 2016. godine, sa početkom u 10:00 časova. Obaveštenje je sadržalo i preporučeni dnevni red, gde je kao tačka 13 dnevnog reda plenarne sednice bilo navedeno *"prvo razmatranje Zakona o strateskim Investicijama u Republici Kosovo."*

26. Dana 19. februara 2016. godine, Skupština je usvojila u načelu Nacrt Zakona o strateškim investicijama u Republici Kosovo. Na osnovu komentara podnetih od strane predsednika Skupštine 21. oktobra 2016 godine:

    „Skupština Republike Kosova je, na plenarnoj sednici održanoj 19. Februara 2016. godine, usvojila na prvo razmatranje Nacrt zakon br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosovo i zadužila Funkcionalnu komisijum za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju i stalne komisije: Komisiju za budžet i finansije; Komisiju za prava, interese zajednica i povratak; Komisiju za zakonodavstvo, mandate, imunitete, Poslovnik Skupštine i nadgledanje Agencije protiv korupcije i Komisiju za evropske integracije, da u roku propisanom Poslovnikom Skupštine razmotre Nacrt zakon o strateškim investicijama u Republici Kosovo i Skupštini predstave izveštaje sa preporukama za drugo razmatranje na plenarnoj sednici."

27. Dana 21. aprila 2016. godine, Funkcionalna komisija za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju je poslala svoju preporuku sa amandmanima na Zakon o strateškim investicijama stalnim komisijama Skupštine. Na osnovu komentara podnetih od strane predsednika Skupštine 21. oktobra 2016 godine:

    "Funkcionalna komisija za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju je na nekoliko održanih sednica razmotrila i amandamentirala Nacrt zakon o strateškim investicijama u Republici Kosovo, dok je na sednici održanoj 21. aprila 2016. godine prosledila izveštaj sa amandmanima za razmatranje stalnim komisijama: Komisiji za budžet i finansije, Komisiji za prava, interese zajednica i povratak, Komisiji za zakonodavstvo, mandate, imunitete, Poslovnike Skupštine i nadgledanje Agencije protiv korupcije i Komisiji za evropske integracije."

28. Dana 10. maja 2016. godine, Komisija za zakonodavstvo, mandate, imunitete, Poslovnik Skupštine i nadgledanje Agencije za borbu protiv korupcije je poslala svoje preporuke o Nacrtu Zakona i amandmane Funkcionalnoj komisiji za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju.

29. Dana 10. maja 2016. godine, Komisija za evropske integracije je poslala Funkcionalnoj komisiji za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju Izveštaj br. 49/05, koji pokazuje da Nacrt Zakon o strateškim investicijama nije u suprotnosti za zakonodavstvom Evropske Unije.

30. Dana 21. maja 2016. godine, Komisija za budžet i finansije je poslala Funkcionalnoj komisiji za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju Izveštaj br. *05/2029/L-079* i, zaključila da je Nacrt Zakona u okviru raspoloživih budžetskih troškova za budžet Kosova.

31. Na osnovu komentarima koje je podneo predsednik Skupštine 21. oktobra 2016. godine:

"Komisija za prava, interese zajednica i povratak nije razmotrila Nacrt zakon o strateškim investicijama u Republici Kosovo zajedno sa amandmanima Funkcionalne komisije za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju u roku propisanom članom 57, stav 8 Poslovnika Skupštine."

32. Dana 3. juna 2016. godine, predsednik Skupštine je poslao obaveštenje poslanicima Skupštine o zakazivanju plenarne sednice Skupštine za 9. jun 2016. godine, sa početkom u 10:00 časova. Obaveštenje je sadržalo preporučeni dnevni red, gde je kao tačka 9 dnevnog reda plenarne sednice bilo navedeno "*Drugo razmatranje nacrta Zakona o strateškim Investicijama u republici Kosovo.*"

33. Dana 9. juna 2016. godine, Skupština nije usvojila Nacrt Zakona o strateškim investicijama, zbog 2 (dva) amandmana na član 32. Zakona, koje je predložila Komisija za budžet i finansije. Nacrt Zakona je bio vraćen Funkcionalnoj komisija za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju na još jedno razmatranje.

34. Dana 13. septembra 2016. godine, Funkcionalna komisija za ekonomski razvoj infrastrukturu, trgovinu i industriju je poslala predsedništvu Skupštine predlog da se Nacrt Zakon br. 05/L-79 o strateškim investicijama uvrsti u dnevni red na jesenjoj sednici Skupštine sa tehničkom ispravkom člana 32. Zakona.

35. Dana 10. oktobra 2016. godine, predsednik Skupštine je poslao obaveštenje SP-077 L-V sa predlogom dnevnog reda svim poslanicima Skupštine da će se naredna plenarna sednica Skupštine održati 11. oktobra 2016. godine sa početkom u 10:00 časova.

36. Kao 9 (deveta) tačka dnevnog reda Plenarne sednice zakazane za 11. oktobar 2016. godine, bilo je navedeno "*drugo razmatranje nacrta zakona br. 05/L-79 o Strateškim Investicijama u Republici Kosovo.*"

37. Dana 11. oktobra 2016. godine, odlukom br. 05-V-362, nakon drugog čitanja Nacrta Zakona na plenarnoj sednici, Skupština je usvojila Zakon br. 05/L-79 o strateškim investicijama u Republici Kosovo. Tokom plenarne sednice kada je usvojen Zakon o strateškim investicijama u Republici Kosovo bilo je prisutno 82 (osamdeset i dva) poslanika od kojih je 57 (pedeset sedam) poslanika glasalo u korist Nacrta Zakona, četrnaest (14) prisutnih

poslanika je glasalo protiv nacrta zakona, dok je 11 (jedanaest) prisutnih poslanika bilo uzdržano.

38. Cilj Zakona o strateškim investicijama u Republici Kosovo je naveden u članu 1. Zakona, koji propisuje:

1. Cilj ovog zakona je privlačenje i stvaranje uslova za strateške investicije u Republici Kosovu, kao i određivanje administrativnih postupaka i kriterijuma za ocenjivanje, izbor, implementaciju i nadzor strateških projekata, kao i određivanje procedura za izdavanje na korišćenje Imovine Republike Kosova u cilju realizacije projekata strateških investicija.

2. Institucije i organi Republike Kosova za sprovođenje ovog zakona poštovaće principe slobodnog kretanja roba, usluga i kapitala, principe slobodne konkurencije, podjednakog tretmana, ne diskriminacije, transparentnosti, proporcionalnosti i uzajamnog poštovanja.

3. Ovaj zakon podržava načela i uslove utvrđene važećim zakonima za državnu pomoć i principa koji proističu iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju".

39. Oblast sprovođenja Zakona o strateški investicijama je navedena u članu 2. Zakona, koji propisuje:

"1. Status strateške investicije ili strateškog investicionog projekta dobija se prema zakonom utvrđenim kriterijarna i procedurama za projekte sektora sa prioritetom za privredni i socijalni razvoj koji doprinose privrednom rastu, zapošljavanju i primeni modeme tehnologije, povećanju konkurentne sposobnosti privrede Kosova, povećanju izvoza i smanjenju trgovinskog deficita i generalno utiču na poboljšanje uslova života i blagostanja građana Republike Kosova u sektorima:

1.1. energije sa infrastrukturom i rudnicima;
1.2. transporta i telekomunikacija;
1.3. turizma;
1.4. prerađivačke industrije;
1.5. poljoprivredne i prehrambene industrije;
1.6. zdravstva;
1.7. industrijskih parkova i tehnologija;
1.8. upravljanja otpadnim vodama i otpadima."

2. Najmanja investicija potrebna za dobijanje statusa strateškog investitora je, za podstavove: 1.1.1.2. i 1.6. najmanje trideset (30) miliona evra; za podstavove: 1.3. i 1.4. najmanje dvadeset (20) miliona evra, i za podstavove: 1.5. 1.7. i 1.8. najmanje deset (10) miliona evra.

3. Pri izboru strateških investicionih projekata prednost će se dati većim investicionim projektima koji otvaraju više radnih mesta.

4. Prema ovom zakonu status strateške investicije mogu dobiti projekti koji se realizuju u okviru međudržavnih sporazuma, te projekti koji se realizuju u saradnji sa EU i oni sa međunarodnim finansijskim institucijama.

5. Da bi se predložene investicije smatrale strateškim u smislu ovog zakona, one moraju ispuniti sledeće uslove:

5.1. investicioni subjekt u trenutku podnošenja zahteva za status strateškog investitora, mora podneti dokaz o njegovoj dovoljnoj finansijskoj sposobnosti za realizaciju investicije.

5.2. predložene investicije moraju biti u skladu sa standardima životne sredine, predviđenim važećim zakonima Republike Kosova i Evropske unije;

5.3 predložene investicije ne treba da budu u suprotnosti sa Ustavom i obavezama Republike Kosova određenim međunarodnim sporazumima i konvencijama.“

40. Zakon o strateškim investicijama se odnosi na prenos prava za korišćenje imovine preduzeća u državnom, javnom i društvenom vlasništvu u članovima 18, 22 i 23. Ovi članovi predviđaju:

“Član 18. Upotreba državne nekretnine za realizaciju strateških investicija

1. Raspolaganje nepokretnom imovinom Republike Kosova, zarad realizacije projekta o strateškim investicijama, reguliše se zakonima o upravljanju i korišćenju državne i javne imovine, o imovinskim pravima, Zakonom obligacijama i zakonima koji regulišu korišćenje i raspolaganje imovine Republike Kosova, ako ovim zakonom nije drugačije regulisano.

2. Imovinom Republike Kosova, uključujući sume i šumsko zemljište, poljoprivredno zemljište i javne puteve, raspolaže Kosovska vlada, u skladu sa prostornim i urbanističkim planom. Ovu imovinu može koristiti vlada za realizaciju projekata direktnim pregovorima, prema odredbama člana 4 stavovi 1 - 6 ovog zakona.

3. Vlada predviđa postupak davanja na korišćenje imovine iz stava 2 ovog člana i može angažovati sudskog eksperta za određivanje vrednosti nepokretne imovine koja se daje na korišćenje.

4. Ukoliko se prenošenje imovine iz stava 2 ovog člana vrši u cilju realizacije strateških projekata koji sadrže elemente ugovora predviđenih Zakonom o javno - privatnom partnerstvu, pravila javne nabavke moraju da se poštuju.

Član 22. Prenos prava za korišćenje imovine društvenog preduzeća zainteresovanom investitoru

1. Vlada Republike Kosova može da prenosi pravo korišćenja nepokretne društvene imovine za strateške investicije na osnovu Zakona o eksproprijaciji nepokretne imovine, samo nakon što Skupština Republike Kosova odluči o tome prostom većinom.

2. Vlada Republike Kosova može da prenosi pravo korišćenja nepokretne javne imovine, za strateške investicije samo nakon što Skupština Republike Kosova odluči o tome prostom većinom.

3. Vlada Republike Kosova može da prenose pravo korišćenja nepokretne javne opštinske imovine za strateške investicije samo nakon što Skupština dotične opštine odluči o tome prostom većinom glasova.

Član 23. Prenos prava na korišćenje imovine preduzeća u javnom vlasništvu investicionom subjektu

1. U cilju realizacije projekta strateške investicije, Vlada Republike Kosova može preneti investicionom subjektu pravo na korišćenje imovine javnih preduzeća.

2. Način stavljanja na raspolaganje nepokretne imovine u vlasništvu javnih preduzeća za razvoj i realizaciju projekata strateške investicije, uređuje se podzakonskim aktima koji se donose u skladu sa odredbama ovog zakona i odredbama odgovarajućeg Zakona o javnim preduzećima."

41. Zakon o strateškim investicijama se odnosi na ograničenje trajanja prenosa prava na korišćenja imovine preduzeća u državnom, javnom i društvenom vlasništvu iz člana 24. Ovaj član predviđa:

"Član 24. Trajanje prava na korišćenje imovine Republike Kosova od strane investicionog subjekta

1. Trajanje prava na korišćenja imovine na kojoj su izvršene strateške investicije, utvrđuje se sporazumom o investicijama, uzimajući u obzir maksimalno trajanje dozvoljeno ovim zakonom, ali to pravo ne traje duže od devedeset devet (99) godina.

2. Odgovorni javni organ, ima pravo da da saglasnost za produženje prava na korišćenje imovine za naredni razumni period, ako je na toj imovini uložen strani ili domaći kapital za izgradnju objekata i zgrada koje se aktivno koriste u poslovne svrhe.

3. Kada se poništi odluka o priznavanju statusa strateške investicije ili se raskine ugovor, u skladu sa kriterijumima ovog zakona, Komisija treba da ukine pravo investicionom subjektu na korišćenje imovine Republike Kosova, koja je data za realizaciju strateške investicije."

Navodi podnosioca

42. Sud podseća da podnosioci zahteva navode povredu člana 22. [Direktna primena međunarodnih instrumenata i sporazuma], člana 46. [Zaštita imovine], člana 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], člana 58. [Odgovornost države], člana 60. [Konsultativno veće za zajednice], člana 78. [Komisija o pravima i interesima zajednica], člana 81.1 [Zakon od vitalnog interesa], člana 123. [Osnovna načela] i 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne Samouprave] Ustava, kao i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi.

43. Što se tiče povrede člana 81.1 Ustava, podnosioci tvrde da*: "Prilikom usvajanja Zakona o strateskim investicijama nije ispoštovana procedura predviđena članom 81. stav 1. Ustava Kosova, koji izričito propisuje da se zakoni koji su od vitalnog značaja za interese za zajednice moraju usvojiti većinom glasova celokupnog broja poslanika Skupštine koji su prisutni i većinom glasova poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu. Zakon o strateškim*

investicijama predstavlja zakon koji direktno utiče na sprovođenje prava zajednice i njihovih pripadnika iz člana 81. stav 1. tačka 2 Ustava."

44. Što se tiče povrede člana 78. Ustava, podnosioci zahteva navode da je: "*prilikom usvajanja zakona o strateškim investicijama prekršena je redovna procedura usvajanja zakona , jer nije poštovana procedura obaveznog razmatranja zakona u Komisiji o pravima i interesima zajednica iz člana 78 Ustava, odnosno zakon nije razmatran u Konsultativnom veću za zajednice iz člana 60 Ustava, čime dolazi do kršenja prava srpske zajednice, što povlači odgovornost Kosova predviđenu članom 58 Ustava."*

45. Što se tiče povrede člana 60. Ustava, podnosioci tvrde da: *„Prema članu 60 Ustava Konsultativno veće za zajednice obezbeđuje mehanizme za redovnu razmenu mišljenja između zajednica i Vlade te pruža mogućnost zajednicama da daju komentare zakonodavne i političke inicijative koje priprema Vlada. Budući da je sprečena mogućnost da se Konsultativno veće za zajednice izjasni o nacrtu Zakona o Strateskim investicijama prilikom usvajanja Zakona o strateškim investicijama došlo je do kršenja i člana 60 Ustava."*

46. Što se tiče povrede člana 58. Ustava, podnosioci tvrda da: *„Članom 58. stav 1 Ustava propisano je da će Kosovo osigurati odgovarajuće uslove koji će omogućiti zajednicama i njihovim pripadnicima da čuvaju, štite i razvijaju svoj identitet. Članom 58. stav 7. propisano je da će Kosovo obezbediti na nediskriminatorskoj osnovi da sve zajednice i njihovi pripadnici mogu da koriste svoja prava koja su navedena u Ustavu. Svi navedeni primeri pokazuju da su predstavnici srpske zajednice na Kosovu onemogućeni u ostvarivanu prava na odlučivanje o strateskim investicijama kao svom vitalnom interesu čime je prekršen član 58. Ustava koji propisuje odgovornost Kosova."*

47. Što se tiče povrede člana 46. Ustava, podnosioci navode da: *„Član 46. stav 1 Ustava garantuje pravo na imovinu. Pravo na imovinu je jedno od osnovnih ljudskih prava koje je zaštićeno članom 1 stav 1 Evropske Konvencije o zaštiti osnovnih prava i ljudskih sloboda. Član 22. Ustava propisuje direktnu primenu međunarodnih sporazuma i instrumenata u koje spada i Evropska Konvencija o zaštiti osnovnih prava i ljudskih sloboda i protokoli iste na teritoriji Kosova*".

48. *Članovi 18, 22, 23 i 24 zakona o Strateškim investicijama su u suprotnosti sa obaveznim načelima međunarodnog prava u pogledu zaštite prava na imovinu utvrđenih ustavom, odnosno Konvencijom Saveta Evrope o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime strateškom investitoru se omogućava da bez bilo kakve naknade pribavi imovinu društvenih preduzeća koja se nalaze pod upravom Kosovske agenciju za privatizaciju. Ovo je u potpunoj suprotnosti sa Zakonom o kosovskoj agenciji koji kaže da je zakon donet u cilju omogućavanja svim licima koja tvrde da imaju vlasničko ili poverilačko pravo ili interes prema preduzećima ili imovini koja je predmet privatizacije ili je pod upravom Agencije, da na osnovu odgovarajućeg postupka budu saslušani u vezi sa svojim potraživanjima i da im se ukoliko dokažu svoja potraživanja omogući adekvatna novčana naknada za štetu nastalu narušavanjem prava ili interesa."*

49. Što se tiče povrede člana 49. Ustava, podnosioci navode da: *"članom 22 Zakona o strateškim investicijama propisano je da Vlada Kosova može odobriti pravo na korišćenje imovine društvenog preduzeća ili bilo koje društvene imovine pod upravom Kosovske agencije za privatizaciju nakon što Skupština Kosova prostom većinom donese odluku o uklanjanju društvenog preduzeća ili njegove imovine iz nadležnosti Kosovske agencije za*

privatizaciju u cilju dodele na korišćenje strateškom investitoru u periodu do 40 godina u skladu sa članom 24. Zakona o strateškim investicijama.

Navedenim članovima ostalo je u potpunosti nerešeno pitanje pravnog subjektiviteta društvenog preduzeća čija se imovina prenosi investitoru, odnosno pitanje sudbine zaposlenih u navedenim preduzećima u smislu nastavka i prestanka radnog odnosa i potraživanja prema društvenim preduzećima koja se prenose investitoru. Odredbama Zakona o Kosovskoj agenciji za privatizaciju propisano je da zaposleni u društvenom preduzeću čija se imovina prodaje kroz privatizaciju ili likvidaciju imaju prava na naknadu u visini 20% vrednosti od prodaje imovine društvenog preduzeća. Zakona o strateškim investicijama nema prodaje imovine društvenog preduzeća već se ista prenosi besplatno na korišćenje strateškom investitoru a potraživanja radnika ostaju neregulisana kao i njihov radni status".

50. Podnosioci zahteva, takođe, tvrde da predloženi prenosi prava na korišćenje imovine preduzeća u državnom, javnom i društvenom vlasništvu koje se nalaze na teritoriji opština krše odredbe Sveobuhvatnog predloga za rešenje statusa Kosova (Ahtisarijev plan) u pogledu opštinskih nadležnosti, kao što je razrađeno u Poglavlju X [Lokalna samouprava i teritorijalna organizacija] Ustava.

51. Podnosioci zahteva navode da *"Ahtisarijev plan u članu 3. Aneksa III, propisuje skup nadležnosti opština. Pored toga, član 4. Aneksa III propisuje spisak proširenih sopstvenih nadležnosti opština. Ti spiskovi su uvršteni u Zakon o lokalnoj samoupravi, br. 03/L-040 (u daljem tekstu: "Zakon o lokalnoj samoupravi).*

U Poglavlju 10. Lokalna samouprava, u članu 123, stav 3 Ustava navedeno je:

> *3. Aktivnosti organa lokalne samouprave se zasnivaju na ovom Ustavu i zakonima Republike Kosovo, i poštovanju Evropske povelje lokalne samouprave. Republika Kosovo ima u vidu i sprovodi Evropsku povelju lokalne samouprave do one mere do koje se to zahteva od strane zemlje potpisnice.*
>
> *Članom 17. Zakona o lokalnoj samoupravi propisana je [sopstvena i proširena nadležnost opština]".*

52. Konačno, podnosioci traže da Sud uvede privremenu meru u skladu sa članom 27. Zakona, i obustavi objavljivanje Zakona o strateskim investicijama, zato što: *„...primena ovog zakona u ovakvom obliku može da nanese nepopravljivu štetu srpskoj zajednici na Kosovu."*

Prihvatljivost zahteva

53. U skladu sa članom 113,5 Ustava, zadatak Suda je da ispita da li su postupci koji su sprovedeni tokom usvajanja osporenog zakona od strane Skupštine i da li je suština osporenog zakona u suprotnosti sa Ustavom prema tvrdnjama podnosilaca zahteva.

54. S tim u vezi, Sud primećuje da kada se zakon ili akt razmatraju na osnovu člana 113,5 Ustava, postupak razmatranja je suspendivne prirode, tako da je odloženo objavljivanje zakona dok Sud ne donese konačnu odluku o predmetu.

55. U stvari, u skladu sa članom 43 (2) Zakona, u slučaju da se zakon usvojen od strane Skupštine ospori u skladu sa članom 113,5 Ustava, *„takav zakon [...] se treba proslediti predsedniku Republike Kosovo za objavljivanje u skladu sa modalitetom određenim konačnom odlukom Ustavnog suda po pitanju ovog spora“,* što znači da usvojeni zakon ne bi trebalo da se vrati u Skupštinu, već treba biti prosleđen predsedniku Republike Kosovo za objavljivanje zakona bez članova koji su proglašeni da nisu u skladu sa Ustavom od strane Suda u svojoj presudi (vidi: rešenje o neprihvatljivosti u slučaju br. KO118/13, *Albana Fetoshi i 12 drugih poslanika Skupštine*, ocena ustavnosti Zakona br. 04/L-201 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-165 o budžetu Republike Kosova za 2013. godinu, stavovi 36 i 37).

56. Da bi sudio po zahtevu podnosilaca zahteva, Sud će prvo ispitati da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti predviđene Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

57. Na početku, Sud se poziva na član 113.1 Ustava, koji utvrđuje da *“Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.”*

58. Pored toga, Sud primećuje da je zahtev podnet u skladu sa članom 113, stav 5, Ustava. Ova ustavna odredba propisuje:

> *“Deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sprovođenja.”*

59. U ovom slučaju, Sud primećuje da je zahtev podnelo 11 poslanika Skupštine, u skladu sa uslovima iz člana 113,5 Ustava. Stoga, podnosioci zahteva su ispunili uslov da budu priznati kao ovlašćena stranka.

60. Pored toga, Sud uzima u obzir član 42. Zakona koji reguliše podnošenje zahteva na osnovu člana 113.5 Ustava, koji predviđa da:

> *“Član 42. Tačnost podneska*
>
> *1. Uz podnesak podnešen u skladu sa članom 113, stav 6 Ustava, se između ostalog, podnose i sledeće informacije:*
>
> > *1.1. imena i potpisi svih poslanika Skupštine koji osporavaju ustavnost zakona ili odluke donesene od strane Skupštine Republike Kosovo;*
> >
> > *1.2. Ustavne ili odredbe nekog akta ili zakona koje se tiču ovog zakona; i*
> >
> > *1.3. dokaze na koje se zasniva spor.”*

61. Sud smatra da su uslovi iz člana 42. stav 1, pod tačkama 1 i 2, Zakona ispunjeni u pogledu imena i potpisa poslanika, specifikacije osporenog zakona i relevantne odredbe Ustava koje se odnose na postupak sproveden tokom glasanja i usvajanje zakona u Skupštini.

62. Što se tiče roka, Sud primećuje da je Zakon o strateškim investicijama usvojen 11. oktobra 2016. godine, dok je zahtev podnet Sudu 18. oktobra 2016. godine. Stoga, zahtev je podnet u roku od osam (8) dana kako je predviđeno članom 113.5 Ustava.

63. Međutim, Sud mora uzeti u obzir i uslov predviđen u članu 42, stav 1, pod 3, Zakona, odnosno do koje mere su podnosioci zahteva predstavili dokaze u prilog svojim tvrdnjama.

64. U tom kontekstu, Sud podseća na pravila 36 (1) (d) i 36 (2) Poslovnika, koja propisuju:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
(a) da zahtev nije prima facie opravdan, ili
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, ili
(c) da podnosilac zahteva nije žrtva kršenja prava zagarantovanih Ustavom, ili
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju."

Što se tiče sprovedenog postupka

Navodna povreda člana 81.1 Ustava

65. Glavna tvrdnja podnosilaca zahteva je da postupak usvajanja Zakona o strateškim investicijama treba da sledi postupak predviđen u članu 81. Ustava koji se odnosi na zakone od vitalnog interesa. Podnosioci zahteva tvrde da Zakon o strateškim investicijama spada u okvir člana 81, stav 1, pod 2, Ustava.

66. Član 81, stav 1, pod 2, Ustava propisuje da:

"Za usvajanje, izmenu i dopunu ili ukidanje sledećih zakona je neophodna većina glasova celokupnog broja poslanika Skupštine koji su prisutni i većinu glasova poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu:

[...]

(2) zakoni kojima se sprovode prava zajednica i njihovih pripadnika, osim onih koja su utvrđena Ustavom;"

67. Podnosioci zahteva tvrde da Zakon o strateškim investicijama odobrava prenos prava na korišćenja imovine u državnom i društvenom vlasništvu, i veliki delovi nepokretnosti u većinski srpskim opštinama su u vlasništvu državnih i društvenih preduzeća. Prenos korišćenja takve imovine unutar većinski srpskim opštinama će uticati na veliki broj stanovnika. Stoga, podnosioci zahteva tvrde da su pripadnici zajednica kosovskih Srba nesrazmerno pogođeni izmenama predviđenim Zakonom o strateškim investicijama, i da je stoga, ovaj zakon od vitalnog interesa za opstanak zajednica kosovskih Srba.

68. Sud primećuje da član 81, stav 1, predviđa poseban skup uslova da bi se utvrdilo koji se zakoni smatraju da spadaju u okvir izraza „zakoni od vitalnog interesa". Pored toga, Sud primećuje da se tačka (2) ovog člana na poseban način odnosi na zakone koji sprovode prava zajednica i njihovih pripadnika navedenih u Ustavu. Ovi zakoni su navedeni u Poglavlju III Ustava [Prava zajednica i njihovih pripadnika] (vidi: slučaj br. KO118/16,

ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči, rešenje o neprihvatljivosti od 19. oktobra 2016. godine, stav 54).

69. Sud, dalje, primećuje da oblast sprovođenja Zakona o strateškim investicijama, član 2 (1), odnosi na utvrđivanje *"Statusa strateške investicije ili strateškog investicionog projekta dobija se prema zakonom utvrđenim kriterijarna i procedurama za projekte sektora sa prioritetom za privredni i socijalni razvoj koji doprinose privrednom rastu, zapošljavanju i primeni modeme tehnologije, povećanju konkurentne sposobnosti privrede Kosova, povećanju izvoza i smanjenju trgovinskog deficita i generalno utiču na poboljšanje uslova života i blagostanja građana Republike Kosova [...]."*

70. Pored toga, Sud podseća na cilj Zakona o strateškim investicijama kao što je navedeno u njegovom članu, odnosno da: *"Cilj ovog zakona je privlačenje i stvaranje uslova za strateške investicije u Republici Kosovu, kao i određivanje administrativnih postupaka i kriterijuma za ocenjivanje, izbor, implementaciju i nadzor strateških projekata, kao i određivanje procedura za izdavanje na korišćenje imovne Republike Kosova u cilju realizacije projekata strateških investicija."*

71. Osim toga, Zakon o strateškim investicijama u članu 1 (2), propisuje da *"Institucije i organi Republike Kosova za sprovođenje ovog zakona poštovaće principe slobodnog kretanja roba, usluga i kapitala, principe slobodne konkurencije, podjednakog tretmana, ne diskriminacije, transparentnosti, proporcionalnosti i uzajamnog poštovanja."*

72. Stoga, Sud primećuje da su ciljevi Zakona o strateškim investicijama da se poboljša ekonomski razvoj, zapošljavanje i implementacija novih tehnologija sa ciljem povećanja konkurentne mogućnosti na Kosovu u cilju poboljšanja opšteg blagostanja i životnih uslova svih građana Republika Kosovo.

73. U tom smislu, Sud smatra da predložene koristi Zakona o strateškim investicijama nisu ograničene na jednu ili neku drugu zajednicu, već su od opšteg javnog interesa i imaju za cilj dobrobit celog društva.

74. Sud smatra da, pored pominjanja da se mnoge od potencijalno pogođenih preduzeća u ciljanim sektorima privrede nalazi u većinski srpskim opštinama i zapošljavaju veliki broj kosovskih Srba, podnosioci zahteva nisu uspeli da pokažu kako bi zajednica kosovskih Srba bila posebno oštećena Zakonom o strateškim investicijama.

75. Sud ponavlja da je u zahtevu na osnovu člana 113.5 Ustava odgovornost podnosilaca da potkrepe svoje tvrdnje, uključujući da li osporeni Zakon treba da se smatra zakonom od vitalnog značaja u smislu člana 81.1 Ustava (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj br. KO94/16, *ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-010 o Kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine*, rešenje o neprihvtljivosti od 25. oktobra 2016. godine, stav 48).

76. Sud smatra da podnosioci zahteva nisu potkrepili svoje tvrdnje o povredi procesnih odredbi sadržanih u članu 81, stav 1, pod tačkom 2. Ustava.

77. Stoga, Sud zaključuje da ova tvrdnja treba da se odbaci, kao očigledno neosnovana u skladu sa Ustavom.

Navodna povreda člana 78. Ustava

78. Podnosioci zahteva, takođe, tvrde povredu proceduralnih odredbi sadržanih u članu 78. Ustava, jer sednica Komisije za prava i interese zajednica i povratak nije održana između prvog i drugog čitanja Zakona o strateškim investicijama.

79. Član 78. Ustava propisuje:

„**Član 78. [Komisija o Pravima i Interesima Zajednica**]

1. *Komisija o Pravima i Interesima Zajednica je stalna komisija Skupštine. Ova komisija se sastoji od jedne trećine (1/3) članova koji predstavljaju grupu poslanika Skupštine koji zauzimaju mesta rezervisana ili zagarantovana za Srpsku zajednicu i jedne trećine (1/3) poslanika koji predstavljaju grupu poslanika Skupštine, koji zauzimaju mesta rezervisana ili zagarantovana za ostale zajednice koje ne čine većinu i jedne trećine (1/3) poslanika iz većinske zajednice koja je zastupljena u Skupštini.*
2. *Na zahtev bilo kojeg člana Predsedništva Skupštine, svaki predloženi zakon će se podneti Komisiji o Pravima i Interesima Zajednica. Komisija će, u roku od dve nedelje, većinom glasova svojih članova, doneti odluku o vršenju preporuka o predloženom zakonu.*

3. *Kako bi osigurala da su prava i interesi zajednica pokrenuti na adekvatnom nivou, Komisija može da izvrši preporuke nekoj drugoj relevantnoj komisiji ili samoj Skupštini.*

4. *Komisija, na svoju inicijativu, može da predloži zakone i ostale akte u okviru nadležnosti Skupštine, koje smatra neophodnim i u interesu zajednica. Članovi komisije mogu izlagati pojedinačno mišljenje.*

5. *Predsedništvo Skupštine može, radi dobijanja mišljenja ili saveta, proslediti bilo koje pitanje nekoj drugoj komisiji, ili grupi koja se sastoji od najmanje deset (10) poslanika Skupštine*“.

80. Sud primećuje iz komentara primljenih od strane predsednika Skupštine od 21. oktobra 2016. godine, da je Komisija za prava i interese zajednica i povratak imenovana 19. februara 2016. godine, da razmatra Nacrt Zakona o strateškim investicijama i pruži svoje komentare u roku predviđenom u Poslovniku o radu Skupštine.

81. Pored toga, predsednik Skupštine je ukazao u svojim komentarima da je 25. aprila 2016. godine, izveštaj sa amandmanima Funkcionalne komisije za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju prosleđen na razmatranje Komisiji za prava i interese zajednica i povratak.

82. Predsednik Skupštine je u nastavku naveo: *„Komisija za prava i interese zajednica i povratak nije razmatrala Nacrt Zakona o strateškim investicijama u Republici Kosovo, zajedno sa amandmanima Funkcionalne komisije za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju, u roku predviđenom u članu 57, stav 8 Poslovnika o radu Skupštine.* (*Poslovnik o radu, član 57, stav 8, „Stalne komisije svoje izveštaje treba da podnose Funkcionalnoj komisiji, u roku od deset radnih dana od dana prijema amandmana od Funkcionalne – izvestilačke komisije*“.

83. Sud napominje da je podnosilac 2. novembra 2016. godine obavestio Sud da nije bilo sastanka Komisija za prava i interese zajednica i povratak između prvog i drugog čitanja osporenog zakona.

84. Dana 7. decembra 2016. godine, Sud je zatražio od podnosioca da detaljnije obrazloži svoje navode. Takođe, Sud je zatražio od generalnog sekretara Skupštine da dostavi dodatna pojašnjenja u vezi sa navodima podnosioca da se Komisija za prava i interese zajednica i povratak nije sastala kako bi raspravljala o osporenom nacrtu zakona.

85. Dana 12. decembra 2016 godine, generalni sekretar Skupštine potvrdio je Sudu da su sve informacije u vezi sa održavanjem sastanka od strane Komisija za prava i interese zajednica i povratak već dostavljene Sudu u komentarima koje je 21. oktobra 2016. godine, poslao predsednik Skupštine.

86. Dana 14. decembra 2016. godine, podnosilac je potvrdio Sudu da nije održan sastanak Komisija za prava i interese zajednica i povratak i, ukazao da ovo neodržavanje sastanka može biti potvrđeno od jednog podnosioca kao Predsednika Komisije kao i od ostalih podnosioca kao članova Komisije. Pored toga podnosilac tvrdi da se propust u neodržavanju ovog sastanka može takođe proveriti i samim uvidom u informacije koje se mogu naći na sajtu Skupštine.

87. Pored toga, Sud primećuje iz komentara od 25. oktobra 2016. godine podnetim od strane predsednika Funkcionalne komisije za ekonomski razvoj, infrastrukturu, trgovinu i industriju da je od datuma podnošenja Nacrt Zakona o strateškim investicijama Funkcionalnoj komisiji 21. decembra 2015. godine, jedan od podnosilaca zahteva učestvovao na svim sednicama ove Komisije.

88. Pored toga, Sud primećuje iz ovih komentara da je jedan od podnosilaca zahteva predložio amandmane na Nacrt Zakona o strateškim investicijama i da su svi ti predloženi amandmani izglasani i usvojeni ili odbačeni od strane Komisije u punom sastavu.

89. Sud primećuje da je Komisija za prava i interese zajednica i povratak imala na raspolaganju isto onoliko vremena da razmotri Nacrt Zakona o strateškim investicijama i pripremi svoje mišljenje o Nacrt Zakonu kao i sve ostale stalne komisije.

90. Osim toga, Sud konstatuje da ni podnosilac ni Skupština ne ukazuju na razloge zašto nije došlo do održavanja sastanaka Komisija za prava i interese zajednica i povratak kako bi razmotrili osporeni zakon.

91. U ovim okolnostima, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu potkrepili svoje tvrdnje o povredi proceduralnih odredbi sadržanih u članu 78. Ustava.

92. Stoga, Sud zaključuje da ova tvrdnja treba da se odbaci kao očigledno neosnovana, u skladu sa Ustavom.

Navodna povreda pravila 56 i 57 Poslovnika o radu Skupštine

93. Što se tiče tvrdnji podnosilaca zahteva u vezi sa primenom pravila 56 i 57 Poslovnika o radu Skupštine u vezi razmatranja Nacrt Zakona o strateškim investicijama od strane različitih komisija, Sud primećuje da je delokrug nadležnosti Suda iz člana 113,5 Ustava da razmatra

poštovanje proceduralnih pravila sadržanih u Ustavu postupka koji je sproveden u Skupštini, koje ne uključuje ocenu primene Poslovnika o radu same Skupštine.

94. U tom smislu, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu potkrepili kako ova tvrdnja koja se odnosi na Poslovnik o radu Skupštine predstavlja ustavnu povredi za koju bi Sud imao nadležnost da razmatra (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj br. KO94/16, ocena ustavnosti *Zakona br. 05/L-010 o Kosovskoj agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine* od 25. oktobra 2016. godine, stav 53).

Navodna povreda člana 60. Ustava

95. Što se tiče proceduralne tvrdnje podnosilaca zahteva koja se odnosi na član 60. Ustava da je Nacrt Zakona o strateškim investicijama trebalo da bude dostavljen Konsultativnom veću za zajednice na razmatranje, Sud podseća da prema članu 60, stav 3, Ustava, mandat konsultativnih zajednica se definiše na sledeći način:

> *"3. Mandat Konsultativnog veća za zajednice obuhvata:*
> *(1) obezbeđivanje mehanizma za redovnu razmenu mišljenja između zajednica i Vlade Kosova;*
> *(2) pružanje mogućnosti zajednicama da u početnoj fazi daju komentare na zakonodavne i političke inicijative, koje može da pripremi Vlada, daju predloge na ovakve inicijative i traže da njihovi stavovi budu uključeni u relevantne projekte i programe.*
> *(3) sve ostale odgovornosti i funkcije, u saglasnosti sa zakonom."*

96. Sud primećuje da se mandat Konsultativnog veća za zajednice odnosi *inter alia* na *„mogućnosti zajednicama da u početnoj fazi daju komentare na zakonodavne i političke inicijative, koje može da pripremi Vlada"*.

97. U pogledu faze u kojoj mandat Konsultativnog veća za zajednice dolazi do izražaja, ona prethodi pravilnom zakonodavnom postupku. Ona se odnosi na fazu *„zakonodavne i političke inicijative*" i nije deo postupka usvajanja zakona od strane Skupštine, u smislu člana 113,5 Ustava.

98. Stoga, Sud smatra da tvrdnja podnosilaca zahteva da je Konsultativno veće za zajednice trebalo da se konsultuje ne spada u član 113.5 Ustava ida savetovanje nije deo ustavnog zakonodavnog postupka koji vodi do usvajanja zakona od strane Skupštine. Prema tome, Sud nalazi da ova tvrdnja treba da bude odbačena, kao irelevantna. .

99. Što se tiče pozivanja podnosilaca zahteva na odgovornosti države prema zajednicama i njihovim pripadnicima na osnovu člana 58. Ustava, u vezi sa usvajanjem Zakona o strateškim investicijama, Sud smatra da ove tvrdnje nisu u vezi sa usvajanjem ovog zakona kako zbog sadržaja, tako i zbog procedure.

Što se tiče sadržaja

Navodna povreda člana46. [Zaštita imovine], u vezi sa članom 1, Protokola 1, EKLjP

100. Podnosioci zahteva tvrde da prenos na korišćenje državnih i društvenih preduzeća, po ovlašćenju iz članova 18, 22 i 23 Zakona o strateškim investicijama, predstavlja eksproprijaciju imovine u suprotnosti sa članom 46, stav 3. Ustava. Ovaj član predviđa da:

"3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproraiše."

101. Podnosioci zahteva, takođe, tvrde da je ovaj prenos korišćenja preduzeća takođe u suprotnosti sa članom 1. Protokola 1, [Zaštita imovine] EKLjP. Ovaj član predviđa da:

"Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.
Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni."

102. Podnosioci zahteva tvrde da Zakon o strateškim investicijama, odobravajući prenos na korišćenje nepokretne imovine, efikasno ekspropriše imovinu preduzeća u državnom, javnom i društvenom vlasništvu, bez naknade u suprotnosti sa obavezama iz člana 46. Ustava.

103. Sud podseća da član 46. [Zaštita imovine], stav 3, Ustava, propisuje:

"3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproriše."

104. Pored toga, Sud se poziva na član 1 Protokola 1 EKLjP, koji glasi:

"Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni."

105. Iako ove odredbe Ustava i EKLjP sadrže nekoliko elemenata, Sud primećuje da se tvrdnje podnosilaca zahteva odnose samo na pitanje naknade za navodnu eksproprijaciju imovine.

106. Sud primećuje da osporeni članovi 18, 22 i 23 Zakona o strateškim investicijama ukazuju na to da će svaki prenos na korišćenje nepokretne imovine javnih, državnih ili društvenih preduzeća biti predmet zakona o korišćenju državne i javne imovine, prostorne i

urbanističke regulacije, Zakona o eksproprijaciji nepokretne imovine, Zakona o javnim preduzećima, kao i daljeg regulisanja u dodatnim zakonima i podzakonskim aktima.

107. Sud primećuje da Zakon o strateškim investicijama govori samo o „prenosu prava na korišćenja nepokretne imovine“, a ne podrazumeva prenos potpunog vlasništva. Ovaj prenos prava na korišćenja će biti predmet drugih uslova kao što je navedeno u drugim zakonima i propisima, uključujući, u nekim slučajevima Zakon o eksproprijaciji nepokretne imovine.

108. Pored toga, član 24. Zakona o strateškim investicijama ograničava trajanje bilo kog prenosa prava na korišćenja i navodi da prenos prava na korišćenja može prestati u slučajevima u kojima se oduzima status strateške investicije ili dogovor sa investitorom prestaje.

109. U takvim okolnostima, Sud smatra da nije moguće tačno utvrditi kako će se predloženi prenosi prava na korišćenje nepokretne imovine državnih, javnih i društvenih preduzeća sprovesti. Osim toga, nije jasno iz Zakona o strateškim investicija da se neće isplaćivati nikakva nadoknada za pravo na korišćenje nepokretne imovine državnih, javnih ili društvenih preduzeća.

110. Stoga, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu uspeli da potkrepe svoje tvrdnje o povredi prava na imovinu kao što je zaštićeno članom 46. Ustava.

111. Dakle, Sud zaključuje da tvrdnja podnosilaca zahteva da Zakon o strateškim investicijama krši odredbe člana 46. Ustava, u vezi sa članom 1 Protokola 1, EKLjP, mora biti proglašena očigledno neosnovanom u skladu sa Ustavom.

Navodna povreda člana 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije]

112. Podnosioci zahteva takođe tvrde da, s obzirom da prenos na korišćenje za period od 40 godina nepokretne imovine preduzeća u društvenom vlasništvu predstavlja eksproprijaciju imovine bez naknade, kao što je već napred rečeno, ovo efikasno ometa i prava zaposlenih u društvenim preduzećima da imaju koristi od 20% od vrednosti preduzeća nakon privatizacije. Podnosioci zahteva tvrde da ovo krši pravo na rad svih zaposlenih u pogođenim preduzećima u društvenom vlasništvu, kršeći član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava.

113. Član 49. Ustava propisuje:

> *„**Član 49. [Pravo na Rad i Obavljanje Profesije]***
> *1. Garantuje se pravo na rad.*
> *2. Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto“.*

114. Sud podseća na članove 14. i 15. Zakona br. 03/L-139 o eksproprijaciji nepokretne imovine (sa izmenama i dopunama), koji predviđaju osnovna pravila u pogledu naknade za eksproprijaciju. Ovi članovi predviđaju:

POGLAVLJE IV – PRENOS NEPOKRETNE IMOVINE NA KORISNIKA Član 14. Prenos eksproprijisane imovine na ime korisnika, raspodela troškova

"1. Ako Vlada namerava da izvrši eksproprijaciju površinskih prava kako bi omogućio vlasniku licence ili dozvole koja je izdata od NKRM radi izvršavanja njegovih vlasničkih prava na osnovu takve licence ili dozvole, Vlada će prvo zatražiti od ovog vlasnika da potpiše jednu pismenu obavezu za isplatu tražene naknade za eksproprijisano lice(a). Vlada će okončati Postupak Eksproprijacije samo nakon uplate dotične naknade od strane vlasnika licence ili dozvole. Vlada će dodeliti pravo korišćenja nad dotičnom imovinom pomenutom vlasniku licence ili dozvole. Delokrug i rok trajanja dotičnih prava korišćenja treba da budu razumna kako bi se omogućilo vlasniku licence ili dozvole da vrši svoja prava na osnovu njegove licence ili dozvole."

POGLAVLJE V – NAKNADA
Član 15. Osnovna pravila koja uređuju utvrdjivanje iznosa naknade

"1. Naknada će biti isplaćena na osnovu tržišne vrednosti imovine, koja će biti utvrđena u skladu sa odredbama ovog zakona i podzakonskih akata donetih na osnovu stava 6. ovog člana."

115. Sud primećuje da i Zakon o strateškim investicijama i Zakon o eksproprijaciji predviđaju naknadu za eksproprijaciju nepokretnosti radi prenosa prava na korišćenje.

116. Pored toga, Sud podseća na član 3, stav 4, Zakona o eksproprijaciji nepokretne imovine. Ovaj član predviđa:

Član 3. Opšte odredbe
"[...]
4. Takođe je utvrđeno da Vlada, u skladu sa stavom 3. člana 4. Ovog zakona, može da izvrši eksproprijaciju vlasništva ili druga prava opštine ili jednog opštinskog javnog autoriteta u ili na nepokretnoj imovini U ovim slučajevima, izričito je utvrđeno da dotična opština ili opštinski javni autoritet ima ista prava kao ona koja su data privatnim licima prema ovom zakonu, uključujući prava da ospore zakonitost eksproprijacije i/ili visinu naknade. [...]".

117. Sud podseća da je ranije bio pozvan da razmatra usklađenost sa Ustavom Zakona o eksproprijaciji nepokretne imovine i da je utvrdio da je ovaj zakon u skladu sa Ustavom (vidi: presudu u slučaju KO 04/11, ocena ustavnosti Zakona o eksproprijaciji nepokretne imovine br. 03/L-139).

118. Sud primećuje da je utvrdio da način na koji Zakon o strateškim investicijama odobrava prenos prava na korišćenja nepokretne imovine ne mora nužno da znači da neće biti nadoknade potrebne za taj prenos niti da će se opštinama uskratiti njihova prava. Osim toga, nije moguće da Sud utvrdi da bi takvi prenosi prava na korišćenje ometali proces privatizacije, kako su to tvrdili podnosioca zahteva.

119. Što se tiče izjave podnosilaca zahteva da se pravo na korišćenje imovine preduzeća u društvenom vlasništvu može preneti na period od 40 godina, Sud primećuje da član 24. Zakona o strateškim investicijama odobrava prenos prava na korišćenje nepokretne imovine za period do 99 godina. Značaj ove izjave u vezi sa periodom od 40 godina nije jasan Sudu, uprkos dva zahteva podnosiocima da pojasne svoje tvrdnje.

120. Pored toga, Sud smatra da Zakon o strateškim investicijama ne sprečava ili negira bilo kome pravo na rad ili obavljanje profesije, u smislu člana 49. Ustava (vidi: *mutatis mutandis,* rešenje o neprihvatljivosti br. RK734/14 u slučaju KI09/14 od 24. novembra 2014. godine, stav 29).

121. Sud smatra da podnosioci zahteva nisu uspeli da potkrepe svoje tvrdnje o povredi prava na rad kao što je zaštićeno članom 49. Ustava.

122. Dakle, Sud zaključuje da tvrdnja podnosilaca zahteva da Zakon o strateškim investicijama krši odredbe člana 49. Ustava mora biti proglašena očigledno neosnovanom u skladu sa Ustavom.

Navodna povreda članova 123 i 124

123. Konačno, podnosioci zahteva tvrde da odobren prenos prava na korišćenje nepokretne imovine preduzeća u društvenom vlasništvu koja se nalaze na teritoriji opština krši isključive nadležnosti opština kao što je garantovano Sveobuhvatnim predlogom za rešenje statusa Kosova (Ahtisarijev plan), Aneks III [Decentralizacija], kao što je razrađeno u Poglavlju X [Lokalna samouprava i teritorijalna organizacija] Ustava, i dalje predviđeno u članu 17. Zakona o lokalnoj samoupravi.

124. Sud podseća na Poglavlje X Ustava, koji propisuje:

"Poglavlje X Lokalna samouprava i teritorijalna organizacija

Član 123 [Osnovna načela]

1. Pravo na lokalnu samoupravu se garantuje i reguliše zakonom.
2. Lokalna samouprava se sprovodi posredstvom organa koji su izabrani na opštim, jednakim, slobodnim i direktnim izborima, tajnim glasanjem.
3. Aktivnosti organa lokalne samouprave se zasnivaju na ovaj Ustav i zakone Republike Kosovo, i poštuju Evropsku povelju lokalne samouprave. Republika Kosovo ima u vidu i sprovodi Evropsku povelju lokalne samouprave do one mere do koje se to zahteva od strane zemlje potpisnice.
4. Lokalna samouprava se zasniva na načelu dobre vladavine, transparentnosti, efikasnosti i efektivnosti u pružanju javnih usluga, pridavajući posebnu pažnju potrebama i specifičnim brigama zajednica koje ne čine većinu i njihovih pripadnika.

Član 124[Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave]

1. Osnovna teritorijalna jedinica lokalne samouprave u Republici Kosovo je opština. Opštine uživaju visok stepen lokalne samouprave i podstiču i obezbeđuju aktivno učešće građana u procesu donošenja odluka opštinskih organa.
2. Osnivanje opština, granice, nadležnosti i način organizovanja i njihovog funkcionisanja se određuju zakonom.
3. Opštine imaju svoje, proširene i poverene nadležnosti, sve u saglasnosti sa zakonom. Državna vlast koja poverava nadležnosti pokriva troškove za sprovođenje poverenih obaveza.
4. Opštine će imati pravo na međuopštinsku i prekograničnu saradnju, u skladu sa zakonom.

5. Opštine imaju pravo da odlučuju, određuju, prikupljaju i troše sopstvene resurse kao i uzimaju finansijska sredstva od centralne vlasti, u skladu sa zakonom.
6. Opštine su dužne da poštuju Ustavnost, zakone i sprovode sudske odluke.
7. Adminstrativno razmatranje opštinskih akata od strane centralne vlasti u oblasti njihovih ovlašćenja, je ograničeno samo na procenu saglasnosti sa Ustavom Republike Kosovo i zakonom."

125. Sud primećuje da član 124 (3) Ustava predviđa da opštine imaju *„svoje, proširene i poverene nadležnosti, sve u saglasnosti sa zakonom"*.

126. Međutim, Sud primećuje da Ustav ne reguliše koje su te nadležnosti ili kako će se sprovoditi ili osigurati od strane opština. To je stvar zakona.

127. Dakle, Sud utvrđuje da podnosioci zahteva nisu uspeli da potkrepe svoje tvrdnje o povredi nadležnosti opština kao što su garantovano članovima 123 i 124. Ustava.

128. Kao takva, ova tvrdnja treba da bude odbačena kao očigledno neosnovana u skladu sa Ustavom.

129. Pored toga, Sud podseća na član 113.4 Ustava, koji propisuje: *„Opština može da ospori ustavnost zakona ili akata Vlade koji povređuju njihove opštinske odgovornosti ili umanjuju njihove prihode, ako taj zakon ili akt utiče na tu Opštinu"*.

Zahtev za uvođenje privremene mere

130. Sud podseća da su podnosioci zahtevali da se Zakon o strateškim investicijama *„SUSPENDUJE u skladu sa članom 27. Zakona o Ustavnom sudu do donošenja konačne odluke o ustavnosti osporenog Zakona"*.

131. S tim u vezi, Sud se poziva na član 43. stav 2, Zakona koji predviđa:

"2. Ukoliko se neki zakon ili odluka usvojena od strane Skupštine Republike Kosovo ospori u skladu sa članom 113, stav 5 Ustava, takav zakon ili odluka se treba proslediti Predsedniku Republike Kosovo za objavljivanje u skladu sa modalitetom određenim konačnom odlukom Ustavnog suda po pitanju ovog spora."

132. Sud smatra da je cilj zahteva podnosilaca za privremenu meru već postignut Zakonom.

133. Prema tome, Sud odbija zahtev za privremenu meru kao neprimenljiv i stoga neprihvatljiv.

Zaključak

134. U zaključku, Sud utvrđuje da podnosioci zahteva nisu potkrepili svoju tvrdnju na ustavnim osnovama i nisu pružili dokaze koji ukazuju kako je i zašto osporenim Zakonom o strateškim investicijama povređen Ustav, kako zbog sadržaja, tako i zbog procedure.

135. Sud zaključuje da je zahtev podnosilaca, što se tiče navodne povrede članova 22, 46, 49, 58, 60, 78, 81.1, 123 124. Ustava, na ustavnim osnovama, očigledno neosnovan, u skladu sa članom 42. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) Poslovnika.

136. Shodno tome, Sud izjavljuje da je Zakon br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosova u skladu sa Ustavom, što znači da je ustavan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.5 Ustava, članovima 27 i 42, stav 1.3 Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2), i 55 (4) Poslovnika, 20. januara 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA PROGLASI da je Zakon br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosova ustavan u pogledu sadržaja i sprovedenog postupka za njegovo usvajanje od strane Skupštine Republike Kosovo;

III. DA ODBIJE zahtev za privremenu meru kao neprimenljiv prema članu 43.2 Zakona o Ustavnom sudu;

IV. Da IZJAVI da Zakon br. 05/L-079 o strateškim investicijama u Republici Kosova kao što je usvojen od strane Skupštine Republike Kosovo treba proslediti predsedniku Republike Kosovo za objavljivanje;

V. DA DOSTAVI ovu odluku podnosiocima, predsedniku Republike Kosovo, predsedniku Skupštine Kosovo i Vladi Kosova;

VI. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona o Ustavnom sudu, i

VII. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI113/15, podnosilac zahteva: Ramë Ramaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 80/2014 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. aprila 2014. godine

KI113/15, rešenje o neprihvatljivosti od 6. februara 2017. godine, objavljeno 8. februara 2017. godine

Ključne reči: Individualni zahtev, upravno pitanje, civilna stvar, opšta načela, jednakost pred zakonom, zahtev je očigledno neosnovan, zahtev je neprihvatljiv

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je tvrdio povredu svojih prava garantovanih Poglavljem II Ustava, a posebno prava garantovanih članovima 21, 22 i 24. Ustava i članom 224. Zakona o udruženom radu, jer su redovni sudovi pogrešno tumačili odredbe ovog zakona koji se pominje. Sud je u ovom slučaju smatrao da činjenice koje je podnosilac predstavke izneo ni na jedan način nisu ukazale na to da su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom, odnosno prava garantovana članovima 21, 22 i 24. Ustava. Što se tiče tvrdnji o pogrešnoj primeni materijalnog prava, Sud je ponovio svoje mišljenje da takve tvrdnje spadaju van njegove nadležnosti. Shodno tome, zahtev podnosioca je, u skladu s pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (b) Poslovnika, proglašen očigledno neosnovan i neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI113/15

Podnosilac

Ramë Ramaj

Ocena ustavnosti presude Rev. br. 80/2014 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. aprila 2014. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ramë Ramaj (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa prebivalištem u Uroševcu.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 80/2014 Vrhovnog suda od 14. aprila 2014. godine (u daljem tekstu: osporena odluka), u vezi sa tužbom koju je on pokrenuo za upravni postupak.

3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 7. avgusta 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je zahtev za ocenu ustavnosti osporene odluke Vrhovnog suda, koja navodno povređuje član 21. [Opšta načela], član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i član 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava i članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 1. septembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 14. oktobra 2015. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Bekim Sejdiu (član) i Arta Rama-Hajrizi (članica).

8. Dana 13. novembra 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva poslao Vrhovnom sudu, dok je istog datuma tražio od Osnovnog suda u Uroševcu povratnicu prijema konačne odluke od strane podnosioca zahteva.

9. Dana 14. septembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu u punom sastavu da proglasi zahtev neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

Pregled činjenica slučaja

Činjenice u vezi sa upravnim postupkom

10. Dana 3. januara 2006. godine, podnosilac zahteva je potpisao ugovor o radu sa opštinskom Direkcijom za zdravstvo i socijalnu zaštitu u Uroševcu (u daljem tekstu: poslodavac), kao radnik obezbeđenja u Glavnom centru za porodičnu medicinu u gradu.

11. Dana 15. novembra 2006. godine, poslodavac je obavestio podnosioca zahteva da mu ugovor o radu nije produžen.

12. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Komisiji za žalbe Skupštine opštine Uroševac (u daljem tekstu: KŽSO Uroševac).

13. Dana 12. januara 2007. godine, KŽSO Uroševac je odlukom br. 07/8638-08 odbila žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu.

14. Podnosilac zahteva se, protiv ove odluke, žalio Nezavisnom nadzornom odboru civilne službe Kosova (u daljem tekstu: NNOCS).

15. Dana 30. marta 2007. godine NNOCS je odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i ostavio na snazi odluku KŽSO Uroševac.

Činjenice u vezi sa sudskim postupkom

16. Podnosilac zahteva je protiv odluke NNOCS uložio tužbu za upravne sporove pred Vrhovnim sudom.

17. Dana 18. jula 2007. godine, Vrhovni sud je odbacio tužbu podnosioca zahteva i predmet poslao Opštinskom sudu u Uroševcu na odlučivanje kao nadležnom sudu.

18. Dana 18. septembra 2012. godine, Opštinski sud u Uroševcu je (rešenje C. br. 548/07) odbacio tužbu podnosioca zahteva, jer je podneta van zakonskog roka.

19. Podnosilac je izjavio žalbu na rešenje Apelacionom sudu u Prištini.

20. Dana 30. decembra 2012. godine, Apelacioni sud je, rešenjem Ac. br. 4753/12, delimično usvojio žalbu podnosioca zahteva, tako što je preinačio odluku prvostepenog suda u pogledu primene materijalnog prava. Konačno, Apelacioni sud je odlučio da tužbu podnosioca odbaci u celosti, kao van roka.

Činjenice u vezi sa vanrednim pravnim sredstvom

21. Neodređenog datuma, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu.

22. Dana 14. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je rešenjem Rev. br. 80/2014 odbio zahtev podnosioca za revizijom kao neosnovan, i ostavio na snazi rešenje Apelacionog suda.

23. Pored toga, Vrhovni sud je dao sledeće obrazloženje:

> *"U konkretnom slučaju, tužilac je tužbu pred sudom podneo nakon isteka roka predviđenim napred pomenutim zakonima, iz razloga što je tužba sudu podneta dana 22.05.2007. godine, dok je konačno rešenje primio dana 11.04.2007. godine.*
> *Prema oceni Vrhovnog suda Kosova, nižestepeni sudovi su pravilno primenili odredbu člana 83 ZOPRO zato što je ovaj rok prekluzivan, i nakon isteka ovog roka radnik gubi pravo na sudsku zaštitu, s toga tužbu podnesenu nakon isteka ovog roka treba obavezno odbaciti kao neblagovremenu, dakle, Vrhovni sud Kosova ocenjuje da je rešenje drugostepenog suda pravilno i zakonito."*

Navodi podnosioca

24. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena ustavna prava garantovana u Poglavlju II, odnosno članovi 21. 22. i 24. Ustava.

25. Podnosilac zahteva, između ostalog, tvrdi da su prvostepeni i drugostepeni sud doneli odluku u suprotnosti sa odredbama člana 224. Zakona o udruženom radu, jer su pogrešno tumačili odredbe ovog zakona.

26. Pored toga, podnosilac traži da Sud proglasi njegov zahtev osnovanim i poništi odluke svih sudova, koje se odnose na njegov slučaj, uključujući upravne odluke.

Prihvatljivost zahteva

27. Sud će da razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

28. Pre svega, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

> *"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

29. Sud, dalje, se poziva na član 48. Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

30. Sud, takođe uzima u obzir pravilo 36 (1) (d) i 36 (2) (b) Poslovnika, koje propisuje:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(...)
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(...)
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava."

31. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi povredu članova 21. 22. i 24. Ustava. On smatra da ove ustavne povrede proizilaze od odbijanja redovnih sudova da razmotre tužbu za upravni spor.

32. U vezi sa ovim tvrdnjama, Sud primećuje da su različite instance redovnih sudova, uključujući i Vrhovni sud, koje su se bavile slučajem podnosioca, odbacile kao neosnovanu tužbu za upravni spor na osnovu proceduralnih razloga, odnosno ulaganja navedene tužbe nakon zakonskog roka od 30 (trideset) dana.

33. Štaviše, Sud primećuje da podnosilac zahteva samo nabraja ustavne odredbe garantovane u Poglavlju II Ustava, a ne argumentuje kako su one povređene u njegovom slučaju, kao što je propisano članom 48. Zakona.

34. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da su redovni sudovi pogrešno tumačili odredbe materijalnog zakona, odnosno član 224. Zakona o udruženom radu.

35. U tom smislu, Sud naglašava da takva tvrdnja je prirode zakonitosti i pitanje zakonitosti spada u delokrug redovnih sudova.

36. Ustavni sud, primećuje da prema Ustavu nema dužnost da deluje kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetim od strane redovnih sudova. Njihova je uloga da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96, ESLjP, presua od 21. januara 1999. godine, vidi, i: slučaj KI70/11, podnosilac zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima,* rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

37. Nadležnost Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci, uopšteno, pred redovnim sudovima bili ispravni i pravični u celosti (vidi, između ostalog: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).

38. Sama činjenica da podnosilac zahteva nije zadovoljan ishodom slučaja ne znači da može da pokrene prihvatljiv i opravdan zahtev, tvrdeći povredu njegovih/njenih prava zaštićenih Ustavom i EKLjP.

39. U ovim okolnostima, Sud smatra da činjenice predočene od strane podnosioca zahteva ni na jedan način ne pokazuju da su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom, odnosno članovima 21. 22. i 24. Ustava.

40. Shodno tome, zahtev je na ustavnim osnovama očigledno neosnovan, i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d), 36 (2) (b) i 56 (2) Poslovnika, 6. februar 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizaj

KI62/16, podnosilac zahteva: Bekë Lajçi, zahtev za ocenu ustavnosti rešenja Ac. br. 1961/2015 Apelacionog suda od 16. novembra 2015. godine

KI62/16, rešenje o neprihvatljivosti usvojeno 29. septembra 2016. godine i objavljeno 10. februara 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, preuranjen zahtev, neiscrpljenje pravnih sredstava*

Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom je odbijena žalba podnosioca zahteva kao neosnovana i slučaj je vraćen na ponovno odlučivanje privatnom izvršiocu.

Podnosilac zahteva je tvrdio da je odbijanje njegove žalbe predstavljalo povredu njegovih prava garantovanih članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine] i članom 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama. Pored poništenja odluke Apelacionog suda, podnosilac zahteva je tražio od Ustavnog suda da uvede privremenu meru u vezi sa njegovim slučajem i zakaže raspravu.

Ustavni sud je proglasio zahtev neprihvatljivim, jer u ovom slučaju nije postojala nijedna konačna odluka nadležnog organa koja bi u ovoj fazi mogla biti predmet razmatranja od strane Ustavnog suda. Shodno tome, Sud je proglasio zahtev podnosioca preuranjenim, pošto nije iscrpeo sva raspoloživa pravna sredstva.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI62/16

Podnosilac

Bekë Lajçi

Ocena ustavnosti rešenja Ac. br. 1961/2015 Apelacionog suda od 16. novembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Bekë Lajçi, advokat iz Peći (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje Ac. br. 1961/2015 Apelacionog suda od 16. novembra 2015. godine.

3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 30. decembra 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom se tvrdi da su povređena prava podnosioca zahteva, garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine], i članom 102. [Opšta Načela Sudskog Sistema] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje], stav 1, i članom 1. Protokola 1 [Zaštita imovine] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

5. Podnosilac zahteva, dalje, traži od Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) da uvede privremenu meru, odnosno "*NALOŽI javnom beležniku iz Istoka i svakom drugom javnom beležniku u Republici Kosovo da ne sastavlja bilo kakav ugovor o kupoprodaji nepokretnosti, zakupu, izgradnji ili o bilo kojoj drugoj pravnoj radnji ili poslu koji se odnosi na nepokretnost koja se vodi na ime gđe Sh.J. iz Istoka [...]*".

6. Podnosilac zahteva, takođe, traži od Suda da zakaže raspravu *"kako bi se razmotrili dokazi i navodne činjenice [...]"*.

Pravni osnov

7. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 27. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29. i 54. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

8. Dana 8. aprila 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.

9. Dana 14. i 15. aprila 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo dodatne informacije i dokumenta Sudu.

10. Dana 15. aprila 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.
11. Dana 25. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu i I.J. kao zainteresovanoj strani u ovom zahtevu.

12. Dana 20. maja 2016. godine, podnosilac je podneo Sudu nekoliko objašnjenja u vezi sa svojim zahtevom, kao i nekoliko dodatnih dokumenata.

13. Dana 2. juna 2016. godine, Sud je obavestio Osnovni sud u Peći-Ogranak u Istoku o registraciji zahteva i tražio da mu dostavi kompletan dosije u vezi sa ovim predmetom.

14. Dana 10. juna 2016. godine, Osnovni sud u Peći-Ogranak u Istoku je dostavio dosije koji je tražio Sud.

15. Dana 14. septembra 2016. godine, presednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za člana Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je 9. septembra dao ostavku na mesto sudije.

16. Dana 29. septembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za člana Veća za razmatranje umesto sudije Snezhane Botusharove, koja je prema starosti imenovana za predsedavajuću Veća za razmatranje.

17. Dana 29. septembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvesatioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

18. Od 2002. do 2007. godine, podnosilac zahteva je, u svojstvu advokata, zastupao I.J. u nekoliko postupaka pred redovnim sudovima. Njih dvoje su zaključili sporazum kojim su se složili o iznosu naknade koji bi podnosilac zahteva primio kao naknadu za obavljanje advokatskih usluga.

19. Budući da I.J. nije ispunio svoje obaveze prema podnosiocu zahteva, poslednje navedeni je podneo tužbu Opštinskom sudu u Istoku, gde je tražio da se I.J. obaveže da mu isplati određeni iznos novca.

20. Dana 2. februara 2011. godine, Opštinski sud u Istoku je (presuda C. br. 51/09) usvojio tužbeni zahtev podnosioca i obavezao I.J. da mu isplati određeni iznos novca kao naknadu za usluge advokature koje mu je obavio za I.J.

21. Neodređenog datuma, I.J. je izjavio žalbu na gore navedenu presudu.

22. U međuvremenu, I.J. je podneo i predlog Opštinskom sudu u Istoku, gde je tražio da se podeli imovina koju je on do tada imao u zajedničkom vlasništvu sa svojom majkom, SH.J. i svojim bratom Z.J.

23. Dana 5. aprila 2011. godine, postupajući po predlogu I.J. o podeli nepokretnosti u zajedničkom vlasništvu, Opštinski sud u Istoku je (rešenje N. br. 23/010) odlučio da se imovina podeli između SH.J. i Z.J., tako da I.J. ne dobije nijedan deo od tog zajedničkog vlasništva. SH.J. je (majka I.J.) proglašena vlasnicom poslovnog prostora (koji će kasnije postati predmet izvršnog postupka), dok je Z.J. (brat I.J.) dobio nekoliko drugih parcela. Sud je ovako odlučio, pošto su se I.J., SH.J. i Z.J. složili da vansudskim sporazumom podele imovinu koju su imali u zajedničkom vlasništvu. Svojom odlukom, Opštinski sud u Istoku je samo potvrdio njihov sporazum.

24. Dana 5. marta 2012. godine, Okružni sud u Peći je (presuda Ac. br. 146/2011) odbio žalbu I.J. (vidi stav 21) kao neosnovanu i potvrdio presudu (C. br. 51/09 od 2. februara 2011. godine) Opštinskog suda u Istoku.

25. Budući da je gore navedena presuda Opštinskog suda u Istoku postala pravosnažna i s obzirom da I.J. nije ispunio svoju obavezu dobrovoljno, podnosilac zahteva je, u svojstvu poverioca, podneo zahtev Opštinskom sudu u Istoku za pokretanje izvršnog postupka protiv I.J., u svojstvu dužnika.

26. Dana 18. maja 2012. godine, Opštinski sud u Istoku je (rešenje E. br. 150/012) odredio izvršenje u korist podnosioca zahteva.

27. I.J. je podneo prigovor protiv gore navedenog rešenja i tražio da se isto poništi i da se predlog podnosioca zahteva za izvršenje odbije.

28. Dana 16. novembra 2012. godine, Opštinski sud u Istoku je (rešenje E. br. 150/012) odbio prigovor I.J. i potvrdio izvršenje, kao zakonito i dozvoljeno.

29. Dana 2. oktobra 2013. godine, sada Osnovni sud u Peći-Ogranak u Istoku (u daljem tekstu: Osnovni sud) je rešenjem E. br. 150/12 utvrdio: *"Postupak izvršenja je dostigao fazu pripreme javne licitacije"* i *" Sud je dužan da odredi prodajnu tržišnu vrednost nekretnine"*. Ovim rešenjem i na osnovu veštačenja veštaka određenog za utvrđivanje tržišne cene, Osnovni sud u Istoku je odredio određenu cenu za gore navedeni poslovni prostor, koji je ocenjen kao predmet izvršenja u ovom predmetu.

30. Protiv ovog rešenja I.J. je izjavio žalbu Apelacionom sudu zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava. I.J. je tom prilikom

osporio predlog podnosioca zahteva za izvršenje, sa obrazloženjem da je Osnovni sud u Istoku dozvolio izvršenje *"nad imovinom koja nije njegova."*

31. Dana 4. aprila 2014. godine, Apelacioni sud je (rešenje Ac. br. 3432/2013) usvojio žalbu I.J. kao osnovanu, poništio rešenje Osnovnog suda (E. br. 150/12 od 2. oktobra 2013. godine) i odlučio da se poslednje navedenom vrati predmet na ponovno razmatranje. Apelacioni sud je utvrdio: a) tržišna cena predmeta izvršenja je doneta u suprotnosti sa zakonskim odredbama b) Osnovni sud je odlučio rešenjem, a trebao je da odluči zaključkom i c) Osnovni sud uopšte nije uzeo u obzir primedbe I.J. Važno je napomenuti da se Apelacioni sud nije izjasnio u vezi sa tim da li je dozvoljeno izvršenje nad imovinom I.J. ili imovinom koja nije bila na njegovo ime.

32. Paralelno sa ovim postupcima koji su se sprovodili pred redovnim sudovima, podnosilac zahteva je preneo svoj predmet izvršenja protiv I.J. privatnom izvršitelju koji je imenovan za teritoriju Đakovice.

33. Dana 18. avgusta 2014. godine, SH.J. je podnela prigovor Osnovnom sudu, tvrdeći da je vlasnica poslovnog prostora koji je određen kao predmet izvršenja. U svom prigovoru, SH.J. je naglasila da *"ovaj lokal ne može biti predmet izvršenja"*, jer je to njena imovina, a ne imovina njenog sina, I.J.

34. Dana 9. septembra 2014. godine, Osnovni sud je (zaključak P. br. 1/2014) uputio treće lice SH.J. na građanski redovan postupak, navodeći da poslednje navedena i podnosilac zahteva imaju različite tvrdnje u pogledu vlasništva nad poslovnim prostorom i kao takvo, pitanje treba rešiti novim građanskim sporom. Prema spisima predmeta, građanski spor upućen od strane Osnovnog suda još uvek nije završen.

35. Dana 16. septembra 2014. godine privatni izvršitelj je, uprkos gore navedenom zaključku, organizovao javnu aukciju za prodaju nepokretnosti (poslovnog prostora) koju je smatrao imovinom I.J. Nakon završetka javne aukcije, podnosilac zahteva je proglašen dobitnikom, koji se zajedno sa još jednom osobom prijavio kao ponuđač. Tokom postupaka sprovedenih od strane privatnog izvršitelja, podnosilac zahteva je proglašen kupcem navedenog poslovnog prostora. Tom prilikom, podnosiocu zahteva je naloženo da deponuje razliku sredstava I.J., budući da je dobio deo koji je I.J. dugovao za usluge advokature.

36. Dana 26. septembra 2014. godine, privatni izvršitelj je (nalog P. br. 33/14) odredio sprovođenje izvršenja protiv dužnika I.J. Kao predmet izvršenja je određen poslovni prostor koji je prenet u vlasništvo SH.J. 2011. godine.

37. I.J. je podneo prigovor protiv gore navedenog naloga Osnovnom sudu.

38. Dana 6. novembra 2014. godine, Osnovni sud je (rešenje P. br. 3/014) usvojio prigovor I.J. i poništio gore navedeni nalog privatnog izvršitelja sa obrazloženjem:

"[...] Sud je ocenio osporeni nalog u smislu navoda u žalbi – odstupanju i našao da je žalba – prigovor osnovana, i koja se kao takva prihvata. Ovo zbog oslanjaja se na činjenicu, u početku, kao što se zaključuje iz stanja iz spisa predmeta u smislu rešenja Apelacionog suda, kao drugostepenog suda, AC br. 3432/013 koje je poništilo rešenje Osnovnog suda – Ogranak u Istoku, E. br. 150/012 od 02.10.2013. god., i predmet se vratio na ponovno razmatranje, sa određenim napomenama i predlozima kao u tom rešenju.

U smislu ovoga, kao što se utvrđuje iz spisa predmeta, nije se ispunio predlog prema tom rešenju u daljnjem postupku izvršenja tako da je ostao neispunjen prethodni uslov o određivanju cene objekta [...]. Dok što se tiče osporavanja naloga u smislu da lokal, koji je predmet izvršenja, nije imovina dužnika nego imovina Shahe Jahaj, i u tom smislu, od strane Suda, sa zaključkom E. br. 1/2014, od 09.09.2014. god., treće lice je bilo upućeno na redovni građanski spor, za ostvarivanje navedenog prava."

39. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv gore navedenog rešenja Osnovnog suda zbog bitnih povreda procesnih odredaba i pogrešne primene materijalnog prava, tražeći da se ostave na snazi odluke donete od strane privatnog izvršitelja, kojima je on proglašen za dobitnika javne aukcije za prodaju poslovnog prostora.

40. Dana 16. novembra 2015, Apelacioni sud je (rešenje Ac. br. 1961/2015) (osporena odluka) odbio žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu i odlučio da vrati predmet na ponovno odlučivanje privatnom izvršitelju. Ovom prilikom, Apelacioni sud je obrazložio:

"U konkretnom slučaju privatni izvršitelj, na početku nije ocenio činjenicu da se prilikom podnošenja predloga za izvršenje, koja je bila imovina dužnika i to sa nekim imovinskim izvodom.

Činjenica je da je privatni izvršitelj postupio prema predlozima Apelacionog suda, ali nije utvrdio činjenicu, koja je osnovna za ovu izvršnu stvar, a to je da u čijem je vlasništvu, u trenutku podnošenja predloga o izvršenju lokala, nekretnina koja je sada predmet izvršenja, jer se iz spisa predmeta ne vidi kako se postupilo u ovom smeru. Od Apelacionog suda se traži jedna takva stvar, i na osnovu odgovora na žalbu koga je podneo sam poverilac. Ne može biti izvršenje ako predmet izvršenja ne pripada dužniku jer kao što se zna predmet izvršenja da bi bio moguć za izvršenje, treba da bude isključivo u vlasništvu dužnika. Prema Apelacionom sudu, kada bi se ova činjenica utvrdila na početku, ne bi bila situacija kao što je sada i ne bi došlo do ovolikog kašnjenja ovog postupka [...]. Bilo bi u redu, kada bi se imovina – lokal prodala poveriocu tokom izvršnog postupka privatnog izvršitelja, ako bi se dokazalo sa imovinskim izvodom da je zaista u vlasništvu dužnika. Ali, prema spisima ovog predmeta, još nije jasno vlasništvo ovog lokala, tako da iz ovog razloga i osporeno rešenje je trebalo da se potvrdi, jer se ionako ovaj predmet trebao da se vrati na ponovnu obradu privatnom izvršitelju, koji predhodno treba da utvrdi imovinu dužnika a onda da dozvoli njenu prodaju ako se ispune predviđeni zakonski uslovi. [...]"

Navodi podnosioca

41. Podnosilac zahteva tvrdi da je odlukama redovnih sudova povređeno pravo na jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na zaštitu imovine i opšta načela sudskog sistema garantovana Ustavom i EKLjP.

42. Što se tiče prava na jednakost pred zakonom, podnosilac zahteva tvrdi: *"Povreda jednakosti u konkretnom slučaju postaje evidentna zbog činjenice da Apelacioni sud „favorizuje" i „nagrađuje" dužnika, na štetu poverioca – ovde podnosioca, ignorišući postojanje nesporne imovine dužnika, i kršeći i zanemarujući proceduralna prava podnosioca [...]."*

43. Što se tiče prava na pravično i nepristrasno suđenje, podnosilac zahteva tvrdi da je Apelacioni sud povredio ovo pravo zbog *"arbitrarnosti u donošenju odluka, odnosno neobrazloženja odluke."* Prema njemu, Apelacioni sud je *"odlučio u suprotnosti sa dokazima iz spisa predmeta i da nije odlučio pravilno, nezavisno i nepristrasno."*

44. Pored toga, što se tiče ove tvrdnje, podnosilac zahteva naglašava da Apelacioni sud sa obrazloženjem koje je koristio u svojoj odluci *"otvoreno traži od PI [privatnog izvršitelja] [...] da prilikom odlučivanja [...] odbaci predlog poverioca - ovde predlagača, uz obrazloženje da ... predmet izvršenja – poslovni prostor [...] nije imovina dužnika I.J. već je imovina trećeg lica Sh.J. ... (majke dužnika)"*. Na taj način, on smatra da je Apelacioni sud predvideo rešenje slučaja, tako što nije dao opcije za izvršenje privatnom izvršitelju.

45. Pored toga, podnosilac zahteva naglašava da, iako izvršenje treba hitno razmatrati, redovni sudovi su prolongirali pitanje i onemogućili izvršenje *"vraćanjem predmeta bez ikakvog razloga na ponovni postupak, čas jednom, čas drugom, čas prvostepenom sudu, čas drugostepenom sudu i to najmanje tri puta zaredom do sada, vraćajući ga ponovo privatnom izvršitelju [...]."* On je, takođe, istakao da je prošlo " 6 godina od odluke – *res judicata* – i 5 godina nakon rešenja o izvršenju", a *"presuda još uvek nije sprovedena"*.

46. Što se tiče prava na zaštitu imovine, podnosilac zahteva tvrdi da je Apelacioni sud povredio ovo pravo i tako mu onemogućio da dobije naknadu za iznos novca koji mu I.J. duguje i do toga je došlo kao posledica *"pogrešne odluke da navodno predmetni poslovni prostor nije imovina dužnika."*

47. Na kraju, podnosilac zahteva se obraća Sudu sa sledećim zahtevom:

"I. DA PROGLASI zahtev [...] podnosioca [...] PRIHVATLJIVIM;
II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. Ustava [...] u vezi sa članom 6.1 Evropske konvencije o ljudskim pravima;
III. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 46. Ustava [...];
IV. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 24. Ustava [...];
V. DA PROGLASI NEVAŽEĆIM:
1. Rešenje Apelacionog suda Kosova Ac.br. 1961/15 od 16.11.2015. godine i
2. Rešenje Osnovnog suda u Peći – ogranak u Istoku PPP.br. 3/014 od 17.04.2015. god.
VI. Da ostavi NA SNAZI NALOG privatnog izvršitelja [...] P.br. 33/14 od 24.09.2014. godine [...]
VII. Da NALOŽI prenos prava svojine u katastarskim knjigama [... na osnovu NALOGA privatnog izvršitelja [...] ODMAH po donošenju ove presude.
VIII. Da NALOŽI Osnovnom sudu u Peći – ogranak u Istoku i privatnom izvršitelju [...] da dostave Ustavnom sudu informacije o preduzetim merama za izvršenje presude Ustavnog suda.

P.S. Da u vezi sa zahtevom podnosioca za izdavanje privremene mere [...] donese ODLUKU
I. Ustavni sud ODOBRAVA privremenu meru [...] tako da:
II. Sud NALAŽE javnom beležniku iz Istoka i svakom drugom javnom beležniku u Republici Kosovo da ne sastavlja bilo kakav ugovor o kupoprodaji nepokretnosti, zakupu, izgradnji ili o bilo kojoj drugoj pravnoj radnji [...]."

Prihvatljivost zahteva

48. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

49. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

50. Sud se poziva i na član 47.2 [Individualni zahtevi] Zakona, koji predviđa:

"[...] 2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva."

51. Pored toga, Sud se poziva i na pravilo 36 (1) (b) Poslovnika, koje predviđa:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...] (b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke, [...]."

52. U tom smislu, Sud podseća da podnosilac zahteva osporava rešenje (Ac. br. 1961/2015 od 16. novembra 2015. godine) Apelacionog suda, kojim je potvrđeno rešenje (P. br. 3/014 od 24. septembra 2014. godine) Osnovnog suda. Tom prilikom, Apelacioni sud je potvrdio da nalog (P. br. 33/14 od 24. septembra 2014. godine) privatnog izvršitelja treba da se vrati na ponovno odlučivanje, s obzirom da se još uvek nije razjasnilo pitanje predmeta izvršenja.

53. Sud, takođe, podseća na tvrdnje podnosioca zahteva da mu se odlukom Apelacionog suda krše prava garantovana članovima 24. 31. 46. i 102. Ustava i prava garantovana članom 6. stav 1. EKLjP i članom 1. Protokola 1. EKLjP.

54. U tom smislu, Sud primećuje da se sve tvrdnje podnosioca zahteva odnose na odluku Apelacionog suda koja sama po sebi nije pravosnažna po pitanju izvršenja. Podnosiocu zahteva se ovom odlukom ne uskraćuje pravo da dobije naknadu za usluge advokature koje je pružio I.J., koje je potvrđeno i sudskim odlukama u prvom i drugom stepenu (vidi stavove 21 i 25). Drugim rečima, Sud opaža i ne osporava činjenicu da je podnosilac zahteva već stekao pravo na nadoknadu i odluke u vezi sa njegovim pravom na nadoknadu su postalne pravosnažne. Shodno tome, podnosilac zahteva treba da dobije dodeljenu nadoknadu.

55. Sud primećuje da je osporenom odlukom Apelacioni sud samo potvrdio tvrdnje Osnovnog suda da je pitanje predmeta izvršenja, koje bi moglo da se koristi za ostvarivanje novčanog zahteva podnosioca, još uvek sporna stvar i shodno tome, privatni izvršitelj treba da uzme u obzir ovu činjenicu prilikom ponovnog suđenja ovog predmeta.

56. U tom smislu, Sud podseća na obrazloženje Apelacionog suda prilikom odbijanja žalbe podnosioca zahteva, kao neosnovane. On je naglasio:

"[...] Privatni izvršitelj [...]nije ocenio činjenicu da se prilikom podnošenja predloga za izvršenje, koja je bila imovina dužnika i to sa nekim imovinskim izvodom. [...] Ne može biti izvršenje ako predmet izvršenja ne pripada dužniku [...].
Činjenica je da odredbe člana 205 stav 1 i 2 ZIP određuju situaciju kod izmene vlasnika nepokretne stvari tokom vođenja izvršnog postupka ... Ali u konkretnoj situaciji izvršni postupak je počeo dana 18.05.2012. god., dok je Sh. J. sa rešenjem prvostepenog suda u Istoku, N. br. 23/010 od 05.04.2011. god., koje je pravosnažno od 03.05.2011. god i prema istom vlasnik nije dužnik nego drugo lice, odnosno Sh. J. i ovo se desilo pre nego što je počeo izvršni postupak,

a ne tokom izvršnog postupka. Ova situacija treba da se pojasni od strane privatnog izvršitelja i stranaka u ovom postupku, na ponovnoj obradi kod privatnog izvršitelja."

57. Sud primećuje da obrazloženje Apelacionog suda jasno pokazuje da je postupak za utvrđivanje predmeta izvršenja sporno pitanje koje još uvek nije rešeno, jer stranke u postupku imaju različite tvrdnje po ovom pitanju. Privatnom izvršitelju su data uputstva o tome kako treba da postupa u ponovnom razmatranju ovog slučaja izvršenja.

58. U svetlu ovih činjenica, Sud naglašava da nije njegova uloga da se upliće u pitanje utvrđivanja činjenica od strane redovnih sudova, jer su oni nadležni da odlučuju u vezi sa utvrđivanjem činjenica i tumačenjem zakona koji se odnose na konkretan slučaj.

59. Sud naglašava da je ovakav pristup u potpunom skladu sa principom subsidijarnosti, koji zahteva od podnosilaca zahteva da pre nego što se obrate Ustavnom sudu, treba da iscrpe sve proceduralne mogućnosti u redovnim sudovima u cilju sprečavanja povrede prava i sloboda garantovane Ustavom, ili isprave eventualne povrede prava garantovane Ustavom.

60. Obrazloženje za pravilo iscrpljenosti je da priušti relevantnim organima, uključujući redovne sudove, mogućnost da spreče ili isprave navodnu povredu Ustava. Ovo pravilo se zasniva na pretpostavci da će pravni poredak Republike Kosovo obezbediti delotvorna pravna sredstva protiv povreda ustavnih prava. Ovo je važan aspekat subsidijarnog karaktera Ustava (vidi: rešenje o neprihvatljivosti: *Univerzitet AABRIINVEST SH.P.K. Priština protiv Vlade Republike Kosova*, KI41/09, 21. januara 2010. godine, i vidi; *mutatis mutandis*, ESLjP, *Selmouni protiv Francuske* br. 25803/94, odluka od 29. jula 1999. godine).

61. Kao rezime, Sud smatra da u ovom slučaju nema konačne odluke nadležnog organa koja u ovoj fazi može da bude predmet razmatranja od strane Ustavnog suda. Shodno tome, Sud smatra da je zahtev podnosioca preuranjen, jer nisu iscrpljena sva pravna sredstva na raspolaganju u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47.2 Zakona i pravilom 36 (1) (b) Poslovnika.

Zahtev za raspravom

62. Podnosilac zahteva je, takođe, tražio od Suda da zakaže raspravu *"kako bi se razmotrili dokazi i navodne činjenice [...]."*

63. Sud podseća da, na osnovu člana 24. Zakona u vezi sa pravilom 39 (2) Poslovnika, nije u obavezi da održi raspravu. Sud može da naloži održavanje rasprave ako utvrdi da je neophodno da se razjasne dokazi. Budući da je slučaj preuranjen, Sud ne smatra da je neophodno da se održi rasprava i shodno tome, zahtev podnosioca se odbija.

Zahtev za privremenom merom

64. Podnosilac zahteva traži od Suda da uvede privremenu meru, odnosno "*NALOŽI javnom beležniku iz Istoka i svakom drugom javnom beležniku u Republici Kosovo da ne sastavlja bilo kakav ugovor o kupoprodaji nepokretnosti, zakupu, izgradnji ili o bilo kojoj drugoj pravnoj radnji ili poslu koji se odnosi na nepokretnost koja se vodi na ime gđe Sh.J. iz Istoka [...]."*

65. Kako bi Sud dozvolio privremenu meru, u skladu sa pravilom 55 (4) i (5) Poslovnika, treba da utvrdi:

"(a) da je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj (...), ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera; ili

[...]

Ukoliko strana koja zahteva privremene mere nije pokazala potrebne prikaze, Veće za razmatranje treba da preporuči odbijanje zahteva."

66. Kao što je gore naglašeno, podnosilac zahteva nije pokazao *prima facie* slučaj o prihvatljivosti zahteva. Shodno tome, zahtev za privremenom merom treba da se odbije kao neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47. Zakona i pravilima 36 (1) (b), 55 (4), 56 (2) i 56 (3) Poslovnika 6. februar 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI45/16 Podnosioci zahteva: Muhamet Nikqi i Arbnor Nikqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 222/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. novembra 2015. godine

KI45/16, rešenje o neprihvatljivosti od 14. decembra 2016. godine, objavljeno 20. februara 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, očigledno neosnovan

Osnovni sud u Peći je (presuda P. br. 833/09) proglasio podnosioce zahteva krivim za izvršenje krivičnog dela u saučesništvu, i osudio ih na kaznu zatvora. Odlučujući po žalbi podnosioca zahteva i oštećenih strana, Okružni sud u Peći je (rešenjem AP.br. 63/12) usvojio žalbu podnosilaca zahteva i oštećenih strana, te shodno tome poništio prvostepenu presudu i vratio na ponovno odlučivanje.

Dana 19. decembra 2014. godine, Odeljenje za teška krivična dela Osnovnog suda u Peći je [presuda P.br. 206/13] proglasilo podnosioce zahteva krivim za izvršenje krivičnog dela u saučesništvu.

Podnosioci zahteva su na presude Osnovnog suda u Peći uložili žalbu Apelacionom sudu. Apelacioni sud je [presudom PARK.br.107/2015] odbio žalbu podnosilaca kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda u Peći. Podnosioci zahteva su na prvostepenu u drugostepenu presudu podneli zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu. Vrhovni sud je (presuda Pml. br. 222/2015) odbio zahtev podnosilaca za zaštitu zakonitosti.

Podnosilac zahteva tvrdi da su mu presudama Osnovnog, Apelacionog i Vrhovnog suda povređena prava na pravično i nepristrasno suđenje, prava na pravno sredstvo i sudsku zaštitu, prava zagarantovanih Ustavom.

Sud je utvrdio da zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, jer u sprovedenom postupku ništa ne upućuje na to da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravedni ili proizvoljni, ili da su podnosiocu zahteva povređena prava ili slobode garantovane Ustavom.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI45/16

Podnosioci

Muhamet Nikqi i Arbnor Nikqi

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 222/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. novembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Muhamet Nikqi i Arbnor Nikqi iz Peći (u daljem tekstu: podnosioci).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu (Pml. br. 222/2015 od 17. novembra 2015. godine) Vrhovnog suda, kojom je njihov zajednički zahtev za zaštitu zakonitosti odbačen, kao neosnovan.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom su navodno povređena prava podnosilaca zahteva garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na Pravno Sredstvo] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 3. marta 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 13. aprila 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.

7. Dana 3. maja 2016. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.

8. Dana 14. decembra 2016. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu, u punom sastavu, za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 20. februara 2012. godine, Osnovni sud u Peći je (presuda P. br. 833/09) proglasio podnosioce zahteva krivim za izvršenje krivičnog dela u saučesništvu, i osudio ih na kaznu zatvora u vremenskom trajanju od po 6 (šest) meseci.

10. Podnosioci zahteva su na presudu Osnovnog suda u Peći izjavili žalbu Okružnom sudu u Peći zbog bitnih povreda odredbi krivičnog postupka, povrede materijalnog prava, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja. Podnosioci su tražili da ih Okružni sud oslobodi optužbe ili da vrati predmet na ponovno suđenje.

11. Na presudu Osnovnog suda u Peći, žalbu je Okružnom sudu u Peći pored podnosilaca zahteva izjavila i oštećena strana zbog odluke o kazni, sa predlogom da drugostepeni sud preinači prvosteopenu presudu i optuženima izrekne kaznu na osnovu zakona.

12. Dana 20. februara 2012. godine, Okružni sudi u Peći je (rešenjem AP.br. 63/12) usvojio žalbu podnosilaca zahteva i poništio prvostepenu presudu i vratio na ponovno odlučivanje. Što se tiče žalbe oštećene strane, ona nije uzeta u razmatranje, pošto je oštećenoj strani data mogućnost da svoje tvrdnje iznese u ponovljenom postupku.

13. U obrazloženju, Okružni sud u Peći je *inter alia* naveo:

> *"[...] prvostepeni sud nije imao nadležnost za suđenje o ovoj krivičnoj stvari, već je nadležnost imao Okružni sud, tako da na taj način proizilazi da pobijana presuda sadrži napred pomenutu bitnu povredu odredaba krivičnog postupka [...] S obzirom da presuda obuhvata bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, ovaj sud se nije upustio u ocenu ostalih žalbenih navoda iznetih u žalbama branilaca optuženih, kao i u žalbe zastupnika oštećene strane, pošto isti ove tvrdnje mogu da iznesu u ponovnom razmatranju stvari. [...]"*

14. Dana 19. decembra 2014. godine, Odeljenje za teška krivična dela Osnovnog suda u Peći je [presuda P.br. 206/13] proglasilo podnosioce zahteva krivim za izvršenje krivičnog dela u saučesništvu i osudilo ih na kaznu zatvora u vremenskom trajanju od po 1 (jedne) godine.

15. U obrazloženju, Osnovni sud u Peći je *inter alia* naveo:

"[...] Prilikom odlučivanja o kazni ocenjivanjem u smislu načela „reformatio in peius" iz člana 395, ZKPK-a, sud je zaključio da načelo nije prekršeno pošto je u konkretnom slučaju postojala žalba i na kaznu optuženih od strane ovlašćenog zastupnika oštećene strane, kao i iz činjenice da je o pomenutoj stvari odlučeno od strane nadležnog suda. [...]"

16. Podnosioci zahteva su na presude Osnovnog suda u Peći uložili žalbu Apelacionom sudu.

17. Dana 16. jula 2015. godine Apelacioni sud je [presudom PARK.br.107/2015] odbio žalbu podnosilaca kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda u Peći.

18. Podnosioci zahteva su na prvostepenu u drugostepenu presudu podneli zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu.

19. Dana 17. novembra 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda Pml. br. 222/2015) odbio zahtev podnosilaca za zaštitu zakonitosti. U obrazloženju, Vrhovni sud je *inter alia* naveo:

"[...] Činjenica da osuđeni smatraju da je podnešena žalba od oštećene stranke trebala da se odbije, zbog toga što se iz sadržaja vidi da je žalba podneta i po osnovu koji se tiče povrede krivičnog zakonika, je pitanje koje nije uopšte razmatrano i drogostepeni sud je odlučio po službenoj dužnosti da poništi presudu zbog bitnih povreda odredbi krivičog postupka. U ovom slučaju nisu razmatane žalbe ni osuđenih a ni predstavnika oštećene stranke, zato i ne možemo da kažemo da je bilo žalbe samo u korist optuženih, naprotiv imali smo i žalbu na štetu optuženih.
Osnovni uslov primene zabrane reformatio in peius, je postojanje žalbe ili jednog drugog pravnog leka samo u korist optuženog, i kada osim žalbe u njegovu korist postoji i žalba na njegovu štetu, presuda se može preinačiti na štetu optuženog, kao što je odlučeno u konkretnom slučaju.
[...]"

Navodi podnosioca

20. Podnosioci zahteva tvrde povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje, prava na pravno sredstvo i sudsku zaštitu, prava zagarantovana Ustavom.

21. Podnosioci zahteva, takođe, navode da su odluke redovnih sudova u suprotnosti sa načelom *„refarmatio in peius"*.

22. Podnosiloci zahteva od Suda traže da:

"se presuda Opštinskog suda u Peći P br. 833/09 uzme u obzir tako da se krivična stvar za Muhameta i Arbnora Nikqi vrati na ponovno suđenje, da bi optuženi dobili povoljnije kazne."

Relevantne zakonske odredbe

Zakonik br. 04/L-123
O KRIVIČNOM POSTUPKU

Član 395
Reformatio in peius

Ako je izjavljena žalba samo u korist optuženog lica, presuda se ne sme izmeniti nanjegovu odnosno njenu štetu u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog dela i krivične sankcije.

Prihvatljivost zahteva

23. Sud prvo ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

24. U tom smislu, Sud se poziva na članove 113.1 i 113.7 Ustava, koji propisuju:

"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

25. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

26. Pored toga, Sud se poziva na pravila 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, koja propisuju:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan."

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, [...]
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju."

27. Kao što je gore pomenuto, podnosioci zahteva se u suštini žale da su im redovni sudovi, navodno, povredili prava na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravno sredstvo i pravo na sudsku zaštitu, koja su garantovana Ustavom.

28. Sud primećuje da podnosioci zahteva nisu pružili nikakvo proceduralno ili materijalno obrazloženje kao podršku svojim navodima. Oni samo pominju članove Ustava vezane za pomenuta prava, bez daljih objašnjenja o tome kako i zašto je došlo do navodne ustavne povrede.

29. Podnosioci, dalje, tvrde da su na njihovu žalbu redovni sudovi promenili odluku o kazni na njihovu štetu, odnosno podnosioci se pozvaju na povredu principa *reformatio in peius*.

30. U tom smislu, Sud primećuje da je prvostepena presuda poništena od strane Okružnog suda, jer je doneta od strane nenadležnog suda. Što se tiče ostalih žalbi obeju strana, one nisu uzete u obzir, pošto je obema stranama data mogućnost da svoje tvrdnje iznesu u ponovljenom postupku.

31. Pored toga, Sud primećuje da su nakon žalbe podnosilaca zahteva i njihovog zahteva za zaštitu zakonitosti, Apelacioni sud i Vrhovni sud odbili njihove tvrdnje o povredi krivičnog prava i krivičnog procesnog prava, u celosti podržavajući presudu Osnovnog suda u Peći. Apelacioni sud i Vrhovni sud su odgovorili na sve tvrdnje podnosilaca o povredama krivičnog prava i krivičnog procesnog prava i dali jasna obrazloženja i precizne zaključke na osnovu činjeničnog stanja koje je utvrđeno u sudskom postupku.

32. U tom smislu, Sud nalazi da su tvrdnje koje su pokrenute od strane podnosilaca zahteva pred ovim Sudom pitanja zakonitosti, a ne ustavnosti.

33. S tim u vezi, Sud naglašava da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost), navodno počinjenim od strane Vrhovnog suda ili bilo kog drugog suda nižeg stepena, osim i u meri u kojoj su one mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

34. Ustavni sud, dalje, ponavlja da nema zadatak po Ustavu da deluje kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova. Uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske,* br. 21893/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, takođe: *mutatis mutandis* vidi: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012). Sama činjenica da podnosilac zahteva nije zadovoljan ishodom postupka u njegovom slučaju, ne daje mu povoda da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi prava zaštićenih Ustavom.

35. Ustavni sud može samo da razmotri da li su dokazi predstavljeni na ispravan način i da li je postupak, gledano u celosti, sproveden na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: slučaj *Khan protiv Ujedinjenog kraljevstva*, aplikacija br. 35394/97, stavovi 34-35, ESLJP, presuda od 12. maja 2000. godine).

36. S tim u vezi, Sud se poziva na obrazloženje Vrhovnog suda odgovarajući na tvrdnje podnosilaca zahteva o povredi Krivičnog zakona i krivičnog procesnog prava navodno počinjenim od strane Apelacionog suda, kada je odbio njihovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda u Peći. Podnosioci zahteva su tvrdili pred Vrhovnim sudom da se *" Pošto je presuda prvostepenog suda poništena i nije bilo žalbe od strane tužioca, dok je žalba predstavnika oštećene stranke bila nedozvoljena, onda je Osnovni sud u Peći, odlučujući kao prvostepeni sud na ponovnom suđenju ove stvari morao da primeni princip reformatio in pieus određen članom 395 ZKPK, po kome je optuženi zaštićen, od bilo kojeg delovanja koje je nepovoljno u smeru težeg ocenjivanja krivičnog dela ili odluke o kazni, u slučajevima kad je podneta žalba samo u njegovu korist".*

37. U odgovoru na takve tvrdnje, Vrhovni sud je obrazložio sledeće:

"[...] Ocenjujući navode da su osuđeni kažnjeni u suprotnosti sa principom reformatio in peius od strane Osnovnog suda u Peći, ovaj sud nalazi da u konkretnom slučaju nije bilo žalbe samo u korist osuđenih, nego imamo i žalbu na štetu osuđenih, pošto je žalba predstavnika oštećene stranke bila podneta zbog odluke o kazni, što se i dozvoljava u slučajevima kada se radi o krivičnim delima protiv života i tela. Činjenica da osuđeni smatraju da je podnešena žalba od oštećene stranke trebala da se odbije, zbog toga što se iz sadržaja vidi da je žalba podneta i na osnovu koja se tiče povrede krivičnog zakonika, je pitanje koje nije uopšte razmatrano i drogostepeni sud je odlučio po službenoj dužnosti da poništi presudu zbog bitnih povreda odredbi krivičog postupka. U ovom slučaju nisu razmatane žalbe ni osuđenih a ni predstavnika oštećene stranke, zato i ne možemo da kažemo da je bilo žalbe samo u korist optuženih, naprotiv imali smo i žalbu na štetu optuženih."

38. Stoga, u ovom slučaju Sud smatra da činjenice predstavljene od strane podnosilaca zahteva ni na koji način ne opravdavaju navodne povrede ustavnih prava na koje se pozivaju i da nisu dovoljno potkrepili svoju tvrdnju.

39. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 14. decembra 2016. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI34/16, Podnosilac zahteva: Fakultet za fizičko obrazovanje i sport Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“, ocena ustavnosti odluke (br. prot. 55) Upravnog odbora Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“ od 14. januara 2016. godine

KI34/16, rešenje o neprihvatljivosti od 12. decembra 2016. godine, objavljeno 20. februara 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, neovlašćena stranka*

Decembra 2015. godine, Univerzitet u Prištini „Hasan Prishtina“ usvaja Pravilnik o izborima UP. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Upravnom odboru Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“ (u daljem tekstu: Upravni odbor UP) protiv usvajanja Pravilnika o izborima UP. Januara 2016. godine, Upravni odbor (odlukom br. prot. 55) odbija žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu.

Podnosilac zahteva traži *„zakonsko tumačenje Pravilnika o propisima i postupcima opštih izbora u UP (br. 4/541 od 24.12.2015. god.) odnosno člana 3 pod rednim brojem 4 Asistent, i to da li je u skladu i na osnovu Statuta UP-a, preciznije sa članom 171, 178 i 241 Statuta na snazi UP-a.“*

Sud je utvrdio da, prema Statutu UP Fakultet fizičkog vaspitanja i sportskih nauka, akademsko i organizaciona jedinica Univerziteta i Fakultet nije pravno lice. Stoga, smatra da podnosilac zahteva nije ovlašćena stranka, s obzirom da se ne radi o pojedincu u smislu članova 21 (4) i 113 (7) Ustava.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI34/16

Podnosilac

Fakultet za fizičko obrazovanje i sport Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“

Ocena ustavnosti odluke (br. prot. 55) Upravnog odbora Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“ od 14. januara 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Fakultet za fizičko obrazovanje i sport Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“ (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) koga zastupa sekretar fakulteta Gani Ibrahimi.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku (br. prot. 55) Upravnog odbora Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“ od 14. januara 2016. godine, kao i Pravilnik o propisima i postupcima za opšte izbore unutar Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“ br. 4/541 od 24. decembra 2015. godine (u daljem tekstu: Pravilnik o izborima UP).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena osporene odluke. Podnosilac zahteva ne navodi, konkretno, članove Ustava koji su povređeni.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članovima 113.7 i 21.4 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 16. februara 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.

7. Dana 25. marta 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca i Univerzitet u Prištini „Hasan Prishtina“ o registraciji zahteva.

8. Dana 11. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za predsedavajućeg Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je podneo ostavku na funkciju sudije Ustavnog suda.

9. Dana 12. decembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 24. decembra 2015. godine, Univerzitet u Prištini „Hasan Prishtina“ usvaja Pravilnik o izborima UP.

11. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Upravnom odboru Univerziteta u Prištini „Hasan Prishtina“ (u daljem tekstu: Upravni odbor UP) protiv usvajanja Pravilnika o izborima UP.

12. Dana 14. januara 2016. godine, Upravni odbor (odlukom br. prot. 55) odbija žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu.

Zahtev podnosioca

13. Podnosilac zahteva traži *„zakonsko tumačenje Pravilnika o propisima i postupcima opštih izbora u UP (br. 4/541 od 24.12.2015. god.) odnosno člana 3 pod rednim brojem 4 Asistent, i to da li je u skladu i na osnovu Statuta UP-a, preciznije sa članom 171, 178 i 241 Statuta na snazi UP-a.“*

14. Podnosilac, dalje, traži *„da se poništi izbor „mlađeg asistenta“ za člana saveta fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja; i da se poništi ostvarivanje prava glasa mlađim asistentima za izbor dekana FSFV.“*

Relevantne zakonske odredbe

ZAKON br. 04/L-037
O VISOKOM OBRAZOVANJU U REPUBLICI KOSOVO

Član 17
Statut nosioce visokog obrazovanja

1. Funkcionisanje i menadžiranje javnog nosioca visokog obrazovanja određuju se statutom predložen od strane Ministarstva i ratifikovan od Skupštine. Ovaj statut

može se menjati u skladu sa njegovim odredbama i odobravanjem i ratifikovanjem od strane Skupštine.

2. Statut svih drugih nosioca i svaka promena u njemu mora biti ratifikovana samo od strane Ministarstva.

3. Statut svakog be koje daju Senatu ili nekoj drugoj strukturi jednako vrednu sa glavnim odgovornostima za savete i donošenje odluka u vezi sa akademskim pitanjima, gde među članovima ovog organa su i predstavnici izabrani od akademskog osoblja i studenata.

4. Statut svakog javnog nosioca visokog obrazovanja, garantuje razvoj konsultacija o akademskim pitanjima sa nastavnim osobljem i sa studentima.

5. Statut svakog nosioca visokog obrazovanja koji se finansira od strane javnih fondova obezbeđuje sprovođenje dolenavedenih principa od strane nosioca:

5.1. ravnopravne mogućnosti za zaposlenje i ravnopravan pristup studiranju i naučnom istraživanju bez diskriminacije.

5.2. sve osobe i organi deluju u skladu sa najvišim savremenim standardima, integriteta, ozbiljnosti i objektivnosti polaganje računa, transparentnosti, poštenje i rukovođenje; u izvršavanju službene dužnosti, niko ne može delovati kao predstavnik nijedne grupe bilo kakvog opisivanja i ne traži niti primi nijednu vrstu mandata; za čitavo vreme svi trebaju delovati samo u interes nosioca kao celina.

6.Statut koji bude dostavljen Ministarstvu na osnovu odredbe ovoga zakona, odobrava se u koliko ispunjava uslove određene ovim zakonom. Odbijanje od strane Ministarstva za odobravanje statuta ili radi konfirmacije njegovog modifikovanja može se suprotstaviti pri nadležnom sudu.

STATUT PRIŠTINSKOG UNIVERZITETA
"Hasan Prishtina"

Član 14.

„Akademske jedinice i organizacione jedinice Univerziteta nisu pravna lica. Akademske i organizacione jedinice Univerziteta imaju ovlašćenja predviđena ovim statutom. Akademske jedinice i organizacione jedinice Univerziteta su posebni programi u okviru PU, odnosno PU je budžetska organizacija u okviru Zakona o budžetu sastavljena od akademskih programa-jedinica."

Prihvatljivost zahteva

15. Sud prvo treba da ispita da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, određene Ustavom i dalje navedene u Zakonu i Poslovniku.

16. U tom smislu, Sud se poziva na članove 21 (4) i 113 (1) i (7) Ustava, koji propisuju:

Član 21

"[...]
3. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva".

Član 113

"(1) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
(7) „Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

17. Sud takođe, poziva i na pravilo 36 (1) (a) Poslovnika, koje predviđa da:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
a) ako je zahtev podnela ovlašćena stranka".

18. S tim u vezi, Sud podseća da podnosilac zahteva ne navodi nijednu povredu ustavnih prava izvršenu od strane javnih organa. On samo traži *„zakonsko tumačenje Pravilnika o propisima i postupcima opštih izbora u UP (br. 4/541 od 24.12.2015. god.) odnosno člana 3."*

19. Sud, takođe, primećuje da podnosilac zahteva nije dostavio nikakve informacije u vezi sa pokretanjem postupka pred redovnim sudovima u cilju rešavanja svoje žalbe, ili u vezi sa zakonskim tumačenjem Pravilnika o propisima i postupcima opštih izbora u PU.

20. Sud podseća da, u skladu sa članovima 21 (4) i 113 (7) Ustava, pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje Ustav prekršena od strane javnih organa.

21. Međutim, Sud primećuje da prema Statutu UP Fakultet fizičkog vaspitanja i sportskih nauka je akademsko i organizaciona jedinica Univerziteta i Fakultet nije pravno lice.

22. Stoga, smatra da podnosilac zahteva nije ovlašćena stranka, s obzirom da se ne radi o pojedincu u smislu članova 21 (4) i 113 (7) Ustava.

23. Shodno tome, Sud zaključuje da u skladu sa pravilom 36 (1) (a) Poslovnika, zahtev treba da se odbije kao neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članovima 113.7 i 21.4 Ustava, i pravilom 36 (1) (a) Poslovnika, na sednici održanoj 12. decembra 2016. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI101/16, Podnosilac zahteva: Ukë Balaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 94/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 11. maja 2016. godine

KI101/16, rešenje o neprihvatljivosti od 04. aprila 2017. godine, objavljen 01 juna 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, ugovor, zaštita imovine*

Dana 20. januara 1990. godine, podnosilac zahteva je u svojstvu kupca sklopio ugovor o kupoprodaji nepokretnosti, katastarske parcele br. 506, površine 0.44,66ha i katastarske parcele br. 505, površine 0.88, 56 ha obe u opštini Glogovac sa Hajrizom Tahirijem u svojstvu prodavca. Ovaj ugovor je sklopljen pred advokatom i nije bio overen u nadležnom sudu.

Podnosilac zahteva je podneo tužbu za utvrđivanje vlasništva nad spornim nepokretnostima pred Opštinskim sudom u Glogovcu, koji je (presudom C.br. 43/2011) u prvom delu izreke odbio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca da se utvrdi da je vlasnik spornih nepokretnosti na osnovu kupoprodajnog ugovora i sticanja održajem, a da se tuženi obaveže da tužiocu prizna ovo pravo i da dozvoli njihovo registrovanje u određenim katastarskim knjigama. Istom presudom, u drugom delu izreke je usvojen kao osnovan protivtužbeni zahtev tuženog Hajriza Tahirija i utvrđeno je da je isti vlasnik nepokretnosti koja je gore opisana na osnovu rešenja komisije za konsolidaciju br. 461-228, od 2. jula 1985. godine. Takođe, podnosilac zahteva je obavezan da ovo pravo prizna tuženom.

Presuda (C.br. 43/2011) Opštinskog suda u Glogovcu je potvrđena presudom (CA.br. 1336/2013) Apelacionog suda Kosova i presudom (Rev. Br.94/2016) Vrhovnog suda Republike Kosovo koji je odbacio kao neosnovan zahtev za reviziju podnosioca, uz detaljno obrazloženje.

Podnosilac je smatrao da su osporene presude povredile njegovo pravo povređeno u članu 46. [Zaštita Imovine] Ustava.

Podnosilac zahteva je tvrdio : *"Da je zaključen ugovor o kupoprodaji između tužioca i tuženog, koji su po srodstvu sestrić i ujak, ali je ugovor bio usmen i obe strane su ga strane ispunile, isplaćena je cena, ušao je u državinu, sagrađena je kuća na površini od 15 ari, tuženi nikada nije podneo tužbu za smetanje poseda, itd."*

Sud je utvrdio da podnosilac ponavlja iste tvrdnje koje je isticao i u postupcima pred redovnim sudovima, gde je Opštinski sud u Glogovcu (presudom C.br. 43/2011) dao detaljan odgovor na sve ove tvrdnje podnosioca, obrazlažući između ostalog: „ ... *Pismeni ugovor koji je sastavljen 20.01.1990. godine između parničara o kupoprodaji nepokretnosti, koji je sudu predstavio tužilac kao dokaz, isti je nevažeći, jer kako je predviđeno odredbama člana 4, stavovima 2 i 3, Zakona o prenosu nepokretnosti, prema kojem se ugovor o prenosu prava na nepokretnosti između titulara vlasničkog prava, sklapa napismeno, potpisi ugovarača se overavaju u sudu, a ova odredba je prema članu 1, UNMIK-ove uredbe br. 1999/24 je sprovodljiva odredba..."*

Sud je utvrdio da je podnosiocu zahteva pružena prilika da u raznim fazama postupka predoči argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj. Istovremeno je imao mogućnost da delotvorno ospori argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana.

Sud je utvrdio da su svi argumenti podnosioca, koji su bili relevantni za rešenje spora, propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju on osporava podrobno izloženi i da su, shodno svemu iznetom, postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI01/16

Podnosilac

Agim Arifi

Ocena ustavnosti presude GSP-KPA-A-110-13 Vrhovnog suda Kosova-Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu od 20. jula 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Agim Arifi iz Vitine, koga zastupa Sahit Musa, advokat iz Vitine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda Kosova-Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu (u daljem tekstu: Žalbeno veće) GSP-KPA-A-110-13 od 20. jula 2015. godine, koja mu je uručena 18. decembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom je navodno povređen član 46. stav 1 i 2 [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 31. decembra 2015. godine, podnosilac je putem pošte dostavio zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 12. februara 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.

7. Dana 30. marta 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio da dostavi Sudu dodatnu dokumentaciju, uključujući i punomoćje za svog pravnog zastupnika. Istog dana je o zahtevu obavešten i Vrhovni sud.

8. Dana 12. aprila 2016. godine, Sud je primio traženo punomoćje kao dodatni dokument.

9. Dana 3. maja 2016. godine, Sud je ponovo tražio od podnosioca dodatnu dokumentaciju, a posebno popunjeni obrazac sa svim podacima i kopije svih odluka koje se odnose na slučaj, određujući i rok u kome ta dokumentacija mora biti dostavljena Sudu. Sud nije dobio odgovor od podnosioca u vezi sa ovim zahtevom.

10. Dana 27. maja 2016. godine, Sud je tražio od Vrhovnog suda povratnicu u vezi sa datumom prijema osporene presude od strane podnosioca.

11. Dana 20. jula 2015. godine, Sud je primio traženu povratnicu.

12. Dana 13. septembra 2016. godine, predsednica je odlukom imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca za ovaj slučaj umesto sudije Roberta Carolana, koji je 9. septembra 2016. godine podneo ostavku na poziciju sudije.

13. Dana 17. oktobra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvesatioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Dana 26. februara 2007. godine, M. D. je podneo zahtev KAI - Komisiji za imovinske zahteve Kosova (KIZK) za ponovni posed nepokretnosti - privatnog stana detaljno opisanog u zahtevu, za koji je tvrdio da je uzurpiran od strane podnosioca zahteva.

15. Dana 5. septembra 2012. godine, KIZK je odlukom KPCC/D/R/167/2012 odbio podneti zahtev.

16. Dana 20. jula 2015. godine, Žalbeno veće je donelo presudu GSP-KPA-A-110-13, kojom je preinačilo odluku KIZK, na taj način što je žalbu M. D. usvojilo kao osnovanu, a žalioca proglasilo vlasnikom spornog stana.

Navodi podnosioca

17. Podnosilac zahteva navodi da je presudom Žalbenog veća lišen nepokretnosti (stana) koju je zakonito stekao na osnovu važećeg ugovora zaključenog sa M. D., u kome je predviđeno da će se u slučaju neplaćanja robe koju je M. D. kupio od preduzeća podnosioca u roku koji je predviđen u ugovoru, ovom poslednjem preneti u svojinu stan koji je prethodno bio

vlasništvo M. D., a samim tim je podnosiocu povređeno pravo na imovinu predviđeno članom 46. Ustava.

Prihvatljivost zahteva

18. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

19. U tom pravcu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

20. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje:

"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...".

21. Sud, dalje, uzima u obzir pravila 27 (3) (4) i 36 (1) (c) Poslovnika, koja propisuju:

"27. Vremenski rok određen Ustavom, zakonom ili Poslovnikom će se računati na sledeći način:

(...)

(3) Kada je rok određen u mesecima, isti ističe na kraj istog kalendarskog dana u mesecu kada se desio taj događaj ili radnja od kada počinje računanje;

(4) Kada je rok određen u mesecima i danima, rok se prvo računa u punim mesecima pa onda u danima".

„36. Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(...)

(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva".

22. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da je osporena odluka uručena zastupniku podnosioca 18. jula 2015. godine, dok je zahtev predat u pošti 31. decembra 2015. godine, što se računa kao datum podnošenja zahteva Sudu. Međutim, svakako je očigledno da je zahtev podnet van zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.

23. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, na osnovu člana 49. Zakona i pravila 36 (1) c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji se bave pitanjem Ustava razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, zahtev br. 23274/04, ESLjP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, vidi, takođe: slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).

24. Sud ističe da je dužnost podnosilaca zahteva ili njihovih zastupnika da postupaju sa 'dužnom pažnjom' *(due diligence)* kako bi se osiguralo da su njihovi zahtevi za zaštitu osnovnih prava i sloboda podneti u zakonskom roku od 4 (četiri meseca), koji je predviđen članom 49. Zakona i dalje preciziran pravilom 36 (1) c) Poslovnika (Vidi: slučaj *Mocanu i drugi protiv Rumunije,* [VV], aplikacije br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, presuda od 17. septembra 2014. godine, stavovi 263-267).

25. Shodno tome, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim za razmatranje, jer je neblagovremen.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 49. Zakona i u skladu sa pravilom 36 (1) (c) Poslovnika, 20. oktobra 2016. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KO12/17, podnosilac zahteva: Ombudsman, ocena saglasnosti sa Ustavom članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima

KO12/17, presuda od 9. maja 2017. godine, objavljena 30. maja 2017. godine

Ključne reči: *institucionalni zahtev*, *Ombudsman, prekršaj, pravo na pravičan i nepristrasan sud, prihvatljiv zahtev*.

U ovom slučaju, Ombudsman je, u skladu sa članom 113.2 (1) Ustava, podneo zahtev Ustavnom sudu, tvrdeći da članovi 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 , 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima nisu u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava. Gore navedene odredbe Zakona o prekršajima delegiraju određena sudska ovlašćenja koja se odnose na prekršaje organima uprave pod uslovima propisanim Zakonom o prekršajima.

Nakon što je razmotrio tvrdnje podnosioca zahteva, Sud je smatrao da je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovnikom o radu. U oceni merituma zahteva, Sud je zaključio da prekršaji spadaju u okvir pojma „krivične optužbe“ u smislu Ustava. Međutim, mogućnost žalbe Upravnom odjeljenju Osnovnog suda u Prištini zadovoljava zahtev za pristup pravičnom i nepristrasnom saslušanju po krivičnoj optužnici. Stoga, Sud je utvrdio da su osporene odredbe osporenog zakona kompatibilne sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

ODLUKA O PRIVREMENOJ MERI

u

slučaju br. KO12/17

Podnosilac zahteva

Ombudsman

Ocena ustavnosti
članova 55 (paragrafi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ombudsman Republike Kosovo (u daljem tekstu: podnosilac).

Osporeni zakon

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost određenih odredbi Zakona br. 05/L-087 o prekršajima (osporeni zakon), koji je stupio na snagu januara 2017. godine, odnosno članova 55 (paragrafi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti gore navedenih odredbi osporenog zakona, za koje podnosilac zahteva navodi da nisu u skladu sa članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava Republike Kosovo (daljem u tekstu: Ustav), a u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLJP).

4. Podnosilac zahteva, dalje, traži da Ustavni sud Kosova (u daljem tekstu: Sud) uvede privremenu meru suspenzije primene članova 55 (paragrafi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, i 68 osporenog zakona sve do konačne odluke Suda.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 2, podstav 1 člana 113. (Jurisdikcija i Ovlašćene Strane) i stavu 2 člana 116. (Pravni efekat odluka) Ustava, članovima 22, 27, 29 i 30 Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 54, 55, 56, 62, i 64 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Sudom

6. Dana 10. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.

7. Dana 10. februara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.

8. Dana 14. februara 2017. godine, podnosilac je obavešten o registraciji zahteva.

9. Istoga dana, Sud je dostavio zahtev predsedniku Republike Kosovo, predsedniku Skupštine Republike Kosovo, sa uputstvom da se zahtev prosledi svim poslanicima Skupštine, premijeru Republike Kosovo, Sekretarijatu Skupštine Republike Kosovo, od kojih je zatraženo da podnesu Sudu sva dokumenta koja su relevantna za slučaj, predsedavajućem Sudskog saveta Kosova i Ministarstvu pravde Republike Kosovo, sa uputstvom da dostave Sudu komentare i dokumente koji su relevantni za zahtev.

10. Zatraženo je od predsednika Republike Kosovo, poslanika Skupštine, premijera, predsedavajućeg Sudskog saveta Kosova i Ministarstva pravde da podnesu svoje komentare, ukoliko ih imaju, najkasnije do 3. marta 2017. godine.

11. Dana 15. februara 2017. godine, sudija izvestilac je preporučio Sudu da uvede privremenu meru. Istog datuma, Sud je jednoglasno odlučio da uvede privremenu meru do 30. aprila 2017. godine.

Pregled činjenica

12. Dana 05. avgusta 2016. godine, Skupština Kosova je usvojila osporeni Zakon, sa 71 (sedamdeset jednim) glasom za, 0 (nula) glasova protiv i 0 (nula) uzdržanih.

13. Dana 23. avgusta 2016. godine, osporeni Zakon je potpisan od strane predsednika Republike Kosovo.

14. Dana 08. septembra 2016. godine, osporeni Zakon je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo.

15. Kao što je navedeno u članu 171. osporenog Zakona: *„Ovaj zakon stupa na snagu u januaru 2017.“*

Navodi podnosioca

16. Podnosilac osporava odredbe novog Zakona o prekršajima koji *„delegiraju sudske nadležnosti izvršnoj vlasti“*, posebno članove 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62,

63, 64, 65, 66, 67, i 68, tvrdeći da nisu u skladu sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.

17. Podnosilac tvrdi da "*osobe koje su optužene za prekršaje imaju pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom, kao sto je to zagarantovano članom 31 Ustava Republike Kosovo i članom 6 Evropske Konvencije o ljudskim pravima*", i da u slučajevima sude "*Organi za prekršaje"(u daljem tekstu: OP), "Zakon o prekrsajima ne pruza optuzenim licima pristup nezavisnom sudu ", gde takodje navodi da "Departament za Upravne stvari Osnovnog suda u Pristini nema punu nadleznost u razmatranju odluka "Organa za prekrsaje"*. Podnosilac rezimira svoje tvrdnje protiv osporenih odredbi novog Zakona o prekršajima postavljajući sledeće pitanje Sudu*: "Da li ovo delegiranje sudskih nadležnosti administrativnim i izvršnim telima krši pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom, kao što je to zagarantovano članom 31. Ustava Republike Kosovo i članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima*?".

18. Podnosilac posebno navodi ustavne povrede tvrdeći da a) "*lica koja su optužena za prekršaj imaju pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom*"; b) "*Organi za prekršaje ne ispunjavaju kriterijume nezavisnog suda* " i c) "*Departament za Upravne stvari Osnovnog suda u Prištini nema punu nadležnost u razmatranju odluka "Organa za Prekršaje*".

Što se tiče prava na pravično suđenje pred nezavisnim sudom lica koja su optužena za prekršaje

19. Podnosilac zahteva tvrdi da: "*Zakon br. 05/L-087 o Prekršajima delegira kod upravnih i izvrsnih organa nadležnost da sude i izriču kazne u velikom broju prekršajnih predmeta. Odluke ovih organa podležu samo jednom ograničenom obliku sudske kontrole*".

20. U tom smislu, podnosilac takođe tvrdi da: "*ovo delegiranje sudskih nadležnosti kod upravnih i izvrsnih organa, predstavlja povredu prava na pravično suđenje pred nezavisnim sudom, kao sto je garantovano članom 31 Ustava Republike Kosovo i člana 6 Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima*".

21. Pored toga, podnosilac tvrdi da: „*Dugi niz sudskih odluka ESLJP-a pokazuje da, čak i kada se prekršaji nesvrstavaju kao "krivična dela", u okviru nacionalnog pravnog sistema, ista se mogu nazvati "krivičnim delima" u kontekstu Konvencije, ako kažnjavanje prekršaja služi preventivnim i kaznenim namerama. Ovaj princip je dokazan u slučaju Öztürk protiv Nemačke, Aplikacija Br. 8544179, ESLJP (1984)*".

22. Podnosilac zahteva u nastavku navodi da: "*Imajući u vidu ove ciljeve koji su izrazito preventivni i kazneni , takvi postupci se trebaju smatrati "krivičnim delima" u smislu člana 6, u skladu sa obrazloženjem ESLJP-a u slučaju Öztürk. Stoga, optužena lica za prekršaj u Republici Kosovo, treba da uživaju zaštitu člana 6, uključujući i pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom*".

23. Podnosilac zahteva konačno tvrdi: „*Da bi se nazvao "nezavisnim sudom", jedan organ treba da ispuni nekoliko kriterijuma. Dva najrelevantnija kriterija za procenu Zakona o Prekršajima su: (a) da organ bude nezavistan od izvršne vlasti i (b) da ima potpunu nadležnost. […] Samo jedna institucija koja ima potpunu nadležnost i koja ispunjava niz zahteva…, zaslužuje naziv „sud" u smislu člana 6 stav 1"*.

Što se tiče organa za prekršaje

24. Što se tiče OP, podnosilac zahteva uglavnom tvrdi da: *„Zakon o Prekršajima ne obezbeđuje nezavisnost prekršajnih dela u nijednom od identifikovanih kriterijuma od ESLJP-a. [...] zakon ističe da prekršajni organi su upravni i izvrsni organi zaduženi sprovođenjem zakona. Prekršajni organ se definiše kao "organ državne uprave iIi organ koji obavlja javna ovlašćenja ... nadzora za sprovođenje zakona, na kojoj su predviđeni prekršaji [...] Stoga, prema definiciji samog Zakona, prekršajni organi ne samo da nisu nezavisni od izvršne vlasti, već su lično deo izvršne vlasti“.*

25. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi da sastav OP kao što je predviđeno osporenim Zakonom ne pruža potrebnu zaštitu za svoje nepristrasne i nezavisne članove.

26. Shodno tome, podnosilac zahteva tvrdi da: *„Ne mogu se smatrati nezavisnim od izvršne vlasti u smislu člana 6, stav 1 Konvencije“.*

Što se tiče sudske kontrole od strane Odeljenja za upravne sporove Osnovnog suda u Prištini (sudska kontrola)

27. Podnosilac tvrdi da: *“prema presedanima ESLJP-a, nedostatak nezavisnosti nekog upravnog organa može se tolerisati ukoliko se odluke tog organa podvrgavaju daljoj kontroli od nekog sudskog organa koji ima potpunu nadležnost.*"

28. Podnosilac tvrdi da: “*Koncept ESLJP "potpune nadležnosti", kao što se koristi od strane ESLJP-a je strog i uključuje, posebno, "nadležnost za poništenje sa svih gledišta, u sudskim i činjeničnim pitanjima, odluke [nižeg organa] i neophodno je da 'sud' ima nadležnost za razmatranje svih činjeničnih i sudskih pitanja koje su relevantne za spor pred njim*".

29. Podnosilac, dalje, navodi da: “*nadležnost Odeljenja za upravne sporove za kontrolisanje odluka prekršajnih organa je ograničeno, posebno u vezi sa činjeničnim pitanjima. Zakon o upravnim sporovima izričito navodi da, u kontrolisanju odluke nekog upravnog organa, Odeljenje "odlučuje o rešavanju upravnog sukoba, na osnovu dokazanih činjenica u upravnom postupku" – drugim rečima, na osnovu dokazanih činjenica od strane prekršajnog organa”.*

30. Podnosilac na kraju navodi da: *„Zakon o upravnim sporovima daje Odeljenju mogućnost poništenja odluka upravnih organa na osnovu dve ograničene činjenice osnove: ukoliko (a) "iz utvrđenih činjenica je donosen nepravilan zaključak sa gledišta činjeničnog stanja" iIi (b) činjenice "u suštinskim tačkama nisu u potpunosti utvrđene" (na istom mestu, član 43, stav 2). Na taj način, Odeljenje za upravne sporove može da odbaci zaključke koje je prekršajni organ doneo prema utvrđenim činjenicama, iIi da zaključuje da činjenice nisu utvrđene u potpunosti. Ali, ono sto Odeljenje za upravne sporove ne može da uradi je razmatranje drugih činjeničnih tvrdnji iIi dokaza koji nisu razmatrani ranije tokom upravnih postupaka samog prekršajnog tela.’.” Na osnovu te taške, vidi Zakon o prekršajima, član 66, stav 1 podstav 3 (u žalbama protiv odluka prekršajnih organa "ne mogu se istaknuti nove činjenice i da se predlažu novi dokazi"). Stoga, Odeljenje nema mogućnosti da "razmotri sva činjenična i pravna pitanja koja su relevantna za spor pred njim".*

Zahtev za privremenu meru

31. Podnosilac traži od Suda da uvede privremenu meru za obustavu primene osporenih odredbi iz osporenog Zakona *"suspendovanjem do konačne odluke ovog Suda"*.

32. Podnosilac navodi da: "*Podneti argumenti u ovom zahtevu pružaju osnovu koja je više od prima facie za stavljanje van snage osporenih odredbi*".

33. Podnosilac isto tako navodi da "*u nedostatku privremene mere, postoji suštinski rizik da, dok ovaj Sud ne donose svoju završnu odluku, funkcionisanje "prekršajnih organa" će uvesti sankcije optuženim licima, bez pružanja ovim licima pristup nezavisnom sudu*".

34. Na kraju, podnosilac tvrdi da: "*Od javnog je interesa da se privremena mera usvoji. Kao što je primećeno u Delu I Argumenta, Zakon o prekršajima je zakon koji se sprovodi na potpuno uopšten način, pokrivajući "ponašanje kojem se krši ili ugrožava red ili javni mir i društvene vrednosti garantovane Ustavom Republike Kosova (Zakon o prekršajima, član 2, stav 1). Budući da Zakon pokriva tako širok niz ponašanja, počinjenih bilo od fizičkih ili pravnih lica (vidi na istom mestu, član 7, stav 4), od javnog je interesa da ovaj Sud obezbedi, najmanje tokom perioda kada se čeka njegova odluka, da se lica optužena za prekršaje ne podvrgavaju postupcima "prekršajnih organa", koja su ustavno sumnjiva*".

Ocena zahteva za privremenu meru

35. Prilikom ocene zahteva za privremenu meru, Sud ispituje da li su određeni uslovi propisani Ustavom, dalje utvrđeni Zakonom i Poslovnikom o radu ispunjeni.

36. U tom smislu, Sud se poziva na stav 2, člana 116. [Pravni efekat odluka] Ustava koji propisuje:

> "(...)
>
> 2. *Dok god je procedura u postupku pred Ustavnim sudom, sud može privremeno prekinuti primenu spornog postupka ili zakona, dok god se ne donese sudska odluka, ukoliko smatra da je primena takvih spornih zakona može uzrokovati nepopravljivu štetu.*
>
> (...)"

37. Pored toga, Sud se poziva na član 27. [Privremene mere] Zakona koji predviđa:

> *1. "Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu.*
>
> *2. Trajanje privremenih mera treba biti opravdano i proporcionalno".*

38. Na kraju, Sud se poziva na pravilo 55, stavovi 4 i 5 Poslovnika o radu, koje propisuje:

Pravilo 55 (4) Poslovnika o radu:

[...]

(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera;ili

(c) je privremena mera u javnom interesu".

[...]

Pravilo 55 (5) Poslovnika o radu (odlomak):

[...] Odluka o uvođenju privremenih mera ne može stupiti na snagu ukoliko nije određen datum isteka istih, međutim, datum isteka se može produžiti odlukom Suda. [...]

39. Sud smatra da činjenice i tvrdnje koje je podnosilac izneo u zahtevu pokreću niz pitanja ustavnog nivoa, koja izlažu značajnu složenost i moguće posledice u administraciji pravnog sistema u Republici Kosovo. Prema tome, Sud smatra da je podnosilac zahteva predstavio *prima facie* slučaj o meritumu zahteva u smislu pravila 55, stav 4, pod tačkom (a) Poslovnika o radu.

40. Pored toga, imajući u vidu značaj pravičnog i nepristrasnog suđenja, kao što je zaštićeno članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, za efikasnu zaštitu osnovnih prava i sloboda u demokratskom društvu, Sud zaključuje da primena Zakona br. 05/L-087 o prekršajima od 8. oktobra 2016. godine, koji je stupio na snagu u januaru mesecu 2017. godine, tačnije osporeni članovi 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, i 68 mogu izazvati nepopravljivu štetu građanima Republike Kosovo na koje se odnose. Prema tome, Sud smatra da je podnosilac zahteva pokazao rizik nepopravljive štete u smislu pravila 55, stav 4, pod tačkom (b) Poslovnika o radu.

41. Konačno, Sud smatra da pitanja koja su pokrenuta u zahtevu su od takvog značaja za zaštitu osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom, i za pravilnu administraciju pravnog sistema, da je njihovo rešavanje pre primene osporenih odredaba osporenog zakona u javnom interesu. Prema tome, Sud smatra da postoje bitni razlozi prirode javnog interesa u smislu pravila 55, stav 4, pod tačkom (c) Poslovnika o radu, da opravda uvođenje privremene mere.

42. Stoga, Sud bez prejudiciranja konačne odluke koja će biti doneta o prihvatljivosti merituma zahteva, zaključuje da zahtev za privremenu meru mora da se odobri u cilju sprečavanja nepopravljive štete, kao i zaštite javnog interesa.

IZ TIH RAZLOGA

Sud, u skladu sa članom 116. (2) Ustava, članom 27. Zakona i pravilima 54 i 55 Poslovnika o radu, dana 15. februara 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA ODOBRI privremenu meru do 30. aprila 2017. godine od datuma usvajanja ove odluke;

II. DA ODMAH OBUSTAVI sprovođenje članova 55 (paragrafi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona o prekršajima za isti period;

III. Ova odluka biće dostavljena stranama

IV. Ova odluka biće objavljena u skladu sa članom 20 (4) Zakona i

V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 84/16 podnosilac zahteva: Hilmi Krasniqi ocena ustavnosti presude [PAKR 13/2014] Apelacionog suda od 27. marta 2015. godine, koja mu je uručena 11. aprila 2015. godine

KI84/16, rešenje o neprihvatljivosti od 14. septembra 2016. godine, obavljeno 27. februara 2017. godine

Ključne reči*: zahtev je podnet od strane pojedinca, očigledno neosnovan*

Predmetna stvar zahteva se odnosi na ocenu ustavnosti presude Rev. 3/2015 Vrhovnog suda, koja je prema podnosiocu zahteva *„u suprotnosti sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti ljudskih sloboda i prava, koja u njenim protokolima uređuje pravo građana na rad“*.

Sud je zaključio da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, predviđene u Zakonu i dalje utvrđene u Poslovniku o radu i proglašen je neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI84/16

Podnosilac

Hilmi Krasniqi

Ocena ustavnosti presude PAKR 13/2014
Apelacionog suda Kosova od 27. marta 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Hilmi Krasniqi iz Vučitrna (u daljem tekstu: podnosilac).

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava presudu [PAKR 13/2014] Apelacionog suda od 27. marta 2015. godine, koja mu je uručena 11. aprila 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Apelacionog suda kojom se, po navodima podnosioca *"njemu navodno, povređuju sva prava i slobode koje su garantovane Ustavom Republike Kosovo"* (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 26. maja 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. juna 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (presedavajući), Altay Suroy i Gresa Caka-Nimani.

7. Dana 27. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca i Apelacioni sud o registraciji zahteva i ujedno je tražio da mu dostavi dokaz kada je osporena presuda Apelacionog suda uručena podnosiocu.

8. Dana 23. avgusta 2016 godine, Sud je primio potvrdu koja potvrđuje kada je presuda Apelacionog suda uručena podnosiocu.

9. Dana 13. oktobra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za člana Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je podneo ostavku na funkciju sudije Ustavnog suda. Dok je na osnovu starosti, kao predsedavajući Veća za razmatranje imenovan sudija Altay Suroy.

10. Dana 20. oktobra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 19. februara 2009. godine, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo teškog ubistva, Policija Kosova je uhapsila podnosioca.

12. Dana 08. oktobra 2013. godine, Osnovni sud u Prištini-Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud) je nakon devet održanih sednica doneo presudu [P. br. 322/09] kojom je podnosioca proglasio krivim i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 22 (dvadeset dve) godine.

13. U zakonskom roku podnosilac je izjavio žalbu Apelacionom sudu na presudu Osnovnog suda od 08. oktobra 2013. godine, navodeći "*suštinske povrede postupka, povrede krivičnog zakona i pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanje.*"

14. Takođe, u zakonskom roku i kancelarija državnog tužioca je uložila žalbu Apelacionom sudu na presudu Osnovnog suda.

15. Dana 27. marta 2015. godine, Apelacioni sud je doneo presudu [PAKR 13/2014] kojom je presudu Osnovnog suda u Prištini od 08. oktobra 2013. godine preinačio u vezi sa kaznom, te je podnosioca osudio na kaznu zatvora u trajanju od 25 (dvadeset pet) godina.

Navodi podnosioca

16. Podnosilac navodi: "*da je učinjeno mnogo zakonskih povreda prema njemu, odnosno da nije imao prostora da iznese svoju odbranu i, da su time njemu povređena sva prava i slobode koje su garantovane Ustavom Kosova*".

17. Podnosilac od Suda traži da pažljivo razmotri sve dokaze i odluke sudova, jer želi da ima pravično i nepristrasno suđenje i tvrdi da se on već 8 (osam) godina nepravedno nalazi u zatvoru.

Prihvatljivost zahteva

18. Sud prvo razmatra da li je podnosilac ispunio uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

19. U tom pravcu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

> *"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".*

20. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje:

> *"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...".*

21. Sud, dalje, uzima u obzir pravilo 36 (1) (c) Poslovnika, koji propisuje:

> *"1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
>
> *(...)*
>
> *(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva".*

22. Sud je uvidom u zahtev podnosioca utvrdio da on osporava presudu [PAKR 13/2014] Apelacionog suda od 27. marta 2015. godine, koja mu je uručena 11. aprila 2015. godine.
23. Takođe, Sud primećuje da je podnosilac svoj zahtev Sudu podneo 26. maja 2016. godine.

24. Shodno tome, Sud zaključuje da je zahtev podnosioca podnet van zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.

25. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, na osnovu člana 49. Zakona i pravila 36 (1) c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji se bave pitanjem Ustava razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, zahtev br. 23274/04, ESLJP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, vidi, takođe: slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).

26. Shodno tome, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim za razmatranje, jer je podnet van roka, kao što je utvrđeno članom 113.7 Ustava, predviđeno članom 49. Zakona i dalje precizirano pravilom 36 (1) c) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika, na sednici održanoj 20. oktobra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI102/16, podnosilac zahteva: Shefqet Berisha, ocena ustavnosti presude Rev. br. 50/2016 Vrhovnog suda Kosova od 4. aprila 2016. godine

KI102/16, rešenje o neprihvatljivosti od 14. decembra 2016. godine, objavljeno 7. marta 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, civilni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zahtev za privremenu meru, iscrpljenje pravnih sredstava, neprihvatljiv zahtev*

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je izgubio parnični spor u svim pravosudnim stepenima, međutim državni tužilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti na ime podnosioca zahteva pred Vrhovnim sudom. Podnosilac zahteva je tvrdio povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje i tražio je uvođenje privremene mere.

Sud primećuje da zahtev pokreće važna pitanja koja se odnose na proceduralni legitimitet strana u sporu i saslušanje svedoka. Međutim, na osnovu principa supsidijarnosti, Sud je obavezan da omogući i da prednost redovnim sudovima da razmotre ova pitanja. U tom smislu, Sud je proglasio zahtev neprihvatljivim, jer nisu iscrpljena pravna sredstva. Sud je isto tako odbio zahtev za određivanje privremene mere.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI102/16

Podnosilac

Shefqet Berisha

Ocena ustavnosti presude Rev. br. 50/2016 Vrhovnog suda Kosova od 4. aprila 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnet od strane Shefqeta Berishe (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 50/2016 Vrhovnog suda od 4. aprila 2016. godine u vezi sa presudom Ac. br. 401/2014 Apelacionog suda od 26. oktobra 2015. godine i presudom C. br. 162/09 Osnovnog suda u Prištini od 29. oktobra 2013. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Rev. br. 50/2016 Vrhovnog suda od 4. aprila 2016. godine.

4. Podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], člana 22.2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i člana 54. [Sudska zaštita prava]Ustava Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za ljudska prava (u daljem tekstu: Konvencija).

5. Podnosilac zahteva traži uvođenje privremene mere i zaustavljanje izvršenja osporenih odluka Vrhovnog suda, Apelacionog suda i Osnovnog suda u Prištini.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 27, 47 i 48. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosova br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), i pravilima 55 i 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 4. avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

8. Dana 19. septembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović (sudija).

9. Dana 10. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao Vrhovnom sudu kopiju zahteva.

10. Dana 14. decembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 29. oktobra 2013. godine, Osnovni sud u Prištini je presudom C. br. 162/09 usvojio tužbeni zahtev tužioca KSH i obavezao podnosioca zahteva da tužiocu isplati neisplaćen zajam.

12. Osnovni sud u Prištini je utvrdio kao što sledi:

> *"I. USVAJA se tužbeni zahtev tužioca Komjet Shala iz Peći i OBAVEZUJE se tuženi Shefqet Berisha iz Prištine da na ime duga iz sporazuma o neisplaćenom zajmu isplati tužiocu iznos od 17.500 evra sa kamatom u visini od 3.5% koju plaćaju banke za oročena sredstva za jednu godinu bez određene namene, počev od dana podnošenja tužbe, 02.02.2009, godine, sve to u roku od 15 dana od dana donošenja presude pod pretnjom prinudnog izvršenja.*
>
> *II. Obavezan je tuženi da tužiocu nadoknadi troškove postupka i to u iznosu od 568 evra u roku od 15 dana od dana prijema presude pod pretnjom prinudnog izvršenja."*

13. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu zbog bitnih povreda proceduralnih odredaba, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, predlažući da se osporena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

14. Dana 26. oktobra 2015. godine, Apelacioni sud je presudom CA. br. 401/2014 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda. Apelacioni sud je utvrdio da na osnovu izjava svedoka podnosilac zahteva je dugovao tužiocu iznos od 17,500 evra, da tužbeni zahtev tužioca nije zastareo, jer je na osnovu izjava svedoka podnosilac zahteva prihvatio nastavak roka duga; dok druge tvrdnje nije posebno obrazložio, jer je smatrao da one ne dovode u pitanje pravičnost odluke Osnovnog suda.

15. Dana 23. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu zbog bitnih povreda proceduralnih odredbi, pogrešne primene materijalnog prava i pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja. Podnosilac zahteva se uglavnom žalio: (i) da Osnovni sud nije prihvatio njegov predlog da se sasluša važan svedok, (ii) legitimitet i identitet tužioca nije tačno utvrđen i ne zna se njegov identitet, (iii) tužbeni zahtev tužioca je zastareo, i (iv) odluke nižestepenih sudova nisu obrazložene, jer ne sadrže jasne razloge za odlučne činjenice.

16. Dana 4. aprila 2016. godine, Vrhovni sud je presudom Rev. br. 50/2016 odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva i potvrdio njegovu obavezu prema tužiocu i preinačio odluke nižestepenih sudova samo u pogledu kamate.

17. Relevantni deo presude Vrhovnog suda utvrđuje:

"U sprovedenom postupku nema bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz člana 182.2 tačka (n) ZPP, na koje se tužilac poziva u reviziji, s obzirom da presude nižestepenih sudova sadrže jasne i pune razloge za odlučne činjenice, izreke presuda su jasne i potpune za odlučne činjenice, nisu u suprotnosti sa datim razlozima i izvedenim dokazima i osporenom presudom su ocenjene sve ožalbeni navodi tuženog koji su važni za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari.

Tvrdnje u reviziji o pogrešnoj primeni materijalnog prava nisu osnovane. Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja je konstatovano da tuženi duguje tužiocu iznos od 35.000 DM, koji pretvoren u evrima iznosi 17.500 €. Dug proizilazi iz pravnog odnosa ugovora o zajmu, gde je tužilac u ime zajma dao tuženom iznos od 35.000 OM. Na osnovu ugovora o zajmu u 1999. godini, tuženi je bio obavezan da iznos zajma vrati tužiocu do 31.12.2002. godine, dok je ovaj rok produžen do 31.12.2008. godine i nakon ovog roka tuženi nije vratio dug tužiocu. Postojanje pravnog odnosa ugovora o zajmu između parničnih strana je utvrđen na osnovu izjava saslušanih svedoka Islama Jahjage, Abaza Berishei Selmana Berishe.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, prema oceni Vrhovnog suda Kosova, prilikom odlučivanja o ovom pravnom pitanju pravilno je primenjeno materijalno pravo, gde je konstatovano da su parničari bili u obaveznom odnosu prema ugovoru o zajmu na osnovu člana 557. Zakona o obligacionim odnosima (Službeni list SFRJ br. 29/1978) koji je bio primenjiv kada je stvoren pravni odnos. Tuženi je, kao zajmoprimac, bio obavezan da na osnovu člana 562, ZOO bio obavezan da u ugovorenom roku vrati dug i rok za vračanje duga prema sporazumu među parničarima je u početku bio do 31.12.2002, godine, a kasnije je odložen za 31.12.2008. godinu,a nakon ovog roka tuženi nije ispunio obavezu iz ovog ugovora. Tužilac kao poverilac ima pravo da traži ispunjavanje obaveze iz ugovora o zajmu u smislu člana 262.1 ZOO.

Tvrdnje u reviziji da prvostepeni sud nije prihvatio da sasluša svedoka Ismeta Ali Sopi, imama džamije "Sofalia" u Prištini, su neosnovane, jer je prvostepeni sud ocenio da je predlog da se sasluša navedeni svedok irelevantan za odlučivanje ovog pravnog pitanja. Tvrdnje u reviziji da se saslušani svedoci nisu izjasn ili u vezi sa relevantnim činjenicama za odlučivanje u ovom pravnom pitanju nisu održive, jer je prvostepeni sud saslušao svedoke u okolnostima koje se odnose na to da li je postojao pravni odnos iz ugovora o zajmu između parničara, što je bilo relevantno za pravično odlučivanje u ovoj pravnoj stvari, jer su parničari zaključili usmeni ugovor o zajmu.

Tuženi u reviziji osporava činjenicu legitimiteta i identiteta tužene, naglašavajući da tužilac pored identiteta Komjet Shala, ima identitet kao Andreas Carsten Robert Shëarz, kao nemački državljanin. Međutim, u zapisniku sudskog razmatranja pred prvostepenim sudom od 19.4.2013. godine, sud je izvršio identifikaciju tužioca na osnovu pasoša br. K000432720 i na tom razmatranju je bio prisutan lično tuženi i njegov punomoćnik Hasan Rexha, koji nisu imali primedbe na identitet tužioca, a ni na kasnijim razmatranjima, stoga, nisu održive tvrdnje u reviziji da nije izvršena identifikacija tužioca.

Prvostepeni sud je pravično primenio materijalne odredbe kada je ocenio da nema zastarelosti zahteva tužioca u smislu člana 361 .1 ZOO, jer imamo prekid zastarelosti zahteva na osnovu člana 387 i člana 392 ZOO i prekidom zastarelosti rok se računa od početka, dakle, u tom smislu, tvrdnje u reviziji su neosnovane.

Revizija ne može da se izjavi zbog nepotpunog i pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja na osnovu člana 214.2 ZPP, stoga, u tom smislu, tvrdnje u reviziji nisu ocenjene".

18. Dana 15. februara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem C. br. 2929/2015 usvojio, kao osnovan, predlog tužioca K.SH. da se odredi mera bezbednosti i naloži podnosiocu zahteva da ne gradi ništa, ne prodaje, ne ugovara i ne overava ugovor o kupoprodaji nepokretnosti kod nadležnog notara u Prištini i šire u katastarskoj jedinici određenoj u Prištini sve dok se ne donese neka druga odluka ovog suda.

19. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu na gore navedeno rešenje Osnovnog suda Apelacionom sudu.

20. Dana 24. aprila 2016. godine, Apelacioni sud je rešenjem Ac. br. 1347/16 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje Osnovnog suda.

21. Podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Kancelariji glavnog državnog tužioca, tvrdeći, između ostalog, da se tužilac K.SH. sve vreme predstavljao sa lažnim identitetom i da to nije utvrđeno od strane redovnih sudova, uprkos brojnim žalbama podnosioca zahteva.

22. U zahtevu za zaštitu zakonitosti, podnosilac zahteva, između ostalog, tvrdi sledeće:

„Tokom sudskih sednica u Osnovnom sudu u Prištini pokrenuli smo pitanje identiteta tužioca koji je u stvari g. Andreas Carsten Robert Scwarz, državljanin Nemačke, sa br. Ausweis 56838330991 iz Iserlohn/Hagen – sa stalnim prebivalištem u Federalnoj republici Nemačkoj, dok se na Kosovu predstavlja sa lažnim identitetom/falsifikovanim kao Komjet Shala (identitet koji je korišćen u tužbi i u sudskom postupku). Shodno tome, imajući u obzir pokrenuto pitanje, Sud je po službenoj dužnosti trebao da deluje u skladu sa članom 278, 2 ZPP, jer su u ovom slučaju predstavljena bar krivična dela (od tužioca – suprotna strana) falsifikacija dokumenta, prevara i zabluda. Sud je trebao da ispoštuje podnetu informaciju – predstavljene dokaze još u prvoj sednici".

23. Dana 31. maja, 2016. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obavestila podnosioca zahteva da je primila njegovu inicijativu i da je podnela zahtev za zaštitu zakonitosti.

Navodi podnosioca

24. Podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 22.2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

25. Podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi u svim stepenima nisu uzeli u obzir dokaze koje je predložio, niti su obrazložili zašto su odbili te dokaze, prilikom čega su, između ostalog, odbili da precizno utvrde identitet tužioca K.SH. i saslušaju svedoka I.S. koji je - prema podnosiocu zahteva - važan svedok za pravično rešenje njegovog slučaja. Podnosilac zahteva tvrdi da je u njegovom slučaju - zbog odbijanja i ne obrazloženja odbijanja dokaza i svedoka koje je predložio – povređeno načelo jednakosti oružja i pravo na obrazloženu odluku kao sastavni deo opšteg prava za pravično i nepristrasno suđenje.

26. Podnosilac zahteva tvrdi: "*Vrhovni sud Kosova je povredio član 6. Konvencije, zato što uopšte nije razmotrio zahtev za učešće na sednici revizije koji je podnet sa obrazloženjem povrede ljudskih prava i sloboda-član 6. Konvencije. Ovim zahtevom sam tražio od suda da pozove ročište na kojem će se saslušati moje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda -član 6. Konvencije. Argumenti o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda od strane preliminarnih sudova (povrede koji su onemogućile pravično i nepristrasno suđenje) su priloženi ovom dopisu i obrazloženi su, pozivanjem i na sudsku praksu EKLjP*".

27. Podnosilac zahteva izjavljuje: *„Državno tužilaštvo je tražilo poništaj sudskih odluka koje su donete u postupku donošenja mere bezbednosti - smatrajući da postoje elementi krivičnog dela (falsifikovan identitet tužioca), jer on nije Komjet Shala (građanina Kosova), već Andreas Carsten Roben Schëartz, nemački državljanin sa prebivalištem i stalnim boravkom u Saveznoj Republici Nemačke. S obzirom da SRN zabranjuje dvojno državljanstvo, ne postoji nijedna mogućnost da se izbegne postojanje ovih krivičnih dela. Pa i da je dozvoljeno dvojno državljanstvo, ni na jedan način nije dozvoljeno da se koriste različiti identiteti u različitim zemljama, jer se identitet utvrđuje po ličnom imenu i u tom smislu se određuje i ličnost i legitimitet stranke. Ne može se raditi o istoj osobi –već o različitim ličnostima. Kao se može jedan postupak smatrati redovnim,kada nije siguran ni identitet stranaka u postupku?"*

28. Podnosilac zahteva tvrdi da su Vrhovni sud i Apelacioni sud doneli ne obrazložene odluke: *„Apelacioni sud, pored toga što nije obrazložio svoje odluke/zaključke, čak nije ni ponovio obrazloženja prvostepenog suda - i ne opravdava zašto se slaže sa obrazloženjem prvostepenog suda ... Vrhovni sud Kosova je u više navrata otvoreno ponovio sve povrede prethodnih sudova, vračajujći ih u kontinuirane povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda od strane državnog pravosuđa. Sud, između ostalog, uopšte ne opravdava svoju odluku da nije bilo povrede formalnog prava i da nije bilo povrede materijalnog prava."*

29. Podnosilac zahteva traži uvođenje privremene mere na osnovu člana 27. Zakona i pravila 54 Poslovnika o radu. U tom smislu, podnosilac zahteva naglašava: *„... Podnosim Ustavnom sudu Republike Kosovo ovaj zahtev za uvođenje privremene mere protiv presude Rev. br. 50/2016 Vrhovnog suda Kosova, presude CI. br. 41 0/2014 Apelacionog suda i pravosnažne presude C. br. 162/2009 Osnovnog suda u Prištini*".

30. Podnosilac zahteva traži da Sud uvede privremenu meru, jer su odluke redovnih sudova neustavne i njemu će se izazvati nepopravljiva šteta sprovođenjem tih odluka.

31. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) da proglasi zahtev prihvatljivim, (ii) utvrdi povredu članova 31, 22.2 i 54. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije, (iii) proglasiti ništavom presudu Vrhovnog suda Rev br. 50/2016 od 4. aprila 2016. godine, i (iv) slučaj vrati na preispitivanje u skladu sa presudom Ustavnog suda.

Prihvatljivost zahteva

32. Sud će prvo razmotriti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

33. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

34. Sud se poziva na član 47. Zakona, koji propisuje:

"1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva."

35. Sud se poziva i na član 27. Zakona, koji propisuje:

Član 27
Privremene mere

"Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu."

36. Sud, pored toga, uzima u obzir pravilo 36 (1) (b) Poslovnika, koje propisuje:

Pravilo 36
Kriterijum o prihvatljivosti

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

...

b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke."

37. U ovom slučaju, Sud opaža da je Kancelarija glavnog državnog tužioca obavestila podnosioca zahteva da je primio njegovu inicijativu i da je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti.

38. Sud primećuje da na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, od pojedinaca se ne traži da iscrpe diskreciona ili vanredna sredstva kao što je preispitivanje odluke ili ponavljanje postupka (vidi: *Çinar protiv Turske i Prystavka protiv i Ukrajine*). Takođe, pojedinci nisu obavezni da iscrpe pravna sredstva čije izjavljivanje zavisi od diskrecionih ovlašćenja državnih službenika i koja zbog toga nisu direktno dostupna podnosiocu (vidi: na primer *Tanase protiv Moldavije* [VV], stav 122).

39. Međutim, Sud takođe podseća da je već utvrdio u svojoj sudskoj praksi da ako su postupci u toku pred redovnim sudovima tada se zahtev podnosilaca smatra preuranjenim (vidi: na primer, rešenje o neprihvatljivosti u pojedinačnim slučajevima br. KI23/10, KI32/11, KI113/12, KI114/12, KI07/13 i KI58/13).

40. U tom smislu, Sud želi da naglasi da je obrazloženje za iscrpljivanja pravnih sredstava da obezbedi javnim organima, uključujući sudove, mogućnost da spreče ili isprave navodnu povredu Ustava. Pravilo je zasnovano na pretpostavci da pravni poredak Kosova obezbedi delotvorno pravno sredstvo za zaštitu od povrede ustavnih prava (vidi:*mutatis mutandis,* ESLjP, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, presuda od 28. jula 1999. godine).

41. Sud primećuje da zahtev pokreće važna pitanja koja se odnose na proceduralni legitimitet strana u sporu i saslušanje svedoka. Međutim, na osnovu principa supsidijarnosti, Sud je obavezan da omogući i da prednost redovnim sudovima da razmotre ova pitanja. U tom smislu, Sud uzima u obzir činjenicu da je državni tužilac usvojio zahtev podnosioca da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti (za detaljnije objašnjenje principa supsidijarnosti vidi slučaj br. KI08/11, rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda Republika Kosovo od 10. maja 2012. godine, stavovi 46 i 47 i druge reference citirane u toj odluci).

42. Sud smatra da - uprkos postupcima koji su u toku pred redovnim sudovima i bez prejudiciranja tih postupaka -ništa ne sprečava podnosioca zahteva da u budućnosti ponovo podnese ustavni zahtev u zakonskom roku od četiri meseca od dana kada primi pravosnažnu odluku u svom slučaju od strane redovnih sudova.

43. Shodno tome, zahtev podnosioca je preuranjen i treba da se proglasi neprihvatljivim, na ustavnim osnovama, kao što je propisano članom 113.7 Ustava, predviđeno članom 47. Zakona i dalje precizirano u pravilu36 (1) (b) Poslovnika.

Zahtev za privremenom merom

44. Podnosilac zahteva je tražio uvođenje privremene mere, jer su odluke redovnih sudova, između ostalog, donete u suprotnosti sa načelom jednakosti oružja, neustavne su i on će pretrpeti nepopravljivu štetu.

45. Sud se poziva na pravilo 55 (4) Poslovnika, koje propisuje:

> *"[...] Veće za razmatranje pre davanja preporuke za odobrenje zahteva za uvođenje privremenih mera utvrđuje da:*
>
> > *(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;*

46. Kao što je gore navedeno, zahtev je preuranjen i nema *prima facie* slučaja. Shodno tome, zahtev za privremenu meru treba da odbije, kao neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113. 7 Ustava, članovima 27 i 47. Zakona i pravilima 36 (1) (b) i 55 (4) Poslovnika, 14. decembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA ODBIJE zahtev za privremenu meru;

III. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;

IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI96/16, podnosilac zahteva: Shaha Salihu-Fetahu, Ocena ustavnosti rešenja AC-I-0293 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda od 6. aprila 2016. godine

KI96/16, rešenje o neprihvatljivosti od 15. novembra 2016. godine, objavljeno 7. marta 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, civilno pitanje, pravo na pravično suđenje, zahtev je očigledno neosnovan, neprihvatljiv zahtev*

U ovom slučaju, podnositeljka zahteva je tvrdila povredu svojih ustavnih prava, izazvanu od strane javnih organa i sudova kao posledica uskraćivanja prava da dobije sredstva od 20% od privatizacije društvenog preduzeća "Ramiz Sadiku".

Sud je u ovom slučaju primetio da se tvrdnje podnositeljke zahteva odnose na tumačenje i primenu odredbi procesnog prava u vezi sa zakonskim rokovima koji predviđaju pravo žalbe na osnovu Uredbe 2003/13 i Zakona o parničnom postupku. Sud je smatrao da su tvrdnje podnositeljke zahteva, kao takve, bile od prirode zakonitosti u nadležnosti redovnih sudova. Shodno tome, zahtev je proglašen očigledno neosnovan i neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI96/16

Podnosilac

Shaha Salihu-Fetahu

Ocena ustavnosti rešenja AC-I-0293 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda od 6. aprila 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Shaha Salihu-Fetahu (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), sa prebivalištem u selu Kačibeg, opština Podujevo.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava rešenje (AC-I-0293) Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda (u daljem tekstu: Žalbeno veće) za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. aprila 2016. godine.

3. Osporeno rešenje je uručeno podnositeljki zahteva 5. maja 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti rešenja (AC-I-0293) Žalbenog veća od 6. aprila 2016. godine, kojim se tvrdi povreda prava podnositeljke zahteva na dobit od 20% dela prihoda iz privatizacije društvenog preduzeća "Ramiz Sadiku". Podnositeljka zahteva nije precizirala koja su joj osnovna prava i slobode predviđene Ustavom navodno povređene.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i

pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 21. juna 2016. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 12. jula 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Ivan Čukalović.

8. Dana 21. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Posebnoj komori Vrhovnog suda.

9. Dana 7. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za predsedavajućeg Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je 9. septembra 2016. godine podneo ostavku na poziciju sudije Suda.

10. Dana 15. novembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu da proglasi zahtev neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

Pregled činjenica

11. Podnositeljka zahteva je od 1981. godine do 1990. godine bila radnica Društvenog preduzeća "Ramiz Sadiku". Godine 1990. je udaljena sa posla.

12. Dana 27. juna 2006. godine, Društveno preduzeće "Ramiz Sadiku" je privatizovano.

13. Prema obaveštenju objavljenom od strane Kosovske povereničke agencije (u daljem tekstu: KPA), sve žalbe u vezi sa privatizacijom Društvenog preduzeća „Ramiz Sadiku" su morale biti podnete do 31. avgusta 2007. godine.

14. Dana 6. decembra 2007. godine, podnositeljka zahteva je izjavila žalbu KPA, kojoj je priložila sve dokaze da bi utvrdila da je bila radnica preduzeća „Ramiz Sadiku". Prema podnositeljki zahteva, ona nikada nije dobila odgovor u vezi sa svojom žalbom.

15. Dana 7. marta 2009. godine, KPA je objavila konačnu listu zaposlenih sa legitimnim pravom na 20% od privatizacije preduzeća „Ramiz Sadiku". Na osnovu Uredbe br. 2000/13, konačna lista KPA je mogla da se ospori u roku od 20 (dvadeset) dana od dana objavljivanja, te da je ovaj rok bio predviđen da istekne 27. marta 2009. godine.

16. Dana 19. juna 2013. godine, podnositeljka zahteva je osporila konačnu listu KAP pri Posebnoj komori Vrhovnog suda, tvrdeći da je imala pravo na udeo u 20% od privatizacije preduzeća.

17. Dana 10. decembra 2015. godine, Specijalizovano veće Posebne komore Vrhovnog suda je rešenjem [SCEL-09-0001-C1237-C1274] odbacilo, kao neblagovremenu, žalbu podnositeljke zahteva.

18. Dana 25. januara 2016. godine, podnositeljka zahteva je izjavila žalbu Žalbenom veću, kojom je tražila preispitivanje žalbe koja je odbijena od strane Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda.

19. Dana 6. aprila 2016. godine, Žalbeno veće je [rešenje AC-I-0293] ostavilo na snazi rešenje [SCEL-09-0001-C1237-C1274] Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda.

20. U rešenju Žalbenog veća [rešenje AC-I-0293] u vezi sa žalbom podnositeljke zahteva je između ostalog obrazloženo:

> *"Žalilja C1268 Shaha Fetahu Salihu je 25. januara 2016. godine podnela žalbu protiv rešenja Specijalizovanog veća i tražila da bude uključena u konačnoj listi za legitimno pravo na 20%. Pored toga, u žalbi tvrdi da ima dovoljno dokaza da je radila u DP „Ramiz Sadiku" od 1981. godine do 1990. godine, i nije u redu da joj se uskrati pravo na 20%. U žalbi nije dala nikakvo objašnjenje za propuštanje zakonskog roka za osporavanje konačne liste.*
> *(...)*
> *U slučaju ovih žalilaca, u nijednoj žalbi koja je bila van roka nije mogao da se primeni član 130.3 ZPP-a da bi se dozvolilo vračanje u prethodno stanje da su se žalbe žalilaca mogle razmatrati za vračanje u prethodno stanje, jer prema ovoj zakonskoj odredbi samo u roku od 60 dana može da se traži vračanje u prethodno stanje, a u slučaju ovih žalilaca je prošlo nekoliko godina nakon zatvaranja roka za osporavanje konačne liste."*

Navodi podnosioca

21. Podnositeljka zahteva tvrdi da su joj rešenjem [AC-I-0293] Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda od 6. aprila 2016. godine povređena prava garantovana Ustavom, zbog uskraćivanja prava da dobije naknadu od 20% od privatizacije Društvenog preduzeća „Ramiz Sadiku". U vezi sa tvrdnjama o kršenju njenih prava, podnositeljka zahteva nije precizirala neki član Ustava.

22. Pored toga, podnositeljka zahteva traži od Suda *"da se uključi u konačni spisak od 20 % od privatizacije preduzeća Ramiza Sadiku."*

Prihvatljivost zahteva

23. Sud će razmotriti da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

24. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. stavove 1. i 7. Ustava [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane], koji propisuje:

> *"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *(...)*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

25. Pored toga, Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

26. Sud se poziva i na pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, koje propisuje:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(...)
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
(...)
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava."
(...)

27. Kao prvo, Sud podseća da podnositeljka zahteva osporava rešenje AC-I-0293 Žalbenog veća od 6. aprila 2016. godine za pitanja koja se odnose na KAP, tvrdeći da joj je istim povređeno pravo da dobije naknadu od 20% od privatizacije Društvenog preduzeća „Ramiz Sadiku".

28. Sud podseća da podnositeljka zahteva nije izričito pomenula neki član Ustava niti Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLjP) u vezi sa tvrdnjama o povredi svojih prava. Međutim, Sud opaža da se u suštini tvrdnje podnositeljke zahteva odnose na navodnu povredu prava na pravično suđenje.

29. Sud opaža da se tvrdnje podnositeljke zahteva konkretno odnose samo na tumačenje i primenu odredaba procesnog prava u vezi sa zakonskim rokovima koji propisuju pravo na podnošenje žalbe prema Uredbi 2003/13 i Zakonu o parničnom postupku. Tvrdnje podnositeljke zahteva, kao takve, zapravo pokreću pitanje zakonitosti i spadaju u delokrug redovnih sudova.

30. U tom pogledu, Ustavni sud ponavlja da nije sud utvrđivanja činjenica i da je pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u potpunoj nadležnosti redovnih sudova, dok je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom. Shodno tome, Ustavni sud ne može da deluje kao sud četvrtog stepena (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske,* br. 2189/93, ESLjP, presuda od 16. septembra 1996. godine, st. 65, vidi i: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

31. Šta više, nije dužnost Ustavnog suda da svojom ocenom činjenica zameni ocenu redovnih sudova i, kao opšte pravilo, to je zadatak navedenih sudova da ocene dokaze koji su im dostavljeni. Ustavni sud može samo da razmotri da li su postupci u redovnim sudovima uopšteno bili sprovedeni na takav način da je podnositeljka zahteva dobila pravično suđenje (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije za ljudska prava od 10. jula 1991. godine).

32. Sud smatra da zahtev podnositeljke ne dokazuje da su odgovarajuća veća Posebne komore Vrhovnog suda postupila na proizvoljan i nepravičan način. Štaviše, Sud smatra da na osnovu činjenica konkretnog predmeta koje proizilaze iz predočenih dokumenata i navoda podnositeljke zahteva, Specijalizovano veće i Žalbeno veće Posebne komore su dali detaljna

i jasna obrazloženja o odlučivanju predmeta, uključujući i razloge na osnovu kojih su odbacili žalbu podnositeljke kao neblagovremenu.

33. Sud posebno podseća na činjenicu da podnositeljka zahteva nije pružila relevantne argumente kojima bi opravdala svoje tvrdnje da je na bilo koji način došlo do povrede ustavnih prava..

34. Činjenica da se podnositeljka zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne daje joj za pravo da pokrene argumentovan zahtev o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLjP, presuda od 26. jula 2005. godine).

35. U ovim okolnostima, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije potkrepila dokazima, niti je dovoljno obrazložila svoju tvrdnju o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovanim Ustavom i EKLjP, jer činjenice koje je iznela ni na jedan način ne ukazuju na to da su joj redovni sudovi uskratili ta prava.

36. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim, u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b) kao i 56 (2) Poslovnika o radu, dana 27. februara 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI82/16, podnosilac zahteva: Đeljalj Kazagić, Ocena ustavnosti presude Pml. br. 13/2016 Vrhovnog suda Republike Kosova od 10. februara 2016. godine

KI82/16, rešenje o neprihvatljivosti od 1. marta 2017. godine, objavljeno 7. marta 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, krivično pitanje, pravo na pravično suđenje, jednakost pred zakonom, prava optuženog, zahtev je očigledno neosnovan, neprihvatljiv zahtev*

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je tvrdio povredu svojih prava garantovanih članovima 24, 27, 29, 30, 31 i 33. Ustava uzrokovanih redovnim sudovima zbog jednostranog postupanja sudskog veća, nejednakog tretiranja (rodna diskriminacija), nezakonitog zatvaranja u sudskom pritvoru, nemogućnost da se protivi izjavama svedoka i kazni van zakonskih odredbi.

Sud je u ovom slučaju zaključio da se podnosilac zahteva jednostavno nije složio sa ishodom slučaja i predložio mu da vidi slučaj KI125/11, Shaban Gojnovci, rešenje o neprihvatljivosti od 28. maja 2012. godine, stav 28. U zaključku, uzimajući u obzir sve gore navedene zaključke, Sud je smatrao da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima svoje tvrdnje o povredi ljudskih prava i osnovnih sloboda garantovanih Ustavom, jer činjenice koje je izneo ni na jedan način ne pokazuju da su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom. Shodno tome, zahtev je na ustavnoj osnovi očigledno neosnovan i morao je da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (2) (b) i (d) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI82/16

Podnosilac

Đeljalj Kazagić

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 13/2016 Vrhovnog suda Republike Kosova od 10. februara 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Đeljalj Kazagić (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), stanovnik Mitrovice.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Pml. br. 13/2016 Vrhovnog suda od 10. februara 2016. godine (u daljem tekstu: osporena odluka).

3. Osporenu odluku je primio podnosilac zahteva 1. marta 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom se tvrdi povreda prava garantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 27. [Zabrana mučenja, surovog neljudskog ili ponižavajućeg postupanja], 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], i 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosova br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosova (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 24. maja 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosova (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 14. juna 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.

8. Dana 8. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Kopija zahteva je poslata Vrhovnom sudu.

Pregled činjenica

9. Dana 3. juna 2013. godine, podnosilac zahteva je nalogom nadležnih organa uhapšen i zadržan 48 časova.

10. Dana 5. juna 2013. godine, pretpretresni sudija Osnovnog suda u Mitrovici je podnosiocu zahteva izrekao meru sudskog pritvora u vremenskom trajanju od 30 (trideset) dana, nakon osnovane sumnje da je isti izvršio nekoliko krivičnih dela.

11. Podnosilac zahteva je bio radnik organizacije Ujedinjenih nacija sa misijom na Kosovu (u daljem tekstu: UN). Prema Uredbi UNMIK-a 2000/47, osoblje UN-a, uključujući i lokalno osoblje uživa imunitet od hapšenja i zatvaranja. Iz tog razloga, 23. juna 2013. godine, glavni državni tužilac je na osnovu Zakona br. 03/L-033 o statusu, imunitetu i privilegijama diplomatskih i konzularnih misija, preko Ministarstva inostranih poslova, tražio od Specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN sa misijom na Kosovu, da podnosiocu zahteva ukine imunitet da bi sud nastavio sa suđenjem njegovog slučaja PP. br. 58/13.

12. Dana 3. jula 2013. godine, Specijalni predstavnik generalnog sekretara UN-a sa misijom na Kosovu je obavestio glavnog državnog tužioca da je generalni sekretar UN-a doneo odluku o ukidanju imuniteta podnosiocu zahteva zbog slučaja PP. br. 58/13 pokrenutog protiv njega pred Osnovnim sudom u Mitrovici.

13. Dana 31. marta 2014. godine, tužilac stvari je pred Osnovnim sudom u Mitrovici protiv podnosioca zahteva podigao 9 (devet) optužnica zbog osnovane sumnje da je izvršio krivična dela u suprotnosti sa članom 198, stav (1) u vezi sa stavom (5), podstavom (3); članom 201, stav (4) u vezi sa stavom (1) i članom 20; članom 195, stav (4) u vezi sa stavom (1); članom 198, stav (1) u vezi sa stavom (5), podstavom (3) i (4); članom 193, stav (4) u vezi sa stavom (2) podstavom (2); članom 193, stavom (3) podstavom (4); članom 195, stav (2) podstav (2) i (3) u vezi sa članom 20; članom 193, stav (2) podstav (3); i članom 241, stav (3) KZK.

14. Dana 12. februara 2015. godine, Osnovni sud u Mitrovici je doneo presudu P. br. 42/14, kojom je podnosioca zahteva proglasio nevinim za optužbu 3, 4, 5, 6 i 9, dok ga je proglasio krivim za optužbu 1, 2, 7 i 8, i kaznio jedinstvenom kaznom zatvora u vremenskom trajanju od 14 (četrnaest) godina.

15. Dana 7. aprila 2015. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu na presudu Osnovnog suda u Mitrovici Apelacionom sudu u Prištini, zbog bitnih povreda krivičnog postupka,

pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona i odluke o meri kazne.

16. Dana 7. septembra 2015. godine, Apelacioni sud u Prištini je (odluka PAKR. br. 220/15), delimično usvojio kao prihvatljivu žalbu podnosioca zahteva u vezi sa odlukom o kazni, tako što je promenio jedinstvenu meru kazne zatvora sa 14 (četrnaest) na 11 (jedanaest) godina. U drugim delovima, odluka Osnovnog suda u Mitrovici je ostala nepromenjena.

17. Neodređenog datuma, opunomoćeni zastupnik podnosioca zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu zbog bitnih povreda zakonika o krivičnom postupku i krivičnog zakonika.

18. Dana 22. decembra 2015. godine, zahtev za zaštitu zakonitosti je podneo i podnosilac zahteva.

19. Dana 6. januara 2015. godine, Vrhovni sud je (odluka Pml. br. 268/2016) odbio, kao neosnovan, zahtev opunomoćenog zastupnika za zaštitu zakonitosti i obrazložio da odluke nižestepenih sudova nisu zahvaćene bitnim povredama procesnog i materijalnog prava. Pored toga, ovaj sud je zaključio:

> *(...)*
> *Zaključke prvostepenog suda u vezi sa tokom događaja i pravnu kvalifikaciju krivičnog dela, dakle da su u postupcima osuđenog ispunjeni svi subjektivni i objektivni elementi krivičnih dela za koje je proglašen krivim, koje je potvrdio i drugostepeni sud očemu su dati potrebni činjenični i pravni razlozi, a i u vezi sa tvrdnjama iz žalbe branilaca osuđenog, kao pravične i zakonite prihvata i ovaj sud, jer je pravilno primenjen krivični zakon isključujući krivično delo iz tačke 2 izreke presude zašta su gore dati razlozi u ovoj presudi.*
> *(...)*

20. Dana 10. februara 2016. godine, Vrhovni sud je doneo odluku Pml. br. 13/2016 kojom je zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti odbijen kao neosnovan. Pored toga, Vrhovni sud je zaključio sledeće:

> *„(...)*
> *U stvari, osuđeni je ovim pravnim sredstvom samo ponovio tvrdnje koje je izneo u žalbi protiv prvostepene presude, on se u ovom zahtevu više poziva na činjenice, način na koji su utvrđeni i oceni dokaza, u većem delu zahteva se bavi tumačenjem i komentarima odredaba zakona, kao i citiranjem određenih delova zapisnika sa sudske rasprave, dok uopšte ne objašnjava koje su konkretne povrede koje tvrdi u zahtevu za zaštitu zakonitosti.*
> *(...).“*

Navodi podnosioca

21. Podnosilac zahteva tvrdi da je žrtva povreda osnovnih ljudskih prava izazvanih od strane javnih organa i sudova.

22. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi povredu sledećih ustavnih prava:

i. Povredu člana 24. stav 1 i 2 Ustava, tvrdeći da je diskriminisan na osnovu pola, jer je sudsko veće uzelo kao poverljivu izjavu oštećene S.N. i svedoka N.T., jer one pripadaju ženskom polu;

ii. Povredu člana 27. Ustava, tvrdeći da je hapšenje od strane organa policije, istražne faze i suđenje protiv njega uticalo *"na njegovu psihičku snagu fizički nestabilnu*". Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da je pritisak koji je izazvan usled mnogih povreda Zakonika o krivičnom postupku Kosova (ZKPK) i KZK-a dobio oblik *"Mučenja, surovog neljudskog i ponižavajućeg postupanja";*

iii. Povredu člana 29.4 Ustava, tvrdeći da je nezakonito bio u sudskom pritvoru od momenta hapšenja od strane organa policije do pojavljivanja pred pretpretresnim sudijom. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da je i držanje u sudskom pritvoru mesec dana dok je uživao imunitet kao lokalni radnik UN-a u Misiji na Kosovu nezakonito;

iv. Povredu člana 30.3 Ustava, tvrdeći da mu je predsednica sudskog veća uskratila pravo da se brani protiv optužbi podignutim od strane tužioca stvari, kao i pravo da komentariše i ospori izjave i dokaze svedoka;

v. Povredu člana 31. Ustava, tvrdeći da su povređene odredbe člana 19, stav 1, tačke 1.8, 1.9 i 1.12 ZKPK-a, jer je način na koji je izrađena optužnica od strane tužioca stvari u suprotnosti sa zakonom; i sud je izbegavao oslobađajuće dokaze koji su išli u njegovu korist;

vi. Povredu člana 33, stavovi 2 i 3 Ustava, tvrdeći da je visina kazne u vezi sa optužbom br. 8 (osam) prevazišla meru koja je predviđena krivičnim zakonom i nije u proporciji sa krivičnim delom, jer je sud pogrešno primenio član 193.1 KZK-a, prema kome se predviđa kazna zatvorom u vremenskom trajanju od 2(dve) do 10 (deset) godina, umesto da primeni član 194. KZK-a, koji predviđa kaznu od 6 (šest) meseci do 5 (pet) godina.

Prihvatljivost zahteva

23. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

24. Na osnovu spisa predmeta, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana u smislu člana 113. Ustava; da je iscrpeo sva delotvorna pravna sredstva na raspolaganju u skladu sa uslovima člana 113.7 Ustava; da je ispunio uslov roka od 4 (četiri) meseca koji je propisan članom 49. Zakona; da je tačno precizirao navodne ustavne povrede i osporene odluke javnih organa kojima tvrdi povrede prava i sloboda garantovane Ustavom.

25. Pored toga, Sud uzima u obzir uslov propisan pravilom 36 (1) (d) Poslovnika, koje propisuje:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(...)
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

26. Na osnovu gore navedenog pravila, Sud u nastavku ocenjuje da li su tvrdnje podnosioca zahteva o povredi osnovnih prava i sloboda garantovana Ustavom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP) očigledno osnovana.

Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva u tački (i)

27. S tim u vezi, Sud uzima u obzir član 24. Ustava u vezi sa članom 14. EKLjP:

Član 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava:

1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.
2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.
(...)

Član 14. [Zabrana diskriminacije] EKLjP:

"Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status".

28. Sud pre svega želi da podseti da, kao opšte pravilo, jednakost pred zakonom podrazumeva jednakost pojedinaca koji se nalaze u jednakim uslovima i njihovo pravo na jednaku zaštitu zakonom bez ikakve diskriminacije. Međutim, jednakost pred zakonom ne znači da se za jednog pojedinca ili kategoriju lica koji su u objektivno različitim uslovima ima isti tretman i rešenje.

29. Sud u okolnostima podnosioca zahteva ističe da jednakost pred zakonom treba da se shvati kao pravo strane u postupku, koja se nalazi pred sudskim procesom na razmatranju, koja očekuje korektan, nepristrasan tretman sa jednakim mogućnostima korišćenja pravnih sredstava, bez obzira na lični ili pravni status koji on ili ona ima kao parničar.

30. Pored toga, praksa Evropskog suda za ljudska prava (ESLjP), objašnjava da, prema smislu člana 14. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLjP), diskriminatorni tretman se smatra samo onda kada *"je bez objektivnog i racionalnog opravdanja",* što znači da ne prati*"legitimni cilj",*ili kada takav tretman nema opravdan odnos proporcionalnosti *"između korišćenih sredstava i cilja koji se postiže"* (vidi, na primer: suđenje od 28. maja 1985. Godine u stvari *Abdulaziz, Cabalesi Balkandali protiv Ujedinjenog kraljevstva,* serija A, br. 94, stav 78).

31. U tom smislu, Sud, uzimajući u obzir gore navedenu razradu u vezi sa pravima koja proizilaze iz člana 24. Ustava i člana 14. EKLjP, smatra da nijedan od testova traženih ovim konkretnim odredbama ne opravdavaju tvrdnju podnosioca zahteva o povredi ovog osnovnog prava. To jer, podnosilac zahteva nije uspeo da potkrepi dokazima svoje tvrdnje i dalje argumentuje kako je i zašto sudsko veće pokušavalo da postigne nezakoniti cilj da ga tretira nejednako u odnosu na druge parničare, odnosno oštećenu S.N. i svedoka N.Z., samo jer su one pripadale ženskom polu, kojem je pripadala i predsednica sudskog veća.

32. Shodno tome, Sud na ustavnim osnovama tvrdnju podnosioca zahteva o povredi jednakosti pred zakonom smatra kao očigledno neosnovanom.

Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva u tački (ii)

33. Sud uzima u obzir član 27. Ustava u vezi sa članom 3. EKLjP:

> Član 27 [Zabrana mučenja, surovog neljudskog ili ponižavajućeg postupanja] Ustava *„1. Niko ne sme biti izložen mučenju, surovom neljudskom ili ponižavajućem postupanju“*.
>
> Član 3. [Zabrana mučenja] EKLjP: *"Niko ne sme biti podvrgnut mučenju, ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju."*

34. S tim u vezi, Sud ocenjuje da li tvrdnje podnosioca zahteva spadaju unutar uslova i svrhe člana 27. Ustava u vezi sa članom 3. EKLjP.

35. Sud primećuje da je praksa ESLjP u cilju člana 3 definisala da Konvencija i u najtežim okolnostima, kao što je borba protiv terorizma i organizovanog kriminala, apsolutno zabranjuje mučenje, surovo neljudsko iponižavajuće postupanje bez obzira na ponašanje žrtve. Prema ESLjP, neljudsko postupanje je prihvaćeno kao ponižavajuće samo kada je žrtvi ili žrtvama namerno prouzrokovano osećanje straha, uznemirenosti i inferiornosti, poniženja, razbijanja fizičke ili moralne stabilnosti ili kada ozbiljnost zloupotrebe podstiče žrtvu da deluje protiv svoje volje ili svoje savesti (vidi: između ostalog, slučaj: *Keenan protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 27229/95, § 120, ESLJP 2001-III, i *Ramirez Sanchez protiv Francuske* [CG], br. 59450/00, § 118, ESLjP 2006-IX).

36. Pored toga, ESLjP naglašava da, kako bi zloupotreba ušla u okvir člana 3. Konvencije, ona mora dostići minimalni nivo ozbiljnosti. Procena ovog nivoa će zavisiti od svih okolnosti slučaja, kao što su trajanje tretiranja, njegovi fizički ili mentalni efekti, u nekim slučajevima se uzima u obzir i pol, starost i zdravstveno stanje žrtve (vidi: *Irska protiv Ujedinjenog kraljevstva*, odluka od 18. januara 1978. godine, § 162, serija A br. 25).

37. Pored toga, ESLjP je istakao da tvrdnje o lošem tretmanu treba da se zasnivaju na dokazima i njihova ocena treba da se karakterizuje preko razumne sumnje (vidi, između ostalog: slučaj ESLjP, *Gök i Gülerprotiv Turske,* predstavka br. 74307/01, od 28. jula 2009. godine).

38. Dakle, u svetlu gore navedenih razrada, Sud smatra da nijedan od elemenata koji se traže prema članu 3. Konvencije nije ispunjen u slučaju podnosioca zahteva da bi se utvrdilo da je njegova tvrdnja o povredi osnovnih pravaustavno zasnovana. To, jer on nijednim dokazom nije dokazao da su organi policije ili istražni organi, ili bilo koji drugi organi pod službenim ovlašćenjem, delovali u suprotnosti sa uslovima iz člana 27 Ustava u vezi sa članom 3. EKLjP.

Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva u tački (iii)

39. Sud uzima u obzir član 29. Ustava u vezi sa članom 5. EKLjP:

Član 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava:

(...)
"4. Lice koje je lišeno slobode hapšenjem ili pritvorom, ima pravo na pravnu pomoć, kako bi se ocenila zakonitost hapšenja ili pritvaranja. Odluku će doneti sud u vrlo kratkom roku i ukoliko je hapšenje ili pritvor nezakonito, narediće se oslobađanje lica".
(...)

Član 5. EKLjP:

„Svako ima pravo na slobodu i bezbednost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sledećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:
(...)
c. u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično delo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se predupredilo izvršenje krivičnog dela ili bekstvo po njegovom izvršenju".

40. U tom smislu, Sud će oceniti da li tvrdnje podnosioca zahteva spadaju unutar smisla člana 29. Ustava u vezi sa članom 5. EKLjP.

41. Prema praksi ESLjP, opšta svrha člana 5. EKLjP je da osigura da se nikome ne treba proizvoljno uskratiti sloboda (vidi: *Assanidze protiv Gruzije, zahtev br*. 71503/01, presuda od 8. aprila 2004. godine). Pored toga, član 5. EKLjP zahteva da svako lišavanje slobode *"bude u skladu sa postupkom propisanim zakonom".*

42. Što se tiče ove tvrdnje, Sud primećuje da je podnosilac zahteva prvo obavešten od strane nadležnih organa o razlogu hapšenja i zatvaranja, a zatim o odluci suda, unutar roka koji je propisan zakonom i Ustavom mu je određena mera sudskog pritvora u vremenskom trajanju od 30 (trideset) dana. Dakle, u tom smislu, ne može se reći da su postupci nadležnih organa u vezi sa hapšenjem i držanjem podnosioca zahteva u sudskom pritvoru u suprotnosti sa svrhom i uslovima iz člana 29. Ustava, u vezi sa članom 5. EKLjP.

43. Dok, što se tiče imuniteta, Sud primećuje da je zahtev za ukidanje imuniteta podnosiocu zahteva zasnovan na zakonu, odnosno na članu 7. Zakona br. 03/L-033, koji navodi: "*Imunitet propisan u članovima 5 i 6 ovog Zakona može da odrečen samorukovodila misije... izričitom pisanom saglasnošću...".* Prema članu 5. ovog Zakona, kategorija pojedinaca koji su deo lokalnog osoblja u diplomatskim ili konzularnim misijama "*...uživa imunitet na krivični i građanski postupak za radnje koje su izvršili i reči koje su izgovorili i napisali u zvaničnom svojstvu".*

44. Sud primećuje da je podnosilac zahteva uhapšen i zadržan od strane nadležnih organa nalogom tužioca stvari zbog osnovane sumnje da je izvršio nekoliko krivičnih dela, gde je za četiri proglašen krivim i osuđen. Sud opaža da priroda krivičnih dela za koje se on optužuje spada van delokruga i njegovih službenih odgovornosti kao radnika UN-a sa Misijom na Kosovu, stoga se ne može reći da je držanje u sudskom pritvoru u suprotnosti

sa uslovima iz člana 29. Ustava, u vezi sa članom 5. Konvencije, sve dok su organi delovali u skladu sa postupkom koji je predviđen zakonom.

45. Pored toga, Sud naglašava da imunitet ne može da služi pojedincima kao pravo da izbegnu krivično gonjenje i odgovornost za krivična dela koja su kažnjiva zakonom.

Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva u tački (iv)

46. Sud se poziva na član 30.3 Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP:

Član 30. [Prava optuženog] Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP:

"Svako ko je optužen za krivično delo uživa sledeća minimalna prava::
(...)
(3) da ima dovoljno vremena i sredstava za pripremanje svoje odbrane;

Član 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLjP:

„1. *Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.*
(...)
3. Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:
a. da u najkraćem mogućem roku, podrobno i na jeziku koji razume, bude obavešten o prirodi i razlozima za optužbu protiv njega:
b. da ima dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane;
c. da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili, ako nema dovoljno sredstava da plati za pravnu pomoć, da ovu pomoć dobije besplatno kada interesi pravde to zahtevaju;
d. da ispituje svedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispitaju i da se obezbedi prisustvo i saslušanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svedoče protiv njega;
e. da dobije besplatnu pomoć prevodioca ako ne razume ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu".

47. S tim u vezi, Sud primećuje da je podnosilac zahteva iste tvrdnje pokrenuo i pred Vrhovnim sudom, koji je u svojoj odluci Pml. br. 13/2016 od 10. februara 2016. godine obrazložio: "*Ovu intervenciju predsednika sudskog veća ovaj sud ocenjuje da je bila u cilju da orijentiše odbranu osuđenog na važnim činjenicama predmeta, dakle, ovde se nikako ne može govoriti o uskraćivanju podnošenja odbrane, čak štaviše, kada se zna da je osuđeni dva dana iznosio svoju odbranu bez ikakvih prepreka."*

48. Pored toga, na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da su se podnosilac zahteva i njegov opunomoćeni zastupnik suočili sa svedocima optužbe i imali su mogućnost da im postave pitanja i ospore njihove izjave (vidi, između ostalog: *Saïdi protiv Francuske*, odluka od 20. septembra 1993. godine, serija A br. 261-C, str. 56 § 43, i *A.M. protiv Italije*, br. 37019/97, § 25, ESLjP 1999 –IX).

49. U tom smislu, Sud smatra da je podnosiocu zahteva pružena potrebna mogućnost da iskoristi svoja prava da se brani u smislu člana 30 (3) Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije, stoga, i ovu tvrdnju Sud takođe smatra kao očigledno neosnovanom.

Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva u tački (v)

50. S tim u vezi, Sud se poziva na član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP:

„1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.
4. Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.
5. Svako ko je optužen za krivično deo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.
6. Besplatna pravna pomoć će se omogućiti svim licima koja za to nemaju dovoljno sredstava, ako je takva pomoć neophodna za obezbeđivanje efikasnog pristupa pravdi. 7. Sudski postupci koji se odnose na maloletnike se regulišu zakonom, poštujući posebne uredbe i procedure za maloletnike”.

51. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdnje o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje povezuje sa zakonitošću izrade optužnice od strane tužioca stvari, aludirajući na povredu odredaba člana 19, stav 1 tačke 1.8, 1.9, i 1.12 ZKPK; i da sudovi nisu uzeli u obzir oslobađajuće dokaze koji su išli u njegovu korist.

52. Sud primećuje da tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa zakonitošću izrade optužnice od strane tužioca stvari pokreću pitanje zakonitosti i kao takve spadaju u delokrug i nadležnost redovnih sudova. Kao pravilo, tumačenje zakona je isključivo pitanje za redovne sudove. Međutim, kada je odluka redovnog suda očigledno proizvoljna, Sud može i mora da je razmotri (vidi: *Sisojeva i drugi protiv Letonije* [VV], zahtev br. 60654/00, presuda od 15. januara 2007. godine, stav 89).

53. Dok, u vezi sa tvrdnjom podnosioca zahteva da sudovi nisu uzeli u obzir oslobađajuće dokaze, Sud podseća da je zadatak redovnih sudova da ocene dokaze koje imaju na raspolaganju. Ustavni sud može samo da razmotri da li su postupci pred redovnim sudovima uopšteno sprovedeni tako da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).

54. U tom smislu, Sud takođe podseća na praksu ESLjP koja navodi da se princip dokaza reguliše uglavnom iz pravila unutrašnjih zakona i da kao pravilo domaći sudovi treba da ocene dokaze koji se nalaze pred njima. Zadatak institucija Konvencije je da osigura da je proces gledano u celini, uključujući i način na koji su uzeti dokazi, bio pravilan. Ova prava zahtevaju da se optuženom pruži odgovarajuća i potrebna mogućnost da ospori i ispituje

svedoka protiv njega, bilo u momentu kada daje izjavu ili u nekoj kasnijoj fazi postupaka (vidi: *Saïdi protiv Francuske*, odluka od 20. septembra 1993. godine, serija A br. 261 – C, str. 56 § 43, i *A.M. protiv Italije*, br. 37019/97, § 25, ESLjP 1999 –IX).

55. Dakle, uzimajući u obzir gore navedene razrade, ne može se reći da redovni sudovi nisu postupali u skladu sa svojom dužnošću prema članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP.

Što se tiče tvrdnje o podnosioca zahteva u tački (vi)

56. Sud uzima u obzir član 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava:

> *"(...)*
> *2. Kazna koja je izrečena za neko krivično delo ne može biti strožija nego što je bila određena zakonom u vreme kada je delo počinjeno.*
> *3. Visina kazne ne sme biti u disproporciji sa krivičnim delom.*
> *(...)*

57. Sud primećuje da podnosilac zahteva povredu člana 33, stavovi 2 i 3 Ustava argumentuje činjenicom da visina kazne u vezi sa optužbom br. 8 (osam) prevazilazi kaznu propisanu krivičnim zakonom i da nije u proporciji sa krivičnim delom, jer je sud pogrešno primenio član 193.1 KZK, prema kome se predviđa kazna zatvora od 2 (dve) do 10 (deset) godina, umesto da primeni član 194 KZK, koji predviđa kaznu od 6 (šest) meseci do 5 (pet) godina zatvora.

58. Sud u stvari smatra da se ova tvrdnja odnosi na tumačenje i primenu odredaba krivičnog zakona. Stoga, Sud ponavlja da nije njegova dužnost da se bavi greškama u činjenicama i zakonu za koje se tvrdi da su počinjene od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su ti sudovi mogli povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Dužnost Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci pred redovnim sudovima bili pravični u celinu, uključujući i način na koji su uzeti dokazi (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva, br*. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).

59. U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuje relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis, Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], br. 30544/96, stav 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLjP] 1999-I).

60. U tom smislu, Sud tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 33. Ustava takođe smatra kao očigledno neosnovanim.

61. Na osnovu gore navedenog, Sud primećuje da se podnosilac zahteva jednostavno nije složio sa ishodom slučaja; međutim, neslaganje mu ne može poslužiti kao pravo da podnese argumentiran zahtev o povredi članova 24, 27, 29, 30, 31 i 33. Ustava (vidi: slučaj br. KI125/11, *Shaban Gojnovci,* rešenje o neprihvatljivosti od 28. maja 2012. godine, stav 28).

62. Kao zaključak, uzimajući kao osnov sve gore navedene razrade, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima svoje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom, jer činjenice koje je izneo ni na jedan način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom.

63. Shodno tome, zahtev je na ustavnim osnovama očigledno neosnovan i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (2) (b) i (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113. 7 Ustava, članovima 20 i 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b), kao i 56 (2) Poslovnika, 1. marta 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI103/15 podnosilac zahteva: Skender Vitia, ocena ustavnosti presude Pml. br. 88/2015 Vrhovnog suda od 29. aprila 2015. godine

KI103/15 rešenje o neprihvatljivosti od 17. januara 2017. godine, objavljeno 14. marta 2017. godine

Ključne reči*: Individualni zahtev, zahtev je očigledno neosnovan*

Predmetna stvar zahteva se odnosi na ocenu ustavnosti presude Pml. br. 88/2015 Vrhovnog suda od 29. aprila 2015. godine i tvrdnje podnosioca zahteva da mu je pravo garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava povređeno.

Sud je zaključio na osnovu iznetih činjenica i argumenata da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje navode i nije dokazao povredu prava zaštićenih Ustavom.

Sud je utvrdio da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, predviđene u Zakonu i dalje utvrđene u Poslovniku o radu i proglašen je neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI103/15

Podnosilac

Skender Vitia

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 88/2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 29. aprila 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Skender Vitia iz Ajvalije (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Pml. br. 88/2015 Vrhovnog suda od 29. aprila 2015. godine, kojom je odbijen njegov zahtev za zaštitu zakonitosti podnet protiv presude PKR. br. 1045/2013 Osnovnog suda u Prištini od 10. decembra 2014. godine i presude PAKR. br. 33/2015 Apelacionog suda u Prištini od 26. februara 2015. godine, kao neprihvatljiv.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar se odnosi na ocenu ustavnosti presude Pml. br. 88/2015 Vrhovnog suda od 29. aprila 2015. godine i tvrdnje podnosioca zahteva da mu je pravo garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava povređeno.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 22. [Procesuiranje podnesaka] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilom 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika.

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 29. jula 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Istog datuma, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

7. Dana 19. avgusta 2015. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.

8. Dana 17. januara 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 10. decembra 2014. godine, Osnovni sud u Prištini je presudom PKR. br. 1045/13 proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo primanje mita na osnovu člana 343 (3) Krivičnog zakonika Kosova (u daljem tekstu: KZK) i osudio ga na novčanu kaznu od 500,00 evra.

10. Osnovni sud je utvrdio da svi dokazi potvrđuju da je podnosilac zahteva, kako bi stekao materijalnu dobit, tražio i primio mito u iznosu od 10 (deset) evra.

11. Protiv ove presude, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu u Prištini i predložio da *"zbog kršenja suštinskih odredbi PKZK-a, kršenja Krivičnog zakona, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, odluke o kazni"* Apelacioni sud treba *"da osporenu presudu promeni i da se optuženi oslobodi od optužnice ili da se presuda poništi i predmet da se vrati na ponovno suđenje i ponovno odlučivanje*."

12. Dana 26. februara 2015. godine, Apelacioni sud je odlučio da presudom PAKR. br. 33/15 delimično usvoji žalbu podnosioca zahteva, preinačujući presudu Osnovnog suda u Prištini, zamenjujući novčanu kaznu kaznom zatvora (tako da se novčana kazna zameni kaznom zatvora, da se jedan dan u zatvoru računa kao 20 evra kazne).

13. Apelacioni sud je, *inter alia*, obrazložio "*Prvostepeni sud je u obrazloženju presude predstavio razloge za svaku tačku presude, predstavljajući na potpun i jasan način koje su činjenice potvrđene i iz kojih razloga ih smatra takvim."*

14. Apelacioni sud je, dalje, utvrdio da su *"tvrdnje optuženog da je prvostepeni sud na nepotpun i pogrešan način potvrdio činjenično stanje, neosnovane tvrdnje, jer prema nalazu ovog Suda, Prvostepeni sud je na potpun i na pravilan način potvrdio činjenično stanje*."

15. Nepoznatog datuma, branilac podnosioca je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu.

16. Podneskom KMLP. II. br. 67/2015 od 24. marta 2015. godine, državni tužilac je predložio da se zahtev za zaštitu zakonitosti odbaci, kao neosnovan.

17. Dana 29. aprila 2015. godine, Vrhovni sud je odbacio zahtev za zaštitu zakonitosti kao neprihvatljiv i obrazložio da: "*U konkretnom slučaju, zahtev za zaštitu zakonitosti je uložio advokat O. H. iz Prištine, dok pismeno ili usmeno ovlašćenje od osuđenog ne postoji u spisima predmeta.*"

18. Vrhovni sud je zaključio da "*Zbog gorepomenutih razloga, zahtev za zaštitu zakonitosti je odbijen kao neprihvatljiv [...].*"

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva, *inter alia*, tvrdi da "*je presuda oslonjena samo na izjavi oštećenog E. L., dok nije dokazano nijednim materijalnim dokazom da sam ja uzeo 10 (deset) evra od njega.*"

20. On, dalje, tvrdi da je "*prekršena odredba člana 31. Pravo na pravedno i nepristrasno suđenje Ustava Republike Kosovo, jer sud nije tražio da se utvrdi [krivično delo] materijalnim dokazima da sam zaista uzeo 10 (deset) evra od E. L.*"

21. Podnosilac zahteva traži od Suda da "*poništi sve ranije odluke i da se predmet ponovo sudi eliminišući prekršaje i poštujući garantovana prava ustavom, odnosno član 31.*"

Prihvatljivost zahteva

22. Sud mora prvo da ispita da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

23. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji propisuje:

> *"1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

24. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje: „*Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

25. Sud, dalje, uzima u obzir pravilo 36 (1) (d) [Kriterijum o prihvatljivosti] i pravilo 36 (2) (b) Poslovnika, koja propisuju:

> *"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *(...)*
> *(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *(...)*
> *(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava."*

26. Što se tiče ovog slučaja, Sud opaža da je podnosilac zahteva tražio da zaštiti svoja prava pred Osnovnim sudom u Prištini i Apelacionim sudom i podneo je zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu.

27. U svojoj presudi od 29. aprila 2015. godine, Vrhovni sud je naveo da: *"[...] U konkretnom slučaju, zahtev za zaštitu zakonitosti je uložio advokat O. H. iz Prištine, dok pismeno ili usmeno ovlašćenje od osuđenog* [podnosioca zahteva] *ne postoji u spisima predmeta. Zbog gorepomenutih razloga, zahtev za zaštitu zakonitosti je odbijen kao neprihvatljiv [...]."*

28. U ovom slučaju, Sud primećuje da je podnosilac zahteva nezadovoljan ishodom postupaka pred redovnim sudovima, naročito presudom Osnovnog suda u Prištini i Apelacionog suda, jer se žali na ocenu dokaza i utvrđivanje činjenica od strane ovih sudova.

29. U tom smislu, Sud smatra da tvrdnje podnosioca, koje su pomenute u zahtevu, pokreću pitanja zakonitosti, što spada u delokrug i u prerogativ redovnih sudova.

30. Sud ponavlja da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

31. Ustavni sud podseća da nije sud za utvrđivanje činjenica i da je tačno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u punoj nadležnosti redovnih sudova, dok je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima; stoga, ne može, da deluju kao „sud četvrtog stepena" (vidi: *Akdivar protiv Turske*, ESLjP, zahtev br. 21893, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; i: *mutatis mutandis*, slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

32. U ovom slučaju, Sud smatra da je podnosilac zahteva imao koristi od akuzatornog postupka, da je imao priliku da izvede argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj i ospori argumente i dokaze iznete protiv njega, da su svi argumenti i dokazi koji su bili relevantni za rešavanje njegovog slučaja propisno saslušani i ispitani od strane sudova i da su činjenični i pravni razlozi za osporenu odluku široko izloženi. Shodno tome, proizilazi da su postupci u celosti bili pravični (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, [VV], aplikacija br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29).

33. Pored toga, Sud primećuje da ne postoji ništa u ovom zahtevu što sugeriše da su dokazi uzeti nezakonito ili u suprotnosti sa odgovarajućim ustavnim odredbama.

34. U ovakvim okolnostima, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom, jer činjenice koje je izneo ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili pravo garantovano članom 31. Ustava, kako on tvrdi.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.1 i 7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (d) i (2) (b), i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 17. januara 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI106/16, podnosilac zahteva: Shaban Hasani, ocena ustavnosti presude AC-I-13-0148-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 31. marta 2016. godine

KI106/16, rešenje o neprihvatljivosti od 18. januara 2017. godine, objavljeno 20. marta 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, očigledno neosnovan*

Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju je donelo presudu AC-I-13-0148-A0001 od 31. marta 2016. godine, kojom je odbacilo kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva protiv presude Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju SCEL-09-0022 od 28. juna 2012. godine.

Podnosilac zahteva je, između ostalog, tvrdio da je Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju povredilo njegova prava koja su garantovana Ustavom, odnosno jednakost pred zakonom i pravo na pravično i nepristrasno suđenje, s obzirom da su redovni sudovi odbacili zahtev podnosioca da se uključi u spisak zaposlenih radi učešća u 20% prihoda ostvarenih od prodaje DP „Plantacioni“.

Sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio i dokazao svoju tvrdnju na ustavnim osnovima o povredi ljudskih prava i osnovnih sloboda koja su garantovana Ustavom. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI106/16

Podnosilac

Shaban Hasani

Ocena ustavnosti presude AC-I-13-0148-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 31. marta 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Shaban Hasani (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Kemajl Ademaj, advokat iz Uroševca.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu AC-I-13-0148-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 31. marta 2016. godine (u daljem tekstu: Žalbeno veće), koju je primio 13. aprila 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se tvrdi da su podnosiocu zahteva povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 12. avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 19. septembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 7. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću i Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP).

8. Dana 18. januara 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 18. maja 2005. godine, DP "Plantacioni" iz Uroševca je privatizovano.

10. Dana 18. avgusta 2007. godine, KAP je objavila konačni spisak zaposlenih koji imaju pravo na 20% prihoda od privatizacije DP „Plantacioni" iz Uroševca.

11. Dana 30. jula 2009. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv konačnog spiska Specijalizovanom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće), tražeći da bude uvršten u spisak zaposlenih sa legitimnim pravom da dobiju 20% sredstava ostvarenih iz privatizacije DP „Plantacioni" iz Uroševca.

12. Neodređenog datuma, KAP je podnela prigovor na žalbu, tražeći odbijanje žalbe i istakla da "*žalilac nije dostavio nikakav dokazni materijal da je bio radnik DP ili da je bio na platnom spisku u vreme privatizacije*".

13. Dana 28. juna 2012. godine, Specijalizovano veće je (presuda SCEL-09-0022) odbilo zahtev podnosioca, kao neosnovan. Pored toga, u presudi je dodato: *"Shaban HASANI (C.12.2) nije bio radnik u vreme privatizacije DP. [...] On nije mogao iznositi dokaze da se javio na posao ili da je vraćen na posao, našta se on oslanja, i nije uopšte bio radnik DP. [...] On nije ispunio uslove da ima legitimno pravo."*

14. Dana 14. avgusta 2013. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Žalbenom veću, tvrdeći da je Specijalizovano veće nepravično odlučilo o odbijanju žalbe.

15. Dana 31. marta 2016. godine, Žalbeno veće je (presuda AC-I-13-0148-A0001) odbilo žalbu, kao neosnovanu, i obrazložilo da su "*Ožalbeni navodi ovog žalioca neosnovani. Osim izjašnjenja za diskriminaciju, on nije priložio nijedan dokaz da je bio radnik ovog DP, ne zna se kada je zaposlen u DP, nema drugih podataka kada je otpušten. Zbog ovih razloga,*

Žalbeno Veće odbija njegovu žalbu kao neosnovanu i potvrđuje osporenu presudu u vezi sa ovim žaliocem."

Navodi podnosioca

16. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu presudom Žalbenog veća povređena ustavna prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], Ustava, kao i članom 6 [Pravo na pravično suđenje] EKLjP.

17. Podnosilac zahteva tvrdi da *"radnik osim da je bio diskriminisan od uprave DP i KAP, on je diskriminisan i od gore navedenih odluka Posebne komore [...] nije primljen u listu za 20% iako je njegova pozicija kako u pogledu činjeničnog stanja tako i onog pravnog, bila potpuno jednaka sa njegovim kolegama sa posla."*

18. Podnosilac zahteva, takođe, traži od Suda da oceni:

> *"Da li je u skladu sa odredbama Ustava Kosova i odredbama EKLjP-a, ako jedan javni autoritet, u ovom slučaju uprava DP „Plantacioni", KAP i Posebna komora, ne tretira jednu osobu jednako sa ostalim osobama ako su činjenične i pravne okolnosti između stranaka potpuno slične ili identične?*
>
> *Da li je obezbeđeno Shabanu Hasaniju u konkretnom slučaju, pravično i nepristrasno suđenje u Posebnoj komori, koja je odbila pravo žalioca Shaban Hasani, dok je ovo pravo njegovim kolegama sa radnog mesta, priznala, iako su oni bili u potpuno istim situacijama [...]?."*

Prihvatljivost zahteva

19. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

20. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. Ustava, koji propisuje:

> *"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *(...)*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

21. Sud se poziva i na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji propisuje:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

22. Sud u nastavku uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, koje propisuje:

> *"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi: (d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju."

23. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ispunio proceduralne uslove člana 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva, Sud u nastavku treba da oceni da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane u članu 48. Zakona i uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 36 Poslovnika.

24. U ovom slučaju, Sud primećuje da su redovni sudovi odbili zahtev podnosioca da se uvrsti u spisak zaposlenih da dobije deo od 20% prihoda od prodaje DP „Plantacioni".

25. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i člana 6 [Pravo na pravično suđenje] EKLjP, podnosilac zahteva tvrdi da "*nije primljen u listu za 20% iako je njegova pozicija kako u pogledu činjeničnog stanja tako i onog pravnog, bila potpuno jednaka sa njegovim kolegama [...].*"

26. Sud ocenjuje da je Žalbeno veće posebno razradilo i obradilo glavne tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa pogrešnom konstatacijom činjeničnog stanja i pogrešnom primenom materijalnog prava.

27. U tom smislu, Sud se poziva na presudu AC-I-13-0148-A0001 Žalbenog veća od 31. marta 2016. godine koje ističe: "*Kao opšte pravilo je da, zaposleni bude na platnoj listi preduzeća na dan privatizacije, sa tri godine iskustva minimalno. Tako da, ako jedan radnik nije bio na platnoj listi preduzeća na dana privatizacije, ne može se uključiti na listi radnika sa legitimnim pravima [...].*"

28. U presudi se u nastavku dodaje da "*Osim izjašnjenja za diskriminaciju, on nije priložio nijedan dokaz da je bio radnik ovog DP, ne zna se kada je zaposlen u DP, nema drugih podataka kada je otpušten. Zbog ovih razloga, Žalbeno Veće odbija njegovu žalbu kao neosnovanu i potvrđuje osporenu presudu u vezi sa ovim žaliocem.*"

29. Sud naglašava da nezadovoljstvo podnosioca zahteva odlukom nije dovoljno da se pokrene uverljiv zahtev o ustavnoj povredi prava na pravično suđenje. Kada se tvrdi ustavna povreda, podnosilac zahteva treba da podnese ubedljive i nesporne argumente da potkrepi svoju tvrdnju da bi zahtev bio osnovan (vidi: rešenje o neprihvatljivosti KI198/13, podnosilac zahteva*: Kosovska agencija za privatizaciju*, Ustavni sud Republike kosovo od 30. juna 2014. godine).

30. Sud smatra da podnosilac zahteva nije podneo dovoljno dokaza o povredi člana 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava, gde tvrdi da je diskriminisan u odnosu na svoje kolege na istim pozicijama.

31. Shodno tome, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje, niti je dostavio neki *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLjP (vidi: slučaj KI19/14 i KI21/14, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri od Mehdi Syla*, Ustavnog suda Republike Kosovo, ocena ustavnosti rešenja CA. br. 2129/2013 Apelacionog suda Kosova od 5. decembra 2013. godine i rešenja CA br. 1947/2013 Apelacionog suda Kosova od 5. decembra 2013. godine).

32. Stoga, zahtev je na ustavnim osnovama očigledno neosnovan i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, 18. januara 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI73/15 i KI 85/15 podnosioci zahteva: Hysni Gashi i Ali Rashani, ocena ustavnosti presude Rev. br. 346/2014 Vrhovnog suda od 24. marta 2015. godine, koja im je uručena 5. maja 2015. godine

KI73/15 i KI 85/15 rešenje o neprihvatljivosti od 17. januara 2017. godine, objavljeno 20. marta 2017. godine

Ključne reči*: Individualni zahtev, pravo na rad, zahtev je očigledno neosnovan*

Ocena ustavnosti dve presude Vrhovnog suda Kosova: presude Rev. br. 346/2014 od 2.4 marta 2015. godine i presude Rev. br. 349/2014 od 3. februara 2015. godine

Predmetna stvar zahteva KI73/15 i KI85/15 je bila ocena ustavnosti dve presude Vrhovnog suda, kojima su navodno povređena prava i slobode podnosioca zahteva, koje su garantovana članom 21. (Opšta načela), članom 22. (Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata), članom 24. (Jednakost pred zakonom), članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), članom 32. (Pravo na pravno sredstvo), članom 49. (Pravo na Rad i Obavljanje Profesije), i članom 54. (Sudska Zaštita Prava) Ustava Republike Kosovo i članovima 6. i 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud je zaključio na osnovu iznetih činjenica i argumenata da podnosioci zahteva nisu potkrepili svoje tvrdnje i nisu dokazali povredu prava zaštićenih Ustavom.

Sud je utvrdio da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, predviđene u Zakonu i dalje utvrđene u Poslovniku o radu i proglašen je neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučajevima br. KI73/15 i KI85/15

Podnosioci

Hysni Gashi i Ali Rashani

Zahtev za ocenu ustavnosti dveju presuda Vrhovnog suda Kosova i to: presude Rev. br. 346/2014 od 24. marta 2015. godine i presude Rev. br. 349/2014 od 03. februara 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev KI73/15 je podneo Hysni Gashi iz Prizrena (u daljem tekstu: prvi podnosilac). Njega zastupa Ndue Kurti, advokat iz Prištine.

2. Zahtev KI85/15 je podneo Ali Rashani iz sela Ljutoglava, opština Prizren (u daljem tekstu: drugi podnosilac). Njega zastupa Ndue Kurti, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

3. Prvi podnosilac osporava presudu Vrhovnog suda Rev. br. 346/2014 od 24. marta 2015. godine, koja mu je uručena 05. maja 2015. godine.

4. Drugi podnosilac osporava presudu Rev. br. 349/2014 od 03. februara 2015. godine, koja mu je uručena 23. marta 2015. godine.

Predmetna stvar

5. Predmetna stvar zahteva KI73/15 i KI85/15 je ocena ustavnosti dveju presuda Vrhovnog suda kojima su, navodno, podnosiocima povređena prava i slobode garantovane članom 21. (Opšta načela), članom 22. (Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata), članom 24. (Jednakost pred zakonom), članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] članom 49. (Pravo na rad i obavljanje profesije) i članom 54. (Sudska zaštita prava) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu:

Ustav) kao i članovima 6. i 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

6. Zahtevi su podneti na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29. i 37.1 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 10. juna 2015. godine, prvi podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

8. Dana 25. juna 2015. godine, drugi podnosilac je podneo zahtev Sudu.

9. Dana 3. avgusta 2015. godine, predsednica Suda je u slučaju KI73/15 i slučaju KI85/15 imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca. Istog dana, predsednica je imenovala i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Ivan Čukalović.

10. Dana 25. novembra 2015. godine predsednica je shodno pravilu 37 (1) Poslovnika donela odluku kojom je zahtev KI85/15 pripojila zahtevu KI73/15.

11. Dana 29. aprila 2016. godine, Sud je obavestio oba podnosioca da su njihovi zahtevi registrovani u sudskom registru i da su shodno odluci od 25. novembra 2015 godine spojeni za razmatranje. Takođe, Sud je prosledio Vrhovnom sudu kopiju zahteva oba podnosioca.

12. Dana 2. decembra 2016. godine, predsednica je donela odluku kojom je zamenila sudiju Roberta Carolana, koji je bio član Veća za razmatranje, a koji je dao otkaz sa pozicije sudije Suda, 09. septembra 2016. godine. Sudija Almiro Rodrigues je imenovan kao predsedavajući Veća za razmatranje, a sudija Arta Rama-Hajrizi imenovana je članicom Veća za razmatranje.

13. Dana 17. januara 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu da proglasi zahtev neprihvatljivim.

Pregled činjenica u slučaju KI73/15

14. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva imao zasnovan radni odnos sa UNMIK Železnicom.

15. Dana 7. februara 2001. godine, administracija UNMIK Železnice je podnosiocu poslala obaveštenje br.90 da mu je prestao radni odnos.

16. Dana 30. maja 2001. godine, podnosilac je podneo tužbu Opštinskom sudu u Prizrenu protiv UNMIK Železnice zbog prekida radnog odnosa.

17. Dana 26. juna 2002. godine, Opštinski sud u Prizrenu je usvojio tužbeni zahtev podnosioca i presudom C. br. 311/2001 naložio UNMIK Železnici da podnosioca vrati na radno mesto.

18. U zakonskom roku tužena je uložila žalbu Okružnom sudu na presudu C. br. 311/2001 Opštinskog suda.

19. Dana 9. septembar 2003. godine, Okružni sud u Prizrenu je doneo presudu Ac. br. 18/2003 kojom je potvrdio presudu Opštinskog suda u Prizrenu.

20. Protiv ove presude, UNMIK Železnica je podnela zahtev za reviziju Vrhovnom sudu.

21. Dana 13. novembra 2003. godine, Vrhovni sud je usvojio zahtev za reviziju i rešenjem Rev.br.131/2003 vratio postupak Opštinskom sudu na ponovno odlučivanje. U obrazloženju rešenja stoji:

> *„Spisi predmeta ne sadrže, onako kao što ne sadrži ni presuda prvostepenog suda, podatke o tome po kojem je osnovu tužiocu prekinut radni odnos, kao i druge manjkosti, te shodno tome Prvostepeni sud je obavezan da u ponovnom postupku utvrdi potrebne dokaze, gore pomenute činjenice, i nakon pravične ocene dokaza, da donese zakonitu odluku".*

22. Dana 28. septembra 2010. godine Opštinski sud u Prizrenu je rešenjem C. br. 787/03 odbacio tužbeni zahtev podnosioca protiv tužene kao neblagovremen. U rešenju stoji: "*Iz svih materijalnih dokaza koji se nalaze u spisima predmeta, i neospornih činjenica, sud je utvrdio da je ova tužba tužioca neblagovremena, stoga je sud odlučio kao u izreci ovog rešenja, ujedno imajući u vidu zakonske odredbe predviđene u članu 181 Zakona o udruženom radu, kao i odredbe člana 83 Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa, - kao zakoni povoljniji za radnika, i iz tih razloga je trebalo odlučiti kao u izreci ovog rešenja.*"

23. Podnosilac je izjavio žalbu Okružnom sudu na rešenje C. br. 787/03 Opštinskog suda.

24. Dana 3. juna 2011. godine, Okružni sud u Prizrenu je usvojio žalbu podnosioca i ukinuo rešenje Opštinskog suda C. br. 787/2003 od 28. septembra 2010. godine. U obrazloženju rešenja Okružnog sude je, između ostalog, konstatovano sledeće:

> *„U izreci Osnovnog suda tužba se odbacuje kao neblagovremenu, međutim iz obrazloženja i dokaza koji se nalaze u spisima predmeta se ne može utvrditi na osnovu čega je prvostepeni sud došao do zaključka da je tužiočeva tužba neblagovremena.*
>
> *Prvostepeni sud je dužan da u ponovljenom postupku otkloni napred pomenute nedostatke, oceni činjenicu da li je tužilac doveden u zabludu, a ako jeste, onda se njemu ne može uskratiti pravo na uživanje sudske zaštite, kao i da izvede neophodne dokaze i nakon njihove ocene donese zakonitu odluku."*

25. Dana 6. aprila 2012. godine, Opštinski sud u Prizrenu je doneo presudu C. br. 436/11 kojom je tužbeni zahtev podnosioca odbio kao neosnovan. U obrazloženju presude stoji:

> *„[...] iz činjenica koji se nalazi u spisima predmeta proizilazi da se UNMIK železnica nalazi u registra, čime se potvrđuje činjenica da je Železnicama Kosova upravljao UNMIK, tako da Železnice Kosova nisu postojale kao nezavisni poslovni subjekat.*
>
> *Iz izloženog, sud je došao do zaključka da u ovoj pravnoj stvari kao tužena strana ne mogu biti Železnice Kosova (INFRAKOS), a ni UNMIK železnice ne mogu biti tužena*

strana, zato što članom 3.1 Uredbe UNMIK-a, br.2000/47 od 18.08.2000. godine, prema kojoj zakonskoj odredbi su UNMIK, njegova imovina, fondovi i sredstva oslobođeni od bilo kojeg pravnog postupka.

26. Dana 18. maja 2012. godine, podnosilac je podneo žalbu Apelacionom sudu protiv presude Opštinskog suda od 6. aprila 2012. godine.

27. Dana 22. septembra 2014. godine, Apelacioni sud je doneo presudu CA.br.3424/2012 kojom je ukinuo presudu Opštinskog suda u Prizrenu C.br.436/11 od 6. aprila 2012 godine. U obrazloženju presude stoji:

„U članu 181 Zakona o udruženom radu („Službeni list SFRJ",br.11/88), koji je predstavljao primenjivani zakon na Kosovu, shodno Uredbi UNMIK-a 1999/24, je utvrđeno da: „Ako nije zadovoljan odlukom, ili nadležni organ poslodavca ne donese odluku u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva, radnik ima pravo da u roku od 15 dana traži zaštitu svojih prava pred sudom."

Tužilac je imao pravo da traži sudsku zaštitu u roku od 15 dana, od dana 25.03.2001. godine, što znači do dana 10.04.2001. godine, dok je on tužbu podneo sudu dana 30.05.2001. godine, što znači nakon isteka zakonskog roka"

28. U zakonskom roku podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude CA.br.3424/2012 Apelacionog suda.

29. Dana 24. marta 2015 Vrhovni sud je doneo presudu Rev. br. 346/2014 kojom je delimično usvojio kao osnovanu reviziju tužioca, preinačio je rešenje Apelacionog suda Kosova Ca. br. 3424/2012 od 22. septembra 2014. godine, kojim je odbačena tužba kao neblagovremena, time je Vrhovni sud odlučio da je tužba u roku, dok je presudu prvostepenog suda C. br. 436/2011 od 6. aprila 2012. godine, vezano za pravni legitimitet tuženog ostavio na snazi. U obrazloženju presude stoji:

„Prema oceni Vrhovnog suda Kosova, prvostepeni sud je pravilno ocenio da tuženoj nedostaje pasivna legitimacija, pošto je odmah nakon rata 1999. godine, Železnicama Kosova upravljao UNMIK.

Kao takva UNMIK železnica zbog statusa, privilegija i imuniteta predviđenim u članu 3.1 Uredbe UNMIK-a, br. 2000/47 od 18. avgusta 2000. godine, njegova imovina, fondovi i sredstva su oslobođeni od bilo kakvog sudskog postupka i ne mogu biti stranka u postupku."

Pregled činjenica u slučaju KI85/15

30. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva imao zasnovan radni odnos sa UNMIK Železnicom.

31. Dana 7. februara 2001. godine, administracija UNMIK Železnice je poslala podnosiocu obaveštenje da mu je prestao radni odnos.

32. Tokom 2001. godine, podnosilac je podneo tužbu Opštinskom sudu u Prizrenu protiv UNMIK Železnice zbog prekida radnog odnosa.

33. Dana 28. maja 2002. godine, Opštinski sud u Prizrenu je usvojio tužbeni zahtev podnosioca i presudom C. br. 317/2001 naložio UNMIK Železnici da podnosioca vrati na radno mesto.

34. U zakonskom roku je tužena podnela žalbu Okružnom sudu na presudu C.br. 317/2001 Opštinskog suda.

35. Dana 31. oktobra 2002. godine, Okružni sud je doneo presudu Ac. br. 229/2002 kojom je potvrdio presudu Opštinskog suda u Prizrenu.

36. Protiv ove presude, UNMIK Železnica je podnela zahtev za reviziju Vrhovnom sudu.

37. Dana 1. aprila 2003. godine, Vrhovni sud je usvojio zahtev za reviziju tužene i rešenjem Rev. br. 22/2003 vratio postupak Opštinskom sudu na ponovno odlučivanje. U obrazloženju rešenja je konstatovano da:

> *"U spisima predmeta nema, kao ni u presudi prvostepenog suda, podataka u vezi sa statusom tužioca kao radnika – da li je tužilac bio zaposlen na neodređeno vreme, da li je bio privremeno sistematizovan odlukom nadležnog organa preduzeća Železnice Kosova ili je radio po ugovoru,.*
>
> *Prvostepeni sud je obavezan da u ponovnom postupku utvrdi potrebne dokaze, gore pomenute činjenice, i nakon pravične ocene dokaza, da donese zakonitu odluku."*

38. Dana 28. septembra 2010. godine Opštinski sud je doneo rešenje C. br. 656/02 kojim je tužbu podnosioca odbacio kao nevažeću, uz obrazloženje da je podneta van vremenskog roka.

39. Podnosilac je podneo žalbu Okružnom sudu na rešenje C. br. 656/02 Opštinskog suda.

40. Dana 3. juna 2011. godine, Okružni sud je doneo rešenje Ac.br.672/2010 kojim je poništio rešenje Opštinskog suda u Prizrenu C.br. 656/2002 od 28. septembra 2010. godine i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Okružni sud je zasnovano svoju presudu na obrazloženju: "*[...] u izreci se odbacuje tužba kao nevažeća, međutim iz obrazloženja i dokaza koji se nalaze u spisima, ne može se utvrditi na osnovu čega je prvostepeni sud došao do zaključka da je tužba tužioca nevažeća."*

41. Dana 06. aprila 2012. godine, Opštinski sud je doneo presudu C.br.437/11, kojom je tužbeni zahtev podnosioca odbio kao neosnovan, uz obrazloženje: *„Nakon razmatranja tužbe, odgovora na tužbu, drugih spisa predmeta kao i navoda stranaka, u skladu sa članom 8 Zakona i parničnom postupku (ZPP), našao je da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan i da isti treba da se odbije zbog nedostatka realnog pasivnog legitimiteta tužene. [...] Železnice UNMIK-a ne mogu biti tužena strana zbog toga što je članom 3.1 UNMIK-ove Uredne br.2000/47, od 18.08.2000. godine prema kojem UNMIK, njegovo vlasništvo, fondovi i njegovo bogatstvo su oslobođeni svakog zakonskog postupka."*

42. Podnosilac je podneo žalbu Apelacionom sudu na presudu C. br. 437/11 Opštinskog suda.

43. Dana 22. oktobra 2014. godine Apelacioni sud je doneo presudu CA. br. 3425/2012, kojom je odbio žalbu podnosioca kao neosnovanu i potvrdio presudu C. br. 437/11 Opštinskog suda, uz obrazloženje:

"Veće ocenjuje da je prvostepeni sud, pravično konstatovao činjenično stanje kada je došao do zaključka da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan, ali je odlučujuća činjenica bila da je on sa tuženom sklopio drugi ugovor o radu, čime je u smislu člana 11, gore pomenutog zakona, pismenim sporazumom okončao radni odnos za radno mesto koje traži u njegovom tužbenom zahtevu podnesenom 04.06.2001. godine, a kojeg nije izmenio do završetka glavnog pretresa."

44. Podnosilac je u zakonskom roku poneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude CA. br. 3425/2012 Apelacionog suda.

45. Dana 3. februara 2015. godine, Vrhovni sud je doneo presudu Rev.br.349/2014, kojom se zahtev za revizuju podnosioca odbija kao neosnovan. U zaključku presude stoji: *„Polazeći od ovih okolnosti koje su gore izrečene, može se zaključiti da u ovom pravnom pitanju tužena strana ne mogu biti Železnice Kosova, kao ni Železnice UNMIK-a, zbog statusa, privilegija i imuniteta koji su predviđeni pravnom odredbom, UNMIK. Njegovo vlasništvo, fondovi i bogatstva su oslobođeni od svakog sudskog postupka.*"

Navodi podnosioca

46. Navodi prvog i drugog podnosioca su potpuno identični. Stoga, Sud će ih zajedno navesti kao iste tvrdnje.

47. Oba podnosioca navode da železnica, njena imovina i njeni radnici nisu imovina UNMIK-a, već da su oni postojali i pre UNMIK-a i da ih je UNMIK zatekao na Kosovu. Zbog tih činjenica Vrhovni sud je pogrešno utvrdio da, shodno članu 3.1 Uredbe UNMIKA br. 2000/27 o statusu , privilegijama i imunitetu KFOR-a i UNMIK-a i njegovog osoblja (u daljem tekstu: UNMIK uredba), tužena strana ne može biti UNMIK Železnica, čime je počinio povredu prava i osnovnih sloboda garantovanih Ustavom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

48. Takođe, oba podnosioca u zahtevu navode da su im tom interpretacijom UNMIK uredbe povređena prava i slobode garantovane članom 21. (Opšta načela), članom 22. (Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata), članom 24. (Jednakost pred zakonom), članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), članom 32. (Pravo na pravno sredstvo) članom 49. (Pravo na rad i obavljanje profesije) i članom 54. (Sudska Zaštita Prava) Ustava, kao i članovima 6. i 13 EKLJP.

49. Oba podnosioca se obraćaju Sudu sa identičnim zahtevima:

„a) da se zahtevi oba podnosioca proglase prihvatljivim,

b) da se konstatuje da je bilo povreda ustavnih prava kako su gore naglašena

c) da se proglase nevažećim presude Vrhovnog suda Kosova, u slucaju prvog podnosioca presuda Rev.br.346/2014, u slucaju drugog podnosioca presuda Rev. br. 349/2014."

Relevantan zakon

50. UNMIK uredba br.2000/27 o statusu, privilegijama i imunitetu KFOR-a i UNMIK-a i njihovog osoblja na Kosovu.

Član 3. Status UNMIK-a i njegovog osoblja

„UNMIK, njegova imovina, fondovi, sredstva imaju imunitet u bilo kom pravnom postupku.“

Prihvatljivost zahteva

51. Kako bi Sud mogao da reši zahteve oba podnosioca, prvo treba da ispita da li su zahtevi KI73/15 i KI85/15 ispunili uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovnikom.

52. U tom smislu Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. (Jurisdikcija i Ovlašćene strane) Ustava koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način
(...)
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

53. Takođe, Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji kaže:

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.“

54. U ovom slučaju, Sud se poziva na pravilo 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika, koje predviđa:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava“.

55. U konkretnim slučajevima Sud primećuje da su postupci oba podnosioca počeli još 2001. godine podnošenjem tužbenog zahteva protiv UNMIK Železnice, kao tužene, radi povratka na radno mesto na kom su radili, i da su ti postupci završeni 2015. godine presudama Vrhovnog suda koje podnosioci osporavaju.

56. Sud primećuje da je Vrhovni sud u oba slučaja odlučio na istim osnovama, zaosnivajući svoje tumačenje na UNMIK Uredbi br.2000/47, koja reguliše da UNMIK Železnica ne može biti tužena kao strana u postupku zbog imuniteta od pravnog procesuiranja.

57. Na osnovu toga, Sud nalazi da navodi oba podnosioca o pogrešnoj primeni i nedoslednoj interpretaciji UNMIK Uredbe br.2000/27 od strane redovnih sudova, pokreću pitanje tumačenja i kvalifikacije zakonskih odredbi, što spada u delokrug redovnih sudova (zakonitost), a ne u domen Ustavnog suda (ustavnost).

58. S tim u vezi Sud poziva se na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) gde je utvrđeno *„da je uloga redovnih sudova da tumače i premenjuju pravila procesno - materijalnog prava"* (Vidi: *mutatis mutandis, presudu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) od 21. januara 1999. godine, García Ruiz protiv Španije [GC], br. 30544/96, paragraf 28).*

59. Ustavni sud interveniše samo kada kroz svoje aktivnosti redovni sudovi krše ustavna prava i standarde. U ovim slučajevima, Sud ne vrši ponovnu procenu činjenica i okolnosti, odnosno ponovno tumačenje zakona, nego procenu ustavne prirode, drugačiju od one od strane sudova redovne nadležnosti.

60. Sledstveno tome, uloga Ustavnog suda je samo da obezbedi saglasnost sudskih postupaka sa standardima i pravima garantovanih Ustavom. Stoga, Ustavni sud ne može da deluje kao "sud četvrte instance" (vidi: slučaj *Akdivar v. Turkey,* br. 21893/93, ESLjP, presuda od 16. septembra 1996, paragraf 65. Vidi, takođe, *mutatis mutandis* slučaj KI86/11, podnosilac *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

61. Kao rezime, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu podneli *prima facie* dokaze koji potkrepljuju njihove zahteve, niti su opravdali svoje tvrdnje o povredama ustavnih prava (vidi: slučaj br. KI19/14 i KI21/, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri i Mehdi Syla*, Ustavni sud Republike Kosovo, ocena ustavnosti odluke CA. br. 2129/2013 Apelacionog suda Kosova od 5. decembra 2013. godine i odluke CA. br. 1947/2013 Apelacionog suda Kosova od 5. decembra 2013. godine).

62. Sud smatra da zahtevi podnosilaca ne ispunjavaju uslove utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovnikom.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.1 i 7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (d) i (2) (b), i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 17. januara 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Bekim Sejdiu	Arta Rama-Hajrizi

KI50/16: podnosilac zahteva: Veli Berisha i drugi, Zahtev za ocenu ustavnosti presude Rev. br. 276/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. oktobra 2015. godine

KI50/16, rešenje o neprhvatljivosti od 14. jula 2016. godine, objavljeno 20. marta 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zaštita imovine, rešenje o neprihvatljivosti, zahtev je neosnovan

Neodređenog datuma, podnosioci zahteva su podneli tužbu Opštinskom sudu u Suvoj Reci sa zahtevom da sud potvrdi vlasništvo nad katastarskim parcelama naglašenim u tužbi, tražeći da se oni proglase suvlasnicima 1/3 nepokretnosti. Dana 30. oktobra 2012. godine, Opštinski sud u Suvoj Reci je presudom C. br. 302/12 odbio tužbeni zahtev. Dana 27. novembra 2012. godine, podnosioci zahteva su izjavili žalbu Okružnom sudu u Prizrenu zbog bitne povrede parničnog postupka, nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava. Dana 1. juna 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je doneo presudu Ac. br. 12 /4973/2012 kojom je odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosilaca zahteva i potvrdio presudu C. br. 302/2012 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 30. oktobra 2012. godine. Dana 14. oktobra 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom Rev. br. 276/2015 odbio, kao neosnovan, zahtev podnosilaca za reviziju, podnet protiv presude Apelacionog suda.

Ustavni sud Republike Kosovo je, odgovarajući na tvrdnje podnosilaca zahteva, utvrdio da ne može da preuzme ulogu suda četvrtog stepena i ne sudi u vezi sa konačnim ishodom sudskih odluka (vidi: slučaj Fc Metrebi protiv Gruzije, stav 31, presuda ESLjP od 31. jula 2007. godine), a sudeći prema okolnostima slučaja, glavni cilj podnosilaca zahteva je upravo bio osporavanje ishoda sudskog procesa. Ustavni sud Kosova utvrđuje da činjenice predstavljene od strane podnosilaca zahteva ni na jedan način ne opravdavaju tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje i prava na imovinu; stoga, u skladu sa pravilom 36, stav 2, tačke (b) i (d), utvrđuje da zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI50/16

Podnosilac

Veli Berisha i drugi

Zahtev za ocenu ustavnosti presude Rev. br. 276/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. oktobra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosioci zahteva su Veli Berisha, Muhamet Berisha i Adem Berisha (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), svi iz Suve Reke, koje zastupa advokat g. Zef Delhysa.

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Rev. br. 276/2015 Vrhovnog suda od 14. oktobra 2015. godine, koju su podnosioci zahteva primili 14. novembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom podnosioci zahteva tvrde da su im povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu Ustav), kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP.

4. Podnosioci zahteva su tražili da se ne otkrije njihov identitet, ne objašnjavajući razloge tog zahteva.

Pravni osnov

5. Član 113.7 Ustava, član 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), i pravilo 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 8. marta 2016. godine, podnosioci su putem pošte podneli zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 13. aprila 2016. godine, predsednica Suda je odlukom imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan, Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.

8. Dana 3. maja 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

9. Dana 11. jula 2016. godine, predsednica Suda je odlukom promenila sastav Veća za razmatranje, prilikom čega je sudiju Snezhanu Botusharevu imenovala za predsedavajuću Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana.

10. Dana 14. jula 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 11. maja 1953. godine, otac podnosilaca zahteva Rr. N. je odlukom narodnog okruga Suve Reke, ekspropisana površina zemljišta za potrebe izgradnje javnog obdaništa.

12. Neodređenog datuma, podnosioci zahteva su u svojstvu naslednika Rr. N. podneli tužbu Opštinskom sudu u Suvoj Reci, sa zahtevom da sud potvrdi vlasništvo nad katastarskim parcelama naglašenim u tužbi, tražeći da se oni proglase suvlasnicima 1/3 nepokretnosti.

13. Dana 30. oktobra 2012. godine, Opštinski sud u Suvoj Reci je presudom C. br. 302/12 odbio tužbeni zahtev.

14. Opštinski sud je u svojoj presudi, između ostalog, naglasio: "*Na osnovu geodetske ekspertize je utvrđena činjenica da je eksproprisana parcela Rrustema Berishe, opisana u rešenju za eksproprijaciju, prilikom formiranja novog katastarskog operatora 1959. godine, a koji je stupio na snagu 1965. godine, upisana prema posedovnom listu br. 409 i 410, kao katastarska parcela 1992, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996 i 1998. godine, kao društvena imovina opštine Suva Reka, odnosno Doma zdravlja ZK Suva Reka*", ... i, zatim, „*Budući da postoji odluka o eksproprijaciji (eksproprijacija) i odluka o nadoknadi osporene nepokretnosti, sud je ocenio da je tužena vlasnik odlukom državnog organa na osnovu člana 20, stav 2 Osnovnog zakona o imovinsko-pravnim odnosima, zbog čega je i odlučio kao u izreci presude*."

15. Dana 27. novembra 2012. godine, podnosioci zahteva su izjavili žalbu Okružnom sudu u Prizrenu zbog bitne povrede parničnog postupka, nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.

16. Dana 1. juna 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je doneo presudu Ac. br./12 4973/2012 kojom je odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosilaca zahteva i potvrdio presudu C. br. 302/2012 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 30. oktobra 2012. godine.

17. Apelacioni sud je u svojoj presudi obrazložio: "*Ovaj sud je, ocenjujući zaključak i odluku prvostepenog suda, utvrdio da je isti osnovan, da je zasnovan na zakonskim odredbama i spisima predmeta, a dati su i opravdani razlozi koje prihvata i ovaj sud*". Međutim, što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva, sud je ocenio: *"Ožalbene navode tužilaca je ovaj sud ocenio kao neosnovane, s obzirom da prvostepeni sud nije bitno povredio odredbe parničnog postupka, niti je pogrešno primenio materijalno pravo, za koje se ovaj sud brine prema službenoj dužnosti"*.

18. Dana 14. oktobra 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom Rev. br. 276/2015 odbio, kao neosnovan, zahtev podnosilaca za reviziju, podnet protiv presude Apelacionog suda, naglašavajući između ostalog: *"Vrhovni sud Kosova je ocenio da su nižestepeni sudovi na osnovu pravičnog i potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja pravilno primenili odredbe parničnog postupka i materijalno pravo, da osporena presuda, i presuda prvostepenog suda, nisu zahvaćene bitnim povredama parničnog postupka, koje ovaj sud primećuje prema službenoj dužnosti, da su nižestepeni sudovi u svojim presudama dali dovoljne razloge za činjenice od ključnog značaja za pravično suđenje ovog pravnog pitanja, koje prihvata i ovaj sud."*

Navodi podnosioca

19. Podnosioci zahteva su tvrdili da je postupak eksproprijacije nepokretnosti njihovog oca bio u potpunoj suprotnosti sa zakonom i sa puno nepravilnosti, da je protiv pokojnog oca podnosilaca zahteva izvršeno nasilje od strane policije i da on nikada nije dobio nikakvu nadoknadu za eksproprisanu imovinu, dok su redovni sudovi odbijanjem tužbe njegovim naslednicima (podnosiocima zahteva) uskratili pravo na pravično i nepristrasno suđenje i lišili prava na imovinu koju bi, da su dobili pravično suđenje, uživali na osnovu nasleđa.

Prihvatljivost zahteva

20. Kako bi sudio zahtev podnosilaca, Sud prvo ocenjuje da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, predviđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom.

21. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

> *"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

22. Sud u nastavku uzima u obzir član 48. Zakona, koji propisuje:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

23. Sud se poziva na pravilo 36 Poslovnika, koji propisuje:

> *"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev*:

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

i

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava."

24. Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva tvrdili da su im osporenom odlukom povređena sledeća prava garantovana Ustavom:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[.....]

Član 46. [Zaštita imovine]

1. Garantuje se pravo na imovinu.

2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.

3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproriiše.

[.....]

25. Ocenjujući tvrdnje podnosilaca zahteva o ustavnoj povredi, Sud utvrđuje da su one zasnovane na *„pogrešnom i nepotpunom utvrđenom činjeničnom stanju, odnosno na pogrešnoj oceni dokaza predočenim od strane podnosioca zahteva od strane redovnih sudova*".

26. Sud je stalno naglašavao da nije njegova nadležnost da svojom ocenom činjenica zameni ocenu koju su dali redovni sudovi, jer je prema opštim pravilima dužnost tih sudova da ocene činjenice koje se nalaze pred njima (vidi: slučaj KI47-48/15 ocena ustavnosti presude AC-II-14-0057 Posebne komore Vrhovnog suda Kosova od 12. marta 2015. godine, podnosioci zahteva: *Beqir Koskoviku i Mustafë Lutolli*), dok je zadatak ovog Suda da oceni da li je sudski proces u celini bio pravičan i nepristrasan kako se zahteva članom 6. (vidi, između ostalog: *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembra 1992. godine, str.

34, Serija A. br. 247, *B. Vidal protiv Belgije* , 22. aprila 1992. godine, str. 33, Serija A. br. 235).

27. Na osnovu principa supsidijarnosti, Sud ne može da preuzme ulogu suda četvrtog stepena i ne sudi u vezi sa konačnim ishodom sudskih odluka (vidi: slučaj *FcMetrebi protiv Gruzije,* st. 31, presuda ESLJP, 31. jul 2007. godine), a sudeći prema okolnostima slučaja, glavni cilj podnosilaca zahteva je upravo bio osporavanje ishoda sudskog procesa.

28. Ništa u slučaju predstavljenom od strane podnosilaca zahteva ne dokazuje da je sudski proces u celini, u ovom slučaju, bio nepravičan i proizvoljan kako bi ubedio Ustavni sud da je povređena suština prava na pravično i nepristrasno suđenje.

29. Na osnovu gore navedenog, na redovnim sudovima je da ocene da li je eksproprijacija sporne nepokretnosti izvršena u skladu sa zakonom i pored toga, ovo pitanje je razmatrano pred tri sudska stepena, dobijajući konačni epilog presudom Vrhovnog suda.

30. Sud, dalje, utvrđuje da je Vrhovni sud, takođe, potpuno obrazložio svoje rešenje u vezi sa revizijom, detaljno objašnjavajući zašto je zahtev za revizijom neosnovan, tvrdeći jasno primenu zakona na snazi i utvrđivanje činjeničnog stanja i to ocenjujući istovremeno i sudske odluke nižestepenih sudova na osnovu tvrdnji pokrenutih od strane podnosilaca zahteva.

31. Što se tiče druge tvrdnje podnosilaca zahteva o povredi člana 46. [Zaštiti imovine] Ustava, Sud utvrđuje da u stavu 1. člana 46., Ustav u opštem smislu garantuje tu zaštitu, u stavu 2, Ustav propisuje način korišćenja imovine, precizirajući jasno da je to predviđeno na osnovu zakona i u stavu 3, određuje način oduzimanja imovine.

32. Na osnovu gore navedenog, sasvim je jasno da se Ustav poziva na postojeću imovinu i ne predviđa u članu 46. (koji se osporava od strane podnosioca zahteva) pravo na sticanje imovine.

33. Sud ovom prilikom ističe da na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] "*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*", stoga, s obzirom da je "*Ustavni sud konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava"* (član 112. Ustava), tada se i sudovi kada odlučuju o zahtevima koji imaju za predmet razmatranje eventualnih povreda ljudskih prava, obavezno pozivaju na sudsku praksu ESLJP.

34. U tom smislu, Sud naglašava da u slučaju *Marckx protiv Belgije* u vezi sa pravom na imovinu, ESLJP je u svojoj presudi, između ostalog, naglasio: "Sud je prihvatio da član 1 Protokola 1 koji garantuje pravo svakom pojedincu na poštovanje njegove imovine „*ne garantuje pravo da uzme imovinu putem nasledstva ili izražavajući volju sa imovinsko pravnim posledicama"* (vidi: *Marckx protiv Belgije*, zahtev br. 6833/74 od 13. juna 1979. godine); dakle, potpuno je jasno da ni Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava (EKLJP) u članu 1 svog Protokola 1 kada se poziva na imovinsko pravo ne garantuje pravo na sticanje svojine (imovine), jer se pitanje sticanja svojine reguliše zakonom i eventualni sporovi se rešavaju u redovnim sudovima.

35. U ovakvim okolnostima slučaja, Sud ne može da utvrdi povredu člana 46. Ustava, odnosno člana 1. Protokola 1. EKLJP [Zaštita imovine], jer podnosioci zahteva nisu imali postojeću

imovinu, nisu je koristili i nisu nezakonito lišeni imovine, što su redovni sudovi u tri sudska stepena suđenja jasno utvrdili.

36. Sud, takođe, odbija zahtev da se ne otkrije identitet, jer podnosioci nije dostavio nijedan jedini razlog ili činjenicu kojim bi potkrepio ovaj zahtev.

37. Na osnovu onoga što je gore pomenuto, Sud utvrđuje da činjenice predstavljene od strane podnosilaca zahteva ni na jedan način ne opravdavaju tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje i prava na imovinu; stoga, u skladu sa pravilom 36, stav 2, tačke (b) i (d), utvrđuje da zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 48. Zakona i shodno pravilu 36 (2) b) i d) Poslovnika, 14 jula 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizaj

KI124/16, podnosilac zahteva: Senad Rama, ocena ustavnosti rešenja PN. I. br. 1802/2016 Apelacionog suda od 13. oktobra 2016. godine

KI 124/16, rešenje o neprihvatljivosti od 18. januara 2017. godine, objavljeno 20. marta 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, kućni pritvor, zahtev je očigledno neosnovan*

Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu protiv te odluke Osnovnog suda PPr. Kr. br. 174/2016 da nastaviti kućni pritvor podnosiocu zahteva za 1 (jedan) mesec. Apelacioni sud je (rešenje PN 1. br. 1802/2016 od 13. oktobra 2016. godine) odbio kao neosnovanu žalba podnosioca zahteva uloženu protiv odluke Osnovnog suda u Gnjilanu.

Podnosilac zahteva je, inter alia, tvrdio pred Ustavnim sudom da je Apelacioni sud odbacujući kao neosnovanu njegovu žalbu protiv rešenja Osnovnog suda za nastavak njegovog kućnog zatvora povredio prava podnosioca zahteva garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo. Sud je primetio da podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju o tome zašto su povređene gore navedene odredbe Ustava. Stoga, Sud je proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim, jer je očigledno neosnovan kao što je predviđeno članom 48. Zakona i kao što je dalje navedeno u pravilu 36 (2) (d) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI124/16

Podnosilac

Senad Rama

Ocena ustavnosti rešenja PN. I. br. 1802/2016 Apelacionog suda od 13. oktobra 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Senad Rama iz Gnjilana (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje PN. I. br. 1802/2016 Apelacionog suda od 13. oktobra 2016. godine, kojom je odbijena, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva izjavljena protiv odluke Osnovnog suda u Gnjilanu (u daljem tekstu: Osnovni sud) o nastavku mere kućnog pritvora podnosiocu.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 27. oktobra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 31. oktobra 2016. godine, podnosilac je podneo dodatna dokumenta Sudu.

7. Dana 14. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.

8. Dana 1. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.

9. Dana 19. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo dodatna dokumenta Sudu.

10. Dana 18. januara 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 5. septembra 2016. godine, podnosilac zahteva je uhapšen i stavljen u sudski pritvor u trajanju od 48 sati, zbog sumnje da je izvršio krivično delo zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja i falsifikovanje službenih dokumenata.

12. Dana 6. septembra 2016. godine, tužilac je tražio (PP. I. br- 66/2016) od Osnovnog suda da izrekne podnosiocu zahteva sudski pritvor.

13. Dana 7. septembra 2016. godine, Osnovni sud je (odluka PPr.Kr. br. 174/2016) odbio zahtev tužioca da izrekne sudski pritvor podnosiocu i naložio umesto toga meru kućnog pritvora u vremenskom trajanju od 1 (jednog) meseca i oduzimanje pasoša.

14. Dana 29. septembra 2016. godine, tužilac je tražio (PP. I. br. 66/2016) od Osnovnog suda da nastavi kućni pritvor podnosiocu zahteva.

15. Dana 4. oktobra 2016. godine, Osnovni sud je (odluka PPr.Kr. br. 174/2016) usvojio zahtev tužioca da nastavi kućni pritvor podnosiocu do 4. novembra 2016. godine.

16. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv te odluke *"zbog bitnih povreda odredbi ZKPK-a [Zakonika o krivičnom postupku Kosova]"*.

17. Dana 13. oktobra 2016. godine, Apelacioni sud je (odluka PN. I. br. 1802/2016) odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku Osnovnog suda.

Navodi podnosioca

18. Podnosilac zahteva tvrdi povredu svojih prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

19. Podnosilac zahteva tvrdi da tužilac nije pružio dokaze *"o sumnji da sam [podnosilac zahteva] izvršio krivično delo prema članu 422 i prema članu 434 [...]. Međutim, na osnovu člana 29, stava 2 Ustava Republike Kosova, potrebno je osnovano obrazloženje za ograničavanje mog prava na slobodu."*

20. Podnosilac zahteva u nastavku navodi da *"tužilac odugovlači postupak i tako se kućni pritvor koji je nepotreban produžuje, a što je u suprotnosti sa članom 5 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje u razumnom roku], stav 3 ZKPK-a [Zakonik o krivičnom postupku Kosova]."*

21. Podnosilac zahteva traži od Ustavnog suda da prekine kućni pritvor i izrekne blažu meru i utvrdi da li su povređena njegova prava na slobodu i jednak tretman.

Prihvatljivost zahteva

22. Sud prvo ocenjuje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i predviđene Poslovnikom.

23. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

> *1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*

24. Međutim, Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

> *Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.*

25. Pored toga, Sud podseća na stavove (1)(d) i (2)(d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuju:

> *(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *[...]*
> *(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *[...]*
> *(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.*

26. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da su mu zbog pogrešne primene materijalnog prava, osporenom odlukom povređena prava i slobode garantovane Ustavom, pre svega član 29. [Pravo na slobodu i sigurnost].

27. Kao rezime, podnosilac zahteva osporava pravno tumačenje Apelacionog suda prilikom odlučivanja o njegovom kućnom pritvoru i način na koji su primenili proceduralne odredbe i materijalno pravo.

28. Sud primećuje da su dva stepena redovnih sudova ocenili činjenice i tumačili i primenili odredbe procesnog i materijalnog prava u vezi sa osnovanom sumnjom da je podnosilac zahteva izvršio krivična dela za koja se tereti. Njihov zaključak je postignut nakon detaljnog ispitivanja svih argumenata predočenih od strane tužioca i podnosioca zahteva.

29. Sud dalje primećuje da podnosilac zahteva ponavlja pred Sudom iste argumente koje je podneo u postupku pred redovnim sudovima, posebno u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja i zakonitosti odluka redovnih sudova.

30. Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

31. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).

32. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Stoga, Ustavni sud ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena" (vidi: slučaj ESLjP, *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLjP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; vidi takođe: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

33. Drugim rečima, potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pravilna primena zakona je u punoj nadležnosti redovnih sudova (pitanje zakonitosti).

34. U stvari, Sud primećuje da je Osnovni sud [odluka PPr. Lr. br. 174/2016 od 4. oktobra 2014. godine] obrazložio svoju odluku da nastavi meru kućnog pritvora na sledeći način:

> *"[...] uzimajući za osnov prirodu i težinu krivičnih dela za koja je [podnosilac zahteva] osumnjičen, kao i činjenicu da državni tužilac nije postigao da ispita i [podnosioca zahteva], zbog komplikovanih istraga, još uvek se prikupljaju materijalni dokazi, a sumnja se da si u ostala lica izvršila krivična dela zajedno sa [podnosioca zahteva], što će reći da se istrage u ovom krivičnom predmetu odvijaju, zatim uzimajući za osnov sve ovo, zaista postoji realna opasnost da će isti, ukoliko se nađe na potpunoj slobodi, moći da poništi, sakrije, izmeni ili falsifikuje dokaze o krivičnom delu, kao i da će moći da omete tok krivičnog postupka."*

35. Sud, takođe, primećuje da je Apelacioni sud obrazložio svoju odluku kao što sledi u daljem tekstu:

> *"[...] postoji osnovana sumnja da je [podnosilac zahteva] izvršio krivična dela za koja se sumnjiči, da osnovu rešenja o započinjanju istraga, što se potvrđuje iz izveštaja policije i iz datih izjava. Prvostepeni sud je dao dovoljno obrazloženja i pravično je postupio kada je produžio meru kućnog pritvora [podnosiocu zahteva], u trajanju od 1(jednog) meseca, prema članu 183, stavu 1, podstavovima 1.1. i 1.2 ZKPK-a, imajući u vidu težinu krivičnog dela, način i okolnosti u kojima je krivično delo izvršeno, postoji opasnost da se mogućim nalaženjem na slobodi okrivljenog, isti može da*

ponovi isto krivično delo ili da izvrši neko drugo krivično delo, ili da pobegne, pošto je državljanin Austrije i može da omete normalan tok postupka.
[...]
Imajući u vidu gore pomenute okolnosti, ovaj [Apelacioni sud] smatra da su druge mere koje su predviđene članom 173, ZKPK-a, nedovoljne za obezbeđivanje prisustva [podnosioca zahteva] i za sprečavanje ponavljanja krivičnog dela s ciljem uspešnog sprovođenja krivičnog postupka, dakle, žalba branioca [podnosioca zahteva] odbijena je kao neosnovana."

36. Sud u nastavku primećuje da su redovni sudovi ocenili *"rešenje o započinjanju istraga, izveštaj policije i date izjave"* kada su zaključili da *"postoji osnovana sumnja da je [podnosilac zahteva] izvršio krivična dela za koja se sumnjiči."*

37. Sud smatra da su redovni sudovi pružili obrazloženje da opravdaju postojanje činjenica ili informacija koje bi uverile objektivnog posmatrača da je lice o kome se radi moglo da počini krivično delo (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP *Fox*, *Campbell i Hartlei protiv Ujedinjenog kraljevstva* br. 12244/86; 12245/86; 12383/86, presuda od 30. avgusta 1990. godine).

38. Sud ponavlja da je zadatak Suda da oceni da li su relevantni postupci redovnih sudova na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni (pitanje ustavnosti) (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP *Shub protiv Litvanije*, odluka o prihvatljivosti predstavke od 30. juna 2009. godine, stav 16, *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva,* presuda od 16. decembra 1992. godine, stav 34; *Barbera i Messeque Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 198. godine, stav 68).

39. Sud smatra da su odluke Osnovnog suda i Apelacionog suda bile obrazložene i pravične prilikom odlučivanja o nastavku kućnog pritvora i stoga se ne može reći da nisu bile obrazložene u smislu člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP *Merabishvili protiv Gruzije*, br. 72508/13, od 14. juna 2016. godine, stav 87).

40. Sud na kraju opaža da podnosilac zahteva nije predočio činjenice koje pokazuju da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način bili ustavna povreda njegovih prava na jednakost pred zakonom, na slobodu i sigurnost i na pravično i nepristrasno suđenje.

41. Dakle, Sud smatra da nisu ispunjeni uslovi prihvatljivosti utvrđeni Ustavom i kao što su dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovnikom.

42. Stoga, Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (d) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 18. januar 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI34/17, podnosilac zahteva: Valdete Daka, Ocena ustavnosti odluke KGJK br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine

KI34/17, odluka o privremenoj meri od 27. marta 2017. godine, objavljena 28. marta 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, zahtev za privremenu meru, e pravo na izbor, pozicija predsednika Vrhovnog suda, Sudski savet Kosova*

U ovom slučaju, podnositeljka zahteva se žalila da joj je Sudski savet Kosova povredilo pravo na izbor, jer nije bila imenovana na poziciji predsednika Vrhovnog suda. Podnositeljka zahteva je takođe tražila da se uvede privremena mera.

S obzirom na značaj ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom i interes pravilnog upravljanja pravosudnim sistemom, Sud je utvrdio da postoje značajne osnove od javnog interesa u smislu člana 27. Zakona i pravila 55 stav 4) tačka (c) Poslovnika, koje opravdavaju usvajanje privremene mere.

ODLUKA O PRIVREMENOJ MERI

u

slučaju br. KI34/17

Podnosilac

Valdete Daka

Ocena ustavnosti odluke KGJK br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Valdete Daka, koju zastupa advokat Artan Qerkini iz advokatske kancelarije "Sejdiu & Qerkini" (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava odluku KGJK, br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine (u daljem tekstu: SSK).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene odluke SSK-a, sa kojom podnositeljka zahteva tvrdi da su joj povređena prava garantovana članom 45. Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

4. Podnositeljka zahteva traži od Suda da uvede privremenu meru i obustavi dekretiranje g. Envera Pecija za poziciju predsednika Vrhovnog suda dok se ne donese odluka Suda o zahtevu.

5. Podnositeljka zahteva takođe traži od Suda da naloži raspravu u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 54, 55 i 56 (3) Poslovnika.

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 16. marta 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

8. Dana 16. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhana Botusharova za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

9. Dana 17. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku i SSK o registraciji zahteva.

10. Sud je pozvao SSK da podnese svoje komentare, ako imaju, do 23. marta 2017. godine.

11. Dana 23. marta 2017. godine, SSK je podneo svoje komentare Sudu.

12. Dana 23. marta 2017. godine, o komentarima SSK-a je obaveštena podnositeljka zahteva i pozvana da podnese dodatne komentare do 5. aprila 2017. godine.

13. Dana 27. marta 2017. godine, sudija izvestilac je izneo preporuku Veću za razmatranje da uvede privremenu meru.

14. Istog datuma, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu da uvede privremenu meru.

15. Istog datuma, Sud je jednoglasno odlučio da uvede privremenu meru do 16. maja 2017. godine.

Pregled činjenica

16. Dana 08. decembra 2016. godine, SSK je doneo odluku KGJK br. 152/2016 o objavljivanju upražnjene pozicije za predsednika Vrhovnog suda.

17. Dana 23. decembra 2016. godine, raspisan je konkurs za ovu poziciju. Podnositeljka zahteva je podnela svoju prijavu na ovaj konkurs i upisana je u krugu za ocenjivanje kandidata.

18. Dana 13. januara 2017. godine, SSK je imenovao Komisiju za ocenjivanje i intervjuisanje radi ispitivanja kandidata.

19. Dana 13. februara 2017. godine, intervjui su održani i Komisija je ocenila kandidate na sledeći način:

1.	Valdete Daka	90 bodova
2.	Nesrin Lushta	87.3 bodova
3.	Enver Peci	85 bodova
4.	Erdogan Haxhibeqiri	83 bodova

20. Dana 06. marta 2017. godine, SSK je odlukom KGJK br. 50/2017 nakon tri kruga glasanja izabrao da Enver Peci bude imenovan za predsednika Vrhovnog suda Kosova i uputio njihovu nominaciju predsedniku Republike Kosovo da ga imenuje dekretom.

Navodi podnosioca

21. Podnositeljka zahteva tvrdi: *"U postupku izbora predsednika Vrhovnog suda Kosova došlo je do nepravilnosti koje utiču na povredu prava predlagačice zagarantovana Ustavom Republike Kosovo i to, inter alia, prava utvrđenog u članu 45. po kome svaki građanin Republike Kosovo ima aktivno biračko pravo (pravo da bira) i pasivno biračko pravo (pravo da bude biran)."*

22. Podnositeljka zahteva traži od Suda da oceni *"da li je povređeno ustavno pravo podnositeljke ovog zahteva, zagarantovano članom 45. Ustava Republike Kosovo kao rezultat pogrešne primene Pravilnika SSK-a o izboru predsednika Vrhovnog suda Kosova".*

23. Podnositeljka zahteva navodi da *"[...] ne traži od Suda da se izjasni u vezi sa načinom tumačenja člana 4. navedenog Pravilnika [...]",* već, *" [...] traži od istog da utvrdi da su njegovom pogrešnom primenom povređena ustavna prava podnositeljke zahteva [...] ".*

24. Prema podnositeljki zahteva, na osnovu gore navedenog Pravilnika, SSK je prvo glasao za kandidata koji je dobio najbolji rezultat pri ocenjivanju, u konkretnom slučaju za nju. Na tom glasanju, 5 (pet) članova je glasalo "ZA', 4 (četiri) članova "UZDRŽANO", dok je 1 (jedan) član glasao "PROTIV".

25. Ona dalje navodi da *"po oceni SSK-a, prva kandidatkinja nije dobila prostu većinu glasova, te je stoga nastavljeno sa postupkom glasanja za preostala dva kandidata. Kandidat koji je bio rangiran kao treći, g. Enver Peci je nakon glasanja članova SSK-a dobio 6 (šest) glasova „ZA" i 4 (četiri) glasa „PROTIV".*

26. Podnositeljka zahteva primećuje "*Na kraju je po oceni SSK-a g. Enver Peci predložen da bude izabran na položaj predsednika Vrhovnog suda Kosova, na gore navedeni način. Vredi napomenuti da lista za izbor kandidata ima iscrpni karakter, što znači da se u slučaju kada prvi kandidat dobije prostu većinu glasova glasanje završava i za ostale kandidate se ne glasa uopšte".*

27. Podnositeljka zahteva tvrdi da je *"postupak izbora zahvaćen povredom stava 2 člana 8. Pravilnika br. 9/2016, preformulisanog članom 4. Pravilnika br. 14/2016 SSK-a".*

28. Podnositeljka zahteva navodi da se *"ni u kom slučaju uzdržavanje od glasanja ne može smatrati negativnim glasom ili glasom protiv jer takav efekat ima glas PROTIV i ne mogu se izjednačiti uzdržani glas i glas protiv. Uzdržavanje podrazumeva volju članova da ustanove kvorum i omoguće vođenje postupka, da ne učestvuju u glasanju i da su saglasni sa odlukom ostalih članova".*

29. Ona dalje primećuje da se *"fokus mora usmeriti na pravno i logično tumačenje izražavanja volje SSK-a kao kolegijalnog organa odlučivanja. U konkretnom slučaju, prilikom glasanja, 5 (pet) članova je izrazilo volju ZA izbor kandidatkinje, a samo 1 (jedan) glas je bio PROTIV, i iz tog razloga se mora postaviti pitanje po kakvoj logici je izveden zaključak da je SSK izrazio volju protiv kandidature kandidatkinje Valdete Daka".*

30. Podnositeljka zahteva konačno smatra da *"zbog gore navedenih povreda u ovom postupku izbora predsednika Vrhovnog suda, povređena su i prava zagarantovana članom 45. Ustava Kosova"*.

Zahtev za privremenu meru

31. Podnositeljka zahteva traži da Sud uvede privremenu meru na osnovu člana 116 (2) Ustava, člana 27. Zakona i pravila 54 Poslovnika o radu.

32. Podnositeljka zahteva smatra da *"izvršenje odluke SSK-a koja u sebi sadrži niz povreda individualnih prava zagarantovanih Ustavom predstavljalo bi samo po sebi još jednu dodatnu povredu zagarantovanih prava. Samo izvršenje ove protivustavne odluke uskratilo bi zakonitost i ustavnost funkcionisanja Vrhovnog suda Kosova. Sve odluke koje bi bile donete pod rukovodstvom g. Envera Pecija bi mogle biti proglašene protivzakonitim, koja činjenica krši načelo pravne sigurnosti građana Kosova. Ako bi presuda u moju korist od strane Ustavnog suda dovela do mog izbora za predsednika Vrhovnog suda Kosova, unifikovane odluke Vrhovnog suda donete pod rukovodstvom g. Pecija, a koje se donose u cilju jedinstvenog sprovođenja zakona, smatrale bi se nevažećim"*.

Ocena zahteva za privremenu meru

33. Prilikom ocene zahteva za privremenu meru, Sud će ispitati da li su uslovi propisani Ustavom i dalje utvrđeni Zakonom i Poslovnikom o radu bili ispunjeni.

34. U tom smislu, Sud se poziva na stav 2, člana 116. [Pravni efekat odluka] Ustava koji propisuje:

> *„[...]* 2. *Dok god je procedura u postupku pred Ustavnim sudom, sud može privremeno prekinuti primenu spornog postupka ili zakona, dok god se ne donese sudska odluka, ukoliko smatra da je primena takvih spornih zakona može uzrokovati nepopravljivu štetu [...]*".

35. Pored toga, Sud se poziva na član 27. [Privremene mere] Zakona, koji predviđa:

> "1. *Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu.*
>
> *2. Trajanje privremenih mera treba biti opravdano i proporcionalno"*.

36. Na kraju, Sud se poziva na pravilo 55, stavovi 4 i 6 Poslovnika o radu, koje propisuje:

Pravilo 55 (4) Poslovnika o radu:

> *„4. [...] Veće za razmatranje pre davanja preporuke za odobrenje zahteva za uvođenje privremenih mera utvrđuje da:*

(d) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(e) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera;ili

(f) je privremena mera u javnom interesu".

[...] Pravilo 55 (5) Poslovnika o radu (odlomak):

5. [...] Odluka o uvođenju privremenih mera ne može stupiti na snagu ukoliko nije određen datum isteka istih, međutim, datum isteka se može produžiti odlukom Suda. [...]".

37. Imajući u vidu značaj ljudskih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom, i u interesu pravilne administracije pravnog sistema, Sud smatra da postoje bitni razlozi prirode javnog interesa u smislu člana 27. Zakona i pravila 55, stav 4, pod (c) Poslovnika o radu, da opravda uvođenje privremene mere.

38. Stoga, Sud bez prejudiciranja konačne odluke koja će biti doneta od Suda o prihvatljivosti ili meritumu zahteva u buduće, zaključuje da zahtev za privremenu meru mora da se odobri da bi se zaštito javni interes.

39. Sud utvrđuje da u skladu sa članom 27 (2) Zakona i pravilom 55 (5) Poslovnika o radu, trajanje privremene mere će biti do 16. maja 2017. godine.

40. Privremena mera će isteći odmah ako Sud utvrdi da je zahtev neprihvatljiv u skladu sa pravilom 55 (5) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Sud, u skladu sa članom 116. (2) Ustava, članom 27. Zakona i pravilima 54 i 55 Poslovnika o radu, dana 27. marta 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA ODOBRI privremenu meru u trajanju do 16. maja 2017. godine od datuma usvajanja ove odluke;

II. DA ODMAH OBUSTAVI postupak imenovanja kandidata za predsednika Vrhovnog suda od strane Predsednika Republike Kosovo u istom trajanju;

III. DA DOSTAVI ovu odluku strankama i Predsedniku Republike Kosovo;

IV. DA OBJAVI ovu odluku u skladu sa članom 20 (4) Zakona; i

V. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI31/17, podnosilac zahteva: Shefqet Berisha, Ocena ustavnosti odluke CLM br. 10/2016 Vrhovnog suda Kosova od 24. avgusta 2016. godine

KI31/17, odluka o privremenoj meri od 27. marta 2017. godine, objavljena 28. marta 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, civilni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zahtev za privremenu meru*

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je osporio dve odluke redovnih sudova kojima je odbijen njegov zahtev za zaštitu zakonitosti s jedne strane i određivanje mere bezbednosti na njegovu imovinu s druge strane. Podnosilac zahteva se žalio na povredu prava na pravično suđenje i kršenje njegove imovine zbog mere bezbednosti koja je izrečena na toj imovini.

Sud primećuje da možda postoji potencijalna nepopravljiva šteta prava podnosioca na imovini i vlasništvo kao posledica navodne kontinuirane povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje. Sud je usvojio zahtev podnosioca za određivanje privremene mere do donošenja konačne odluke o ovom slučaju.

ODLUKA O PRIVREMENOJ MERI

u

slučaju br. KI31/17

Podnosilac

Shefqet Berisha

Ocena ustavnosti odluke CLM br. 10/2016 Vrhovnog suda Kosova od 24. avgusta 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Shefqet Berisha (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku CML br. 10/2016 Vrhovnog suda od 24. avgusta 2016. godine.

3. Gore navedena odluka je osporena u vezi sa odlukom PPP.br.1216/15, Osnovnog suda u Prištini, od 21. novembra 2016. godine; odlukom Ac. br. 1347, Apelacionog suda, od 24. aprila 2016. godine; presudom Rev. br. 50/2016, Vrhovnog suda, od 4. aprila 2016. godine; odlukom C. br. 2929/2015, Osnovnog suda u Prištini, od 15. februara 2016. godine; presudom Ac. br. 401/204, Apelacionog suda, od 26. oktobra 2015. godine i presudom C. br. 162/09, Osnovnog suda u Prištini, od 29. oktobra 2013. godine.

Predmetna stvar

4. Podnosilac zahteva traži ocenu ustavnosti gore navedenih odluka kojima su navodno povređena njegova prava koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 22.2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

5. Pored toga, podnosilac zahteva traži od Suda da uvede privremenu meru, protiv presude C. br. 162/09, Osnovnog suda u Prištini, od 29. oktobra 2013. godine, i obustavi bilo koji sudski postupak, postupak izvršenja, radnje ili odluke javnih organa koje proizilaze iz te presude do konačne odluke Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Predmet gorenavedene presude i sledstvenih izvršnih postupaka je oduzimanje privatne imovine podnosioca zahteva i njegove invalidske penzije koja mu je potrebna za njegovo lečenje.

Pravni osnov

7. Zahtev je zasnovan na članovima 113.7 i 116.2 Ustava, članovima 27 i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilima 54 i 55 Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

8. Dana 10. marta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.

9. Dana 22. marta 2017. godine, predsednica Suda je odlukom GJR. KI31/17 imenovala sudiju Snezhana Botusharova za sudiju izvestioca. Istog datuma, odlukom KSH.KI31/17 predsednica Suda je imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Almiro Rodrigues (član) i Ivan Čukalović (član).

10. Dana 22. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istog datuma, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva.

11. Dana 27. marta 2017. godine, sudija izvestilac je preporučio Sudu da uvede privremenu meru. Istog datuma, Sud je odlučio većinom da uvede privremenu meru do 20. juna 2017. godine.

Kratak pregled činjenica

12. Dana 2. februara 2009. godine, tužilac K.Sh. je podneo tužbu ondašnjem Opštinskom sudu u Prištini, tražeći da se podnosilac zahteva obaveže da mu isplati iznos od 20. 337.40 €, uključujući kamatnu stopu počev od dana kada je tužba podneta.

13. Dana 23. juna 2010. godine, K.Sh. je podneo drugu tužbu Osnovnom sudu, zahtevajući da se podnosilac zahteva obaveže da mu isplati 17,500 € uključujući kamatu.

14. Dana 1. januara 2013. godine, Zakon br. 03/L-199 o sudovima je stupio na snagu. U skladu sa članom 2, stav 1, pod stav 1.2 Zakona: *„Osnovni sud - prvostepeni sud, sa sedištem u sedam regionalna centra, koji se osniva ovim zakonom”.*

15. Dana 6. februara 2013. godine, Osnovni sud je doneo odluku kojom je obavezao podnosioca zahteva da odgovori na tužbu K.Sh. u roku od 15 (petnaest) dana.

16. Dana 15. februara 2013. godine, podnosilac zahteva je u svom odgovoru osporio tvrdnje K.Sh. i tražio od Osnovnog suda da odbije tužbeni zahtev K.Sh. u celosti, kao neosnovan, ili odbaci, kao neprihvatljiv.

17. Dana 19. aprila 2013. godine i 7. juna 2013. godine, održana su dva sudska ročišta, gde su saslušani svedoci. Podnosilac zahteva je prigovorio na način na koji su dokazi uzeti i ocenjeni, jer su s jedne strane, dokazi i svedoci predloženi od strane podnosioca zahteva odbijeni; dok su s druge strane, dokazi i svedoci predloženi od strane K.Sh. prihvaćeni od strane suda.

18. Dana 29. oktobra 2013. godine, Osnovni sud u Prištini je presudom C. br. 162/09 usvojio tužbeni zahtev tužioca K.Sh. i obavezao podnosioca zahteva da isplati tužiocu 'neisplaćen zajam'. Istog datuma, podnosilac zahteva je podneo nove dokaze, tvrdeći da: (i) legitimacija i identitet K.Sh. nije bio tačno utvrđen i da njegov identitet nije bio poznat; i, (ii) predložio svedoka da se sasluša. Navodno, dokazi i predloženi svedok su odbijeni od strane suda.

19. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu na osnovu bitnih povreda procesnih odredaba, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se ožalbena presuda poništi i slučaj vrati na preispitivanje.

20. Dana 26. oktobra 2015. godine, Apelacioni sud je presudom CA. br. 401/2014 odbacio žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda.

21. Dana 23. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu na osnovu bitne povrede odredaba postupka, pogrešne primene materijalnog prava i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Podnosilac zahteva je opet ponavljao da je pokrenuo pred nižim instancama argumenat za navodne povrede njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, jer nije saslušan njegov svedok i uzeti u obzir njegovi dokazi.

22. Dana 30. novembra 2015. godine, na zahtev tužioca K.Sh. Kancelarija privatnog izvršitelja je izdala nalog (P. br. 784/15) o izvršenju. Podnosilac zahteva je prigovorio na taj nalog (vidi: stavove dole 33-36).

23. Dana 4. aprila 2016. godine, Vrhovni sud je presudom Rev. br. 50/2016 odbacio kao neosnovan zahtev za reviziju podnosioca zahteva, potvrdio njegovu obavezu prema tužiocu i preinačio odluke nižeg suda samo u pogledu kamatne stope. Vrhovni sud je obrazložio da: (i) su odluke redovnih sudova dovoljno jasne i dobro opravdane; (Ii) je postojanje pravnog odnosa između parničnih stranaka potvrđen iskazom svedoka; (Iii) je svedok koga je predložio podnosilac zahteva da se sasluša irelevantan u ovom slučaju; i, (iv) je tvrdnja koja dovodi u pitanje identitet i legitimitet K.Sh. neosnovana i da podnosilac zahteva nije pokrenuo tu tvrdnju pred sudovima nižeg stepena*, inter alia,* suprotno činjenicama i zapisnicima u sudskim dosjeima.

24. U međuvremenu, tužilac K.Sh. je podneo predlog za uvođenje mere bezbednosti na nepokretnu imovinu podnosioca zahteva.

25. Dana 15. februara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je odlukom C. br. 2929/2015 usvojio kao osnovan predlog tužioca K.Sh. o uvođenju mere bezbednosti. Podnosiocu zahteva je naloženo da ništa ne gradi, da ne prodaje i ne ugovora i overava ugovor o kupoprodaji podnosioca zahteva sa nadležnim notarom u Prištini u katastarskoj jedinici određenoj u Prištini sve dok se ne donese druga odluka ovog suda.

26. Podnosilac zahteva je, na vreme, uložio žalbu protiv ove odluke Osnovnog suda pred Apelacionim sudom.

27. Dana 24 aprila 2016. godine, Apelacioni sud je odlukom Ac. br. 1347/16 odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku Osnovnog suda.

28. Podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Kancelariji glavnog državnog tužioca, tvrdeći, *inter alia*, da se tužilac K.Sh., sve vreme predstavljao sa lažnim identitetom i da to nije bilo verifikovano od strane sudova, uprkos brojim žalbama podnosioca zahteva.

29. Što se tiče pitanja identiteta i legitimnosti K.Sh., podnosilac zahteva je priložio kao dokaz obaveštenje od strane Nemačkih organa Tužilaštva, koje u svom relevantnom delu glasi: "*... Kosovske vlasti su obaveštene preko Interpola ...da je optuženi Sch. (ranije poznat kao K.Sh., u 1995, neutralizacijom postao Nemački državljanin i promenio ime na A. C. R. Sch.)...do kog stepena korišćenje prethodnih ličnih podataka predstavlja krivično delo ... je odgovornost kosovskih vlasti*".

30. Dana 31. maja 2016. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obavestila podnosioca zahteva da je primila njegovu inicijativu i da je podnela zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu. Državni tužilac je izjavio pred Vrhovnim sudom da se odluke sudova moraju ukinuti zbog bitnih povreda odredaba procesnog prava.

31. Dana 4 avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu. Sud je proglasio zahtev neprihvatljivim na osnovu toga da je preuranjen, jer su postupci bili u toku pred Vrhovnim sudom. Sud je takođe primetio da zahtev pokreće važna ustavna pitanja u pogledu proceduralnog legitimiteta stranaka i saslušanja svedoka (vidi: Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI102/16, podnosilac zahteva*: Shefqet Berisha,* rešenje o neprihvatljivosti od 7. marta 2017. godine, stav 41).

32. Dana 24. avgusta 2016. godine, Vrhovni sud je odlukom CLM. br. 10/2016 odbio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca podnet protiv odluka nižestepenih i žalbenih sudova u postupku. Vrhovni sud je obrazložio da se zahtev za zaštitu zakonitosti može podneti samo za povrede koje se odnose na mesnu nadležnost, obavezu da se održi javna rasprava ili u situaciji kada je javnost sprečena da bude na javnoj raspravi. Vrhovni sud je zaključio da se zahtev za zaštitu zakonitosti ne može podneti zbog povreda proceduralne legitimnosti stranaka.

33. Dana 21. novembra 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je odlukom PPP.br.1216/15 odbacio prigovor podnosioca zahteva protiv naloga za izvršenje (P. br. 784/15 od 30. novembra 2015. godine) izdat od Kancelarije privatnog izvršitelja. Osnovni sud je utvrdio da se izvršni nalog zasnivao na presudi C. br. 162/09 Osnovnog suda u Prištini od 29. oktobra 2013. godine.

34. Predmet gorenavedenog izvršnog postupka je bio oduzimanje privatne imovine podnosioca i blokiranje njegove invalidske penzije koja je potrebna za njegovo lečenje.

35. Podnosilac zahteva je osporio gore navedenu odluku (PPP. br. 1216/15) Osnovnog suda pred Apelacionim sudom.

36. Sud primećuje da iako osporen izvršni postupak je još u toku pred Apelacionim sudom, ali oni ne mogu sprečavati izvršenje odluke Osnovnog suda za oduzimanje imovine podnosioca.

Navodi podnosioca

37. Podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 22.2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

38. Podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi u svim stepenima nisu uzeli u obzir dokaze koje je predložio, niti su obrazložili zašto su odbili te dokaze. To obuhvata, *inter alia,* odbijanje da precizno utvrde identitet K.Sh. i saslušaju svedoka podnosioca. Ovaj svedok je prema podnosiocu zahteva - važan svedok za pravično rešenje njegovog slučaja, tj, da li je on dugovao tužitelju novac ili ne, da li mu je tužitelj dao "pozajmicu" ili nije.

39. Podnosilac zahteva tvrdi da je u njegovom slučaju – zbog odbijanja da podnese dokaze i saslušanja njegovog svedoka kao i nedostatka obrazloženja za to – povređeno načelo jednakosti oružja i pravo na obrazloženu odluku, kao osnovni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje. Štaviše, podnosilac je naveo da on nikada nije priznao da je uzeo ili duguje novac tužitelju, uprkos onome što je Osnovni sud izjavio.

40. Podnosilac zahteva tvrdi: *„Vrhovni sud Kosova je povredio član 6. Konvencije, zato što uopšte nije razmotrio zahtev za učešće na sednici revizije koji je podnet sa obrazloženjem povrede ljudskih prava i sloboda-član 6. Konvencije. Ovim zahtevom sam tražio od suda da pozove ročište na kojem će se saslušati moje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda -član 6. Konvencije. Argumenti o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda od strane preliminarnih sudova (povrede koji su onemogućile pravično i nepristrasno suđenje) su priloženi ovom dopisu i obrazloženi su, pozivanjem i na sudsku praksu EKLjP."*

41. Podnosilac zahteva izjavljuje*: „Državno tužilaštvo je tražilo poništaj sudskih odluka koje su donete u postupku donošenja mere bezbednosti - smatrajući da postoje elementi krivičnog dela (falsifikovan identitet tužioca), jer on nije K. Sh. (građanina Kosova), već A. C. R. Sch., nemački državljanin sa prebivalištem i stalnim boravkom u Saveznoj Republici Nemačke. S obzirom da SRN zabranjuje dvojno državljanstvo, ne postoji nijedna mogućnost da se izbegne postojanje ovih krivičnih dela. Pa i da je dozvoljeno dvojno državljanstvo, ni najedan način nije dozvoljeno da se koriste različiti identiteti u različitim zemljama, jer se identitet utvrđuje po ličnom imenu i u tom smislu se određuje i ličnost i legitimitet stranke. Ne može se raditi o istoj osobi -već o različitim ličnostima. Kao se može jedan postupak smatrati redovnim,kada nije siguran ni identitet stranaka u postupku?"*

42. Podnosilac zahteva tvrdi da su Vrhovni sud i Apelacioni sud doneli ne obrazložene odluke: *„Apelacioni sud, pored toga što nije obrazložio svoje odluke/zaključke, čak nije ni ponovio obrazloženja prvostepenog suda - i ne opravdava zašto se slaže sa obrazloženjem prvostepenog suda ... Vrhovni sud Kosova je u više navrata otvoreno ponovio sve povrede prethodnih sudova, vračajući ih u kontinuirane povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda od strane državnog pravosuđa. Sud, između ostalog, uopšte ne opravdava svoju odluku da nije bilo povrede formalnog prava i da nije bilo povrede materijalnog prava."*

43. Podnosilac zahteva tvrdi da Vrhovni sud (odluka CLM br. 10/2016 od 24. avgusta 2016. godine) ponovo nije uspeo da reši glavna pitanja koje je pokrenuo on i državni tužilac, odnosno: (i) pitanje identiteta i proceduralne legitimnosti K.Sh.; (ii) način na koji su dokaz uzeti; i (iii) zašto je jedini svedok koji je predložio odbijen od strane suda. Podnosilac zahteva tvrdi da je u njegovom slučaju u svim sudskim slučajevima povređeno načelo jednakosti oružja.

44. Podnosilac zahteva traži uvođenje privremene mere na osnovu člana 27. Zakona i pravila 54 Poslovnika o radu. U tom smislu, podnosilac zahteva naglašava: *„... Podnosim Ustavnom sudu Republike Kosovo ovaj zahtev za uvođenje privremene mere protiv svih presuda i odluka donete od strane sudova, jer krše pravo na pravično suđenje i mirno uživanje imovine”.*

45. Štaviše, podnosilac zahteva precizira sledeće razloge: (i) nepokretna imovina koja je bila predmet mera bezbednosti je takođe bila predmet hipoteke u korist trećeg lica; (ii) uvođenje mera bezbednosti na imovinu koja je bila predmet hipoteke predstavlja krivično delo; (III) račun podnosioca zahteva (invalidska penzija) preko koga obezbeđuje svoj medicinski tretman je blokiran, i (iv) podnosilac zahteva je od 1992. godine dijagnostikovan sa 100% stepenom invaliditeta, i da će mu zbog toga, blokiranje invalidske penzije izazvati nepopravljivu štetu.

46. Podnosilac zahteva navodi da se zbog jednostranog stava sudova u njegovom slučaju stvorila situacija „kontinuirane povrede“. Uvođenje mere bezbednosti na njegovu imovinu i blokiranje njegove invalidske penzije je još više povredilo njegovo pravo na imovinu koje je garantovano članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

47. Pored toga, podnosilac je naveo da: *“Smatram da izvršenje odluke protiv invalidske penzije koja je pomoć za lečenje i da mi spasi život rezultira takođe povredom člana 8. Konvencije”.*

48. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) da proglasi zahtev prihvatljivim, (ii) da utvrdi da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 22,2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i 54 [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Konvencije, (iii) da proglasi nevažećim sudski postupak u celosti i da poništi osporene odluke; (iv) da uvede privremenu meru; i (v) da vrati predmet Osnovnom sudu na preispitivanje u skladu sa presudom Ustavnog suda.

Ocena zahteva za privremenu meru

49. Da bi Sud uveo privremenu meru u skladu sa članom 116 (2) [Pravni efekat odluka] Ustava, članom 27. Zakona i pravilom 55 (4), (5) Poslovnika, mora utvrditi:

Član 116 (2) Ustava

> *2. Dok god je procedura u postupku pred Ustavnim sudom, sud može privremeno prekinuti primenu spornog postupka ili zakona, dok god se ne donese sudska odluka, ukoliko smatra da je primena takvih spornih zakona može uzrokovati nepopravljivu štetu*

Član 27. Zakona

1. Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu.

Pravilo 55 (4) Poslovnika

[...]
(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;
(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera;ili
(c) je privremena mera u javnom interesu.

Pravilo 55 (5) Poslovnika (isečak):

[...] Odluka o uvođenju privremenih mera ne može stupiti na snagu ukoliko nije određen datum isteka istih, međutim, datum isteka se može produžiti odlukom Suda. [...]

50. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva podneo opsežne argumente u vezi sa navodnim povredama ljudskih prava.

51. Sud takođe primećuje da je slučaj veoma kompleksan, odnosi se na brojne postupke na osnovu iste odluke Osnovnog suda koja je prvi i konačni osnov za izvršni postupak o vlasništvu.

52. Kao takav, Sud smatra da je podnosilac zahteva predstavio *prima facie* slučaj o meritumu zahteva u smislu pravila 55, stav 4, pod (a), Poslovnika.

53. Sud primećuje da podnosilac zahteva takođe tvrdi da se mora osloniti na svoju invalidsku penziju radi lečenja, a zbog sudskih odluka ne može. Podnosilac zahteva dalje tvrdi da će uvođenje mere bezbednosti na njegovo privatno vlasništvo povrediti i prava trećih lica i kao takvo je nezakonito i predstavlja krivično delo.

54. Imajući u vidu ove okolnosti, Sud smatra da postoje dovoljni razlozi da prihvati da će podnosilac zahteva pretrpeti nepopravljivu štetu u smislu pravila 55, stav 4, pod b, Poslovnika.

55. Pored toga, Sud primećuje da ovaj zahtev pokreće ozbiljne sumnje u ustavnost sudskog postupka, u vezi sa: (i) navodnom proizvoljnošću u oceni činjenica; (ii) pitanjem identiteta i proceduralnim legitimitetom K.Sh.; (iii) tvrdnjama o povredi prava podnosioca zahteva da mu se sasluša svedok i dokazi prihvate; (iv) potencijalnim negativnim posledicama za podnosioca zahteva i treća lica u slučaju sprovođenja mere bezbednosni na njegovu imovinu, kao i blokiranje njegove invalidske penzije.

56. Sud primećuje da je podnosilac pokrenuo pitanje pravičnog suđenja pred svim sudskim instancama, odnosno neprihvaćenja dokaza o legitimitetu K.Sh. i saslušanja njegovog

svedoka, ali sudovi nisu zauzeli stav o tim pitanjima, i kao posledica su navodno povredili 'pravičnu ravnotežu' koja je preduslov jednakosti oružja između parničara u građanskim postupcima.

57. Od njegovog rešenja o neprihvatljivosti u slučaju br. KI102/16 kojim je proglašen zahtev podnosioca neprihvatljivim jer je bio preuranjen, Sud primećuje da situacija podnosioca zahteva nije ispravljana, već u stvari, izgleda postala otežana, i kontinuirana.

58. Pored toga, Sud primećuje da možda postoji potencijalna nepopravljiva šteta prava podnosioca na imovini i vlasništvo kao posledica navodne kontinuirane povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje.

59. Dakle, Sud, bez prejudiciranja na bilo koju drugu odluku koja će biti doneta o prihvatljivosti ili meritumu zahteva, odobrava, kao osnovan, zahtev za privremenu meru.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 116 (2) Ustava, članom 27. Zakona i pravilom 55 (4), (5) Poslovnika, 27. marta 2017. godine, većinom

ODLUČUJE

I. DA UVEDE privremenu meru, odnosno, protiv presude C. br. 162/09, Osnovnog suda u Prištini, od 29. oktobra 2013. godine i obustavi bilo koji sudski postupak, postupak izvršenja, radnje ili odluke javnih organa koji proizilaze iz te presude do konačne odluke Ustavnog suda Republike Kosovo;

II. DA UVEDE privremenu meru do 20. juna 2017. godine;

III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

IV. DA OBJAVI ovu odluku u skladu sa članom 20.4 Zakona; i

V. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI110/16, Podnosilac zahteva: Nebojša Đokić, ocena ustavnosti rešenja Rev. br. 155/2016 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. juna 2016. godine

KI110/16, rešenje o neprihvatljivosti od 18. januara 2017. godine, objavljeno 03. aprila 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, ugovor, imovina, prima facie*

Podnosilac zahteva i Pošta i telekomunikacije Kosova (u daljem tekstu: PTK) su sklopili ugovor o plaćanju zaostalog duga u ratama, u vezi utrošenih telefonskih impulsa od strane podnosioca zahteva u iznosu od 1.134.79€

Dana 07. februara 2013. godine, Osnovni sud u Gnjilanu presudom (P.br. 256/2009) je usvojio kao osnovan tužbeni zahtev PTK i obavezao podnosioca zahteva da PTK isplati dug u iznosu od 1.134.79€ u roku od 15 (petnaest) dana po pravosnažnosti presude.

Presuda (P.br. 256/2009) Osnovnog suda u Gnjilanu je potvrđena presudom (Gž.br.1935/2013) Apelacionog suda Kosova. Vrhovni sud Kosova (rešenjem Rev.br.155/2016) je odbacio kao nedozvoljen zahtev za reviziju podnosioca, jer vrednost predmeta spora u pobijenom delu presude ne prelazi sumu od 3.000 evra.

Podnosilac zahteva je tvrdio da je bilo nedostataka u utvrđivanju dokaza od strane redovnih sudova; da redovni sudovi nisu zahtevali od PTK da dostavi listinge i račune, da u sudskom postupku nije utvrđeno da je PTK pružio telefonske usluge; da ugovor nije razumeo jer je bio na albanskom jeziku i da su presude donete uz niz povreda Zakona o parničnom postupku i Zakona o obligacionim odnosima.“

Sud je utvrdio da je podnosilac ponavljao iste tvrdnje koje je isticao i u postupcima pred pred redovnim sudovima, gde je Apelacioni sud (presudom Gž.br.1935/2013) dao detaljan odgovor na sve ove tvrdnje podnosioca, obrazlažući između ostalog: *„:...tuženi na raspravi pred prvostepenim sudom od 7.02.2013, nije osporio činjenicu da je sa tužiocem zaključio ugovor o plaćanju duga na rate, [...]. U vezi žalbenih navoda da ugovor nije razumeo jer je bio na albanskom jeziku, [...] Tuženi tu činjenicu nije isticao pred prvostepenim udom, već je u svojoj izjavi bio jasan da je ugovor razumeo i dao razloge zašto nije isplatio ostali deo duga.“*

Sud je utvrdio da su svi argumenti podnosioca, koji su bili relevantni za rešenje spora, propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju on osporava podrobno izloženi i da su, shodno svemu iznetom, postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI110/16

Podnosilac

Nebojša Đokić

Ocena ustavnosti rešenja Rev. br. 155/2016 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. juna 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Nebojša Đokić iz sela Koretište, opština Gnjilane (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje Rev. br. 155/2016 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. juna 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojom su, navodno, povređeni članovi 24. [Jednakost pred zakonom] 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 33. [Načelo legitimiteta i proporcionalnosti u krivičnom postupku] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članovi 6. [Pravo na pravično suđenje] i 13. [Pravo na delotvoran pravi lek] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 31. avgusta 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 19. septembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.

7. Dana 22. septembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i zahtevao da precizira zahtev, popuni formular zahteva i dostavi osporene odluke.

8. Dana 20. oktobra 2016. godine, podnosilac zahteva je dostavio Sudu osporene odluke i popunjen formular zahteva.

9. Dana 04. novembra 2016. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

10. Dana 18. januara 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled opštih činjenica

11. Dana 22. aprila 2008. godine, podnosilac zahteva i Pošta i telekomunikacije Kosova (u daljem tekstu: PTK) su sklopili ugovor o plaćanju zaostalog duga u ratama, u vezi utrošenih telefonskih impulsa od strane podnosioca zahteva u iznosu od 1.134.79€

12. Ovim ugovorom podnosilac zahteva se obavezao da zaostali dug za utrošene telefonske impulse prema PTK isplaćuje u mesečnim ratama u iznosu od 67.40€.

13. Podnosilac zahteva je po potpisivanju ugovora isplatio jednu ratu duga, i prestao sa daljim plaćanjima prema ugovoru.

14. Neutvrđenog datuma, PTK je podnela tužbeni zahtev Osnovnom sudu u Gnjilanu.

15. Dana 07. februara 2013. godine, Osnovni sud u Gnjilanu (presudom P.br. 256/2009) je usvojio kao osnovan tužbeni zahtev PTK i obavezao podnosioca zahteva da PTK isplati dug u iznosu od 1.134.79€ u roku od 15 (petnaest) dana po pravosnažnosti presude.

16. Podnosilac zahteva je podneo žalbu Apelacionom sudu Kosova, navodeći: da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje, da je ugovor potpisan radi aktiviranja telefonskog broja, a ne radi isplate duga. Dalje, podnosilac je u žalbi naveo da je ugovor koji je potpisao bio na albanskom jeziku, zbog čega nije razumeo sadržinu istog, te je zbog toga ugovor nezakonit.

17. Dana 16. novembra 2015. godine, Apelacioni sud (presudom Gž.br.1935/2013) je odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda, detaljno obrazlažući svaku pojedinačnu tvrdnju podnosioca zahteva.

18. Dana 21. decembra 2015. godine, podnosilac zahteva je izjavio zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Kosova protiv presude Apelacionog suda.

19. Dana 14. juna 2016. godine, Vrhovni sud Kosova (rešenjem Rev.br.155/2016) je odbacio kao nedozvoljen zahtev za reviziju podnosioca, jer vrednost predmeta spora u pobijenom delu presude ne prelazi sumu od 3.000 evra.

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi da: " ...niko od prethodnih instanci nije uzeo u obzir naše *navode da navedeni dug od* 1.134.79 evra *ne postoji jer nisu dostavljeni računi niti listinzi za izvršene usluge a smatramo daje račun jedino merilo za postojanje duga sto u ovom slučaju nije. Dug od pre 1999 godine koji nam se stavlja na teret je izmiren kod Telekoma te sa tim PTK nema nikakve veze niti je osnovan njihov tužbeni zahtev*."

21. Dalje, podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi "*...nisu razmotrli nijednu činjenicu po Zakonu o parničnom postupku član 188,1 i 188.2 gde sa navodi da je sud dužan da dobavi sve dokaze za donošenje presude (račune,i druge dokaze ako postoje"*.

22. Na osnovu gorenavedenog, podnosilac zahteva tvrdi da su redovni sudovi "*...prekršili njegova prava na slobodu i objektivno suđenje [...], jer nije izveden dokazni postupak niti je dostavljena potrebna dokumentacija koja dokazuje dug."*

23. Podnosilac zahteva traži od Suda sledeće:

> *"Ocenu ustavnosti navedene presude, kojom su nam povređena prava i slobode garantovane članom 24. (jednakost pred Zakonom) članom 31.(Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), članom 32.(Pravo na pravno sredstvo) i članom 33. (Načelo legitimiteta i proporcionalnosti u krivičnom postupku) Ustava [...] Kao i ;lanom 6 i 13 [...] EKLJP.."*

24. Podnosilac zahteva dalje predlaže Sudu:

> *"... da ukine sve napred navedene presude odnosno naloži ponovni dokazni postupak kod Osnovnog suda radi dostavljanja dokumentacije koje dokazuju da je izvršena radnja odnosno pružanje usluge od strane PTK Kosova i naplaćivanje duga od pre 1999 godine sto je nedopustivo i nije utvrđeno da isti dug postoji..."*

Prihvatljivost zahteva

25. Sud ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom, dalje propisane Zakonom i predviđene Poslovnikom.

26. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

> *1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*

27. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori. "

28. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) d) i (2) a) Poslovnika, koje predviđa:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.
(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(a) da zahtev nije prima facie opravdan.

29. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ispunio proceduralne uslove predviđene članom 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.

30. Sud primećuje da podnosilac zahteva uglavnom tvrdi da je bilo nedostataka u utvrđivanju dokaza od strane redovnih sudova; da redovni sudovi nisu zahtevali od PTK da dostavi listinge i račune, da u sudskom postupku nije utvrđeno da je PTK pružio telefonske usluge; da ugovor nije razumeo jer je bio na albanskom jeziku i da su presude donete uz niz povreda Zakona o parničnom postupku i Zakona o obligacionim odnosima.

31. U stvari, Sud primećuje da se podnosilac zahteva poziva na veći broj odredbi Ustava i EKLJP. Međutim, on ne objašnjava zašto smatra da su rešenjem redovnih sudova povređene sve navedene odredbe koje mu garantuju prava i slobode.

32. Sud smatra da je podnosilac zahteva pokušao da izgradi svoj slučaj na zakonitim osnovama, odnosno na pogrešnom tumačenju relevantnih zakona od strane redovnih sudova (odnosno, Zakona o parničnom postupku i Zakona o obligacionim odnosima), kao i na pogrešnoj oceni dokaza.

33. Dalje, Sud primećuje da je podnosilac ponavlja iste tvrdnje koje je isticao i u postupcima pred pred redovnim sudovima, gde je Apelacioni sud (presudom Gž.br.1935/2013) dao detaljan odgovor na sve ove tvrdnje podnosioca, obrazlažući između ostalog:

„:...tuženi na raspravi pred prvostepenim sudom od 7.02.2013, nije osporio činjenicu da je sa tužiocem zaključio ugovor o plaćanju duga na rate, [...]. U vezi žalbenih navoda da ugovor nije razumeo jer je bio na albanskom jeziku, [...] Tuženi tu činjenicu nije isticao pred prvostepenim udom, već je u svojoj izjavi bio jasan da je ugovor razumeo i dao razloge zašto nije isplatio ostali deo duga."

34. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Podnosilac zahteva mora podneti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.

35. Sud prvo podseća da nije uloga Ustavnog suda da utvrđuje da li je određena vrsta dokaza dozvoljena, koje dokaze treba uzeti, niti da precizira koji su dokazi prihvatljivi, a koji ne. To

je uloga redovnih sudova. Zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci u redovnim sudovima bili pravični u celini, uključujući i način na koji su dokazi uzeti (vidi: slučaj *Khan protiv Ujedinjenog kraljevstva*, aplikacija br. 35394/97, stavovi 34-35, ESLJP, presuda od 12. maja 2000. godine).

36. Pored toga Sud, takođe, ponavlja da je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i ne može, dakle, da deluje kao "sud četvrtog stepena" (vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

37. Sud smatra da je podnosilac zahteva imao mogućnost da predstavi pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njegovi argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane redovnih sudova; postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.

38. Sud, dalje, smatra da se podnosilac zahteva ne slaže ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, nezadovoljstvo podnosioca ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, EKLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).

39. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije izneo preciznu i konkretnu tvrdnju o povredi svojih prava i nije objasnio kako je i zašto rešenje Vrhovnog suda moglo povrediti njegova ustavna prava; on je samo naveo da je došlo do povrede ustavnih prava. On nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njegovih ustavnih prava (vidi: *Vanek protiv Slovačke Republike*, ESLJP, odluka br. 53363/99 od 31. maja 2005. godine).

40. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni i da su osporenom odlukom povređena ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis: Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).

41. Dakle, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti, utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i propisani Poslovnikom o radu nisu ispunjeni.

42. Stoga, Sud utvrđuje da je njehov zahtev neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) a) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 18. januara 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KO01/17, podnosioci zahteva: Aida Dërguti i 23 druga poslanika Skupštine Republike Kosovo, ocena ustavnosti Zakona o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova

KO01/17, presuda od 28. marta 2017. godine, objavljena 4. aprila 2017. godine

Ključne reči: *Apstraktna ocena, zahtev je prihvatljiv, pravo na penziju veterana, jednakost pred zakonom, zabrana diskriminacije, pravo na imovinu.*

Dana 30. decembra 2016. godine, Skupština je usvojila Zakon o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova (osporeni zakon). Nakon toga, 10. januara 2017. godine, pre proglašenja i stupanja na snagu ovog osporenog zakona, 24 (dvadeset četiri) poslanika Skupštine Republike Kosovo (podnosioci zahteva) su podneli zahtev Ustavnom sudu kojim se osporavali ustavnost članova 3. (2), 4 i 5 osporenog zakona samo u pogledu njegove suštine. Podnosioci zahteva su u suštini tvrdili da osporene odredbe nisu u skladu s članom 24. [Jednakost pred zakonom] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 14. [Zabrana diskriminacije] Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 uz Konvenciju, kao i članovima 7. i 22. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

Sud je jednoglasno odlučio da proglasi zahtev prihvatljivim i oceni suštinu zahteva.

Što se tiče člana 3 (2) osporenog zakona, Ustavni sud je smatrao da uskraćivanje prava na penziju za ratne veterane koji žive u inostranstvu, ali ne i susednim zemljama ili na Kosovu, predstavlja povredu njihovog prava na jednakost pred zakonom u vezi sa pravima na imovinu.

Što se tiče člana 4 osporenog zakona, Ustavni sud je zaključio da su svi ratni veterani koji su predmet Zakona u relativno sličnoj situaciji, imajući u vidu njihov doprinos kao ratni veterani. Međutim, različiti tretman, odnosno kategorizacija zasnovana na vremenu mobilizacije i službe, opravdan je objektivnim i obrazloženim osnovama i kompatibilan je s pravom jednakosti, u vezi sa pravom na imovinu.

Što se tiče člana 5 osporenog zakona, Sud je zaključio da smanjenje iznosa penzije ispod minimalne zarade na Kosovu predstavlja mešanje u pravo na imovinu, međutim, postoji opravdano uplitanje u slobodno uživanje prava na imovinu na osnovu služenja javnog interesa i uz poštovanje načela proporcionalnosti.

PRESUDA

u

slučaju KO01/17

Podnosilac

Aida Dërguti i 23 poslanika Skupštine Republike Kosovo

Ocena ustavnosti Zakona o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Glauk Konjufca, Albin Kurti, Aida Dërguti, Albulena Haxhiu, Besa Baftija, Rexhep Selimi, Ismail Kurteshi, Mytaher Haskuka, Puhie Demaku, Faton Topalli, Fisnik Ismaili, Visar Ymeri, Driton Çaushi, Shqipe Pantina, Donika Kadaj-Bujupi, Salih Salihu, Pal Lekaj, Time Kadrijaj, Teuta Haxhiu, Lahi Ibrahimaj, Daut Haradinaj, Rrustem Berisha, Ali Berisha, Bali Muharremaj (u daljem tekstu: podnosioci), poslanici Skupštine Republike Kosovo (u daljem tekstu: Skupština).

2. Podnosioci su ovlastili poslanicu Skupštine Aidu Dërguti da ih zastupa u postupcima pred Ustavnim sudom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

Osporeni zakon

3. Podnosioci osporavaju ustavnost određenih odredbi Zakona o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova (u daljem tekstu: osporeni zakon), koji je usvojen od strane Skupštine dana 30. decembra 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti članova 3. 4. i 5. osporenog zakona, koji navodno nije u skladu sa članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 46. [Zaštita imovine] i 51. [Pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav); članom 6. [Pravo na pravično suđenje], 14. [Zabrana diskriminacije] i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola 1 Evropske konvencije za

zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLJP) i članovima 7. i 22. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: UDLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 5. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava i članovima 42. [Tačnost podneska] i 43. [Rok] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon).

Postupak pred Sudom

6. Dana 10. januara 2017. godine, podnosioci su podneli Sudu priložena dokumenta.

7. Dana 10. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Bekim Sejdiu.

8. Dana 11. i 12. januara 2017. godine, Sud je obavestio Sekretarijat Skupštine Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sekretarijat) i predsednika Republike Kosovo, podsećajući ih na to da u skladu sa stavom 2. člana 43. [Rok] Zakona, osporeni zakon ne može da se donese, stupi na snagu, ili da proizvede pravne efekte, sve dok Sud ne donese konačnu odluku u vezi sa stvari pokrenutom pred njim.

9. Dana 12. januara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva.
10. Dana 12. januara 2017. godine, zahtev je prosleđen predsedniku Republike Kosovo, predsedniku Skupštine Republike Kosovo (u daljem tekstu: predsednik Skupštine) sa uputstvima da zahtev dostavi svim poslanicima Skupštine, premijeru Republike Kosovo (u daljem tekstu: premijer), Sekretarijatu od koga je zatraženo da podnese konačnu usvojenu verziju osporenog zakona, kao i sva relevantna dokumenta slučaja, Ombudsmanu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ombudsman) i Organizaciji ratnih veterana Oslobodilačke vojske Kosova.

11. Od poslanika Skupštine, premijera, Omudsmana i Organizacije ratnih veterana Oslobodilačke vojske Kosova je zatraženo da podnesu svoje komentare, ako ih imaju, najkasnije do 23. januara 2017. godine.

12. Dana 13. januara 2017. godine, podnosioci su dopunili svoj zahtev sa dodatnim navodima, odnosno tražili su i ocenu ustavnosti člana 5. osporenog zakona.

13. Dana 13. januara 2017. godine, dopunjeni zahtev je prosleđen predsedniku Republike Kosovo, predsedniku Skupštine, premijeru, Ombudsmanu i Organizaciji ratnih veterana Oslobodilačke vojske Kosova.

14. Poslanici Skupštine, premijer, Ombudsman i Organizacija ratnih veterana Oslobodilačke vojske Kosova su obavešteni o tome da mogu podneti svoje komentare, ako ih imaju, najkasnije do 23. januara 2017. godine. Sud nije dobio nikakve komentare od njih.

15. Dana 18. januara 2017. godine, Sekretarijat je dostavio konačnu verziju osporenog zakona usvojenog od strane Skupštine kao i relevantna dokumenta slučaja.

16. Sud je primetio da se član 4. konačne verzije osporenog zakona usvojenog od strane Skupštine razlikuje od teksta na koji se podnosioci pozivaju i koji su priložili prvobitnom zahtevu.

17. Shodno tome, dana 24. januara 2017. godine, Sud je zatražio od podnosilaca da obaveste Sud, najkasnije do 27. januara 2017. godine, o tome da li oni i dalje stoje pri svojim tvrdnjama kao što je navedeno, u pogledu teksta na koji su se prvobitno pozvali, ili žele da izmene ili povuku te tvrdnje. Sud nije dobio nikakav odgovor od strane podnosilaca.

18. Dana 30. januara 2017. godine, Sud je stavljajući u prilog jedan primerak, obavestio predsednika Republike, predsednika Skupštine, premijera, Ombudsmana i Organizaciju ratnih veterana o tome da se konačna verzija zakona usvojenog od strane Skupštine razlikuje od teksta na koji su se podnosioci pozvali u svom prvobitnom zahtevu.

19. Poslanici Skupštine, premijer, Ombudsman i Organizacija ratnih veterana su obavešteni da mogu da podnesu dodatne komentare, ako ih imaju, najkasnije do 6. februara 2017. godine. Sud nije dobio nikakve komentare.

20. Dana 28. marta 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno predložilo Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim i da oceni sadržaj zahteva.

Pregled činjenica

21. Dana 3. aprila 2014. godine, Skupština je usvojila Zakon br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova (u daljem tekstu: Zakon). Zakon je proglašen dana 18. aprila 2014. godine, objavljen u Službenom listu Republike Kosovo dana 23. aprila 2014. godine i stupio je na snagu dana 9. maja 2014. godine.

22. Dana 28. decembra 2016. godine, Ministarstvo rada i socijalne zaštite je predalo Vladi nacrt zakona o izmenama Zakona br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova (u daljem tekstu: Zakon) zajedno sa Memorandumom sa objašnjenjima osporenog zakona (u daljem tekstu: Memorandum sa objašnjenjima), potvrdu o usklađenosti sa "*EU-Acquis*" izdatu od strane Ministarstva za evropske integracije, potvrdu o proceni budžetskog uticaja od strane Ministarstva finansija i potvrdu Vlade o usklađenosti sa Poslovnikom o radu.

23. Dana 29. decembra 2016. godine, Vlada Republike Kosovo (odlukom br. 02/124) je usvojila nacrt zakona. Istoga dana, premijer Republike Kosovo je dostavio nacrt zakona Skupštini i zatražio vanrednu sednicu za razmatranje i usvajanje nacrta zakona. Vanredna sednica je odobrena i zakazana za 29. decembar 2016. godine.

24. Istoga dana, predsednik Skupštine je prosledio poslanicima nacrt zakona sa pratećim dokumentima i zatražio da skupštinska Komisija za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu izvesti o zakonu.

25. Istoga dana, skupštinska Komisija za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu je preporučila usvajanje u načelu teksta nacrta zakona, kao što je podnet od strane Vlade.

26. Istoga dana, predsednik Skupštine je pozvao sve poslanike na vanrednu sednicu, zakazanu za 29. decembar 2016. godine, sa početkom u 15:15 časova. Međutim, usled nedostatka

kvoruma vanredna sednica je odložena za 30. decembar 2016. godine sa početkom u 10:00 časova.

27. Dana 30. decembra 2016. godine, tokom vanredne sednice, šef parlamentarne grupe DPK je predložio Skupštini da se istog dana sledi ubrzani postupak za razmatranje i usvajanje nacrta zakona.

28. Istoga dana, Skupština je odlučila (odlukom br. 05-V-407) da razmotri nacrt zakona u oba čitanja po ubrzanom postupku u skladu sa Poslovnikom o radu. Šezdeset i jedan (61) poslanik je učestvovao u glasanju: pedeset i dva (52) poslanika je glasalo "za" i devet (9) poslanika je glasalo "protiv".

29. Shodno tome, u postupku prvog čitanja nacrta zakona, predsedavajući Skupštine je naložio jednočasovnu pauzu usled nedostatka kvoruma za usvajanje nacrta zakona u prvom čitanju.

30. Nakon pauze, predsednik Skupštine je nastavio sa prvim čitanjem. Šezdeset i tri (63) poslanika je bilo prisutno na vanrednoj sednici. Skupština je većinom glasova usvojila nacrt zakona u načelu.

31. Nakon toga, predsednik Skupštine je naložio skupštinskim komisijama da hitno razmotre nacrt zakona i podnesu eventualne izmene pre prelaska na drugo čitanje. Te komisije su bile: Komisija za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu; Komisija za budžet i finansije; Komisija za zakonodavstvo, mandate, imunitet, Poslovnik o radu Skupštine i nadzor Agencije za borbu protiv korupcije; Komisija za evropske integracije i Komisija za prava i interese zajednica i povratak. Drugo čitanje je zakazano istoga dana sa početkom u 18:15 časova.

32. Istoga dana, Komisija za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu je razmotrila nacrt zakona i izveštaje koje su podnele: Komisija za budžet i finansije; Komisija za zakonodavstvo, mandate, imunitet, Poslovnik Skupštine i nadzor Agencije protiv korupcije i Komisija za evropske integracije. Zatim je Komisija za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu podnela Skupštini izveštaj sa preporukama sa 8 (osam) amandmana na nacrt zakona. Komisija za prava i interese zajednica i povratak nije podnela izveštaj.

33. Istog dana, predsednik Skupštine je nastavio sa drugim čitanjem. Prisutno je bilo šezdeset i tri (63) poslanika. Skupština je usvojila nacrt zakona sa 4 (četiri) amandmana [od osam (8) koje je predložila Komisija za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu]. Četrdeset i četiri (44) poslanika je glasalo "za", 8 (osam) poslanika je glasalo "protiv" i 11 (jedanaest) poslanika je bilo uzdržano.

34. Na taj način, dana 30. decembra 2016. godine, Skupština je (odlukom br. 05-V-410) usvojila nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-261 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova (osporeni zakon).

Navodi podnosioca

35. Podnosioci tvrde da članovi 3. 4. i 5. osporenog zakona nisu u skladu sa članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 46. [Zaštita imovine] i 51. [Pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu] Ustava; članom 6. [Pravo na pravično suđenje], članom 14. [Zabrana diskriminacije] i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola 1 EKLJP (u daljem tekstu: član 1 Protokola 1) i članovima 7. i 22. UDLJP.

1. Što se tiče člana 3. osporenog zakona

36. Član 3. (2) osporenog zakona dodaje stavove 5. i 6. članu 16. osnovnog zakona.

37. Podnosioci tvrde da član 3 osporenog zakona *"predstavlja povredu člana 24 Ustava Republike Kosovo - [Jednakost pred zakonom], člana 51 Ustava Republike Kosovo - [Pravo na socijalnu i zdravstvenu zaštitu], člana 7 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, člana 22 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i člana 14 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava – Zabrana diskriminacije".*

38. Podnosioci tvrde da *"[...] lica koja su učestvovala u oslobodilačkom ratu i koja uživaju status ratnog veterana OVK, a koja žive u nekoj drugoj državi lišavaju se prava na ostvarenje beneficija koje su predviđene osnovnim zakonom [osporenim zakonom]. [...] Uskraćivanje ostvarenja prava na beneficije koje je predvidelo važeće zakonodavstvo samo na osnovu njihovog boravka je diskriminatorno".*

2. Što se tiče člana 4. osporenog zakona

39. Član 4. osporenog zakona dodaje novi član 16A osnovnog zakona.

40. Prvo, podnosioci tvrde da član 4. osporenog zakona *"predstavlja povredu člana 24 Ustava Republike Kosova [Jednakost pred zakonom], člana 7 Univerzalne deklaracije za ljudska prava i člana 14 Evropske konvencije za ljudska prava– [Zabrana diskriminacije]".*

41. Podnosioci tvrde da *"[] Kategorizacija definisana odredbom člana 4. [Osporenim zakonom], kojim se formuliše član 16a, predstavlja diskriminatorsku regulaciju u odnosu na zakonsku definiciju propisanu članom 3. osnovnog zakona [pod-stav 1.3]."*

42. Drugo, podnosioci zahteva isto tako tvrde da je osporeni zakon, imajući u vidu novu kategorizaciju ratnih veterana, u suprotnosti sa odredbama osnovnog zakona, pošto ove odredbe nisu izmenjene na izričit način sa osporenim zakonom. Podnosioci tvrde da je neizmenom, dopunom ili stavljanjem van snage odredbi utvrđenih u osnovnom zakonu, osporeni zakon u potpunoj suprotnosti sa *"Administrativnim uputstvom br. 03/2013 o standardima za izradu normativnih akata, koje u članu 10. stavu 2, propisuje, (citat): „Izmena, dopuna ili ukidanje jednog člana ili njenih podpodela treba da se uradi kroz poseban stav za svaki član".*

43. Treće, podnosioci zahteva isto tako osporavaju ustavnost člana 4. prvobitno priloženog teksta osporenog zakona, za koji se pretpostavlja da je dodao nove stavove 4. i 6. članu 16A osnovnog zakona. Međutim, član 4. konačnog teksta osporenog zakona se suštinski razlikuje od člana 4. prvobitno priloženog teksta.

Što se tiče člana 5. osporenog zakona

44. Član 5. osporenog zakona briše član 18. osnovnog zakona.

45. Podnosioci zahteva tvrde da je brisanje člana 18. osnovnog zakona *"u suprotnosti sa članom 46 i 51 Ustava Republike Kosovo, vezano za član 1 Protokola Evropske konvencije za ljudska prava"*.

46. U stvari, oni tvrde da *„ovakva povreda rezultira u činjenici da je članom 18. osnovnog zakona [...], borcima veteranima OVK, kao posebnoj socijalnoj kategoriji, bez izuzetaka, garantovano pravo na penziju, ne manju od minimalne plate na nivou Republike Kosova, što u smislu člana 57. Zakona br. 03/L-212 o radu predstavlja minimalni prihod koji ima za cilj zaštitu vitalnih prihoda u smislu održavanja socijalne zaštite kao društvene kategorije*".

47. Podnosioci zahteva, dalje, tvrde da *„penzija garantovana članom 18 osnovnog zakona [...] u smislu člana 6. Konvencije u vezi sa članom 1 Protokola 1 Konvencije predstavlja legitimno očekivanje (legitimate expectation) i povredu prava na imovinu, jer se ovo legitimno pravo uskraćuje socijalnoj kategoriji koja je imala takva legitimna očekivanja na osnovu zakonskih odredbi i osporenim promenama se stvara direktna pravna posledica koja povređuje takva očekivanja.*"

48. U vezi sa ovim, podnosioci podsećaju na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) tj. "*Pressos Campania Naviera SA et al vs. Belgium*, ECtHR, presuda od 20. novembra 1995. godine, stav 31; *Gratzinger i Gratzingerova protiv Republike Grčke* br. 39794/98, odluka od 10. jula 2002. godine, stav 73, kao i *presude [Suda] u slučaju EKK [...]*".

Traženo rešenje

49. Na kraju, podnosioci zahtevaju da Sud poništi sledeće članove osporenog zakona: član 3. (koji dodaje stavove 5. i 6. članu 16. osnovnog zakona), član 4. (koji dodaje stav 1, podstavove 1.1, 1.2 i 1.3 članu 16A osnovnog zakona) i član 5. (koji briše član 18. osnovnog zakona).

Prihvatljivost zahteva

50. Ustav prvo ispituje da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti zahteva utvrđene u Ustavu, kao i prethodno predviđene Poslovnikom o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

51. Kao prvo, Sud se poziva na stav 1 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava koji utvrđuje da *"Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način"*.

52. Pored toga, Sud se poziva na član 113. (5) Ustava, koji utvrđuje da *"deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sprovođenja."*

53. U tom pogledu, Sud primećuje da su podnosioci osporili ustavnost osporenog zakona u pogledu sadržine, ali ne i sleđenog postupka za usvajanje. Stoga, zadatak Suda je samo da pregleda da li sadržaj osporenog zakona krši Ustav, kao što tvrde podnosioci.

54. Štaviše, Sud primećuje da je podnesak podnet od strane dvadeset i četiri (24) poslanika Skupštine, u skladu sa članom 113. (5) Ustava. Dakle, podnosioci su ovlašćene strane.

55. Pored toga, Sud uzima u obzir član 42. [Tačnost podneska] Zakona, koji utvrđuje:

> *1. Uz podnesak podnešen u skladu sa članom 113, stav 6 Ustava, se između ostalog, podnose i sledeće informacije:*
> *1.1. imena i potpisi svih poslanika Skupštine koji osporavaju ustavnost zakona ili odluke donesene od strane Skupštine Republike Kosovo;*
> *1.2. Ustavne ili odredbe nekog akta ili zakona koje se tiču ovog zakona; i*
> *1.3. dokaze na koje se zasniva spor."*

56. Sud napominje da su podnosioci zahteva naveli imena sa potpisima poslanika, navedeći osporeni zakon koji osporavaju, pozivajući se na relevantne ustavne odredbe za koje oni tvrde da osporeni zakon nije u skladu, i predočili dokaze koji potvrđuju njihove navode. Stoga, Sud smatra da su uslovi iz člana 42. Zakona ispunjeni.

57. Sud, takođe, podseća da je osporeni zakon usvojen dana 30. decembra 2016. godine, a zahtev je podnet Sudu dana 10. januara 2017. godine. Stoga, rok od *"osam (8) dana od dana usvajanja"* je istekao 7. januara 2017. godine.

58. Međutim, Sud se poziva na pravilo 27. [Računanje vremenskog perioda] Poslovnika o radu, koje predviđa:

> *Vremenski rok odredjen Ustavom, zakonom ili Poslovnikom će se računati na sledeći način:*
>
> *[...]*
> *(6) Kada se u suprotnom rok završi u subotu, nedelju ili na dan službenog praznika, isti će se produžiti do isteka prvog sledećeg radnog dana.*

59. Sud podseća da su 7. 8. i 9. januar 2017. godine bili subota, nedelja i službeni praznik. Samim tim, rok za podnošenje zahteva je bio produžen do kraja prvog sledećeg radnog dana, a to je bio 10. januar 2017. godine. Stoga, zahtev je bio podnet blagovremeno.

60. Kao zaključak, Sud smatra da su podnosioci ovlašćena strana, oni su identifikovali osporeni zakon, naveli ustavne tvrdnje, predstavili su dokaze koji to podržavaju i podneli su zahtev unutar predviđenog roka. Stoga, Sud zaključuje da je zahtev podnosilaca bio u skladu sa zahtevima prihvatljivosti navedenim u Ustavu i kao što je to dalje navedeno u Zakonu i predviđeno pravilnicima.

Meritum/Suština zahteva

61. Sud podseća da podnosioci spore ustavnost članova 3. (2), 4. i 5. osporenog zakona samo u vezi sa sadržajem istih.

1. Ustavnost člana 3. (2) osporenog zakona

62. Sud primećuje da član 3. (2) osporenog zakona dodaje stavove 5 i 6 članu 16. osnovnog zakona, koji glasi:

„Član 16 osnovnog zakona nakon paragrafa 4 dodati su paragrafi 5 i 6 koji glase:

5. Borac, veteran OVK-a koji živi u drugoj zemlji, uživa pravo na ostale beneficije u skladu sa ovim zakonom ali ne uživa pravo na penziju.

6. Izuzetno od člana 5 ovog zakona, borac, veteran OVK-a, koji živi u susednim zemljama, uživa sva prava predviđena ovim zakonom“.

63. U tom smislu, podnosioci tvrde da *“[...] lica koja su učestvovala u oslobodilačkom ratu i uživaju status ratnog veterana OVK-a, a koja žive u nekoj drugoj državi, lišena su prava na ostvarivanje beneficija koje su predviđene osnovnim zakonom [...]”.*

64. Podnosioci navode da “*uskraćivanje prava na beneficije [...] samo na osnovu njihovog prebivališta je diskriminatorsko”.*

65. Sud podseća da podnosioci zaključuju da *“takva regulacija koja isključuje, izdvaja subjekte prava po osnovu subjektivnih okolnosti, predstavlja povredu člana 24. Ustava Republike Kosovo - [Jednakost pred zakonom], člana 51. Ustava Republike Kosovo - [Pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu], člana 7. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, člana 22. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i člana 14. Evropske konvencije o ljudskim pravima - Zabrana diskriminacije”.*

66. Sud se poziva na član 24. [Jednakost pred Zakonom] Ustava, koji propisuje:

„1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.

2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje , pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rodjenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.

3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovodjenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene“.

67. Sud se, takođe, poziva i na član 51. [Pravo na Zdravstvenu i Socijalnu Zaštitu] Ustava, koji utvrđuje:

„1. Zaštita i pravo na zdravstveno osiguranje su regulisani zakonom.

2. Osnovno socijalno osiguranje koje se odnosi na nezaposlenost, bolest, ograničene sposobnosti i starost se reguliše zakonom."

68. Sud se, dalje, poziva na član 14. [Zabrana diskriminacije] EKLjP, koji navodi da:

„Uživanje prava i sloboda predvidjenih u ovoj Konvenciji obezbedjuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rodjenje ili drugi status."

69. U vezi sa članom 14. [Zabrana diskriminacije] EKLjP, Sud se takođe poziva na član 1. Protokola br. 1 [Zaštita imovine] EKLjP, koji navodi:

„Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predvidjenim zakonom i opštim principima medjunarodnog prava.

Predhodne odbredbe, medjutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korišćenje imovine u skladu sa opštim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni".

70. Sa tim u vezi, Sud se dalje poziva na član 46. [Zaštita imovine] Ustava, koji navodi:

„1. Garantuje se pravo na imovinu.
Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.
2. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti ekspropriaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprише.
[...]"

71. Sud, takođe, uzima u obzir članove 7. i 22. UDLjP:

Član 7

„Svi su pred zakonom jednaki i imaju pravo bez ikakve razlike na podjednaku zakonsku zaštitu. Svi imaju pravo na jednaku zaštitu protiv bilo kakve diskriminacije kojom se krši ova Deklaracija i protiv svakog podsticanja na ovakvu diskriminaciju.

Član 22

Svako, kao član društva, ima pravo na socijalno osiguranje i pravo da ostvaruje privredna društvena i kulturna prava neophodna za svoje dostojanstvo i za slobodan razvoj svoje ličnosti, uz pomoć države i medjunarodne saradnje, a u skladu sa organizacijom i sredstvima svake države".

72. Na početku, Sud podseća da na osnovu člana 53. [Tumačenje Odredbi Ljudskih Prava] Ustava *"osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava".*

1.1 Opšti principi u vezi primenjivosti članova 24. i 46. Ustava

73. ESLjP ponavlja da član 24. Ustava utvrđuje da su svi jednaki pred zakonom i da uživaju pravo na jednaku zakonsku zaštitu.

74. Sud podseća da "*samo razlike u tretmanu na osnovu nekih određenih karakteristika, ili "statusa",* mogu da predstavljaju neravnopravan tretman u smislu člana 24. Ustava. Štaviše, da bi se problem pokrenuo u smislu člana 24, mora postojati razlika u tretmanu osoba u analognim ili relevantno sličnim situacijama. Vidi: *mutatis mutandis, Kjeldsen, Busk Madsen i Pedersen protiv Danske;* Zahtevi br. 5095/71, 5920/72, i 5926/72, 7. decembar 1976. godine, § 56; *Carson i ostali protiv Ujedinjenog kraljevstva,* Zahtev br. 42184/05, 16. marta 2010. godine, § 61.

75. Sud, takođe, smatra za potrebe tumačenja člana 24. da je različiti tretman neravnopravan i arbitraran ukoliko nema objektivnog i razumnog obrazloženja, odnosno, ukoliko ne sledi legitimni cilj ili ukoliko ne postoji razumni odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići. Vidi: *mutatis mutandis, Abdulaziz, Cabales i Balkandali protiv Ujedinjenog kraljevstva,* zahtevi br. 9214/80; 9473/81 i 9474/81, 24. april 1985. godine, § 72.

76. Štaviše, Sud naglašava da Vlada i Skupština uživaju okvir slobodne procene u proceni da li i u kojoj meri razlike u inače sličnim situacijama opravdavaju različito postupanje. Obim ovog okvira će varirati u zavisnosti od okolnosti, predmeta i pozadine. Uglavnom se dozvoljava široki okvir kada je reč o opštim merama ekonomske ili socijalne strategije, osim ako su očigledno bez razumnog osnova. Vidi: *mutatis mutandis, Burden protiv Ujedinjenog kraljevstva,* Zahtev br. 13378/05, 29. april 2008. godine, *§* 60; *Khamtokhu i Aksenchik protiv Rusije*, navedeno gore, § 64.

77. Analogno, Sud se poziva na sudsku praksu ESLjP ustanovljenu u odnosu na isplatu doprinosa, koja utvrđuje da ukoliko zakonodavstvo predviđa isplatu socijalne pomoći kao pravo, bez obzira da li je to uslovljeno ili ne prethodnom uplatom doprinosa, za taj zakon se mora smatrati da generiše imovinski interes koji spada u okvire imovinskog prava iz člana 46. Ustava za one korisnike koji zadovoljavaju te kriterijume. Vidi: *mutatis mutandis, Pickur v. Ukraine*, Zahtev br. 10441/06, 7. novembar 2013. godine, § 41.

78. Sud, dalje, smatra da iako imovinsko pravo ne uključuje i pravo da se dobija isplata socijalnog osiguranja bilo koje vrste, ukoliko zakonodavac odluči da kreira šemu benefita, mora uraditi to na način da bude jednaka za sve u analognim ili relevantno sličnim situacijama. Vidi: *mutatis mutandis,* ESLjP slučaj *Pichkur protiv Ukrajine*, gore navedeno, § 42.

1.2 Primena tih principa na predmetni slučaj

79. Sud ispituje da li je član 3. (2), nakon dodavanja stavova 5. i 6. članu 16. osnovnog zakona, u skladu sa pravima na jednakost pred zakonom na osnovu člana 24. Ustava i sa pravom na imovinu na osnovu člana 46. Ustava.

a. Nejednaki tretman

80. Sud će prvo utvrditi da li postoje razlike u tretiranju veterana OVK u analognim ili relevantno sličnim situacijama.

81. Sud primećuje da, u skladu sa stavom 5. člana 16. osnovnog zakona (dodatim članom 3 (2) osporenog zakona), veteran OVK "*koji živi u drugim zemljama, uživa sva prava predvidjena ovim zakonom*". Međutim, veteran OVK koji živi u drugoj zemlji "*ne uživa pravo na penziju*". Sud primećuje da, na osnovu stava 6 člana 16. osnovnog zakona (dodatim članom 3 (2) osporenog zakona), veteran OVK "*koji živi u susednim zemljama uživa sva prava predvidjena ovim zakonom*".

82. Sud primećuje da iz stavova 5 i 6 člana 16 osnovnog zakona (dodatim članom 3 (2) osporenog zakona) proizilazi da veterani OVK koji žive vani, a ne u susednim zemljama, ne uživaju pravo na penziju, dok veterani OVK-a koji žive u susednim zemljama uživaju pravo na penziju. Samim tim, razlika među veteranima OVK koji uživaju pravo na penziju je napravljena u vezi sa mestom prebivališta: ukoliko žive vani u susednim zemljama, oni imaju pravo; ukoliko žive vani, a nisu u susednim zemljama, oni nemaju pravo.

83. Sud smatra da su, kako veterani OVK koji žive u susednim zemljama, tako i veterani OVK koji žive vani i ne u susednim zemljama analogno ili relevantno u sličnim situacijama: oni ne žive na Kosovu. Međutim, zbog mesta boravka, oni su u esencijalnom i suštinski drugačijem stanju u odnosu na pravo da uživaju u penziji; iako su u analogno ili relevantno sličnoj situaciji.

84. Sud, dalje, primećuje da je mesto boravka kriterijum za različiti tretman veterana OVK za uživanje penzije. U tom smislu, Sud podseća da mesto boravka predstavlja aspekt ličnog statusa za svrhu člana 24. Ustava.

85. Stoga, Sud smatra da je različito pravo na penziju uslovljeno mestom boravka veterana OVK, što rezultira situacijom u kojoj će veterani OVK koji žive vani, ali ne i u susednim zemljama, biti lišeni penzije samo po osnovu mesta boravka. Međutim, svi veterani OVK koji ne borave na Kosovu ili u susednim zemljama su u relativno sličnoj situaciji u poređenju sa onima koji žive na Kosovu ili u susednim zemljama.

86. Stoga, Sud zaključuje da postoji razlika u tretiranju veterana OVK u analogno ili relativno sličnoj situaciji, što predstavlja ograničenje na njihovo pravo na penziju.

b. Legitimnost i proporcionalnost

87. Sud podseća da nejednaki tretman nije u skladu sa članom 24. Ustava ukoliko ne sledi legitimni cilj ili ukoliko ne postoji razumni odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići.

88. U tom smislu, Sud se poziva na član 55. [Ograničenje Prava i Osnovnih Sloboda] Ustava, koji utvrđuje sledeće:

> *„1. Prava i osnovne slobode garantovane ovim Ustavom, se jedino mogu ograničiti zakonom.*

2. Prava i osnovne slobode garantovane ovim Ustavom, se mogu ograničiti samo do onih mera koje su neizbežne, kako bi se u otvorenom i demokratskom društvu ispunio cilj, radi kojeg je dozvoljeno ograničenje.
3. Ograničenja garantovanih prava i osnovnih sloboda garantovanih ovim Ustavom, se ne mogu sprovoditi u druge svrhe, osim onih zbog kojih su odredjena.
4. U slučaju ograničavanja ljudskih prava i sloboda i sprovodjenja istih, sve institucije javne vlasti, a posebno sudovi, su dužni da se posvete suštini prava koje se ograničava, značaju cilja ograničenja, prirodi ograničenja, odnosu ograničenja sa ciljem koji se želi postići, kao i razmatranju mogućnosti realizovanja tog cilja sa što blažim ograničenjima.
5. Ograničenje prava i sloboda garantovanih ovim Ustavom, na nijedan način ne sme da ospori suštinu garantovanih prava".

89. S tim u vezi, Sud će analizirati da li:

(1) je ograničenje bilo predviđeno zakonom;
(2) postoji legitimni cilj koji se treba postići ograničenjem; i
(3) postoji razumni odnos proporcionalnosti između ograničenja prava i cilja koji se želi postići

90. U vezi sa zahtevom (1), Sud primećuje da je navodno ograničenje prava veterana OVK na penziju predviđeno u članu 3. (2) osporenog zakona, koji je usvojen od strane Skupštine, koja je državna institucija kojoj je Ustavom povereno izvršavanje zakonodavne vlasti. Samim tim, Sud smatra da je takvo ograničenje u skladu sa zahtevima navedenim u članu 55. (1) Ustava. Stoga, Sud zaključuje da je ograničenje prava na penziju veteranima OVK predviđeno zakonom.

91. U vezi sa zahtevom (2), Sud uviđa da član 1 osporenog zakona navodi da je svrha zakona da se definišu beneficije prava za veterane OVK, koji su *"svojom dragocenom žrtvom, posvećenju i doprinosom u Oslobodilačkoj Vojsci Kosova bili ključni faktor oslobodjenja i nezavisnoti za stanovnike Kosova"*.

92. Sud, takođe, primećuje da Memorandum obrazloženja navodi da je *"ključno pitanje obradjeno u ovom nacrtu zakona kategorizacija veterana OVK-a, kao uživaoca penzije i drugih beneficija, koje će biti odredjene u skladu sa vremenom mobilizacije i službe u OVK"*.

93. Sud, dalje, primećuje da Memorandum obrazloženja takođe navodi da je *"glavna svrha usvajanja* [osporenog zakona] *orijentisana da kreira stabilnost i finansijsku održivost za budžet Kosova i ispunjavanje realizacije prava i koristi ovih kategorija koje proizilaze iz rata"*.

94. Međutim, Sud primećuje da ni Vlada ni Skupština nisu obezbedile bilo kakvo obrazloženje u vezi sa tim zašto veterani OVK koji borave na Kosovu i u susednim zemljama imaju pravo na penziju, a OVK veterani koji borave van, ali ne u susednim zemljama nemaju pravo na tu penziju.

95. Štaviše, Sud takođe primećuje da nije dostavljen nijedan dokaz, uključujući i osporeni zakon i Memorandum obrazloženja, a koji pokazuje objektivne razloge za to ograničenje veterana OVK koji borave na Kosovu ili u susednim zemljama od onih koji borave vani, ali

ne u susednim zemljama, niti se može izvući nikakav konkretan cilj koji se može postići ograničenjem.

96. Naprotiv, Sud primećuje da veterani OVK uživaju pravo na penziju zbog "*dragocene žrtve, posvećenja i doprinosa u Oslobodilačkoj Vojsci Kosova*". Štaviše, dužina i rok službe njihovog doprinosa je zajednički kriterijum za sve veterane OVK. Samim tim, oni su kategorizovani na osnovu dužine i roka službe njihovog doprinosa, kao što je predviđeno u članu 4. osporenog zakona.

97. Zbog toga, Sud smatra da ograničenje prava na penziju veteranima OVK koji žive vani, ali ne u susednim zemljama nije niti obrazloženo, ni zasnovano na objektivnim razlozima.

98. Stoga, Sud zaključuje da ne postoji nikakav legitimni cilj koji se treba postići ovim različitim tretmanom veterana OVK i posledičnim ograničenjem njihovog prava na penziju.

99. U vezi sa zahtevom (3), Sud je upravo zaključio da ne postoji nikakav legitimni cilj koji se treba postići različitim tretmanom u vezi sa pravom na penziju veterana OVK. Dakle, Sud smatra da samo nepostojanje legitimnog cilja čini nepotrebnim analizu bilo kakvog odnosa proporcionalnosti između ograničenja prava na penziju i nepostojećeg cilja koji se treba dostići. Zbog toga, Sud takođe zaključuje da nepostojanje bilo kakve svrhe koja se treba postići podrazumeva nepostojanje bilo kakvog odnosa proporcionalnosti.

100. Shodno tome, Sud nalazi da član 3. (2) osporenog zakona, dodajući stavove 5. i 6. članu 16. osnovnog zakona, nije u skladu sa pravom jednakosti na osnovu člana 24. Ustava.

101. Štaviše, Sud imajući u vidu da se pravo na ostvarivanje penzije mora smatrati generisanjem imovinskog interesa, utvrđuje da član 3 (2) osporenog zakona takođe nije u skladu sa pravom na imovinu iz člana 46. Ustava.

102. Kao rezime, Sud utvrđuje da član 3 (2) osporenog Zakona, dodavanjem stavova 5 i 6 članu 16. osnovnog zakona, nije u skladu sa članovima 24. i 46. Ustava.

103. Pošto je došao do nalaza, Sud smatra da nije potrebno da se ispitaju sve navodne povrede člana 51. Ustava, članova 7. i 22. UDLJP i člana 14. EKLJP.

2. Ustavnost člana 4. osporenog zakona

104. Sud podseća da član 4. osporenog zakona dodaje osnovnom zakonu novi član 16 A (odnosno paragraf 1, tačke 1.1, 1.2 i 1.3), koji glasi:

„Posle člana 16 osnovnog zakona dodaje se novi član 16 A koji glasi:

Član 16A

1. Kategorizacija boraca, veterana OVK-a, za korisnika penzije i ostalih beneficija, odredjuju se u skladu sa vremenom mobilizacije i služenja u OVK-u, kao u nastavku:

1.1 Prva kategorija: borac, veteran OVK-a koji je angažovan od 1991. do 5. marta 1998. i koji je bio aktivan do okončanja rata;

1.2 Druga kategorija: borac, veteran OVK-a koji je angažovan u ratu nakon 5. marta 1998. i koji je bio aktivan do okončanja rata.

1.3 Treća kategorija: borac, veteran OVK-a koji je mobiliziran u ratu nakon 31. marta 1999. i koji je bio aktivan do okončanja rata, kao i borac, veteran OVK-a angažovan u ratu nakon 1991. odnosno nakon 5. marta 1998. ali nije bio aktivan do kraja rata.
[...]"

105. Sud, takođe, podseća na član 3. [Definicije] osnovnog zakona, koji navodi:

„1.3. Veteran OVK-a - učesnik borbe za oslobođenje Kosova kao:
[...]
1.3.2. Borac veteran OVK-a – je gradjanin Kosova ili strani državljanin koji je stao u redove OVK-a i koji je registrovan kao naoružani i uniformisani vojnik od komandi, štabova operativnihi zona OVK-a, odnosno Generalštaba OVK-a, i koji je bio aktivan sve do kraja rata;
[...]
1.3.3. *Pripadnik OVK-a – svako lice koje je odlukom ili drugim aktom odredjeno da obavlja konkretne zadatke u političkoj, logističkoj, finansijskoj podršci i druge zadatke dobijene od komandanata jedinica, štabova i zona OVK-a, u period 1997.-1999".*

106. Kao prvo, podnosioci tvrde da *"definicija kategorije navedena u odredbi člana 4 [osporenog zakona], na osnovu koje je član 16a uradjen, predstavlja diskriminatorni propis u odnosu na pravnu definiciju koja je sankcionisana članom 3 osnovnog zaona [tačka 1.3]".*

107. Podnosioci zaključuju da *"takva postavka, koja razdvaja subjekte prava na osnovu subjektivnih okolnosti predstavlja povredu člana 24 Ustava Republike Kosovo – [Jednakost pred Zakonom], člana 7 Univerzalne Deklaracije o Ljudskim Pravima, i člana 14 Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima– [Zabrana diskriminacije]".*

108. Sud primećuje da, jednom rečju, podnosioci navode da član 4. osporenog zakona, dodajući novi član 16A (1) u osnovnom zakonu, kategorizuje veterane OVK, praveći diskriminaciju u vezi sa članom 3 (1.3) osnovnog zakona, koji ne predviđa kategorizaciju veterana OVK, i samim tim nije u skladu sa članom 24. Ustava, članom 14. EKLjP i članom 7. UDLjP.

109. Sud podseća da se pravo na jednakost iz člana 24. Ustava primenjuje na sva prava koja spadaju u opšti delokrug svakog prava datog zakonom, uključujući i pravo na imovinu, za koje je država dobrovoljno odlučila da ih pruži.

110. Sud, takođe, podseća da pravo na imovinu iz člana 46. Ustava ne uključuje i pravo na primanje bilo kakve vrste isplate socijalnog osiguranja; međutim, ukoliko zakonodavac odluči da kreira šemu benefita, to mora uraditi na jednak način u analognim ili relevantno sličnim situacijama..

111. Sud primećuje da član 4. osporenog zakona (koji dodaje član 16A (1) osnovnom zakonu) navodi tri različita nivoa penzija za veterane OVK u skladu sa tri kategorije. Veterani OVK koji pripadaju drugoj kategoriji će imati manju penziju od veterana OVK koji pripadaju prvoj kategoriji, a veterani treće kategorije će imati manju penziju od veterana OVK koji pripadaju drugoj kategoriji. Stoga, Sud smatra da različiti nivoi penzija veterana OVK navedeni od strane podnosilaca spadaju u okvir prava na imovinu i dovoljno je da se procene navodi u vezi sa povredama prava na jednakost pred zakonom.

112. Podnosioci tvrde da definicija veterana OVK, kao što je to navedeno u članu 3. (1.3) osnovnog zakona, ne pravi nikakvu razliku između veterana OVK. Stoga, svako ko spada u kategoriju veterana OVK treba da bude jednako tretiran i ne treba biti podeljen u različite kategorije.

113. Sud podseća da veterani OVK moraju ispuniti sve pravne kriterijume da bi imali koristi od statusa veterana OVK, u skladu sa članom 3. osnovnog zakona, kao što je: da su *"gradjanin Kosova ili strani državljanin koji je stao u redove OVK-a";* a koji je *"registrovan kao naoružani i uniformisani vojnik od komandi, štabova operativnih zona OVK-a, odnosno Generalštaba OVK-a*"; i koji je bio *"aktivan sve do kraja rata"*.

114. Pod ovim okolnostima, Sud smatra da su svi veterani OVK koji su predmet ovog zakona takođe u relativno sličnoj situaciji, uzimajući u obzir njihov doprinos kao veterana OVK, bez obzira na vreme mobilizacije i služenja OVK.

115. Stoga, sledeće pitanje koje se treba uzeti u obzir je ponovo da li se ili ne različiti tretman može opravdati po objektivnim i razumnim osnovama, kao što je to zatraženo u praksi ESLjP i članu 55. Ustava, odnosno, da li je:

(i) ograničenje bilo predviđeno zakonom;
(ii) postoji legitimni cilj koji se treba postići ograničenjem; i
(iii) postoji razumni odnos proporcionalnosti između ograničenja prava i cilja koji se želi postići

116. U vezi sa zahtevom (i), Sud primećuje da je navodno ograničenje prava veterana OVK na penziju predviđeno u članu 4. osporenog zakona (koji dodaje novi član 16A (1) osnovnom zakonu). Samim tim, Sud smatra da je takvo ograničenje u skladu sa zahtevima navedenim u praksi ESLjP i članu 55. (1) Ustava. Stoga, ograničenje je predviđeno zakonom.

117. U vezi sa zahtevom (ii), Sud podseća da Memorandum obrazloženja navodi da *"je ključno pitanje obradjeno u ovom nacrtu zakona kategorizacija veterana OVK-a, [...] koje će biti odredjene u skladu sa vremenom mobilizacije i službe u OVK"*.

118. Dodatno tome, Sud takođe podseća da Memorandum obrazloženja takođe navodi da je *"glavna svrha usvajanja [osporenog zakona] orijentisana da kreira stabilnost i finansijsku održivost za budžet Kosova i ispunjavanje realizacije pravo i koristi ovih kategorija koje proizilaze iz rata"*.

119. Osim toga, Sud primećuje da svrha kategorizacije predviđena u članu 4. osporenog zakona (dodavanjem novog člana 16a (1) u osnovnom zakonu) ima za cilj da obezbedi da veterani OVK dobiju iznos penzije srazmerno vremenu mobilizacije i službe u OVK. Dodatni cilj je da se obezbedi finansijska održivost budžeta Kosova. Prema tome, Sud smatra da su vreme mobilizacije i službe u OVK i finansijska održivost budžeta legitimni ciljevi za određivanje tog ograničenja, da služe javnom interesu i očigledno su razumni osnov. Stoga, Sud zaključuje da postoji legitiman cilj koji se želi postići tim ograničenjem.

120. Što se tiče uslova (iii), Sud primećuje da su kriterijumi koje treba da ispuni svaka kategorija navedeni u osporenom Zakonu, odnosno uzimajući u obzir vreme mobilizacije i službe doprinosa kao borca OVK. Dakle, određeni datumi mobilizacije i usluge su uzeti kao odlučujući momenti u doprinosu za aktivnosti OVK.

121. U stvari, Sud primećuje da su različite kategorije veterana utvrđene prema vremenu mobilizacije i službi u OVK; od 1991. do 5. marta 1998. godine i aktivan do dana kada je rat završen (prva kategorija); nakon 5. marta 1998. godine i aktivan do dana kada je rat završen (druga kategorija) i nakon 31 marta 1999. godine i aktivan do dana kada je rat završen; kao i angažovan u ratu od 1991. odnosno nakon 5. marta 1998. godine, ali nije aktivan do dana kada je rat završen (treća kategorija).

122. U tom smislu, Sud primećuje da je član 4. osporenog zakona (dodavanjem novog člana 16A (4) u osnovnom zakonu) propisao iznos penzije za svaku kategoriju koja je proporcionalna vremenu mobilizacije i službe u aktivnostima OVK.

123. Pored toga, Sud podseća da zakonodavna vlast uživa određeno diskreciono pravo da odlučuje o merama za postizanje određenih ciljeva i sigurno nije na Sudu da zameni svoju ocenu ocenom relevantnih organa o tome šta bi mogla biti najbolja politika u ovoj oblasti.

124. U ovom okolnostima, Sud smatra da je odnos između ograničenja prava na penziju i cilja koji treba da se postigne proporcionalan i razuman. Dakle, Sud zaključuje da postoji odnos proporcionalnosti između ograničenja i cilja koji treba da se ispuni.

125. Sud smatra da je različit tretman opravdan na objektivnim i razumnim osnovama i time je član 4. osporenog zakona (dodavanjem člana 16A (1) i (4) osnovnom zakonu) u skladu sa pravom na jednakost prema članu 24. Ustava i članu 14. EKLJP, a u vezi sa pravom na imovinu iz člana 46. Ustava i člana 1. Protokola br. 1 uz EKLJP.

126. Kao drugo, Sud podseća da što se tiče člana 4. osporenog zakona (dodavanjem člana 16A (1) i (4) osnovnom zakonu), podnosioci zahteva takođe tvrde da propisivanjem nove kategorije ratnih veterana bez isključive izmene, dopune ili ukidanja osnovnog zakona, osporeni zakon je u suprotnosti sa članom 10 (2) Administrativnog uputstva br. 03/2013 o standardima za izradu normativnih akata, koji je propisano da *"izmena, dopuna ili ukidanje jednog člana ili njenih podpodela treba da se uradi kroz poseban stav za svaki člana"*.

127. U tom smislu, Sud primećuje da Ustav ne reguliše standarde za izradu normativnih akata. Prema članu 4. Zakona o zakonodavnim inicijativama usvojenim u Skupštini Kosova *"sve zakonodavne inicijative moraju da se pridržavaju standarda za izradu zakonodavstva utvrđenih od strane Vlade ako nije drukčije određeno ovim zakonom."*

128. Dakle, Sud smatra da sprovođenje Administrativnog uputstva o standardima za izradu normativnih akata donetog od strane Vlade ne spada u delokrug nadležnosti Suda u smislu člana 113 (5) Ustava.

129. Dakle, ova tvrdnja je odbijena *ratione materiae* u suprotnosti sa Ustavom.

130. Kao treće, Sud podseća da podnosioci zahteva takođe osporavaju ustavnost člana 4. prvobitno priloženog teksta osporenog zakona, koji je navodno dodao novi stav 6 člana 16A osporenog zakona.

131. U stvari, podnosioci zahteva su priložili svom zahtevu verziju osporenog zakona, gde stav 6 člana 16A osnovnog zakona propisuje:

"U slučaju da 0.7% Godišnjeg Bruto Domaćeg Proizvoda nije dovoljan za pokrivanje penzije aktivnih Veterana OVK, kao iznos od 110 evra za Treću Kategoriju podleže će reviziji u skladu sa paragrafa 2, ovog Član".

132. Što se tiče te prvobitne verzije, podnosioci zahteva tvrde da *"samo će treća kategorija ratnih veterana OVK biti ta koja će trpeti zbog nedovoljne pokrivenosti budžetskih izdataka za ostvarivanje prava na penziju. Ovakva regulacija ne tretira na jednak način i pod jednakim uslovima sve tri kategorije korisnika prava koja se garantuju osnovnim zakonom i Zakonom".*

133. Međutim, član 4. konačne verzije osporenog zakona uvodi stav 6 članu 16A osnovnog zakona, koji sada glasi:

U slučaju prekoraćenja 0.7% bruto nacionalnog proizvoda, penzije svih korisnika smanjuju se proporcionalno u skladu sa ovim zakonom.

134. Sud primećuje da su podnosioci zahteva zasnovali svoju tvrdnju na tekstu koji je promenjen tokom procesa postizanja konačne verzije. Ta konačna verzija predviđa da se smanjenje penzije dešava proporcionalno svim veteranima OVK u slučaju da ukupan dodeljen budžet za korisnike pređe 0.7% BDP.

135. Sud je obavestio podnosioce zahteva o konačnoj verziji osporenog zakona, kao što je dobio od Sekretarijata i pozvao ih da dostave komentare. Sud nije primio nikakve podneske od podnosilaca zahteva u određenom roku.

136. S obzirom na gore navedena razmatranja, Sud primećuje da se ova tvrdnja pokrenuta od strane podnosilaca zahteva zasniva na tekstu koji je kasnije promenjen u osporenom zakonu kao konačno usvojen. Prema tome, Sud smatra da je tvrdnja izgubila osnov i samim tim ne predstavlja nikakvu kontradiktornost. Stoga, Sud odbacuje navod kao neosnovan.

137. U zaključku, uzimajući u obzir čitavu tvrdnju, Sud smatra da član 4. osporenog zakona je kompatibilan sa pravom na jednakost prema članu 24. Ustava i članu 14. EKLJP, u vezi sa pravom na imovinu prema članu 46. Ustava i članu 1. Protokola 1 EKLJP.

3. Ustavnost osporenog člana 5. osporenog zakona

138. Sud podseća da član 5. osporenog zakona briše član 18. osnovnog zakona, koji glasi:

„Član 18 originalnog zakona biće izbrisan za zakona".

139. U tom smislu, Sud, takođe, podseća da podnosioci zahteva tvrde da je brisanje člana 18. osnovnog zakona "*u suprotnosti sa članovima 46. i 51. Ustava Republike Kosova u vezi sa članom 1 Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima".*

140. U stvari, podnosioci zahteva tvrde da *"ovakva povreda rezultira u činjenici da je članom 18. osnovnog zakona [...] borcima veteranima OVK, kao posebnoj socijalnoj kategoriji, bez izuzetaka, garantovano pravo na penziju, ne manju od minimalne plate na nivou Republike Kosova".*

141. Podnosioci zahteva, takođe, tvrde da je član 18. osnovnog zakona *"u potpunom skladu sa uslovima iz člana 24. Ustava u vezi sa članom 14. Konvencije (Zabrana diskriminacije),*

jer će se finansijska situacija promeniti kako u korist tako i u ograničenju za sve veterane bez izuzetka i bez grupne ili individualne segregacije".

142. Pored toga, podnosioci zahteva tvrde da *"penzija garantovana članom 18 osnovnog zakona [...] u smislu člana 6. Konvencije u vezi sa članom 1 Protokola 1 Konvencije predstavlja legitimno očekivanje i povredu prava na imovinu".*

143. U stvari, podnosioci zahteva tvrde da penzija garantovana članom 18. osnovnog zakona *"u smislu člana 6. Konvencije u vezi sa članom 1 Protokola 1 Konvencije predstavlja legitimno očekivanje i povredu prava na imovinu, jer se ovo legitimno pravo uskraćuje socijalnoj kategoriji koja je imala takva legitimna očekivanja na osnovu zakonskih odredbi i osporenim promenama se stvara direktna pravna posledica koja povređuje takva očekivanja".*

144. Podnosioci zahteva zaključuju da *"se ovo legitimno pravo uskraćuje socijalnoj kategoriji koja je imala takva legitimna očekivanja na osnovu zakonskih odredbi i osporenim [zakonom] promenama se stvara direktna pravna posledica koja povređuje takva očekivanja".*

145. Sud ima u vidu članove 46. [Zaštita imovine] i 51. [Pravo na zdravstvenu i socijalnu zaštitu] Ustava; član 14. [Zabrana diskriminacije] EKLJP i član 1. [Zaštita imovine] Protokola br.1 uz EKLJP koji su gore citirani.

2.1 Primenjivost člana 1 Protokola br. 1

(a) Opšti principi u vezi sa delokrugom odredbe

146. Sud ponavlja da član 1. Protokola 1 sadrži tri zasebna i povezana pravila: prvo pravilo iskazuje princip mirnog uživanja imovine, drugo pravilo pokriva lišavanje imovine i podvrgava ga određenim uslovima i treće pravilo priznaje da države imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korišćenje imovine u skladu sa opštim interesima, nametanjem takvih zakona koje smatraju neophodnim za tu svrhu. Pogledajte slučajeve ESLJP: *James Wells i Lee protiv Ujedinjenog kraljevstva*, aplikacije br. 25119/09, 57715/09 i 57877/09, 18. septembar 2012. godine; *Sargsyan protiv Azerbajdžana*, aplikacija br. 40167/06, 16. jun 2015. godine; i *Belane Nagy protiv Mađarske*, aplikacija br. 53080/13, od 13. decembra 2016. godine, stav 72.

(b) Delokrug člana 1. Protokola br. 1 u vezi sa penzijskim benificijama

147. Država može priznati pojedincima pravo na socijalno osiguranje i socijalne beneficije i da predviđa da se benificije isplaćuju uz ispunjenje uslova podobnosti. Principi koji se primenjuju uglavnom u slučajevima iz člana 1. Protokola broj 1 su podjednako relevantni kada je reč o beneficijama socijalne pomoći. Vidi: slučaj ESLJP *Belane Nagy protiv Mađarske*, citiran u gornjem tekstu, stav 80.

148. Međutim, relevantni zakonski uslovi podležu evoluciji. S tim u vezi, može se ponoviti da je ESLJP utvrdio da je pravo na socijalnu pomoć u meri kao što je predviđeno u važećim zakonima novčano pravo u smislu člana 1 Protokola br. 1. penzija, u određenim okolnostima i prema domaćem zakonu, stvara imovinsko pravo. Vidi: *Gaigusuz protiv Austrije*, aplikacija br. 17371/90, 16. septembra 1996, stav 41.

149. Sud ponovo podseća da je ESLJP, takođe, utvrdio da se važeće zakonodavstvo koje predviđa isplatu kao prava na benificije mora se smatrati tako da generiše imovinski interes koji ulazi u delokrug člana 1 Protokola broj 1 za lica koja ispunjavaju svoje potrebe. Vidi: *Belane Nagy protiv Mađarsk*e, citiran u gornjem tekstu, stav 82.

150. Uplitanje u prava iz člana 1. Protokola 1 se može desiti ako se suspenzija ili smanjenje penzije nije desilo zbog bilo kakvih promena u vlastitim okolnostima podnosioca zahteva, već zbog promena u zakonu ili njegovom sprovođenju. Vidi: slučajeve ESLJP *Grudić protiv Srbije*, citiran u gornjem tekstu, stav 77; *Belane Nagy protiv Mađarske*, citiran u gornjem tekstu, stav 85.

151. Činjenica da je osoba ušla i čini deo sistema državne socijalne pomoći ne znači da taj sistem ne može da se promeni, bilo po uslovima podobnosti plaćanja ili *u pogledu iznosa* beneficije ili penzije. Vidi: *mutatis mutandis*, slučajevi ESLJP *Carson i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, gore citirano, stavovi 85-89; *Belane Nagy protivMađarske*, citiran u gornjem tekstu, stav 88.

152. U stvari, ESLJP je prihvatio mogućnost izmene i dopune zakona socijalne sigurnosti koje mogu biti usvojene kao odgovor na društvene promene i rastuće poglede vezano sa kategorijom lica kojima je potrebna socijalna pomoć, kao i na evoluciju određenih situacija. Vidi: *Wieczorek protiv Poljske*, aplikacija br. 18176/05, 8. decembar 2009. godine, stav 67.

2.2 Primena tih principa na ovaj slučaj

153. Sud podseća da delokrug člana 1. protokola 1. sadrži tri zasebna i povezana pravila.

a. Mirno uživanje imovine

154. Sud primećuje da pitanje koje treba ispitati je da li penzija za veterane OVK predstavlja imovinu u smislu da oni imaju pravo na mirno uživanje imovine, koje je garantovano članom 46. Ustava i članom 1 Protokola 1.

155. Osim toga, Sud primećuje da član 18. osnovnog zakona garantuje penziju ne manju od minimalne zarade. Međutim, član 5. osporenog Zakona briše član 18. osnovnog zakona. Podnosioci zahteva tvrde da je to brisanje u suprotnosti sa članom 46. [Zaštita imovine] Ustava i članom 1. Protokola 1. Stoga, Sud će ispitati da li je brisanje u suprotnosti sa Ustavom i EKLJP prema tumačenju ESLJP.

156. U tom smislu, Sud se poziva na obrisani član 18. [Iznos penzije] osnovnog zakona, koji propisuje:

> *„U zavisnosti od budžetskih mogućnosti, troškova života i moguće inflacije, Vlada Kosova na predlog Ministarstva finansija svojom posebnom odlukom može da na kraju svake godine za narednu godinu utvrdi visinu iznosa penzije za ratne veterane OVK-a, koji ne može da bude niži od iznosa minimalne zarade utvrđene na Kosovu".*

157. Sud podseća da član 5. osporenog zakona propisuje:

> *„Član 18 originalnog zakona biće izbrisan za zakona".*

158. Sud primećuje da član 4. osporenog zakona dodaje član 16A osnovnom zakonu, koji propisuje:

> *4. Mesečna penzija, Veterana boraca po kategorijama je:*
> *4.1. Prva kategorija, dve stotine i pedeset (250) evra;*
> *4.2. Druga kategorija, sto i sedamdeset (170) evra;*
> *4.3. Treća kategorija, sto dvadeset (120) evra.*

159. Sud se, takođe, poziva na član 57. [Minimalni dohodak] Zakona br. 03/L – 212 o radu, koji propisuje:

> *1. Vlada Kosova na kraju svake kalendarske godine utvrđuje minimalnu platu prema predlogu Ekonomsko- Socijalnog Saveta.*

160. Sud primećuje da je 17. avgusta 2011. godine, Vlada (odluka br. 04/33) odredila minimalnu platu na Kosovu, na sledeći način:
- 130.00 evra za zaposlene ispod 35 godina starosti i
- 170.00 evra za zaposlene između 35 i 65 godina starosti.

161. Sud primećuje da mesečna penzija veterana OVK pod kategorijom dva i tri, kao što je definisano silom člana 4. osporenog zakona, može biti manja od određene minimalne zarade. Prema tome, pitanje je da li mesečna penzija niža od minimalne zarade treba da da pravo korisnicima da dobiju minimalne zarade, kao što je predviđeno obrisanim članom 18. osnovnog zakona.

162. S tim u vezi, Sud zaključuje da pravo veterana OVK na penziju garantovano osnovnim zakonom i osporenim zakonom predstavlja imovinu u smislu člana 46. Ustava i člana 1 Protokola.

b. Uslovi lišavanja imovine

163. Kao što je gore pomenuto, drugo pravilo člana 1. Protokola 1 obuhvata lišavanje imovine i to lišavanje podleže određenim uslovima.

164. S tim u vezi, Sud će ispitati da li je došlo do uplitanja u mirno uživanje imovine prava na penziju veteranima OVK. Ako jeste, da li uplitanje služi javnom interesu i dalje, da je proporcionalno ostvarenju tog cilja.

165. Sud podseća da je zaključio da je pravo veterana OVK na penziju imovinsko pravo. Međutim, drugo razmatranje u oceni iz člana 1 Protokola 1 jeste da li korisnici penzija veterana OVK imaju pravo na penziju u minimalnom iznosu.

166. Sud podseća da član 1. Protokola 1 ne garantuje, kao takav, svako pravo na penziju u određenom iznosu, iako gde se iznos naknade smanjuje ili prekida, to može predstavljati mešanje u imovinu, koje zahteva opravdanje.

167. Sud, takođe, podseća da je ESLJP u svojim relevantnim odlukama uzeo u obzir tri osnovna razmatranja prilikom ocene tvrdnji u vezi sa socijalnim ili penzijskim benificijama, odnosno da li je postupak bio zakonit, nediskriminatorski i proporcionalan sa opštim ili javnim interesima.

168. Sud primećuje da član 18. [Iznos penzije] osnovnog zakona (brisan članom 5. osporenog zakona) određuje nivo penzije za borce veterane OVK *"u zavisnosti od budžetskih mogućnosti, troškova života i moguće inflacije [...], koji ne može da bude niži od iznosa minimalne zarade utvrđene na Kosovu"*.

169. Sud ponavlja da Memorandum sa objašnjenjima navodi da *"glavni cilj usvajanja* [osporenog zakona] *je orijentisan tako da se uspostavi finansijska stabilnost i održivost budžeta Kosova"*.

170. Sud, dalje, primećuje da član 16A (2) osnovnog zakona (dodat članom 4 osporenog zakona) glasi:

> *„Totalni budžet za realizovanje penzijske šeme aktivnih Veterana OVK, treba da se koristi tokom cele godine za ovu namenu, i ne može biti veći od 0.7% Godišnjeg Bruto Domaćeg Proizvoda."*

171. Pored toga, Sud primećuje da član 16A (3) osnovnog zakona (dodat članom 4 osporenog zakona) propisuje:

> *„Šema penzija po paragrafu 2 se realizuje nakon finaliziranja kategorizacije. I do konačne kategorizacije, spiska Veterana borca OVK, penzijska šema, se primenjuje kao što je predviđeno osnovnim zakonom."*

172. Pored toga, Sud primećuje da član 16A (4) osnovnog zakona (dodat članom 4 osporenog zakona) utvrđuje mesečni iznos penzije u skladu sa tri definisane kategorije, kao što je gore navedeno.

173. Sud primećuje da član 16A osnovnog zakona (dodat članom 4. osporenog zakona) i član 16. [Lična penzija ratnog veterana] osnovnog zakona predviđa situaciju kumulativnih penzija.

174. Sud se poziva na član 16A (6) osnovnog zakona (dodatim članom 4 osporenog zakona), koji propisuje:

> *"U slučaju prekoračenja 0,7% bruto nacionalnog proizvoda, penzije svih korisnika smanjuju se proporcionalno u skladu sa ovim zakonom"*.

175. Sud se, takođe, poziva na član 16. osnovnog zakona, koji propisuje:

> *„[...]*
> *2. Ratni veteran OVK-a ne može da bude primalac nikakve druge penzije niti drugog penzionog plana koji finansira država. Ako je ratni veteran korisnik bilo kakvog drugog penzionog plana koji finansira država u Republici Kosovo, mora da se opredeli za penziju koju želi da prima.*
> *3. Ratni veteran OVK-a koji prima penziju od Kosovskih zaštitnih snaga na osnovu Zakona br. 03/L-100 o penzijama učesnika Kosovskih zaštitnih snaga (Službeni glasnik, br. 41 / 01. novembar 2008.), mora da se opredeli za penziju koju želi da prima.*
> *[...]".*

176. Sud primećuje da će penziona šema nastaviti da se sprovodi kao što je predviđeno u osnovnom zakonu do konačne kategorizacije liste veterana OVK, a oni koji su zaposleni u javnom ili privatnom sektoru neće imati pravo na penziju.

177. Sud podseća da je izbrisani član 18. osnovnog zakona određivao nivo penzije za veterane OVK *„koji ne može biti manji od minimalne zarade na Kosovu“*.

178. Sud primećuje da, pored gore navedenih ocena, osporeni zakon takođe predviđa preko svog člana 16 A (4) osnovnog zakona (dodat članom 4 osporenog zakona) precizniju kategorizaciju veterana OVK, po svoj prilici, omogućavajući većoj grupi ljudi da imaju koristi od zakona u skladu sa određenim vremenom mobilizacije i službe u doprinosu OVK. Osim toga, osporeni zakon propisuje fiksan ukupni iznos kao sastavni deo opšteg budžeta za realizaciju isplate penzija veteranu OVK, koja *„neće preći budžet od 0.7% Godišnjeg Bruto Domaćeg Proizvoda”*.

179. Sud smatra da je, na ovaj način, osporeni zakon odredio ukupan fiksni iznos u pogledu godišnjeg BDP-a izdvojen za isključivu svrhu isplate penzija veteranima OVK, a različiti iznos penzije se isplaćuje u skladu sa utvrđenim kategorijama. U stvari, osporeni zakon uzima u obzir ne samo širi javni interes, već i različito vreme mobilizacije i službe veterana OVK.

180. Prema tome, Sud zaključuje da ova mera predstavlja opravdano mešanje u imovinu, dozvoljena sredstva države da kontroliše korišćenje imovine.

c. Kontrola korišćenja imovine u skladu sa opštim interesom

181. Sud podseća da zakonodavac ima više specifičnih polja slobodne procene kada je reč o opštim merama ekonomske ili socijalne strategije.

182. Sud, ukazujući na činjenice koje su gore opisane, smatra da su državne institucije u procesu predlaganja i usvajanja člana 5. osporenog zakona delovale u okviru svog polja slobodne procene.

183. U stvari, Sud je već zaključio da penzija za veterane OVK predstavlja imovinu u smislu člana 46. Ustava i člana 1 Protokola 1 i da postoji opravdano uplitanje slobodnog uživanja prava na imovinu, na osnovu službe javnom interesu i imajući u vidu da je princip proporcionalnosti. U stvari, smanjenje iznosa je u razumnom okviru i jednako se primenjuje na sve kategorije boraca OVK.

184. Na osnovu gorenavedenog, Sud zaključuje da, u svetlu preovladavajućih okolnosti slučaja i gore opisanih ocena, postupak zakonodavca usvajanjem osporenog člana 5. je bio zakonit, neproizvoljan i nediskriminatorski ni na jednoj određenoj osnovi; bio je proporcionalan ciljanim javnim interesima.

185. Pored toga, Sud podseća da podnosioci zahteva takođe tvrde da penzija veterana OVK garantovana izbrisanim članom 18. osnovnog zakona “*u smislu člana 6. Konvencije u vezi sa članom 1 Protokola 1 Konvencije predstavlja legitimno očekivanje (...)“*.

186. U tom smislu, Sud primećuje da podnosioci zahteva tvrde povredu člana 31. Ustava i člana 6 (1) EKLJP u vezi sa članom 1 Protokola 1. Međutim, Sud takođe primećuje da se ta tvrdnja

poklapa sa tvrdnjama koje su oni pokrenuli prema članu 1 Protokolu 1. U tom smislu, Sud je utvrdio da nije bilo povrede člana 1 Protokola 1.

187. Stoga, Sud smatra da nije neophodno ispitati tu tvrdnju odvojeno prema članu 31. Ustava i članu 6 (1) EKLJP, jer ne sadrži nikakve navode koji mogu da dovedu do drugačijeg zaključka.

188. Kao rezime, Sud utvrđuje da je član 5. osporenog zakona, koji je izbrisao član 18. osnovnog zakona, u skladu sa članom 46. Ustava i članom 1 Protokola 1.

Zaključak

189. Nakon što je ocenio, razmotrio i zaključio napred navedeno, Sud utvrđuje:

1. Član 3. (2) osporenog zakona nije u skladu sa članovima 24. i 46. Ustava;

2. Član 4. osporenog zakona je u skladu sa članom 24. Ustava i članom 14 EKLJP, u vezi sa članom 46. Ustava i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP; i

3. Član 5 osporenog zakona je u skladu sa članom 46. Ustava i članom 1 Protokola 1 EKLJP.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113 (5) Ustava, članovima 20. i 42. Zakona i pravilom 56 (1) Poslovnika o radu, dana 28. marta, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;

II. DA PROGLASI da stav dva (2) člana 3. Zakona o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-241 o veteranima rata Oslobodilačke vojske Kosova, kojim su dodati stavovi 5. i 6. članu 16. Zakona br. 04/L-241 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova, nije u skladu Ustavom;

III. DA PROGLASI da je član 4. Zakona o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-241 o veteranima rata Oslobodilačke vojske Kosova kojim je dodat član 16A, stav 1, podstavovi 1.1, 1.2 i 1.3 Zakonu br. 04/L-241 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosovo u skladu Ustavom;

IV. DA PROGLASI da je član 5. Zakona o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-241 o veteranima rata Oslobodilačke vojske Kosova kojim je izbrisan član 18. Zakona br. 04/L-241 o veteranima rata Oslobodilačke vojske Kosova u skladu sa Ustavom;

V. DA PROGLASI da se u skladu sa članom 43. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121, usvojen Zakon o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-241 o ratnim veteranima Oslobodilačke vojske Kosova dostavi predsedniku Republike Kosovo na objavljivanje sa izuzetkom stava dva (2) člana 3;

VI. DA DOSTAVI ovu presudu podnosiocima zahteva, predsedniku Republike Kosovo, predsedniku Skupštine Kosova i Vladi Kosova;

VII. DA OBJAVI ovu presudu u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona; i

VIII. Ova presuda stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KO12/17, podnosilac zahteva: Ombudsman, ocena saglasnosti sa Ustavom članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima

KO12/17, presuda od 9. maja 2017. godine, objavljena 30. maja 2017. godine

Ključne reči: *institucionalni zahtev*, *Ombudsman, prekršaj, pravo na pravičan i nepristrasan sud, prihvatljiv zahtev.*

U ovom slučaju, Ombudsman je, u skladu sa članom 113.2 (1) Ustava, podneo zahtev Ustavnom sudu, tvrdeći da članovi 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 , 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima nisu u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava. Gore navedene odredbe Zakona o prekršajima delegiraju određena sudska ovlašćenja koja se odnose na prekršaje organima uprave pod uslovima propisanim Zakonom o prekršajima.

Nakon što je razmotrio tvrdnje podnosioca zahteva, Sud je smatrao da je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovnikom o radu. U oceni merituma zahteva, Sud je zaključio da prekršaji spadaju u okvir pojma „krivične optužbe“ u smislu Ustava. Međutim, mogućnost žalbe Upravnom odjeljenju Osnovnog suda u Prištini zadovoljava zahtev za pristup pravičnom i nepristrasnom saslušanju po krivičnoj optužnici. Stoga, Sud je utvrdio da su osporene odredbe osporenog zakona kompatibilne sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

ODLUKA O PRODUŽENJU PRIVREMENIH MERA

u

slučaju br. KO 12/17

Podnosilac

Ombudsman

Ocena ustavnosti
članova 55 (paragrafi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija.

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Institucija Ombudsmana Republike Kosovo (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporeni zakon

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost određenih odredbi Zakona br. 05/L-087 o prekršajima (osporeni zakon), koji je stupio na snagu januara 2017. godine, odnosno članova 55 (paragrafi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti gore navedenih odredbi osporenog zakona, za koje podnosilac zahteva tvrdi da nisu u skladu sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLjP).

4. Podnosilac zahteva, dalje, traži od Suda da uvede privremene mere i obustavi primenu članova 55 (paragrafi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 osporenog zakona sve do konačne odluke Suda.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 2, podstav 1 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava i članovima 22, 27, 29 i 30. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 54, 55, 56, 62 i 64 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom nakon uvođenja privremenih mera

6. Dana 15. februara 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučio Sudu da uvede privremene mere u slučaju KO 12/17. Istog datuma, Sud je jednoglasno odlučio da uvede privremene mere do 30. aprila 2017. godine.

7. Dana 16. februara 2017. godine, Sekretarijat Skupštine je podneo Sudu dokumenta relevantna za slučaj, uključujući Memorandum objašnjenja osporenog Zakona, Certifikat o usklađenosti sa "*EU-Acquis*" donet od strane Ministarstva za evropske integracije, Certifikat o proceni budžetskog uticaja koji izdaje Ministarstvo finansija i Certifikat o usklađenosti sa Poslovnikom Vlade.

8. Dana 28. februara 2017. godine, Komisija za zakonodavstvo, mandate, imunitet, Poslovnik Skupštine i nadgledanje Agencije protiv korupcije (u daljem tekstu: Komisija za zakonodavstvo) je podnela svoje komentare u vezi sa zahtevom.

9. Dana 3. marta 2017. godine, Sud je obavestio predsednika Republike, premijera, Ombudsmana, Sudski savet Kosova i Ministarstvo pravde o komentarima primljenim od strane Komisije za zakonodavstvo i dokumentima primljenim od strane Sekretarijata Skupštine i obezbedio kopije svih podnesaka. Sud ih je takođe obavestio da mogu podneti svoje dodatne komentare, ako ih imaju, najkasnije do 13. marta 2017. godine.

10. Dana 13. marta 2017. godine, Ombudsman je podneo svoje komentare na komentare koje je podnela Komisija za zakonodavstvo i dokumenta primljena od Sekretarijata Skupštine.

11. Dana 14. marta 2017. godine, Sud je obavestio predsednika Republike, premijera, predsednika Skupštine, Sudski savet Kosova, Ministarstvo pravde i Sekretarijat Skupštine o odgovorima primljenim od strane Ombudsmana i obezbedio im kopiju, dajući im mogućnost da dostave dodatne komentare, ako ih imaju, najkasnije do 21. marta 2017. godine. Sud nije primio nijedan komentar.

12. Dana 05. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučio Sudu da produži privremene mere, odobrene od strane Suda 15. februara 2017. godine. Istog datuma, Sud je jednoglasno odlučio da produži privremene mere do 15. juna 2017. godine.

O produženju privremenih mera

13. Sud se poziva na svoju odluku o privremenim merama od 15. februara 2017. godine u ovom slučaju.

14. Sud primećuje da su zainteresovane strane za prihvatljivost i meritum ovog zahteva dostavile dokumente i komentare u značajnom obimu. Sud smatra da mora da obrati pažnju na sve argumente koji su mu predstavljeni.

15. Dakle, Sud, ne prejudicirajući bilo kakvu dalju odluku koju bi ubuduće doneo o prihvatljivosti ili meritumu ovog zahteva, odlučuje da produži privremene mere do 15. juna 2017. godine.

IZ TIH RAZLOGA

Sud, u skladu sa članom 116 (2) Ustava, članom 27. Zakona i pravilima 54 i 55 Poslovnika o radu, 05. aprila 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PRODUŽI privremene mere do 15. juna 2017. godine;

II. DA PRODUŽI OBUSTAVU primene članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68. Zakona o prekršajima tokom istog perioda;

III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20 (4) Zakona i

V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI34/17, podnosilac zahtevA: Valdete Daka, Ocena ustavnosti odluke KGJK Br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine

KI34/17, odluka o produženju privremene mere od 2. maja 2017. godine, objavljena 4. maja 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, odluka o nastavljanju privremene mere, pravo na izbor, pozicija predsednika Vrhovnog suda, Sudski savet Kosova*

U ovom slučaju, podnositeljka zahteva se žalila da joj je Sudski savet Kosova povredilo pravo na izbor, jer nije bila imenovana na poziciji predsednika Vrhovnog suda. Podnositeljka zahteva je takođe tražila uvođenje privremene mere.

Sud, bez prejudiciranja na bilo koju dalju odluku koju ce doneti Sud o prihvatljivosti ili meritumu zahteva u buduće, odlučuje da se uvođenje privremene mere mora produžiti do 16. juna 2017. godine.

ODLUKA O PRODUŽENJU PRIVREMENE MERE

u

slučaju br. KI34/17

Podnosilac

Valdete Daka

Ocena ustavnosti odluke KGJK br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Valdete Daka (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupa advokat Artan Qerkini iz advokatske kancelarije "Sejdiu&Qerkini".

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava odluku KGJK br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova (u daljem tekstu: SSK), od 6. marta 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene odluke SSK-a. Podnositeljka zahteva tvrdi da su joj povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 45. [Pravo na izbor i učešće] i članom 108. [Sudski savet Kosova] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

4. Podnositeljka zahteva traži od Suda da uvede privremenu meru i obustavi dekretiranje g. Envera Pecija za poziciju predsednika Vrhovnog suda dok se ne donese odluka Suda o zahtevu.

5. Podnositeljka zahteva takođe traži od Suda da zakaže raspravu u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 54, 55 i 56 (3) Poslovnika o radu.

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 16. marta 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

8. Dana 16. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

9. Dana 17. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku i SSK o registraciji zahteva.

10. Sud je pozvao SSK da podnesu svoje komentare, ako imaju, do 23. marta 2017. godine.

11. Dana 23. marta 2017. godine, SSK je podneo svoje komentare Sudu.

12. Dana 23. marta 2017. godine, o komentarima SSK-a je obaveštena podnositeljka zahteva i pozvana da podnese dodatne komentare do 5. aprila 2017. godine.

13. Dana 27. marta 2017. godine, sudija izvestilac je preporučio Veću za razmatranje da odobri privremenu meru.

14. Istog datuma, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu da odobri privremenu meru.

15. Istog datuma, Sud je jednoglasno odlučio da odobri privremenu meru do 16. maja 2017. godine.

16. Dana 31. marta 2017. godine, podnositeljka zahteva je dopunila svoj zahtev dodatnim argumentima i navodnim povredama ustavnih prava.

17. Dana 3. aprila 2017. godine, Sud je poslao podneske podnositeljke zahteva SSK-u i pozvao ih da podnesu komentare, ako imaju, do 7. aprila 2017. godine.

18. Dana 7. aprila 2017. godine, SSK je podneo svoje komentare u vezi sa dopunom zahteva. Istog datuma, SSK je podneo dodatne komentare.

19. Dana 12. aprila 2017. godine, o dodatnim komentarima SSK-a je obaveštena podnositeljka zahteva i pozvana je da podnese bilo koje komentare do 18. aprila 2017. godine.

20. Istog datuma, Sud je tražio od SSK-a da podnese, ali ne kasnije od 18. aprila 2017. godine: (I). zapisnik sa sastanka SSK-a kada se glasalo za kandidate za poziciju predsednika Vrhovnog suda Republike Kosovo; (II). druga relevantna dokumenta koja smatraju neophodnim za ceo postupak izbora kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda Republike Kosovo; i (III). pojašnjenje uslova za ocenu zasluga kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda Republike Kosovo.

21. Dana 18. aprila 2017. godine, SSK je podneo svoje komentare Sudu.

22. Dana 2. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca, preporučujući Sudu da produži već odobrenu 27. marta 2017. godine privremenu meru do 16. juna 2017. godine.

Što se tiče produženja privremene mere

23. Sud se poziva na svoju odluku o privremenoj meri od 27. marta 2017. godine u slučaju KI 34/17.

24. Sud primećuje da su strane u ovom zahtevu podnele dodatne argumente, dokumenta i komentare. Sud smatra da se pažnja mora posvetiti svim predstavljenim argumentima.

25. Stoga, Sud bez prejudiciranja na bilo koju dalju odluku koju će doneti Sud o prihvatljivosti ili meritumu zahteva u buduće, odlučuje da se uvođenje privremene mere mora produžiti do 16. juna 2017. godine.

IZ TIH RAZLOGA

Sud, u skladu sa članom 116. (2) Ustava, članom 27. Zakona i pravilima 54 i 55 Poslovnika o radu, 2. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PRODUŽI privremenu meru odobrenu 27. marta 2017. godine, odnosno da obustavi postupak imenovanja kandidata za predsednika Vrhovnog suda od strane predsednika Republike Kosovo tokom istog perioda;

II. Da produženje ove privremene mere traje 16. juna 2017. godine;

III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama i predsedniku Republike Kosovo;

IV. DA OBJAVI ovu odluku u skladu sa članom 20(4)Zakona; i

V. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI105/16, podnosilac zahteva: Fetih Gashi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 184/2008 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 27. januara 2009. godine

KI105/16, odluka o odbijanju zahteva od 4. aprila 2017. godine, objavljena 10. maja 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, ponavljanje postupka, sudska zaštita prava, pravo na pravično suđenje, odbijanje po kratkom postupku, neprihvatljiv zahtev*

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je tvrdio povredu njegovih prava garantovana članom 54. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima izazvanu od strane Vrhovnog suda. Podnosilac zahteva je istu tvrdnju pred Sudom pokrenuo i u slučajevima KI74/09 i KI64/11, gde je njegov slučaj proglašen neprihvatljivim jer je izgubio zakonski rok.

Sud je u ovom slučaju ponovo naglasio da individualna žalba u smislu člana 113.7 Ustava ne treba da se posmatra od strane podnosioca zahteva kao mogućnost da stalno traži od Suda otvaranje njegovih slučajeva i ponovno suđenje o istoj stvari. Kao zaključak, Sud je utvrdio da je zahtev podnosioca u stvari bio zahtev za ponavljanje ranijih postupaka koji su već odlučeni od strane Suda.

ODLUKA O ODBIJANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI105/16

Podnosilac

Feti Gashi

Zahtev za ocenom ustavnosti presude Rev.br.184/2008 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 27. januara 2009. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Feti Gashi (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa prebivalištem u selu Mramor, opština Priština, koga zastupa Skënder Musa, advokat.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev.br.184/2008 Vrhovnog suda od 27. januara 2009. godine (u daljem tekstu: osporena odluka).

3. Vezano sa istim pitanjem, podnosilac zahteva je ranije pred Ustavnim sudom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), podneo zahteve KI74/09 i KI64/11.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom se tvrdi povreda člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava i članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon).

Postupak pred Sudom

6. Dana 11. avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.

7. Dana 19. avgusta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.

8. Dana 13. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.

9. Dana 4. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu odbijanje zahteva po kratkom postupku.

Pregled činjenica

10. Dana 19. decembra 2009. godine, podnosilac je podneo zahtev KI74/09. Tim zahtevom, podnosilac je tražio ocenu ustavnosti presude Rev. br. 184/2008 Vrhovnog suda od 27. januara 2009. godine, za koju tvrdi da mu je povredila pravo na rad.

11. Dana 15. decembra 2010. godine, Sud je na osnovu predloga sudije izvestioca i preporuka Veća za razmatranje, zahtev KI74/09 proglasio podnetim van roka i shodno tome, neprihvatljivim.

12. Dana 12. maja 2011. godine, podnosilac je podneo zahtev KI64/11, tvrdeći da je zahtev KI74/09 podneo unutar roka, s obzirom da je 16. marta 2009. godine podneo dopis predsedniku skupštine sudija EULEX-a i očekivao je odgovor na taj dopis. Prema podnosiocu zahteva, navedeni dopis sadrži činjenicu za donošenje nove odluke od strane Suda, jer, prema njegovim rečima, postupak još uvek nije bio okončan u vezi sa njegovim pravnim pitanjem.

13. Dana 14. februara 2012. godine, Sud je, na osnovu pravila 36 (3) (e) Poslovnika o radu Suda, zahtev KI64/11 proglasio neprihvatljivim, jer isti nije predstavljao osnov ili novu činjenicu, važnu za donošenje nove odluke.

14. Dana 11. avgusta 2016. godine, podnosilac zahteva se obratio Sudu sa zahtevom KI105/16, gde je predmetna stvar bila ista kao u zahtevima KI74/09 i KI64/11, odnosno ocena ustavnosti presude Rev. br. 184/2008 Vrhovnog suda od 27. januara 2009. godine.

Navodi podnosioca

15. Podnosilac zahteva u ovom zahtevu tvrdi da mu je Vrhovni sud povredio pravo na sudsku zaštitu prava garantovanu članom 54. Ustava i pravo na pravičan sudski proces garantovano članom 6. EKLjP.

16. Pored toga, podnosilac zahteva traži od Suda *"...da razmotri zahtev na merodavan način i da utvrdi zakonske povrede, i da se podnosiocu zahteva pruži prilika da se vrati na posao, nakon što ćete poništiti presudu Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 184/2008..."*.

Prihvatljivost zahteva

17. Na osnovu spisa predmeta i dokumenata koje je izneo podnosilac zahteva, Sud primećuje da je predmetna stvar ovog zahteva KI105/16 ista kao u slučajevima KI74/09 i KI64/11, u kojima je podnosilac tražio ocenu ustavnosti presude Rev. br. 184/2008 Vrhovnog suda od 27. januara 2009. godine.

18. Sud primećuje da ovaj zahtev KI105/16 podnosioca ne predstavlja nikakvu važnu činjenicu za donošenje nove odluke, već je samo ponovni pokušaj podnosioca da zatraži od Suda ocenu ustavnosti presude Rev br. 184/2008 Vrhovnog suda.

19. U tom smislu, Sud se poziva na pravilo 32 (5) Poslovnika o radu, koji propisuje:

> *"Sud može po kratkom postupku odbiti podnesak ako je nepotpun ili nejasan, uprkos zahtevima Suda prema stranci da dopuni ili razjasni podnesak, ukoliko je zahtev ponavljanja prethodnog podneska odlučen od strane Suda, ili ako je podnesak neozbiljan."*

20. Pozivajući se na gore navedeno pravilo, Sud smatra da je ovaj zahtev samo ponavljanje ranijih zahteva, odnosno zahteva KI74/09 i KI64/11, koje je Sud proglasio neprihvatljivim, s obzirom da su podneti van roka od 4 (četiri) meseca.

21. Sud podseća da pojedinačnu žalbu u smislu člana 113.7 Ustava podnosioci zahteva ne treba da posmatraju kao priliku da u više navrata traže od Suda ponovno otvaranje svojih odluka i ponovno suđenje o istoj stvari.

22. Pored toga, Sud podseća da su njegove odluke pravosnažne i obavezne za pravosuđe, sva lica i sve institucije Republike Kosovo (vidi, između ostalog: odluku Ustavnog suda u slučaju KI26/14, podnosliac *Bajrush Gashi,* od 26. marta 2015. godine, stavovi 26 i 27).

23. Kao rezime, Sud smatra da je zahtev podnosioca, u stvari, zahtev za ponavljanje ranijih postupaka, već odlučenih od strane Suda. Stoga, u skladu sa pravilom 32 (5) Poslovnika, zahtev se odbija po kratkom postupku.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 32 (5) Poslovnika, dana 04. aprila 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA ODBIJE zahtev po kratkom postupku;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI103/16 Podnosilac zahteva: Ministarstvo zdravlja Vlade Republike Kosova, koje traži ocenu ustavnosti rešenja AA. br. 174/16 Apelacionog suda Kosova od 11. jula 2016. godine

KI103/16, rešenje o neprihvatljivosti od 04. aprila 2017. godine, objavljeno 10. maja 2017. godine.

Ključne reči: individualni zahtev/pravno lice, ocena ustavnosti presude Apelacionog suda Kosova, očigledno neosnovan

Podnosilac zahteva je podneo zahtev u skladu sa članom 113.7 i 21.4 Ustava Republike Kosovo, članom 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo i pravilom 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

Između podnosioca zahteva i njegovog zaposlenog vođen je unutrašnji postupak u vezi sa neprodužetkom ugovora. Ovaj postupak je takođe prošao kroz različite faze u redovnom sudskom postuku sve do Apelacionog suda.

Apelacioni sud detaljno je objasnio podnosiocu zahteva da je on imao zakonsku obavezu da podnese tužbu unutar zakonskog roka od 30 (trideset) dana. To je razlog zašto je njegova tužba odbačena kao neblagovremena.

Sud primećuje da je tumačenje odredbi koje se odnose na zakonske rokove nadležnost redovnih sudova i samim tim je pitanje zakonitosti. Te, shodno tome, on od Suda traži ocenu ustavnosti i zakonitu presuda.

Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenih od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

Shodno tome, Sud smatra, na ustavnoj osnovi, da je zahtev očigledno neosnovan i mora se proglasiti neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI103/16

Podnosilac

Ministarstvo zdravlja Vlade Republike Kosovo

Ocena ustavnosti rešenja AA. br. 174/16 Apelacionog suda Kosova od 11. jula 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo Ministarstvo zdravlja Vlade Republike Kosovo (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koje zastupa Shefqet Hasimi, viši pravni službenik u Kancelariji državnog pravobranilaštva.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje AA. br. 174/16 Apelacionog suda od 11. jula 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke. Podnosilac zahteva ne navodi, konkretno, članove Ustava koji su povređeni; podnosilac samo navodi da je osporena odluka, kao i relevantne odluke Nezavisnog nadzornog odbora za civilnu službu Kosova (u daljem tekstu: NNOK) u suprotnosti sa načelom *res judicata*.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 i 21.4 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 8. avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 19. septembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca. Istog datuma, predsednica Suda je imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.

7. Dana 10. oktobra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.

8. Dana 2. decembra 2016. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.

9. Dana 04. aprila 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu, u punom sastavu, za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

10. U 2011. godini, između podnosioca zahteva i zaposlenog N. SH. vođen je unutrašnji postupak u vezi sa neprodužetkom ugovora.

11. Dana 1. februara 2011. godine, okončan je unutrašnji postupak [odluka br.05-5971/7] i žalba N.SH. na neprodužetak radnog odnosa je odbijena.

12. Na odluku [br.05-5971/7] podnosioca zahteva, N.SH. je podneo žalbu NNOK.

13. Dana 22. aprila 2011. godine, NNOK je [Odlukom br.02(47)2011] usvojio žalbu N.SH., poništio sve prethodne procesne radnje i obavezao podnosioca zahteva da N.SH. vrati na prethodno radno mesto.

14. Dana 9. juna 2011. godine, podnosilac zahteva je [Odlukom br.64(VI)2011] vratio N.SH. na prethodno radno mesto i dana 13. juna 2011. godine obavestio NNOK o izvršenju njihove odluke [br.02(47)2011].

15. Nakon toga, N.SH. podnosi predlog za izvršenje Opštinskom sudu u Prištini u kome traži novčanu nadoknadu ličnih dohodaka za period od 1. februara 2011. godine pa do 9. juna 2011. godine odnosno za period za koji nije bio u radnom odnosu.

16. Dana 16. decembra 2011. godine, Osnovni sud u Prištini je [rešenjem E.br.807/2011] odbio predlog N.SH. za izvršenje, smatrajući da je odlukom [br.64(VI)2011] podnosilac zahteva izvršio odluku [br.02(47)2011] NNOK.

17. N.SH. je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja Osnovnog suda, tvrdeći bitne povrede parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.

18. Dana 14. maja 2013. godine, Apelacioni sud je [rešenjem Ac. br. 3021/2012 odbio žalbu N.SH. kao neosnovanu, i potvrdio odluku prvostepenog suda, uz obrazloženje:*“ Što se tiče naknade plate, i ovaj sud ocenjuje da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je odbio izvršenje jer se u odluci Nezavisnog nadzornog odbora Republike Kosovo ne predviđa*

obaveza da ovde dužnik nadoknadi plate ovde poveriocu, i stoga, u smislu člana 23. i 24. ZIP-a nedostaje pravni osnov za određivanje izvršenja, odnosno nedostaje izvršni naslov. Ovaj sud ocenjuje da je prvostepeni sud pravilno postupio jer njegovo pravo na isplatu plate može ostvariti u posebnom parničnom postupku...“

19. Dana 22. aprila 2013. godine N.SH. se ponovo žalio NNOK-u, sa predlogom da se podnosilac zahteva obaveže da mu nadoknadi lične dohotke za period u kome je bio udaljen sa posla, od 1.01.2011. do 09.06.2011. godine.

20. Dana 28. juna 2013. godine, NNOK je [Odlukom A 02/184/2013] usvojio žalbu N.SH. i obavezao podnosioca zahteva da mu nadoknadi lične dohotke za period u kome je bio udaljen sa posla, od 01.01.2011. do 09.06.2011. godine. U pouci o pravnom leku ove odluke stoji da nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor u roku od 30 (trideset) dana.

21. Dana 19. avgusta 2013 godine, podnosilac zahteva je protiv odluke [A 02/184/2013] NNOK-a izjavio tužbu Osnovnom sudu u Prištini.

22. Dana 12. aprila 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je [rešenjem A. br. 1102/13] odbacio tužbu podnosioca zahteva kao neblagovremenu.

23. Podnosilac zahteva je protiv ovog rešenja izjavio žalbu Apelacionom sudu.

24. Dana 11. jula 2016. godine Apelacioni sud je [rešenjem AA.br.174/2016] odbio žalbu podnosioca kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda u Prištini. U obrazloženju, Apelacioni sud je *inter alia* naveo:

> *„... Osnovni sud u Prištini - Odeljenje za upravne sporove je pravilno odbacio tužbu tužioca u ovoj upravno-pravnoj stvari kao neblagovremenu jer se tužilac nije pridržavao zakonskog roka, i tužbu je podneo sudu po proteku 34 dana od dana kada je počeo da teče rok za podnošenje tužbe, propuštajući zakonski rok za podnošenje iste, iz odredbe člana 27. ZUS-a. Stoga, navode u žalbi da je po službenoj dužnosti trebalo doneti rešenje o presuđenoj stvari shodno članu 391. tačka d) ZUS-a, ovaj sud nije usvojio jer je ocenio da žalbeni navodi nisu bili od uticaja na utvrđenje drugačijeg činjeničnog stanja od onog koje je utvrđeno od strane prvostepenog suda.“*

25. Podnosilac zahteva je zatim predložio Kancelariji glavnog državnog tužioca pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv gore navedenih odluka Osnovnog i Apelacionog sudu.

26. Dana 29. jula 2016. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je [obaveštenjem KLMC. br. 06/16] obavestila podnosioca zahteva da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni zakonski uslovi za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti.

Navodi podnosioca

27. Podnosilac je zasnovao svoj zahtev na činjenici da NNOK i redovni sudovi nisu pravilno primenili princip *res judicata* rešavajući njegov spor.

28. Podnosilac zahteva, između ostalog, naglašava: “*[...] Osnovni sud u Prištini je tužbu pod oznakom A.br. 1102/13 odbacio kao neblagovremenu, a po službenoj dužnosti nije pazio na to da li je stvar pravosnažno presuđena (res judicata). [...]*”

29. Pored toga, podnosilac zahteva traži: *"Ovim dopisom upućenom Ustavnom sudu Kosova tražimo da oceni ustavnost i zakonitost spornih odluka koje su u suprotnosti sa zakonima. Odluka NNOK-a A 02/184/2013 od 28.06.2013 kao res judicata odluke br. 02/47/2011 od 22.04.2011. godine, [...]".*

Prihvatljivost zahteva

30. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

31. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.1 i 113.7 Ustava koji propisuje:

> *"(1) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *(7) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".*

32. U nastavku, Sud se poziva i na član 21.4 Ustava koji propisuje:

> *"[...]*
> *4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva."*

33. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

34. Sud se poziva i na pravilo 36 (2) (d) Poslovnika, koje propisuje:

> *"(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
>
> *[...]*
>
> *(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.*
>
> *[...]*
>
> *d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepo svoju tvrdnju".*

35. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ispunio proceduralne uslove predviđene članom 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.

36. Sud primećuje da je suština žalbe podnosioca zahteva: *"ocena ustavnosti i zakonitosti"* spornih odluka.

37. Štaviše, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije pružio nikakvo proceduralno ili materijalno obrazloženje u svom zahtevu. On samo traži ocenu ustavnosti i zakonitosti, ne navodeći konkretno članove Ustava koji su povređeni.

38. U tom smislu, Sud primećuje da je Apelacioni sud detaljno objasnio podnosiocu zahteva da je on imao zakonsku obavezu da podnese tužbu unutar zakonskog roka od trideset (30) dana. To je razlog zašto je njegova tužba odbačena kao neblagovremena. Nešto više o ovoj tački, Sud primećuje da je Kancelarija glavnog državnog tužioca obavestila podnosioca zahteva da ne može da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti upravo zato što je njegova tužba Osnovnom sudu bila neblagovremena.

39. Princip subsidijarnosti zahteva da podnosilac iscrpi sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku, kako bi se sprečila povreda Ustava, ili, ako ona postoji, da se ispravi takva povreda osnovnih prava. Nekorišćenje ove mogućnosti će se shvatiti kao odricanje od prava da dalje ospori povredu i da se žali.

40. Sud podseća da podnosilac zahteva nije ispunio zakonsku obavezu da podnese tužbu unutar zakonskog roku pred redovnim sudovima, i tako nije dao mogućnost redovnim sudovima da reše ovo pitanje (vidi: rešenje u slučaju KI24/16, *Avdi Haziri*, ocena rešenja Vrhovnog suda, Rev. br. 191/2015 od 01. septembra 2015. godine, stav 39; rešenje u slučaju KI139/12, *Besnik Asllani*, ocena presude Vrhovnog suda, PKL. br. 111/2012 od 30. novembra 2012. godine, stav 45; rešenje u slučaju br. KI07/09, *Demë KURBOGA.J. i Besnik KURBOGA.J.*, ocena presude Vrhovnog suda, PKL. br. 61/07 od 24. novembra 2008. godine, stav 18; rešenje u slučaju KI89/15, *Fatmir Koci*, ocena presude Apelacionog suda, PAKR. br. 473/2014 od 21. novembra 2014. godine, stav 35, i vidi, *mutatis mutandis: Selmouni protiv Francuske* [VV] § 74; *Kudla protiv Poljske* [VV] § 152; *Andrashik i drugi protiv Slovačke* [rešenje).

41. Sud primećuje da je tumačenje odredbi koje se odnose na zakonske rokove nadležnost redovnih sudova i samim tim je pitanje zakonitosti.

42. U tom smislu, Sud ponavlja da podnosilac zahteva samo traži ocenu ustavnosti bez potkrepljivanja kako je do ustavne povrede došlo kao što je propisano članom 48. Zakona.

43. Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenih od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

44. U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], br. 30544/96, stav 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-I).

45. Sud podseća da nije sud za utvrđivanje činjenica i na taj način, ispravno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je u punoj nadležnosti redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugih pravnih instrumenata i ne može, dakle, da deluje kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembra 1992. godine, str. 34, vidi, takođe: *mutatis mutandis* slučaj KI47-48/15 ocena ustavnosti presude AC-II-14-0057 Posebne komore

Vrhovnog suda Kosova od 12. marta 2015. godine, podnosilac zahteva: *Beqir Kosokoviku i Mustafë Lutolli*).

46. Činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne može da posluži kao pravo da pokrene dokazanu tvrdnju o povredi Ustava (vidi, na primer: slučaj br. KI125/11, *Shaban Gojnovci*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. maja 2012. godine, stav 28).
47. Shodno tome, Sud smatra, na ustavnoj osnovi, da je zahtev očigledno neosnovan i mora se proglasiti neprihvatljivim kao što je utvrđeno u članu 113.7 Ustava, propisano članom 48. Zakona i dalje precizirano pravilom 36 (2) (d) Poslovnika.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) d) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 04. aprila 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi	Arta Rama-Hajrizi

KI44/16 Podnositeljka zahteva: Biljana Topko iz Beograda, Republika Srbija, koja traži ocenu ustavnosti presude GSK-KPA-A225/13 Vrhovnog suda Kosova-Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu od 04. septembra 2015. godine

KI44/16, rešenje o neprihvatljivosti od 31. marta 2017. godine, objavljeno 10. maja 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova -Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu, očigledno neosnovan

Podnositeljka zahteva je podnela zahtev u skladu sa članom 113.7 Ustava Republike Kosovo, članom 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo i pravilom 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

Podnositeljka je podnela zahtev Komisiji za imovinske zahteve Kosovske agencije za imovinu, zahtevajući da joj se zaštiti imovinsko pravo na imovinu koju je od Opštine Suva Reka dobila na privremeno korišćenje. Pomenuti sudski postupak je prošao kroz različite stepene do Vrhovnog suda.

Vrhovni sud je odbio, kao neosnovan, zahtev podnositeljke i potvrdio presudu nižestepenog suda.

Sud primećuje da podnositeljka zahteva tvrdi da presuda Vrhovnog suda i odluka Komisije za imovinske zahteve Kosovske agencije za imovinu krše njena prava na delotvorno pravno sredstvo, pravično i nepristrasno suđenje, zaštitu imovine i sudsku zaštitu prava.

Te, shodno tome, ona od Suda traži ocenu ustavnosti i zakonitu presuda.

Sud zapaža da je Žalbeno veće odbacilo kao neosnovanu žalbu podnositeljke, jer ona nije nosilac imovinskog prava; naprotiv, ona je pokušavala da stekne imovinu, znači podnositeljka zahteva je samo imala nadu u priznavanje imovinskih prava.

Štaviše, Sud ceni da je Žalbeno veće dalo jasno obrazloženje i precizne zaključke na osnovu činjeničnog stanja koje je utvrđeno u sudskom postupku. S druge strane, podnositeljka zahteva nije objasnila kako i zašto su njena prava povređena presudom Žalbenog veća KAI, koje je zaključilo da je njen zahtev neosnovan.

Podnositeljka nije pružila dokaze da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravedni ili proizvoljni, ili da su joj povređena prava ili slobode garantovane Ustavom. Shodno tome, Sud nalazi da je zahtev je očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi i da treba da se proglasi neprihvatljiv

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI44/16

Podnosilac

Biljana Topko

Ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-225/13 Vrhovnog suda Kosova -Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu od 04. septembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gerxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Biljana Topko iz Beograda, Republika Srbija (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva traži ocenu ustavnosti presude GSK-KPA-A-225/13 Vrhovnog suda Kosova-Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu (u daljem tekstu: Žalbeno veće) od 04. septembra 2015. godine.

3. Osporena odluka je podnositeljki zahteva uručena 6. novembra 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom je, navodno, došlo do povrede prava podnositeljke koja su garantovana članom 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje], članom 32. [Pravo na Pravno Sredstvo], članom 46. [Zaštita Imovine] i članom 54. [Sudska Zaštita Prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje], članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] i članom 1. protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121, (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 2. marta 2016. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 14. aprila 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

8. Dana 26. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku zahteva o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću.

9. Dana 13. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za predsedavajućeg Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je 09. septembra 2016. godine, podneo ostavku na funkciju sudije Ustavnog suda.

10. Dana 31. mart 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu, u punom sastavu, za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 23. januara 1997. godine, podnositeljka zahteva je rešenjem (Oz.Br. 351-106) od Opštine Suva Reka dobila parcelu na privremeno korišćenje, kao i dozvolu za izgradnju privremenog montažnog objekta (garaže) na istoj parceli.

12. Nakon toga je podnositeljka zahteva na pomenutoj parceli izgradila montažni objekat i nesmetano ga koristila do 1999. godine.

13. Dana 05. decembra 2006. godine, podnositeljka je podnela zahtev Komisiji za imovinske zahteve Kosovske agencije za imovinu (u daljem tekstu: KIZK) zahtevajući da joj se zaštiti imovinsko pravo na predmetnoj imovini, koja joj je bila privremeno dodeljena gorepomenutim rešenjem.

14. Dana 14. decembra 2012. godine, KIZK je (odlukom KPCC/D/C184/2012) odbacila zahtev podnositeljke zbog nenadležnosti, smatrajući da sporna imovina ne spada u kategoriju nepokretne imovine. KIZK u obrazloženju svoje presude *inter alia* navodi da:

> *"[...] shodno rešenju opštine Suva Reka podnosilac zahteva je imao pravo da samo privremeno koristi predmemu imovinu i samo je dobio dozvolu da izgradi montažni objekat na toj imovini. Prema tome zahtev se odnosi na pokretnu imovinu, a ne na privatnu nepokretnu imovinu za šta KKIZ nije nadležan [...] Zahtevi koji su odbačeni zbog toga što nisu u nadležnosti komisije ili iz proceduralnih razloga a ne zbog toga što su bez osnova, mogu se rešavati u lokalnim sudovima u skladu sa važećim zakonima. [...]"*

15. Dana 25. jula 2013. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu Žalbenom veću na odluku KIZK.

16. Dana 04. septembra 2015. godine, Žalbeno veće je (presudom GSK-KPA-A-225/13) odbilo žalbu podnositeljke kao neosnovanu i potvrdilo odluku KIZK. Žalbeno veće u obrazloženju svoje presude *inter alia* navodi da:

> *"[...] rešenje o dodeljivanju i građevinska dozvola sadrže samo dozvolu za izgradnju objekta montažnog tipa. Stoga, garaža ne može da se posmatra kao nepokretna imovina, jer, ukoliko neko dobije dozvolu da sagradi samo montažni objekat privremenog karaktera, ne maže da ima dozvolu da izgradi trajni objekat ad čvrstog materijala. [...]"*

Navodi podnosioca

17. Podnositeljka zahteva navodi da je u postupcima pred redovnim sudovima došlo do povrede prava na delotvorno pravno sredsvo, pravično i nepristrasno suđenje, zaštitu imovine i sudsku zaštitu prava, koja su garantovana Ustavom, EKLJP i međunarodnim sporazumima.

18. Podnositeljka zahteva, dalje, navodi da je do povrede došlo zato što nadležni organi povodom njenog zahteva nisu postupili pravilno i na način predviđen zakonom.
19. Podnositeljka zahteva traži od Suda *" da poništi presudu Apelacionog veća za KIA sporove Vrhovnog suda Kosova GSK-KPA-A 225/13 od 04.09.2015. godine i KIA u predmetu KPA 14816 (KPCC/D/C/184/2012) od 14.12.2012.godine, i nalozi KIA i Sudu da u ponovljenom postupku preduzmu sve potrebne pravne i faktičke radnje u skladu sa zakonom, odnosno uvaže zahtev podnosioca i omoguće povrat imovine. "*.

Prihvatljivost zahteva

20. Sud prvo ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovnikom.

21. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

> *„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".*

22. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".*

23. Štaviše, Sud podseća na pravilo 36 [Kriterijum Prihvatljivosti] (2) b) i d) Poslovnika, koje propisuje:

„(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepo svoju tvrdnju".

24. Sud primećuje da se navodi podnositeljke mogu svesti na:

(iv) povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa članom 13. EKLJP i ostalim članovima Ustava;
(v) povrede člana 46. Ustava i člana 1 Protokola 1 EKLJP u vezi sa ostalim članovima

(i) Navodne povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP u vezi sa članom 13. EKLJP i u međusobnoj vezi sa ostalim članovima

25. Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji utvrđuje:

"1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama [...] u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda".

26. Sud se poziva na član 6.1 EKLJP, koji propisuje:

„Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza, svako ima pravo na pravično suđenje pred [...] sudom".

27. Pored toga, Sud uzima u obzir član 13. EKLJP, koji propisuje:

"Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti."

28. Podnositeljka zahteva tvrde da je " *do povrede došlo zato što nadležni organi povodom njenog zahteva nisu postupili pravilno i na način predviđen zakonom"* u suprotnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 6. EKLJP.

29. Sud primećuje da je glavno pitanje koje se postavilo u redovnom postupku bilo pitanje "*potvrde prava na imovinu*". KIZK je (odlukom KPCC/D/C184/2012) obrazložio da je u konkretnom slučaju zahtev bio odbačen jer sporna imovina ne spada u kategoriju nepokretne imovine, i da su je rešavanje ovakvih sporova u nadležnosti lokalnih sudova.

30. Ovakav zaključak KIZK je podržalo i Žalbeno veće (presudom GSK-KPA-A 225/13). Žalbeno veće u obrazloženju svoje presude *inter alia* navodi da:" *rešenje o dodeljivanju i*

građevinska dozvola sadrže samo dozvolu za izgradnju objekta montažnog tipa. Stoga, garaža ne može da se posmatra kao nepokretna imovina, jer, ukoliko neko dobije dozvolu da sagradi samo montažni objekat privremenog karaktera, ne maže da ima dozvolu da izgradi trajni objekat ad čvrstog materijala.“

31. Sud smatra da je podnositeljka zahteva pokušala da izgradi svoj slučaj na zakonitim osnovama, odnosno na pogrešnom tumačenju relevantnih zakona od strane redovnih sudova, kao i na pogresnoj oceni dokaza.

32. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Podnosilac zahteva mora podneti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.

33. Pored toga Sud, takođe, ponavlja da je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i ne može, dakle, da deluje kao “sud četvrtog stepena” (vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

34. Sud, smatra da su svi argumenti podnositeljke zahteva, koji su bili relevantni za rešenje spora, propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju oni osporavaju podrobno izloženi i da su, shodno svemu iznetom, postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični.

35. Sledstveno tome, Sud nalazi da nije bilo povrede člana 31. Ustava i člana 6. u vezi sa članom 13. EKLJP.

36. Dalje, podnositeljka zahteva se pozvala i na povrede članova 32. [Pravo na Pravno Sredstvo] i 54. [Sudska Zaštita Prava] Ustava.

37. Sud smatra da nije potrebno da preispituje ove navode, jer podnositeljka zahteva nije dokazala kako se ovi članovi odnose na njena osnovna prava.

(ii) Navodne povrede člana 46. Ustava i člana 1. Protokola 1. EKLJP u vezi sa ostalim članovima

38. Sud se poziva na član 46. [Zaštita imovine]Ustava, koji utvrđuje:

1. Garantuje se pravo na imovinu.

[...]“.

39. Pored toga, Sud uzima u obzir član 1. Protokola 1. EKLJP koji propisuje:

“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. [...]“.

A. Opšti principi u vezi sa pravom na zaštitu imovine

40. Sud podseća na opšte principe koji su utvrđeni od strane ESLJP u odnosu na član 1. Protokola br 1, a koji su primenljivi i na član 46. Ustava i konfigurišu opseg zaštite prava na imovinu (vidi: *Kopecký protiv Slovačke,* paragraf 35 presude ESLJP od 28. septembra 2004. godine; *MALTZAN (FREIHERR VON) i ostali protiv Nemačke,* paragraf 74, Odluka o prihvatljivosti ESLJP od 2. marta 2005 godine)

41. Ti Opšti principi su sledeći:

a) Lišavanje svojine ili drugog prava *in rem* u načelu je trenutni akt i ne proizvodi trajno stanje *"lišavanja prava"* (vidi: *Malhous protiv Republike Češke*, presuda ESLJP od 12. jula 2001. godine).

b) Član 1 Protokola br 1 ne garantuje pravo na sticanje imovine (vidi: *Van der Mussele protiv Belgije* paragraf 48, presuda ESLJP od 23. novembra 1983. godine; *Slivenko i ostali protiv Litvanije*, pargraf 121 presuda ESLJP od 9. oktobra 2003. godine).

c) Podnosilac zahteva može navoditi povredu člana 1 Protokola br 1 samo u meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu *"imovinu";* u značenju ove odredbe *"imovina"* može biti *"postojeća imovina",* uključujući i potraživanja, na osnovu kojih podnosilac predstavke može pretendovati na *"legitimno očekivanje"* da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava. Nasuprot tome, nada u priznavanje imovinskih prava koju je bilo nemoguće da efektivno ostvari ne može se smatrati *"imovinom"* u smislu člana 1 Protokola br 1 niti može uslovno potraživanje koje prestaje da važi kao rezultat neispunjenja uslova (vidi: *Princ Hans-Adam II od Linhteštajna protiv Nemačke*, paragrafi 82 - 83, presuda ESLJP od 12. jula 2001. godine; *Gratzinger i Gratzingerova protiv Republike Češke*, paragraf 69, odluka o prihvatljivosti ESLJP od 10. jula 2002. godine).

d) Ne može se reći da bilo kakvo *"legitimno očekivanje"* nastaje tamo gde postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava i tamo gde su podnesci podnosioca predstavke naknadno odbačeni od nacionalnih sudova (vidi: Kopecký protiv Slovačke, paragraf 50 presude ESLJP od 28. septembra 2004. godine).

B. Primena ovih principa na ovaj konkretni predmet

42. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da podnositljka zahteva nije nosilac imovinskog prava; naprotiv, ona je pokušavala da stekne imovinu, znači podnositeljka zahteva je samo imala nadu u priznavanje imovinskih prava, stoga se ovakvo pravo stanje *„ne može smatrati "imovinom" u smislu Član 1 Protokola br 1.“*

43. Sva njena *"legitimna očekivanja"* da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava bila su zasnovana na rešenju Oz.Br. 351-106 Opštine Suva Reka kojim je dobila parcelu na privremeno korišćenje kao i dozvolu za izgradnju privremenog montažnog objekta.

44. Sud primećuje da je KIZK (odlukom KPCC/D/C184/2012) odbacila zahtev podnositeljke zbog nenadležnosti.

45. Dalje, Sud primećuje da je Žalbeno veće presudom (GSK-KPA-A-225/13) utvrdilo da je *“sporna imovina u društvenom vlasništvu upisana u katastrskom operatu na opštinu Suva Reka*.

46. Dalje, Sud podseća da član 1 Protokola br. 1 *„ne garantuje pravo na sticanje imovine“*. U rešenju Oz.Br. 351-106 Opštine Suva Reka jasno stoji da je podnositeljki zahteva na parceli u vlasništvu Opštine Suva Reka data privremena dozvola za izgradnju montažnog građevinskog objekta privremenog karaktera. S obzirom na gorenavedeno, jasno se vidi da sporna nepokretnost nikada nije bila u vlasnistvu ponositeljke zahteva. Tvrdnje podnositeljke da je došlo do povrede njenog “*prava na mirno uživanje imovine*“ su neosnovane.

47. Sud ponavlja da *"legitimna očekivanja"* ne mogu nastati “*ukoliko postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava*“. Pored toga, član 46. Ustava i član 1. Protokola 1. EKLJP ne garantuju pravo na sticanje imovine.

48. Sledstveno tome, Sud nalazi da odlukama KIZK i Žalbenog veća nije povređen član 46. Ustava i član 1 Protokola 1 EKLJP.

Zaključak

49. Kao rezime, podnositeljka zahteva nije pokazala da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni (vidi: *mutatis mutandis, Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, odluka ESLJP od 30. juna 2009. godine). U stvari, podnositeljka nije potkrepila i nije dokazala da su osporenim odlukama povređena njena ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP.

50. Dakle, Sud smatra da zahtev podnositeljke nije ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom i dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovnikom.

51. Sledstveno tome, zahtev podnositeljke je očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi i kao takav, neprihvatljiv.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) b) i d) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 31. marta 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI02/17, Podnosilac zahteva: Fadil Aziri, ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-015/2014 Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu Vrhovnog suda Kosova od 20. aprila 2016. godine

KI02/17, rešenje o neprihvatljivosti od 05. aprila 2017. godine, objavljen 10. maja 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, ugovor, imovina, nadležnost*

Podnosilac zahteva je kao kupac sklopio ugovor o kupoprodaji nepokretne imovine (katastarske parcele br.193 i 194/6) i (katastarske parcele br.194/1,2,3) kod advokata.

Oba ova ugovora nisu overena u Osnovnom sudu, a same katastarske parcele su imale veći broj suvlasnika, članova porodice Stamenković.

Podnosilac zahteva je pokrenuo spor koji je završen dana 20. aprila 2016. godine, kada je Žalbeno veće KAI (presudom GSK-KPA-A-015/2014) odbilo kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva obrazlažući "...Ugovor o prenosu prava na nepokretnosti između nosilaca prava svojinu zaključuje se u pismenom obliku; a potpisi ugovarača overavaju od strane suda", proizilazi da ugovori predati od strane žalioca ne ispunjavaju zakonski kriterijum predviđen ovim zakonom, stoga oni ne proizvode bilo kakvo dejstvo za stranke."

U osnovi podnosilac zahteva je isticao iste tvrdnje koje je isticao i u žalbenom postupku pred Žalbenim većem KAI navodeći da KKAI nije imala nadležnost da odlučuje u ovom sporu, jer je njena nadležnost ograničena na period od 27. februara 1998. godine do 20. juna 1999. godine, da Dragana Stamenković nije izgubila imovinsko pravo u pomenutom periodu, da zbog gore navedenih razloga ni Žalbeno veće KAI nije imalo nadležnost da odlučuje u sporu, da je on stekao pravo vlasništva na osnovu ugovora iz 2000. godine, odnosno 2005. godine, da je podnosilac od toga vremena u posedu i korišćenju sporne parcele, da se podnosilac nikako ne može nazvati uzurpatorom, već je isti za ovu imovinu platio iznos od 33.000 evra.

Sud je utvrdio da je (odlukom KPCC/D/R/205/2013) KKAI i (presudom GSK-KPA-A-015/2014) Žalbenog veća KAI detaljno objašnjeno činjenično stanje; ova odluka obrazlaže zašto su ugovori koje je podnosilac sklopio sa pojedinim suvlasnicima neformalni; navodi da je zakon zahtevao da oni budu u pismenoj formi i overeni od strane suda da bi proizveli pravno dejstvo.

Sud je utvrdio da je podnosiocu zahteva pružena prilika da u raznim fazama postupka predoči argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj. Istovremeno je imao mogućnost da delotvorno ospori argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana.

Sud je utvrdio da su svi argumenti podnosioca, koji su bili relevantni za rešenje spora, propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju on osporava podrobno izloženi i da su, shodno svemu iznetom, postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI02/17

Podnosilac

Fadil Aziri

Ocena ustavnosti presude (GSK-KPA-A-015/2014 od 20. aprila 2016. godine) Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu Vrhovnog suda Kosova

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Fadil Aziri iz sela Devet Jugovića, opština Priština (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presude (GSK-KPA-A-015/2014 od 20. aprila 2016. godine) Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Žalbeno veće KAI) koju je podnosilac primio dana 22. septembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, koja je navodno *"protivzakonita"* i u suprotnosti sa članom 3. UNMIK Uredbe br.2006/50. Podnosioc zahteva, dalje, ne obrazlaže koje ustavne odredbe su povređene i koja ustavom zagarantovana prava.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 10. januara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 27. februara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 06. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću KAI.

8. Dana 05. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 21. avgusta 2000. godine, podnosilac zahteva je kao kupac sklopio ugovor o kupoprodaji nepokretne imovine (katastarske parcele br.193 i 194/6) sa Dragoljubom Stamenkovićem kao prodavcem kod advokata Januza Muratija.

10. Dana 11. decembra 2005. godine, podnosilac zahteva je kao kupac sklopio ugovor o kupoprodaji nepokretne imovine (katastarske parcele br.194/1,2,3) sa Spasojem Stamenkovićem kao prodavcem kod advokata Januza Muratija.

11. Oba ova ugovora nisu overena u Osnovnom sudu, a same katastarske parcele su imale veći broj suvlasnika članova porodice Stamenković.

12. Dana 14. marta 2007. godine, Dragana Stamenković (jedna od suvlasnika gore pomenutih katastarskih parcela) je podnela zahtev (br.21215) za potvrđivanje imovinskih prava Kosovskoj agenciji za imovinu, u kome je tražila ponovni posed ¼ idealnog dela parcele 194/1 u površini od 96 m² sa pomoćnim objektima, dvorište u površini od 5.00 ari i voćnjak druge klase u površini od 5.54 ari, koji se nalazi u Devet Jugovića u Prištini (u daljem tekstu: sporna imovina).

13. Kao dokaz da je suvlasnik sporne imovine, Dragana Stamenković je u žalbi je Kosovskoj agenciji za imovinu (u daljem tekstu: KAI) podnela sledeća dokumenta:

    - Posedovni list br.109, od 23. marta 2006. godine, izdat od strane Uprave za geodeziju – Centar za nepokretnu imovinu u Opštini Priština, u kojem se baba Dragane Stamenković navodi kao vlasnik ¼ idealnog dela sporne imovine;

    - Odluku o nasleđivanju O.br.196/96 od 17. aprila 2002. godine, donetu od strane Opštinskog suda u Prištini, u kojem se navodi da je Dragana Stamenković nasledila 1/7 idealnog dela potpunog nasleđivanja;

    - Potvrdu o imovinskim pravima br.011/095-43684 od 4. decembra 2012. godine, izdatu od strane Katastra u Prištini, u kojoj se Dragana Stamenković navodi kao suvlasnik 1/7 idealnog dela sporne imovine.

14. Podnosilac zahteva se u ovom sporu pred KAI pojavio kao suprotna strana ističući da nije izvršio uzurpaciju sporne imovine, već da je istu stekao gore pomenutim ugovorima iz 2000. i 2005. godine.

15. U prilog svojih tvrdnji, podnosilac zahteva je priložio i tužbu podnetu Opštinskom sudu u Prištini od 26. januara 2011. godine, kojom je tražio potvrđivanje vlasništva nad parcelama 193, 194/1, 2, 3, 6.

16. Dana 11. juna 2013. godine, Komisija Kosovske agencije za imovinu (odlukom KPCC/D/R/205/2013) je odlučila da usvoji zahtev Dragane Stamenković sa obrazloženjem da je ona vlasnik 1/7 idealnog dela sporne imovine, na osnovu podnetih dokaza i u odsustvu validnih dokaza od suprotne strane (podnosioca zahteva).

17. Dana 23. oktobra 2013. godine, odluka KPCC/D/R/205/2013 Komisije Kosovske agencije za imovinu (u daljem tekstu: KKAI) je dostavljena podnosiocu zahteva.

18. Dana 19. novembra 2013. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu protiv odluke KPCC/D/R/205/2013, osporavajući nadležnost KAI navodeći da "*odluke KAI se isključivo odnose na određeni vremenski period od 27.2.1998. godine do 20.6.1999. godine*."

19. Podnosilac zahteva je u žalbi isticao da gubitak imovine nije posledica oružanog sukoba u periodu od 1998-99 godine. Podnosilac je tvrdio da je Dragana Stamenković izgubila posed nad traženom imovinom zbog transakcije obavljene kupoprodajom u 2005. godini, pokrenute od strane Spasoja Stamenkovića.

20. Dalje, podnosilac je tvrdio da je on je znao da Spasoje Stamenković nije jedini vlasnik tražene imovine, već ga je kao takvim smatrao. On nije osporio idealan deo Dragane Stamenković. Podnosilac zahteva je takođe izjavio da je predao tužbu pred redovnim sudovima, kojom je tražio utvrđivanje vlasništva nad traženom imovinom.

21. Dana 14. jula 2014. godine, Dragana Stamenković je podnela odgovor na žalbu, u kome je navela da navodi podnosioca zahteva u žalbi *" o tome da je kupio traženu imovinu nisu istiniti, zato što on ne može da dokaže da je on otkupio od strane svih suvlasnika, zato što Spasoje i Dragoljub Stamenković nisu bili jedini suvlasnici imovine."*

22. Dana 20. aprila 2016. godine, Žalbeno veće KAI je (presudom GSK-KPA-A-015/2014) odbilo kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva i potvrdilo odluku KPPC/D/R/205/2013 od 11. juna 2013. godine, obrazlažući:

> *"...Ugovor o prenosu prava na nepokretnosti između nosilaca prava svojinu zaključuje se u pismenom obliku; a potpisi ugovarača overavaju od strane suda", proizilazi da ugovori predati od strane žalioca ne ispunjavaju zakonski kriterijum predviđen ovim zakonom, stoga oni ne proizvode bilo kakvo dejstvo za stranke. Međutim, iz utvrđenih dokaza proizilazi da ugovor iz 2005. godine koji se odnosi na traženu imovinu prodavac nije bio vlasnik čitave imovine, već samo jednog njenog dela. Dakle, na osnovu Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa (Službeni glasnik br.6/80), član 14, stav 2 se predviđa da je prodaja nepokretne imovine u posedu nekoliko suvlasnika validna samo ako postoji saglasnost suvlasnika. U nastavku žalilac je imao saznanja da prodavac Spasoje Stamenković u ugovoru zaključenom iz 2005. godine nije bio jedini vlasnik kada je u međuvremenu svrha*

pomenutog ugovora bilo otuđenje parcele. Shodno tome, ugovor nije važeći i ne utiče na pravo žalioca u žalbi nad traženom imovinom.“

Navodi podnosioca

23. Podnosilac zahteva najpre široko opisuje činjenično stanje i navodi niz povreda zakona i UNMIK Uredbe br.2006/50, ali iste ne povezuje sa ustavnim odredbama i ne obrazlaže koja ustavom zagarantovana prava su povređena.

24. U osnovi podnosilac zahteva ističe iste tvrdnje koje je isticao i u žalbenom postupku pred Žalbenim većem KAI navodeći da: KKAI nije imala nadležnost da odlučuje u ovom sporu, jer je njena nadležnost ograničena na period od 27. februara 1998. godine do 20. juna 1999. godine; da Dragana Stamenković nije izgubila imovinsko pravo u pomenutom periodu; da zbog gore navedenih razloga ni Žalbeno veće KAI nije imalo nadležnost da odlučuje u sporu; da je on stekao pravo vlasništva na osnovu ugovora iz 2000. godine, odnosno 2005. godine; da je podnosilac od toga vremena u posedu i korišćenju sporne parcele; da se podnosilac nikako ne može nazvati uzurpatorom, već je isti za ovu imovinu platio iznos od 33.000 evra.

25. U prilog svojih tvrdnji podnosilac navodi daje je Dragana Stamenković, sama izjavila *“izgubila vlasništvo nad imovinom zbog oružanog sukoba u periodu 1998/99, navodeći datum 28. jun 1999. godine, kao datum gubitka imovine“*. Podnosilac, dalje, zaključuje, ako je tačno “*da je imovina izgubljena 28. juna 1999. godine, onda proizilazi da je to bilo nakon 20 juna, dok se nadležnost KAI-a za odlučivanje upravo odnosi na period od 27. februara 1998. godine do 20. juna 1999. godine.“*

26. Podnosilac zahteva smatra da *je “došlo do zakonske i ustavne povrede od strane Kosovske agencije za imovinu (KAI), tačnije od strane Komisije za imovinske zahteve Kosova u donošenju odluke, KPCC/D/R/205/2013 od 11. juna 2013. godine i da odgovor o tome da li je nadležna da odlučuje o imovinsko pravnim zahtevima izgubljenih pre ili posle perioda od 27. februara 1998. godine do 20. juna 1999. godine.“*

27. Na kraju, podnosilac zahteva od Suda traži *“da presudu Vrhovnog suda Kosova, GSP-KPA-A-015/2014 od 20. aprila 2016. godine ukine-stavi van snage, i isto tako i odluku Komisije za imovinske zahteve Kosova, KPCC/D/R/205/2013 od 11. juna 2013. godine i proglasi nenadležnim, dok predmet pošalje Osnovnom sudu kao stvarno i mesno nadležnim, pošto je već podneta tužba sa oznakom, C.br.278/11 i da se spoji sa ovim predmetom u meritornom odlučivanju.“*

Prihvatljivost zahteva

28. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovnikom.

29. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

30. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

31. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) d) i (2) a) Poslovnika, koje predviđa:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.
(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(a) da zahtev nije prima facie opravdan.

32. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ispunio proceduralne uslove predviđene članom 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.

33. Sud smatra da je podnosilac zahteva izgradio svoj slučaj na zakonitim osnovama, odnosno na pogrešnom tumačenju relevantnih zakona i UNMIK Uredbe br.2006/50 od strane KKAI i Žalbenog veća KAI.

34. Sud primećuje da podnosilac zahteva uglavnom ponavlja tvrdnje koje je iznosio u žalbenom postupku pred Žalbenim većem KAI u vezi činjeničnog stanja i nadležnosti KKAI i Žalbenog veća KAI.

35. Dalje, Sud primećuje da je (odlukom KPCC/D/R/205/2013) KKAI i (presudom GSK-KPA-A-015/2014) Žalbenog veća KAI detaljno objašnjeno činjenično stanje; ova odluka obrazlaže zašto su ugovori koje je podnosilac sklopio sa pojedinim suvlasnicima neformalni; navodi da je zakon zahtevao da oni budu u pismenoj formi i overeni od strane suda da bi proizveli pravno dejstvo.

36. Na kraju, ove odluke objašnjavaju i to u kojoj meri su ugovori validni, odnosno da se odnose samo na one suvlasnike koji su ove ugovore potpisali i da ne mogu proizvesti pravno dejstvo prema licima odnosno suvlasnicima koji ove ugovore nisu potpisali, što je u konkretnom slučaju vlasnik sporne imovine.

37. Zbog gore navedenog, Sud neće dalje razmatrati tvrdnje podnosioca u vezi činjeničnog stanja, jer nije uloga Ustavnog suda da utvrđuje da li je određena vrsta dokaza dozvoljena, koje dokaze treba uzeti, niti da precizira koji su dokazi prihvatljivi, a koji ne. To je uloga redovnih sudova. Zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci u redovnim sudovima bili pravični u celini, uključujući i način na koji su dokazi uzeti (vidi: slučaj *Dukmedjian protiv Francuske,* aplikacija br. 60495/00, stav 71, ESLJP, presuda od 31. januar 2006. godine).

38. Sud je, dalje, razmatrao tvrdnje podnosioca u vezi nadležnosti KKAI i Žalbenog veća KAI da meritorno odlučuje u vezi sporne imovine i sud se ovde poziva upravo na član 3.1 na UNMIK Uredbe br.2006/50 koji u vezi nadležnosti predviđa sledeće:

> *"3.1 Kosovska agencija za imovinu je nadležna da preko Izvršnog sekretarijata prima i registruje, a preko Komisije za imovinske zahteve rešava, uz postojanje prava na podnošenje žalbe Vrhovnom sudu Kosova, sledeće kategorije zahteva povezanih sa sukobom koji uključuju okolnosti koje su direktno povezane sa, ili su proistekle iz oružanog sukoba koji se desio između 27. februara 1998. godine i 20. juna 1999. godine:*
>
> > *(a) vlasnička potraživanja u odnosu na privatnu nepokretnu imovinu, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu, i*
> > *(b) zahteve koji obuhvataju prava na korišćenje privatne nepokretne imovine, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu, kada podnosilac zahteva trenutno nije u stanju da koristi ta imovinska prava."*

39. U vezi ovih tvrdnji podnosioca, Sud primećuje da period "*između 27. februara 1998. godine i 20. juna 1999. godine*" koji podnosilac pogrešno tumači kao period nadležnosti, ne predstavlja period koji određuje nadležnost KKAI i Žalbenog veća KAI da meritorno odlučuje, već određuje vreme koje se smatra periodom oružanih sukoba.

40. Dok je isključiva nadležnost KKAI i Žalbenog veća KAI određena za sve zahteve koji su navedeni u stavu (a) i (b) koji su posledica "*okolnosti koje su direktno povezane sa, ili su proistekle iz oružanog sukoba koji se desio između 27. februara 1998. godine i 20. juna 1999. godine:*". Svoju nadležnost KKAI i Žalbeno veće KAI određuju prema gorenavedenim okolnostima za svaki pojedinačni slučaj.

41. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Podnosilac zahteva mora podneti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.

42. Pored toga Sud, takođe, ponavlja da je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima, a ne da se bavi tumačenjem i primenom unutrašnjeg prava; to je uloga redovnih sudova (vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

43. Sud smatra da je podnosilac zahteva imao mogućnost da predstavi pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njegovi argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane KKAI i Žalbenog veća KAI; postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.

44. Sud, dalje, smatra da se podnosilac zahteva ne slaže ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, nezadovoljstvo podnosioca ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, EKLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).

45. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije izneo preciznu i konkretnu tvrdnju o povredi svojih prava i nije objasnio kako je i zašto presuda Žalbenog veća KAI mogla povrediti njegova ustavna prava; on je samo naveo da je došlo do povrede ustavnih prava. On nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njegovih ustavnih prava (vidi: *Trofimchuk protiv Ukraine* ESLJP, paragrafi 50-55. presuda br. 4241/03) od 28. oktobra 2010. godine).

46. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni i da su osporenom odlukom povređena ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis: Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).

47. Dakle, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti, utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i propisani Poslovnikom nisu ispunjeni.

48. Stoga, Sud utvrđuje da je njegov zahtev neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) a) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 05. aprila 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI119/16, Podnosilac zahteva: Xhemail Lani, ocena ustavnosti odluke SCL-11-0055 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 07. juna 2016. godine

KI119/16, odluka o odbijanju zahteva od 04. aprila 2017. godine, objavljeno 12. maja 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, nepotpun zahtev , imovina, telesne povrede odbiti po kratkom postupku*

Podnosilac zahteva je prilikom održavanja fabrike dok je hodao preko vagona pao i zadobio telesne povrede.

Dana 2. decembra 2011. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu PKVS koja je registrovana sa brojem predmeta SCL-11-0055.

Dana 29. februara 2016. godine, Odbor za likvidaciju D.P. Përparimi je PKVS dostavio odgovor na tužbu podnosioca zahteva.

Podnosilac zahteva navodi da mu *"...je povređeno pravo na zaštitu zdravlja tokom rada, jer tužena strana nije obezbedila sredstva za zaštitu na radu, kao što su: kacige za glavu, radno odelo i dovoljno osvetljenje."*

Sud je u konkretnom slučaju u skladu sa članom 22. Zakona dva puta zahtevao od podnosioca zahteva i njegovog zakonskog zastupnika da Sudu dostave osporenu *"odluku SCL-11-0055 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 07. juna 2016."*

Podnosilac zahteva i njegov pravni zastupnik su u kontinuitetu podneli Sudu odgovor na tužbu (pod brojem SCL-11-0055), podnet Posebnoj komori od strane Odbora za likvidaciju D.P. Përparimi, dana 7. juna 2016. godine.

Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije odgovorio na zahtev Suda za dostavljanje osporene odluke, ali umesto odluke je dostavio odgovor na tužbu podnet od strane Odbora za likvidaciju, koji je on primio preko PKVS-a.

Stoga, Sud je utvrdio da podnosilac zahteva pored svog opšteg i apstraktnog zahteva i) nije dostavio odluku javnog organa koju osporava ii) nije dokazao da je neko od njegovih prava i sloboda garantovanih Ustavom povređeno od strane nekog javnog organa iii) nije predstavio nijedno proceduralno ili materijalno obrazloženje svog zahteva i iv) nije dostavio prateća dokumenta koja je Sud zahtevao.

Sud je zaključio da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove za dalje razmatranje predviđene pravilom 29 Poslovnika. S obzirom da podnosilac nije popunio i nije dao potrebno obrazloženje zahteva, zahtev se mora odbiti po kratkom postupku, u skladu sa pravilom 32 (5) Poslovnika.

ODLUKA O ODBIJANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI119/16

Podnosilac

Xhemail Lani

Ocena ustavnosti "*odluke SCL-11-0055 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 07. juna 2016. godine*"

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Xhemail Lani iz sela Lauša, opština Srbica (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) koga zastupa Rexhep S. Kaçaniku, advokat iz Mitrovice.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva, navodno, osporava "*odluku SCL-11-0055 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 07. juna 2016*." (u daljem tekstu: Žalbeno veće). Podnosilac zahteva osporenu odluku nije dostavio Sudu.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom su navodno, *"povređena prava tužioca (podnosioca) iz radnog odnosa"*. Podnosilac zahteva, dalje, ne obrazlaže koje ustavne odredbe su povređene i koja ustavom zagarantovana prava.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 17. oktobra 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.

7. Dana 13. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i zahtevao da dostavi osporene odluke i punomoćje kojim ovlašćuje advokata da ga zastupa pred Sudom.

8. Dana 27. decembra 2016. godine, podnosilac zahteva je Sudu dostavio punomoćje kojim ovlašćuje advokata da ga zastupa pred Sudom i druga dodatna dokumenta, ali nije dostavio osporenu odluku.

9. Dana 24. januara 2017. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Žalbenom veću i istovremeno zahtevao da Žalbeno veće Sudu dostavi povratnicu kao bi utvrdio kada je podnosilac primio osporenu odluku.

10. Dana 27. februara 2017. godine, Sud je zahtevao od podnosioca zahteva i njegovog zastupnika da dostave Sudu osporenu odluku Žalbenog veća.

11. Sud nije primio nikakav odgovor ni od podnosioca, niti od njegovog zastupnika, na zahtev za dostavljanje osporene odluke.

12. Dana 04. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da odija zahtev u kratkom postupku.

Pregled opštih činjenica

13. Dana 30. aprila 2004. godine, podnosilac zahteva je zasnovao radni odnos na osnovu ugovora o radu br. 367 sa Društvenim preduzećem Përparimi (u daljem tekstu: D.P. Përparimi).

14. Dana 03. decembra 2004. godine, privremeni kupac D.P. Përparimi u postupku privatizacije se obratio dopisom Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), kojim je tražio da *"mu se dozvoli potpun pristup fabrici kako bi se ona održavala, kako bi se očuvao objekat i kako bi se počelo sa renoviranjem fabrike."*

15. Dana 20. decembra 2004. godine, podnosilac zahteva je prilikom održavanja fabrike dok je hodao preko vagona pao i zadobio telesne povrede.

16. Dana 13. januara 2006. godine, podnosilac je podneo zahtev Odboru za likvidaciju D.P. Përparimi, kojim je tražio nadoknadu za povredu na poslu u iznosu od 99.500.00 evra.

17. Dana 24. maja 2011. godine, Odbor za likvidaciju D.P. Përparimi je (odlukom br. MIT018-0018) odbio zahtev podnosioca.

18. Dana 22. jula 2011. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Odboru za reviziju likvidacije (u daljem tekstu: ORL) i žalba je registrovana u registru ORL-a pod brojem LRC/11/0063/MI.

19. Dana 04. oktobra 2011. godine, podnosilac zahteva je primio obaveštenje od strane KAP kojim je obavešten da će se stupanjem na snagu Zakona o Kosovskoj agenciji za privatizaciju br. 03/L-067 svi Odbori za reviziju koji su osnovani u skladu sa prethodim zakonima biti raspušteni.

20. Istovremeno, podnosilac zahteva je obavešten da ima na raspolaganju rok od 60 (šezdeset) dana od dana prijema gore navedenog obaveštenja da izjavi tužbu Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: PKVS) protiv odluke Odbora za likvidaciju D.P. Përparimi.

21. Dana 2. decembra 2011. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu PKVS koja je registrovana sa brojem predmeta SCL-11-0055.

22. Dana 09. februara 2016. godine, PKVS je tužbu podnosioca zahteva dostavila Odboru za likvidaciju D.P. Përparimi kao suprotnoj strani u sporu.

23. Dana 29. februara 2016. godine, Odbor za likvidaciju D.P. Përparimi je PKVS dostavio odgovor na tužbu podnosioca zahteva.
24. Dana 7. juna 2016. godine, PKVS je (dostavnicom br. SCL-11-0055) prosledila podnosiocu zahteva odgovor na tužbu, podnet od strane Odbora za likvidaciju D.P. Përparimi koji je podnosilac zahteva primio dana 10. juna 2016. godine.

Navodi podnosioca

25. Podnosilac zahteva navodi da mu "*...je povređeno pravo na zaštitu zdravlja tokom rada, jer tužena strana nije obezbedila sredstva za zaštitu na radu, kao što su: kacige za glavu, radno odelo i dovoljno osvetljenje.*"

26. Dalje, podnosilac zahteva smatra da je povređen Zakon o obligacionim odnosima i navodi da "*prema odredbama 154. ZOO, do povrede je došlo zbog propusta tužene strane. To je potvrđeno kada je policija Kosova dostavila spise predmeta državnom tužilaštvu u Mitrovici, ali ono (tužilaštvo) zbog velikog broja predmeta nije pokrenulo krivični postupak i predmet još uvek nije arhiviran.*"

27. Na kraju, na osnovu gore navedenog podnosilac zahteva zaključuje "*... da su sve prethodne odluke grubo povredile prava tužioca iz radnog odnosa, jer on nije samog sebe namerno povredio, kao što se tumače odredbe člana 154. ZOO i obaveze poslodavca za zaštitu vršioca poslova na radu....*"

28. Podnosilac zahteva, dalje, predlaže Sudu:

> "*... da se zahtev tužioca (podnosioca) proglasi kao zakonit, da se utvrdi povreda ovih prava kao povreda ustavnih prava i da se spisa predmeta vrate nadležnom sudu na razmatranje i ponovno odlučivanje.*"

Prihvatljivost zahteva

29. Sud ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje propisane Zakonom i predviđene Poslovnikom.

30. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

> *1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*

31. Sud se, takođe, poziva na članove 22.4 i 48. Zakona, koji predviđaju:

> *Član 22 [Procesuiranje podnesaka]*
>
> *4. Ukoliko podnesak ili odgovor na isti nije jasan i kompletan, sudija izvestila o tom informiše stranku i određuje rok od najviše petnaest (15) dana za razjašnjenje ili dopunu podneska. Sudija izvestilac ima pravo da zatraži dodatne dokaze, ukoliko je to neophodno radi procene prihvatljivosti i osnovanosti podneska.*
>
> *Član 48. [Tačnost podneska]*
>
> *Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.*

32. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 29. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika, koje predviđa:

> *"(2) Podnesak takođe uključuje sledeće*
> *[. ..]*
> *(f) Kratak opis činjenica;*
> *(g) Proceduralni i supstantivni značaj podneska; i*
> *(h) Dodatna dokumenta i informacije"...*

33. Sud, takođe, uzima u obzir pravilo 32. (5) [Povlačenje, odbijanje i odbacivanje podnesaka] Poslovnika o radu, koje predviđa:

> *„[...] Sud može po kratkom postupku odbiti podnesak ako je nepotpun ili nejasan, uprkos zahtevima Suda prema stranci da dopuni ili razjasni podnesak [...].“*

34. Sud, najpre, podseća da je u konkretnom slučaju u skladu sa članom 22. Zakona dva puta zahtevao od podnosioca zahteva i njegovog zakonskog zastupnika da Sudu dostave osporenu “*odluku SCL-11-0055 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 07. juna 2016.*“

35. Podnosilac zahteva i njegov pravni zastupnik su u kontinuitetu podneli Sudu odgovor na tužbu (pod brojem SCL-11-0055), podnet Posebnoj komori od strane Odbora za likvidaciju D.P. Përparimi, dana 7. juna 2016. godine.

36. Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije odgovorio na zahtev Suda za dostavljanje osporene odluke, ali umesto odluke je dostavio odgovor na tužbu podnet od strane Odbora za likvidaciju, koji je on primio preko PKVS-a.

37. Sud naglašava da nije sud za utvrđivanje činjenica i teret dokazivanja leži na podnosiocu zahteva koji nije ispunio proceduralne uslove utvrđene Ustavom, Zakonom i Poslovnikom (Vidi na primer: predmet br. KI03/15, *Podnosilac Hasan Bećiri*, Odluka o odbacivanju zahteva Ustavnog suda Republike Kosovo, od 5. juna 2015. godine).

38. Stoga, Sud primećuje da podnosilac zahteva pored svog opšteg i apstraktnog zahteva i) nije dostavio odluku javnog organa koju osporava; ii) nije dokazao da je neko od njegovih prava i sloboda garantovanih Ustavom povređeno od strane nekog javnog organa; iii) nije predstavio nijedno proceduralno ili materijalno obrazloženje svog zahteva i iv) nije dostavio prateća dokumenta koja je Sud zahtevao.

39. Sledstveno tome, Sud nalazi da je predmetni zahtev nepotpun, jer podnosilac zahteva nije dostavio osporenu odluku javnog organa.

40. Kao rezime, Sud zaključuje da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove za dalje razmatranje predviđene pravilom 29 Poslovnika. S obzirom da podnosilac nije popunio i nije dao potrebno obrazloženje zahteva, zahtev se mora odbiti po kratkom postupku, u skladu sa pravilom 32 (5) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članovima 22.4. i 48. Zakona i pravilom 32 (5) Poslovnika, na sednici održanoj 04. aprila 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA ODBIJE zahtev po kratkom postupku;

II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4 Zakona;

IV. DA PROGLASI da odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Bekim Sejdiu	Arta Rama-Hajrizi

KI23/16, podnosilac zahteva: Qazim Bytyqi i ostali, Ustavna ocena trajanja postupka pred Posebnom komorom Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju

KI23/16 rešenje o neprihvatljivosti od 30. marta 2016. godine, objavljeno 12. maja 2017. godine

Ključne reči: Zahtev je podnet od strane 20 podnosilaca, očigledno neosnovan

Podnosioci zahteva osporavaju razumnost trajanja postupka pred Žalbenim većem Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju.

Podnosioci zahteva su tvrdili povredu prava garantovana članom 31.2 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo i članom 6.1 Evropske konvencije o ljudskim pravima da su navodno povređeni kao rezultat trajanja sudskog postupka.

Sud nalazi da se celokupno trajanje postupaka pred Specijalizovanim većem i Žalbenim većem Posebne komore od 6 (šest) godina i 9 (devet) meseci ne može se smatrati nerazumnim, imajući u vidu složenost slučaja, ponašanje stranaka i šta je bio rizik za podnosioce.

Sud je zaključio da zahtev podnosilaca nije ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, predviđenim Zakonom i kao što su dalje navedene u Poslovniku i proglasilo ga neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI23/16

Podnosilac

Qazim Bytyqi i ostali

Ustavna ocena trajanja postupka pred Posebnom komorom Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gerxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli: Qazim Bytyqi, Musa Muharremi, Lutfi Hyseni, Hysen Ahmeti, Ejup Behluli, Ramadan Goliqi, Selatin Dudaki, Fadil Amiqi, Avdulla Hasani, Brahim Kerak, Sali Xhema, Ymer Kodrolli, Hajriz Haziri, Gani Haziri, Idriz Kopili, Sahit Sahiti, Eshref Curolli, Mefail Kryeziu, Kemajl Shabani i Mustafë Mustafa, svi iz Uroševca (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa advokatska kancelarija Interlex Associates LLC iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju razumnost trajanja postupka pred Žalbenim većem Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je utvrđivanje osnovanosti zahteva podnosilaca da su im, navodno, redovni sudovi povredili prava iz člana 31.2 (Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i člana 6.1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP) kao rezultat trajanja sudskog postupka.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 1. februara 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud). U vreme kada je zahtev podnet, slučaj podnosilaca je bio u toku pred Žalbenim većem.

6. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.

7. Dana 7. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva. Sud je tražio od podnosilaca zahteva da do 25. aprila 2016. godine dostave odgovore na sledeća pitanja:

A) Kakvo je bilo ponašanje podnosilaca zahteva u periodu od četiri (4) godine i pet (5) meseci za koji ste tvrdili su čekali da se odluka donese od strane PKVS? Da li su podnosioci zahteva podneli urgencije PKVS, pre nego što je poslednja navedena donela presudu (SCEL-06-0016 od 23. septembra 2009. godine), ili posle?

B) Da li je PKVS odgovorila na urgencije podnete od strane podnosioca zahteva? Ako jeste, molimo vas da dostavite kopije takvih odgovora. Ako nije, molimo vas da komentariše u tom pogledu.

C) Što se tiče pravnog sredstva da ospori dužinu postupka kao takvih, da li smatrate da pravni sistem u Republici Kosovo predviđa takvo pravno sredstvo? Molimo vas da obrazložite svoje stanovište o tome.

D) Kakvo je vaše mišljenje o tome zašto je postupak bio navodno dug? Ko, kako i šta je po vašem mišljenju doprinelo tome?

8. Istog dana, zahtev je poslat i Posebnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna komora). Sud je zahtevao od Posebne komore da do 25. aprila 2016. godine dostavi odgovore na sledeća pitanja:

A) Da li su podnosioci zahteva ispunili sve uslove prihvatljivosti neophodne za podnošenje zahteva Sudu? Tačnije, da li su podnosioci zahteva iscrpeli sva raspoloživa pravna sredstva u vezi sa njihovim tvrdnjama?

B) Da li smatrate da je postupak u vezi sa zahtevima podnosilaca prevazišao „razuman rok“ da PKVS donese odluku? Ako je odgovor ne, objasnite zašto smatrate da je ova ustavna garancija poštovana.

C) Da li smatrate da je došlo do povrede prava podnosilaca zahteva „na odluku u razumnom roku, kao što je garantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP? Ako je odgovor ne, objasnite svoje stanovište.

D) Da li su podnosioci zahteva imali neko pravno sredstvo koje su mogli da iskoriste radi rešavanja svog navoda o „dužini postupka“ pred PKVS? Ako jesu, koje je to pravno sredstvo i da li su ga iskoristili?

E) Da li su podnosioci zahteva podneli urgencije PKVS, tražeći da se ubrza postupak u njihovom slučaju? Ako jesu, kakav je bio odgovor PKVS na takve zahteve?

F) Kakvo je bilo ponašanje podnosilaca zahteva tokom postupka i da li su doprineli na bilo koji način na takvu navodnu dužinu?

9. Istog dana, zahtev je poslat Sudskom savetu Kosova. Sud je zahtevao od Sudskog saveta Kosova da do 25. aprila 2016. godine dostavi odgovore na sledeća pitanja:

A) Da li su podnosioci zahteva ispunili sve uslove prihvatljivosti neophodne za podnošenje zahteva Sudu? Tačnije, da li su podnosioci zahteva iscrpeli sva raspoloživa pravna sredstva u vezi sa njihovim tvrdnjama?

B) Da li su podnosioci zahteva imali neko pravno sredstvo koje su mogli da iskoriste radi rešavanja svog navoda o „dužini postupka“ pred PKVS? Ako jesu, koje je to pravno sredstvo?

C) Da li smatrate da podnošenje urgencije, kao što podnosioci zahteva tvrde da su uradili, treba ili ne da utiče na delotvorno pravno sredstvo da ospori dužinu postupka? Molimo vas da obrazložite svoje stanovište po ovom pitanju.

D) Da li smatrate da pravni sistem na Kosovu obezbeđuje pravno sredstvo u vezi sa dužinom postupka? Da li postoji neko pravno sredstvo koje podnosioci zahteva mogu koristiti kada tvrde da su lišeni prava na odluke u razumnom roku, kao što je garantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP?

10. Dana 19. aprila 2016. godine, podnosioci su dostavili odgovore na pitanja postavljena od strane Suda i priložili kopije 5 (pet) zahteva za urgencijom koja su oni podneli Posebnoj komori.

11. Dana 25. aprila 2016. godine, Sud primio odgovor i komentare od strane Posebne komore.

12. Dana 11. maja 2016. godine, Sud je poslao podnosiocima odgovor i komentare koje je primio od Posebne komore i pozvao podnosioce da dostave svoje dodatne komentare ukoliko ih imaju, u roku od 14 (četrnaest)dana.

13. Istog dana, Sud je poslao Posebnoj komori komentare koje je 19. aprila 2016. godine primio od podnosilaca i pozvao Posebnu komoru da dostavi dodatne komentare, ukoliko ih ima, u roku od 14 (četrnaest) dana.

14. Dana 16. maja 2016. godine, podnosioci su poslali dodatne komentare na podnesak Posebne komore.

15. Dana 22. maja 2016. godine, Sudski savet Kosova je dostavio svoje odgovore Sudu. Sudski savet Kosova je izjavio da ne komentariše o sudskim odlukama “*zato što su sudovi nezavisni u vršenju sudske funkcije”*.

16. Dana 24. maja 2016. godine, Posebna komora je dostavila dodatne komentare na podnesak koji su podnosioci podneli Sudu 19. aprila 2016. godine.

17. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca, koja je zamenila sudiju Roberta Carolana koji je 9. septembra 2016. godine podneo ostavku. Sastav Veća za razmatranje je ostao nepromenjen.

18. Dana 30. marta 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

19. Iz spisa predmeta proizilazi da su svi podnosioci bivši radnici Društvenog preduzeća DP „Mustafa Gega“ iz Uroševca.

20. Tokom 2009. godine, Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) je objavila spisak radnika koji su prema primenljivom zakonu bili kvalifikovani da učestvuju u raspodeli 20% od prihoda od privatizacije i likvidacije preduzeća DP „Mustafa Gega“. Podnosioci nisu bili obuhvaćeni ovim spiskom.

21. Meseca juna i jula 2009. godine, podnosioci su podneli žalbe Posebnoj komori, osporavajući konačan spisak radnika sa pravom na 20% od raspodele prihoda.

22. Dana 23. septembra 2013. godine, Specijalizovano veće Posebne komore (u daljem tekstu: Specijalizovano veće) je donelo presudu SCEL–09–0016, kojom je odlučilo da svi (podnosioci) budu uključeni u konačan spisak radnika sa pravom na 20% od raspodele prihoda.

23. KAP je podnela žalbu Žalbenom veću na presudu Specijalizovanog veća od 23. septembra 2013. godine. KAP je dostavila novi dokumentarni materijal kako bi potkrepila svoju žalbu.

24. Dana 16. marta 2016. godine, Žalbeno veće je donelo presudu AC-I.-13-0191 kojom je odbijena žalba KAP i potvrđena presuda SCEL-09-0016 Specijalizovanog veća u vezi sa podnosiocima. Ovom presudom su žalbe podnosilaca rešene u poslednjoj instanci.

Navodi podnosioca

25. Podnosioci smatraju da su im redovni sudovi povredili pravo na suđenje u razumnom roku, kao što je garantovano članom 31.2 Ustava i članom 6.1 EKLjP.

26. Podnosioci navode „*da Sud treba da ima u vidu da se ovaj zahtev ne podnosi specifično kako bi se tražila ustavna ocena presude Specijalizovanog veća SCEL–09–0016 i Žalbenog veća AC-I.-13-0191 u njihovim supstancama, nego se traži od suda da utvrdi da odugovlačeni postupak u njegovoj celosti nije u skladu sa ustavnim garancijama.*“

27. Podnosioci zahteva navode “*da je privatizacija društvenih preduzeća ostavila bez posla značajan broj radnika ovih društvenih preduzeća na Kosovu, zakonodavstvom na snazi je predviđeno da zahtevi ovakve prirode budu rešeni ubrzanim procedurama jer je mnogo radnika u izuzetno teškom ekonomskom stanju. U konkretnom slučaju, ono što se smatra razumnim rokom definisano je specifičnim zakonodavstvom privatizacije.*“

Odgovor Posebne komore

28. U svom podnesku od 25. aprila 2016. godine, Posebna komora je navela da je slučaj bio kompleksan, jer u istom slučaju je uključeno 98 žalilaca sa ukupno 48 žalbi protiv konačnog spiska objavljenog od strane KAP-a sa primaocima udela od 20% prihoda od privatizacije DP "Mustafa Goga". Posebna komora je izjavila da *"ove žalbe je trebalo oceniti pojedinačno, odvojeno i pažljivo zbog njihove senzitivne prirode."*

29. Pored toga, Posebna komora je navela da *"[...] uzimajući u obzir žalbene tvrdnje Agencije za Privatizaciju, Žalbenom veću je bilo potrebno više vremena da donese svoju odluku uzimajući u obzir sve podnosioce pojedinačno, zbog osetljivosti slučaja. Štaviše, Posebna komora je generalno preopterećena – sa više od 21,974 nerešenih slučajeva svih vrsti, koji su u njenoj nadležnosti, ali sud preduzme sve neophodne mere da rešava sve slučajeve imajući u vidu urgenciju i prioritete."*

30. Štaviše, Posebna komora je navela i da *"veliki broj dokumenta koji se odnosi na postupak doprinosi trajanju postupka, posebno pošto je zakonom obaveza za obezbeđivanje prevoda je prebačena na Posebnu komoru (član 25.8 Aneksa ZPK, izmenjenog. U predmetima SCEL žalbe i svi dokumenti žalilaca kao i u predmetnom slučaju su uvek bila prevođena od strane Posebne komore."*

31. Pored toga, Posebna komora je navela da *"Posebna komora je generalno preopterećena – sa više od 21974 slučajeva svih vrsti koji su u njenoj nadležnosti i još su u toku. Aktivnost Posebne komore je ometano nedostatkom i velikim fluktuacijama personela, uglavnom sudija, dok se broj SCEL slučajeva i svih tužbi i žalbi se kontinuirano povećava zbog ekskluzivnih nadležnosti Posebne komore u pitanjima privatizacije (član 4 Zakona PKVS). Iako je Posebna komora zaključila 13389 slučajeva tokom perioda od 1. januara 2009. godine do 31. marta 2016. godine, trenutno su u toku 21974 slučajeva. Zbog visokog i kontinuiranog toka, broj slučajeva koji su u toku se povećava."*

32. Posebna komora je navela da su podnosioci zahteva imali dostupna pravna sredstva protiv nerazumnog odugovlačenja postupka. Član 10.12 Zakona br. 04/L-033 o Posebnoj komori predviđa da:

> *"Ako sud, specijalno veće, poveće ili sudija pojedinac ne donesu odluku ili presudu u roku utvrđeno zakonom ili, ako takav rok nije utvrđen zakonom u razumnom roku, žalbeno veće na zahtev bilo koje stranke, izdaje naredbu dotičnom sudu, specijalnom veću, podveću ili sudiji pojedincu da donese presude ili odluku pravnoj stvari u roku od deset (10) radnih dana."*

33. Štaviše, Posebna komora je navela da su podnosioci mogli podneti nezvaničnu „urgenciju" zahtevajući ubrzanje postupka. Iako je Posebna komora priznala da su podnosioci u stvari podneli bar jedan zahtev za „urgenciju", Posebna komora je pokazala da nije odgovorila na to. Posebna komora je priznala da svako odlaganje postupka pred Specijalizovanim većem ili Žalbenim većem nije prouzrokovano radnjama podnosilaca.

Odgovor podnosilaca

34. Kao odgovor na podnesak Posebne komore, podnosioci izjavljuju da su pravna sredstva koja sadrži član 10.12 Zakona o Posebnoj komori primenjiva u situacijama gde su sudija ili Veće Posebne komore doneli odluku, ali nisu uspeli doneti pismenu presudu u

predviđenom roku. Podnosioci su naveli da se to ne primenjuje u njihovom slučaju, gde nije bilo odluke.

35. Štaviše, podnosioci opovrgavaju izjavu da nisu podneli "urgencije" za ubrzanje postupaka. Podnosioci tvrde da su posetili Posebnu komoru u brojnim prilikama da bi usmeno zatražili ubrzavanje postupaka, a i takođe su dostavili dva pismena zahteva za „urgenciju" Specijalizovanom veću, i tri zahteva za „urgenciju" Žalbenom veću koji se bave ovim slučajem. Podnosioci tvrde da nisu primili nikakav odgovor na njihove "urgencije".

36. Podnosioci su takođe odbacili argumente Posebne komore koji se odnose na kompleksnost slučaja i obimam broj slučajeva Posebne komore. Podnosioci citiraju sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) da bi istakli da je dužnost države da organizuje svoj pravni i sudski sistem na takav način da se garantuje pravo da svako lice dobije sudsku odluku u razumnom vremenskom roku i da argumenat o preteranom broju predmeta ne može služiti kao opravdanje (vidi: presudu ESLJP u *Scordino protiv Italije* (br. 1) [GC], § 183, *Surmeli protiv Nemačke* [GC], § 129; *Vocatur*o *protiv Italije,* § 17; i *Cappello protiv Italije,* § 17).

37. Konačno, što se tiče važnosti slučaja podnosioci navode da je Posebna komora sasvim svesna da su svi podnosioci uglavnom stari i da je trebalo obratiti posebnu pažnju tokom bavljenja ovim slučajem. Podnosioci navode da je dvoje podnosilaca umrlo od kad je ovaj postupak počeo i da neće moći da lično imaju korist od svojih žalbi.

Prihvatljivost zahteva

38. Sud prvo ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

39. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.1 i 113.7 Ustava koji propisuje:

> *„(1) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *(7) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom"*

40. Sud primećuje da Posebna komora navodi da su podnosioci zahteva imali dostupna pravna sredstva za ubrzanje postupka koja oni nisu koristili. Posebna komora citira član 10.12 Zakona br. 04/L-033 o Posebnoj komori.

41. Sud primećuje da podnosioci osporavaju ovo sredstvo navodeći da je to primenjivo samo nakon što je doneta odluka od strane suda, kako bi se od tog suda zahtevalo da izda pismenu kopiju svoje odluke. Podnosiocu naglašavaju da njihove tvrdnje se odnose na ubrzanje postupka kada još nije doneta nijedna sudska odluka. Prema tome, oni tvrde da pravno sredstvo predloženo od strane Posebne komore nije bilo primenjivo u njihovom slučaju, jer u vreme kada su podneli zahtev, oni su čekali na odluku Žalbenog veća o njihovim žalbama.

42. Sud primećuje da član 10.12 Zakona br. 04/L-033 o Posebnoj komori jasno pokazuje da se odnosi na situaciju kada sud, specijalizovano veće, podveće ili sudija pojedinac, *"ne uspeva*

da donese odluku ili presudu". Štaviše, član predviđa vlast Žalbenog veća da izdaje naredbu tom sudu, veću ili sudiji *„da donese presudu ili odluku u roku od deset (10) radnih dana"*.

43. Stoga, Sud smatra da se ovaj član odnosi specifično na pitanje *"izdavanje "* odluke koja je već bila doneta, a ne donošenje odluke od strane suda, veća ili sudije.

44. Sud podseća da su podnosioci podneli zahtev pre nego što je Žalbeno veće donelo konačnu odluku o njihovom slučaju. Kasnije je Žalbeno veće donelo svoju konačnu odluku u slučaju podnosilaca.

45. U ovim okolnostima, Sud zaključuje da ovo sredstvo predviđeno članom 10.12 Zakona br. 04/L-033 o Posebnoj komori nije bio primenjivo u okolnostima podnosilaca, i ne bi bilo adekvatno delotvorno pravno sredstvo za ubrzanje donošenja odluke u njihovom slučaju.

46. Posebna komora, takođe, tvrdi da su podnosioci mogli podneti takozvanu „urgenciju" Specijalizovanom veću i Žalbenom veću zahtevajući da se njihov zahtev razmatra urgentno. Podnosioci su naglašavali da su uputili ovim dvema većima najmanje 5 (pet), ali nije bilo rezultata.

47. Sud primećuje da se Posebna komora poziva na „urgencije" kao „neformalno" sredstvo. Posebna komora nije pokazala koje pravne odredbe regulišu korišćenje „urgencije". Sud takođe primećuje da je Posebna komora priznala da su podnosioci podneli barem jedan zahtev „urgencije", ali da nije bilo nijednog odgovora.

48. Sud podseća da, prema članu 113.7 Ustava, pojedinci si ovlašćeni da pokrenu povredu njihovih ustavnih prava, "*samo kada su iscrpeli sva pravna sredstva, regulisana zakonom."*

49. Sud smatra da se „urgencija" ne kvalifikuje kao „pravno sredstvo regulisano zakonom", jer je samo neformalna praksa koja nije predviđena nijednim zakonom, niti je adekvatno, a ni delotvorno za rešenje žalbi podnosilaca.

50. Prema tome, Sud nalazi da su podnosioci iscrpeli sva pravna sredstva predviđena zakonom.

51. Takođe, Sud u nastavku treba da oceni da li su podnosioci zahteva precizirali svoj zahtev, kao što je propisano članom 48. [Tačnost podneska] Zakona koji predviđa:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

52. Štaviše, Sud uzima u obzir stavove (1) d) i (2) b) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji predviđa:

> *"(1) Suduje dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *[...]*
> *d) aka je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *[...]*
> *b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava..."*

53. Što se tiče navoda podnosioca o kršenjima ustavnih prava i sloboda, Sud primećuje da podnosioci ukazuju na to da je zbog dužine trajanja predmetnog postupka došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana 31.2 (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava i člana 6.1 (Pravo na pravično suđenje) EKLjP.

Član 31.2 (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava

"[...]
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje u razumnom roku..."

Član 6.1 (Pravo na pravično suđenje) EKLjP

"1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku..."

54. Kako bi proverio osnovanost navoda podnosilaca o povredama ustavnih prava i sloboda koje se odnose na donošenje odluka u razumnom roku, Sud će se baviti: i) utvrđivanjem perioda trajanja celokupnog postupka pred nadležnim institucijama ii) relevantnim principom iii) analiziranjem razumnosti trajanja postupka.

i) Period koji se uzima u obzir

55. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da su meseca juna i jula 2009. godine podnosioci podneli žalbe Posebnoj komori na konačnu listu radnika sastavljenu od KAP u kojoj oni nisu bili uključeni kao kvalifikovani radnici koji su ostvarili pravo na udeo od 20 % ostvarenih od privatizacije DP „Mustafa Gega".

56. Prilikom utvrđivanja vremenskog perioda koji se uzima u obzir Sud će računati početak postupka, mesec jun 2009. godine. Kao datum za kraj postupka Sud će uzeti 16. mart 2016. godine kao dan kada je Žalbeno veće donelo pravosnažnu presudu kojom je rešilo predmet spora podnosilaca.

57. Dakle, Sud primećuje da je period koji treba da uzme u razmatranje vezano za navode podnosioca o povredi člana 31.2 Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLjP, 6 (šest) godina i 9 (devet) meseci.

ii) Relevantni principi

58. Sud, pre svega, ističe da se prema konzistentnoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLjP), razumnost dužine trajanja postupka mora oceniti u svetlu okolnosti pojedinačnog predmeta, vodeći računa o kriterijumima uspostavljenim sudskom praksom ESLjP, a naročito: (a) o složenosti predmeta (b) ponašanju strana u postupku i (c) ponašanja nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, kao i (d) o značaju koji konkretna pravna stvar ima za podnosioca (vidi: presudu ESLjP, od 7. februara 2002. godine, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99, paragraf 38).

iii) Analiza razumnosti trajanja postupka

59. Sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o postupku u kome podnosioci osporavaju to što nisu uključeni u spisak raspodele 20% od privatizacije DP „Mustafa Gega“, na koje oni misle da imaju pravo.

60. Što se tiče kompleksnosti slučaja, Sud primećuje da Posebna komora proglašava da se slučaj odnosi na 98 žalilaca i pokriva 48 različitih žalbi. Posebna komora je navela da je svaka žalba zahtevala pojedinačnu, posebnu i pažljivu ocenu zbog osetljive prirode žalbi. Štaviše, Posebna komora je navela da je bio ogroman broj dokumenta za koji je bio potreban prevod i za šta je bilo potrebno dodatno vreme.

61. Sud primećuje da podnosioci osporavaju da je slučaj posebno kompleksan, jer većina žalbi je bila u suštini ista.

62. U ovim okolnostima, Sud smatra da je slučaj razumno kompleksan.

63. Što se tiče ponašanja stranaka u slučaju, Sud primećuje da je Posebna komora priznala da podnosioci zahteva nisu učinili ništa u vezi sa odloženim postupcima. Pored toga, podnosioci su naveli da su posetili Posebnu komoru u brojnim prilikama i da su dostavili najmanje pet „urgencija“ većima Posebne komore koji su se bavile slučajem.

64. U datim okolnostima, Sud smatra da se kašnjenja u postupcima ne mogu pripisati podnosiocima.

65. Što se tiče ponašanja relevantnog suda i ostalih javnih vlasti, Sud primećuje da Posebna komora tvrdi da je preopterećena poslom i da su potrebne mnoge administrativne radnje, kao što je prevod dokumenta i provera i upoređivanje dokumenta u svakoj fazi postupaka, kako bi se procesuirali slučajevi.

66. Sud primećuje da podnosioci osporavaju validnost argumenta o obimu posla da bi se opravdalo nerazumno odlaganje sudskih postupaka.

67. Sud podseća da, shodno sudskoj praksi ESLJP, kašnjenja koja su ponekad prouzrokovana prekomernim obimom posla sudova mogu biti prihvatljiva ukoliko nisu preduga i ako vlasti preduzimaju razumne mere da uspostave red prioritetnih slučajeva na osnovu njihove urgencije i važnosti (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP, od 13. jula 1983. godine, *Zimmerman i Steiner protiv Švajcarske, podnesak br*. 8737/79, paragrafi 27-32).

68. U kontekstu složenosti slučaja, kao i obaveza da se ispune svi proceduralni uslovi, Sud primećuje da je Specijalizovano veće zaključilo svoje postupke presudom o meritumu nakon 4 (četiri) godine i 3 (tri) meseca.

69. Sud, dalje, primećuje da je jedna žalba uložena od strane KAP-a protiv prvostepene presude Specijalizovanog veća. Ova žalba je uložena u zakonskom roku i pružila je nove činjenice i dokaze koje je Žalbeno veće trebalo da upoređuje i proverava sa relevantnim institucijama.

70. Sud primećuje da je Žalbeno veće donelo presudu o žalbi 16. marta 2016. godine i time rešilo spor podnosilaca pravosnažnom presudom. Postupci pred Žalbenim većem su trajali 2 (dve) godine i 5 (pet) meseci.

71. Sud primećuje da u okviru ukupnog perioda od 6 (šest) godina i 9 (devet) meseci Posebna komora je donela dve presude o meritumu slučaja uključujući 98 žalilaca i 48 žalbe. Broj proceduralnih mera je uključio i prevod i proveru ogromnog broja dokumenata, i da je bilo potrebno da slučaj bude individualizovan i specifičan za svaki od 98 žalilaca.

72. U ovakvim okolnostima, Sud smatra da dve instance nadležnosti Posebne komore vrše svoje postupke sa razumnom pažnjom.

73. U vezi toga šta je bio rizik za podnosioce zahteva u ovom sporu, Sud primećuje da se žalba podnosilaca odnosi na udeo prihoda privatizacije preduzeća gde su oni radili i koje je pod sistemom društvenog vlasništva bilo delimično u njihovom vlasništvu.

74. Stoga, Sud smatra da je očekivanje da dobiju sumu novca bilo od značajne važnosti za njihove živote, ali nije bilo toliko važne prirode da je potrebna posebna urgencija od strane sudova.

75. Kao zaključak, Sud nalazi da se celokupno trajanje postupaka pred Specijalizovanim većem i Žalbenim većem Posebne komore od 6 (šest) godina i 9 (devet) meseci ne može se smatrati nerazumnim, imajući u vidu složenost slučaja, ponašanje stranaka i šta je bio rizik za podnosioce (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP, od 27. juna 2000. godine, *Frydlender protiv Francuske*, br. 30979/96, paragrafi 43-46; i presuda ESLJP od 8. juna 2006. godine, *Sürmeli protiv Nemačke*, br. 75529/01, paragrafi 128-134).

76. Stoga, Sud zaključuje da podnosioci nisu potkrepili svoju žalbu da je njihovo pravo na utvrđivanje njihovih prava i obaveza u razumnom roku, kao što je i garantovano članom 31 (2) Ustava i članom 6 (1) EKLJP, bilo povređeno.

77. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) b) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 30. marta 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI114/16, podnosioci zahteva: Feriz Gashi i Hysni Gashi, ocena ustavnosti presude [Api-Kzi-6/2011] Vrhovnog suda Kosova od 25. septembra 2012. godine i presude [Ap-Kz. br. 283/2009] Vrhovnog suda Kosova od 19. aprila 2011. godine

KI114/16, rešenje o neprihvatljivosti od 4. aprila 2017. godine, objavljeno 16. maja 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, zahtev je van roka*

Vrhovni sud Kosova je doneo presudu Api-Kzi-6/2011 od 25. septembra 2012. godine i presudu Vrhovnog suda Kosova Ap-kz. br. 283/2009 od 19. aprila 2011. godine kojima je odbio žalbe podnosilaca zahteva na presudu kojima je podnosilac zahteva Feriz Gashi osuđen za krivično delo teško ubistvo i neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja, dok je podnosilac zahteva Hysni Gashi za krivično delo podstrekivanje da izvrši krivično delo, teško ubistvo.

Podnosioci zahteva u svom zahtevu nisu naveli koja bi ustavna odredba mogla biti povređena. Sud je utvrdio da zahtev treba da se odbije kao neprihvatljiv, jer je podnet van roku od 4 (četiri) meseca koji je propisan u članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) , (c) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI114/16

Podnosilac

Feriz Gashi i Hysni Gashi

Ocena ustavnosti presude [Api-Kzi-6/2011] Vrhovnog suda Kosova od 25. septembra 2012. godine i presude [Ap-Kz. br. 283/2009] Vrhovnog suda Kosova od 19. aprila 2011. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Feriz Gashi i Hysni Gashi iz opštine Štimlje (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva Feriz Gashi osporava presudu [Api-Kzi-6/2011] Vrhovnog suda od 25. septembra 2012. godine, koju je primio 3. marta 2013. godine.

3. Podnosilac zahteva Hysni Gashi osporava presudu [Ap-Kz. br. 283/2009] Vrhovnog suda od 19. aprila 2011. godine, koju je primio 14. jula 2011. godine.

Predmetna stvar

4. Podnosioci zahteva nisu precizirali ustavna prava za koja tvrde da su im povređena, već traže ocenu ustavnosti osporenih presuda, kojima tvrde da su *"sudovi u Republici Kosovo nepravilno postupili u njihovom slučaju"*.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu

Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i članu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 16. septembra 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 19. oktobra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Bekim Sejdiu.

8. Dana 1. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva i ujedno im dostavio formular zahteva Suda i tražio od njih da popune taj formular.

9. Dana 1. novembra 2016. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) i Apelacioni sud u Prištini (u daljem tekstu: Apelacioni sud) o registraciji zahteva i tražio od Apelacionog suda da predstavi dokaz o tome kada su osporene presude uručene podnosiocima zahteva.

10. Dana 21. novembra 2016. godine, Sud je primio popunjeni formular zahteva od strane podnosilaca.

11. Dana 24. novembra 2016, Sud je primio potvrdu o datum u prijema osporenih presuda od strane podnosilaca zahteva.

12. Dana 4. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 22. aprila 2006. godine, podnosioci zahteva su uhapšeni kao osumnjičeni za ubistvo V.Z. i A.Xh. u Štimlju.

14. Dana 25. aprila 2006. godine, javni tužilac je doneo odluku (PP. br. 239-1/06) o pokretanju istrage protiv osumnjičenih Feriza Gashija i Hysnija Gashija.

15. Dana 10. januara 2007. godine, javni tužilac je pred Okružnim sudom u Prištini (u daljem tekstu: Okružni sud) podigao optužnicu protiv podnosioca zahteva Feriza Gashija za krivično delo teško ubistvo i krivično delo neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja i protiv podnosioca zahteva Hysnija Gashija za krivično delo podstrekivanje na vršenje krivičnog dela teško ubistvo.

16. Dana 6. marta 2007. godine, Okružni sud je potvrdio optužnicu podignutu od strane javnog tužioca protiv podnosilaca zahteva.

17. Dana 27. marta 2009. godine, Okružni sud je doneo presudu [P. br. 10/2007] kojom je proglasio optuženog Feriza Gashija krivim i osudio ga kaznom zatvora u vremenskom trajanju od 25 (dvadeset pet) godina i 6 (šest) meseci, i optužnog Hysnija Gashija krivim i osudio kaznom zatvora u vremenskom trajanju od 20 (dvadeset) godina.

18. Podnosioci zahteva su u zakonskom roku uložili žalbu Vrhovnom sudu protiv presude Okružnog suda [P. br. 10/2007], naglašavajući bitnu povredu Zakona o krivičnom postupku, povredu krivičnog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja.

19. Takođe, u zakonskom roku odvojene žalbe su uložile i oštećene strane E.F. i G.B. preko svojih zakonskih punomoćnika, osporavajući posebno odluku o meri kazne, predlažući preinačenje presude i izricanje kazne dugoročnog zatvora protiv oba podnosilaca zahteva.

20. Dana 30. aprila 2010. godine, javni tužilac je predložio da se žalbe odbiju kao neosnovane i da se potvrdi presuda Okružnog suda [P. br. 10/2007].

21. Dana 19. aprila 2011. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Ap-Kz. br. 283/2009], kojom je preinačio odluku Okružnog suda o kazni za podnosioca zahteva Feriza Gashija, osuđujući ga kaznom od 30 (trideset) godina, dok je potvrdio presudu za podnosioca zahteva Hysnija Gashija.

22. Dana 13. jula 2011. godine, podnosilac zahteva Feriz Gashi je uložio žalbu protiv presude Vrhovnog suda [Ap-Kz. br. 283/2009], pošto je osuđen dugoročnom kaznom i dozvoljena mu je žalba u trećem stepenu, ističući da se presudom prvostepenog suda i drugostepenog suda *"pogrešno i nepotpuno utvrdilo činjenično stanje, povređen je krivični zakon i pogrešno je izrečena krivična sankcija"*.

23. Dana 25. septembra 2012. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Api-Kzi-6/2011] kojom je odbio žalbu podnosioca zahteva Feriza Gashija, kao neosnovanu, dok je prema službenoj dužnosti preinačio presudu Vrhovnog suda [Ap-Kz br. 283/2009] u pogledu kazne, smanjujući kaznu sa kaznom zatvora na 29 (dvadeset devet) godina.

Navodi podnosioca

24. Podnosioci zahteva tvrde "*sudovi u Republici Kosovo su nepravilno postupili*" i traže od Suda *"pravdu kao svi građani Republike Kosova, kada se utvrdi da su nevini"*.

Prihvatljivost zahteva

25. Sud prvo razmatra da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

26. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

> "*1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom"*.

27. U ovom slučaju, Sud primećuje da je zahtev podnet od strane podnosilaca zahteva u skladu sa uslovima člana 113, stavovi 1 i 7 Ustava, što znači da su podnosioci ispunili uslov da budu priznati kao ovlašćene strane i iscrpeli su pravna sredstva predviđena zakonom.

28. Međutim, Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje:

"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku....".

29. Sud, dalje, uzima u obzir pravilo 36 (1) (c) Poslovnika, koje propisuje:

"1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(...)

(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva."

30. Razmatrajući zahtev podnosilaca, Sud je utvrdio da podnosilac zahteva Hysni Gashi osporava presudu [Ap-Kz. br. 283/2009] Vrhovnog suda od 19. aprila 2011. godine, koja mu je uručena 14. jula 2011. godine.

31. Dok, podnosilac zahteva Feriz Gashi osporava presudu [Api-Kzi-6/2011] Vrhovnog suda od 25. septembra 2012. godine, koja mu je uručena 6. marta 2013. godine.

32. Sud, takođe, primećuje da su podnosioci podneli svoj zahtev Sudu 16. septembra 2016. godine.

33. Shodno tome, Sud zaključuje da je zahtev podnosilaca podnet nakon zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.

34. Sud podseća da svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca u skladu sa članom 49. Zakona i shodno pravilu 36 (1) (c) Poslovnika promoviše pravnu sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu uvek otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva,* zahtev br. 23274/04, ESLjP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, vidi i: slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).

35. Iz ovoga proizilazi da je zahtev podnosilaca podnet van roka koji je propisan članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika, i kao takav je neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 49. Zakona i pravilima 36 (1) c) Poslovnika, na sednici održanoj 4. aprila 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KO12/17, podnosilac zahteva: Ombudsman, ocena saglasnosti sa Ustavom članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima

KO12/17, presuda od 9. maja 2017. godine, objavljena 30. maja 2017. godine

Ključne reči: *institucionalni zahtev*, *Ombudsman, prekršaj, pravo na pravičan i nepristrasan sud, prihvatljiv zahtev*.

U ovom slučaju, Ombudsman je, u skladu sa članom 113.2 (1) Ustava, podneo zahtev Ustavnom sudu, tvrdeći da članovi 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 , 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima nisu u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava. Gore navedene odredbe Zakona o prekršajima delegiraju određena sudska ovlašćenja koja se odnose na prekršaje organima uprave pod uslovima propisanim Zakonom o prekršajima.

Nakon što je razmotrio tvrdnje podnosioca zahteva, Sud je smatrao da je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovnikom o radu. U oceni merituma zahteva, Sud je zaključio da prekršaji spadaju u okvir pojma „krivične optužbe“ u smislu Ustava. Međutim, mogućnost žalbe Upravnom odjeljenju Osnovnog suda u Prištini zadovoljava zahtev za pristup pravičnom i nepristrasnom saslušanju po krivičnoj optužnici. Stoga, Sud je utvrdio da su osporene odredbe osporenog zakona kompatibilne sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

PRESUDA

u

slučaju br. KO12/17

Podnosilac

Ombudsman

Ocena saglasnosti sa Ustavom
članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 Zakona br. 05/L-087 o prekršajima

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Institucija ombudsmana Republike Kosovo (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporeni zakon

2. Podnosilac zahteva osporava saglasnost sa Ustavom određenih članova Zakona br. 05/L-087 o prekršajima (osporeni zakon), koji je stupio na snagu januara 2017. godine, odnosno članova 55 (paragrafi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena saglasnosti sa Ustavom gore navedenih članova osporenog zakona, za koje podnosilac zahteva tvrdi da nisu u skladu sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prva i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLjP).

4. Podnosilac zahteva, dalje, traži od Ustavnog suda (u daljem tekstu: Sud) da uvede privremenu meru obustave primene članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68 osporenog zakona sve do konačne odluke Suda.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stav 2, pod 1, i članu 116. [Pravni efekat odluka], stav 2, Ustava; članovima 22, 27, 29 i 30. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 54, 55, 56, 62 i 64 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 10. februara 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Sudu.

7. Dana 10. februara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.

8. Dana 14. februara 2017. godine, podnosilac zahteva je obavešten o registraciji zahteva.

9. Istoga dana, zahtev je dostavljen predsedniku Republike Kosovo, predsedniku Skupštine Republike Kosovo sa uputstvima da prosledi zahtev svim poslanicima Skupštine, premijeru Republike Kosovo, Sekretarijatu Skupštine Republike Kosovo od koga je traženo da podnese Sudu sva dokumenta koja su relevantna za slučaj, predsedavajućem Sudskog saveta Kosova i Ministarstvu pravde Republike Kosovo sa uputstvom da dostavi Sudu komentare i dokumenta relevantna za zahtev.

10. Zatraženo je od predsednika Republike Kosovo, poslanika Skupštine, premijera, predsedavajućeg Sudskog saveta Kosova i Ministarstva pravde da podnesu svoje komentare, ukoliko ih imaju, najkasnije do 3. marta 2017. godine.

11. Dana 15. februara 2017. godine, sudija izvestilac je preporučio Sudu da odobri privremenu meru. Istog datuma, Sud je jednoglasno odlučio da odobri privremenu meru do 30. aprila 2017. godine.

12. Dana 16. februara 2017. godine, Sekretarijat Skupštine je podneo Sudu dokumenta relevantna za slučaj, uključujući Memorandum objašnjenja osporenog zakona, Certifikat o usklađenosti sa "*EU-Acquis*" izdat od strane Ministarstva za evropske integracije, Certifikat o proceni budžetskog uticaja koji izdaje Ministarstvo finansija i Certifikat o usklađenosti sa Poslovnikom Vlade.

13. Dana 28. februara 2017. godine, skupštinska Komisija za zakonodavstvo, mandate, imunitet, Poslovnik Skupštine i nadgledanje Agencije protiv korupcije (u daljem tekstu: Komisija za zakonodavstvo) je podnela komentare u vezi sa zahtevom.

14. Dana 3. marta 2017. godine, Sud je obavestio predsednika Republike, premijera, Ombudsmana, Sudski savet Kosova i Ministarstvo pravde o komentarima primljenim od strane Komisije za zakonodavstvo i dokumentima primljenim od strane Sekretarijata Skupštine i obezbedio kopije svih podnesaka. Sud ih je, takođe, obavestio da mogu podneti dodatne komentare, ako ih imaju, najkasnije do 13. marta 2017. godine.

15. Dana 13. marta 2017. godine, Ombudsman je podneo odgovor na komentare koje je podnela Komisija za zakonodavstvo i dokumenta primljena od Sekretarijata Skupštine.

16. Dana 14. marta 2017. godine, Sud je obavestio predsednika Republike, premijera, predsednika Skupštine, Sudski savet Kosova, Ministarstvo pravde i Sekretarijat Skupštine o komentarima primljenim od strane Ombudsmana i obezbedio im kopiju. Sud je, takođe, obavestio svaku od ovih strana da mogu podneti svoje dodatne komentare, ako ih imaju, najkasnije do 21. marta 2017. godine. Sud nije primio nijedan komentar.

17. Dana 5. aprila 2017. godine, sudija izvestilac je preporučio Sudu da produži privremenu meru odobrenu od strane Suda 5. februara 2017. godine. Istog datuma, Sud je jednoglasno odlučio da produži privremenu meru do 15. juna 2017. godine.

18. Dana 9. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim i oceni meritum zahteva.

Pregled činjenica

19. Dana 5. avgusta 2016. godine, Skupština Kosova je usvojila osporeni zakon sa 71 (sedamdeset i jednim) glasom za, 0 (nula) glasova protiv i 0 (nula) uzdržanih.

20. Dana 23. avgusta 2016. godine, osporeni zakon je proglašen od strane predsednika Republike Kosovo.
21. Dana 8. septembra 2016. godine, osporeni zakon je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo.

22. Član 171. osporenog zakona propisuje da „Zakon stupa na snagu u januaru 2017. godine“.

Navodi podnosioca

23. Podnosilac zahteva tvrdi da članovi 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68, osporenog zakona nisu u skladu sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP, jer *„delegiraju kod izvršnih organa nadležnost da sude”*.

24. Podnosilac zahteva tvrdi da “*optužena lica za prekršaj imaju pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom, kao što se garantuje članom 31. Ustava Republike Kosovo i članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima“*, i da u slučajevima suđenim od strane „prekršajnih organa“ (u daljem tekstu: PO), “*Zakon o prekršajima ne pruža optuženim licima pristup nezavisnom sudu*“, ujedno tvrdeći da “*Odeljenje za upravne sporove Osnovnog suda u Prištini nema potpunu nadležnost u kontroli odluka „prekršajnih organa*“.

25. Podnosilac zahteva rezimira svoje tvrdnje postavljajući sledeće pitanje Sudu*: “Da li ovo delegiranje sudskih nadležnosti kod upravnih i izvršnih organa, predstavlja povredu prava na pravično suđenje pred nezavisnim sudom, kao što je garantovano članom 31 Ustava Republike Kosovo i člana 6 Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima?”*.

26. Podnosilac zahteva posebno tvrdi da: (I) “*optužena lica za prekršaje imaju pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom*” i (II) “*i u slučajevima suđenim od strane Prekršajnih organa, Zakon o prekršajima ne pruža optuženim licima za prekršaje pravo na pravično suđenje pred nezavisnom sudom”*. Podnosilac zahteva smatra da je ovo drugo rezultat dve specifičnosti osporenog zakona: (a) “*Prekršajni organi se ne mogu smatrati*

nezavisnim", i (b) "*Odeljenje za upravne sporove Osnovnog suda u Prištini nema potpunu nadležnost u kontroli odluka „Prekršajnih organa".*

I. Što se tiče prava na pravično suđenje pred nezavisnim sudom optužnih lica za prekršaje

27. Podnosilac zahteva tvrdi: *"Zakon br. 05/L-087 o Prekršajima delegira kod upravnih i izvršnih organa [prekršajnih organa] nadležnost da sude i izriču kazne u velikom broju prekršajnih predmeta. Odluke ovih organa podležu samo jednom ograničenom obliku sudske kontrole."*

28. U tom smislu, podnosilac zahteva tvrdi i da *"ovo delegiranje sudskih nadležnosti [organima za prekršaje] predstavlja povredu prava na pravično suđenje pred nezavisnim sudom, kao što je garantovano članom 31 Ustava Republike Kosovo i člana 6 Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima".*

29. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da *"dugi niz sudskih odluka ESLJP-a pokazuje da, čak i kada se prekršaji ne svrstavaju kao "krivična dela", u okviru nacionalnog pravnog sistema, ista se mogu nazvati "krivičnim delima" u kontekstu Konvencije, ako kažnjavanje prekršaja služi preventivnim i kaznenim namerama. Ovaj princip je dokazan u slučaju Öztürk protiv Nemačke, Aplikacija Br. 8544179, ESLjP (1984)."*

30. Osim toga, podnosilac zahteva precizira da *"imajući u vidu ove ciljeve koji su izrazito preventivni i kazneni u Republici Kosovo, takvi postupci se trebaju smatrati "krivičnim delima" u smislu člana 6, u skladu sa obrazloženjem ESLJP-a u slučaju Öztürk. Stoga, optužena lica za prekršaj u Republici Kosovo, treba da uživaju zaštitu člana 6, uključujući i pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom."*

II. Što se tiče toga da li Osporeni zakon obezbeđuje pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom licima optuženim za prekršaje

31. Podnosilac zahteva tvrdi "*da bi se nazvao "nezavisnim sudom", jedan organ treba da ispuni nekoliko kriterijuma. Dva najrelevantnija kriterija za procenu Zakona o Prekršajima su: (a) da organ bude nezavistan od izvršne vlasti i (b) da ima potpunu nadležnost. [...] Samo jedna institucija koja ima potpunu nadležnost i koja ispunjava niz zahteva, kao na primer, nezavisnost od izvršne vlasti .. , zaslužuje naziv 'sud u smislu člana 6 stav 1*".

a) Što se tiče nezavisnosti prekršajnih organa od izvršne vlasti

32. U tom smislu, podnosilac zahteva uglavnom tvrdi da "*zakon o Prekršajima ne obezbeđuje nezavisnost prekršajnih dela u nijednom od identifikovanih kriterijuma od ESLJP-a. [...] sam zakon ističe da prekršajni organi su upravni i izvršni organi zaduženi sprovođenjem zakona. Prekršajni organ se definiše kao "organ državne uprave ili organ koji obavlja javna ovlašćenja ... nadzora za sprovođenje zakona, na kojoj su predviđeni prekršaji" [...] Stoga, prema definiciji samog Zakona, prekršajni organi ne samo da nisu nezavisni od izvršne vlasti, već su lično deo izvršne vlasti."*

33. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi da sastav PO, kao što je određeno osporenim zakonom, ne obezbeđuje potrebne garancije za nezavisnost i nepristrasnost svojih članova.

34. Prema tome, podnosilac zahteva, oslanjajući se na presudu ESLjP od 2. septembra 1998. godine, *Lauko protiv Slovačke,* aplikacija br. 26138/95, tvrdi da se PO *"ne mogu smatrati 'nezavisnim' od izvršne vlasti u smislu člana 6, stav 1. Konvencije."*

b) Što se tiče sudskog razmatranja od strane Odeljenja za upravne sporove Osnovnog suda u Prištini

35. Podnosilac zahteva tvrdi da *"prema presedanima ESLJP-a, nedostatak nezavisnosti nekog upravnog organa može se tolerisati ukoliko se odluke tog organa "podvrgavaju daljoj kontroli od nekog sudskog organa koji ima potpunu nadležnost'."*

36. Podnosilac zahteva tvrdi da "*koncept "potpune nadležnosti", kao što se koristi od ESLJP, je strog i uključuje, posebno, "nadležnost za poništenje sa svih gledišta, u sudskim i činjeničnim pitanjima, odluke [upravnog organa]," i "neophodno je da 'sud' ima nadležnost za razmatranje svih činjeničnih i sudskih pitanja koje su relevantne za spor pred njim."*

37. Podnosilac zahteva, dalje, precizira da je *"nadležnost Odeljenja za upravne sporove za kontrolisanje odluka prekršajnih organa ograničena, posebno u vezi sa činjeničnim pitanjima. Zakon o Upravnim sporovima izričito navodi da, u kontrolisanju odluke nekog upravnog organa, Odeljenje "odlučuje o rešavanju upravnog sukoba, na osnovu dokazanih činjenica u upravnom postupku"—drugim rečima, na osnovu dokazanih činjenica od strane prekršajnog organa."*

38. Podnosilac zahteva konačno tvrdi da *"Zakon o upravnim sporovima daje Odeljenju [za upravne sporove] mogućnost poništenja odluka upravnih organa na osnovu dve ograničene činjenične osnove: ukoliko (a) "iz utvrđenih činjenica je donošen nepravilan zaključak sa gledišta činjeničnog stanja" ili (b) činjenice "u suštinskim tačkama nisu u potpunosti utvrđene"* (*na istom mestu*, član 43, stav 2). *Na taj način, Odeljenje za upravne sporove može da odbaci zaključke koje je prekršajni organ doneo prema utvrđenim činjenicama, ili da zaključuje da činjenice nisu utvrđene u potpunosti. Ali, ono što Odeljenje za upravne sporove ne može da uradi je razmatranje drugih činjeničnih tvrdnji ili dokaza koji nisu razmatrani ranije tokom upravnih postupaka samog prekršajnog tela. Na osnovu te tačke, vidi Zakon o Prekršajima, član 66, stav 1, podstav 3 (u žalbama uloženim protiv odluka prekršajnih organa "ne mogu se [istaknuti] nove činjenice i da se predlažu novi dokazi"). Stoga, Odeljenje o upravnim sporovima nema mogućnosti da "razmotri sva činjenična i pravna pitanja koja su relevantna za spor pred njim."*

Odgovor Komisije za zakonodavstvo Skupštine

39. U svom odgovoru na zahtev, Komisija za zakonodavstvo podseća da je "*31. marta 2016. godine, Komisija u cilju podizanja svesti relevantnih aktera u procesu razmatranja [nacrta Zakona o prekršajima] održala javnu raspravu kako bi se videla svrha predlagača [Ministarstva pravde], i reforme koje se razmatraju u ovom zakonu. Ministarstvo pravde je na ovoj javnoj raspravi navelo da se osnovna svrha tiče reforme celokupnog obima krivičnih dela i povećanja efikasnosti i efektivnosti u izricanju novčane kazne i u rešavanju pitanja koja se odnose na krivična dela. Navedeno je i da će se preko ovog nacrt zakona izvršiti osnovna i suštinska reforma obima krivičnih dela, gde je predviđeno ukidanje kazne zatvora, a da se za određeni broj krivičnih dela izrekne novčana kazna od strane nadležnih organa".*

40. Pored toga, Komisija za zakonodavstvo dodaje da je *"navedeno da je ovaj zakon u fazi razmatranja na ministarskom nivou prošao kroz mnogo konsultacija od strane Ministarstva pravde, uključujući u ovom procesu profesionalne aktere sa nezavisnim institucijama, Sudskim savetom, Tužilačkim savetom, Vrhovnim sudom, lokalnim i međunarodnim stručnjacima, ističući da je u skladu sa direktivama evropske unije*".

41. Komisija za zakonodavstvo objašnjava da je *"radna grupa, održavajući duh zakona, nastavila da radi sa akterima koji su uključeni u ovom procesu i predložila 32 amandmana Komisiji za odobrenje, koji nisu promenili sadržaj zakona u osporenim članovima."*

Odgovor podnosioca zahteva

42. U odgovoru na komentare podnete od strane Komisije za zakonodavstvo i dokumenta primljena od strane Sekretarijata Skupštine, podnosilac zahteva je podneo svoje komentare, tvrdeći da se *"nigde u ovim materijalima, uključujući i komentare Komisije za zakonodavstvo, ne osporava ni konačni stav Ombudsmana da osporeni članovi zaista nisu u skladu sa Ustavom. Drugim rečima, komentarima Komisije za zakonodavstvo se ne čini nijedan pokušaj da se zaštiti ustavnost ovih članova."*

43. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi da *"dokumenta podneta od strane Sekretarijata Skupštine svedoče da ni na jednoj plenarnoj sednici niti na jednom sastanku komisije nije analizirano niti je pomenuto ovo glavno pitanje."* Podnosilac zahteva dalje dodaje da "*neuspeh Skupštine u ovom pravcu predstavlja povredu člana 55, stav 4 Ustava, koji propisuje: „U slučaju ograničavanja ljudskih prava ... sve institucije javne vlasti ... su dužni da se posvete suštini prava koje se ograničava, značaju cilja ograničenja, prirodi ograničenja, odnosu ograničenja sa ciljem koji se želi postići, kao i razmatranju mogućnosti realizovanja tog cilja sa što blažim ograničenjima", uzimajući u obzir i član 53. Ustava, koji upućuje: „Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava [ESLjP]."*

44. Podnosilac zahteva konačno navodi da je *"[Ustavni] sud naglasio dužnost državnih institucija da pažljivo analiziraju ustavne implikacije akata koje donose i važnost uzimanja u obzir primedbi drugih institucija, u slučaju KO73/16.*" Na isti način, podnosilac zahteva tvrdi da nema dokaza koji ukazuju na to da je Komisija za zakonodavstvo *„pravilno analizirala implikacije [osporenih članova Zakona o prekršajima] u skladu sa odredbama Ustava."*

Prihvatljivost zahteva

45. Sud prvo ispituje da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje predviđene Zakonom i utvrđene Poslovnikom.

46. Sud se prvo poziva na stav 1, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje da *"Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način."*

47. Pored toga, Sud se poziva na stav 2. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

"2. Skupština Kosova, Predsednik Republike Kosovo, Premijer i Ombudsman su ovlašćeni za podnošenje sledećih pitanja:

(1) saglasnost zakona, dekreta Predsednika i Premijera i uredbi Vlade, sa Ustavom."

48. Sud se poziva i na stav 4. člana 135. [Izveštaj Ombudsmana] Ustava, koji propisuje da *"Ombudsman ima pravo da pokrene pitanje pred Ustavnim sudom, koja su u saglasnosti sa odredbama ovog Ustava."*

49. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana koja ima pravo na podnese ovaj zahtev Sudu na osnovu članova 113 (2) i 135 (5) Ustava.

50. Pored toga, Sud uzima u obzir član 29. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

"1. Podnesak podnešen u skladu sa članom 113, stav 2 Ustava se pokreće od jedne četvrtine (1/4) poslanika Skupštine Republike Kosovo, Predsednika Republike Kosovo, Vlade ili Ombudsmana..

2. Podnesak podnešen protiv spornog akta u skladu sa članom 113, stav 2 Ustava treba specifikovati, inter alia, da li se čitav sporni akt ili posebni delovi istog smatraju kao oni koji nisu u skladu sa Ustavom;

3. Podnesak će specifikovati sva pitanja koja se tiču neustavnosti spornog akta."

51. Sud primećuje da je podnosilac zahteva precizirao odredbe osporenog zakona za koje smatra da nisu u skladu sa Ustavom, precizirao je članove Ustava sa kojima, navodno, odredbe osporenog zakona nisu saglasne i predstavio je dokaze koji potkrepljuju njegove tvrdnje.

52. Sud, takođe, uzima u obzir član 30. [Rok] Zakona, koji propisuje: *"Podnesak pokrenut u skladu sa članom 29 ovog zakona se mora podneti u roku od šest (6) meseci nakon stupanja na snagu spornog akta."*

53. Sud primećuje da je osporeni zakon stupio na snagu u januaru 2017. godine, dok je podnosilac zahteva podneo zahtev Sudu 10. februara 2017. godine.

54. U zaključku, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je identifikovao osporene odredbe osporenog zakona, precizirao je i obrazložio svoje ustavne tvrdnje, predstavio potkrepljujuće dokaze i podneo zahtev u propisanom zakonskom roku.

55. Pored toga, Sud primećuje da zahtev takođe nije neprihvatljiv ni po jednoj pravnoj osnovi sadržanoj u pravilu 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika.

56. Shodno tome, Sud proglašava zahtev prihvatljivim.

Meritum/suština zahteva

57. Sud podseća da podnosilac zahteva osporava saglasnost određenih odredbi osporenog zakona sa Ustavom, odnosno članove 55 (stavove 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68, tvrdeći da nisu u skladu sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP.

58. Sud podseća na relevantne odredbe iz Ustava i EKLjP:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava:

"1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.[...]"

Član 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP:

"1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.
[...]."

59. Sud ponavlja da u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava *"Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava."*

60. Sud prvo primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da "*delegiranje sudskih nadležnosti kod izvršnih organa*" nije u skladu sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP. Podnosilac zahteva se obraća Sudu sa sledećim pitanjem: "*Da li ovo delegiranje sudskih nadležnosti kod upravnih i izvršnih organa, predstavlja povredu prava na pravično suđenje pred nezavisnim sudom, kao što je garantovano članom 31 Ustava Republike Kosovo i člana 6 Evropske Konvencije o Ljudskim Pravima?"*

61. U odgovoru na tvrdnje podnosioca zahteva u ovom smislu, Sud će se prvo pozvati na presudu ESLjP *Özturk protiv Nemačke*, u kojoj ESLjP, *inter alia,* smatra da *"Konvencija se ne suprotstavlja koracima koji vode ka "dekriminalizaciji" i koji se odvijaju na različite načine u državama članicama Saveta Evrope"* (presuda ESLjP od 21. februara 1984. godine, *Özturk protiv Nemačke*, aplikacija br. 8544/79, stav 49). U istoj presudi se dalje objašnjava: "*Time što će određene oblike ponašanja izuzeti iz kategorije krivičnih dela, zakonodavac može zaštititi interese pojedinca kao i potrebu za pravičnim deljenjem pravde, posebno time što su sudski organi rasterećeni od zadatka gonjenja i kažnjavanja*

za dela kršenja saobraćajnih propisa koja su brojna ali nisu od velikog značaja." (Vidi: *Özturk protiv Nemačke*, citiran u gornjem delu teksta, stav 49)

62. Međutim, Sud podseća da je u istoj i u drugim presudama na snazi ESLjP takođe odredio ograničenja za ovaj opšti stav, kao što je gore navedeno. U *Özturk protiv Nemačke*, ESLjP je utvrdio: "*Bez obzira na to, ako bi države imale mogućnost da, time što će po sopstvenom nahođenju klasifikovati delo kao prekršajno umesto kao krivično, isključe primenu osnovnih stavova članova 6. i 7., p (čl. 6, čl. 7), primena ovih članova bila bi podređena njihovoj suverenoj volji. Ovakva sloboda mogla bi dovesti do rezultata koji nisu u skladu sa ciljem i svrhom Konvencije."* (Vidi: *Özturk protiv Nemačke*, citiran u gornjem delu teksta, stav 49).

63. Sud, dalje, primećuje da je u drugim presudama ESLjP utvrdio kriterijume koji bi osigurali da delegiranje tih nadležnosti ne bude nespojivo sa EKLjP. Kriterijum je da navedena lica moraju imati mogućnost da dobiju bilo koju odluku takvih upravnih organa od suda koji ispunjava garancije iz člana 6 EKLjP, tako da podleže „potpunoj nadležnosti", uključujući i nadležnost da ukine te odluke u svim aspektima – i po pitanju činjenica i po pitanju zakona. (Vidi: presuda ESLjP od 10. februara 1983. godine, *Albert i Le Compte protiv Belgije*, predstavke br. 7299/75; 7496/76, stav 29, i presuda ESLjP od 23. oktobra 1995. godine, *Gradinger protiv Austrije*, predstavka br. 15963/90, stav 42.).

64. Pored toga, Sud primećuje da ESLjP dalje smatra: *"poveravanje gonjenja i kažnjavanja za dela malog značaja organima uprave nije u neskladu sa Konvencijom, pod uslovom da osoba u pitanju ima mogućnost se na bilo koju odluku koja se donese protiv njega žali pred tribunalom koji pruža garancije predviđene članom 6 Konvencije (čl. 6)"* (Vidi: *Özturk protiv Nemačke,* citiran u gornjem delu teksta, stav 56).

65. Sud se, takođe, posebno poziva na druge sudske prakse ESLjP, u kojima se navodi:

> *"Sud ponavlja da odluke donete od strane upravnih organa koji sami ne ispunjavaju uslove iz člana 6. stav 1. (čl. 6-1) Konvencije - kao što je ovde slučaj sa saveznim organom policije i regionalnom vladom (vidi: stav 6 i stav 7 gore) - moraju biti predmet naknadne kontrole od strane „sudskog organa koji ima potpunu nadležnost" (presuda ESLjP od 23. oktobra 1995. godine, Schmautzer protiv Austrije, aplikacija br. 15523/89, stav 3; Gradinger protiv Austrije, citiran u gornjem tekstu, stav 42; i presuda ESLjP od 17. decembra 1996. godine, Terra Woningen B.V. protiv Holandije, aplikacija br. 20641/92, stav 52*)
>
> *"Nadležnosti Upravnog suda se moraju proceniti u svetlu činjenice da se sud u ovom slučaju bavio postupcima koji su kriminalne prirode u smislu Konvencije. Shodno tome, kada se kompatibilnost ovih nadležnosti ocenjuje u smislu člana 6. stav 1 (čl. 6-1), mora se posvetiti pažnja žalbama pokrenutim pred tim sudom od strane podnosioca, kao i definisanim karakteristikama „sudskog organa koji ima potpunu nadležnost". To uključuje nadležnost da poništi u svakom pogledu, po pitanjima činjenica i prava, odluke nižeg organa (Vidi: Schmautzer protiv Austrije, citiran u gornjem tekstu, stav 36; Gradinger protiv Austrije, citiran u gornjem tekstu, stav 44; i Terra Woningen B.V. protiv Holandije, citiran u gornjem tekstu, stav 52*).

66. Shodno tome, na osnovu sudske prakse ESLjP, Sud zaključuje da uklanjanje određenih oblika ponašanja iz kategorije krivičnih dela prema domaćem zakonu i delegiranje suđenja istih upravnom organu, nije samo po sebi u suprotnosti sa EKLjP i može, između ostalog,

poslužiti široj svrsi pravilnog sprovođenja pravde. Međutim, ovaj stav se primenjuje na sudskoj praksi ESLjP, sve dok odluke ovih upravnih organa podležu naknadnoj kontroli od strane „*sudskog organa koje ima potpunu nadležnost*“.

67. Sud će sada rešavati dve specifične tvrdnje podnosioca zahteva. Prva se odnosi na pitanje da li „*lica optužena za prekršaje imaju pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom*“, drugim rečima, pitanje primenjivosti člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP za lica optužena za prekršaje. Dok se druga tvrdnja odnosi na pitanje „*da li [osporeni] Zakon garantuje licima optuženim za prekršaje pravo na nezavisan sud*“,dakle, pitanje saglasnosti sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP.

Pitanja primenjivosti

U vezi sa tim da li se pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom primenjuje i za lica optužena za prekršaje

68. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da “*[...] čak i kada se prekršaji nesvrstavaju kao “krivična dela”, u okviru nacionalnog pravnog sistema, ista se mogu nazvati “krivičnim delima” u kontekstu Konvencije [...].”*

69. Sud podseća na sudsku praksu ESLjP u vezi sa kriterijumima za utvrđivanje da li se delo kvalifikuje kao „krivično“ u smislu člana 6. EKLjP. Pitanja koja treba da se utvrde u tom pogledu su: (a) da li tekst koji definiše prekršaj prema domaćem zakonu pripada krivičnom zakonu (B) priroda prekršaja i konačno, (c) priroda i stepen ozbiljnosti kazne koja će se primeniti (Vidi: *mutatis mutandis, Özturk protiv Nemačke*, citiran u gornjem delu teksta, stav 50;. *Schmautzer protiv Austrije,* citiran u gornjem delu teksta, stav 27. i *Lauko protiv Slovačke,* citiran u gornjem delu teksta, stav 56).

70. Gore navedeni kriterijumi su alternativni, a ne kumulativni. Kako bi se član 6. EKLjP primenio u „krivičnim optužbama“, dovoljno je da navedeno delo po svojoj prirodi bude „krivično“ sa tačke gledišta EKLjP ili ono treba da je izvršeno od strane lice odgovornog za sankciju koja, po prirodi i stepenu ozbiljnosti, uopšteno pripada „krivičnoj“ oblasti (Vidi: *mutatis mutandis, Özturk protiv Nemačke*, citiran u gornjem delu teksta, stav 53; *Lauko protiv Slovačke*, citiran u gornjem delu teksta, stav 57).

71. Sud primećuje da član 2. osporenog zakona predviđa da su prekršaji oni koji se odnose na ponašanja kojima se krši i ugrožava javni red i mir, kao i društvene vrednosti garantovane Ustavom, čija je zaštita nemoguća bez prekršaja. Navodi se, takođe, da se sankcija za prekršaje može propisati samo zakonom.

72. Shodno tome, prekršaji kao što su definisani u osporenom zakonu se odnose na sve građane, a ne na određenu grupu koja ima poseban status. Pored toga, oni imaju kazneni karakter, što je obično karakteristika krivičnih sankcija.

73. Kao rezime, opšti karakter krivičnih dela propisan osporenim zakonom, zajedno sa ciljem sprečavanja i kaznenom svrhom izrečenih kazni za prekršaje, dovoljan je da se pokaže da su navedena dela u smislu člana 6. EKLjP krivična po prirodi (vidi: *mutatis mutandis*, *Lauko protiv Slovačke*, citiran u gornjem delu teksta, stav 58).

74. Dakle, Sud zaključuje da su prekršaji “krivični” po prirodi i kvalifikuju se kao “krivična prijava” u smislu člana 6 EKLjP i člana 31. Ustava.

Pitanje saglasnosti

U vezi sa tim da li osporeni zakon pruža pravo na pravično suđenje pred nezavisnim sudom licima optuženim za prekršaje

75. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi "*Da bi se nazvao "nezavisnim sudom", jedan organ treba da ispuni nekoliko kriterijuma. Dva najrelevantnija kriterija za procenu Zakona o Prekršajima su: (a) da organ bude nezavistan od izvršne vlasti i (b) da ima potpunu nadležnost. [...].*"

76. Sud primećuje da se u zahtevu podnosioca tvrdi da PO ili pravni organi koji se bave prekršajima moraju biti u skladu sa kriterijumima nezavisnog i nepristrasnog suda, kao što je definisano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP. Podnosilac zahteva, podsećajući na sudsku praksu ESLjP, tvrdi da se „*nedostatak nezavisnosti nekog upravnog organa može tolerisati ukoliko se odluke tog organa "podvrgavaju daljoj kontroli od nekog sudskog organa koji ima potpunu nadležnost"*.

77. Sud podseća na sudsku praksu ESLjP, prema kojoj se utvrđuje da odluke donete od strane upravnih organa koji sami ne ispunjavaju uslove iz člana 6. EKLjP, moraju biti predmet naknadne kontrole od strane „sudskog organa koji ima potpunu nadležnost", uključujući i nadležnost da poništi u svakom pogledu, po pitanjima činjenica i zakona, odluke upravnih organa. (Vidi: između ostalih i *mutatis mutandis*, sledeće presude ESLjP: *Albert i Le Compte protiv Belgije*, od 10. februara 1983. godine, citiran u gornjem delu teksta, stav 29; *Schmautzer protiv Austrije*, gore, stav 3; *Gradinger protiv Austrije*, citiran u gornjem delu teksta, stav 42; *Terra Woningen B.V. protiv Holandije*, citiran u gornjem delu teksta, stav 52; i presuda ESLjP od 26. aprila 1995. godine, *Fischer protiv Austrije*, predstavka br. 16922/90, stav 28).

78. Sledstveno tome, pitanje da li PO ispunjavaju kriterijume za nezavisni sud u skladu sa članom 6. EKLjP postaje sekundarno ukoliko Odeljenje za upravne sporove Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Odeljenje za upravne sporove) u potpunosti ispunjava kriterijume za pravično suđenje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom u vezi sa krivičnom optužbom.

79. Iz tog razloga, Sud će prvo ispitati da li sudsko razmatranje od strane Odeljenja za upravne sporove, kao što je predviđeno osporenim zakonom, ima potpunu nadležnost da razmatra slučajeve prekršaja i da li je to u skladu sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP.

Da li Odeljenje za upravne sporove Osnovnog suda u Prištini ima nadležnost da razmatra odluke PO

80. U tom smislu, Sud podseća da je podnosilac zahteva naveo da Odeljenje za upravne sporove ne može da razmatra sva činjenična i zakonska pitanja koja su relevantna za sporove pred njim. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da Odeljenje za upravne sporove nema potpunu nadležnost da razmatra slučajeve prekršaja i stoga, ne ispunjava kriterijume nezavisnog suda, kao što je predviđeno u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP.

81. Sud, takođe, podseća da je ESLjP naveo da kako bi „sud" ispunio uslove iz člana 6, stav 1 EKLjP, potrebno je da navedeni „sud" ima nadležnost da razmatra sva činjenična i zakonska pitanja koja su relevantna za spor koji se nalazi pred njim (vidi: *mutatis*

mutandis, Schmautzer protiv Austrije, citiran u gornjem delu teksta, stav 35; i *Terra Woningen B.V. protiv Holandije*, citiran u gornjem delu teksta, stav 52).

82. Navedeni sud mora imati nadležnost da ukine u svakom pogledu po pitanju činjenica i zakona odluku nižestepenog organa (*Schmautzer protiv Austrije*, citiran u gornjem delu teksta, stav 36).

83. Dakle, Sud će razmatrati da li Odeljenje za upravne sporove ispunjava ove kriterijume.

84. Sud prvo primećuje da Poglavlje X (Nadležnost i izuzeće), član 55. (Predmetna nadležnost i sastav suda), stav 5. i član 58. (Odluka); Poglavlje XII (Sudska zaštita), član 64 (Pravo na vođenje upravnog spora) i član 66 (Razlozi za podnošenje tužbe) osporenog zakona, regulišu prava na sudsku zaštitu lica optuženih za prekršaje.

85. Sud se poziva na član 55. (Predmetna nadležnost i sastav suda) osporenog zakona, koji propisuje:

"[...]

4. Za neke prekršaje koji su utvrđeni zakonom ili Uredbom Skupštine Opštine, prekršajni postupak se može odvijati i sankciju prekršaja može izricati organ državne uprave ili organ koji obavlja javna ovlašćenja [...] nadgledanja za sprovođenje zakona, u kojem su predviđeni prekršaji.

5. Protiv konačne odluke za prekršaj koji proizilazi iz organa predviđenim u stavu 4. ovog člana, garantuje se sudska zaštita."

86. Sud se, takođe, poziva na član 66. (Razlozi za podnošenje tužbe) osporenog zakona, koji propisuje:

"1- Odluka organa za prekršaje se može osporiti tužbom:

1.1 ukoliko je odlukom prekršena materijalna odredba zakona sa kojim je predviđen prekršaj;.

1.2 ukoliko su prekršene odredbe postupka, jer nije odlučio nadležni organ ili ukoliko odluka nema predviđene sve sastavne elemente.

1.3 zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničkog stanja, i tom prilikom se u tužbi ne mogu naglasiti nove činjenice i da se predlože novi dokazi ukoliko tužilac nalazi da sigurno za njegovu krivicu nije bilo moguće da se predlaže u postupku;.

1.4 zbog izricanih sankcija, oduzimanja predmeta i konfiskovanja predmeta i troškova postupka."

87. Prema tome, odluka prekršajnih organa se može osporiti pred Odeljenjem za upravne sporove žalbom: (*i)* zbog povrede materijalnih odredbi (ii) zbog povrede proceduralnih odredbi (*iii)* zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, gde se ne primaju nove činjenice, osim ako tužilac, bez njegove krivice, nije mogao da ih predloži u upravnom postupku i (*iv)* zbog izricanja sankcija, oduzimanja imovine i troškova postupka.

88. Osim toga, Sud se poziva na član 64. (Pravo na vođenje upravnog spora), stavovi 1 i 4, osporenog zakona, koji propisuje:

"1. Protiv završne odluke za prekršaj koju je izdao organ za prekršaje se može podneti tužba za vođenje upravnog spora."

[...]

"4. Da bi nadležni sud odlučio o upravnom sporu, postupak sudske zaštite razvija prema Zakonu o Upravnim Sporovima."

89. U tom smislu, Sud primećuje da član 46. stavovi 2, 3 i 4, Zakona o upravnim sporovima propisuje:

"*[...]*

2. *Presudom se tužba uvažava ili odbija kao neosnovana.*

3. Ako se tužba uvažava, sud poništava osporeni upravni akt.

4. Kada sud utvrdjuje da osporeni upravni akt treba poništiti, može, ako priroda stvari dozvoljava i ako utvrdjeno činjenično stanje tokom upravnog postupka pruža pouzdan osnov za to, presudom može rešiti o upravnom stvar. Takva presuda zamenjuje poništeni akt.

[...]."

90. Sud podseća na tvrdnju podnosioca zahteva da žalbe izjavljene protiv odluka prekršajnih organa ne mogu navesti nove činjenice i predložiti nove dokaze pred Odeljenjem za upravne sporove, čime se sprečava poslednje navedeni da razmatra sva pitanja činjenica i zakona koja su relevantna za spor koji se nalazi pred njim.

91. Međutim, Sud ponovo primećuje da član 66. stav 1.3, osporenog zakona dozvoljava stranama da ospore odluke PO, *inter alia*, zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja.

92. Što se tiče mogućnosti da predstave nove činjenice, Sud podseća da član 66. stav 1.3 osporenog zakona dozvoljava da se nove činjenice predstave pred Odeljenjem za upravne sporove, iako stranka mora opravdati činjenicu da novi dokazi nisu mogli ranije da se predstave pred PO bez njegove/njene krivice.

93. Pored toga, Sud takođe primećuje da član 38. Zakona o upravnim sporovima propisuje da sud utvrđuje činjenično stanje putem usmene rasprave. Stav 5. člana 38. precizira da Sud može rešavati stvar bez usmene rasprave, samo ako su stranke dale svoju pismenu saglasnost i ako Sud raspolaže sa dovoljno činjenica..

94. Imajući u vidu gore navedeno, Sud utvrđuje da osporeni zakon, tačnije članovi 64. i 66. osporenog zakona, a u vezi sa članovima 38. i 46. Zakona o upravnim sporovima, dozvoljava Odeljenju za upravne sporove da razmatra odluke prekršajnih organa o povredi

zakona, povredi postupka i pitanja činjenica, uključujući i nove činjenice pod uslovom da strana koja ih je predstavila nije mogla da ih ranije predstavi pred prekršajnim organima.

95. Kao rezultat toga, Odeljenje za upravne sporove ima nadležnost da sprovede potpuno sudsko razmatranje odluka PO u svakom pogledu i to uključuje pitanja povrede materijalnih odredbi, proceduralnih odredbi, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i izricanje kazni, oduzimanje imovine i troškove postupka.

96. Konačno, na osnovu člana 46. Zakona o upravnim sporovima, Odeljenje za upravne sporove može poništiti osporeni akt, usvojiti ga ili zameniti osporeni akt svojom odlukom.

97. Dakle, Sud zaključuje da Odeljenje za upravne sporove ima potpunu nadležnost da razmatra sva pitanja činjenica i zakona koja se odnose na spor pred njim i poništi odluku prekršajnih organa u svakom pogledu, po pitanjima činjenica i zakona. Stoga, Odeljenje za upravne sporove se kvalifikuje kao „sudski organ koji ima potpunu nadležnost“, koji ispunjava uslove da se smatra „nezavisnim i nepristrasnim sudom“ u smislu člana 6. stav 1. EKLjP i člana 31 .Ustava.

Ukoliko bi Prekršajni organi ispunjavali uslov ‘nezavisnog suda'

98. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da PO ne ispunjavaju uslov nezavisnog suda, tvrdeći da *“prekršajni organi ne samo da nisu nezavisni od izvršne vlasti, već su lično deo izvršne vlasti.”*

99. Sud primećuje da pravo na pravično suđenje, od koga je pravo na razmatranje pred nezavisnim sudom bitna komponenta, ima istaknuto mesto u demokratskom društvu (vidi: *Lauko protiv Slovačke*, citirano u gornjem delu teksta, stav 63).

100. Kako bi se utvrdilo da li se organ može smatrati „nezavisnim“ od izvršne vlasti, potrebno je imati u vidu način imenovanja njegovih članova, trajanje njihovog mandata, postojanje garancija protiv spoljnih pritisaka kao i pitanje da li organ naizgled se pojavljuje kao nezavisan (Vidi: *Lauko protiv Slovačke*, citiran u gornjem delu teksta, stav 63; i presuda ESLjP od 12. januara 2012. godine, *Pohoska protiv Poljske*, predstavka br. 33530/06, stav 34).

101. Međutim, Sud takođe podseća na sudsku praksu ESLjP koja navodi da odluke donete od strane upravnih organa koji sami ne ispunjavaju uslove iz člana 6, stav 1 EKLjP moraju biti predmet naknadne kontrole od strane sudskog organa koji ima potpunu nadležnost (Vidi: *Albert i Le Compte protiv Belgije,* citirano u gornjem delu teksta, stav 29 i *Gradinger protiv Austrije,* citirano u gornjem delu teksta, stav 42).

102. Sud primećuje da podnosilac zahteva prihvata ovu činjenicu, kao što se vidi iz izjave u njegovom zahtevu da *“prema presedanima ESLJP-a, nedostatak nezavisnosti nekog upravnog organa se može tolerisati ukoliko se odluke tog organa “podvrgavaju daljoj kontroli od nekog sudskog organa koji ima potpunu nadležnost.”*

103. Sud je već zaključio da se Odeljenje za upravne sporove kvalifikuje “kao sudski organ koji ima potpunu nadležnost”, ispunjavajući uslove da se smatra “nezavisnim i nepristrasnim sudom” u smislu člana 6, stav 1 EKLjP I člana 31. Ustava.

104. Dakle, uzimajući u obzir da su odluke prekršajnih organa predmet potpunog sudskog razmatranja pred Odeljenjem za upravne sporove, i konstatacije Suda da Odeljenje za upravne sporove ispunjava uslove iz člana 6 (1) EKLjP i člana 31. Ustava, Sud ne smatra da je potrebno da ocenjuje da li Prekršajni organi ispunjavaju uslove nezavisnog suda u smislu člana 6 (1) EKLjP i člana 31. Ustava.

Zaključak

105. Nakon što je razmotrio i pozvao se na gorenavedene razloge, Sud zaključuje:

1. Prekršaji su „krivični“ po prirodi i kvalifikuju se kao „krivične optužbe“ u smislu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP. Dakle, svaka osoba optužena za prekršaj ima pravo na pravično i nepristrasno suđenje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, kao što je propisano u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP;

2. Odeljenje za upravne sporove se kvalifikuje kao „pravni organ koji ima punu nadležnost“ i ispunjava uslove da se smatra „nezavisnim i nepristrasnim sudom“ u smislu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP;

3. S obzirom na gore navedenu tačku 2, Sud je utvrdio da su osporene odredbe osporenog zakona u skladu sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP i stoga, ne smatra da je neophodno da se utvrdi da li sami prekršajni organi ispunjavaju uslove nezavisnog i nepristrasnog suda za potrebe istih članova.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, skladu sa članom 113 (2) Ustava, članovima 20. i 27. Zakona i pravilima 54, 55 i 56 Poslovnika, 9. maja 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;

II. DA PROGLASI da su članovi 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68. Zakona br. 05/L-087 o prekršajima u skladu sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP;

III. DA UTVRDI da odluka Suda kojom je produžena privremena mera od 5. aprila 2017. godine (Ref. br.: VMP 1054/17) kojom se obustavlja primena članova 55 (stavovi 4 i 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67 i 68. Zakona o prekršajima do 15. juna 2017. godine prestaje da važi nakon stupanja na snagu ove presude;

IV. DA DOSTAVI ovu presudu podnosiocu zahteva, predsedniku Republike Kosovo, predsedniku Skupštine Kosova i premijeru Kosova, ministru pravde i predsedavajućem Sudskog saveta Kosova;

V. DA OBJAVI ovu presudu u Službenom listu u skladu sa članom 20(4) Zakona i

VI. Ova presuda stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac **Predsednica Ustavnog suda**

Gresa Caka-Nimani Arta Rama-Hajrizi

KO126/16, Relevantni sud: Specijalizovano veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koje se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju – Ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči

KO126/17, rešenje o neprihvatljivosti od 27. marta 2017. godine, objavljeno 1. juna 2017. godine

Ključne reči: *institucionalni zahtev, postupak konkretne-incidentalne kontrole zakona, relevantni sud, Zakon o Trepči, ocena ustavnosti zakona, uporedno pravo, neprihvatljiv zahtev*

U ovom slučaju, zahtev je podneo sudija pojedinac Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju. Ustavni sud je navedenom sudiji odobrio legitimitet da podnese zahtev za incidentalnu kontrolu ustavnosti Zakona o Trepči, pozivajući se na „relevantni sud".

Relevantni sud u suštini tvrdi da je Zakon o Trepči pretvorio metalurški kombinat Trepča u akcionarsko društvo koje krše prava poverilaca koji su imali imovinska potraživanja. Ustavni sud, pozivajući se na ustavne relevantne odredbe, relevantne odredbe Zakona o Ustavnom sudu, sudsku praksu Ustavnog suda u slučajevima incidentne kontrole ustavnosti zakona i međunarodnog uporednog prava, došao je do zaključka da je relevantni sud ovlašćena strana da traži ocenu ustavnosti Zakona o Trepči. Međutim, Ustavni sud je takođe zaključio da Zakon o Trepči ne uređuje sam izbor nesporazuma u vezi sa potraživanjem poverilaca protiv Trepče. Pored toga, Zakon o Trepči izričito predviđa, u članu 15, da postoje još dva druga zakona koji se direktno primenjuju nad svim kreditnim zahtevima, odnosno Zakon o Kosovskoj agenciji za privatizaciju i Zakon o javnim preduzećima. Shodno tome, zahtev relevantnog suda jee proglašen neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KO126/16

Relevantni sud

Specijalizovano veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koje se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju

Ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama- Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gerxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Relevantni sud

1. Zahtev je podnelo Specijalizovano veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: relevantni sud). Zahtev je potpisao g. Werner K. Kannenberg, sudija u Specijalizovanom veću Posebne komore.

Predmetna stvar

2. Predmetna stvar je ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči (u daljem tekstu: Zakon o Trepči), koji je usvojen 8. oktobra 2016. godine, proglašen 31. oktobra 2016. godine i objavljen u Službenom listu br. 36 od 31. oktobra 2016. godine.

Pravni osnov

3. Zahtev je zasnovan na članu 113.8 Ustava Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav), članovima 51, 52 i 53. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 75 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

4. Dana 1. novembra 2016. godine, relevantni sud je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

5. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

6. Dana 4. novembra 2016. godine, Sud je obavestio Vladu Republike Kosova (u daljem tekstu: Vlada) i Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP).

7. Dana 10. novembra 2016. godine, V. H., advokat iz Prištine je podneo Sudu podnesak *amicus curiae* bez poziva od strane Suda. Gore navedeni podnesak nije uzet u obzir, jer Sud nije ga tražio.

8. Dana 10. novembra 2016. godine, Sud je obavestio relevantni sud da se postupci u vezi sa slučajem KO126/16, koji se sprovode pred relevantnim sudom, obustavljaju sve dok Ustavni sud ne donese odluku o ovom slučaju.

9. Dana 17. novembra 2016. godine, Vlada je poslala svoje komentare Sudu.

10. Dana 21. novembra 2016. godine, KAP je poslala svoje komentare Sudu.

11. Dana 1. decembra 2016. godine, Sud je poslao relevantnom sudu komentare podnete od strane Vlade i KAP-a. Istovremeno, Sud je tražio od relevantnog suda da obavesti Sud o tome da li je i kako je doneta odluka da se podnese zahtev za ocenu ustavnosti Zakona o Trepči.

12. Dana 6. decembra 2016. godine, relevantni sud je preko memoranduma odgovorio na pitanje Suda i komentare Vlade i KAP-a.

13. Dana 27. marta 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Dana 23. Januara 2014. godine, B.B. je podneo Osnovnom sudu u Mitrovici tužbu protiv Društvenog preduzeća Trepča (u daljem tekstu: DP Trepča) za naknadu štete za povredu zadobijenu na radu.

15. Dana 25. septembra 2014. godine, Osnovni sud u Mitrovici je proglasio sebe nenadležnim za odlučivanje u ovom slučaju i dana 26. septembra 2014. godine, prosledio predmet Posebnoj komori kao predmetno i mesno nadležnom sudu.

16. Dana 23. februara 2016. godine, Specijalizovano veće je delegirao predmet C-14-0114 sudiji Werneru K. Kannenbergu da odluči kao sudija pojedinac u tom slučaju.

17. Sudija Werner K. Kannenberg je potpisao zahtev koji je podneo Sudu kao sudija pojedinac u slučaju.

Argument relevantnog suda

18. Suština argumenta relevantnog suda o neustavnosti Zakona o Trepči ima veze sa negativnim efektima ovog zakona na prava poverilaca koji su imali potraživanja protiv DP Trepča pre stupanja na snagu ovog zakona, uključujući i tužioca u slučaju koji je u toku.

19. Relevantni sud naglašava da je Zakonom o Trepči "*osnovano akcionarsko društvo od jednog ranijeg dela DP (Trepča). Ovo pravno ne utiče na status DP.*"

20. Relevantni sud, dalje, argumentuje "*Dok „nebitna" i „neprofitabilna" sredstva treba da ostanu pod upravom Kosovske agencije za privatizaciju (član 14. stav 1), zakonom se bitna i vredna sredstva DP ne prenose na akcionarsko društvo (član 6. stav 3 citiran u vezi sa članom 2. stav 2). Iznad svega, preduzeće Trepča gubi „sva prava, interese i važeće licence za rad" jer su isti preneti na novoosnovano akcionarsko društvo.*"

21. Relevantni sud izjavljuje da se tužba u slučaju koji je u toku pred Specijalizovanim većem "*odnosi na poslovnu jedinicu rudnika „Kišnica i Novo Brdo" (naveden u članu 2. stav 2 tačka 2.2.), i iz tog razloga je važenje Zakona relevantno za ishod predmeta, kako za pravno nasleđe/identitet tuženog, tako i za pitanje da li je tužilac prema zakonu predmet neustavne eksproprijacije bez naknade.*"

22. Što se tiče navedenog slučaja, relevantni sud navodi da "*na osnovu rezultata koji su do sada postignuti u vezi sa ovim slučajem, prema preliminarnoj oceni suda tužba će najverovatnije rezultirati kao barem delimično uspešna.*"

23. Relevantni sud dalje argumentuje da "*Ako se realizuje podela imovine koja ide akcionarskom društvu i da obaveze ostanu DP Trepča, to će dovesti i do teške zakonske implikacije. Pošto je jasno da transformacija imovine sprovedene prema zakonu teško utiče na vrednost bilo koje tužbe prema DP, faktički smanjujući je na vrednost nule za neobezbeđene tužbene zahteve kao što je zahtev tužioca...Dakle, zbog uticaja na sve poverioce, u smislu kako izdvaja imovinu od obaveza, izgleda da je zakon neustavan, krši ustavne garancije za zaštitu imovine od eksproprijacije bez nadoknade (član 46. Ustava).*"

24. Štaviše, prema relevantnom sudu "*Pošto je 20 % imovine uzete od DP Trepča vraćeno u privatnu imovinu, ovo treba da se opravdava ciljevima ili važećim javnim interesima. U odsustvu takvog opravdanja, sud smatra da je i na ovom osnovu zakon neustavan.*"

25. Relevantni sud podvlači "*da je Ustavni sud samo doneo odluku u vezi sa Zakonom o Trepči...kao posledica zahteva nekoliko članova Skupštine [...] Ova odluka o neprihvatljivosti Ustavnog suda ne predviđa istu stvar koja je srž ovog zahteva.*"

26. Na kraju, relevantni sud naglašava: *"S obzirom da je ekskluzivni prerogativ Ustavnog suda da zvanično poništi zakon usvojen od strane Skupštine, sud u skladu sa članom 113, stav 8 Ustava podnosi pitanje ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči preko zahteva upućenim Ustavnom sudu.*

Odgovor Vlade

27. Vlada smatra da je zahtev neprihvatljiv, jer ne ispunjava uslove prihvatljivosti propisane Ustavom Republike Kosovo, Zakonom o Ustavnom sudu i Poslovnikom o radu Ustavnog suda.

28. Nakon što navodi da je ovaj slučaj isti sa slučajem KO59/14, gde jedan sudija individualno podnosi zahtev, Vlada naglašava *"Na osnovu raspoloživih dokumenata jasno se vidi da pomenuti sudija nema odluku veća ili predsednika Vrhovnog suda, čiji deo je i Posebna komora, o upućivanju takvog zahteva Ustavnom sudu. Ovaj postupak je jasno propisan članom 113.8 Ustava, kako je i protumačen od strane Ustavnog suda u gore navedenim rešenim slučajevima."*

29. Vlada se pored toga poziva na presudu Suda u slučaju KI25/10, gde *"je Ustavni sud razjasnio da Posebna komora Vrhovnog suda ne može da presuđuje, odnosno da postupa protivno primarnoj misiji Vrhovnog suda, čiji deo je i sama Posebna komora"*. Vlada naglašava da

"[...] zaključak relevatnog sudije da ako se pretenzije kreditora protiv DP TRepča usvoje na osnovu merituma, takvo preduzeće neće biti likvidno da ih ispuni [...] prelazi njegovu materijalnu jurisdikciju, jer on jednostavno ne može da pretpostavi visinu nadoknade koja može da rezultira iz tužbi koje još uvek nisu predmet meritornog razmatranja i koje, sve dok se ne razmotre, u meritumu imaju samo status kreditnih pretenzija."

30. Vlada dalje argumentuje *"da relevantni sudija ni u jednom momentu ne dokazuje potrebu za rešenjem ustavnog spora kao preduslov da prosledi sa rešenjem njegovog individualnog slučaja [...] Jurisdikcioni materijalni osnov za rešenje ovakvog spora je Zakon o KAP-u, a Zakon o Trepči ne krši ni u jednoj okolnosti pravo kreditnih potražilaca da realizuju njihova prava u odnosu na DP Trepča i KAP."*

31. Pored toga, Vlada tvrdi *"[...] kreditne pretenzije su zaštićene principom ne-ugovorenom odgovornošću države što je osnovni princip prava.* [...] *Takva nadoknada, ipak, može da se realizuje samo nakon što su potencijalnim kreditorima određena prava za nadoknadu pravosnažnom sudskom odlukom, čije sprovođenje DP Trepča i KAP ne bi bile dovoljno likvidne da ispune."*

32. Vlada dalje navodi da *"dozvoljavanje pravosuđu da na hipotetički način [...] smatra jedan zakon neustavnim predstavlja povredu principa podele vlasti i uplitanje pravosuđa u autoritet zakonodavne vlasti da donosi zakone sa opštim karakterom."*

33. Vlada traži od Suda sledeće: *"[...] da se treba utvrditi da podnosilac, sudija pojedinac, g. Werner K. Kannenberg, nije ovlašćena strana, a nije ni u njegovoj nadležnosti ratione materiae da podnosi takav zahtev, tako da ovaj zahtev treba da odbaci, kao neprihvatljiv."*

34. Na kraju, Vlada navodi da *"ako Ustavni sud utvrdi da je gore navedeni zahtev prihvatljiv, tada je predlog Vlade da se zahtev odbije na dve osnove:* ***prvo****: kao zahtev za jednu res judicata stvar (case KO118/16);* ***i drugo****: da je zahtev pokrenuo hipotetičko pitanje, prejudicirajući ponašanje države Kosova u budućnosti u vezi sa pravom na imovinu u svim drugim spornim slučajevima koji se povezuju sa primenom Zakona o Trepči, iako i dalje nema odluka pravosudnih kosovskih organa koje se zasnivaju na primeni Zakon o Trepči i njegovom sudskom tumačenju u konkretnim slučajevima."*

Odgovor Kosovske agencije za privatizaciju

35. KAP je obavestila Sud "*da je tužena u celosti nadoknadila tužioca prema sporazumu/van sudskom poravnanju koji je postignut između strana 25. aprila 2014. godine, odnosno 19. februara 2015. godine."*

36. KAP je u nastavku objasnila *"Tužilac B.B. nije povukao tužbu uprkos činjenici da je potpisao sporazum i primio naknadu za povredu na poslu, materijalnu i nematerijalnu štetu."*

37. U nastavku, KAP navodi "*da je član 15 Zakona o Trepči propisao da se kreditne pretenzije u odnosu na društveno preduzeće Trepča dostavljene Kosovskoj agenciji za privatizaciju, na osnovu Zakona br. 04/L-035 o reorganizaciji pojedinih preduzeća i njihove imovine, izmenjen i dopunjen dotičnim zakonom, tretiraju prema Zakonu o Kosovskoj agenciji za privatizaciju [...] Stav 3 ovog zakona ističe 'Od stupanja na snagu ovog Zakona, sva prava i obaveze u vezi Trepče A.D tretiraće se u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima."*

38. KAP, u nastavku, naglašava da *"tužilac B.B. nije podneo kreditnu pretenziju KAP-u. Tužilac ima određene novčane pretenzije koje su predmet sudskog procesa neokončan meritornom*

odlukom. Ove pretenzije su podnete protiv jednog entiteta (rudnici i flotacija Kišnica i Novo Brdo) koji nije ugašen niti likvidiran, već je pretrpeo pravnu transformaciju."

39. KAP smatra *"da je transformacija ovih jedinica zakonita i u skladu sa Ustavom Republike Kosova. Transformacija u A.D nekoliko jedinica je u interesu preduzeća i radnika."*

Dodatni odgovori i komentari relevantnog suda

40. Na pitanje Suda da li je i kako je doneta odluka pred Posebnom komorom Vrhovnog suda da se podnese zahtev, relevantni sud je odgovorio *"navedeni zahtev je potpisan od strane dole navedenog sudije pojedinca u potrebnom sastavu za razmatranje predmeta C-II-14-0114, dakle, u ovom slučaju "Sud."*

41. Relevantni sud argumentuje da svaki sastav (redovnog) suda, koji ima nadležnost da odlučuje o slučaju, može da podnese zahtev za incidentalnu kontrolu pred Ustavnim sudom. S tim u vezi, on ističe "*Posebna komora Vrhovnog suda je deo Vrhovnog suda. Shodno tome,* sastavi Posebne komore su sastavi Vrhovnog suda. *Kao što je slučaj u svakoj drugoj zemlji, svaka odluka doneta od strane sastava koji je propisan zakonom je odluka "Suda" i zato postoje zakonske odredbe u vezi sa sastavom Suda."*

42. Pored toga, relevantni sud smatra *"da podnošenje zahteva Ustavnom sudu i kasnija razmena memoranduma nisu upravni postupci. To je deo sudske funkcije suda koji podnosi zahtev. Dakle važe sve odredbe i garancije u sudskom postupku, samo nadležni sud može odlučiti, ne mogu se dozvoliti unutrašnja i spoljna uplitanja od strane lica koja nisu sudija (e) odgovorni za predmet."*

43. Relevantni sud navodi "*ako Ustavni sud bude sklon da smatra neprihvatljivim upućivanje čitavog zakona [...] Sud traži poništaj odredaba koje primaju sredstva DP Trepča ...*" U tom smislu, sudija potpisnik traži poništaj sledećih odredbi: člana 2 (2) i člana 6 (3); člana 5 (2) (3) (4) (5).

44. Relevantni sud naglašava *"kada je osoba vlasnik tužbe, ali pravnim intervencijama vrednost njegove tužbe postaje ekvivalenta sa nulom, on se vraća na vlasnika "nudum ius" pravo koje postoji formalno i bez ikakve vrednosti. Pošto je vrednost novčane tužbe ono što omogućava uživanje prava, to je zaštićeno EKLjP na osnovu člana 1 Protokola 1 i člana 14. EKLjP."*

45. Na kraju, relevantni sud *"[...] poziva Ustavni sud da u interesu tužioca u ovom predmetu, ali i uopšteno u javnom interesu, pokaže javnosti da pravda na Kosovu deluje nezavisno i ima prednost nad [političkoj] vlasti da reši nepravdu, sa odlučnim stavom u pogledu vrednosti ustava prema zakonodavstvu i politici na Kosovu. Prema tome, ovaj Sud predlaže da se zahtev proglasi prihvatljivim i naloži odgovarajuću naknadu.*

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Relevantne ustavne odredbe:

Član 102. [Opšta načela sudskog sistema]

1. Sudsku vlast u Republici Kosovo sprovode sudovi.

2. Sudska vlast je jedinstvena, nezavisna, pravična, apolitična ii nepristrasna, i obezbeđuje jednak pristup sudovima.

Član 46. [Zaštita imovina]

1. Garantuje se pravo na imovinu.
2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.
3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproriiše.
4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.
5. Intelektualno pravo je zaštićeno zakonom.

Relevantne odredbe Zakona br. 04/L-033 o Specijalnoj komori Vrhovnog suda Kosova o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju

Član 9. [Vođenje postupka od strane podveća ili sudije pojedinca]

1. Svako specijalno veće Specijalne komore može izdati nalog kojim dodeljuje jednom ili više svojih članova ili podveću u čijem sastavu su dvoje njegovih članova odgovornosti i ovlašćenja za vođenje bilo kojeg ili svih postupaka unutar predmetne nadležnosti. Presude i odluke koje donesi sudija pojedinac, odnosno podveće smatraju se odlukama specijalnog veće.

Relevantne odredbe Zakona br. 05/L-120 o Trepči

Član 2. [Delokrug]

1. Odredbe ovog zakona utvrđuju transformaciju poslovnih jedinica nabrojanih u stavu 2 ovog člana u Akcionarsko društvo Trepča AD.

2. Poslovne jedinice Trepče AD su:

2.1. Rudnici sa flotacijom Trepča-Stari Trg (Fi 690/89);
2.2. Rudnici sa flotacijom Kišnica i Novo Brdo (Fi 349/88);
2.3. Rudnici sa flotacijom Kopaonik-Leposavić (Fi 804/89);

Član 5. [Mineralni resursi, prenos imovine, prava i ljudskih resursa]

2. Trepča AD istražuje i eksploatiše mineralne resurse na osnovu licence za istraživanje i eksploataciju izdate u skladu sa važećim propisima u Republici Kosovu.

3. Sva prava, interesi i važeće licence za rad Društvenog preduzeća Trepča prenose se na Trepča AD.

4. Svi radnici koji imaju redovni ugovor o radu u poslovnoj jedinici definisanoj ovim zakonom na dan stupanja na snagu ovog zakona nastavljaju radni odnos u odgovarajućoj poslovnoj jedinici.

5. Trepča AD nasleđuje pravo valorizacije tehnoloških ostataka iz prošlosti i njihovo tretiranje u skladu sa standardima životne sredine i studije izvodljivosti.

Član 6. [Statut]

3. Sredstva Trepče AD se sastoje od sredstava poslovnih jedinica utvrđenih ovim zakonom, a njihova vrednost se utvrđuje u statutu, na osnovu studije o izvodljivosti i standardnih metoda za vrednovanje.

Član 14.

1. Ostala sredstva društvenog preduzeća „Trepča", koja se ovim zakonom ne transformišu u Trepču AD, tretiraće se u skladu sa preporukama iz studije o izvodljivosti. Nebitna i neprofitabilna sredstva će ostati pod upravu KAP-a sa ciljem da se podvrgnu privatizaciji ili likvidaciji u skladu sa zakonom.

POGLAVLJE VIII KREDITNE PRETENZIJE

Član 15.

1. Kreditne pretenzije u odnosu na društveno preduzeće Trepča dostavljene Kosovskoj agenciji za privatizaciju, na osnovu Zakona br. 04/L-035 o reorganizaciji pojedinih preduzeća i njihove imovine, izmenjen i dopunjen dotičnim zakonom, tretira se prema Zakonu o Kosovskoj agenciji za privatizaciju.

2. Druge moguće kreditne pretenzije u odnosu na Društveno preduzeće Trepča, predstavljene do dana odlučivanja o likvidaciji aseta, na osnovu člana 14 ovog Zakona, tretiraju se prema Zakonu o Kosovskoj agenciji za privatizaciju.

3. Od stupanja na snagu ovog Zakona, sva prava i obaveze u vezi Trepče A.D tretira će se u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima.

Uporedno pravo

46. Sud primećuje da veliki broj evropskih zemalja predviđaju takozvani "pretpretresni postupak odlučivanja", gde redovni sud pokreće pitanje ustavnosti zakona pred Ustavnim sudom kada postoji sumnja da li su specifične odredbe zakonodavnog akta koje treba primeniti u konkretnom slučaju u skladu sa Ustavom. Ovaj postupak se različito naziva, dok je u terminologiji ustavne pravde na Kosovu poznat kao "incidentna ustavna kontrola."

47. Iz komparativne analize se može videti da su redovni sudovi u većini evropskih zemalja ovlašćeni da podnose zahtev pred ustavnim sudovima za ocenu ustavnosti pojedinih odredaba zakona (u nekim zemljama i drugih akata), koje treba da se direktno primene u konkretnom sudskom slučaju. Takvo ovlašćenje postoji i to u Albaniji, Armeniji, Belgiji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Republici Češkoj, Nemačkoj, Mađarskoj, Italiji, Makedoniji, Rumuniji, Sloveniji, Španiji i Turskoj. U nekim zemljama, kao što su Bugarska, Grčka i Letonija, samo su viši sudovi ovlašćeni da pokrenu incidentalnu kontrolu pred ustavnim sudovima.

48. Uporedna analiza ukazuje na sledeće zajedničke elemente incidentalne ustavne kontrole: prvo, treba da postoji konkretan slučaj na razmatranju pred redovnim sudovima; drugo,

treba da postoji opravdana sumnja da relevantna zakonska odredba koja direktno treba da se primeni za rešavanje slučaja od strane redovnog suda može da bude u suprotnosti sa Ustavom; i treće, redovni sudovi treba da slede određeni postupak za podnošenje slučaja pred Ustavnim sudom.

Prihvatljivost zahteva

49. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene u Ustavu i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

50. U tom smislu, Sud se prvo poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

> *"Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *(...)*
> *8. Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom sudu, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnosti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primećena tokom sudskog postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona."*

51. Pored toga, Sud se poziva na članove 51, 52 i 53. Zakona, koji propisuju:

Član 51 [Tačnost podneska]

1. Podnesak podnešen u skladu sa članom 113, stav 8 Ustava, podnosi sud samo ukoliko se sporni zakon treba direktno primeniti u postupku koji je deo predmeta razmatranja i samo ukoliko je zakonitost spornog zakona preduslov za donošenje odluke od strane suda.

2. Podnesak treba jasno da navede odredbe zakona za koje se smatra da nisu u saglasnosti sa Ustavom.

Član 52 [Postupak pred sudom]

Nakon podnošenja podneska u skladu sa Članom 113, paragraf 8 Ustava, postupak pred redovnim sudom se prekida do donošenja odluke Ustavnog suda.

Član 53 [Odluka]

Ustavni sud donosi odluku samo o saglasnosti zakonskih odredbi sa Ustavom, a ne o ostalim činjeničnim ili pravnim pitanjima koja se tiču spora koji se vodi u nekom redovnom sudu.

52. Sud se poziva i na pravila 75 i 76 Poslovnika, koja propisuju:

Pravilo 75. [Podnošenje podneska]

(1) Bilo koji sud Republike Kosovo može podneti podnesak Sudu na osnovu člana 113.8 Ustava, po službenoj dužnosti ili na zahtev jedne od strana u postupku.

(2) Podnesak treba da odredi zašto odluka Suda zavisi od saglasnosti zakona sa Ustavom. Dosije koji se razmatra pred Sudom treba priložiti podnesku.

(3) Bilo koji Sud Republike Kosovo može podneti podnesak za pokretanje postupka u skladu sa članom 113., stavom 8. Ustava bez obzira na to da li je neka od strana u postupku osporila ustavnost relevantne pravne odredbe.

Pravilo 76. [Obaveštenje]

Sud će, nakon podnošenja podneska, narediti Sudu da prekine postupak koji je u toku, a koji se tiče relevantnog pitanja, dok god Sud ne donese odluku ili presudu.

53. Sud podseća da, za razliku od mnogih drugih zemlja, u Republici Kosovo se praksa zahteva za razmatranje ustavnosti zakonskih normi od strane redovnih sudova ograničena u dva slučaja (odnosno, slučaj KO04/11 i KO59/14).

54. U ovom slučaju, da bi ocenio uslove prihvatljivosti, Sud prvo treba da ispita da li je relevantni sud ovlašćen da podnese takav zahtev.

55. U tom smislu, Sud podseća da je u svom rešenju o neprihvatljivosti u slučaju KO59/14, utvrdio da pravo redovnih sudova da podnesu zahtev za ocenu ustavnosti zakonskih normi proizilazi iz člana 113, stav 8, Ustava. Međutim, u skladu sa ovim članom, ovlašćena strana je *"sud"*, a ne *"sudije"* (vidi: Ustavni sud slučaj KO59/14, rešenje od 14. jula 2014. godine). Ovo stanovište je Sud obrazložio, pozivanjem na razliku koju čini Ustav i Zakon o sudovima između "sudova" i "sudija".

56. Međutim, Sud smatra da se okolnosti ovog slučaja suštinski razlikuju od onih u slučaju KO59/14. Dakle, u slučaju KO59/14 zahtev je podnet od strane predsedavajućeg sudije (Odeljenje za teška krivična dela), u slučaju u kojem je sud trebao da sudi u sudskom veću. Osim toga, u tom slučaju, predsednik relevantnog Osnovnog suda kome je pripadao navedeni sudija je obavestio Ustavni sud da unutar navedenog Osnovnog suda nije doneta nikakva odluka da se uputi slučaj incidentalne kontrole ustavnnosti.

57. U konkretnom slučaju, relevantni sud sudi slučaj preko sudije pojedinca, u skladu sa članom 9. [Vođenje postupka od strane podveća ili sudije pojedinca] Zakona br. 04/L-033 o Specijalnoj komori Vrhovnog suda o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, koji propisuje:

"1. Svako specijalno veće Specijalne komore može izdati nalog kojim dodeljuje jednom ili više svojih članova ili podveću u čijem sastavu su dvoje njegovih članova odgovornosti i ovlašćenja za vođenje bilo kojeg ili svih postupaka unutar predmetne nadležnosti. Presude i odluke koje donesi sudija pojedinac, odnosno podveće smatraju se odlukama specijalnog veće."

58. Sud podseća da je Specijalizovano veće delegirao predmet C-14-0114 sudiji Werneru K. Kannenbergu da odluči kao sudija pojedinac u tom slučaju. Dakle, „(...) *odluke koje donosi sudija pojedinac, (...) smatraju se odlukama specijalnog veća*", naime za svrhe člana 113, stav 8, Ustava koji ovlašćuje "sudove" da upute Ustavnom sudu pitanje ustavne saglasnosti zakona.

59. Sud smatra da u smislu člana 113, stav 8, Ustava, "sud" je svaki sudija ili veće sudija koji ima punu i kompletnu jurisdikcijonu nadležnost da sudi meritum slučaja koji se nalazi na čekanju pred njim.

60. Dakle, uzimajući u obzir gore navedena objašnjenja, Sud smatra da je ovaj zahtev podnet od strane "suda" u smislu člana 113.8 Ustava.

61. Pored toga, Sud podseća na član 51. Zakona, koji propisuje:

> *"1. Podnesak podnešen u skladu sa članom 113, stav 8 Ustava, podnosi sud samo ukoliko se sporni zakon treba direktno primeniti u postupku koji je deo predmeta razmatranja i samo ukoliko je zakonitost spornog zakona preduslov za donošenje odluke od strane suda.*
>
> *2. Podnesak treba jasno da navede odredbe zakona za koje se smatra da nisu u saglasnosti sa Ustavom."*

62. Na osnovu gore navedenog, proizilazi da kako bi svaki zahtev podnet u skladu sa članom 113, stav 8, Ustava bio prihvatljiv, mora da ispuni sledeće uslove:

a) relevantni sud treba da ima slučaj na razmatranju;
b) osporeni zakon mora direktno da se primeni od strane relevantnog suda u slučaju koji se razmatra;
c) zakonitost osporenog zakona je preduslov za odluku o slučaju koji se razmatra; i
d) relevantni sud mora precizirati koje se odredbe osporenog zakona smatraju nekompatibilnim sa Ustavom.

63. Sud primećuje da je kao osnovni uslov, izričito propisan u Zakonu i Poslovniku o radu, za prihvatljivost zahteva za incidentalnu kontrolu ustavnosti, postojanje takozvanog direktnog "elementa povezanosti" između odredaba osporenog zakona i predmetne stvari koja treba da se presudi pred redovnim sudovima.

64. Sud smatra da "*direktna primena*" konkretne norme znači da ishod odluke od strane relevantnog suda zavisi od direktne primene osporene norme.

65. Sud primećuje da se ovo tumačenje zasniva na praksi drugih zemalja. Na primer, Savezni Ustavni sud Nemačke naglašava element povezivanja između osporene norme i konkretnog slučaja, i opravdava *"da je sud proglasio neustavnim osporene odredbe odbila bi se tužba, dok ako bi se te odredbe proglasile kao ustavne dovelo bi do usvajanja tužbe" (vidi: odluku Saveznog Ustavnog suda Nemačke 2 BvL 12, 13, 14, 15/56 6. novembra 1957. godine).*

66. Na isti način, Ustavni sud Albanije tvrdi da *„podnosilac mora da formira mišljenje da će se zakon koji on smatra neustavnim primeniti za rešenje slučaja. U suprotnom, ako podnosilac smatra da zakon ne može da primeni da bi rešio slučaj, iako je, prema njegovim rečima, neustavan, tada mora da nastavi sa suđenjem slučaja ....* (vidi: Ustavni sud Republika Albanija-odluka V-30/10 od 17. juna 2010. godine i odluka br. 13, od 4. maja 2009. godine*)."*

67. Sud primećuje da su u ovom slučaju postupci pred redovnim sudom (Specijalizovanim većem) pokrenuti po *"tužbi za naknadu štete"* za štetu nastalu na radnom mestu. S druge strane, relevantni sud ističe da se "*navedena tužba odnosi na poslovne jedinice rudnika*

Kišnica i Novo Brdo (naveden u članu 2, stav 2, tačka 2), i da je stoga validnost Zakona relevantna za ishod predmeta kako za nasleđe/pravni identitet tuženog, tako i za pitanje da li je tužilac po zakonu predmet neustavne eksproprijacije bez naknade."

68. Nakon razmatranja argumenata podnosioca zahteva i spisa predmeta, Sud opaža da nijedna od odredbi Zakona o Trepči ne treba da se direktno primene u postupku odlučivanja merituma slučaja pred relevantnim sudom. Zakon o Trepči sam po sebi ne reguliše rešenje sporova u vezi sa pretenzijama poverilaca prema Trepči. Štaviše, Zakon o Trepči izričito predviđa u članu 15 da postoje dva druga zakona koji se direktno primenjuju na sve kreditne pretenzije, odnosno Zakon o Kosovskoj agenciji za privatizaciju i Zakon o javnim preduzećima.

69. Sud primećuje da se suština zahteva nalazi u argumentu da Zakon o Trepči čini neizvršnom pretenziju kreditora i, shodno tome, hipotetičkom. Ovim argumentom se pretpostavlja da stupanjem na snagu Zakona o Trepči čini neefikasnim svako pravno sredstvo koje će tužilac u svojstvu potencijalnog kreditora moći da sledi, čineći neefektivnom svaku priliku da dobije adekvatan sudski tretman svog zahteva.

70. Pored toga, Sud primećuje da relevantni sud predviđa, *apriori*, ishod sudskog postupka, dok naglašava da "*zasnivajući se na dosadašnjim rezultatima razmatranja slučaja, prema preliminarnim ocenama suda, najverovatnije će tužba rezultirati barem delimično uspešnom."*

71. Sud naglašava da nije u delokrugu njegove nadležnosti da izvrši ustavno tumačenje relevantnih zakonskih odredaba, s obzirom na hipotetička predviđanja u vezi sa načinom kako redovni sudovi mogu da ih primene u budućnosti.

72. Pored toga, Sud primećuje da, u suštini, relevantni sud tvrdi neustavnost čitavog Zakona o Trepči - ne samo njegovih relevantnih odredaba i to argumentujući da ovaj zakon krši prava svih potencijalnih kreditora prema DP Trepča.

73. Shodno tome, relevantni sud ne razrađuje koje odredbe Zakona o Trepči smatra neustavnim. On samo pominje neke od članova Zakona o Trepči, tražeći njihovu ocenu ustavnosti kao alternativno rešenje, odnosno "*ako Sud bude sklon da proglasi neprihvatljivim referiranje čitavog zakona."*

74. Sud smatra da samo usputno pominjanje nekoliko članova osporenog zakona ne podrazumeva da su oni jasno navedeni, kao što je propisano članom 51 (2) Zakona. Shodno tome, to nije u skladu sa zahtevom za opravdanje nesigurnosti u vezi sa ustavnom saglasnošću pojedinih članova zakona.

75. Sud podseća da, u skladu sa članom 113.8 Ustava, incidentalna kontrola ustavnosti je postupak ocene ustavnosti konkretnih normi/određenih odredaba zakona i nije postupak apstraktne kontrole ustavnosti. Ustav Republike Kosova ne priznaje redovnim sudovima ovlašćenje da podnesu zahtev za apstraktnu kontrolu zakonskih akata.

76. Pored toga, Sud podseća na svoje rešenje o neprihvatljivosti od 31. oktobra 2016. godine u slučaju KO118/16, gde je Sud ocenio *in apstracto* ustavnost Zakona o Trepči.

77. U zaključku, Sud smatra da zahtev ne potkrepljuje argument da se odredbe osporenog zakona direktno primenjuju u postupku koji se sprovodi pred relevantnim sudom i ne precizira dovoljno koje odredbe zakona smatra da su nekompatibilne sa Ustavom i zašto su nekompatibilne.

78. Stoga, Sud utvrđuje da relevantni sud nije potkrepio svoje tvrdnje i stoga je zahtev neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.8 Ustava, članovima 51, 52 i 53. Zakona i pravilima 36 (2) (d) i 75 Poslovnika, 27. marta 2017. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona, i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI137/16, podnosilac zahteva: Agdi Krasniqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 118/2016 Vrhovnog suda od 23. juna 2016. godine

KI 137/16, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2017. godine, objavljeno 1. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, krivično delo, zahtev je očigledno neosnovan*

Podnosilac zahteva je proglašen krivim od strane Osnovnog suda u Gnjilanu (PKR 171/2014) za krivično delo ubistvo propisano u članu 146. Krivičnog zakonika Kosova. Presuda Osnovnog suda je potvrđena od strane Apelacionog suda (presuda PAKR. br. 580/15). Pored toga, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti je odbijen od strane Vrhovnog suda (odluka PPr. Kr. br. 174/2016) kao neosnovan.

Podnosilac zahteva je, *inter alia*, tvrdio pred Ustavnim sudom da su mu redovni sudovi povredili prava koja su garantovana članovima 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava. Sud je smatrao da podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju. Stoga, zahtev podnosioca je proglašen neprihvatljivim, jer je očigledno neosnovan kao što je propisano u članu 48. Zakona i dalje utvrđeno u pravilu 36 (2) (d) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI137/16

Podnosilac

Agdi Krasniqi

Ocena ustavnosti presude
Pml. br. 118/2016 Vrhovnog suda od 23. juna 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Agdi Krasniqi iz Gnjilana (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Ymer Huruglica, advokat iz Gnjilana.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu (Pml. br. 118/2016) Vrhovnog suda Kosova od 23. juna 2016. godine (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom Osnovnog suda u Gnjilanu (PKR. br. 171/2014) od 9. oktobra 2015. godine (u daljem tekstu: Osnovni sud) i presudom Apelacionog suda Kosova (PAKR. br. 580/2015) od 5. januara 2016. godine (u daljem tekstu: Apelacioni sud).

3. Presuda Pml. br. 118/2016 Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 25. jula 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenih presuda, kojima podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članovima 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 22. [Procesuiranje podnesaka] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 29. novembra 2016. godine, Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) je primio zahtev podnosioca podnet poštom 24. novembra 2016. godine.

7. Dana 14. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

8. Dana 20. decembra 2016. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva i tražio da podnese Sudu punomoćje za zastupanje. Istog dana, Sud je dostavio kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

9. Dana 6. januara 2017. godine, zastupnik podnosioca zahteva je podneo Sudu dodatna dokumenta, uključujući i punomoćje za zastupanje.

10. Dana 25. januara 2017. godine, zastupnik podnosioca zahteva je podneo Sudu kopiju presude Apelacionog suda (PAKR. br. 580/2016) dopunjenu sa nekoliko stranica koje nedostaju u kopiji iste presude koja je podneta zajedno sa zahtevom.

11. Dana 5. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 16. jula 2012. godine, u naselju "Çamëria", ulica Musli Ymeri u Kamenici, nakon tuče između podnosioca zahteva i G. D., preminuo je poslednje navedeni od povreda koje je zadobio u tuči.

13. Dana 25. septembra 2012. godine, Okružno javno tužilaštvo u Gnjilanu je optužnicom PP. br. 167/2012 optužilo podnosioca zahteva za krivično delo iz člana 146. [Ubistvo] Krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: KZK).

14. Dana 7. februara 2014. godine, Osnovni sud je (P. br. 187/2012) proglasio krivim podnosioca zahteva za *" krivično delo ubistva uz prevazilaženje granica neophodne odbrane, iz člana 146, u vezi sa članom 8, stavom 3 KZK-a."*

15. Branilac podnosioca zahteva je izjavio žalbu protiv presude Osnovnog suda (P. br. 187/2012) *"zbog bitnih povreda odredbi krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, nepotpune i pogrešne konstatacije činjeničnog stanja i odluke i krivičnoj sankciji"*.

16. Žalbe su uložili tužilac Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu (u daljem tekstu: tužilac Osnovnog tužilaštva) *"zbog nepotpune i pogrešne konstatacije činjeničnog stanja i odluke i krivičnoj sankciji",* i opunomoćeni zastupnik oštećene strane *"zbog odluke i krivičnoj sankciji"*.

17. Dana 1. jula 2014. godine, Apelacioni sud je presudom (PAKR. br. 262/2014) usvojio žalbe tužioca Osnovnog tužilaštva i branioca podnosioca zahteva i prema službenoj dužnosti odlučio da se stvar vrati na preispitivanje Osnovnom sudu. Dana 9. oktobra 2015. godine, Osnovni sud je nakon preispitivanja slučaja, presudom (PKR. br. 171/2014) proglasio krivim podnosioca zahteva *"zbog krivičnog dela ubistvo iz člana 146 KZK-a"*.

18. Branilac podnosioca zahteva je uložio žalbu protiv presude Osnovnog suda (PKR. br. 171/2014), zbog *"zbog bitnih povreda odredbi krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, nepotpune i pogrešne konstatacije činjeničnog stanja i odluke i krivičnoj sankciji."*

19. Žalbe su uložili i tužilac Osnovnog tužilaštva i opunomoćeni zastupnik oštećene strane. Dana 5. januara 2016. godine, Apelacioni sud je presudom (PAKR. br. 580/15) odbio žalbe Osnovnog tužilaštva, zastupnika oštećene strane i zastupnika podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda (PKR. br. 171/2014).

20. Branilac podnosioca je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu, zbog *"bitnih povreda odredbi krivičnog postupka i povrede krivičnog zakona."*

21. Dana 23. juna 2016. godine, Vrhovni sud je (rešenje PPr. Kr. br. 174/2016) odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti zastupnika podnosioca zahteva protiv presude Osnovnog suda (PKR. br. 171/2014) i presude Apelacionog suda (PAKR. br. 580/2015) i između ostalog obrazložio*:*

> *"Prema oceni Vrhovnog suda navodi u zahtevu za zaštitu zakonitosti o postojanju neophodne odbrane ne mogu da se prihvate. Obrazloženja koja su gore navedena od strane [Osnovnog suda i Apelacionog suda] su važeća. Bez uzimanja u obzir da je sada pokojni [G.D.] prvi napao osuđenog, ovi postupci [podnosioca zahteva] ne mogu se kvalifikovati kao neophodna odbrana. U zahtevu se citira jedna presuda Vrhovnog suda Kosova u kojoj se kaže „ukoliko je sada pokojni započeo sukob i ukoliko je udario [podnosioca zahteva], onda treba oceniti da li je njegova reakcija protiv zakonita .... Jer je on imao prava da se suprotstavi napadu i nije bio obavezan da ostane pasivan i da sačeka dok oštećeni ne završi svoj posao". Ovi iskazi su realni, jer osuđeni zaista ima pravo da se brani od napada drugog lica, međutim njegova odbrana treba da ispuni uslove koji se zahtevaju odredbom člana 12, KZK-a. U konkretnom slučaju oni nisu ispunjeni jer je osuđeni na udarce pesnicama reagovao ubodom noža, a taj postupak nije bio neophodan za zaustavljanje ovakvog napada. Ni u spisima predmeta, a ni u zahtevu za zaštitu zakonitosti nema podataka o tome kako je sada pokojni eventualno imao ekstremnu fizičku snagu, a da je osuđeni fizički slab, da li je bilo razlike u godinama ili su bili slične starosti, a što bi uticalo na detaljniju ocenu eventualne nemogućnosti da odbrana nožem (ne pesnicama) bude neophodnija za zaustavljanje napada sada pokojnog."*

Navodi podnosioca

22. Podnosilac zahteva tvrdi povredu prava garantovanih članovima 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.

23. Podnosilac zahteva tvrdi da presuda Osnovnog suda (PKR. br. 171/2014) ima protivrečnosti koje čine izreku presude kontradiktornom.

24. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi da su presuda Osnovnog suda (PKR. br. 171/2014) i presuda Apelacionog suda (PAKR. br. 580/15) *"obuhvaćene bitnim povredama odredbi Zakonika o krivičnom postupku [...] koje nisu eliminisane ni u presudi Vrhovnog suda [...]"*.

25. Podnosilac zahteva, u nastavku, ističe da su zaključci Vrhovnog suda: "*u suprotnosti sa jednom presudom tog suda, Pkl.br. 90/2012, od 22.06.2012. godine, prema kojoj se konstatuje: [...] ... ukoliko je oštećeni prvi započeo konflikt, i ukoliko je udario optuženog [...], onda treba proceniti da li je bila protivzakonita reakcija [podnosioca zahteva] nakon udarca koji je zadobio od strane oštećenog, on ima pravo da se brani, ima pravo da se usprotivi napadu, nije obavezan da bude pasivan i da čeka dok oštećeni završi njegov posao"*.

Prihvatljivost zahteva

26. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom, dalje precizirane Zakonom i propisane Poslovnikom.

27. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

> *"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

28. Međutim, Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

> *" Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

29. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da je podnosilac podneo zahtev kao pojedinac i ovlašćena strana; precizirao je moguće ustavne povrede i zahtev je podnet u roku propisanim članom 49. Zakona i nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom.

30. Pored toga, Sud podseća na stavove (1) (d) i (2) (d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuju:

> *(1) "Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *[...]*
> *(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *[...]*
> *(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju."*

31. Sud primećuje da podnosilac zahteva traži ocenu zakonitosti, navodeći navodne povrede u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja i zakonitosti presuda redovnih sudova.

32. Međutim, Sud ističe da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova pri ocenjivanju dokaza ili sprovođenja zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis,* slučaj Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP), *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).

33. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Stoga, Ustavni sud ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena" (vidi: slučaj ESLjP *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; vidi: takođe, *mutatis mutandis* slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha,* rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

34. U stvari, Sud opaža da je Osnovni sud presudom (PKR. br. 171/2014) obrazložio svoju odluku o proglašavanju krivim podnosioca zahteva i naglasio da je *"Sud [...] došao do zaključka da su se u postupcima [podnosioca zahteva] ostvarili svi elementi krivičnog dela ubistva iz člana 146, KZK-a, i da je isti krivično odgovoran i kriv za ovo krivično delo i da je u kritičnom trenutku postupio voljno i kako i proizilazi iz izvedenih dokaza, optuženi je odlučio da deluje kao reakcija na postupke [G.D.], ubo ga je 10 puta nožem, a što [G.D.] nije mogao da preživi i na putu do bolnice u Gnjilanu on je preminuo."*

35. Sud, isto tako, primećuje da je Apelacioni sud presudom (PAKR. br. 560/15) potvrdio činjenično stanje i razloge date u presudi Osnovnog suda i istakao da je "*izreka presude na koju se žali jasna, konkretna i ne sadrži protivrečnosti sama sa sobom niti sa njenim obrazloženjem. Tako, u konkretnom slučaju, u ovom krivično- pravnom predmetu, izreka je sastavljena u skladu sa odredbama člana 365, [Zakonika o krivičnom postupku Kosova], gde su u izreci predstavljeni svi inkriminišući postupci [podnosioca zahteva] koji su i deo figure krivičnog dela za koje je [podnosioca zahteva] proglašen krivim."*

36. Vrhovni sud je potvrdio presudu Apelacionog suda kao pravičnu, a i odgovorio na tvrdnje podnosioca zahteva da je postupao u nužnoj odbrani da bi odbio napad [G.D.] i da je, prema podnosiocu zahteva, u slučaju (presuda PKL. br. 90/2012) Vrhovni sud odlučio drugačije, iako je slučaj bio sličan slučaju podnosioca zahteva.

37. Na taj način, podnosiocu zahteva je data prilika u svim fazama postupka da iznese argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj.

38. Sud smatra da su svi argumenti podnosioca zahteva, važni za rešenje slučaja, saslušani na potreban način i da su ih sudovi pravilno razmotrili, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju podnosilac osporava predstavljeni u detalje i da je postupak pred redovnim sudovima u celosti bio pravičan (vidi: *mutatis mutanids*, slučaj ESLjP *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stavovi 29 i 30).

39. Sud na kraju primećuje da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima svoju tvrdnju o povredi ljudskih prava i osnovnih sloboda garantovanih Ustavom, jer činjenice koje je on

izneo ni na koji način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom.

40. Dakle, Sud smatra da nisu ispunjeni uslovi prihvatljivosti propisani Ustavom, utvrđeni Zakonom i precizirani Poslovnikom.

41. Stoga, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju i iz tog razloga, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i na osnovu pravila 36 (2) (b) Poslovnika, 5. aprila 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20. 4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI101/16, Podnosilac zahteva: Ukë Balaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 94/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 11. maja 2016. godine

KI101/16, rešenje o neprihvatljivosti od 04. aprila 2017. godine, objavljen 01 juna 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, ugovor, zaštita imovine*

Dana 20. januara 1990. godine, podnosilac zahteva je u svojstvu kupca sklopio ugovor o kupoprodaji nepokretnosti, katastarske parcele br. 506, površine 0.44,66ha i katastarske parcele br. 505, površine 0.88, 56 ha obe u opštini Glogovac sa Hajrizom Tahirijem u svojstvu prodavca. Ovaj ugovor je sklopljen pred advokatom i nije bio overen u nadležnom sudu.

Podnosilac zahteva je podneo tužbu za utvrđivanje vlasništva nad spornim nepokretnostima pred Opštinskim sudom u Glogovcu, koji je (presudom C.br. 43/2011) u prvom delu izreke odbio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca da se utvrdi da je vlasnik spornih nepokretnosti na osnovu kupoprodajnog ugovora i sticanja održajem, a da se tuženi obaveže da tužiocu prizna ovo pravo i da dozvoli njihovo registrovanje u određenim katastarskim knjigama. Istom presudom, u drugom delu izreke je usvojen kao osnovan protivtužbeni zahtev tuženog Hajriza Tahirija i utvrđeno je da je isti vlasnik nepokretnosti koja je gore opisana na osnovu rešenja komisije za konsolidaciju br. 461-228, od 2. jula 1985. godine. Takođe, podnosilac zahteva je obavezan da ovo pravo prizna tuženom.

Presuda (C.br. 43/2011) Opštinskog suda u Glogovcu je potvrđena presudom (CA.br. 1336/2013) Apelacionog suda Kosova i presudom (Rev. Br.94/2016) Vrhovnog suda Republike Kosovo koji je odbacio kao neosnovan zahtev za reviziju podnosioca, uz detaljno obrazloženje.

Podnosilac je smatrao da su osporene presude povredile njegovo pravo povređeno u članu 46. [Zaštita Imovine] Ustava.

Podnosilac zahteva je tvrdio : *"Da je zaključen ugovor o kupoprodaji između tužioca i tuženog, koji su po srodstvu sestrić i ujak, ali je ugovor bio usmen i obe strane su ga strane ispunile, isplaćena je cena, ušao je u državinu, sagrađena je kuća na površini od 15 ari, tuženi nikada nije podneo tužbu za smetanje poseda, itd."*

Sud je utvrdio da podnosilac ponavlja iste tvrdnje koje je isticao i u postupcima pred redovnim sudovima, gde je Opštinski sud u Glogovcu (presudom C.br. 43/2011) dao detaljan odgovor na sve ove tvrdnje podnosioca, obrazlažući između ostalog: „ ... *Pismeni ugovor koji je sastavljen 20.01.1990. godine između parničara o kupoprodaji nepokretnosti, koji je sudu predstavio tužilac kao dokaz, isti je nevažeći, jer kako je predviđeno odredbama člana 4, stavovima 2 i 3, Zakona o prenosu nepokretnosti, prema kojem se ugovor o prenosu prava na nepokretnosti između titulara vlasničkog prava, sklapa napismeno, potpisi ugovarača se overavaju u sudu, a ova odredba je prema članu 1, UNMIK-ove uredbe br. 1999/24 je sprovodljiva odredba..."*

Sud je utvrdio da je podnosiocu zahteva pružena prilika da u raznim fazama postupka predoči argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj. Istovremeno je imao mogućnost da delotvorno ospori argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana.

Sud je utvrdio da su svi argumenti podnosioca, koji su bili relevantni za rešenje spora, propisno saslušani i da su ih sudovi valjano ispitali, da su materijalni i pravni razlozi za odluku koju on osporava podrobno izloženi i da su, shodno svemu iznetom, postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI101/16

Podnosilac

Ukë Balaj

Ocena ustavnosti presude Rev. br. 94/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 11. maja 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ukë Balaj iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa advokat Xhevat Bici.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 94/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 11. maja 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude kojom je, navodno, povređen član 46. [Zaštita Imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 25. jula 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 16. avgusta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija Altay Suroy (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 2. septembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istovremeno je Sud poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

8. Dana 04. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled opštih činjenica

9. Dana 20. januara 1990. godine, podnosilac zahteva je u svojstvu kupca sklopio ugovor o kupoprodaji nepokretnosti, katastarske parcele br. 506, površine 0.44,66ha i katastarske parcele br. 505, površine 0.88, 56 ha obe u opštini Glogovac (u daljem tekstu: sporne nepokretnost) sa Hajrizom Tahirijem u svojstvu prodavca. Ovaj ugovor je sklopljen pred advokatom i nije bio overen u nadležnom sudu.

10. Neutvrđenog dana, podnosilac zahteva je podneo tužbu za utvrđivanje vlasništva nad spornim nepokretnostima pred Opštinskim sudom u Glogovcu, dok je druga strana odgovorila protivtužbom.

11. Dana 10. decembra 2012. godine, Opštinski sud u Glogovcu je (presudom C.br. 43/2011) u prvom delu izreke odbio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca da se utvrdi da je vlasnik spornih nepokretnosti na osnovu kupoprodajnog ugovora i sticanja održajem, a da se tuženi obaveže da tužiocu prizna ovo pravo i da dozvoli njihovo registrovanje u određenim katastarskim knjigama.

12. Istom presudom, u drugom delu izreke je usvojen kao osnovan protivtužbeni zahtev tuženog Hajriza Tahirija i utvrđeno je da je isti vlasnik nepokretnosti koja je gore opisana na osnovu rešenja komisije za konsolidaciju br. 461-228, od 2. jula 1985. godine; takođe podnosilac zahteva je obavezan da ovo pravo prizna tuženom.

13. Podnosilac zahteva je blagovremeno podneo žalbu Apelacionom sudu Kosova protiv presude (C. br. 43/2011) Opštinskog suda u Glogovcu.

14. Dana 01. januara 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je (presudom CA.br. 1336/2013) odbio je kao neosnovanu žalbu podnosioca i potvrdio je gore pomenutu presudu prvostepenog suda.

15. Protiv presude Apelacionog suda Kosova, podnosilac zahteva je blagovremeno podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Republike Kosovo zbog bitnih povreda odredbi parničnog postupka i pogrešnog sprovođenja materijalnog prava, uz predlog da se obe gore pomenute presude izmene, tako da se tužbeni zahtev tužioca prihvati kao osnovan.

16. Dana 05. maja 2016. godine, Vrhovni sud Republike Kosovo (presudom Rev. Br.94/2016) je odbacio kao neosnovan zahtev za reviziju podnosioca, uz detaljno obrazloženje.

Navodi podnosioca

17. Podnosilac zahteva tvrdi: "*Da je zaključen ugovor o kupoprodaji između tužioca i tuženog, koji su po srodstvu sestrić i ujak, ali je ugovor bio usmen i obe strane su ga strane ispunile, isplaćena je cena, ušao je u državinu, sagrađena je kuća na površini od 15 ari, tuženi nikada nije podneo tužbu za smetanje poseda, itd.*"

18. Dalje, podnosilac zahteva tvrdi da su "*sudovi su uzeli kao osnov navode tuženog da se radi o ugovoru o zalogu što nije istina, a ne postoji pismeni ugovor niti svedoci koji su bili prisutni. Tuženi priznaje da je primio novac od prodaje, koji nikada nije vratio, dakle tek posle 2004. godine je na silu ušao na ovu imovinu*".

19. Podnosilac zahteva svoje tvrdnje o povredi ustavnih prava obrazlaže na sledeći način: "*Prekršeno je pravo na imovinu iz člana 46. Ustava Republike Kosovo jer je tužilac Ukë Balaj kupio od tuženog parcelu br. 506 iz table 27 i parcelu br. 505 iz table br. 28 KZ Novo Čikatovo, a taj ugovor o kupoprodaji iz 1984. godine nisu overili kod suda, iako je tužilac ove parcele imao u posedu i korišćenju decenijama..*"

Prihvatljivost zahteva

20. Sud ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom, dalje propisane Zakonom i predviđene Poslovnikom.

21. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

> *1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*

22. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

> *Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.*

23. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) d) i (2) a) Poslovnika, koje predviđa:

> *(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *[...]*
> *d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *[...]*
> *(b) da zahtev nije prima facie opravdan.*

24. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana da podnese zahtev Ustavnom sudu i da je iscrpeo delotvorna pravna sredstva. Stoga je ispunio proceduralne uslove predviđene članom 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.

25. U stvari, Sud primećuje da se podnosilac zahteva poziva na povredu člana 46. Ustava. Međutim, on ne objašnjava zašto smatra da su odlukama redovnih sudova povređene navedene odredbe koje mu garantuju prava i slobode.

26. Sud smatra da je podnosilac zahteva izgradio svoj slučaj na zakonitim osnovama, odnosno na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju u vezi sa validnošću spornog ugovora, kao i na pogrešnoj oceni dokaza od strane redovnih sudova.

27. Najpre, Sud primećuje da podnosilac ponavlja iste tvrdnje koje je isticao i u postupcima pred redovnim sudovima, gde je Opštinski sud u Glogovcu (presudom C.br. 43/2011) dao detaljan odgovor na sve ove tvrdnje podnosioca, obrazlažući između ostalog:

> *„ ... Pismeni ugovor koji je sastavljen 20.01.1990. godine između parničara o kupoprodaji nepokretnosti, koji je sudu predstavio tužilac kao dokaz, isti je nevažeći, jer kako je predviđeno odredbama člana 4, stavovima 2 i 3, Zakona o prenosu nepokretnosti, prema kojem se ugovor o prenosu prava na nepokretnosti između titulara vlasničkog prava, sklapa napismeno, potpisi ugovarača se overavaju u sudu, a ova odredba je prema članu 1, UNMIK-ove uredbe br. 1999/24 je sprovodljiva odredba...“*

28. Dalje, Sud primećuje da je Apelacioni sud (presudom CA.br. 1336/2013) još detaljnije objasnio činjenično stanje, pravo održaja i validnost ugovora objašnjavajući da:

> *“Iz utvrđivanja činjeničnog stanja proizilazi da nisu ispunjeni uslovu kupoprodajnog ugovora, ... jer je ugovor fiktivan, koji se pokriva ugovor o hipoteci. Prema izjavi advokata predmetni ugovor je zaista ugovor o hipoteci, kojom je tužilac – protiv tuženi obezbedio svoje zahteve u novcu u slučaju ne vraćanja duga, tako da postaje vlasnik predmetne nepokretnosti. Ovakav ugovor nije dozvoljen u smislu člana 102 ZOO-a, i nema zakonsku zaštitu. Kao posledica toga, tužilac- protiv tuženi ne može da ostvari pravo vlasništva putem držanja u smislu člana 28.4 Zakona o pravno – imovinskim osnovama. Poverenja nije bilo, jer je tužilac- protiv tuženi stupio u posed predmetne nepokretnosti na osnovu fiktivnog kupoprodajnog ugovora koji je bio stimulativni posao jer je pokrivao ugovor o hipoteci. Držalac predmeta nezakonski i posedovanja u poverenu ne može steći pravo vlasništva.”*

29. Na kraju, ovakvo pravno mišljenje je prihvaćeno i od strane Vrhovnog suda (presuda Rev. Br.94/2016) koji je detaljno obrazložio da podnosilac nikad nije postao vlasnik sporne imovine:

> *“Vrhovni sud deli mišljenje da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan kojim traži da se utvrdi da je vlasnik predmetnih parcela, na osnovu spornog gore pomenutog ugovora, koji zapravo pokriva ugovor o hipoteci kao garanciju za dug tuženog, koji je na sebe preduzeo tužilac, i činjenica da je ove parcele koristio od 2003. godine, ne proizilazi da su ispunjeni zakonski uslovi za sticanje prava vlasništva u njegovu korist na osnovu držanja, pošto je to samo garancija, odnosno sredstvo obezbeđivanja zahteva koji je uglavnom određen novce, i nijednom ne može dovesti do sticanja*

vlasništva, tako da na osnovu ove činjenice, kao i na osnovu činjenice da je sporni ugovor pravno nevažeći iz gore datih obrazloženja, proizilazi da ni po kom pravnom osnovu koji su gore pomenuto, tužilac nije stekao pravo vlasništva nad predmetnim parcelama, tako da su dva suda nižih instanci, pravilno našli da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan. S druge strane tuženi je bez sumnje dokazao njegovo pravo vlasništva nad spornim parcelama, činjenicama i na osnovu zapisnika komisije za konsolidaciju, njemu su te parcele dodeljene, a i registrovane su kao njegovo vlasništvo u odrešenim katastarskim knjigama.“

30. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Podnosilac zahteva mora podneti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.

31. Sud prvo podseća da nije uloga Ustavnog suda da utvrđuje da li je određena vrsta dokaza dozvoljena, koje dokaze treba uzeti, niti da precizira koji su dokazi prihvatljivi, a koji ne. To je uloga redovnih sudova. Zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci u redovnim sudovima bili pravični u celini, uključujući i način na koji su dokazi uzeti (vidi: slučaj *Khan protiv Ujedinjenog kraljevstva*, aplikacija br. 35394/97, stavovi 34-35, ESLJP, presuda od 12. maja 2000. godine).

32. Pored toga Sud, takođe, ponavlja da je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i ne može, dakle, da deluje kao “sud četvrtog stepena” (vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

33. Sud smatra da je podnosilac zahteva imao mogućnost da predstavi pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njegovi argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane redovnih sudova; postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.

34. Sud, dalje, smatra da se podnosilac zahteva ne slaže ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, nezadovoljstvo podnosioca ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, EKLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).

35. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije izneo preciznu i konkretnu tvrdnju o povredi svojih prava i nije objasnio kako je i zašto presuda Vrhovnog suda mogla povrediti njegova ustavna prava; on je samo naveo da je došlo do povrede ustavnih prava. On nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njegovih ustavnih prava (vidi: *Vanek protiv Slovačke Republike*, ESLJP, odluka br. 53363/99 od 31. maja 2005. godine).

36. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni i da su osporenom odlukom povređena ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis: Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).

37. Dakle, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti, utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i propisani Poslovnikom o radu nisu ispunjeni.

38. Stoga, Sud utvrđuje da je njegov zahtev neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) a) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 04. aprila 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI26/16 podnosilac zahteva: Januz Fazliu, ocena ustavnosti presude [AC-I-14-0311-A0001-A0023] Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju

KI26/16 rešenje o neprihvatljivosti od 2. maja 2017. godine, objavljeno 1. juna 2017. godine

Ključne reči*: Individualni zahtev, zahtev je očigledno neosnovan*

Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti presude Žalbenog veća, kojom su prava podnosioca zahteva povređena prema članu 21. (Opšta načela), članu 22. (Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata), članu 24. (Jednakost pred zakonom) u vezi sa članom 3. (Jednakost pred zakonom), članu 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), članu 53. (Tumačenje odredbi ljudskih prava) i članu 54. (Sudska zaštita prava) Ustava Republike Kosovo.

Sud je zaključio na osnovu iznetih činjenica i argumenata da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje i nije dokazao povredu prava zaštićenih Ustavom.

Sud je utvrdio da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti, propisane u Ustavu, predviđene u Zakonu i dalje utvrđene u Poslovniku o radu i proglasio ga neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI26/16

Podnosilac

Januz Fazliju

Zahtev za ocenom ustavnosti presude AC-I-14-0311-A0001-A0023 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 15. jula 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Januz Fazliju iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac).

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava presudu [AC-I-14-0311-A0001-A0023] Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) od 15. jula 2015. godine. Presuda je podnosiocu uručena 17. oktobra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti presude Žalbenog veća kojom su, navodno, podnosiocu povređena prava iz člana 21. (Opšta načela), člana 22. (Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata), člana 24. (Jednakost pred zakonom) u vezi sa članom 3. (Jednakost pred zakonom), člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) člana 53. (Tumačenje odredbi ljudskih prava) i člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, član 49. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilo 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 8. februara 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca. Istog dana, predsednica Suda je imenovala i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 15. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca i Žalbeno veće o registraciji zahteva.

8. Dana 02. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

9. Podnosilac je bio radnik Društvenog preduzeća „Voćar“ (u daljem tekstu: „DP Voćar“) u periodu od 1. oktobra 1984. godine pa do 1. januara 1994. godine.

10. Dana 1. januara 1994. godine, uprava „DP Voćar“ je rešenjem [br. 31/94], podnosioca poslala na neplaćeni odmor u trajanju od 24 meseca.

11. Tokom 2007. godine, podnosilac je podneo tužbu protiv „DP Voćar“ Opštinskom sudu u Prištini, tražeći poništenje rešenja tuženog [br. 31/94] od 1.januara 1994. godine i isplatu naknade za izgubljenu dobit.

12. Dana 2. maja. 2007. godine, Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) je krenula u proces privatizacije „DP Voćar“.

13. Dana 22. marta 2011. godine Opštinski sud u Prištini je rešenjem [Cl.br.464/07] prekinuo postupak po ovom pitanju, na osnovu zahteva KAP i člana 277. tačka d) Zakona o parničnom postupku, jer je tuženi „DP Voćar“ pod stečajem protiv koga je počeo likvidacioni postupak.

14. Dana 12. aprila 2011. godine, podnosilac je podneo žalbu Apelacionom sudu na rešenje Opštinskog suda o prekidu postupka.

15. Dana 4. jula 2011. godine, Apelacioni sud je doneo rešenje [Ac.br.2880/2012] kojim je odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca i potvrdio rešenje Opštinskog suda, uz obrazloženje: “*Apelacioni sud u potpunosti prihvata takav zaključak prvostepenog suda, zbog činjenice da je KAP dala jedan javni oglas, kao i sa svojim zadnjim dopisom od 10.02.2011. god., isto tako je upoznala da je tuženo preduzeće u postupku likvidacije, tražeći obustavu svih sudskih postupaka protiv ovog preduzeća*.“

16. Dana 21. jula 2011. godine, KAP je objavila konačan spisak radnika koji su stekli pravo na deo prihoda od 20 % ostvarenog privatizacijom „DP Voćar“, na kome se podnosilac nije nalazio.

17. Dana 11. avgusta 2011. godine, podnosilac je podneo žalbu Specijalnom veću Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalno veće) posle isteka zakonskog roka, tvrdeći da on ima pravo na prihod od 20% od privatizacije.

18. Dana 20. septembra 2011. godine, KAP je poslala svoje komentare na žalbu podnosioca u kojima je istakla da žalilac (podnosilac) ne ispunjava uslove po članu 10.4 Pravilnika UNMIK-a, da bi se kvalifikovao za ostvarivanje prava na raspodelu 20% prihoda od privatizacije „DP Voćar“, jer nije pružio valjane dokaze kojima bi opravdao svoj zahtev.

19. Dana 29. septembra 2014. godine, Specijalizovano veće Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće) je donelo presudu [SCEL-11-0045] kojom je žalbu podnosioca odbilo kao neosnovanu uz obrazloženje:

> “*Sud je na osnovu spisa predmeta potvrdio da žalilac nije pružio ni jedan materijalni dokaz radi potvrđivanja navoda istaknutih u žalbi. Žalilac ne ispunjava predviđene uslove članom 10.4 Pravilnika UNMIK-a 2003/13 (izmenjen i dopunjen). Zbog ovih razloga, žalba se odbija kao neprihvatljiva.*“

20. Dana 27. oktobra 2014. godine, podnosilac je podneo žalbu Žalbenom veću protiv presude Specijalizovanog veća tvrdeći „*da je on izgubio posao zbog privremenih mera političkog sistema tokom 90 godina*.“

21. Dana 15. jula 2015. godine, Žalbeno veće je donelo presudu [AC-I-14-0311-A0001-A0023] kojom je odbacilo žalbu podnosioca. U obrazloženju presude stoji:

> „*Podnosilac nije pružio ni jedan materijalni dokaz da bi dokazao njegov radni odnos u ovo DP. Specijalno veće je konstatovalo da žalilac nije pružio ni jedan materijalni dokaz da bi dokazao žalbene tvrdnje, zato žalba je odbijena kao neosnovana. Žalbeno veće konstatuje da Odluka Specijalizovanog veća, u vezi sa ovim žaliocem, je ispravna i na zakon zasnovana. Žalilac nije pružio ni jedan materijalni dokaz niti u žalbenom postupku, da bi podržao svoje tvrdnje. Zbog ovog razloga, žalba se odbija kao neosnovana.*“

Relevantan zakon

> Član 10.4 Uredbe UNMIK-a 2003/ 13*: “Radnik ima pravo na 20 % od prihoda ostvarenog prodajom ukoliko je bio evidentiran kao radnik DP-a u vreme privatizacije-likvidacije i ukoliko je bio na platnom spisku DP-a najmanje tri godine. Radnik koji ne ispunjava ove uslove ipak će imati pravo na 20 % ukoliko se utvrdi da je njegova diskvalifikacija posledica diskriminacije.”*

Navodi podnosioca

22. Podnosilac je u zahtevu naveo da „*presudu Žalbenog veća smatra neosnovanom jer ga izuzima sa konačnog spiska za dobijanje 20% od privatizacije “DP Voćar”.*

23. Podnosilac, dalje, navodi „*da su presudom Posebne komore Vrhovnog suda Kosova, za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, AC-I.-14-0311-A0001-A0023 od 15.07.2015 god., u delu koje se tiče podnosioca, učinjene povrede odredaba*

Ustava Republike Kosovo, i to: člana 21, 22 vezano sa članom 53 i članom 54; člana 24 vezano sa članom 3, i člana 31, zbog čega ona treba da se poništi.

24. Podnosilac se obraća Sudu sa zahtevom: *„ da Sud obaveže KAP da njega uključi u konačnu listu radnika koji imaju pravo da dobiju udeo od 20% od prihoda ostvarenih od procesa privatizacije."*

Prihvatljivost zahteva

25. Kako bi Sud mogao da reši žalbu podnosioca, prvo treba da ispita da li je žalba ispunila uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovnikom.

26. U tom smislu, član 113. stav 7. Ustava propisuje:

> *"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

27. Takođe, član 48. Zakona propisuje:

> *„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.*"

28. U vezi sa gore navedenim, Sud utvrđuje da je podnosilac zahtev podneo kao pojedinac i u svojstvu ovlašćene strane, da je ukazao na moguće ustavne povrede, zahtev je podnet u skladu sa rokovima utvrđenim članom 49. Zakona i nakon iscrpljenija svih pravnih sredstava.

29. U ovom slučaju, Sud se poziva na pravilo 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika, koje predviđa:

> *"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
>
> *[...]*
>
> *d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan."*
>
> *(2) „Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
>
> *[...]*
>
> *b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava".*

30. Sud je analizirajući navode podnosioca sa aspekta povrede prava i sloboda zagarantovanih Ustavom kao i EKLJP, primetio da je podnosilac svoj zahtev izgradio na navodima da je presuda Žalbenog veća povredila njegova prava i slobode garantovane u članovima 3. 21. 22. 24 kao i 31. 53. i 54. Ustava.

31. Sud pre svega navodi, da se u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih Prava] Ustava: *"Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava".*

32. S tim u vezi, ocenjujući osnovanost navoda podnosioca o povredi člana 3. (Jednakost pred zakonom) i člana 24. (Jednakost pred zakonom) Ustava, a koji se odnose na diskriminaciju, što je u skladu sa članom 14. (Zabrana diskriminacije) EKLJP, Sud je našao neosnovanim i to iz razloga što je podnosilac u zahtevu podnetim Sudu naveo *da je nejednako tretiran u odnosu na druge radnike "DP Voćar"*, a da pri tome nije ukazao na osnov te nejednakosti.

33. S tim uvezi, Sud podseća na to da diskriminacija postoji ako rezultira različitim tretmanom pojedinaca u sličnim pozicijama, situacijama i ako taj tretman nema objektivno ili razumno opravdanje. Da bi bio opravdan, tretman mora težiti zakonitom cilju, te mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između korišćenih sredstava i cilja koji se treba ostvariti (vidi: presudu ESLJP, *Marckx protiv Belgije,* od 13.juna 1979. godine, Aplikacija br. 6833/74).

34. Zbog toga je potrebno u svakom konkretnom slučaju ustanoviti da li se prema podnosiocu postupalo drugačije nego prema drugima u istim ili sličnim situacijama. Svako različito postupanje će se smatrati diskriminatornim ako nema razumno i objektivno opravdanje, tj. ako ne stremi legitimnom cilju ili ako nema razumnog odnosa.

35. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da podnosilac, osim svojih navoda o kršenju navedenih prava, nije ponudio bilo kakav argument koji bi upućivao na to da je on od strane sudova u predmetnom postupku na bilo koji način bio diskriminisan.

36. Što se tiče navoda podnosioca o povredi člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava, a što je u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP, Sud takođe nalazi neosnovanim, i to iz razloga što se osnov žalbe podnosioca o navodnim povredama zasniva isključivo na činjenici da on nije pred redovnim sudovima mogao da ostvari svoje pravo na kompenzaciju na koju on misli da ima pravo.

37. Sud primećuje da su sudovi tokom redovnog postupka uzeli u obzir sve navode obe stanke u postupku, i podnosioca kao tužioca i KAP kao tužene prilikom utvrđivanja osnovanosti tužbe, postavivši ih u ravnopravan položaj, omogućivši im da iznesu svoje argumente, dokumentaciju kao i dokaze, a što se može videti i na osnovu odluka redovnih sudova.

38. Sud, dalje, primećuje da su presude Specijalizovanog veća i Žalbenog veća bazirane na članu 10.4 Uredbe UNMIK-a 2003/ 13, na osnovu koje su i zaključili da a) podnosilac u vreme privatizacije – likvidacije nije bio radnik "DP Voćar" b) nije se nalazio na platnom spisku "DP Voćar" najmanje 3 godine pre privatizacije i c) nije uspeo da izgradi slučaj da je njegova diskvalifikacija posledica diskriminacije.

39. Shodno tome, Sud iz datog obrazloženja ne vidi proizvoljnost; štaviše, Sud primećuje da su Specijalizovano veće i Žalbeno veće uzeli u ispitivanje sve navode koje je podnosilac isticao tokom redovnog postupka, pri čemu su i dali jasne zaključke zbog čega su ti navodi neosnovani.

40. Sud navodi da podnosilac, takođe, tvrde da mu je povređeno pravo na sudsku zaštitu prava član 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.

41. Sud podseća da iz člana 54. Ustava proizilazi uslov za ostvarivanje prava na sudsku zaštitu prava, i da on predstavlja povredu ili poricanje prava garantovanih Ustavom. Ako postoji

takva povreda, nosilac te povrede ili uskraćivanja prava ima posledično pravo na delotvorno pravno sredstvo.

42. Sud je upravo zaključio da je tvrdnja podnosioca zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje neosnovana. Prema tome, nema povrede prava koja dovode do sudske zaštite. Shodno tome, ne postoji predmet za ustavno razmatranje.

43. Stoga, Sud utvrđuje da nema osnova da ispituje prihvatljivost tvrdnji podnosioca o povredi prava na sudsku zaštitu prava na osnovu člana 54. Ustava

44. Kao rezime, Sud ceni da u sprovedenom postupku nema činjenica ili okolnosti koje bi na bilo koji način upućivale na to da su, u postupku pred Žalbenim većem, podnosiocu povređena ljudska prava ili slobode garantovane Ustavom ili EKLJP.

45. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje, niti je podneo bilo kakav *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP (vidi: slučaj br. KI19/14 i KI21/14, podnosilac *Tafil Qorri i Mehdi Syla,* Ustavni sud Republike Kosovo, ocena ustavnosti rešenja Apelacionog suda Kosova, CA. br. 2129/2013, od 5. decembra 2013. godine i rešenja Apelacionog suda Kosova CA. br. 1947/2013 od 5. decembra 2013. godine).

46. Sud je stava da kriterijumi po kojima bi se žalba podnosioca razmatrala sa aspekta povrede prava i sloboda zagarantovanih Ustavom kao i EKLJP nisu ispunjeni.

47. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 47 Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) b) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 2. maja 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;

II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac **Predsednica Ustavnog suda**

Altay Suroy Arta Rama-Hajrizi

KI41/16, podnositeljka zahteva: Bedrije Rama, ocena ustavnosti rešenja CML. br. 5/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. decembra 2015. godine

KI41/16, rešenje o neprihvatljivosti od 2. maja 2017. godine, objavljeno 2. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, pravo na rad, očigledno neosnovan*

Vrhovni sud Kosova je doneo rešenje CML. br. 5/2015od 17. decembra 2015. godine, kojim je odbacio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti koji je podneo državni tužilac protiv rešenja Osnovnog suda - ogranak u Podujevu, CP. br. 450/13 od 17. oktobra 2014. godine i rešenja Apelacionog suda Ac. br. 4600/14 od 19. aprila 2015. godine.

Podnositeljka zahteva je, između ostalog, tvrdila da joj je Vrhovni sud Kosova povredio prava koja su garantovana Ustavom, odnosno pravo na rad, kao rezultat neizvršenja odluka donetih u sudskom i upravnom postupku, za koje tvrdi da su bila doneta u njenu korist.

Sud je utvrdio da podnositeljka zahteva nije potkrepila i dovoljno dokazala svoju tvrdnju. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI41/16

Podnosilac

Bedrije Rama

Ocena ustavnosti rešenja CML. br. 5/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. decembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Bedrije Rama, sa prebivalištem u Podujevu (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupa Rrahman Rama (suprug podnositeljke zahteva) iz Podujeva.

Osporena odluka

2. Osporena odluka je rešenje CML. br. 5/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. decembra 2015. godine, koje je podnositeljka zahteva primila 2. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedenog rešenja kojom podnositeljka zahteva navodi da su joj povređena prava garantovana članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. stav 1. i 7. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 25. februara 2016. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.

7. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca umesto sudije Roberta Carolana, koji je 9. septembra 2016. godine podneo ostavku na poziciju sudije.

8. Dana 7. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

9. Dana 23. decembra 2016. godine, Sud je tražio od podnositeljke zahteva da podnese rešenje Apelacionog suda CA.4714/12 od 6. avgusta 2012. godine..

10. Dana 26. decembra 2016, podnositeljka je podnela Sudu tražena dokumenta.

11. Dana 23. februara 2017. godine, Sud je obavestio Opštinu Podujevo o registraciji zahteva i poslao joj kopiju zahteva.

12. Dana 6. marta 2017. godine, Opština Podujevo je dostavila Sudu svoje komentare u vezi sa slučajem.

13. Dana 2. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Dana 8. jula 2004. godine, podnositeljka zahteva je zaključila ugovor sa Opštinom Podujevo o davanju na korišćenje građevinskog zemljišta u društvenoj svojini u ulici Skënderbeu.

15. Dana 6. oktobra 2005. godine, Odbor direktora Opštine Podujevo je doneo odluku (odluka br. 02-1/240-02) i naložio: "*da se uklone svi privremeni objekti sa obe strane ulice u ulici"28 Nëntori" u Podujevu [...]"*.

16. Dana 9. januara 2006. godine, podnositeljka je podnela zahtev Opštini Podujevo, tražeći promenu lokacije kioska iz ulice "Skënderbeu" u ulicu "28 Nëntori", sa obrazloženjem da u ulici "Skënderbeu" nije moguće sprovođenje delatnosti zbog žalbi nekoliko suseda.

17. Dana 31. marta 2006. godine, Opština Podujevo je (zaključak br. 09-32) odbila zahtev podnositeljke zbog urbanih smetnji i obrazložila da "*lokaciju gde strana traži postavljanje montažnog objekta koriste opštinski sudovi i sud za prekršaje i gde se uskoro očekuje izgradnja zgrade za sudove*".

18. Dana 4. aprila 2006. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu izvršnom direktoru Opštine Podujevo protiv zaključka br. 09-32 od 31. marta 2006. godine Opštine Podujevo.

19. Dana 11. maja 2006. godine, izvršeni direktor Opštine Podujevo je (odluka br. 02/09-03-353) odbio, kao neosnovanu, žalbu, sa obrazloženjem da "*zahtev pomenute nema zakonsku podršku*".

20. Dana 29. maja 2006. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu Ministarstvu životne sredine i prostornog planiranja protiv navedene odluke izvršnog direktora Opštine Podujevo, tvrdeći postojanje "*bitnih povreda odredba Zakona o opštem upravnom postupku*".

21. Dana 14. avgusta 2006. godine, Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja je (odluka br. 66/06) poništilo odluku izvršenog direktora Opštine Podujevo i vratilo predmet na preispitivanje (izvršnom direktoru Opštine Podujevo). U ovoj odluci se naglašava da *"nema zakonske podrške na osnovu koje je odlučeno o ovoj upravnoj stvari. U spisima predmeta, kao i u obrazloženju odluke od strane opštinskog organa Podujeva, nije utvrđeno da postoji odluka za generalni urbanistički plan za ovo naselje grada, koji je usvojen od strane Skupštine Opštine u Podujevu. U upravnom postupku prvog stepena, tokom ocene dokaza prilikom donošenja odluke, odgovarajući organ nije izneo dokaze sa zakonskom osnovom"*.

22. Nakon ove odluke Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja, podnositeljka zahteva je postavila kiosk u ulici "28 Nëntori".

23. Neodređenog datuma, podnositeljka zahteva je uložila žalbu izvršnom direktoru Opštine Podujevo za sprovođenje odluke br. 66/06 Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja.

24. Dana 4. oktobra 2006. godine, podnositeljka zahteva je podnela tužbu Vrhovnom sudu za sprovođenje odluke br. 66/06 Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja.

25. Dana 12. novembra 2007. godine, Opština Podujevo-Direkcija za inspekciju je (rešenje br. 165/05) naložila podnositeljki zahteva da ukloni kiosk postavljen u ulici "28 Nëntori" u Podujevu, upućujući je da prvo treba da dobije dozvolu od nadležnog organa.

26. Dana 13. novembra 2007. godine, izvršni direktor Opštine Podujevo (odluka br. 02.09-52-466-1) odlučujući u ponovljenom postupku odbija, kao neosnovanu, žalbu podnositeljke zahteva koja je podnela zahtev za sprovođenje odluke br. 66/06 Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja. U ovoj odluci se naglašava da je "*navedeni ugovor* [zaključen 2004] *de jure još uvek na snazi, jer isti nije prekinut od strane Direkcije za katastar, geodeziju i imovinu, ali je de facto prekinut jednostrano od strane gđe Bedrije Rama, koja je proizvoljno premestila kiosk na nepokretnosti [...] koja se nalazi u ulici "28 Nëntori", koja je u vlasništvu opštine Podujevo i ujedno je koristi Opštinski sud [...] Iz toga, ovaj organ konstatuje da je Direkcija za katastar, geodeziju i imovinu SO Podujevo s pravom odbila zahtev pomenute za davanje na privremeno korišćenje navedene lokacije [...]*".

27. Dana 14. novembra 2007. godine, Opština Podujevo-Direkcija za inspekciju je porušila kiosk podnositeljki zahteva koji je postavljen u ulici "28 Nëntori".

28. Dana 4. januara 2008. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu Ministarstvu životne sredine i prostornog planiranja protiv odluke br. 02.09-52-466-1 od 13. novembra 2007. godine izvršnog direktora Opštine Podujevo, tražeći Ministarstvu životne sredine i

prostornog planiranja *"da poništi odluku izvršnog direktora SO Podujevo kao neosnovanu i dozvoli postavljanje privremenog kioska"*.

29. Dana 4. februara 2008. godine, Vrhovni sud Kosova je (rešenje A. br. 2431/2006) odbacio tužbu podnositeljke zahteva (podnetu 4. oktobra 2006. godine), kao nedozvoljenu. U rešenju se ističe "*Vrhovni sud ocenjuje da nisu ispunjeni uslovi za početak postupka sudskog upravnog spora na osnovu administrativnog ćutanja, jer je izvršni direktor opštine Podujevo delovao prema obavezi iz gore navedenog rešenja [...] tako da je doneo gore navedenu odluku koja u skladu sa gore navedenom zakonskom odredbom nije konačni upravni akt [...]*".

30. Dana 30. aprila 2008. godine, Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja je (odluka br. A-03/08) usvojilo žalbu podnositeljke zahteva (uloženu 24. januara 2008. godine), poništilo odluku izvršenog direktora Opštine Podujevo 02.09-52-466-1 od 13. novembra 2007. godine i vratilo predmet na preispitivanje izvršnom direktoru Opštine Podujevo. U odluci se, između ostalog, obrazlaže da *"odluka koju je odneo izvršni direktor opštine Podujevo nema zakonsku podršku na osnovu koje je odlučeno o ovoj upravnoj stvari [...] ne postoji ni odluka o opozivu privremenih dozvola izdatih od strane Skupštine Opštine Podujevo*".

31. Dana 30. juna 2008. godine, podnositeljka je podnela zahtev Opštini Podujevo gde je tražila od Opštine Podujevo da razmotri svoju prethodnu odluku u skladu sa odlukom br. A-03/08 Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja.

32. Dana 18. avgusta 2008. godine, podnositeljka zahteva je podnela tužbu za upravni spor Vrhovnom sudu protiv izvršnog direktora Opštine Podujevo, jer nije doneta odluka od strane prvostepenog organa.

33. Dana 31. oktobra 2011. godine, Vrhovni sud Kosova je u upravnom sporu (presuda A. br. 1041/2008) usvojio tužbu podnositeljke zahteva i naložio izvršnom direktoru Opštine Podujevo da u roku od 30 (trideset) dana odluči u vezi sa zahtevom podnositeljke o sprovođenju odluke Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja br. A-03/08 od 30. aprila 2008. godine. U presudi je, između ostalog, obrazloženo da su "*ispunjeni zakonski uslovi propisani iz člana 26 stav 1 Zakona o upravnim sporovima za podnošenje tužbe zbog nedonošenja rešenja od strane upravnog organa prema obavezujućoj odluci drugostepenog organa, dakle, tuženi organ je obavezan da u propisanom roku deluje prema odluci Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja br. A-03/08 od 30.04.2008. godine, uzimaju u obzir primedbe predstavljene u ovoj presudi*".

Pregled činjenica u izvršnom postupku

34. Dana 9. decembra 2011. godine, podnositeljka zahteva se obratila Opštinskom sudu u Podujevu sa predlogom da se dozvoli izvršenje presude Vrhovnog suda A. br. 1041/2008 od 31. oktobra 2011. godine.

35. Dana 17. oktobra 2012. godine, Opštinski sud u Podujevu je (rešenje E. br. 1233/11), usvojio predlog podnositeljke zahteva da u roku od 30 (trideset) dana Opština Podujevo odluči u vezi sa zahtevom za izvršenje odluke Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja (odluka br. A-03/08) i presude Vrhovnog suda Kosova A. br. 1041/2008.

36. Dana 30. oktobra 2012. godine, Opština Podujevo je podnela prigovor Opštinskom sudu u Podujevu protiv ovog rešenja.

37. Dana 9. novembra 2012. godine, Opštinski sud u Podujevu je (rešenje E. 1233) odbio, kao neosnovan, prigovor sa obrazloženjem da "*nije ispunjen nijedan uslov za podnošenje prigovora, koji bi ometao izvršenje dozvoljeno od strane Suda u skladu sa članom 55. ZPP-a*".

38. Dana 22. novembra 2012. godine, Opština Podujevo je uložila žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja Opštinskog suda u Podujevu zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja.

39. Dana 6. avgusta 2013. godine, Apelacioni sud je (rešenje CA. br. 4714/12) usvojio žalbu Opštine Podujevo, dok je rešenje Opštinskog suda u Podujevu ukinuo i predmet vratio na ponovno suđenje Osnovnom sudu u Prištini-Ogranku u Podujevu.

40. U rešenju se naglašava "*prema nalazima ovog suda, prvostepeni sud je dozvolio izvršenje u suprotnosti sa članom 24 (b) Zakona o izvršnom postupku (LIP) [...]. S obzirom da je prvostepeni sud doneo odluku o izvršenju i tom prilikom nije ocenio adekvatnost podnetog predloga osnovano se ukazuje žalbom da je osporeno rešenje doneto uz povredu Zakona o izvršnom postupku*".

41. Dana 17. oktobra 2014. godine, Osnovni sud u Prištini-Ogranak u Podujevu je doneo rešenje CP. br. 450/13 i okončao izvršni postupak protiv izvršenog direktora Opštine Podujevo. U ovom rešenju se argumentuje: "*Sud, uzimajući u obzir primedbe i sugestije Apelacionog suda u Prištini po službenoj dužnosti u skladu sa članom 66. ZIP koji je stupio na snagu 01.01.2012. godine, odlučio je da okonča postupak izvršenja predlagača u vezi sa članom 71. ZIP. Uzimajući u obzir član 24 (b) starog ZIP, ne predstavlja izvršni naslov i nema nikakve veze sa novčanom obavezom, već samo nalog da izvršni direktor opštine Podujevo u roku od 30 dana odluči u vezi sa zahtevom predlagača traženim od Vrhovnog suda Kosova presudom A. br. 1041/2008 od. 31.10.2011. godine, stoga, na osnovu člana 71. stav 1.1 ZIP, kao i dokumenta na osnovu koga je doneta izvršna odluka ili nalog izvršenja nema izvršni naslov ili izvršne karakteristike, isti nije izvršni dokument i procedura mora da se završi u skladu sa članom 66.1 i 3 ZIP po službenoj dužnosti*".

42. Podnositeljka zahteva je uložila žalbu Apelacionom sudu Kosova protiv rešenja Osnovnog suda u Prištini-Ogranka u Podujevu.

43. Dana 29. aprila 2015. godine, Apelacioni sud je (rešenje Ac. br. 4600/14) odbio, kao neosnovanu, žalbu, podržavajući u celosti rešenje Osnovnog suda u Prištini-Ogranka u Podujevu.

44. Dana 27. maja 2015. godine, podnositeljka zahteva je podnela predlog državnom tužiocu da pokrene zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja Osnovnog suda u Prištini-Ogranka u Podujevu CP. br. 450/13 od 17. oktobra 2014. godine i rešenja Apelacionog suda Ac. br. 4600/14 od 19. aprila 2015. godine.

45. Državni tužilac Republike Kosovo je usvojio zahtev podnositeljke i podneo zahtev za zaštitu zakonitosti.

46. Dana 17. decembra 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je (rešenje CML. br. 5/2015) odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti. U rešenju Vrhovnog suda se, između ostalog, naglašava: "*Nižestepeni sudovu su pravilno primenili materijalno pravo kada su utvrdili da izvršni dokument na osnovu koga je dozvoljeno izvršenje nema izvršni naslov u smislu člana 24 (b) ZIP, i postupak treba da se okonča u smislu člana 66.1 i 3 ZIP, prema službenoj dužnosti*". Pored toga, Vrhovni sud je u ovom rešenju obrazložio da "*predlog predlagača –poverioca za dozvoljavanje izvršenja na osnovu pravosnažne presude Vrhovnog suda Kosova koja je doneta u upravnom postupku ne predstavlja izvršni naslov u smislu člana 24 tačka (b) ZIP, koji je bio primenjiv u vreme kada je podnet predlog za izvršenje*".

Navodi podnosioca

47. Podnositeljka zahteva tvrdi da joj je rešenjem Vrhovnog suda Kosova CML. br. 5/2015 od 17. decembra 2015. godine povređeno pravo garantovano članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava.

48. Konkretnije, podnositeljka zahteva tvrdi: "*[...] povređena su mi prava na rad, budući da mi je zatvoreno radno mesto i sada nemam gde da radim i opština ne primenjuje odluke Ministarstva i presudu Vrhovnog suda kojom mi je usvojena tužba [...] iako su sudovi doneli pozitivne odluke, za mene su one na kraju prekinule postupak, dok opština nikad nije sprovela odluke sudova i ministarstva*".

49. Podnositeljka zahteva traži od Suda sledeće:

> *"Tražimo od Ustavnog suda da donese pozitivnu odluku u moju korist da naloži opštini da sprovede odluku Ministarstva i presude Vrhovnog suda kojima je usvojena tužba, da postavi kiosk, da počnem da radim, budući da sam u teškoj ekonomskoj situaciji [...] tražimo da se sprovedu presude i rešenja Ministarstva i postavi kiosk u ulici "28 Nëntori"*.

Komentari dostavljeni od Opštine Podujevo

50. U svom odgovoru na sudu, Opština Podujevo naglašava da u potpunosti podržava odluku Vrhovnog suda, CML. br. 5/2015 od 17. decembra, tvrdeći: *"Smatramo da je Vrhovni sud Kosova pravilno odbio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca Kosova podnet protiv rešenja Osnovnog suda u Prištini-ogranak u Podujevo CP.nr.450/2013 od 17.10.2014., i odluku Apelacionog suda Kosova Ac.nr.4600/2014 od 29.04.2015"*.

Prihvatljivost zahteva

51. Sud prvo treba da razmotri da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje predviđene Zakonom i Poslovnikom.

52. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

> *"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

53. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

"*Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".*

54. Sud, dalje, uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, koje propisuje:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(...)
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
(...)
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju".

55. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana, da je iscrpela sva pravna sredstva na raspolaganju i da je podnela zahtev u propisanom vremenskom roku.

56. Međutim, Sud dalje treba da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani članom 48. Zakona i predviđeni u pravilu 36 Poslovnika.

57. Podnositeljka zahteva tvrdi da joj je osporenom odlukom povređeno pravo garantovano članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava.

58. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva, Sud se poziva na član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], koji propisuje:

"1. Garantuje se pravo na rad.
2. Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto".

59. Sud primećuje da podnositeljka zahteva tvrdi da kršenja prava zagarantovana članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava, su došla kao posledica nesprovođenja odluka donetih u sudskom i upravnom postupku za koje ona tvrdi da su donete u njenu korist.

60. U tom smislu, podnositeljka zahteva tvrdi: "*Iako su sudovi doneli pozitivne odluke za mene, one su na kraju prekinule postupak, dok opština nikad nije sprovela odluke sudova i Ministarstva".*

61. Što se tiče ove tvrdnje, Sud skreće pažnju da u ovom slučaju postoji nekoliko različitih i kontradiktornih odluka, donetih u upravnom postupku i različitim sudskim stepenima.

62. Sud primećuje da je poslednja odluka koju podnositeljka zahteva izričito osporava rešenje Vrhovnog suda CML. br. 5/2015 od 17. decembra 2015. godine u izvršnom postupku.

63. Sud primećuje da se navedeno rešenje Vrhovnog suda bavilo i odlučilo u vezi sa tvrdnjama podnositeljke zahteva koje su već pokrenute u nižim stepenima i koje su se uglavnom ticale okončanjem izvršnog postupka.

64. S tim u vezi, Sud se poziva na rešenje Vrhovnog suda CML. br. 5/2015 od 17. decembra 2015. godine, kojim se utvrdilo da "*su nižestepeni sudovi pravilno primenili odredbe izvršnog postupka i materijalnog prava*".

65. Sud smatra da su redovni sudovi dali detaljan odgovor i obrazloženje u svojim odlukama o tome zašto je završen postupak izvršenja i u konkretnom slučaju je nedostajao izvršni naslov izvršnog naloga.

66. Pored toga, Sud smatra da se tvrdnje podnositeljke zahteva odnose na način kako su redovni sudovi izvršili kvalifikacije i odgovarajuća tumačenja činjenica i primenjivih zakona u ovom slučaju.

67. Sud naglašava da su konstatacije i kvalifikacije činjenica, kao i zakonska tumačenja prerogativ redovnih sudova.

68. Sud ističe da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U tom smislu, ustavna kontrola nad sudskim odlukama je ograničena samo na funkciju zaštite ustavnih prava pojedinca. Shodno tome, Ustavni sud ne može da deluje kao "sud četvrtog stepena" u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske,* ESLjP, zahtev br. 21893/93, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, takođe, *mutatis mutandis,* vidi: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha,* rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

69. U ovom slučaju, Sud smatra da podnositeljka zahteva ne dokazuje da je žrtva nekog nepravičnog ili proizvoljnog postupka javnog organa koji je rezultirao povredom njenog prava zaštićenog članom 49. Ustava, odnosno prava na rad i obavljanja profesije.

70. Kao zaključak, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije potkrepila dokazima svoje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom, jer činjenice koje je iznela ni na koji način ne ukazuju na to da su joj redovni sudovi uskratili pravo garantovano Ustavom kako to ona tvrdi.

71. Dakle, zahtev je na ustavnim osnovama očigledno neosnovan u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, na sednici održanoj 2. maja 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI132/16, podnosilac zahteva: Musa Torbani, ocena ustavnosti presude Rev. br. 97/2016 Vrhovnog suda od 14. juna 2016. godine

KI132/16, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2017. godine, objavljeno 2. juna 2017. godine

Ključne reči: Individualni zahtev, civilno-imovinska stvar, *jednakost pred zakonom. Pravo na pravično suđenje, zaštita imovine, zahtev je očigledno neosnovan, zahtev je neprihvatljiv*

Podnosilac zahteva je tvrdio da su sve odluke redovnih sudova u suprotnosti sa Ustavom. Pored toga, on je tvrdio da mu je povređeno pravo na imovinu, jer su redovni sudovi priznali pravo tužiocima na svojinu ne zasnivajući se na činjenicama i dokazima i te nepokretnosti su nezakonito registrovane na ime tužilaca.

Sud je, u ovom slučaju, zaključio da podnosilac zahteva nije dovoljno dokazao svoju tvrdnju o povredi osnovnih prava koja su garantovana Ustavom i Konvencijom, jer činjenice i argumenti koje je podnosilac zahteva izneo ni na jedan način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili ustavna prava. Shodno tome, zahtev podnosioca je na ustavnim osnovama i u skladu sa pravilom 36 (2) (b) i (d) Poslovnika proglašen očigledno neosnovan i neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI132/16

Podnosilac

Musa Torbani

Ocena ustavnosti presude Rev. br. 97/2016 Vrhovnog suda od 14. juna 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Musa Torbani (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa prebivalištem u Prizrenu.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 97/2016 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. juna 2016. godine (u daljem tekstu: osporena odluka), koju je primio 25. jula 2016. godine..

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom podnosilac zahteva tvrdi da je došlo do povrede njegovih prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 24. [Jednakost pred zakonom] i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 15. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno do sudija: Altay Suroy predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.

7. Dana 14. februara 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva poslao Vrhovnom sudu.

8. Dana 3. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev neprihvatljivim kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

Pregled činjenica

9. Neodređenog datuma, tužioci I.F. i B.A. iz Prizrena su podneli tužbeni zahtev za priznavanje prava svojine u vezi sa nepokretnostima p.k.br.5200/3 u površini od 8434 m2 i p.k.br.5201/4 u površini od 600 m2.

10. Dana 28. januara 2014. godine, Osnovni sud u Prizrenu je (presuda C. br. 642/11) usvojio tužbeni zahtev tužilaca i potvrdio da su isti na osnovu savesnog držanja suvlasnici navedenih nepokretnosti. Ovom odlukom, podnosilac zahteva i dvoje drugih tuženih su obavezni da tužiocima priznaju suvlasništvo nad nepokretnostima i da im dozvole da upišu navedene nepokretnosti u zemljišne knjige.

11. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva i tuženi su uložili žalbu protiv odluke od 28. januara 2014. godine Apelacionom sudu u Prištini, zbog pogrešnog utvrđivanja činjenica i pogrešne primene materijalnog prava.

12. Dana 18. maja 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda Ac. br. 2285/2014) odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i tuženih i potvrdio, kao pravičnu, odluku od 28. januara 2014. godine.

13. Podnosilac zahteva i tuženi su protiv presude od 18. maja 2015. godine, podneli zahtev za reviziju Vrhovnim sudom.

14. Dana 14. juna 2016. godine, Vrhovni sud je (Rev. br. 97/2016) odbio, kao neosnovan, njihov zahtev za reviziju i potvrdio presudu od 18. maja 2015. godine. Pored toga, Vrhovni sud je obrazložio:

[...]

"Vrhovni sud Kosova, procenjuje da su nižestepeni sudovi s pravom utvrdili da su tužioci kao suvlasnici, na osnovu člana 20 ZOSPO-a (zakon primenjiv na Kosovu, na osnovu Uredbe UNMIK-a br. 1999/24) kao i članom 40 st. 1 Zakona br. 03/L-154 o Vlasništvu i drugim stvarnim pravima, stekli vlasništvo na osnovu vrednog pravnog dela-držanje poverenjem.

Gore navedenu tvrdnju u reviziji, da je presuda drugostepenog suda doneta u suprotnosti sa zakonskim odredbama iz člana 204 i člana 182 st. 1 i 2 tačka (n) ZPP-a, jer nije pružio nijedno obrazloženje vezano sa izvedenim tvrdnjama u žalbi, Vrhovni sud Kosova je ocenio kao neosnovane, jer su u osporenoj presudi izneti razlozi o svim relevantnim činjenicama za jednu pravičnu presudu i na osnovu zakona i obrazloženi su žalbeni navodi koji su ocenjeni da isti ne dovode u pitanje zakonitost osporene presude".

[...]

Navodi podnosioca

15. Podnosilac zahteva tvrdi da su sve odluke redovnih sudova u suprotnosti sa Ustavom. On dalje tvrdi da mu je povređeno pravo na imovinu, jer su redovni sudovi tužiocima priznali pravo svojine ne zasnivajući se na činjenicama i dokazima, i da su te nepokretnosti nezakonito upisane na ime tužilaca.

Prihvatljivost zahteva

16. Sud će razmatrati da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

17. U tom smislu, Sud se poziva na član 113 (7) Ustava, koji propisuje:

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

18. Pored toga, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

19. Sud, takođe, uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijumi o prihvatljivosti], stav (1), slovo (d) i stav (2), slova (b) i (d) Poslovnika, koje propisuje:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(...)
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
(...)
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava".
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju".

20. Sud podseća da se tvrdnje podnosioca zahteva odnose na povredu prava na jednakosti pred zakonom, prava na pravično suđenje i prava na imovinu.

21. Što se tiče tvrdnje o pravičnom suđenju i jednakosti pred zakonom, Sud primećuje da podnosilac zahteva u stvari samo pominje ove članove Ustava, ali ne argumentuje dalje kako je i zašto došlo do povreda ovih konkretnih članova Ustava od strane redovnih sudova.

22. Što se tiče tvrdnje o povredi prava na imovinu, on argumentuje da je do povrede ovog prava došlo pošto su redovni sudovi nezakonito i bez zasnivanja na činjenicama i dokazima priznali tužiocima pravo svojine nad nepokretnostima za koje je on tvrdio da mu pripadaju.

23. Sud ponavlja da je utvrđivanje prava svojine nadležnost redovnih sudova. Sama činjenica da pravo svojine pripada tužiocima ne treba odmah da se shvati kao povreda prava svojine koje je garantovano članom 46. Ustava.

24. U tom smislu, Sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je puna nadležnost redovnih sudova, dok je njegova uloga samo da obezbedi poštovanje prava koja su garantovana Ustavom. Shodno tome, Ustavni sud u ovom slučaju ne može da deluje kao sud četvrtog stepena (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turkse*, br. 2189/93, ESLjP presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65 i, takođe, vidi: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

25. Pored toga, nije zadatak Ustavnog suda da zameni svoju ocenu činjenica ocenom redovnih sudova i, po pravilu, to je zadatak navedenih sudova da ocene dokaze koje imaju na raspolaganju. Ustavni sud može samo da razmatra da li su postupci u redovnim sudovima uopšteno sprovedeni na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva,* br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).

26. Sud smatra da podnosilac zahteva nije uspeo da argumentuje i dokaže da su redovni sudovi postupili proizvoljno ili nepravično tokom suđenja njegovog slučaja. Stoga, sama činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne može da mu posluži kao pravo da pokrene argumentovan zahtev o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLjP, presuda od 26. jula 2005. godine).

27. Činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne može da pokrene argumentovan zahtev o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLjP, presuda od 26. jula 2005. godine).

28. Na osnovu gore navedenog, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju o povredi osnovnih prava garantovana Ustavom i Konvencijom, jer činjenice i argumenti koje je izneo ni na jedan način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili ustavna prava.

29. Shodno tome, zahtev podnosioca, na ustavnim osnovama i u skladu sa pravilom 36 (2) b) i d) Poslovnika, treba da se proglasi očigledno neosnovan i neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članovima 20. i 49. Zakona i pravilima 36 (1) c i 56 (2) Poslovnika, dana 3. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI111/16, podnosilac zahteva: Asllan Zenuni, ocena ustavnosti obaveštenja Državnog tužilaštva KMLC. br. S/16 od 2. februara 2016. godine i rešenja AC. br. 4370/15 Apelacionog suda Republike Kosovo od 18. decembra 2015. godine

KI111/16, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2017. godine, objavljeno 2. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, civilno-imovinska stvar, zahtev van roka, neprihvatljiv zahtev*

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je tvrdio povredu svojih ustavnih prava koju su izazvali redovni sudovi i državno tužilaštvo, jer navedeni organi nisu poštovali relevantne zakonske odredbe za donošenje pravičnih odluka. Nakon ocene slučaja, Sud je utvrdio da je zahtev van roka. Dakle, u skladu sa članom 49. Zakona, zahtev je proglašen neprihvatljivim za razmatranje.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI111/16

Podnosilac

Asllan Zenuni

Ocena ustavnosti obaveštenja Državnog tužilaštva KMLC. br. S/16 od 2. februara 2016. godine i rešenja AC. br. 4370/15 Apelacionog suda Republike Kosovo od 18. decembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Asllan Zenuni (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa prebivalištem u Uroševcu.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava obaveštenje Državnog tužilaštva KMLC. br. S/16 od 2. februara 2016. godine i rešenje AC. br. 4370/15 Apelacionog suda Republike Kosovo od 18. decembra 2015. godine (u daljem tekstu: osporene odluke).

3. Rešenje Apelacionog suda je uručeno podnosiocu 29. decembra 2015. godine, a obaveštenje Državnog tužilaštva za odbijanje zahteva za zaštitu zakonitosti uručeno mu je 2. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih odluka, kojima podnosilac zahteva tvrdi povredu njegovih prava zaštićenih Ustavom. On nije precizirao neku konkretnu odredbu Ustava u vezi sa povredom svojih prava.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113, stav (7) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 5. septembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 18. oktobra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.

8. Dana 13. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio da dopuni zahtev relevantnim dokumentima.

9. Dana 23. februara 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu popunjen zahtev, zajedno sa relevantnim dokumentima.

10. Dana 3. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev neprihvatljivim kao neblagovremen.

Pregled činjenica

11. Podnosilac je podneo tužbeni zahtev Osnovnom sudu u Uroševcu zbog ometanja-posedovanja i korišćenja imovine od strane suseda.

12. Dana 5. oktobra 2015. godine, Osnovni sud u Uroševcu je (C. br. 318/2011), odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca.

13. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu na rešenje prvostepenog suda od 5. oktobra 2015. godine, pred Apelacionim sudom zbog nepotpunog utvrđivanja činjenica i bitnih povreda odredbi materijalnog prava.

14. Dana 18. decembra 2015. godine, Apelacioni sud je (rešenje AC. br. 4370/15), odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva, ostavljajući na snazi rešenje prvostepenog suda od 5. oktobra 2015. godine.

15. Dana 14. januara 2016. godine, podnosilac zahteva se obratio Državnom tužilaštvu predlogom za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti.

16. Dana 2. februara 2016. godine, državni tužilac je (obaveštenje KMLC. br. S/16), odbacio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti, jer nisu ispunjeni zakonski uslovi za njegovo pokretanje pred Vrhovnim sudom Republike Kosovo.

17. Dana 16. februara 2016. godine, podnosilac zahteva je direktno Vrhovnom sudu Republike Kosovo podneo zahtev za zaštitu zakonitosti.

18. Dana 18. marta 2016. godine, administracija Vrhovnog suda je obavestila podnosioca zahteva da se njegov predmet ne nalazi u Vrhovnom sudu i da se za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti može obratiti Državnom tužilaštvu u skladu sa članom 245. Zakona o parničnom postupku.

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva argumentuje i tvrdi sledeće:

a. *"Presuda prvog stepena je doneta ignorišući predlog tužioca za uvođenje privremene mere; nepoštovanjem veštačenja od 07.09.2015. godine; ostavljanjem vremena i prostora da tužena slobodno deluje na javnoj imovini i istu uzurpira da postavi prepreke (zid i ogradu na javnoj imovini…".*

b. *Drugostepeni sud je prekršio odredbe iz člana 204 ZPP-a, citiram: „Drugostepeni sud treba da oceni navode u žalbi koji su bili od odlučujuće važnosti za donošenje njegove odluke", a takođe prilikom ocenjivanja dokaza prvostepeni sud je prekršio odredbe iz člana 8 ZPP-a, pošto nije pravilno ocenio navode tužioca na ročištima, a ni dokaze koje je on dostavio, dakle nije pažljivo i savesno ocenio navode tužioca na ročištu a niti je dokaze koji su pažljivo i savesno ocenio, što znači da su i jedan i drugi sud doneli odluke u suprotnosti sa dokazima, pošto se prema mojem ubeđenju zbog jednostranosti ili drugog ponižavajućeg faktora, (…)".*

c. *Državno tužilaštvo je, prema meni, ne tretirajući pravično moj predlog za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti, putem obaveštenja (bez ikakvog pravnog uputstva kome se mogu obratiti dalje radi ostvarivanja mog prava), odgovorilo da nema pravnih povreda."*

Prihvatljivost zahteva

20. Sud će razmotriti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

21. U tom smislu, Sud se poziva na član 49. Zakona, koji propisuje:

"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta (…)".

22. Sud, takođe, uzima u obzir odredbe pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti], stav (1) slovo (c) Poslovnika, koje propisuje:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(…)
(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva"
(…)

23. Sud naglašava da gorenavedene odredbe propisuju da se zahtev podnese Sudu u roku od četiri meseca od prijema konačne odluke (konačnog pravnog delotvornog sredstva).

24. S tim u vezi, Sud primećuje da je podnosilac primio odluku Apelacionog suda 29. decembra 2015. godine, dok je obaveštenje Državnog tužilaštva (KMLC.br.S/16) primio 2. februara 2016. godine, a zahtev je podneo Sudu 5. septembra 2016. godine, što znači da je isti van roka.

25. Što se tiče pisma Vrhovnog suda od 18. marta 2016. godine, Sud smatra da se ovo pismo ne može uzeti u obzir u smislu računanja roka od četiri meseca, jer ono ne ispunjava kriterijume da bi se smatralo konačnom odlukom (poslednji delotvorni pravni lek).

26. Štaviše, Sud podseća da je rok propisan članom 49. Zakona prekluzivne prirode i ima za cilj promovisanje pravne sigurnosti, osiguravajući da se slučajevi koji pokreću ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *O'Loughlin i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 23274/04, ESLJP, odluka od 25. avgusta 2005. godine).

27. Shodno tome, Sud zaključuje da zahtev podnosioca ne ispunjava proceduralne kriterijume prihvatljivosti, kao što je predviđeno članom 49 Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika, i stoga isti treba proglasiti neblagovremenim i sledstveno tome neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članovima 20. i 49. Zakona i pravilima 36 (1) c) i 56 (2) Poslovnika, dana 3. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Ivan Čukalović	Arta Rama-Hajrizi

KI 75/16, podnosilac zahteva: Narodno pozorište Kosova Ministarstvo kulture, omladine i sporta, ocena ustavnosti presude Rev. br. 56/2016 Vrhovnog suda od 17. marta 2016. godine

KI 75/16, rešenje o neprihvatljivosti od 16. januara 2017. godine, objavljeno 2. juna 2017. godine

Ključne reči: *institucionalni zahtev, Narodno pozorište Kosova Ministarstvo kulture, omladine i sporta, novčana nadoknada, neprihvatljiv, očigledno neosnovan*

Dana 27. januara 2004. godine, Q.B. je podneo tužbu Opštinskom sudu žaleći se da mu je podnosilac zahteva nezakonito prekinuo mesečnu novčanu naknadu koju je uživao u skladu sa odlukom br. 139 od 5. oktobra 2000. godine, koja je doneta od strane podnosioca. Apelacioni sud je (presuda AC. br. 1034/2013) usvojio kao osnovanu žalbu podnosioca i preinačio presudu Osnovnog suda u Prištini, tako što je odbio tužbeni zahtev tužitelja u Opštinskom sudu. Q.B. je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu. Dana 17. marta 2016. godine, Vrhovni sud je usvojio, kao osnovan, zahtev za reviziju podnet od strane Q.B.-a i preinačio presudu Apelacionog suda i potvrdio presudu C. br. 144/09 Osnovnog suda.

U ovom slučaju, podnosilac zahteva u skladu sa članom 113.7 Ustava tvrdi da je presuda Vrhovnog suda „u suprotnosti sa Ustavom Kosova". Sud primećuje da podnosilac zahteva nije pokazao, niti čak tvrdio, da su sudski postupci, posmatrani u celini, bili nepravični ili proizvoljni da bi Sud mogao da razmotri bilo koju ustavnu povredu i ne može delovati kao sud četvrtog stepena u tumačenju i primeni odgovarajućih pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučajeve ESLjP Garcia Ruiz protiv Španije br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi: i slučaj Ustavnog suda KI 70/11 *Faik Rima, Magbule Rima i Bestar Rima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

Dakle, Sud utvrđuje da u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI75/16

Podnosilac

Narodno pozorište Kosova
Ministarstvo kulture, omladine i sporta

Zahtev za ocenu ustavnosti presude Rev. br. 56/2016 Vrhovnog suda od 17. marta 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo Narodno pozorište Kosova-Ministarstvo kulture, omladine i sporta (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koje zastupa Shefqet Hasimi, viši pravni službenik u Kancelariji državnog pravobranilaštva.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 56/2016 Vrhovnog suda od 17. marta 2016. godine, kojom je odbijena kao neosnovana žalba podnosioca i potvrđena presuda Opštinskog suda od 16. oktobra 2012. godine.

3. Osporena presuda je uručena podnosiocu 14. aprila 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, koja navodno *„je u suprotnosti sa Ustavom Kosova“*.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda Kosova (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 16. maja 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 14. juna 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.

8. Dana 16. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i istog dana poslao Vrhovnom sudu kopiju zahteva.

9. Dana 16. januara 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 27. januara 2004. godine, Q.B. je podneo tužbu Opštinskom sudu žaleći se da mu je podnosilac zahteva nezakonito prekinuo mesečnu novčanu naknadu koju je uživao u skladu sa odlukom br. 139 od 5. oktobra 2000. godine, koja je doneta od strane podnosioca.

11. Dana 16. oktobra 2012. godine, Opštinski sud u Prištini (presuda C. br. 144/09) usvojio tužbeni zahtev i obavezao podnosioca zahteva da mu isplati materijalnu naknadu navedenu u presudi.

12. Podnosilac je podneo žalbu Apelacionom sudu "*zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava*".

13. Dana 11. decembra 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda AC. br. 1034/2013) usvojio kao osnovanu žalbu podnosioca i preinačio presudu Osnovnog suda u Prištini, tako što je odbio tužbeni zahtev tužitelja u Opštinskom sudu.

14. Protiv drugostepene presude, Q.B. je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu „*zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava*".

15. Dana 17. marta 2016. godine, Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 56/2016) usvojio, kao osnovan, zahtev za reviziju podnet od strane Q.B.-a i preinačio presudu Apelacionog suda. Istovremeno, Vrhovni sud je potvrdio presudu C. br. 144/09 Osnovnog suda.

Navodi podnosioca

16. Podnosilac zahteva je samo naveo da presuda Vrhovnog suda „*je u suprotnosti sa Ustavom Kosova*".

17. Podnosilac zahteva nije objasnio koji su član(ovi) Ustava povređeni osporenom presudom, odnosno, koja su prava i slobode garantovane Ustavom povređene.

18. Podnosilac se nije izjasnio u vezi rešenja koje traži od Suda.

Prihvatljivost zahteva

19. Sud pre svega ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i predviđene Poslovnikom.

20. S tim u vezi, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, gde se propisuje:

> *1. „Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.“*
>
> *(...)*
>
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”*

21. Pored toga, Sud se poziva i na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji propisuje:

> *“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”*

22. Sud uzima u obzir i pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, gde se propisuje:

> *“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *(...)*
> *(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.”*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *(...)*
> *(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava“.*

23. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije naveo koja su navodno povređena prava i slobode. Štaviše, nije naveo ni koji su članovi Ustava povređeni.

24. Sud primećuje da podnosilac zahteva, kada opisuje činjenice u svom zahtevu, se samo poziva na presude različitih sudova. Pored toga, kad opravdava svoj zahtev i ukazuje na navodne povrede Ustava samo pominje presude sudova, bez ikakve analize ili razmatranja.

25. Sud smatra da je podnosilac zahteva podneo pred Sudom iste razloge kao i pred redovnim sudovima. Ti razlozi se tiču oblasti zakonitosti. Nijedno pitanje ustavnosti nije pokrenuto od strane podnosioca pred Sudom.

26. U tom aspektu, Sud primećuje da na svim pitanjima pokrenutim pred redovnim sudovima su dati odgovori i obrazloženja od strane tih sudova. Naime, Vrhovni sud se ekstenzivno i sveobuhvatno bavilo mesečnim materijalnim naknadama i ocenio zakonitost prekida istih.

27. Zapravo, Vrhovni sud je smatrao *“da se osnivanje Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje u Republici Kosovo propisuje Zakonom o invalidskoj penziji, koji se nalazi u*

procesu izrade i usvajanja u Vlade i Skupštini Kosova, Vrhovni sud Kosova ocenjuje da i dalje stoji obaveza tuženog da ispunjava obavezu na osnovu svoje odluke br. 139 od 05.10.2000. godine i to sve do osnivanja i funkcionalizacije gore navedenog Fonda, odnosno dok tužilac ne dostigne starosnu dob za starosnu penziju od 65 godina".

28. Pored toga, Vrhovni sud je našao "*da je drugostepeni sud pogrešno primenio materijalno pravo, pa je shodno tome preinačio njegovu presudu i odlučio da ostavi na snazi prvostepenu presudu".*

29. Ustavni sud podseća da je utvrđivanje činjeničnog stanja i primena zakona potpuna nadležnost redovnih sudova (pitanje zakonitosti) i da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima (pitanje ustavnosti). Prema tome, Sud ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena" ocenjujući pitanja zakonitosti (vidi: slučaj ESLJP *Akdivar protiv Turske,* br. 21893/93, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65. takođe *mutatis mutandis* vidi: slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha,* rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

30. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije pokazao, ili čak tvrdio, da su sudski postupci, gledano u celini, bili nepravedni ili proizvoljni kako bi mogao da razmotri bilo kakvu ustavnu povredu.

31. Sud ponavlja da ne može da deluje kao sud četvrtog stepena i da zameni ulogu redovnih sudova da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučajeve ESLJP: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96 presuda od 21. januara 1999. godine; i *FcMetrebi protiv Gruzije,* presuda od 31. jula 2007. godine, par.31; takođe vidi: slučaj Ustavnog suda KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima,* Ustavni sud, rešenje o prihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

32. Sud smatra da podnosilac zahteva nije naveo činjenice u svom zahtevu, i nije izgradio ikakve ustavne tvrdnje. Štaviše, podnosilac nije uspeo da dokaže da su postupci pred redovnim sudovima, uključujući i one pred Vrhovnim sudom, bili nepravični ili proizvoljni, ili da su podnosiocu povređena prava i slobode.

33. Stoga, Sud zaključuje da nisu ispunjeni svi uslovi prihvatljivosti predviđeni Ustavom, i dalje precizirani Zakonom i predviđeni Poslovnikom.

34. Prema tome, Sud nalazi da shodno pravilu 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika, zahtev treba proglasiti neprihvatljivim kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.1 i 7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) b) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 16. januara 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI68/16, podnosilac zahteva: Fadil Rashiti, ocena ustavnosti presude Pml. br. 249/2015 Vrhovnog suda Kosova od 3. decembra 2015. godine

KI 68/16, rešenje o neprihvatljivosti od 31. marta 2017. godine, objavljeno 5. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, krivično delo, zahtev je očigledno neosnovan*

Podnosilac zahteva je proglašen krivim od strane Osnovnog suda u Gnjilanu (presuda P. br. 286/2014) zbog izvršenja krivičnog dela prema članu 186 [Uznemiravanje] Krivičnog zakona Kosova. Apelacioni sud je (presuda PAL br. 570/2015) po žalbama potvrdio presudu Osnovnog suda. Podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu Kosova protiv odluke Apelacionog suda. Zahtev za zaštitu zakonitosti je odbijen od strane Vrhovnog suda.

Podnosilac zahteva je tvrdio, *inter alia*, pred Ustavnim sudom da je Vrhovni sud odbijanjem, kao neosnovanim, njegov zahtev odluke Apelacionog suda, povredio njegova prava garantovana članom 31. Ustava Republike Kosovo. Sud je primetio da činjenice koje je podnosilac zahteva predstavio ni na jedan način ne opravdavaju navodnu povredu ustavnih prava na koje se on pozvao i da poslednje navedeni nije dovoljno potkrepio svoju tužbu. Zbog toga, Sud je proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim na osnovu toga da je očigledno neosnovan kao što je predviđeno članom 48. Zakona i kao što je dalje navedeno u pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI68/16

Podnosilac

Fadil Rashiti

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 249/2015 Vrhovnog suda Kosova od 3. decembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Fadil Rashiti, iz sela Velekince, opština Gnjilane (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Shemsedin Pira, advokat iz Gnjilana.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu (Pml. br. 249/2015 od 3. decembra 2015. godine) Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom (P. br. 286/2014 od 10. februara 2015. godine) Osnovnog suda u Gnjilanu (u daljem tekstu: Osnovni sud) i presudom (PA1. br. 570/2015 od 8. jula 2015. godine) Apelacionog suda u Prištini (u daljem tekstu: Apelacioni sud).

3. Presuda Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 31. decembra 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom

sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 20. aprila 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 28. aprila 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo dodatna dokumenta Sudu.

8. Dana 11. maja 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Altay Suroy i Gresa Caka-Nimani.

9. Dana 19. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova i tražio od njega i Vrhovnog suda da podnesu dokaz o datumu uručivanja presude (Pml. br. 249/2015) Vrhovnog suda.

10. Dana 28. jula 2016. godine, Sud je primio potvrdu o datumu kada je podnosiocu zahteva uručena gore navedena presuda.

11. Dana 13. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za člana Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je podneo ostavku na poziciju sudije Suda 9. septembra 2016. godine.

12. Dana 13. januara 2017. godine, zastupnik podnosioca zahteva je podneo punomoćje koje dokazuje da je opunomoćen da zastupa podnosioca zahteva pred Sudom.

13. Dana 31. marta 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Dana 28. februara 2014. godine, tužilac Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu je (u daljem tekstu: tužilac) podigao u optužnicu [PP. II. br. 159/2014] protiv podnosioca zahteva na osnovu sumnje da je počinio krivična dela po članu 186. [Uznemiravanje] i 185. [Pretnja] Krivičnog zakona Kosova (KZK) prema oštećenoj strani H.D.

15. Dana 10. februara 2015. godine, Osnovni sud u Gnjilanu je (presuda P. br. 286/2014) proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo iz člana 186. [Uznemiravanje] KZK-a i izrekao uslovnu kaznu od 180 dana zatvora koja se neće izvršiti ukoliko podnosilac zahteva u periodu verifikacije od 1 godine i 6 meseci ne izvrši neko drugo krivično delo. Podnosilac zahteva je oslobođen optužbe za krivično delo iz člana 185. [Pretnja] KZK-a.

16. Presudom Osnovnog suda se obrazložilo, između ostalog, sledeće:

> *"U konkretnom slučaju, na osnovu izvedenih dokaza je utvrđeno da je [podnosilac zahteva] tokom 2013 ali i 2014 godine [...] i kada nije bio na službenom zadatku, u civilnom odelu je otišao na radno mesto na terenu gde je bila oštećena [H.M] po službenoj dužnosti, i njenu kancelariju u policijskoj stanici uznemiravajući je sa njegovim postupcima, onda isprečijući se i ne dozvoljavajući [H.M] da uđe preko*

ulaznih vrata policijske stanice u Gnjilanu, ponašajući se nekontrolisano i nepoželjno za [H.M] – sa telom joj isprečeći put i onda približujući usta na njeno uvo bi šaputao, kao što je sa pravom i svedočila [H.M], „ugrišću te za uvo", [...] u više navrata ponavljao telefonske pozive, koji su bili nepoželjni za [H.M], još joj je slao i SMS poruke i nazivao je umiljatim nazivom „čurkica", A ova dela, [podnosilac zahteva] je radio sa namerom njenog uznemiravanja, zastrašenja kao i njenog držanja pod velikim emocionalnim uznemirenjem pošto je ista udata i ima decu, i jer bi ovakva ponašanja sa pravom mogla da prouzrokuju [H. M] velike porodične probleme, onda nesigurnost za jedan slobodan i miran privatan život za nju. Takva inkriminirajuća ponašanja [podnosioca zahteva] prema [H.M] s vremena na vreme, a u više navrata, su prouzrokovala moru i nesigurnost kod iste, koja iako je policajka, da ne oseća nikakvu sigurnost [...]
Iz toga što je gore navedeno je utvrđeno da u delima [podnosioca zahteva] postoje svi oblici krivičnog dela uznemiravanja iz člana 186 stav 1 KZRK-a, za koje ga je sud proglasio krivim i kaznio kao u izreci ove presude."

17. Branilac podnosioca zahteva je izjavio žalbu na presudu Osnovnog suda pred Apelacionim sudom, zbog *"suštinskih povreda odredbi krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, kao i odluke o kazni"*, predlažući da se presuda Osnovnog suda *"preinači i da se [podnosilac zahteva] oslobodi za krivično delo [Uznemiravanje]."*

18. Tužilac je, takođe, izjavio žalbu na presudu Osnovnog suda pred Apelacionim sudom zbog "*pogrešnog i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja",* predlažući da se osporena presuda, što se tiče krivičnog dela iz člana 185. [Pretnja] KZK-a, kojom je podnosilac zahteva oslobođen krivice, poništi i krivična stvar vrati Osnovnom sudu na ponovno suđenje i preispitivanje. Što se tiče krivičnog dela iz člana 186. [Uznemiravanje] KZK-a, tužilac je tražio da se presuda Osnovnog suda preinači i da se izrekne teža kazna podnosiocu zahteva.

19. Oštećena strana - H.M je takođe izjavila žalbu na presudu Osnovnog suda pred Apelacionim sudom u vezi sa kaznom izrečenom za krivično delo iz člana 185. [Pretnja] KZK-a, predlažući da se izrekne teža kazna podnosiocu zahteva.

20. Dana 8. jula 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda PA1. br. 570/2015) odbacio sve žalbe, kao neosnovane, i utvrdio sledeće:

"[...] što se tiče suštinskih povreda odredbi krivičnog postupka iz člana 394 stav 1 tačla 1.1 ZKPK [Zakonik o krivičnom postupku Kosova], [Apelacioni sud] je došao do zaključka da presuda prvostepenog suda ne sadrži povrede koje se navode u žalbi branioca [podnosioca zahteva], da je izreka [presude Osnovnog suda] jasna, razumljiva i u skladu sa samim sobom i sa obrazloženjem, zato što sadrži razloge u vezi sa odlučujućim činjenicama koje karakterišu krivično delo uznemiravanja.
[...]
Činjenično stanje je pravično i potpuno utvrđeno, jer je [Osnovni sud] nastavio sa svim potrebnim dokazima i potvrdio činjenice koje karakterišu krivično delo "uznemiravanje", predviđeno članom 186, stav 4, u vezi u vezi sa stavom 1 KZK, što proizlazi iz izjave oštećenog lica - [H.M], i izjave svedoka – I.R., L.B., E.R., S.R, ispitivanja SMS, odakle proizilazi da je [podnosilac zahteva] počinio krivično delo kojim se tereti, jer on je u više navrata uznemiravao [H.M] sa različitim rečima, stoga je činjenično stanje pravedno i potpuno utvrđeno."

21. Branilac podnosioca zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu, tvrdeći bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, odnosno člana 384. KZK-a, s obzirom da *"[Apelacioni sud] nije ni obavestio stranke i branioca [podnosioca zahteva] o sednici, nije ni naveo u zapisniku sednice da li su stranke i branilac [podnosioca zahteva] obavešteni o sednici ili nisu."*

22. Tužilac je podneskom (KMLP. II. br. 186/15 od 11. novembra 2015. godine), predložio da se zahtev odbaci, kao neosnovan.

23. Dana 3. decembra 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda Pml. br. 249/2015) odbacio zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti i utvrdio sledeće:

> *"[...] U odredbi člana 390 stav 1 ZKPK se kaže da „Kada je optuženom izrečena kazna zatvorom, obaveštenje o ročištu apelacionog veća se dostavlja nadležnom državnom tužiocu, oštećenom, optuženom i njegovom braniocu." U konkretnom slučaju sa presudom [Osnovnog suda], nije izrečena kazna zatvora nego uslovna kazna, zbog kojeg razloga nije postojala obaveza Apelacionog suda da za drugostepeno ročište obavesti [podnosioca zahteva], njegovog branioca a ni druge gore pomenute osobe i sa njihovim neobaveštavanjem nije bilo suštinske povrede odredbi krivičnog postupka koja se navodi u zahtevu za zaštitu zakonitosti."*

Navodi podnosioca

24. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu redovni sudovi povredili pravo iz člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

25. Podnosilac zahteva tvrdi da *" se sa nijednim pouzdanim i potpunim dokazom bilo svedoka ili materijalnih dokaza, nije utvrdilo da su u postupcima [podnosioca zahteva] oblikovane karakteristike ovog krivičnog dela [...]."*

26. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi da je *"[...] sažetak izreke presude [Osnovnog suda], nerazumljiv, nejasan i protivrečan sa obrazloženjem [...]."*

27. Podnosilac zahteva, dalje, smatra da je *"sudija pojedinac [A.Sh.], u Osnovnom sudu u Gnjilanu doneo rešenje i proglasio me je krivim za „seksualno uznemiravanje" preinačujući / izmenjujući izjave svedoka, kao i [oštećene stranke - H.M], i računajući kao svedoke lica koja ne ispunjavaju uslove da budu svedoci,"* tvrdeći da gore navedeni sudija ima porodične veze sa H.M.

28. Podnosilac zahteva tvrdi da *"Apelacioni sud, kada je razmatrao presudu [Osnovnog suda] kao pravičnu, a, posebno, [Vrhovni] sud koji je odlučio po [...] Zahtevu za zaštitu zakonitosti, flagrantno je kršio odredbe zakona i ustavna prava [podnosioca zahteva]."*

29. Podnosilac zahteva na kraju tvrdi da njegov branilac u završnoj reči pred Osnovnim sudom *"nije pomenuo nijednu povredu koju je izvršio [s] sudija [Osnovnog suda], protiv mene. Pored toga, on nije pomenuo nijedan dokaz koji će ići u moju odbranu, [...] Apelacionom sudu i Vrhovnom sudu."*

30. Dakle, podnosilac zahteva traži od Suda da:

- *proglasi zahtev prihvatljivim.*
- *proglasi osporenu presudu Vrhovnog suda neustavnom, i*
- *naloži da se konačna odluka P. br. 286/2014 Osnovnog suda vrati na ponovno suđenje.*

Prihvatljivost zahteva

31. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovnikom.

32. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

"*1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

33. Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji utvrđuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

34. Pored toga, Sud se poziva na pravila 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, koja propisuju:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, [...]
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju."

35. Kao što je gore navedeno, podnosilac zahteva se žali Sudu da: (i) su redovni sudovi doneli odluku da ga osude bez dovoljno dokaza i nisu uzete u obzir sve okolnosti slučaja prilikom odlučivanja o kazni (ii) da je sažetak koji se nalazi u izreci presude Osnovnog suda očigledno nerazumljiv, nejasan i kontradiktoran sa obrazloženjem (iii) da je odluka o osudi zasnovana na iskazima svedoka čije su izjave promenjene od strane sudije Osnovnog suda koji je takođe imao sukob interesa u slučaju (iv) Apelacioni sud nije obavestio podnosioca zahteva ili njegovog branioca o sednici održanoj pred Apelacionim sudom u vezi sa njegovim slučajem i (v) njegov advokat nije pokrenuo pred redovnim sudovima neke od tvrdnji koje je izneo podnosilac zahteva pred ovim Sudom.

36. Što se tiče prve i druge tvrdnje, Sud se poziva i na obrazloženje Apelacionog suda u odgovoru na tvrdnju podnosioca zahteva koji, između ostalog, navodi:

"Presuda prvostepenog suda ne sadrži povrede koje se navode u žalbi branioca [podnosioca zahteva], da je izreka [presude Osnovnog suda] jasna, razumljiva i u

skladu sa samim sobom i sa obrazloženjem, zato što sadrži razloge u vezi sa odlučujućim činjenicama koje karakterišu krivično delo uznemiravanja.
[...]
Činjenično stanje je pravično i potpuno utvrđeno, jer je prvostepeni sud nastavio sa svim potrebnim dokazima i potvrdio činjenice koje karakterišu krivično delo "uznemiravanje", predviđeno članom 186, stav 4, u vezi u vezi sa stavom 1 KZK, što proizlazi iz izjave oštećenog lica - [H.M], i izjave svedoka – I.R., L.B., E. R., S.R., ispitivanja SMS [...].”

37. Što se tiče treće tvrdnje podnosioca zahteva, ne postoji ništa u zahtevu što ukazuju na to da je ovo pitanje pokrenuto od strane podnosioca tokom sprovođenja redovnih postupaka. Ovo pitanje je pokrenuto po prvi put pred Ustavnim sudom. Međutim, Ustavni sud, u skladu sa principom supsidijarnosti, ne može oceniti ovo pitanje, a da prethodno nije pokrenuto i ocenjeno u redovnim postupcima.

38. Princip supsidijarnosti zahteva da podnosilac iscrpi sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku kako bi se sprečila povreda Ustava ili, ako je do toga došlo, da ispravi takvu povredu osnovnog prava. Dakle, podnosilac zahteva je odgovoran ako se njegov slučaj proglasi neprihvatljivim od strane Ustavnog suda kada propusti da iskoristi redovne postupke ili ne prijavi povredu Ustava u redovnim postupcima. Taj neuspeh treba shvatiti kao odricanje od prava na dalji prigovor na povredu i žalbu (vidi: rešenje u slučaju KI139/12, *Besnik Asllani*, ocena ustavnosti presude PKL br. 111/2012 Vrhovnog suda od 30. novembra 2012. godine, stav 45, i vidi: *mutandis mutandis*, *Selmouni protiv Francuske* [VV], § 74; *Kudla protiv Poljske* [VV], § 152; *Andrasik i drugi protiv Slovačke* (dec. *)*.

39. Što se tiče četvrte tvrdnje da Apelacioni sud nije obavestio podnosioca zahteva ili njegovog branioca o sednici održanoj pred Apelacionim sudom, Sud podseća na obrazloženje Vrhovnog suda gde se navodi da pošto nije izrečena kazna zatvora, Apelacioni sud nije imao nikakvu obavezu u skladu sa članom 390, stav 1 ZKPK da obavesti podnosioca zahteva ili njegovog branioca o raspravi sudskog veća Apelacionog suda.

40. Pored toga, Sud primećuje da pravo na „*javnu raspravu*“, kao što je garantovano članom 31. Ustava i članom 6.1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija) obavezno podrazumeva pravo na „*usmenu raspravu*“ (vidi: *mutatis mutandis*, ESLjP, presuda od 12. novembra 2002. godine, *Döry protiv Švedske,* predstavka br. 28394/95, stav 37*)*.

41. Princip održavanja usmene i javne rasprave u krivičnom kontekstu je od posebnog značaja, prilikom čega se osobi koja se optužuje da je izvršila krivično delo uopšteno, treba pružiti mogućnost da bude fizički prisutna na sednici suda koji u potpunosti ispunjava uslove iz člana 31. Ustava i člana 6. Konvencije. Na toj sednici, podnosilac zahteva mora da ima priliku da se njegov slučaj „čuje“ i *inter alia*, obezbedi dokaze za svoju odbranu, da sasluša dokaze protiv njega i ispituje i unakrsno ispituje svedoke (vidi: ESLP, presuda od 23. novembra 2006. godine, *Jussila protiv Finske,* predstavka br. 73053/01, stav 40).

42. Međutim, lično prisustvo optuženog nije od presudnog značaja u žalbenom pretresu kao što je u sudskom pretresu. Način na koji se član 31. Ustava i član 6. Konvencije primenjuju u postupku pred apelacionim sudovima zavisi od posebnih odlika postupka u razvoju i treba uzeti u obzir postupak u celini u pravnom poretku i ulogu Apelacionog suda u tom pravnom poretku (vidi: ESLjP, presuda od 18. oktobra 2006. godine, *Hermi protiv Italije,* predstavka br. 18114/02, stav 60).

43. Međutim, kada Apelacioni sud mora da ispita slučaj po činjenicama i po zakonu i u potpunosti oceni pitanja krivice ili nevinosti, on ne može da utvrdi pitanje bez direktne ocene dokaza koje je lično dao optuženi u cilju dokazivanja da nije izvršio delo koje navodno predstavlja krivično delo (vidi: ESLjP, presuda od 9. juna 2009. godine, *Sobolewski (br. 2) protiv Poljske*, predstavka br. 19847/07, stav 35 i presuda ESLjP od 6. jula 2004. godine, *Dondarini protiv San Marina*, predstavka br. 50545/99, stav 27.

44. Sud primećuje da je podnosilac zahteva u postupku pred Osnovnim sudom usmeno saslušan u vezi sa krivičnim delom za koje se tereti. Nakon toga, sud je sproveo dokazni postupak u kojem je saslušao svedoke i druge predstavljene dokaze. Podnosilac zahteva je, takođe, imao koristi od pravne pomoći advokata i bio je u stanju da predstavi svoje dokaze i argumente i ospori dokaze protiv njega i krivične optužbe.

45. Sud primećuje da je u žalbenom postupku Apelacioni sud samo potvrdio presudu Osnovnog suda na osnovu činjenica utvrđenih od strane Osnovnog suda.

46. Prema tome, Sud zaključuje da podnosicu zahteva nisu bila uskraćena prava i garancije predviđene članom 31.2 Ustava i članom 6.1 EKLjP, u vezi sa „usmenom raspravom". On je imao priliku da se lično brani, imao je pravnu pomoć i bio je u stanju da učestvuje u postupku u fazi u kojoj ga je Osnovni sud proglasio krivim.

47. Što se tiče pete tvrdnje, Sud primećuje da podnosilac zahteva okrivljuje svog advokata što nije pokrenuo neke od tvrdnji pred redovnim sudovima, koje podnosilac zahteva sada pokreće pred ovim Sudom koje, u stvari, nisu validan argument za razmatranje pred Ustavnim sudom.

48. Sud ponavlja da je podnosilac zahteva odgovoran za ponašanje svog advokata ili bilo koje druge osobe koja ga zastupa pred Sudom. Bilo koja procesna radnja od strane zastupnika je princip koji se pripisuje samom podnosiocu zahteva (vidi: *Bekauri protiv Gruzije,* br. 14102/02 ESLjP, presuda od 10. aprila 2012. godine, §§ 22-25; i vidi: mutatis mutandis, *Migliore i drugi protiv Italije,* br. 58511/13 ESLjP, odluka od 27. januara 2014. godine).

49. Prema tome, Sud primećuje da su nakon žalbe podnosioca zahteva i njegovog zahteva za zaštitu zakonitosti Apelacioni sud i Vrhovni sud odbili njegove tvrdnje o povredi KZK-a i ZKPK-a potpuno podržavajući presudu Osnovnog suda i Apelacionog suda. Oba stepena su odgovorila na sve tvrdnje o povredama KZK-a i ZKPK-a pokrenutim od strane podnosioca zahteva.

50. Sud podseća da Ustavni sud nema nadležnost da odlučuje da li je podnosilac zahteva počinio krivično delo. Niti ima nadležnost da oceni da li je činjenično stanje pravilno utvrđeno ili da oceni da li su sudije redovnih sudova imali dovoljno dokaza da utvrde krivicu podnosioca zahteva.

51. U tom smislu, Sud naglašava da nije njegov zadatak da se bavi greškama u činjenicama i zakonu (zakonitost) navodno počinjenim od strane Vrhovnog suda ili bilo kog drugog suda nižeg stepena, osim i u meri u kojoj su takve greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

52. Ustavni sud, dalje, ponavlja da nije njegov zadatak prema Ustavu da deluje kao sud "četvrtog stepena" u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova. Uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi:

slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLjP, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi: i slučaj KI70/11 podnosilac zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

53. Sama činjenica da podnosilac zahteva nije zadovoljan ishodom postupka u njegovom slučaju ne daje mu za pravo na argumentovanu tvrdnju o povredi njegovih prava zaštićenih Ustavom.

54. Ustavni sud može samo da razmatra da li su dokazi bili predstavljeni na pravilan način i da li su postupci uopšteno, gledano u celini, bili sprovedeni na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: *inter alia* slučaj: *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima, usvojena 10. jula 1991. godine).

55. S tim u vezi, Sud opaža da je obrazloženje u redovnim sudovima koje se odnosi na tvrdnje podnosioca zahteva o povredi krivičnog zakona i zakonika o krivičnom postupku jasno i, nakon razmatranja svih postupaka, Sud je takođe utvrdio da postupci pred redovnim sudovima nisu bili nepravični ili proizvoljni (vidi: slučaj *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLjP, odluka od 30. juna 2009. godine).

56. Dakle, u ovom slučaju, Sud smatra da činjenice iznete od strane podnosioca zahteva ni na koji način ne opravdavaju navodnu povredu ustavnih prava na koje se pozvao i da on nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika.

57. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim odredbama i treba se proglasiti neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, na sednici održanoj 31. marta 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Snezhana Botusharova	Arta Rama-Hajrizi

KI58/16, podnosioci zahteva: Kadri Emini, Skender Emini, Flamur Emini, ocena ustavnosti presude Pml. br. 8/2016 Vrhovnog suda Kosova od 26. januara 2016. godine

KI58/16, rešenje o neprihvatljivosti od 8. maja 2017. godine, objavljeno 5. juna 2017. godine
Ključne reči: *Individualni zahtev, očigledno neosnovan*
Vrhovni sud Kosova je doneo presudu Pml. br. 8/2016 od 26. januara 2016. godine, kojom je odbio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti podnet od strane podnosilaca zahteva protiv presude PA1. br. 175/2015 Apelacionog suda od 16. marta 2015. godine.
Podnosioci zahteva nisu naveli koja su ustavna odredba mogla biti povređena, navodeći povredu zakona. Podnosioci zahteva tvrde da je zbog jednog nesporazuma sa drugim licima došlo do fizičkog sukoba među njima, tvrdeći da su lica koja su počinila krivično delo morala biti kažnjena višom kaznom.

Sud je utvrdio da podnosioci zahteva nisu dovoljno potkrepili i dokazali svoju tvrdnju na ustavnim osnovima o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda koja su garantovana Ustavom. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI
u

slučaju br. KI58/16

Podnosilac

Kadri Emini
Skender Emini
Flamur Emini

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 8/2016 Vrhovnog suda Kosova od 26. januara 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Kadri Emini, Skender Emini i Flamur Emini sa prebivalištem u Komoranu (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa Kadri Emini.

Osporena odluka

2. Osporene odluka je presuda Pml. br. 8/2016 Vrhovnog suda Kosova od 26. januara 2016. godine, koju su podnosioci zahteva primili 10. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke. Podnosioci zahteva nisu precizirali koja je ustavna odredba povređena.

Pravni osnov

4. Zahtev se zasniva na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 24. marta 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 13. aprila 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 13. juna 2016. godine, podnosioci zahteva su podneli Sudu obrazac zahteva.

8. Dana 1. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva i tražio od njih da dostave Sudu presudu P. br. 1833/2013 od 22. avgusta 2014. godine Osnovnog suda u Prištini i presudu PA1. br. 175/2015 od 16. marta 2015. godine Apelacionog suda Kosova. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

9. Dana 11. jula 2016. godine, podnosioci zahteva su podneli Sudu tražena dokumenta.

10. Dana 8. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 16. avgusta 2011. godine, kao rezultat spora koji su imale dve porodice, podnosioci zahteva s jedne strane i L.V. i R.V. sa druge strane, došlo je do fizičkog sukoba među njima.

12. Dana 30. aprila 2013. godine, Osnovno tužilaštvo u Prištini je podiglo optužnicu protiv podnosilaca zahteva i drugih osoba uključenih u sukob.

13. Dana 22. avgusta 2014. godine, Osnovno tužilaštvo u Prištini je (presuda P. br. 1833/2013), proglasilo krivim podnosioca zahteva Skendera Eminija, L.V. i R.V. za krivično delo u saizvršilaštvu iz člana 188. [Laka telesna povreda] Krivičnog zakonika Republike Kosovo i izreklo novčanu kaznu. Podnosioci zahteva Kadri Emini i Flamur Emini su oslobođeni od optužbe, jer nije dokazano da su izvršili krivično delo.

14. Neodređenog datuma, R.V. i L.V. sa jedne strane i podnosilac zahteva Skender Emini s druge strane, su uložili žalbu Apelacionom sudu Kosova, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, tražeći da se isti oslobode od optužbe. Podnosioci zahteva Kadri Emini i Flamur Emini su uložili žalbu Apelacionom sudu zbog odluke o krivičnoj sankciji, tražeći da se R.V. i L.V. izrekne strožija kazna.

15. Dana 16. marta 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je (presuda PA1. br. 175/2015) odbio žalbe podnosilaca zahteva i R.V. i L.V. kao neosnovane i potvrdio presudu P. br. 1833/2013 Osnovnog suda od 22. avgusta 2014. godine. Pored toga, u obrazloženju se navodi: "*žalbeni navodi [...] u vezi sa bitnim povredama nisu održivi, jer ožalbena presuda nije zahvaćena bitnim povredama krivičnog postupka [...] Izreka ožalbene presude je jasna, ne sadrži kontradiktornosti sama sa sobom, niti sa njenim obrazloženjem [...].*"

16. Neodređenog datuma, podnosioci su podneli zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv presude PA1. br. 175/2015 Apelacionog suda od 16. marta 2015. godine.

17. Dana 26. januara 2016. godine, Vrhovni sud je (presuda Pml. br. 8/2016) odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti. Pored toga, u obrazloženju se dodaje: "*Ovaj sud u potpunosti podržava pravni stav dva suda da u postupcima osuđenih postoje svi subjektivni i objektivni elementi krivičnog dela [...] U ovom slučaju, zahtev za zaštitu zakonitosti su podneli oštećeni, dakle, osobe koje prema gore navedenim odredbama ne uživaju ovo pravo.*"

Navodi podnosioca

18. Podnosioci zahteva tvrde da su im osporenom odlukom povređena prava garantovana Ustavom, ne precizirajući koja je ustavna odredba povređena.

19. Podnosioci zahteva u suštini tvrde: "*Smatramo da postoji pravna povreda da su osobe koje su izvršile krivično delo osuđene kaznom za lake telesne povrede*". Prema podnosiocima zahteva, osobe koje su izvršile krivično delo trebalo je da se kazne strožijom kaznom.

20. Podnosioci zahteva, takođe, tvrde da kao rezultat spora sa porodicom sa kojom su u sukobu, ista im ograničava slobodno kretanje i time onemogućava da obrađuju zemlju. Ove tvrdnje podnosioci zahteva ne povezuju sa osporenom odlukom.

Prihvatljivost zahteva

21. Sud prvo ocenjuje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

22. U tom smislu, Sud se poziva na član 113, stavovi 1 i 7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

> *"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
>
> *(...)*
>
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

23. Sud se poziva i na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji propisuje:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

24. Sud, dalje uzima u obzir pravilo 36 (1) (d) i (2) (a) Poslovnika, koji propisuje:

> *"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
>
> > *(...)*
> >
> > *(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
(...)
(a) da zahtev nije prima facie opravdan, ili
(...)".

25. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da su podnosioci zahteva ispunili proceduralne uslove iz člana 113.7 Ustava. Međutim, za određivanje prihvatljivosti zahteva, Sud, dalje, treba da oceni da li su podnosioci zahteva ispunili uslove propisane u članu 48. Zakona i uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 36 Poslovnika.

26. Sud podseća da podnosioci zahteva ne ukazuju koja su to prava i slobode za koja tvrde su im povređena. Pored toga, oni ne ukazuju ni koji član (članovi) Ustava im je povređen.

27. Sud primećuje da podnosioci u svom zahtevu u suštini nisu zadovoljni utvrđivanjem činjeničnog stanja od strane redovnih sudova i tvrde: "*Smatramo da postoji pravna povreda da su osobe koje su izvršile krivično delo osuđene kaznom za lake telesne povrede [...].*"

28. U tom smislu, Sud opaža da na sve osnove podnete od strane podnosilaca zahteva pred redovnim sudovima, redovni sudovi su odgovorili i obrazložili tvrdnje strana. U stvari, Apelacioni sud je naširoko i sveobuhvatno razmotrio tvrdnje podnosilaca zahteva.

29. U tom smislu, Sud se poziva na presudu Vrhovnog suda koji zaključuje da je osporena presuda Apelacionog suda jasna i razumljiva i sadrži dovoljno razloga i odlučnih činjenica za donošenje zakonite odluke. U presudi Apelacionog suda se, između ostalog, naglašava *"... pravilnim utvrđivanjem činjeničnog stanja optuženih L.V., R.V. i Skendera Eminija je proglasio krivim za ovo delo i izrekao novčanu kaznu [...] kazna koja je izrečena optuženima od strane prvostepenog suda je srazmerna stepenu društvene opasnosti krivičnog dela i stepenu krivične odgovornosti optuženih kao izvršilaca [...]."*

30. U ovim okolnostima, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu potkrepili dokazima niti obrazložili svoju tvrdnju na ustavnim osnovama o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom, jer činjenice koje su oni izneli ne pokazuju da su im redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom.

31. Što se tiče drugih tvrdnji podnosilaca zahteva, Sud se ne upušta u obrazloženje ovih tvrdnji, jer smatra da podnosioci zahteva ne povezuju ove tvrdnje sa osporenim odlukama i štaviše, to su odnosi između trećih lica; stoga, podnosioci zahteva sa činjenicama podnetim u zahtevu nisu uspeli da izgrade nijednu ustavnu tvrdnju.

32. Sud zapaža da podnosioci zahteva nisu uspeli da dokažu da su sudski postupci, gledano u celini, bili nepravični ili proizvoljni da bi Sud mogao da razmotri neku ustavnu povredu.

33. Sud podseća da činjenica da se podnosioci zahteva ne slažu sa ishodom slučaja ne može im poslužiti kao pravo da se pokrene argumentovan zahtev o povredi Ustava (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLjP, presuda od 26. jula 2005. godine).

34. Na taj način, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti propisani Ustavom, dalje precizirani Zakonom i predviđeni Poslovnikom nisu ispunjeni.

35. Dakle, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, shodno pravilu 36 (1) d) i (2) (a) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) a) Poslovnika, dana 8. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI141/15, podnosilac zahteva: Hajdar Podrimja, Zahtev za ocenom ustavnosti presude ARJ-UZVP br. 29/2015 Vrhovnog suda od 29. oktobra 2015. godine

KI141/15, rešenje o neprihvatljivosti usvojeno 2. maja 2017. godine i objavljeno 7. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, očigledno neosnovan*

Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom je odbijen zahtev podnosioca za vanredno razmatranje odluka redovnih sudova.

Podnosilac je podneo zahtev Vrhovnom sudu kao zainteresovana strana u postupku i smatrao je da je odbijanje njegovog zahteva povredilo prava podnosioca zahteva garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama.

Ustavni sud je proglasio zahtev neprihvatljivim zato što podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio svoje tvrdnje, niti je podneo *prima facie* dokaze koji ukazuju na navodnu povredu njegovih prava. Sud takođe, gledano postupke uopšteno, nije primetio da postoje činjenice ili okolnosti koje ukazuju na to da su Vrhovni sud ili redovni sudovi doneli svoje odluke proizvoljno ili na neki drugi način povredili prava i slobode podnosioca zahteva garantovane Ustavom i Konvencijom.

Kao rezime, Ustavni sud je odbio zahtev podnosioca, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI141/15

Podnosilac

Hajdar Podrima

Zahtev za ocenom ustavnosti presude ARJ-UZVP br. 29/2015 Vrhovnog suda od 29. oktobra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Hajdar Podrima iz Đakovice (u daljem tekstu: podnosilac).

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava presudu ARJ-UZVP br. 29/2015 Vrhovnog suda od 29. oktobra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda kojom su, navodno, podnosiocu povređena prava iz člana 21. (Opšta načela), člana 22. (Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata), člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i člana 6. (Pravo na pravicno sudjenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 49. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 30. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 08. decembra 2015. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca. Istog dana, predsednica Suda je imenovala i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Caroline (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.

7. Dana 29. decembra 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca i Vrhovni sud o registraciji zahteva.

8. Dana 18. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za predsedavajuću u Veću za razmatranje, koja je zamenila sudiju Roberta Carolana koji je 9. septembra 2016. godine podneo ostavku.

9. Dana 02. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

10. Na osnovu spisa predmeta Sud može da primeti da je tokom 1969. godine došlo do nacionalizacije parcele br. 197 pravnom prethodniku podnosioca u površini od 1.59,76 ha.

11. Tokom 1969. godine pravni prethodnik podnosioca je zbog nacionalizacije sporne parcele pokrenuo sudski postupak koji se završio 25. oktobra 1970. godine presudom Ac. br. 647/69 Okružnog suda u Prizrenu.

12. Tom presudom je odbijen prigovor pravnog prethodnika podnosioca i data je mogućnost trećem licu Z.T., da kao stranka koja je učestvovala u postupku nacionalizacije, registruje predmetnu imovinu u katastar na svoje ime.

13. Dana od 1. septembra 1986. godine, Komisija za nacionalizaciju Opštine Orahovac je donela rešenje br. 461-41 u kome je kao vlasnik sporne parcele registrovan Z.T.

14. Tokom 2010. godine podnosilac je podneo zahtev Komisiji za uređenje zemljišta u Opštini Orahovac u kojoj je tražio registraciju predmetne imovine na svoje ime, tvrdeći da je upis predmetne imovine na lice Z.T. sporan, jer je nastao kao rezultat prikrivanja činjenice da postoji i presuda Cml-br. 21/71 Vrhovnog suda od 28. oktobra 1971. godine, kojom je presuda Ac. br. 647/69 Okružnog suda poništena.

15. Dana 26. jula 2010. godine, Komisija za uređenje zemljišta Skupštine opštine Orahovac je donela rešenje br. 461-16/2010 kojim je usvojila zahtev podnosioca i proglasila delimično nevažećim rešenje Komisije za nacionalizaciju zemljišta Opštine Orahovac br. 461–41 od 01. septembra 1986. godine, koje se odnosi na deo katastarske parcele 197.

16. Dana 25. avgusta 2010. godine treće lice Z.T. je podnelo žalbu Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (u daljem tekstu: MPŠRR) protiv rešenja Komisije za uređenje zemljišta Skupštine opštine Orahovac od 26. jula 2010. godine.

17. Dana 08. oktobra 2010. godine, MPŠRR je poslalo žaliocu Z.T. odgovor SP -2227/210, u kojem naglašava da MPŠRR "*nema predmetnu nadležnost da postupi prema žalbi podnetoj od njegove strane.*"

18. Dana 08. novembra 2010 godine, Z.T. je tužbom pred Osnovnim sudom u Prištini, Odeljenjem za administrativna pitanja (u daljem tekstu: Osnovni sud) pokrenuo upravni spor za poništenje akta/odgovora na žalbu MPŠRR sa br. SP -2227/210 od 08. oktobra 2010. godine.

19. Dana 22. januara 2015. godine, Osnovni sud je doneo presudu A.br. 1076/2010, kojom je prihvatio tužbu Z.T. i poništio odgovor na žalbu MPŠRR; takođe, je naložio MPŠRR da u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude donose rešenje prema žalbi tužioca od 25. avgusta 2010. godine, podnete protiv odluke Komisije za uređenje zemljišta Skupštine opštine Orahovac br. 461-16/2010.

20. Podnosilac, kao zainteresovana stranka u postupku, je podneo žalbu Apelacionom sudu na presudu A.br. 1076/2010 Opštinskog suda, u kojoj je tražio da se tužba Z.T. (tužioca) odbaci kao nedozvoljena.

21. Dana 11. juna 2015. godine, Apelacioni sud je doneo presudu AA. br. 120/2015 kojom je žalbu podnosioca odbacio kao neosnovanu. Između ostalog u obrazloženju presude stoji: "*Tuženi organ (MPŠRR) je trebao da tokom sprovođenja odluči prema gore navedenim zakonskim osnovama, u roku od 30 dana od dana predaje žalbe kao što se predviđa članom 131. 1 ZUP, sa sadržajnim rešenjem, onako kako se predviđa članovima 84, 85 i 86 ZUP-a, koje rešenje bi trebalo da ima svoj sadržaj, činjenični sažetak, način odlučivanja, zakonsku osnovu na koju sa zasniva akt i u obrazloženju da se daju puni i jasni razlozi i uputstvo za apelovanje*".

22. Podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za vanredno razmatranje presude Apelacionog suda zbog povrede materijalnog prava, sa predlogom da se prihvati zahtev, da se preinače presude i da se tužba tužioca odbaci kao nedozvoljena.

23. Dana 29. oktobra 2015. godine Vrhovni sud je doneo presudu ARJ-UZVP. br. 29/2015 kojom je zahtev za vanrednim preispitivanjem odluke zainteresovane stranke (podnosioca) odbio kao neosnovan. U obrazloženju presude, između ostalog, stoji:

> *"Tuženi organ (MPŠRR) je bio obavezan da odluči prema žalbi tužioca, na osnovu odredbi Zakona o lokalnoj samoupravi (članovi 74 – 85) br. 03/L-040, gde se određuju nadležnosti ministarstva za sprovođenje kontrole o zakonitosti akata u lokalnom nivou, zato nedonošenje odluke o zahtevu tužioca predstavlja izbegavanje zakonskih obaveza od strane MPŠRR."*

Navodi podnosioca

24. Podnosilac je u zahtevu naveo da je Vrhovni sud nezakonitim i neustavnim postupcima odbio njegov zahtev za vanrednim preispitivanjem presuda redovnih sudova, čime mu je povredio osnovna prava i slobode, predviđene članom 21. (Opšta načela), članom 22. (Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata), članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava kao i članom 6. EKLjP.

25. Podnosilac se obraća Sudu sa zahtevom: *„da Sud ukine presude Vrhovnog suda Kosova u Prištini ARJUZVP.br. 29/2015 od 29.10.2015. godine kao i presude Apelacionog suda Kosova AA. br. 120/2015 od 11.06.2015. godine i Osnovnog suda – Odeljenje za upravna pitanja A. br. 1076/2010 od 22. januara 2015. godine."*

Prihvatljivost zahteva

26. Kako bi Sud mogao da reši žalbu podnosioca, prvo treba da ispita da li je žalba ispunila uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovnikom.

27. U tom smislu, član 113. stav 7. Ustava propisuje:

> *"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

28. Takođe, član 48. Zakona propisuje:

> *„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.*"

29. U ovom slučaju, Sud se poziva na pravilo 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika, koje predviđa:

> *" (1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
>
> *[...]*
>
> *d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan."*
>
> *(2) „Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
>
> *[...]*
>
> *b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava".*

30. Sud je analizirajući navode podnosioca sa aspekta povrede prava i sloboda zagarantovanih Ustavom kao i EKLJP, primetio da je podnosilac svoj zahtev izgradio na tvrdnjama da su navodne povrede nastale jer *„Vrhovni sud nije prihvatio njegov zahtev za vanrednim preispitivanjem sudskih odluka koji je on podneo kao zainteresovana stranka u postupku."*

31. Sud ukazuje da se navodi podnosioca o povredi ustavnih prava na koja se on poziva odnose na odluke sudova u postupku u kojem se odlučivalo o procesnoj dopustivosti tužbe koju je podnelo treće lice Z.T. protiv MPŠRR.

32. Shodno tome, Sud primećuje da su redovni sudovi tokom redovnog postupka uzeli u obzir sve navode podnosioca prilikom utvrđivanja osnovanosti njegovog zahteva, a što se može videti i na osnovu njihovih odluka.

33. Sud, dalje, primećuje da se u predmetnom postupku pred redovnim sudovima utvrđivala samo procesna dopustivost predmetne tužbe protiv MPŠRR, i da se u tom postupku nije

odlučivalo ni na koji način o "građanskim pravima" podnosioca, a ni o njegovim "obavezama".

34. Prema tome, ishod procedure u kojoj su donesene pobijene odluke nisu bile odlučujuće za utvrđivanje građanskih prava i obaveza podnosioca.

35. Shodno tome, Sud iz datog obrazloženja redovnih sudova ne vidi proizvoljnost; štaviše, Sud primećuje da su Apelacioni sud i Vrhovni sud uzeli u ispitivanje navoda koje je podnosilac izneo u svojim zahtevima, pri čemu su i dali jasne zaključke zbog čega su ti navodi neosnovani.

36. Kao rezime, Sud ceni da u sprovedenom postupku nema činjenica ili okolnosti koje bi na bilo koji način upućivale na to da su, u postupku pred Vrhovnim sudom, podnosiocu povređena ljudska prava ili slobode garantovane Ustavom ili EKLJP.

37. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje, niti je podneo bilo kakav *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP (vidi: slučaj br. KI19/14 i KI21/14, podnosilac *Tafil Qorri i Mehdi Syla,* Ustavni sud Republike Kosovo, ocena ustavnosti rešenja Apelacionog suda Kosova, CA. br. 2129/2013, od 5. decembra 2013. godine i rešenja Apelacionog suda Kosova CA. br. 1947/2013 od 5. decembra 2013. godine).

38. Sud je stava da kriterijumi po kojima bi se žalba podnosioca razmatrala sa aspekta povrede prava i sloboda zagarantovanih Ustavom kao i EKLJP, nisu ispunjeni.

39. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 47. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) b) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 2. maja 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;

II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac **Predsednica Ustavnog suda**

Altay Suroy Arta Rama-Hajrizi

KI 22/16, podnosilac zahteva: Naser Husaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. decembra 2015. godine

KI 22/16**,** presuda od 2. maja 2017. godine, objavljena 9. juna 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, povreda, presuda, vlasništvo nad imovinom, pravo na pravično suđenje, ocena ustavnosti*

Dana 19. juna 2013. godine, Osnovni sud u Peći je (presuda C. br. 21/10) odbio tužbu za vlasništvo nad imovinom, kao neosnovanu. Dana 27. jula 2013. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu u Prištini, gde je ovaj Sud potvrdio presudu Osnovnog suda u Peći. Dana 20. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za reviziju zbog teške povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava. Dana 14. decembra 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 335/2015) odbio, kao neosnovan, zahtev za reviziju podnosioca podnet protiv presude Apelacionog suda. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenom presudom povređena prava garantovana članovima 21. i 31. Ustava, s obzirom da je bila pristrasna, po ličnoj osnovi protiv njega.

Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva i da je zahtev podnet u zakonskom roku. Shodno sudskoj praksi Ustavnog suda (vidi: slučajeve KI72/12, KI135/14), Sud ocenjuje da presuda Vrhovnog suda, kojom je odbijena revizija, nije poštovala ustavni standard obrazloženja sudske odluke. Kao posledica toga, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31. Ustava (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) i člana 6.1 EKLjP (Pravo na pravično suđenje).

Prema tome, Ustavni sud, skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 56 (1) i 74 (1) Poslovnika, proglašava presudu Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. decembra 2015. godine nevažećom i vraća presudu Vrhovnog suda na ponovno razmatranje u skladu sa Presudom ovog Suda.

PRESUDA

u

slučaju br. KI22/16

Podnosilac

Naser Husaj

Zahtev za ocenom ustavnosti presude Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. decembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Naser Husaj, advokat iz Peći (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda od 14. decembra 2015. godine u vezi sa presudom AC. br. 2740 Apelacionog suda od 30. oktobra 2015. godine i presudom C. br. 21/10 Osnovnog suda u Peći od 19. juna 2013. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih presuda kojima su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), odnosno članom 21. (Prava i osnovne slobode- Opšta načela) i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje].

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 1. februara 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.

7. Dana 8. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i dostavio kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

8. Dana 2.maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim.

Pregled činjenica

9. Dana 20. januara 2010. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu u Peći protiv M.J. tražeći da mu se potvrdi vlasništvo nad parcelama zemljišta u ukupnoj površini od 5.40.91 ha. On tvrdi da mu vlasništvo nad ovim parcelama zemljišta pripada na osnovu ugovora o kupoprodaji koji je imao sa pokojnim S.J. (ostavilac nasledstva tužene M.J.), kao i na osnovu održaja. Podnosilac zahteva je kasnije precizirao tužbu i dodao i druge tužene (uključujući na različite načine transakcije sa istim parcelama zemljišta).

10. Podnosilac zahteva je podneo tužbu pošto mu se, po njegovim tvrdnjama, ne prenosi zakonito pravo svojine, iako je još 2000. godine zaključio sporazum o kupoprodaji sa S.J.

11. Prema podnosiocu zahteva, njegov sin U.H. u početku je bio kupac, a kasnije, izmenom ugovora, kao kupac se pojavljuje sam podnosilac zahteva. On tvrdi da je platio oko 90% od ugovorenog iznosa, a i spornu nepokretnost koristi više od 13 godina.

12. Dana 19. juna 2013. godine, Osnovni sud u Peći je (presuda C. br. 21/10) je odbio tužbu kao neosnovanu.

13. Dana 27. jula 2013. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu u Prištini, tvrdeći postojanje povreda odredbi parničnog postupaka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.

14. Dana 30. oktobra 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je (presuda AC. br. 2740/2013) odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda u Peći.

15. Dana 20. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za reviziju zbog teške povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

16. U "razlozima revizije", podnosilac zahteva je naglasio da mu je presudom Apelacionog suda izvršena "*ozbiljna povreda odredaba parničnog postupka, jer je u veću Apelacionog suda u Prištini učestvovao sudija Q.A., koji se nalazi pod istragom prema mojoj krivičnoj prijavi od 26.11.2014. godine koja je poslata poštom Državnom tužilaštvu za krivično delo zloupotreba službenog položaja i ovlašćenja, za dva krivična dela. Predmet protiv njega se nalazi u Osnovnom tužilaštvu u Prištini prema informaciji državnog tužioca (J.M.) od*

4.12.2014. godine PPN. Br. 404/14 i isti nije imao pravo da učestvuje u veću i odlučuje po žalbi, jer se ovde bavimo sukobom interesa i to predviđa KZK u članu 424/1-3-4, dakle, odlučuje tako da bi mi se osvetio".

17. Dana 14. decembra 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 335/2015) odbio, kao neosnovan, zahtev za reviziju podnosioca podnet protiv presude Apelacionog suda.

18. U relevantnom delu presude Vrhovnog suda je obrazloženo "[...] *da presude nižestepenih sudova nisu zahvaćene bitnim povredama odredaba parničnog postupka za koje se ovaj sud brine prema službenoj dužnosti, niti drugim povredama ZPP, koje se navode u reviziji".*

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenom presudom povređena prava garantovana članovima 21. i 31. Ustava, s obzirom da je bila pristrasna, po ličnoj osnovi protiv njega.

20. Podnosilac zahteva je kao glavnu tvrdnju pokrenuo pitanje učešća sudije Q.A. u Veću za razmatranje Apelacionog suda, iako je imao sukob interesa zbog krivične prijave koju je podnosilac zahteva podneo protiv sudije Q.A.

21. U tom smislu, podnosilac zahteva ističe da "*sudija, Q.A. nije trebalo da učestvuje u veću, jer je bio u sukobu interesa, što predstavlja krivično delo".*

22. Pored toga, podnosilac zahteva naglašava: *„Začuđujuće, Vrhovni sud [...] je odbio reviziju. Dakle, nije prošao ni jedan mesec od kada sam podneo reviziju. On se nije pozvao na okolnosti da sudija Q.A. nije smeo da učestvuje u veću Apelacionog suda".*

23. Podnosilac zahteva traži od Suda da osporene odluke "*proglasi kao neustavne, jer su mi povređena ljudska prava i slobode, pravo na pravično suđenje i pravo na pravičnu sudsku odluku".*

Prihvatljivost zahteva

24. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i Zakonom i dalje precizirane Poslovnikom.

25. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na član 113.7 Ustava, gde se propisuje:

> *"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".*

26. Pored toga, Sud uzima u obzir član 48. Zakona, koji propisuje:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".*

27. Sud se poziva i na pravilo 36 Poslovnika, gde se propisuje:

> *"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

28. Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva i da je zahtev podnet u zakonskom roku. Pored toga, Sud smatra da zahtev pokreće opravdanu ustavnu tvrdnju *prima facie*, i da nije očigledno neosnovana.

29. Shodno tome, Sud će oceniti meritum slučaja razmatranjem tvrdnji onako kako su predstavljene u zahtevu.

Ocena merituma slučaja

30. Na početku, Sud podseća da član 53. Ustava obavezuje Ustavni sud da se "*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*".

31. Sud utvrđuje da podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda, ali i presude nižih stepena, tvrdeći da su mu povredile ustavna prava garantovana članom 21. i članom 31. Ustava.

32. Međutim, Sud takođe primećuje da podnosilac zahteva nije razjasnio tvrdnju o povredi člana 21. (Prava i osnovne slobode-Opšta načela), već je samo pomenuo u zahtevu i kao takvu, Sud je neće razmatrati. Međutim, suština zahteva se odnosi na tvrdnju o povredi člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), koji ima sledeći sadržaj:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]

33. Prilikom razmatranja tvrdnji o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud ocenjuje da li je sudski proces u celosti bio pravičan i nepristrasan, kao što je i propisano članom 31. Ustava (vidi, između ostalog: *mutatis mutandis, Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembar 1992. godine, str. 34, Serija A br. 247, i B. *Vidal protiv Belgije*, 22. april 1992. godine str. 33, Serija A br. 235).

34. Sud primećuje da je Osnovni sud (presuda C. br. 21/10) na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja odbio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca (tužioca) za potvrđivanje prava svojine. Osnovni sud je obrazložio da podnosilac zahteva (tužilac) nije dokazao da je stekao pravo svojine na nekoj pravnoj osnovi ili valjanom pravnom naslovu.

35. Apelacioni sud je (presuda AC. br. 2740/2013) utvrdio da je Osnovni sud pravilno utvrdio činjenično stanje i pravilno primenio zakon u ovom slučaju. Shodno tome, Apelacioni sud je odbio žalbu podnosioca zahteva, ostavljajući na snazi u celosti presudu Osnovnog suda.

36. Iz sadržaja presude Apelacionog suda, Sud smatra da je ova presuda doneta na „sednici veća“ pri čemu je „*Veće Apelacionog suda razmotrilo spise predmeta, osporenu presudu, navodne žalbe i nakon njihove razmatranje u smislu člana 194. ZPP, utvrdio da …*“. Shodno tome, iz spisa predmeta i opšte prakse proizilazi da podnosilac nije imao priliku da ospori sastav sudskog veća u žalbenom postupku pred Apelacionim sudom.

37. Sud primećuje da je podnosilac zahteva podneo zahtev za reviziju, gde je njegov glavni žalbeni osnov bilo učešće sudije u sastavu Apelacionog suda koji je, prema njegovim tvrdnjama, imao sukob interesa u njegovom slučaju i protiv koga je on podneo krivičnu prijavu.

38. Sud podseća da je Vrhovni sud odbio zahtev za reviziju i obrazložio da ”*Vrhovni sud Kosova, u ovom stanju stvari, ocenjuje da presude nižestepenih sudova nisu zahvaćene bitnim povredama odredaba parničnog postupka za koje se ovaj sud brine prema službenoj dužnosti, niti drugim povredama ZPP, koje se navode u reviziji. Izreka presude je jasna i u potpunom skladu sa obrazloženjem […]”*.

39. Međutim, Sud primećuje da se u svom obrazloženju Vrhovni sud nije razmatrao tvrdnje podnosioca zahteva o učešću sudije Q.A. u sastavu Apelacionog suda, iako je podnosilac u zahtevu za reviziju pokrenuo tvrdnju u pogledu učešća ovog sudije u sudskom veću Apelacionog suda.

40. U tom smislu, Sud ističe da pravo na pravično i nepristrasno suđenje koje se garantuje članom 31. Ustava obuhvata i pravo na obrazloženu sudsku odluku. Obrazloženje odluka je bitan element pravične odluke. Funkcija obrazložene odluke je da se dokaže stranama da su saslušane i daje im priliku da je ospore. Pored toga, donošenjem obrazložene odluke može se sprovesti javna kontrola sprovođenja pravde (vidi: presudu Ustavnog suda, slučaj KI72/12 od 17. decembra 2012 godine).

41. U smislu tvrdnji iznetih od strane podnosioca zahteva i obrazloženja datog od strane redovnih sudova, Sud ocenjuje da u principu nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu počinjenim od strane redovnih sudova, osim i ako su te greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (vidi: ESLJP slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28). U tom smislu, ustavna kontrola sudskih odluka je ograničena samo na zaštitu ustavnih prava pojedinaca.

42. Sud ponavlja da redovni sudovi nisu obavezni da odgovore na sve tvrdnje koje je izneo podnosilac zahteva. Međutim, oni moraju da reše tvrdnje koje su glavne za pitanje koje se razmatra, naročito, ako se pokrenu u različitim fazama postupka kao što se desilo u ovim slučaju (vidi: Ustavni sud, slučaj KI 135/14, od 8. februara 2016. godine).

43. Sud ponavlja da ustavno pravo na pravično i nepristrasno suđenje uključuje obavezu sudova da obezbede dovoljne razloge za svoje odluke, kako u proceduralnom, tako i u materijalnom pogledu (vidi: Ustavni sud, presuda u slučaju KI135/14).

44. Primena ovog principa je ocenjena od strane Suda od slučaja do slučaja, u zavisnosti od konkretnih okolnosti slučaja, analizirajući da li su osporene sudske odluke dovoljno ispunile obavezu da obrazlože svoje odluke. Stepen do kojeg se primenjuje dužnost da se opravda odluka može varirati u zavisnosti od prirode sudske odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti slučaja (*Hirvisaari protiv Finske,* presuda ESLjP od 27. septembra 2001. godine, stav 30).

45. Sud primećuje da se podnosilac zahteva žali da se osporena presuda Vrhovnog suda nije uopšte bavila jedom od njegovih glavnih tvrdnji u zahtevu za revizijom, a koja se odnosila na učešće sudije na suđenju u drugostepenom sudu u vezi sa njegovom nepristranošću za koju je podnosilac zahteva pokrenuo ozbiljne sumnje. Kao posledica toga, podnosilac zahteva tvrdi da je osporena presuda u suprotnosti sa garancijama iz člana 31. Ustava i člana 6. EKLjP.

46. Sud smatra da je ovo pitanje od suštinskog značaja za slučaj, jer bi se njenim pojašnjenjem uklonio strah podnosioca zahteva vezano za nepristrasnost sudskog veća prilikom suđenja njegovog slučaja i ojačalo uverenje da su se tvrdnje podnosioca zahteva saslušale na odgovarajući način.

47. Da se Vrhovni sud bavio glavnom tvrdnjom podnosioca zahteva u vezi sa nepristrasnosti veća Apelacionog suda, bez obzira na odgovor u vezi tog navoda (tj. bez obzira na to da li bi se ova tvrdnja prihvatila kao opravdana ili odbijena kao neosnovana), tada bi se svakako ispunio uslov „saslušana strana“ i pravilno sprovođenje pravde. Nije dužnost Suda da ispituje do koje su mere tvrdnje podnosilaca u postupcima pred redovnim sudovima razumne. Međutim, pravičnost postupaka zahteva da esencijalne tvrdnje koje podnosioci pokrenu pred redovnim sudovima dobijaju adekvatan odgovor – naročito ako se te odnose na važna pitanja kao što je nepristrasnost sudova.

48. U tom smislu, Sud naglašava da nepristrasnost znači odsustvo predrasuda ili pristrasnosti i njeno postojanje ili nepostojanje se može proveritii na različite načine (W*ettstein protiv Švajcarske,* br. 33958/96, stav 44, CEDH 2000-XII i *Micallef protiv Malte,* ESLjP br. 17056/06, stav 93/ 2009).

49. Sud, dalje, podseća da je pojava nepristrasnosti važna u svetlu pravnog postulata da „pravda ne mora samo da se sprovodi, već mora i da se vidi da se sprovodi“. Ovo je bitan element poverenja koji sudovi u demokratskom društvu moraju nadahnuti javnosti (vidi: *Volkov protiv Ukrajine*, stav 106, presuda od ESLjP 2013. godine i *De Cubber protiv Belgije*, 26. oktobra 1984. godine, stav 26, Serija A br. 86).

50. Ocenjujući proces u celini i posebno na osnovu čitanja presude Vrhovnog suda, Sud utvrđuje da nerešavanje, odnosno odsustvo predstavljanja jasnih pravnih argumenata o tvrdnjama podnosioca zahteva koje se odnose na ključno pitanje postupka, predstavlja nepremostivu manu presude.

51. Na osnovu gore argumentovanog, kao i shodno praksi Ustavnog suda (vidi: slučajeve KI72/12, KI135/14), Sud ocenjuje da presuda Vrhovnog suda, kojom je odbijena revizija, nije poštovala ustavni standard obrazloženja sudske odluke. Kao posledica toga, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31. Ustava (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) i člana 6.1 EKLjP (Pravo na pravično suđenje).

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 56 (1) i 74 (1) Poslovnika, na sednici održanoj 2. maja 2017. godine

ODLUČUJE

I. DA jednoglasno PROGLASI zahtev prihvatljivim;

II. DA većinom glasova UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;

III. DA PROGLASI nevažećom Presudu Rev. br. 335/2015 Vrhovnog suda Kosova od 14. decembra 2015. godine;

IV. DA VRATI Presudu Vrhovnog suda na ponovno razmatranje u skladu sa Presudom ovog Suda;

V. DA ZAHTEVA od Vrhovnog suda da, u skladu sa pravilom 63 (5) Poslovnika o radu, dostavi Ustavnom sudu informacije o preduzetim merama za sprovođenje Presude Suda;

VI. DA OSTANE posvećen pitanju, očekujući izvršenje ove presude;

VII. DA DOSTAVI ovu Presudu stranama;

VIII. DA OBJAVI ovu Presudu u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona; i

IX. Ova Presuda stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

Suprotno mišljenje

sudije Snezhana Botusharova

Slučaj br. KI 22/16

Podnosilac

Naser Husaj

Zahtev za ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 335/2015 od 14. decembra 2015. godine

1. Poštujem odluku većine sudija Ustavnog suda (u daljem tekstu: „Većina“). Međutim, ne bih mogla da se složim sa konačnim zaključkom i obrazloženjem zbog izvesnih propusta.

2. Prvo, smatram da se tekst presude nije pridržavao ustavnih zahteva za prihvatljivost zahteva, odnosno da li je podnosilac zahteva iscrpeo pravna sredstva.

3. Podnosilac zahteva tvrdi da je u sastavu Apelacionog suda bio sudija koji je morao da bude izuzet.

4. Primenljivi zakon po pitanju izuzeća sudija je Zakon br. 03/L-006 o parničnom postupku (ZPP), Poglavlje III [Izuzeće sudija sa suđenja]. Pitanje je da li je podnosilac zahteva mogao da traži izuzeće sudije Apelacionog suda koji je odlučio o njegovoj žalbi protiv odluke Osnovnog suda.

5. Ovo pitanje - da li je takav zahtev mogao da bude podnet - nije rešeno od strane Većine, koja je direktno išla na utvrđivanje povrede po određenim osnovima.

6. Smatram da je pitanje da li je podnosilac zahteva mogao da bude upoznat sa sastavom veća Apelacionog suda od velikog značaja za pravilno, transparentno i predvidivo funkcionisanje pravosuđa.

7. Ne bih da zauzimam stav po ovom pitanju, ali želela bih da napomenem da je Većina morala da razradi pitanje da li je postojao način da podnosilac traži izuzeće sudije veća Apelacionog suda.

8. Ako nije postojao nikakav način za obaveštavanje predsednika veća (o zahtevu za izuzeće), to znači da je Većina morala da ukaže na to koje je sledeće pravno sredstvo koje treba da bude iskorišćeno. Bez ove analize kojom bi se identifikovalo da li je podnosilac ispunio navedeni zahtev, predmet se nije smeo dalje razmatrati.

9. Drugo, Većina je utvrdila povredu jer Vrhovni sud nije konkretno rešio žalbu podnosioca zahteva da je u sastavu veća Apelacionog suda bio sudija sa navodnim sukobom interesa vizavi njega lično.

10. Vredi istaći da se u principu, čak i da možda postoji „potencijali“ sukob interesa sa jednim od sudija, veće Apelacionog suda sastoji od troje sudija, od kojih je svako nezavisan i da je tu ostala legitimna većina od dvoje sudija za donošenje odluke o predmetu podnosioca zahteva.

11. Tvrdnja da je sudija za kojeg je podnosilac zahteva tražio da bude izuzet uticao na svoje dvoje kolega u veću nije potkrepljena, pa čak je i uvredljiva.

12. Smatram da je Vrhovni sud pravilno obrazložio u svojoj odluci da je:

> "*Izreka presude je jasna i u potpunom skladu sa obrazloženjem, dok su u obrazloženju dati puni i dovoljni razlozi za sve relevantne činjenice važne za pravično suđenje ove pravne stvari. Dakle, ovaj sud smatra da navodi u reviziji u vezi sa bitnim povredama proceduralnih odredbi ne dovode u pitanje presude nižestepenih sudova*".

13. Time što nije razrađeno iscrpljivanje pravnih sredstava i nije pravilno adresirano ono što je morao da obrazloži Vrhovni sud, smatram da stav Većine odgovara postupanju suda četvrte instance.

S poštovanjem podnosi,

_____

Snezhana Botusharova
Sudija

KI109/16, podnosilac zahteva: Lumni Limaj, Zahtev za ocenom ustavnosti neodređene odluke ili akta javnog organa.

KI109/16 odluka o odbijanju zahteva od 01. juna 2017. godine, objavljena 09. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, zahtev nije kompletiran.*

U ovom zahtevu, podnosilac zahteva tvrdi da je biološki otac deteta i ukazuje da se obratio različitim javnim organima da bi dobio pristup nad tim detetom, ali bez uspeha.

Podnosilac zahteva nije naveo u svom zahtevu koji konkretni akt javnog organa je navodno povredio njegova ustavna prava. Podnosilac zahteva takođe nije precizirao koja su mu ustavna prava navodno povređena. Sud je tražio od podnosioca da pojasni svoj zahtev, ali on nije odgovorio na ovaj zahtev.

Sud je zaključio da je zahtev nepotpun i nije jasno naveden, pa se ne može razmatrati, jer ne ispunjava ni jedan od proceduralnih uslova propisanih Ustavom, Zakonom i Poslovnikom. Stoga, Sud je utvrdio da zahtev treba da se odbije po kratkom postupku u skladu s pravilom 32 (5) Poslovnika.

ODLUKA O ODBIJANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI109/16

Podnosilac

Lumni Limaj

Zahtev za ocenom ustavnosti neodređene odluke ili akta javnog organa

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Lumni Limaj, sa prebivalištem u Kosovo Polju (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva ne osporava nijednu konkretnu odluku ili akt javnog organa, iako se uopšteno poziva na akte Centra za socijalni rad u Prizrenu, Kancelarije javnog tužilaštva u Prizrenu i Osnovnog suda u Prizrenu, kojima tvrdi da mu nije bio dozvoljen pristup biološkoj ćerci.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti neodređenih akata gore navedenih javnih organa. Podnosilac zahteva ne precizira nijedno pravo ili slobodu garantovanu Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) za koje smatra da je bilo povređeno.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113 (7) Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 30. avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 19. septembra 2016. godine, predsednica Suda je odlukom GJR. KI109/16 imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i odlukom KSH. KI109/16 imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.

7. Dana 11. oktobra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. U isto vreme, Sud je tražio od podnosioca zahteva da pojasni konkretnu odluku ili akt javnog organa koji osporava, da obezbedi kopiju osporene odluke ili akta, da precizira navodne povrede svojih prava i da podnese sve informacije i druga relevantna dokumenta u prilog zahtevu. Pored toga, od podnosioca zahteva se tražilo da dostavi punomoćje za lice koje je naveo u zahtevu kao svog zastupnika. Od podnosioca zahteva se tražilo da obezbedi ovu informaciju u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema dopisa Suda.

8. Sud nije primio nikakav odgovor od podnosioca zahteva.

9. Dana 3. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo je Sudu odbijanje zahteva.

Pregled činjenica

10. Podnosilac zahteva tvrdi da je biološki otac deteta koje je rođeno 2005. godine. Njegovo ime se ne pojavljuje u izvodu iz matične knjige rođenih.

11. Podnosilac zahteva izjavljuje da pokušava da dobije pristup i/ili starateljstvo nad tim detetom.

12. Podnosilac zahteva tvrdi da se obratio Centru za socijalni rad u Kosovu Polju zahtevom za pristup i/ili starateljstvo nad detetom.

13. Kako izgleda, podnosilac zahteva je pokrenuo parnični postupak pred Osnovnim sudom u Prizrenu koji je registrovan pod brojem C.br.50/16-02.

14. Dana 3. marta 2016. godine, regionalna Kancelarija za besplatnu pravnu pomoć u Prizrenu je odlučila da odobri besplatnu pravnu pomoć podnosiocu zahteva za pravno zastupanje u slučaju C.br.50/16-02.

15. Dana 3. marta 2016. godine, regionalna Kancelarija za besplatnu pravnu pomoć u Prizrenu je tražila od Osnovnog suda u Prizrenu-Departmana za opšte poslove, da odustane od zahteva da naplati sudske troškove u slučaju podnosioca zahteva C.br.50/16-02, jer je on korisnik besplatne pravne pomoći.

16. Podnosilac zahteva tvrdi da je 12. maja 2016. godine, Tužilaštvo u Prizrenu donelo odluku u pogledu podnosioca zahteva i /ili njegovih tvrdnji.

17. Podnosilac zahteva tvrdi da je poslednja odluka u njegovom slučaju doneta od strane Centra za socijalni rad u Prizrenu.

Navodi podnosioca

18. Podnosilac zahteva tvrdi da su od početka njegovih pokušaja da dobije pristup i/ili starateljstvo nad svojim navodnim biološkim detetom svi uključeni javni organi izbegavali ili ometali njegov zahtev.

19. Podnosilac zahteva traži rešenje svog zahteva za pristup i/ili starateljstvo nad svojim navodnim biološkim detetom.

Ocena zahteva

20. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane u Ustavu i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

21. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.1 i 113.7 Ustava, koji propisuje:

> *"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

22. Sud se, dalje, poziva na član 48. Zakona, koji propisuje:

> "*Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.*"

23. Pored toga, Sud se poziva na pravilo 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika, koje *inter alia* propisuje:

> *"(2) Podnesak takođe uključuje sledeće:*
> *[...]*
> *(c) punomoćje za zastupnika;*
> *[...]*
> *(f) Kratak opis činjenica;*
> *(g) Proceduralni i substantivni značaj podneska; i*
> *(h) Dodatna dokumenta i informacije."*

24. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije ispunio nijedan od uslova propisanih gore navedenim odredbama Ustava, Zakona i Poslovnika.

25. Sud posebno primećuje da podnosilac zahteva nije obezbedio nijednu informaciju u vezi sa konkretnom odlukom ili aktom javnog organa kojima su navodno povređena njegova prava. Podnosilac zahteva nije ni ukazao na to koje je od njegovih prava garantovana Ustavom navodno bilo povređeno od strane javnog organa.

26. Pored toga, podnosilac zahteva nije: (a) obezbedio važeće punomoćje za svog zastupnika (b) podneo nijednu činjenicu ili podatak u vezi sa svojim slučajem (c) predstavio nijedno

procesno ili suštinsko obrazloženje o svom zahtevu (d) podneo nijednu prateću informaciju ili dokumenta i (e) iscrpeo bilo koje pravno sredstvo propisano zakonom.

27. Na osnovu ovih činjenica, Sud se poziva na pravilo 32 (5) [Povlačenje, odbijanje i odbacivanje podnesaka] Poslovnika, koje propisuje:

> *"Sud može po kratkom postupku odbiti podnesak ako je nepotpun ili nejasan, uprkos zahtevima Suda prema stranci da dopuni ili razjasni podnesak, ukoliko je zahtev ponavljanja prethodnog podneska odlučen od strane Suda, ili ako je podnesak neozbiljan".*

28. Sud podseća da se 11. oktobra 2016. godine tražilo od podnosioca zahteva da obezbedi precizne informacije u vezi sa njegovim tvrdnjama i odlukama ili aktima javnih organa za koje tvrdi da su mu povredili prava. Pored toga, od podnosioca zahteva se tražilo da obezbedi punomoćje za svog zastupnika, kao i da dostavi dokumenta u prilog svom zahtevu.

29. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije odgovorio na ovaj zahtev.

30. U ovim okolnostima, Sud zaključuje da je ovaj zahtev nepotpun i nije jasno naveden uprkos zahtevima Suda da podnosilac dopuni i razjasni zahtev. Dakle, zahtev ne može da se uzme na razmatranje, s obzirom da ne ispunjava nijedan proceduralni uslov propisan Ustavom, Zakonom i Poslovnikom.

31. U zaključku, Sud utvrđuje da zahtev treba da se odbije po kratkom postupku u skladu sa pravilom 32 (5) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 116. Ustava i pravilom 32 (5) Poslovnika, dana 3. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA ODBIJE zahtev;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI148/16, podnosilac zahteva: Mitat Qovanaj, ocena ustavnosti odluke CP. br. 1976/13 Osnovnog suda u Prizrenu od 22. maja 2014. godine

KI148/16, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2017. godine, objavljeno 9. juna 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zaštita imovine, neprihvatljiv zahtev*

Godine 1985, Okružni sud u Prizrenu je doneo presudu kojom je potvrdio vlasništvo nad eksproprisanim parcelama podnosioca zahteva i obavezao opštinu Prizren da mu isplati iznos novca kao nadoknadu.

U 2013. godini, podnosilac je podneo Osnovnom sudu u Prizrenu zahtev za izvršenje presude Okružnog suda u Prizrenu od 1985. godine. Osnovni sud u Prizrenu je odbio zahtev za izvršenje sa obrazloženjem da je prošao rok propisan odredbom Zakona o obligacionim odnosima. Nakon žalbe podnosioca zahteva, Osnovni sud u Prizrenu je rešenjem CP. br. 1976/13 odbacio žalbu podnosioca zahteva, jer nije platio propisanu sudsku taksu.

Podnosilac zahteva je pred Ustavnim sudom tvrdio da mu je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jer nije izvršena presuda iz 1985. godine.

Sud je utvrdio da zahtev treba da se odbaci kao neprihvatljiv i van roka, jer je podnet van roka od 4 (četiri) meseca kao što je propisano u članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI148/16

Podnosilac

Mitat Qovanaj

Ocena ustavnosti odluke CP. br. 1976/13 Osnovnog suda u Prizrenu od 22. maja 2014. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Mitat Qovanaj sa prebivalištem u Prizrenu (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Egzon Qovanaj.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku CP. br. 1976/13 od 22. maja 2014. godine Osnovnog suda u Prizrenu (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom je navodno povređeno pravo podnosioca zahteva garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članovima 6. i 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP), članom 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1 [Zaštita imovine] Protokola br. 1 uz EKLjP, kao i članom 54. Ustava.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 19. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 30. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo dodatna dokumenta Sudu.

7. Dana 16. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Surroy (predsedavajući), Ivan Čukalović i Bekim Sejdiu.

8. Dana 6. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega informaciju o tome da li je uložio žalbu protiv odluke CP. br. 1976/13 od 29. avgusta 2014. godine. Kopija zahteva je poslata i Osnovnom sudu u Prizrenu.

9. Dana 16. marta 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo pismo, navodeći da nije uložio žalbu protiv odluke CP.br. 1976/13 od 29. avgusta 2014. godine.

10. Dana 5. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je ovlašćen od strane svog oca podneo tužbu Okružnom sudu u Prizrenu, tražeći potvrđivanje vlasništva i naknadu kao rezultat eksproprijacije imovine u regionu Vrbnice.

12. Dana 10. juna 1985. godine, Okružni sud u Prizrenu je (presuda Cp. br. 292/83) potvrdio vlasništvo nad eksproprisanim parcelama i obavezao Savezni sekretarijat za hidro-privredu "Drini i Bradhë" (u daljem tekstu: tuženi) da isplati podnosiocu zahteva određen iznos novca kao naknadu. Protiv ove odluke, tuženi je uložio žalbu Vrhovnom sudu.

13. Dana 24. decembra 1985. godine, Vrhovni sud Kosova je odbacio žalbu tuženog, kao neosnovanu, i potvrdio gore navedenu presudu Okružnog suda od 10. juna 1985. godine.

14. Dana 19. septembra 2013. godine, podnosilac je podneo zahtev za izvršenje presude Okružnog suda u Prizrenu C. br. 292/83 od 10. juna 1985. godine.

15. Dana 24. marta 2014. godine, Osnovni sud je (odluka C. br. 1976/13) usvojio zahtev podnosioca za izvršenje presude Okružnog suda u Prizrenu od 10. juna 1985. godine.

16. Dana 8. aprila 2014. godine, Opština Prizren je podnela prigovor protiv gore navedene odluke Osnovnog suda zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava. Pored toga, Opština Prizren je obrazložila svoj prigovor, navodeći da je zahtev za izvršenje podnet nakon roka koji je propisan zakonom. Podnosilac zahteva nije podneo odgovor na prigovor Opštine Prizren.

17. Dana 22. maja 2014. godine, Osnovni sud je (odluka Cp. br. 1976/13): I Usvojio prigovor Opštine Prizren kao osnovan; II Odbacio zahtev podnosioca za izvršenje presude od 10.

juna 1985. godine kao neosnovan i III Ukinuo odluku Cp. br. 1976/13 od 24. marta 2014. godine i poništio sve radnje u vezi sa postupkom izvršenja.

18. Osnovni sud je zasnovao svoju odluku pozivanjem na odredbe zakona na snazi o izvršenom postupku i obligacionim odnosima.

19. Osnovni sud je utvrdio: *"[...] u vezi sa zastarevanjem zahteva u postupku izvršenja, i u članu 361, stavu 1 Zakon o obligacionim odnosima* [u daljem tekstu: ZOO*], koji se odnosi na zastarele zahteve od strane suda ili ostalih nadležnih organa, kaže se: „Svi zahtevi koji su zastareli punosnažnom odlukom suda ili odlukom drugog nadležnog organa ili pogodbom stranaka pred sudom ili drugim nadležnim organom, zastarevaju nakon deset (10) godina ili čak i ranije ukoliko zakon za njih predviđa kraći rok za zastarevanje"*.

20. Dakle, Osnovni sud je zaključio da je podnosilac zahteva podneo predlog za izvršenje presude Okružnog suda od 10. juna 1985. godine nakon isteka roka koji je propisan članom 361, stav 1 ZOO.

21. Dana 3. juna 2014. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu protiv gore navedene odluke Osnovnog suda od 22. maja 2014. godine.

22. Dana 29. avgusta 2014. godine, Osnovni sud je (odluka Cp. br. 1976/13) odbacio žalbu podnosioca zahteva, jer nije platio traženu sudsku taksu.

23. Gore navedenom odlukom Osnovnog suda od 29. avgusta 2014. godine se izričito savetovalo: *"Protiv ovog rešenja nezadovoljna stranka ima pravo žalbe u roku od 7* ***(sedam****) dana od dana prijema iste pri Apelacionom sudu, a preko ovog suda."*

24. Na osnovu izjave podnosioca zahteva podnete Sudu od 16. marta 2017. godine, podnosilac zahteva nije uložio žalbu protiv odluke Osnovnog suda Cp. br. 1976/13 od 29. avgusta 2014. godine.

Navodi podnosioca

25. Podnosilac zahteva tvrdi da je došlo od povrede njegovih prava garantovanih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članovima 6. i 13. EKLjP, članom 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1 [Zaštita imovine] Protokola br. 1 uz EKLjP, kao i članom 54. Ustava. Podnosilac zahteva tvrdi da je prolongiranje i neizvršenje presude Okružnog suda u Prizrenu od 10. juna 1985. godine povredilo njegovo pravo na pravično suđenje.

26. Što se tiče odluke Osnovnog suda Cp. br. 1978/13 od 22. maja 2014. godine, podnosilac zahteva tvrdi da *"Prema praksi ESLJP pitanje ne izvršavanja odluka koje su punosnažne res judicata, predstavlja konstantnu povredu, jer stečeno pravo ne treba da ostane samo na papiru, ili da se delimično sprovede, već treba da se realizuje i u praksi (pogledaj: Presuda Ustavnog suda KI 129/11m deo citiran od suda u Strazburu). "*

27. Podnosilac zahteva, dalje, traži *"[...] da mi utvrdi moje ustavno pravo [člana 46 [Zaštita imovine], i da naredi Skupštini opštine Prizren- Uprava za pravno- vlasničke poslove, izvršenje presude Cp.br. 292/83, od 10.06.1985. godine, odnosno naknadu za eksproprijaciju zemljišta i iznosu od 84.999.10 evra iz zakonsku kamatu od 7.5% koja će se računati od dana eksproprijacije 11.11.1980. godine, sve do konačne isplate."*

28. Pored toga, podnosilac zahteva traži: *„Konačno, tražim od Ustavnog suda razmatranje zahteva prema Zakonu o Ustavnom sudu, iako zahtev nije podnesen u roku od 4 meseca […]“*.

Prihvatljivost zahteva

29. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, predviđene Zakonom i dalje uvređene Poslovnikom.

30. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

> *“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”*

31. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje:

> *“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teće od dana stupanja na snagu istog.”*

32. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) (c) Poslovnika, koje propisuje:

> *„(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *[…]*
> *(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili […]*

33. Sud primećuje da podnosilac zahteva osporava odluku Osnovnog suda CP. br. 1976/ 13 od 22. maja 2014. godine. Poslednja odluka u vezi sa slučajem podnosioca zahteva je odluka CP. br. 1976/13 od 29. avgusta 2014. godine Osnovnog suda, kojom je odbačena žalba podnosioca zahteva, jer on nije platio traženu sudsku taksu. Podnosilac zahteva je podneo svoj zahtev Sudu 19. decembra 2016. godine.

34. Što se tiče pitanja zakonskog roka za podnošenje zahteva pred Sudom, podnosilac zahteva tvrdi “*Prema praksi ESLJP pitanje ne izvršavanja odluka koje su punosnažne res judicata, predstavlja konstantnu povredu, jer stečeno pravo ne treba da ostane samo na papiru, ili da se delimično sprovede, već treba da se realizuje i u praksi.”*

35. Što se tiče gore navedene tvrdnje podnosioca zahteva, Sud se poziva na obrazloženje Osnovnog suda, koji je u svojoj odluci zaključio da je zahtev podnosioca za izvršenje presude Okružnog suda od 10. juna 1985. godine zastareo.

36. Pored toga, Sud primećuje da se osporenom odlukom Osnovnog suda od 22. maja 2014. godine izričito savetovalo podnosiocu zahteva da uloži žalbu Apelacionom sudu. Iz naknadne odluke Osnovnog suda od 29. avgusta 2014. godine proizilazi da podnosilac zahteva nije platio propisanu sudsku taksu za svoju žalbu.

37. Nakon toga, 29. avgusta 2014. godine, Osnovni sud je naveo da je protiv ove odluke podnosilac zahteva imao pravo da uloži žalbu. Dakle, podnosilac zahteva je imao priliku da uloži žalbu na odluku Osnovnog suda od 29. avgusta 2014. godine, ali nije to uradio. Iz tog razloga, propust podnosioca zahteva da uloži žalbu Apelacionom sudu treba da se shvati kao odricanje od prava na dalji postupak koji bi mogao da se bavi suštinom njegovih tvrdnji.

38. U zaključku, Sud smatra da pozivajući se na činjenicu da je osporena odluka doneta 22. maja 2014. godine, a podnosilac je podneo svoj zahtev Sudu 19. decembra 2016. godine, zahtev podnosioca nije podnet u zakonskom roku koji je propisan članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika.

39. Sud podseća da je cilj zakonskog roka od četiri meseca u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1), (c) Poslovnika da promoviše pravnu sigurnost, tako što će osigurati da se slučajevi koji pokreću pitanja prema Ustavu rešavaju u razumnom roku i da ranije odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva,* br. 23274/04, ESLjP, odluka od 25. avgusta 2005. godine).

40. Shodno tome, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca neprihvatljiv, jer je podnet van roka.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika, na sednici održanoj 3. maj 2017. godine većinom glasova

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Snezhana Botusharova	Arta Rama-Hajrizi

KI34/17, podnosilac zahteva: Valdete Daka, Ocena ustavnosti odluke Sudskog saveta Kosova KGJK br. 50/2017 od 06. marta 2017. godine

KI34/17, presuda od 1. juna 2017. godine, objavljena 12. juna 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, Sudski savet Kosova, pozicija predsednika Vrhovnog suda, jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na izbor i učešće*

U ovom slučaju, podnositeljka zahteva se žalila da joj je Sudski savet Kosova povredilo pravo na izbor, jer nije bila imenovana na poziciji predsednika Vrhovnog suda.

Sud nalazi da mehanizam glasanja koji je primenio SSK za kandidate za imenovanje jednog kandidata na poziciju predsednika Vrhovnog suda nije predvideo neophodne zaštitne mere koje bi garantovale dovoljnu primenu principa jednakosti, transparentnosti i otvorenosti i tokom procesa glasanja. Kao rezultat takvog pogrešnog i nedoslednog procesa glasanja, svi kandidati za predsednika Vrhovnog suda, uključujući i podnositeljku zahteva stavljeni su u poziciju pravne nesigurnosti, nejednakosti i nezasluženog izbora. Sud je utvrdio povredu članova 24.1, 31.1 i 108.1 i 4 Ustava.

PRESUDA

u

slučaju br. KI34/17

Podnosilac

Valdete Daka

Ocena ustavnosti odluke Sudskog saveta Kosova KGJK br. 50/2017 od 06. marta 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela gđa Valdete Daka (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupa advokat Artan Qerkini iz advokatske kancelarije „Sejdiu&Qerkini“ sa sedištem u Prištini.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava odluku Sudskog saveta Kosova (u daljem tekstu: SSK), KGJK br. 50/2017 od 06. marta 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene odluke SSK-a, kojom podnositeljka zahteva tvrdi da su joj povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 45. [Pravo na izbor i učešće] i članom 108. [Sudski savet Kosova] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

4. Podnositeljka zahteva je tražila od Suda da uvede privremenu meru i obustavi dekretiranje g. Envera Pecija za poziciju predsednika Vrhovnog suda do donošenja odluke Suda o zahtevu.

5. Podnositeljka zahteva je takođe tražila od Suda da zakaže raspravu u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 27. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo, br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29, 54, 55 i 56 (1) i (3) Poslovnika o radu.

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 16. marta 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

8. Dana 16. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

9. Dana 17. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku i SSK o registraciji zahteva.

10. Sud je pozvao SSK da dostavi svoje komentare, ako ih ima, do 23. marta 2017. godine.

11. Dana 23. marta 2017. godine, SSK je dostavio svoje komentare Sudu.

12. Dana 23. marta 2017. godine, komentari SSK-a su dostavljeni podnositeljki zahteva i pozvana je da dostavi dodatne primedbe do 05. aprila 2017. godine.

13. Dana 27. marta 2017. godine, sudija izvestilac je preporučio Veću za razmatranje da uvede privremenu meru, koja je i odobrena od strane Veća za razmatranje.

14. Istog datuma, Sud je jednoglasno odlučio da odobri privremenu meru do 16. maja 2017. godine.

15. Dana 31. marta 2017. godine, podnositeljka zahteva je dopunila svoj zahtev dodatnim žalbama.

16. Dana 03. aprila 2017. godine, Sud je prosledio podnesak podnositeljke zahteva SSK-u i pozvao ih da dostave svoje komentare, ako ih imaju, do 07. aprila 2017. godine.

17. Dana 07. aprila 2017. godine, SSK je dostavio svoje komentare u vezi sa dopunom zahteva, kao i nekoliko dodatnih komentara.

18. Dana 12. aprila 2017. godine, o dodatnim komentarima SSK-a je obaveštena podnositeljka zahteva i pozvana je da podnese bilo koje komentare do 18. aprila 2017. godine.

19. Istog datuma, Sud je tražio od SSK-a da dostavi, najkasnije do 18. aprila 2017. godine, sledeće: (i). zapisnik sa sastanka SSK-a na kome se glasalo za kandidate za poziciju predsednika Vrhovnog suda Republike Kosovo; (ii). druge relevantne dokumente za koje je SSK smatrao da se tiču čitavog postupka izbora kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda Republike Kosovo; i (iii). pojašnjenje kriterijuma za ocenu zasluga kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda Republike Kosovo.

20. Dana 18. aprila 2017. godine, SSK je podneo svoje konačne komentare i tražena dokumenta Sudu.

21. Dana 02. maja 2017. godine, Sud je jednoglasno odlučio da produži privremenu meru do 16. juna 2017. godine.

22. Dana 01. juna 2017. godine, Sud je većinom glasova usvojio zahtev kao prihvatljiv i većinom glasova utvrdio povredu.

Pregled činjenica

23. Dana 08. decembra 2016. godine, SSK je doneo odluku KGJK br. 152/2016 o objavljivanju upražnjenog radnog mesta za predsednika Vrhovnog suda.

24. Dana 23. decembra 2016. godine, raspisan je konkurs za ovu poziciju. Podnositeljka zahteva je podnela svoju prijavu na ovaj konkurs i upisana je u krugu za ocenjivanje kandidata.

25. Dana 13. januara 2017. godine, SSK je imenovao Komisiju za ocenjivanje i intervjuisanje radi ispitivanja kandidata.

26. Dana 13. februara 2017. godine, razgovori su održani i Komisija je ocenila kandidate na sledeći način:

5. Valdete Daka 90 bodova
6. Nesrin Lushta 87.3 bodova
7. Enver Peci 85 bodova
8. Erdogan Haxhibeqiri 83 bodova

27. Dana 06. marta 2017. godine, SSK je nakon glasanja kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda zaključio sledeće:

- U prvom krugu, gđa Valdete Daka, se rangirala na prvom mestu na listi prema dobijenim bodovima zasnovanim na proseku bodova Komisije za ocenjivanje, i imala je 5 glasova ZA, 1 glas PROTIV i 4 UZDRŽANIH;

- U drugom krugu, gđa Nesrin Lushta, je rangirana na drugom mestu na listi prema dobijenim bodovima zasnovanim na proseku bodova Komisije za ocenjivanje, i imala je 2 glasa ZA, 4 glasova PROTIV i 4 UZDRŽANIH; i

- U trećem krugu, g. Enver Peci, se rangirao na trećem mestu na listi prema dobijenim bodovima zasnovanim na proseku bodova Komisije za ocenjivanje, i imao je 6 glasova ZA i 4 UZDRŽANIH.

28. Dana 06. marta 2017. godine, SSK je nakon tri kruga glasanja, odlukom KGJK br. 50/2017, izabrao g. Envera Pecija da bude imenovan za predsednika Vrhovnog suda Kosova i uputio svoju nominaciju predsedniku Republike Kosovo da ga imenuje dekretom.

Navodi podnositeljke zahteva

29. Podnositeljka zahteva tvrdi povredu člana 108.4 [Sudski savet Kosova], člana 24.2 [Jednakost pred zakonom] i člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje].

30. Podnositeljka zahteva tvrdi: *"U postupku izbora predsednika Vrhovnog suda Kosova došlo je do nepravilnosti koje utiču na povredu prava podnositeljke zagarantovanih Ustavom Republike Kosovo i to, inter alia, prava utvrđenog u članu 45. po kome svaki građanin Republike Kosovo ima aktivno biračko pravo (pravo da bira) i pasivno biračko pravo (pravo da bude biran)."*

31. Podnositeljka zahteva traži od Suda da oceni *"da li je povređeno ustavno pravo podnositeljke ovog zahteva, zagarantovano članom 45. Ustava Republike Kosovo kao rezultat pogrešne primene Pravilnika SSK-a o izboru predsednika Vrhovnog suda Kosova."*

32. Podnositeljka zahteva navodi da *"[...] ne traži od Suda da se izjasni u vezi sa načinom tumačenja člana 4. navedenog Pravilnika..."*, već da, *"... traži od istog da utvrdi da su njegovom pogrešnom primenom povređena ustavna prava podnositeljke zahteva [...]."*

33. Prema podnositeljki zahteva, na osnovu gore navedenih Pravilnika, SSK je prvo glasao za kandidata koji je imao najbolji rezultat u ocenjivanju; u konkretnom slučaju, SSK je glasao za nju. Na tom glasanju, 5 (pet) članova je glasalo "ZA", 4 (četiri) članova "UZDRŽANO", dok je 1 (jedan) član glasao "PROTIV".

34. Ona je u nastavku navela da "*po oceni SSK-a, prva kandidatkinja nije dobila prostu većinu glasova, te je stoga nastavljeno sa postupkom glasanja za preostala dva kandidata. Kandidat koji je bio rangiran kao treći, g. Enver Peci je nakon glasanja članova SSK-a dobio 6 (šest) glasova „ZA" i 4 glasa „PROTIV"."*

35. Podnositeljka zahteva ocenjuje "*Na kraju je po oceni SSK-a g. Enver Peci predložen da bude izabran na poziciju predsednika Vrhovnog suda Kosova, na gore navedeni način. Vredi napomenuti da lista za izbor kandidata ima iscrpni karakter, što znači da se u slučaju kada prvi kandidat dobije prostu većinu glasova glasanje završava i za ostale kandidate se ne glasa uopšte."*

36. Podnositeljka zahteva tvrdi da je *"postupak izbora zahvaćen povredom stava 2 člana 8. Pravilnika br. 9/2016, preformulisanog članom 4. Pravilnika br. 14/2016 SSK-a"*.

37. Podnositeljka zahteva navodi da se *"ni u kom slučaju uzdržavanje od glasanja ne može smatrati negativnim glasom ili glasom protiv jer takav efekat ima glas PROTIV i ne mogu se izjednačiti uzdržani glas i glas protiv. Uzdržavanje podrazumeva volju članova da ustanove kvorum i omoguće vođenje postupka, da ne učestvuju u glasanju i da su saglasni sa odlukom ostalih članova."*

38. Ona dalje primećuje da se *"fokus mora usmeriti na pravno i logično tumačenje izražavanja volje SSK-a kao kolegijalnog organa odlučivanja. U konkretnom slučaju, prilikom glasanja, 5 (pet) članova je izrazilo volju ZA izbor kandidatkinje, a samo 1 (jedan) glas je bio PROTIV, i iz tog razloga se mora postaviti pitanje po kakvoj logici je izveden zaključak da je SSK izrazio volju protiv kandidature kandidatkinje Valdete Daka"*.

39. Podnositeljka zahteva tvrdi da *"u odluci od 6. marta 2017. godine, SSK nije postupao u skladu sa ustavnim standardima za predlaganje sudija za rukovodeću poziciju u pravosudnom sistemu Kosova. Ustavna norma traži da se imenovanje, odnosno predlog SSK-a, mora vršiti na osnovu zasluge kandidata, dok odluka 50/2017 SSK-a ne sadrži nikakvo obrazloženje zašto g. Enver Peci ima dovoljno zasluga da bude predložen za*

predsednika Vrhovnog suda, čak i bez obzira na to da se u odluci navodi ***da je bio rangiran na trećem mestu (3) na listi kandidata za predsednika Vrhovnog suda****. Da su se poštovali ustavni standardi za imenovanje sudija na vodećim pozicijama, SSK bi trebalo da obezbedi detaljne razloge o zaslugama g. Envera Pecija koji bi opravdali predlog SSK-a za njegovo dekretovanje za gore navedenu poziciju."*

40. Podnositeljka zahteva dalje navodi da se *"prilikom izbora kandidata za predsednika Vrhovnog suda Kosova, nisu primenili standardi propisani u članu 108.4 Ustava. Može se očigledno primetiti da Pravilnik 14/2016 SSK-a o postupku izbora, imenovanja, ocenjivanja, suspenzije i razrešenja predsednika sudova ne primenjuje uslove koji su utvrđeni Ustavom. U takvoj situaciji, moramo uzeti u obzir hijerarhiju sudskih akata, pri čemu Ustav dominira nad bilo kojim drugim pravnim aktom koji je u suprotnosti sa njim."*

41. Podnositeljka zahteva dalje smatra da *"prilikom predloga za dekretiranje sudija za rukovodeće uloge, na osnovu ustavnih odredbi, SSK treba da uzme u obzir da će ovaj državni organ značajno pomoći predsedniku Republike, pre nego što dekretuje kandidata za predsednika Vrhovnog suda, da dobije jasnu sliku, pravu i suvoparnu ocenu zasluga, objektivne i subjektivne kriterijume i na kraju, da pruži što kompletniju kandidaturu, uz široku podršku."*

42. Po pitanju iscrpljivanja pravnih sredstava, podnositeljka zahteva je izjavila: *„Kako bi potkrepela gore navedene pravne stavove, podnositeljka zahteva se poziva na praksu Ustavnog suda, ustanovljenu presudom br. KI99/14 i KI100/4, podnosioci Shyqri Syla i Laura Pula, u kojoj je Ustavni sud, između ostalog, utvrdio: „Međutim, Sud primećuje da iako postoje pravna sredstva u slučaju podnosilaca zahteva ne bi bila delotvorna. Štaviše, uzimajući u obzir specifičnost postupka izbora za poziciju Glavnog državnog tužioca i neophodnost da se to učini blagovremeno, Sud je mišljenja da ne postoji pravno sredstvo za iscrpljenje".*

Zahtev za privremenu meru

43. Podnositeljka zahteva traži da Sud uvede privremenu meru na osnovu člana 116 (2) Ustava, člana 27. Zakona i pravila 54 Poslovnika o radu.

44. Podnositeljka zahteva tvrdi da *"izvršenje odluke SSK-a koja sadrži niz povreda individualnih prava zagarantovanih Ustavom predstavljalo bi samo po sebi još jednu dodatnu povredu zagarantovanih prava. Samo izvršenje ove protivustavne odluke uskratilo bi zakonitost i ustavnost funkcionisanja Vrhovnog suda Kosova. Sve odluke koje bi bile donete pod rukovodstvom g. Envera Pecija bi mogle biti proglašene protivzakonitim, koja činjenica krši načelo pravne sigurnosti građana Kosova. Ako bi presuda u moju korist od strane Ustavnog suda dovela do mog izbora za predsednika Vrhovnog suda Kosova, unifikovane odluke Vrhovnog suda donete pod rukovodstvom g. Pecija, a koje se donose u cilju jedinstvenog sprovođenja zakona, smatrale bi se nevažećim".*

Komentari Sudskog saveta Kosova

45. SSK *"naglašava da je podneti zahtev neprihvatljiv, zbog činjenice da podnositeljka zahteva nije ovlašćena strana da pokrene ovu stvar pred Ustavnim sudom".*
[...]

Odluka SSK-a je upravni akt i kao takva, upravni spor može da se pokrene protiv nje pred Osnovnim sudom u Prištini, Odeljenje za upravna pitanja. Podnositeljka zahteva može eventualno da podnese slučaj Ustavnom sudu tek nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstava predviđenih zakonom, a u ovom slučaju, podnositeljka zahteva ih nije iscrpela."

46. Na sastanku od 6. marta 2017. godine, nakon glasanja u vezi sa ovim pitanjem, Sudski savet Kosova je zaključio sledeće: „...

- *U prvom krugu **gđa Valdete Daka** je rangirana na prvom mestu na listi prema dobijenim bodovima zasnovanim na proseku bodova Komisije za ocenjivanje i imala je **5 glasova ZA, 1 glas PROTIV i 4 UZDRŽANIH;***

- *U drugom krugu, **gđa Nesrin Lushta** je rangirana na drugom mestu na listi prema dobijenim bodovim zasnovanim na proseku bodova Komisije za ocenjivanje i imala je **2 glasa ZA, 4 glasova PROTIV i 4 UZDRŽANIH;** i*

- *U trećem krugu, **g. Enver Peci**, je rangiran na trećem mestu na listi prema dobijenim bodovima zasnovanim na proseku bodova Komisije za ocenjivanje i imao je **6 glasova ZA i 4 UZDRŽANIH**."*

47. Što se tiče navodne povrede člana 4. Pravilnika br. 14/2016 o izmeni člana 8. Pravilnika 09/2016 o postupcima izbora, imenovanja, ocenjivanja, suspenzije i razrešenja predsednika sudova i nadzornih sudija, SSK navodi da je „***UZDRŽANO GLASANJE*** *proceduralni institut koji koriste gotovo sve institucije Republike Kosova kada glasaju o određenim slučajevima. Tvrdnja da ovaj institut nije regulisan zakonom ili propisom se neće smatrati kao sporna stvar, jer ne možemo da nađemo takvu uredbu za glasanje **ZA** i **PROTIV.** Po pravilu, ovo pitanje takođe nije odlučno regulisano od strane Vlade Republike Kosova, ali tokom donošenja odluka, ova institucija koristi glasove ZA, PROTIV i UZDRŽANE i nijedna odluka nije nikada osporena kao rezultat ovog glasanja".*

48. U odgovoru na navodnu povredu člana 45. [Pravo na izbor i učešće] Ustava, SSK smatra da: "*[...] ova zakonska odredba mora obavezno da se primenjuje za sve kandidate, nakon čega ju je u ovom slučaju SSK nezavisno i nepristrasno primenio."*

49. SSK je dalje tražio od Suda da odbaci zahtev podnositeljke za privremenom merom i za raspravu.

50. SSK takođe smatra da *"... u postupku izbora kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda nije primenjiv ustavni standard iz člana 108, stav 4 Ustava Kosova, samim sprovođenjem prethodnog postupka pred Komisijom za ocenjivanje koja je izvršila ocenu i na osnovu ličnih zasluga, smatramo da je u ovom postupku, u ovom slučaju, primenjeno i načelo meritokracije. Treba imati u vidu da se u SSK-u u svojstvu kolektivnog organa koji se prema Ustavu sastoji od 13 članova odlučuje u diskreciji članova ovog organa koju izražavaju preko procesa glasanja zasnivajući se na postupcima regulisanim prema unutrašnjem aktu dotičnog organa, ali i prema Zakonu o Sudskom savetu Kosova."*

51. Pored toga, SSK navodi da je: *"[...] član 24.2 Ustava Republike Kosovo propisao da se niko ne sme diskriminisati na osnovu pola...", međutim, ova odredba nije propisala nijedno pravo osobi koje je pozivajući se na takvo pravo stvorilo pozitivan rezultat za samu sebe. Pored toga, polazeći od načela člana 3, Jednakost pred zakonom koji se sastoji u pravu*

građana da ne budu diskriminisani u smislu uživanja prava i sloboda gde svako treba da uživa istu zaštitu pod istim uslovima bez obzira na razlike među ljudima".

52. Konačno, SSK smatra da je "*evidentno da Sudski savet Kosova nije počinio nikakve formalne i proceduralne propuste koje bi učinili proces za predlog najpovoljnijeg kandidata za poziciju Vrhovnog suda Kosova neadekvatnim, ništavim ili zakonski neodgovarajućim.*"

Dodatni komentari podnositeljke zahteva

53. Podnositeljka zahteva je prokomentarisala da: "*Ustav Republike Kosovo definiše najmanje dve komponente koje treba da služe kao vodiči SSK-u u vezi sa predlozima ove institucije koji se odnose na imenovanje sudija na vodećim pozicijama u pravosuđu na Kosovu. Ove komponente su:* ***zasluge kandidata*** *i pol i etnička jednakost među kandidatima".*

54. Što se tiče obrazloženja odluke SSK-a u vezi sa zaslugama kandidata, podnositeljka zahteva je prokomentarisala da "*u odluci od 6. marta 2017. godine, SSK nije postupao u skladu sa ustavnim standardima za predlaganje sudija za rukovodeću poziciju u pravosudnom sistemu Kosova. Ustavna norma traži da se imenovanje, odnosno predlog SSK-a, mora vršiti na osnovu zasluge kandidata, dok odluka 50/2017 SSK-a ne sadrži nikakvo obrazloženje zašto g. Enver Peci ima dovoljno zasluga da bude predložen za predsednika Vrhovnog suda, čak i bez obzira na to da se u odluci navodi* ***da je bio rangiran na trećem mestu (3) na listi kandidata za predsednika Vrhovnog suda****. Da su se poštovali ustavni standardi za imenovanje sudija na vodećim pozicijama, SSK bi trebalo da obezbedi detaljne razloge o zaslugama g. Envera Pecija koji bi opravdali predlog SSK-a za njegovo dekretovanje za gore navedenu poziciju".*

55. Što se tiče poštovanja Ustava od strane SSK-a tokom izbora predsednika Vrhovnog suda, podnositeljka zahteva je prokomentarisala da "*prilikom izbora kandidata za predsednika Vrhovnog suda Kosova, [SSK] nije primenio standarde propisane u članu 108.4 Ustava. Može se očigledno primetiti da Pravilnik 14/2016 SSK-a o postupku izbora, imenovanja, ocenjivanja, suspenzije i razrešenja predsednika sudova ne primenjuje uslove koji su utvrđeni Ustavom. U takvoj situaciji, moramo uzeti u obzir hijerarhiju zakonskih akata, pri čemu Ustav dominira nad bilo kojim drugim pravnim aktom koji je u suprotnosti sa njim".*

56. Što se tiče primene člana 31. Ustava u njenom slučaju, podnositeljka zahteva je prokomentarisala da „*neuspeh da se primene ustavne norme za imenovanje kandidata za predsednika Vrhovnog suda Kosova, čini čitav postupak izbora ništavim i nepravilnim, član 31. Ustava Kosova garantuje [...] jednaku zaštitu prava pred sudovima, ostalim državnim organima, kao što je u stvari i SSK. Prema tome, nema dileme da su efekti člana 31. Ustava van sudskih postupaka".*

57. Konačno, podnositeljka zahteva se poziva na Mišljenje br. 19 (2016) Konsultativnog veća evropskih sudija (CCJE) gde se naglašava da postupci za imenovanje predsednika sudova treba da slede istu putanju kao postupci za izbor i imenovanje sudija, uzimajući u obzir zasluge i sudsko iskustvo kandidata.

Odgovor SSK-a na dodatne komentare podnete od strane podnositeljke zahteva

58. U odnosu na tvrdnje podnositeljke zahteva prema članu 108 (4) Ustava, SSK je prokomentarisao da *„gore pomenuti ustavni tekst uspostavlja nekoliko opštih premisa i ustavnih standarda na kojima se predlozi za imenovanje sudija trebaju zasnovati. Ovi principi i standardi treba svakako da posluže kao vodeći principi u procesu izbora kandidata koji će se imenovati za više pravosudne pozicije. Sudski savet Kosova je neprekidno pružao podršku i potvrdio takve ustavne standarde i ovi su standardi ti koji su vodili svaki proces regrutacije za sudijska mesta. Međutim, gore navedena odredba se uopšte ne odnosi na proces predlaganja ili imenovanja kandidata za poziciju predsednika sudova, a pogotovo ne za poziciju predsednika Vrhovnog suda Kosova.*"

59. SSK smatra da je član 103 (4) [Organizacija i jurisdikcija sudova] Ustava u vezi sa članom 22. [Imenovanje predsednika sudova i sudija nadzornika] Zakona (br. 03/L-223) o SSK-u u potpunosti poštovan u procesu izbora predsednika Vrhovnog suda. U tom smislu, SSK je prokomentarisao*: „Smatramo da se u smislu ove dve relevantne zakonske odredbe ceo proces predloga i imenovanja kandidata za predsednika Vrhovnog suda treba da se izgradi. Što se tiče prve zakonske odredbe, Zakon o Sudskom savetu Kosova se poziva na Ustav Kosova, odnosno na član 103 (4) koji propisuje da kandidat za mesto predsednika Vrhovnog suda treba da bude izabran među redovima sudija Vrhovnog suda. Osim toga, stav 2 ovog člana propisuje sledeće*: *„Predsednike sudova imenuje Savet nakon konsultacija sa sudijama odgovarajućih sudova. Tokom imenovanja predsednika sudova, Savet mora uzeti u razmatranje obuku specijalizovanog upravljanja ili iskustva u istom". Jasno se može videti iz navedene zakonske odredbe da proces imenovanja predsednika sudova nije izolovan proces koji u potpunosti zavisi od intervjua ili procesa testiranja. Gore navedena odredba instalira proces konsultacija, dobijanjem mišljenja sudija odgovarajućih sudova prilikom predlaganja ili imenovanja ovih predsednika sudova".*

60. Što se tiče ocene zasluga kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda, SSK je prokomentarisao da je *"[...] Sudski savet Kosova uspešno okončao svoju zakonsku obavezu u vezi sa davanjem predloga za imenovanje predsednika Vrhovnog suda Kosova. Osim toga, Sudski savet Kosova je nakon davanja predloga za imenovanje predsednika Vrhovnog suda Kosova uzeo u obzir i drugi zakonski uslov, odnosno posebnu obuku upravljanja ili radno iskustvo. U tom cilju, Sudski savet Kosova je smatrao da predloženi kandidat ima potrebnu specijalizaciju i adekvatno iskustvo u upravljanju da drži najvišu pravosudnu poziciju na Kosovu".*

61. Što se tiče pozivanja podnositeljke zahteva na Mišljenje br. 19 (2016) Konsultativnog veća evropskih sudija, SSK je prokomentarisao da*: "pozivanjem na referencu [...] na Mišljenje br. 19 (2016) Konsultativnog veća evropskih sudija, koje služi kao organ Saveta Evrope čiji član nije Republika Kosovo, smatramo kao prihvatljivim i evidentnim postojanje ovih dobro poznatih međunarodnih standarda u ovoj oblasti, ali oni ni na jedan način nisu direktno primenjivi u specifičnom kontekstu Kosova, a samim tim, sve dok takvi dokumenti ne predstavljaju obavezan instrument prema pozitivnim zakonima, mi smatramo pozivanje na te standarde nebitnim".*

62. Konačno, SSK je naveo da su u smislu člana 20. stav 2 Zakona o SSK (br. 03/L-223), sudije Vrhovnog suda konsultovane u vezi sa kandidatima koji su se prijavili za poziciju predsednika Vrhovnog suda. Sudije Vrhovnog suda su iznele mišljenja o svakom kandidatu na sledeći način:

    1. *Gđa ValdeteDaka 1 (jedno) pozitivno mišljenje;*

2. *Gđa Nesrin Lushta 4 (četiri) pozitivna mišljenja;*

3. *G. Enver Peci 4 (četiri) pozitivna mišljenja;*

4. *G. Erdogan Haxhibeqiri, 3 (tri) pozitivna mišljenja.*

Relevantne ustavne, zakonske i druge odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 103. [Organizacija i Jurisdikcija Sudova]

[...]
4. Predsednika Vrhovnog suda imenuje Predsednik Kosova, iz redova sudija Vrhovnog suda, na mandat od sedam godina, bez mogućnosti ponovnog izbora, nakon predloga Sudskog Saveta Kosova o imenovanju ili razrešenju istog.

Zakon br. 03/L-223 o Sudskom savetu Kosova

Član 22.
Imenovanje predsednika sudija i sudija nadzornika

1. Predsednik Vrhovnog suda Kosova mora biti imenovan kao što je predviđeno u članu 103 (4) Ustava.

Pravilnik br. 14/2016 Sudskog saveta Kosova

Član 4

"Sudski savet glasa tajno i kandidat koji primi prostu većinu glasova se smatra izabranim kandidatom za poziciju predsednika suda ".

Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi

Član 48
Glasanje

"48.3. Uzdržani glasovi će biti ubeleženi sa svrhom ustanovljavanja kvoruma, ali neće imati ulogu u rezultatu glasanja".

Tačke 37 i 38 Mišljenja br. 19 (2016) Konsultativnog veća evropskih sudija (CCJE)

"*37. Način na koji se predsednici sudova biraju ili imenuju varira u državama članicama od odgovora u upitniku. Ovi postupci su pod uticajem postojećeg sistema sudske uprave i uloge predsednika sudova. U nekim sistemima, predsednici su imenovani ili unapređeni iz redova sudija, dok drugi dozvoljavaju da se imenovanja ili izbori izvrše spolja. U slučaju poslednjeg, zasluge kandidata, kao i njegovo ili njeno sudijsko iskustvo se uzima u obzir".*

"38. CCJE smatra da postupci za imenovanje predsednika sudova treba da slede istu putanju kao postupak za izbor i imenovanje sudija. To će uključiti proces ocenjivanja

kandidata i organa koji ima ovlašćenje da izabere i/ili imenuje sudije u skladu sa standardima utvrđenim u Preporuci CM/Rec (2010) 12 i prethodnim mišljenjima CCJE17".

Ocena prihvatljivosti

63. Sud prvo ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku o radu.

64. U tom smislu, Sud se poziva na član 113 (7) Ustava, koji propisuje:

"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom. "

65. Sud smatra da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana u skladu sa članom 113 (7) Ustava.

66. Sud se poziva na članove 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48
Tačnost podneska

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

Član 49
Rokovi

"Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta."

67. Sud takođe uzima u obzir pravilo 36 (1) Poslovnika o radu, koje propisuje:

"*Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
[...]
b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke, ili
(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan".

68. Što se tiče uslova utvrđenih članom 113 (7) Ustava, Sud smatra da su podnosioci zahteva u obavezi da iscrpe samo pravna sredstva koja su dostupna da bi mogla da obezbede pravno zadovoljenje u odnosu na njihove pritužbe i pruže razumne izglede za uspeh. Prema tome, mora biti jasan osnov za to pravno sredstvo u unutrašnjem pravu (Vidi, *inter alia* presudu ESLJP-a od 28. jula 1999, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, stav 74).

69. Sud primećuje da odredbe važećeg zakona, Zakona br. 03/L-223 o Sudskom savetu Kosova ne predviđaju pravna sredstva protiv odluke koju osporava podnositeljka zahteva.

70. Sud primećuje da je SSK naveo da je u konkretnom slučaju podnositeljka zahteva mogla da pokrene upravni spor i iskoristi pravna sredstva koja su joj na raspolaganju na osnovu Zakona br. 03/L-202 o upravnim sporovima. Međutim, SSK nije potkrepeo tu tvrdnju relevantnom sudskom praksom u uporedivim slučajevima, u kojima se vidi da bi podnositeljka zahteva imala razumne izglede za uspeh u slučaju da izabere da pokrene upravni spor.

71. Po pitanju iscrpljivanja pravnih sredstava u uporedivim slučajevima, Sud ponavlja svoje nalaze u presudi u slučajevima KI99/14 i KI100/14: "*Međutim, Sud primećuje da iako postoje pravna sredstva, u slučaju podnosilaca zahteva ne bi bila delotvorna. Štaviše, uzimajući u obzir specifičnost postupka izbora za poziciju Glavnog državnog tužioca i neophodnost da se to učini blagovremeno, Sud je mišljenja da ne postoji pravno sredstvo za iscrpljenje"* (Ustavni sud Republike Kosovo: Slučaj br. KI99/14 i KI100/14, podnosilac zahteva *Shyqyri Syla i Laura Pula*, *Ocena ustavnosti odluka Tužilačkog saveta Kosova vezanih za postupak izbora Glavnog državnog tužioca,* presuda od 08. jula 2014. godine, u stavu 50*).*

72. Štaviše, u slučajevima gde predloženo pravno sredstvo u stvari nije pružilo razumne izglede za uspeh, na primer u smislu ustanovljene nacionalne sudske prakse, činjenica da ga podnosilac zahteva nije iskoristio nije prepreka za prihvatljivost (Ustavni sud Republike Kosovo: Slučaj br. KI56/09, *Fadil Hoxha i 59 drugih protiv Skupštine opštine Prizren*, presuda od 22. decembra 2010. godine, u paragrafu 45 sa daljim referencama).

73. Uzimajući u obzir specifičnost postupka izbora za poziciju predsednika Vrhovnog suda Kosova i neophodnost da se to uradi blagovremeno, Sud je mišljenja da ne postoji pravno sredstvo koje efikasno rešava tvrdnje koje je pokrenula podnositeljka zahteva.

74. Što se tiče zakonskog roka od 4 (četiri) meseca propisanog članom 49. Zakona, Sud smatra da kada je od početka jasno da podnosilac nema delotvorno pravno sredstvo, rok od četiri meseca teče od dana kad se dogodila radnja kojoj se prigovara ili od dana kad je podnosilac zahteva direktno pogođen ili kad je postao svestan takve radnje ili imao saznanje o njenim negativnim efektima (*Dennis i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odluka); *Varnava i drugi protiv Turske* [GC], stav 157).

75. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da je zahtev podnositeljke podnet u skladu sa zakonskim rokom koji je propisan u članu 49. Zakona.

76. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva precizno navela koja su prava, garantovana Ustavom i Konvencijom, povređena na njenu štetu navodnom neustavnošću postupaka glasanja o nominovanju predsednika Vrhovnog suda.

77. Nakon što je ispitao žalbe i zapažanja podnositeljke zahteva i komentare SSK-a, Sud smatra da zahtev pokreće ozbiljna pitanja o činjenicama i zakonu koja su takve složenosti da njihovo utvrđivanje treba da zavisi od ispitivanja merituma. Prema tome, zahtev se ne može smatrati očigledno neosnovanim u smislu pravila 36 (1) (d) Poslovnika o radu, i nije utvrđen nijedan drugi osnov da se proglasi neprihvatljivim (Vidi, na primer: slučaj *A i B protiv Norveške,* [VV], predstavke br. 24130/11 i 29758/11, presuda od 15. novembra 2016. godine, stav 55 i vidi, takođe: *mutatis mutandis,* slučaj br. KI132/15, *Manastir Visoki Dečani*, presuda Ustavnog suda Republike Kosovo od 20. maja 2016. godine).

Meritum zahteva

78. Sud podseća da podnositeljka zahteva tvrdi povredu članova 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 45. [Pravo na izbor i učešće], i 108. 4 [Sudski savet Kosova] Ustava.

79. U tom smislu, Sud se poziva na član 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava, koji propisuje:

"1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.

2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.

3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene."

80. Sud se poziva na stav 1, člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji propisuje:

"1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih ".

81. Sud se poziva na član 45. [Pravo na izbor i učešće] Ustava, koji propisuje:

"1. Svaki državljanin Republike Kosovo koji je napunio osamnaest godina, čak i na dan izbora, ima pravo da bira i bude biran, osim ako je to pravo ograničeno odlukom suda.

2. Glasanje je lično, jednako, slobodno i tajno.

3. Državne institucije podržavaju mogućnosti za učešće svih lica u javne aktivnosti i pravo svakog da na demokratski način utiče na odluke javnih organa ".

82. Pored toga, Sud se poziva na član 108. [Sudski savet Kosova] Ustava, koji, *inter alia*, propisuje:

"1. Sudski savet Kosova obezbeđuje nezavisnost i nepristrasnost sudskog sistema.

2. Sudski savet Kosova je potpuno nezavisna institucija u sprovođenju svojih funkcija. Sudski savet Kosova obezbeđuje da su sudovi na Kosovu nezavisni, profesionalni i nepristrasni i da odražavaju multietničnost Republike Kosovo i da poštuju načelo polne jednakosti. Savet će dati prednost imenovanju za sudije pripadnicima zajednica koje nisu dovoljno zastupljene, na zakonom propisan način.

[...]

4. Predlog o imenovanju sudija se vrši na osnovu otvorene procedure imenovanja, na osnovu zasluge kandidata, i ovaj predlog odražava načelo polne jednakosti i etničku

raznolikost teritorijalne jurisdikcije relevantnog suda. Svi kandidati trebaju ispuniti zakonom određene kriterije".

83. Sud primećuje da je na Sudu da okarakteriše činjenice slučaja *vis-a-vis* ustavnim normama i ne obavezuje ga karakterizacija data od strane podnositeljke zahteva ili SSK-a (Vidi: Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KO73/16, podnosilac zahteva: *Ombudsman, ocena ustavnosti Administrativnog cirkulara br. 01/2016 donetog 21. januara 2016. godine od strane Ministarstva javne administracije Republike Kosovo*, presuda od 8. decembra 2016. godine, stav 78 sa daljim referencama).

84. U vezi sa članom 24 (1) Ustava, Sud podseća da su *„pred zakonom svi jednaki"*. Sud smatra da ovo znači da se opšti principi jednakog postupanja primenjuju na sve postupke javnih organa u njihovim odnosima sa pojedincima.

85. Ovaj princip je konkretnije utvrđen u stavu 1 člana 31. Ustava, koji propisuje da svi javni organi u svojim postupcima moraju da garantuju jednaku zaštitu prava pojedinaca.

86. Pored toga, Sud podseća da član 108 (1) Ustava obavezuje SSK da garantuje nezavisno i nepristrasno funkcionisanje sudskog sistema. U tom smislu, Sud smatra da kvalitet postupaka odlučivanja u okviru SSK-a mora biti zasnovan na principima nezavisnosti i nepristrasnosti, kao preduslov za garantovanje nepristrasnosti i nezavisnosti pravosudnog sistema u celini.

87. Osim toga, Sud podseća da član 108 (4) Ustava propisuje da predlozi za imenovanje sudija moraju biti zasnovani, *inter alia*, na zaslugama kandidata.

88. Sud primećuje da je princip meritokracije usko povezan sa principom jednakosti pred zakonom, jednakom zaštitom prava, principom pravne sigurnosti i principom otvorenosti.

89. U procesu izbora koji je sproveden od strane SSK-a, svaki od kandidata za imenovanje za predsednika Vrhovnog suda je ocenjen u skladu sa kriterijumima zasnovanim na zaslugama kako bi se utvrdila njihova podobnost za navedenu poziciju. Na osnovu informacija dostavljenih Sudu, proizilazi da je za četiri kandidata ocenjeno da imaju dovoljno zasluga za ovu poziciju, s obzirom da je svaki od kandidata ostvario rezultat od najmanje 80 bodova. Iako ni podnositeljka zahteva, niti SSK nisu naveli tačno značenje ovih rezultata, s obzirom na to da su, u principu, sva četiri kandidata prihvaćena u procesu glasanja, Sud primećuje da je SSK smatrao da svaki od kandidata ima dovoljno zasluga da se kvalifikuje za ovu poziciju.

90. Kao takvo, osnovno pitanje u pogledu zasluga svakog od kandidata da se kvalifikuje za poziciju predsednika Vrhovnog suda nije pitanje koje je trebalo da bude rešeno glasanjem jer je ono već rešeno u procesu preliminarne ocene. Proces glasanja je imao za cilj da izabere jednog od četiri dovoljno kvalifikovanih kandidata.

91. Sud podseća da u procesu glasanja osnovni aspekt principa *„jednakosti"* predstavlja to da će svaki od kandidata imati koristi od *„jednakih mogućnosti"*. To znači da će svi kandidati imati mogućnost da budu pravično i jednako ispitani.

92. Dalje, prema *„opštem principu jednakosti"*, Sud mora oceniti na osnovu testa proporcionalnosti da li je podnositeljka zahteva/kandidat stavljena u ravnopravan položaj tokom procesa glasanja za izbor kandidata za imenovanje za predsednika Vrhovnog suda.

93. Sud je upoznat sa slobodom procene SSK-a pri glasanju za kandidata za koga oni smatraju da je najpodobniji za dobijanje pozicije predsednika Vrhovnog suda. Međutim, ta sloboda nije apsolutna i ne može se smatrati da je toliko široka da zanemari principe pravičnosti i jednakosti u procesu glasanja.

94. Sud razmatra „postupke u celini“, što znači da se čitav proces glasanja razmatra u smislu poštovanja principa jednakosti i pravičnosti. Na taj način, Sud preispituje fundamentalni kvalitet procesa glasanja u celini u odnosu na sve kandidate, a ne samo u odnosu na podnositeljku zahteva posebno. Sud smatra da glasanje znači „izbor među alternativama“ i da uzdržanost znači „ne učestvovati u procesu glasanja“.

95. Sud primećuje da u procesu glasanja sprovedenom od strane SSK-a zapravo nije bilo biranja među alternativama jer se o svakom kandidatu glasalo zasebno. Tek nakon odbijanja jednog kandidata, razmatran je i glasalo se o sledećem kandidatu. S obzirom na to da je izabran treći kandidat za koga se glasalo, za četvrtog kandidata se nije ni glasalo.

96. Pored toga, u svakom krugu glasanja, svaki od birača je ponovo imao mogućnost da glasa za ili protiv kandidata za koga se glasalo. Zapravo, svaki član SSK-a koji glasa je mogao da izbegne izbor jer kada se posmatra postupak u celini, jasno je da je svaki član SSK-a koji glasa mogao da glasa za sve kandidate ili je mogao da glasa protiv svih kandidata.

97. Što se tiče uzdržanosti, Sud primećuje da je proces omogućavao da članovi SSK-a koji glasaju ne samo da su imali priliku da to urade, već i da su se uzdržali na selektivan način; drugim rečima, umesto da se uzdrže od učešća u procesu glasanja u celini, članovi SSK-a koji glasaju su izabrali da učestvuju u glasanju za jednog kandidata i da ne učestvuju u glasanju za nekog drugog kandidata, kako se čini na arbitraran način.

98. Pored toga, Sud smatra da čak i u slučajevima kada se primjenjuje uzdržano glasanje, javni organ je obavezan da jasno reguliše značenje i vrednost uzdržanog glasa. Propust da se predvidi uzdržano glasanje i neuspeh da se predvidi njegov uticaj na proces glasanja stvara pravnu nesigurnost, jer umanjuje principe otvorenosti i predvidivosti.

99. U ovim okolnostima, Sud primećuje da sadašnji oblik regulisanja procesa glasanja ne pruža „jednake mogućnosti“ kandidatima, jer proces ne predviđa proceduralne mehanizme zaštite u vezi sa garantovanjem jednakog tretmana.

100. Nejednakost se ne zasniva na nekom posebnom kvalitetu kandidata, već na suštinski nepravednom postupku glasanja koji omogućava članovima SSK-a koji glasaju, da glasaju više puta i da se selektivno uzdrže po kandidatu.

101. Upražnjeno mesto predsednika Vrhovnog suda je samo jedan konkurs. Samo jedan kandidat može biti imenovan na tu poziciju. Svaki birač treba samo da da svoj glas za jednog, a ne za dva, tri ili više kandidata. Proces glasanja je samo jedan proces i svakom članu SSK-a koji glasa, se mora dozvoliti ili da učestvuje ili da se uzdrži - sve ili ništa.

102. Sud smatra da proces glasanja koji je sproveo SSK predstavlja nepravičnost u postupku glasanja, jer je nemoguće znati ko učestvuje u glasanju, a ko ne. Istovremeno, nemoguće je znati ko zaista ima podršku većine članova SSK-a koji glasaju, a ko ne.

103. Sledstveno, Sud smatra da nejednakost u procesu glasanja ne osigurava da svi kandidati imaju koristi od jednakosti pred zakonom koja je zagarantovana članom 24 (1) Ustava i od jednake zaštite prava zagarantovane članom 31 (1) Ustava. Kao posledica ovih nejednakosti, Sud smatra da SSK nije postupio u skladu sa svojim ustavnim obavezama da obezbedi nezavisnost i nepristrasnost sudskog sistema i da usvaja predloge za imenovanje u sudskom sistemu na osnovu zasluga, kako je propisano članom 108. stavovi 1 i 4 Ustava.

104. Na osnovu prethodnih razmatranja, Sud smatra da proces glasanja za nominaciju kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda nije u skladu sa članom 24 (1) [Jednakost pred zakonom] i članom 31 (1) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] u vezi sa članom 108 (1) i (4) [Sudski savet Kosova] Ustava. Sud smatra da proces glasanja ne pruža dovoljne procesne garancije za zaštitu jednakosti kandidata, i da kao takav narušava javnu percepciju o nezavisnosti i nepristrasnosti pravosudnog sistema koje je SSK dužan da osigura.

105. U tom smislu, Sud smatra da se i oblik imenovanja predsednika Vrhovnog suda mora sagledati tako da bude u skladu sa principima otvorenosti, meritokracije i predvidivosti. To utiče na nezavisnost i nepristrasnost u celokupnom upravljanju pravdom na Kosovu i utiče na poverenje koje sudovi u jednom demokratskom društvu moraju da inspirišu kod javnosti (Vidi, *mutatis mutandis,* presuda ESLJP-a od 15. oktobra 2009. godine, *Micallef protiv Malte,* [VV], predstavka br. 17056/06, stav 99 i reference koje su tu navedene).

106. Dakle, Sud zaključuje da SSK treba da sprovede novi proces glasanja kako bi među kandidatima izabrao kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda. To novo glasanje mora da bude u skladu sa nalazima ovog Suda i u saglasnosti sa duhom i slovom Ustava Republike Kosova.

107. Nakon što je utvrdio da proces glasanja koji je sproveo SSK pri izboru kandidata za predsednika Vrhovnog suda nije u skladu sa članovima 24 (1) [Jednakost pred zakonom], 31 (1) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 108 (1) i (4) [Sudski savet Kosova] Ustava, Sud smatra da nije neophodno da razmotri navode podnositeljke zahteva u vezi sa članom 45 [Pravo na izbor i učešće] Ustava.

Zahtev podnositeljke da se održi usmena rasprava

108. Što se tiče zahteva podnositeljke da se održi usmena rasprava, Sud se poziva na član 20. Zakona, koji, *inter alia*, propisuje:

> *"1.Ustavni sud donosi oduku o predmetu nakon zaključivanja usmene rasprave. Stranke mogu odustati od usmene rasprave.*
>
> *2. Bez obzira na stav 1 ovog člana, na osnovu svoje procene, sud može doneti odluku o postupku koji je predmet ustavnog razmatranja na osnovu spisa predmeta".*

109. Sud smatra da su dokumenti koji se nalaze u zahtevu dovoljni da odluči o ovom slučaju u skladu sa tekstom člana 20. stav 2 Zakona.

110. Dakle, zahtev podnositeljke da se održi usmena rasprava je odbačen.

Zaključak

111. U zaključku, Sud nalazi da mehanizam glasanja koji je primenio SSK za kandidate za imenovanje jednog kandidata na poziciju predsednika Vrhovnog suda nije predvideo neophodne zaštitne mere koje bi garantovale dovoljnu primenu principa jednakosti, transparentnosti i otvorenosti i tokom procesa glasanja. Kao rezultat takvog pogrešnog i nedoslednog procesa glasanja, svi kandidati za predsednika Vrhovnog suda, uključujući i podnositeljku zahteva stavljeni su u poziciju pravne nesigurnosti, nejednakosti i nezasluženog izbora.

112. Sud primećuje da nije njegov zadatak da spekuliše o tome koji je kandidat najpodobniji za mesto predsednika Vrhovnog suda. Sud želi da se uveri da su glasanje i proces glasanja u skladu sa Ustavom. Usaglašenost sa ustavnim standardima, *inter alia*, podrazumeva: (i) proces glasanja koji garantuje jednakost, transparentnost i otvorenost kandidatima; (ii) logičnu koherentnost i povezanost između procesa glasanja i izbora kandidata koji je izabran na osnovu demokratski izraženog izbora članova SSK-a koji glasaju.

113. Sud ponavlja da je upoznat sa slobodom procene SSK-a pri izboru kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda. Međutim, ta sloboda nije apsolutna i ne može da se tumači na takav način da bude u suprotnosti sa duhom i slovom Ustava.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 113 (7) i 116 (1) i (2) Ustava, članovima 27., 47. i 48. Zakona i pravilima 56 (1) i 63 (1) i (5) Poslovnika o radu, 01. juna 2017. godine,

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI, većinom glasova, zahtev prihvatljivim;

II. DA UTVRDI, većinom glasova, da je došlo do povrede članova 24 (1) [Jednakost pred zakonom], 31 (1) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 108 (1) i (4) [Sudski savet Kosova] Ustava;

III. DA UTVRDI da nije neophodno ispitati da li je došlo do povrede člana 45 [Pravo na izbor i učešće] Ustava;

IV. DA PROGLASI ništavom odluku KGJK br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine;

V. DA NALOŽI Sudskom savetu Kosova da sprovede novi proces glasanja za izbor kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda u skladu sa nalazima u ovoj presudi;

VI. DA NALOŽI Sudskom savetu Kosova da u skladu sa pravilom 63 (5) Poslovnika o radu dostavi Ustavnom sudu informacije o preduzetim merama za izvršenje ove presude;

VII. DA OSTAJE snažno posvećen ovom pitanju u očekivanju sprovođenja ovog naloga;

VIII. DA NALOŽI da se ova presuda dostavi predsedniku Republike Kosovo i strankama;

IX. DA SE OBJAVI u skladu sa članom 20.4 Zakona u Službenom listu;

X. DA PROGLASI da ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

Slučaj br. KI34/17

Ocena ustavnosti odluke KGJK br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine

SUPROTNO MIŠLJENJE
sudije Gresa Caka-Nimani

Uz dužno poštovanje, izražavam svoje neslaganje sa glasom većine u slučaju br. KI34/17 (Ocena ustavnosti odluke KGJK br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 06. marta 2017. godine). Većina je odlučila da ovaj zahtev proglasi prihvatljivim i utvrdi da je osporena odluka (KGJK br. 50/2017) Sudskog saveta Kosova (u daljem tekstu: SSK) doneta u suprotnosti sa članovima 24 (1) [Jednakost pred zakonom], 31 (1) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 108 (1) i (4) [Sudski savet Kosova] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav). Uz poštovanje, zahtev je trebalo proglasiti neprihvatljivim u skladu sa članom 113 (7) [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članom 47 [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavom sudu (u daljem tekstu: Zakon) i tačkom (b) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika o radu Ustavnog suda.

Kao što će biti reči u daljem tekstu, član 113.7 Ustava, član 47. Zakona i pravilo 36. Poslovnika o radu, između ostalog, jasno utvrđuju obavezu „iscrpljivanja zakonom određenih pravnih sredstava“, pod uslovom da zahtev bude proglašen prihvatljivim i da se razmotri njegov meritum. Predmetni zahtev ne ispunjava ovaj uslov. Sledstveno, u nastavku teksta, ovo suprotno mišljenje će osporiti „ocenu prihvatljivosti“ presude u slučaju br. KI34/17, stavovi 68, 69, 70, 71, 72 i 73, respektivno.

Ovo suprotno mišljenje se zasniva na sledećem obrazloženju:

1. Zahtev je podnet na osnovu člana 113.7 Ustava. Ovaj član jasno propisuje da pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje Ustav prekršena od strane javnih organa, pod uslovom da su iscrpljena sva pravna sredstva regulisana zakonom. Član 47 [Individualni zahtevi] Zakona, takođe, sadrži iste kriterijume, a to je da pojedinci imaju pravo da traže od Ustavnog suda pravnu zaštitu kada smatraju da su njihova individualna prava i slobode garantovane Ustavom prekršene od strane nekog javnog organa, ali samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena sredstva.[1] Isto tako, Poslovnik o radu Ustavnog suda dozvoljava Sudu da razmotri meritum zahteva samo ako su ispunjena četiri kriterijuma utvrđena u prvom stavu pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti][2]. Prema tome, kriterijum „iscrpljivanja svih zakonom predviđenih pravnih sredstava“ je jasno utvrđen u Ustavu, Zakonu i Poslovniku o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Sud).

[1] Zakon o Ustavnom sudu, Poglavlje III o posebnim postupcima, odeljak 10 “Postupak određen članom 113, stav 7 Ustava Republike Kosovo”, član 47. o individualnim zahtevima.

[2] Prema pravilu 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika o radu, Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: a) ako je zahtev podnela ovlašćena stranka; b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke; c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva; i d) ako je zahtev *prima facie* opravdan ili nije očigledno neosnovan. Dodatni razlozi za neprihvatljivost utvrđeni su u stavu 3 pravila 36.

2. Koncept iscrpljivanja i/ili obaveze da se iscrpe pravna sredstva proističe iz i zasnovan je na „opštepriznatim pravilima međunarodnog prava".[3] Dakle, postoji ustanovljena međunarodna praksa o obavezi iscrpljivanja pravnih sredstava.[4] Isto važi i za Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), koji u skladu sa članom 35 (Uslovi prihvatljivosti) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Konvencija) *"može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpu svi unutrašnji pravni lekovi, u skladu sa opštepriznatim načelima međunarodnog prava…".*[5] Praksa ESLJP-a za procenu da li je ispunjena obaveza iscrpljivanja pravnih sredstava je dobro ustanovljena u njegovim sudskim odlukama. Ove poslednje su obavezujuće za Ustavni sud u smislu tumačenja ljudskih prava i osnovnih sloboda.[6]

3. Svrha obaveze iscrpljivanja pravnih sredstava je da se redovnim sudovima pruži mogućnost da spreče ili da isprave navodna kršenja Ustava.[7] U kontekstu ESLJP-a, ova obaveza se zasniva na pretpostavci da unutrašnji pravni poredak pruža delotvorno pravno sredstvo za kršenja prava zaštićenih Konvencijom. To je važan aspekt supsidijarne prirode Konvencije.[8] Ustavni sud se dosledno pridržavao ovog načela. On je konstantno tvrdio da načelo supsidijarnosti zahteva da svi podnosioci zahteva iscrpu sve procesne mogućnosti u redovnom postupku kako bi se sprečila povreda Ustava ili, ako već postoji, da se ispravi takva povreda nekog osnovnog prava. Pored toga, Ustavni sud je stalno tvrdio da su podnosioci zahteva odgovorni kada Ustavni sud proglasi njihove slučajeve neprihvatljivim onda kada propuste da iskoriste redovne postupke ili propuste da prijave povrede Ustava u redovnim postupcima.[9] U skladu sa tim, Ustavni sud Kosova je dosledno i striktno primenjivao pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava i konstantno se pridržavao načela supsidijarnosti. To, sa izuzetkom samo četiri ranija slučaja, pored ove presude, u kojima je Ustavni sud ocenio da je obaveza iscrpljivanja pravnih sredstava ispunjena ili je „oslobodio" podnosioce zahteva od iste.[10]

4. Uslovi na osnovu kojih se može ukinuti i/ili smatrati ispunjenom ova obaveza utvrđeni su u sudskoj praksi ESLJP-a. Ova poslednja mora da bude vodilja za Ustavni sud prilikom procene da li je ispunjena obaveza iscrpljivanja pravnih sredstava za zahteve podnete u skladu sa članom 113.7 Ustava.

---

[3] Na koje se konkretno odnosi član 35. Konvencije. Vidi stav 1 člana 35. Konvencije: "Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpu sva unutrašnja pravna sredstva, u skladu sa opštepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest meseci od dana kada je povodom njega doneta pravosnažna odluka".

[4] Između ostalog, istorijska odluka po ovom pitanju: Međunarodni sud pravde, slučaj Interhandel (*Švajcarska protiv Sjedinjenih Američkih Država*), presuda od 21. marta 1959. godine.

[5] Stav 1 člana 35 (Uslovi prihvatljivosti) Konvencije.

[6] Član 53 [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, koji propisuje: "Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava".

[7] U kontekstu ESLJP-a ovo se odnosi na nacionalne vlasti i Konvenciju, respektivno.

[8] Između ostalog: Selmouni protiv Francuske, stav 74 i tamo navedene reference; Burden protiv Ujedinjenog Kraljevstva, stav 42 i druge tamo navedene reference; Kudła protiv Poljske, stav 152; Demopoulos i drugi protiv Turske, stavovi 69 i 97.

[9] Između ostalog: rešenje u slučaju KI139/12, Besnik Asllani, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda PKL. br. 111/2012 od 30. novembra 2012. godine, stav 45; rešenje u slučaju br. Kl07/09, Demë KURBOGAJ i Besnik KURBOGAJ, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Pkl. br. 61/07 od 24. novembra 2008. godine, stav 18; Odluka u slučaju br. KI89/15, Fatmir Koci, ocena ustavnosti presude Apelacionog suda PAKR. br. 473/2014 od 21. novembra 2014. godine, stav 35; i Rešenje u slučaju br. KI24/16, podnosilac Avdi Haziri, ocena ustavnosti odluke Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 191/2015 od 1. septembra 2015. godine.

[10] Presuda br. KI56/09, Fadil Hoxha i 59 drugih protiv Skupštine opštine Prizren; presuda u slučaju br. KI06/10 VALON BISLIMI protiv Ministarstva unutrašnjih poslova, Sudskog saveta Kosova i Ministarstva pravde; presuda u slučaju br. KI41/12, podnosioci zahteva Gezim i Makfire Kastrati protiv Opštinskog suda u Prištini i Sudskog saveta Kosova; i presuda u slučajevima br. KI99/14 i KI100/14, podnosilac Shyqyri Syla i Laura Pula, ocena ustavnosti odluka Tužilačkog saveta Kosova vezanih za postupak izbora Glavnog državnog tužioca.

5. U principu, prema sudskoj praksi ESLJP-a, obaveza iscrpljivanja pravnih sredstava ograničena je na korišćenje onih pravnih sredstava čije postojanje je dovoljno sigurno, ne samo u teoriji već i u praksi; koja su raspoloživa, dostupna, delotvorna i koja su u stanju/sadrže mogućnost da isprave navodna kršenja Konvencije.[11] Pored toga, za podnosioca se ne može smatrati da nije iscrpeo pravna sredstva ukoliko on ili ona može da dokaže, pozivajući se na relevantnu sudsku praksu ili pružajući neki drugi odgovarajući dokaz da je određeno raspoloživo pravno sredstvo koje on ili ona nije iskoristio odnosno iskoristila osuđeno na neuspeh.[12]

6. Naime, sudska praksa ESLJP-a propisuje: a) utvrđene izuzetke od obaveze iscrpljivanja pravnog sredstva[13]; i b) ustanovljena načela, na osnovu kojih se u svakom slučaju vrši procena da li je ili nije ispunjena obaveza iscrpljivanja pravnog sredstva. Što se tiče ove druge kategorije, sudska praksa ESLJP-a, u principu, utvrđuje da se primena ovog pravila mora vršiti fleksibilno i da pravna sredstva, u principu, moraju da karakterišu postojanje, raspoloživost, dostupnost i delotvornost. Što se tiče fleksibilne primene, procena obaveze iscrpljivanja se mora vršiti uz *„fleksibilnost i bez preteranog formalizma“*.[14] Što se tiče ostalih karakteristika, u principu a) postojanje pravnog sredstva mora biti dovoljno sigurno ne samo u teoriji, već i u praksi, b) pravno sredstvo mora da ima potrebnu raspoloživost, pristupačnost i delotvornost; c) pravno sredstvo takođe mora biti u stanju da omogući odgovarajuću ispravku u vezi sa tvrdnjama, i d) treba da pruža razumne izglede za uspeh.[15] Pored toga, fleksibilna procena neophodnih karakteristika pravnog

---

[11] Za više konteksta koji se odnosi na praksu ESLJP-a o iscrpljivanju pravnih sredstava, između ostalog, pogledajte: Selmouni protiv Francuske, stavovi 71 do 81; Akdivar i drugi protiv Turske, Sekcija B. Iscrpljivanje unutrašnjih pravnih sredstava, stavovi 55 do 77; Demopolous i drugi protiv Turske, Odeljci: A. Podnesci sudu o iscrpljenju unutrašnjih pravnih sredstava i B. Iscrpljenje unutrašnjih pravnih sredstava odnosno stavovi 50 do 129; Ocalan protiv Turske, stavovi 63 do 72; i Kleyn i drugi protiv Holandije, stavovi 155 do 162

[12] Između ostalog: slučaj Kleyn i drugi protiv Holandije, stav 156 i tamo navedene reference i Selmouni protiv Francuske, stavovi 74-77.

[13] Sudska praksa ESLJP je u principu, između ostalog, utvrdila da će se ako podnosilac zahteva to potkrepi, zahtev za iscrpljenje smatrati ispunjenim: a) kada apelacioni sud razmatra suštinu predstavke, čak i ukoliko on smatra predstavku neprihvatljivom (primer: kontekst slučaja Voggenreiter protiv Nemačke); b) u slučajevima kada je reč o podnosiocima predstavke koji nisu poštovali forme propisane unutrašnjim pravom, ukoliko je nadležni organ ipak ispitao suštinu predstavke (primer: Vladimir Romanov protiv Rusije, stav 52 i tamo navedene reference); c) ako postoji više od jednog potencijalno delotvornog pravnog sredstava, od podnosioca predstavke se zahteva da je pribegao samo jednom od njih (primeri: Karakó protiv Mađarske, stav 14 i tamo navedene reference, Kozacıoğlu protiv Turske, stav 40 i tamo navedene reference; Micallef protiv Malte, stav 58, i Jasinskis protiv Letonije, stavovi 50, 53, 54); d) žalba mora biti zasnovana „barem na suštini“ (primer: Castells protiv Španije, stav 32, i Fressoz i Roire protiv Francuske, stav 37 i tamo navedene reference); e) ne treba da budu korišćena diskreciona ili vanredna pravna sredstva (primer: kontekst slučajeva Çınar protiv Turske i Prystavka protiv Ukrajine); f) pravno sredstvo koje nije neposredno dostupno podnosiocu predstavke već zavisi od toga da li će neki posrednik ostvariti svoje diskreciono pravo, ne mora se iskoristiti (primer: Tănase protiv Moldavije, stav 122); g) domaće pravno sredstvo koje ne podleže nikakvom utvrđenom vremenskom roku pa samim tim stvara nesigurnost zbog čega se ne može smatrati delotvornim (primer: kontekst slučaja Williams protiv Ujedinjenog Kraljevstva); i h) u slučajevima u kojima se koristi pravno sredstvo koje pružaju ustavni sudovi, procena iscrpljenosti će zavisiti od nadležnosti relevantnog suda (primer: kontekst Grišankova i Grišankovs protiv Letonije, Liepājnieks protiv Letonije i Szott-Medyńska protiv Poljske).

[14] Selmouni protiv Francuske, stav 77 i tamo navedene reference; Cardot protiv Francuske, stav 34 i tamo navedene reference; Ringeisen protiv Austrije, stav 89 i tamo navedene reference; i Kozacıoğlu protiv Turske, stav 40 i tamo navedene reference.

[15] Svi ovi koncepti i okolnosti u kojima se oni primenjuju su jasno utvrđeni u ustanovljenoj sudskoj praksi ESLJP-a. U tom smislu, vidi, između ostalog, Norbert Sikorski protiv Poljske, stav 117; o delotvornosti, između ostalog: Vernillo protiv Francuske, stav 27; Akdivar i drugi protiv Turske, stav 66 i tamo navedene reference; Johnston i drugi protiv

sredstva mora se vršiti uzimajući u obzir okolnosti svakog pojedinačnog slučaja. U tom smislu, ESLJP je takođe usvojio koncept *„posebnih okolnosti“,* na osnovu kojih procenjuje da li postoji neka posebna osnova koja podnosioca zahteva oslobađa ispunjenja obaveze iscrpljivanja pravnog sredstva.[16]

7. Procena da li neki konkretan slučaj ispunjava kriterijume[17], na osnovu kojih bi se moglo utvrditi da je obaveza iscrpljivanja pravnih sredstava ispunjena, mora se vršiti na osnovu raspodele tereta dokazivanja, koji proces je jasno utvrđen u sudskoj praksi ESLJP-a. Prema ovom poslednjem, raspodela tereta dokazivanja se deli između podnosioca zahteva i vlade koja tvrdi neiscrpljivanje.[18] U kontekstu konkretnog slučaja, raspodela tereta dokaza pada na podnositeljku zahteva i SSK. Prema sudskoj praksi ESLJP-a, dužnost je vlade, u kontekstu konkretnog slučaja SSK-a, koji tvrdi neiscrpljivanje, da pruži dokaze da predloženo pravno sredstvo a) postoji i u teoriji i u praksi, b) da je dostupno i delotvorno; c) da je u stanju da omogući adresiranje tvrdnji/pritužbi podnositeljke; i d) pruža razumne izglede za uspeh. Ovi argumenti bi imali veću težinu da su podržani primerima iz sudske prakse.[19] Međutim, nakon što se ovaj teret dokazivanja ispuni, teret pada na podnosioca zahteva koji treba da dokaže da je sredstvo koje je predložila vlada, u kontekstu konkretnog slučaja SSK, uistinu i iscrpljeno i, ako to nije slučaj, da argumentuje suprotno od tvrdnji SSK-a, odnosno: a) da je iz nekog razloga predloženo sredstvo neprimereno ili nedelotvorno u konkretnim okolnostima slučaja ili b) da postoje posebne okolnosti koje podnositeljku zahteva oslobađaju od ispunjenja obaveze iscrpljivanja pravnog sredstva.[20] Konačno, i kao što je napred navedeno, ESLJP je takođe utvrdio da se ne može smatrati da podnosilac zahteva nije iscrpeo pravna sredstva ako on ili ona može da dokaže, oslanjajući se na relevantnu sudsku praksu ili na neki drugi odgovarajući dokaz da je raspoloživo pravno sredstvo koje on ili ona nije iskoristio odnosno iskoristila bilo osuđeno na neuspeh.[21]

8. Navodeći ovo, takođe treba napomenuti da se oslobađanje od obaveze iscrpljivanja pravnog sredstva vrši samo izuzetno. Podnosilac zahteva treba da dokaže da je *„on ili ona uradio odnosno uradila sve što se od njega odnosno nje razumno moglo očekivati da iscrpi pravna sredstva*.[22] Zapravo, i nadalje se sudska praksa ESLJP-a poziva na “*puke sumnje*”[23], kao nedovoljan razlog za oslobađanje podnosioca od obaveze iscrpljivanja pravnih sredstava. “*Puke sumnje*” od strane podnosioca zahteva u vezi sa neophodnim karakteristikama pravnog sredstva ne oslobađaju istog od obaveze da dokaže

---

Irske, stav 45 i tamo navedene reference; i Paksas protiv Litvanije, stav 74, 75 i tamo navedene reference; o pružanju razumnih izgleda za uspeh: između ostalog, Paksas protiv Litvanije, stav 74, 75 i tamo navedene reference.

[16] O konceptu posebnih okolnosti, između ostalog: Van Oosterwijck protiv Belgije, stavovi 36 do 40 i odgovarajuće reference; Selmouni protiv Francuske, kontekst stavova 71 do 81 i odgovarajuće reference; Ocalan protiv Turske, stav 67; Akdivar i drugi protiv Turske, stavovi 67 i 68 i tamo navedene reference. Dalje, u vezi sa razmatranjem opšteg pravnog i političkog konteksta, između ostalog, Akdivar i drugi protiv Turske, stavovi 68-69 i tamo navedene reference; Selmouni protiv Francuske, stav 77.

[17] Obe, u slučajevima već ustanovljenih izuzetaka od obaveze iscrpljivanja; i ustanovljena načela koje treba uzeti u obzir u svakom slučaju u kojem se mora izvršiti procena za pravilo iscrpljenosti, kao što je navedeno u stavu 6 ovog Suprotnog mišljenja.

[18] Za detaljniju diskusiju o raspodeli tereta dokaza, između ostalog, pogledajte Selmouni protiv Francuske, stav 76 i tamo navedene reference; i Akdivar i drugi protiv Turske, stav 68 i tamo navedene reference.

[19] Između ostalog, kontekst Paulino Tomás protiv Portugala i Mikolajová protiv Slovačke, stav 34.

[20] Između ostalog, Akdivar i drugi protiv Turske, stav 68 i tamo navedene reference; i Selmouni protiv Francuske, stav 76 i tamo navedene reference.

[21] Između ostalog, Kleyn i drugi protiv Holandije, stav 156; i Augusto protiv Francuske, stavovi 37 i 42.

[22] Vidi D.H. i drugi protiv Češke Republike, stav 116 i tamo navedene reference.

[23] U terminologiji koju upotrebljava ESLJP: *“mere doubts”*.

odgovarajuće sredstvo.[24] Nasuprot tome, u interesu je podnosioca zahteva da se obrati odgovarajućem sudu da bi mu pružio priliku da razvije postojeća prava zahvaljujući svojoj moći da ih tumači.[25]

9. Sada, kao što je napred navedeno, Ustavni sud mora da tumači ljudska prava i osnovne slobode garantovane Ustavom u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a.[26] Načela koja je ustanovio ovaj poslednji, uključujući i korišćenje referenci koncepata kao *fleksibilan, raspoloživ, dostupan, pristupačan*, između ostalog, ne mogu se vršiti van konteksta sudske prakse ESLJP-a.

10. Pored toga, Ustavni sud treba da izvrši procenu da li je podnosilac zahteva ispunio ili se može osloboditi obaveze iscrpljivanja pravnih sredstava u svakom konkretnom slučaju posebno i na osnovu samo odgovarajućih podnesaka stranaka, u konkretnom slučaju SSK-a i podnositeljke zahteva, kako se zahteva načelom raspodele tereta dokazivanjem utvrđenim sudskom praksom ESLJP-a.

11. U konkretnom slučaju, pozivajući se na *Selmouni protiv Francuske* i na dve ranije presude Ustavnog suda,[27] podnositeljka zahteva tvrdi da ne postoje pravna sredstva koja mogu adresirati navodne povrede prouzrokovane osporenom odlukom (KGJK br. 50/2017). Ova tvrdnja nije potkrepljena u zahtevu podnositeljke. Na ovo stanovište koji je zauzela podnositeljka zahteva, SSK je odgovorio pozivajući se na neiscrpljivanje pravnih sredstava i na raspoloživa pravna sredstva predviđena Zakonom br. 03/L-202 o upravnim sporovima i odgovarajuću nadležnost Odeljenja za upravna pitanja Osnovnog suda u Prištini. Argumenti SSK-a bi sigurno imali veću težinu da su bili podržani primerima iz relevantne sudske prakse. Međutim, podnositeljka zahteva nije odgovorila na tvrdnje i argumente SSK-a o neiscrpljivanju, čime je propustila da snese svoj teret dokaza. Podnositeljka zahteva nije argumentovala, kao što se zahteva sudskom praksom ESLJP-a, zbog čega je sredstvo koje je predložio SSK neprimereno ili nedelotvorno i da li postoje posebne okolnosti koje podnositeljku zahteva oslobađaju od obaveze iscrpljivanja tog pravnog sredstva. Zapravo, na osnovu podnesaka stranaka proizilazi da nije postojao nijedan pokušaj od strane podnositeljke zahteva da iscrpi bilo koje pravno sredstvo. U takvim okolnostima, podnositeljka zahteva je morala ne samo da navede, već i da dokaže da pravno sredstvo ne postoji ili da je raspoloživo pravno sredstvo koje nije iskorišćeno neprimereno, nedelotvorno i/ili osuđeno na neuspeh. U vezi sa ovim poslednjim, kao i u slučaju SSK-a, argumenti podnositeljke zahteva bi imali veću težinu da su bili potkrepljeni relevantnom sudskom praksom, kao što se zahteva relevantnom sudskom praksom ESLJP-a. Međutim, to nije učinjeno. Prema tome, podnositeljka zahteva nije dokazala da je *"učinila sve što se od njega/nje razumno moglo očekivati da iscrpi pravna sredstva*". Treba ponoviti, kao što je navedeno u stavu 8 ovog suprotnog mišljenja, da *"puke sumnje"* od strane podnosioca zahteva u vezi sa delotvornošću ili ne određenog pravnog sredstva ne oslobađaju istog od obaveze da ga i dokaže.

---

[24] Između ostalog, Epomagdem protiv Turske, prvi stav na str. 6 i tamo navedene reference; Milošević protiv Holandije, poslednji stav na str. 6; i MPP Golub protiv Ukrajine, poslednji stav Odeljka C o oceni Suda.
[25] Između ostalog, Ciupercescu protiv Rumunije, stav 169.
[26] Član 53 [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava koji glasi: "Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava".
[27] Presuda u slučaju br. KI06/10 VALON BISLIMI protiv Ministarstva unutrašnjih poslova, Sudskog saveta Kosova i Ministarstva pravde; i presuda u slučajevima br. KI99/14 i KI100/14, podnosilac Shyqyri Syla i Laura Pula, ocena ustavnosti odluka Tužilačkog saveta Kosova vezanih za postupak izbora Glavnog državnog tužioca.

12. U tom smislu, i uz dužno poštovanje, ocena prihvatljivosti u presudi u slučaju br. KI34/17, u pogledu obaveze iscrpljivanja pravnih sredstava, razrađena u stavovima 68 do 73, respektivno, ne odražava procenu zasnovanu na teretu dokazivanja. Naime, iako su stavovi 68 i 72 presude tehnički ispravni, oni su izvedeni iz konteksta i nisu zasnovani na argumentima koje je pružila podnositeljka zahteva, niti na onim koje je pružio SSK. Isto tako, argumenti koji su prikazani u stavu 69 presude nisu pokrenuti od strane podnositeljke zahteva. Dalje, u stavu 70 gore navedene presude, Ustavni sud stavlja teret dokazivanja samo na SSK. Tačno je da SSK nije potkrepio svoje tvrdnje o neiscrpljivanju i/ili svoje predloženo pravno sredstvo nije potkrepio bilo kakvom relevantnom sudskom praksom, u uporedivim slučajevima, koji bi zauzvrat pokazali da bi podnositeljka zahteva imala razumne izglede za uspeh. Međutim, kao što je detaljnije objašnjeno u stavu 7 ovog suprotnog mišljenja, teret dokazivanja ne pada samo na SSK, kao što je prikazano u ovoj presudi. To jednako zavisi i od podnositeljke zahteva. Kao što je prethodno razrađeno, ova poslednja nije objasnila: a) zašto nije učinjen nijedan pokušaj da se iscrpi bilo koje pravno sredstvo; b) nije potkrepila tvrdnje o nepostojanju sredstva, i c) nije odgovorila na tvrdnje SSK-a o neiscrpljivanju.

13. Konačno, jasno je da se fleksibilna primena pravila iscrpljivanja pravnog sredstva mora prilagoditi svakom konkretnom slučaju na osnovu raspodele tereta dokazivanja. *Značaj ili specifičnost* koji se mogu povezati sa nekom osporenom odlukom, u konkretnom slučaju, sa odlukom KGJK br. 50/2017, kao što je obrazloženo u stavovima 71 i 73 presude, ne može samo po sebi opravdati oslobađanje od ispunjenja obaveze iscrpljivanja pravnih sredstava. Ovo su dodatni kriterijumi čija primena bi van konteksta sudske prakse ESLJP-a mogla dovesti do nejednakog tretmana podnosilaca zahteva na osnovu člana 113.7 Ustava.

14. U skladu sa tim, i kao što je prethodno razrađeno, zahtev je morao da bude proglašen neprihvatljivim zbog neiscrpljivanja pravnih sredstava, na osnovu stava 7 člana 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, člana 47 [Individualni zahtevi] Zakona i tačke (b) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika o radu Ustavnog suda.

15. Imajući u vidu napred navedeno stanovište koje je rezimirano u stavu 14 ovog suprotnog mišljenja, uzdržaću se od pružanja detaljnog mišljenja o proceni merituma zahteva kao što je razrađeno u presudi. Takvo stanovište bi sprečilo i većinu da razmotri meritum zahteva. Međutim, morala bih da dodam da se slažem sa konstatacijom sudija Altay Suroy i Bekim Sejdiu, respektivno, u njihovom suprotnom mišljenju da pored pitanja iscrpljivanja pravnih sredstava postoje i drugi osnovi po kojima bi zahtev morao da bude proglašen neprihvatljivim, posebno kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama jer podnositeljka zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepila svoje tvrdnje o povredi članova 24 (1) [Jednakost pred zakonom], 31 (1) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 108 (1) i (4) [Sudski savet Kosova] Ustava, i samim tim tretiranje ovih tvrdnji, onako kako su iznete, ne rezultira na nivou ustavnih povreda.

S poštovanjem podnela,

Gresa Caka-Nimani

Sudija

SUPROTNO MIŠLJENJE SUDIJA ALTAYA SUROYA I BEKIMA SEJDIUA O PRESUDI U SLUČAJU br. KI34/17

I. Uz najveće poštovanje, izražavamo naše neslaganje sa odlukom većine sudija Ustavnog suda u slučaju broj KI34/17. Smatramo da je zahtev morao da bude proglašen neprihvatljivim jer za to postoji više osnova. Štaviše, čak i ako bi zahtev prošao test prihvatljivosti, smatramo pogrešnim zaključak većine sudije da je odluka KGJK br. 50/2017 zahvaćena povredom prava podnositeljke zagarantovanih članovima 24 (1), 31 (1) i 108 (1 i 4) Ustava.

II. Pridružujemo se suprotnom mišljenju sudije Gresa Caka-Nimani u pogledu načina obrazloženja uslova iscrpljivanja pravnih sredstava. Ne prejudicirajući da li je podnositeljka imala ili ne na raspolaganju delotvorna pravna sredstva, smatramo da je obrazloženje Suda u pogledu iscrpljivanja pravnih lekova nedovoljno. Kao takva, odluka većine u ovom slučaju oslobađa podnositeljku obaveze da dokaže: da ne postoje pravna sredstva koja bi ona mogla da iscrpi; da su ona iz nekog razloga neprimerena ili nedelotvorna u ovom slučaju; ili da postoji neka određena okolnost koja u konkretnom slučaju oslobađa podnositeljku obaveze iscrpljivanja pravnih sredstava pre nego što podnese zahtev Ustavnom sudu.

Takođe, slažemo se i sa ocenom sudije Gresa Caka-Nimani da ovaj nedostatak odluke većine po pitanju (ne)iscrpljivanja pravnih sredstava postaje primetniji zbog toga što je Sudski savet Kosova (SSK) izneo tvrdnju da je podnositeljka imala na raspolaganju dostupna i delotvorna pravna sredstva, koja su morala da budu iscrpljena pre podnošenja zahteva Ustavnom sudu. Ova bitna tvrdnja SSK-a je ostala bez odgovora od strane podnositeljke zahteva.

III. Osim neslaganja sa većinom u pogledu načina tretiranja kriterijuma (ne)iscrpljivanja pravnih sredstava, smatramo da je presuda Ustavnog suda u predmetnom slučaju zahvaćena bitnim nedostacima, i to:

a. Presuda koju je izglasala većina sudija ne identifikuje i ne tretira jasno i precizno suštinu zahteva podnositeljke. Prema opštem pravilu, pojedinci podnose ustavne zahteve Ustavnom sudu u formi zahteva za konkretnu i takozvanu „represivnu“ kontrolu – u skladu sa članom 113.7 Ustava i članom 47. Zakona o Ustavnom sudu. Pored toga, član 113.8 Ustava omogućava da pojedinci iznesu tvrdnje tokom sudskih postupaka pred redovnim sudovima koje se odnose na neustavnost specifičnih zakonskih normi, a redovni sudovi mogu da upute zahteve Ustavnom sudu po tom osnovu (takozvana „incidentalna“ kontrola ustavnosti).

   U okviru ove pozadine ustavnog sudstva, pojedinci mogu da pokrenu postupak pred Ustavnim sudom sa argumentom da su žrtva ustavne povrede (*locus standi*) zbog arbitrarnih ili nepravičnih postupaka javnih organa. Ali, ni u kom slučaju, pojedinci ne mogu direktno pred Ustavnim sudom da pokrenu tvrdnje da dotične zakonske norme nisu u saglasnosti sa Ustavom.

   U konkretnom slučaju, zahtev podnositeljke sadrži elemente i individualnog zahteva u duhu člana 113.7 Ustava, ali i zahteva za ocenu ustavnosti relevantnih normi koje regulišu funkcionisanje SSK-a.

Mišljenja smo da u odluci većine sudija Ustavnog suda nije napravljena razlika između ova dva elementa zahteva podnositeljke i, kao posledica toga, isti nisu pravilno tretirani.

Prvo, podnositeljka zahteva tvrdi da su joj u postupku izbora predsednika Vrhovnog suda prekršena prava zagarantovana Ustavom Republike Kosovo, konkretno članom 24 [Jednakost pred zakonom], članom 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 45 [Pravo na izbor i učešće] i članom 108 [Sudski savet Kosova]. Podnositeljka iznosi dva glavna argumenta radi potkrepljivanja svojih tvrdnji: prvi argument se odnosi na način glasanja i računanje glasova tokom procesa izbora kandidata koji će biti predložen za predsednika/cu Vrhovnog suda. Drugi argument se pak odnosi na procenu „zasluga kandidata" koje SSK predlaže za predsednika Vrhovnog suda (podnositeljka se poziva na član 108.4. Ustava, koji utvrđuje da SSK prilikom predlaganja za imenovanje sudija mora da uzme u obzir, između ostalog, i zasluge kandidata i načelo polne jednakosti).

Na početku, treba istaći da je Ustavni sud uvek bio dosledan stavu da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi načinom na koji drugi javni organi utvrđuju činjenice i tumače relevantne zakonske odredbe jer je to prvenstveno pitanje zakonitosti (a ne ustavnosti). Ustavni sud se upušta u pitanje pravnih tumačenja od strane drugih javnih organa samo ako je to povezano sa kršenjem ustavnih prava i standarda.

Smatramo da presuda koju je izglasala većina nije uspela da argumentuje da je SSK arbitrarnim ili nepravičnim postupcima prekršio podnositeljki odgovarajuća ustavna prava. Navedena presuda nije jasno razmotrila argument podnositeljke o načinu glasanja i računanju glasova (odnosno tumačenju efekta uzdržanog glasa). Što se pak tiče druge osnovne tvrdnje podnositeljke da je bila diskriminisana jer rezultat glasanja u SSK nije odražavao rezultat intervjuisanja kandidata koji su bili u trci za imenovanje za predsednika Vrhovnog suda, navedena presuda ne sadrži ubedljivo obrazloženje zbog čega rezultat intervjuisanja kandidata treba da bude presudan za način glasanja u SSK.

S tim u vezi, skrećemo pažnju na to da se u odgovoru SSK-a opširno argumentuje da se zasluge kandidata procenjuju uzimajući u obzir nekoliko kriterijuma utvrđenih Zakonom o Sudskom savetu (uključujući konsultaciju sa sudijama relevantnih sudova; obuke za upravljanje, upravljačko iskustvo).

Drugo, podnositeljka pokreće, iako površno, tvrdnje o tome da Pravilnik 14/16 SSK-a nije u saglasnosti sa Ustavom. Ona navodi, citiramo: *"[...] Pravilnik 14/2016 SSK-a o postupku izbora, imenovanja, ocenjivanja, suspenzije i razrešenja predsednika sudova ne primenjuje uslove koji su utvrđeni Ustavom"* (vidi stavove 40 i 55 presude).

Presuda Ustavnog suda ide dalje od tvrdnje podnositeljke u vezi sa povredom njenih individualnih prava, iznoseći opštu procenu procesa glasanja u SSK. Tako, u stavu 98 ove presude se navodi, citiramo: "[...] *Propust da se predvidi uzdržano glasanje i neuspeh da se predvidi njegov uticaj na proces glasanja stvara pravnu nesigurnost, jer umanjuje principe otvorenosti i predvidivosti*". Takođe, u stavu 99 se navodi, citiramo: "[...] *Sud primećuje da sadašnji oblik regulisanja procesa glasanja ne pruža 'jednake mogućnosti' kandidatima, jer proces ne predviđa proceduralne mehanizme zaštite u vezi sa garantovanjem jednakog tretmana".*

Ovi nalazi većine sudije Ustavnog suda jasno i direktno aludiraju na strukturne nedostatke procesa glasanja u SSK. Ovaj proces je uglavnom regulisan Zakonom i Pravilnikom SSK-a. S našeg gledišta, zadatak Ustavnog suda u konkretnom slučaju je bio da proceni da li su podnositeljki zahteva prekršena odgovarajuća ustavna prava kao posledica arbitrarnih ili nepravičnih postupaka SSK-a, a ne kao posledica efekta relevantnih članova Zakona i Pravilnika SSK-a, koji regulišu proces glasanja za izbor predsednika Vrhovnog suda.

Mišljenja smo da u konkretnom slučaju nije zadatak Ustavnog suda da obavlja opštu ustavnu procenu o načinu na koji SSK, kao ustavna institucija, sprovodi postupke u vezi sa predlaganjem za imenovanje predsednika Vrhovnog suda Republike Kosovo. Pored toga, takav postupak može imati negativan efekat na nezavisnost odlučivanja SSK-a.

b. Većina sudija je utvrdila da je SSK prekršio član 31 (1) Ustava, koji garantuje pravo na pravično i nepristrasno suđenje (stav II izreke presude).

Po našoj oceni, preduslov za primenu, u predmetima koji nisu krivični, odgovarajućih garancija koje su sadržane u pravu na pravično i nepristrasno suđenje, koje je zagarantovano članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima je postojanje spora u vezi sa specifičnim ustavnim pravima. Evropski sud za ljudska prava pojašnjava da pojmu „spor“, u smislu člana 6. Konvencije, treba dati sadržajno, a ne tehničko ili formalno značenje (vidi odluke u slučajevima: *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981; *Gorou v. Greece*, 20 March 2009). Pored toga, spor mora biti istinski i ozbiljan. Ovaj uslov za primenu člana 31. Ustava i člana 6. Konvencije se svestrano potvrđuje i praksom Evropskog suda za ljudska prava. Član 6. Konvencije se ne primenjuje na vanparnični i jednostrani postupak koji ne uključuje suprotstavljene strane i koji je dostupan samo kad nema spora o pravima (vidi odluku u slučaju *Alaverdyan v Armenia,* 24 August 2010).

U konkretnom slučaju, odluka koju je donela većina ne uspostavlja neophodnu vezu između postojanja spora (pre upućivanja zahteva Ustavnom sudu) i primene prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

IV. Kao zaključak, a u vezi sa napred razrađenim nedostacima, smatramo da odluka većine sadržana u presudi Ustavnog suda u slučaju KI34/17, može da proizvede dva negativna efekta. Prvo, SSK se dovodi u situaciju pravne nesigurnosti. To iz razloga što se pri ponavljanju procesa glasanja za predlaganje kandidata za poziciju predsednika Vrhovnog suda, SSK može dovesti u situaciju kada treba da se opredeli između nezavisne primene relevantnih normi Zakona i Pravilnika SSK-a i nalaza koje je Ustavni sud izneo u predmetnoj presudi. Drugo, ova presuda može da stvori kompleksan presedan koji se odnosi na procedure koji se slede u sličnim situacijama za imenovanje na visoke javne položaje u Republici Kosovo.

S poštovanjem podneli:

Altay Suroy Sudija	Bekim Sejdiu Sudija

KI147/16 podnosilac zahteva: Asllan Fazliu, ocena ustavnosti presude Rev. br. 250/2016 Vrhovnog suda od 13. oktobra 2016 godine

KI147/16 rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2017. godine, objavljeno 13. juna 2017. godine

Ključne reči*: Individualni zahtev, zahtev je očigledno neosnovan*

Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti gore navedene presude Vrhovnog suda kojom su, navodno, podnosiocu zahteva povređena prava i slobode garantovane članom 31.1 (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava Republike Kosovo i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud je zaključio na osnovu iznetih činjenica i argumenata da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje navode i nije dokazao povredu prava zaštićenih Ustavom.

Sud je utvrdio da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, predviđene u Zakonu i dalje utvrđene u Poslovniku o radu i proglašen je neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI147/16

Podnosilac

Asllan Fazliu

Ocena ustavnosti presude Rev. br. 250/2016 Vrhovnog suda od 13. oktobra 2016 godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu- Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Asllan Fazliu iz Uroševca (u daljem tekstu: podnosilac).

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava presudu [Rev. br. 250/2016] Vrhovnog suda od 13. oktobra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Vrhovnog suda kojom su, navodno, podnosiocu povređena prava i slobode garantovane članom 31.1 (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 14. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 16. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (sudija) i Gresa Caka-Nimani (sudija).

7. Dana 6. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva je prosledio Vrhovnom sudu.

8. Dana 5. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Podnosilac je bio radnik Državnog zavoda za obračun i plaćanje-Filijale u Uroševcu (takođe poznat kao Služba društvenog knjigovodstva, u daljem tekstu: SDKK), sve do 1991. godine.

10. Dana 09. aprila 1991. godine, SDKK je doneo odluku [br.7/3-2] o prestanku radnog odnosa podnosioca "*zbog teže povrede radne obaveze*."

11. Neutvrđenog datuma 1992. godine, podnosilac je podneo tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Uroševcu, kojim je tražio poništenje odluke [br.7/3-2] SDKK, povratak na radno mesto kao i isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka.

12. Dana 26. juna 1998. godine, Opštinski sud u Uroševcu je doneo presudu [1080/92], kojom je tužbeni zahtev podnosioca usvojio kao osnovan i obavezao tuženog (SDKK) da podnosioca vrati na radno mesto kao i da mu isplati zaostale ličnih dohotke.

13. SDKK je uložio žalbu Okružnom sudu u Prištini na presudu Opštinskog suda u Uroševcu od 26. juna 1998. godine.

14. Dana 14. septembra 1998. godine, Okružni sud u Prištini je doneo presudu [597/98] kojom je žalbu SDKK odbacio kao neosnovanu, a presudu Opštinskog suda u Uroševcu potvrdio u celosti.

15. Dana 24. aprila 2000. godine, podnosilac je podneo tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Uroševcu protiv Uprave platnog prometa i bankarstva u Prištini (u daljem tekstu: UPPB) zbog naknade štete, smatrajući da tužena ima pasivnu legitimaciju i da ista ima i dalje na raspolaganju pokretna i nepokretna sredstva bivše SDKK.

16. Dana 7. aprila 2003. godine, Opštinski sud u Uroševcu je doneo presudu [C. br. 10/2000], kojom je tužbeni zahtev podnosioca odbio kao neosnovan. U obrazloženju presude stoji:

> *„Prema ovoj presudi koja je donesena u skladu sa Uredbom UNMIK-a br. 1999/20 koja se isključivo odnosi na Upravu platnog prometa i bankarstva Kosova, sada kao tužena, je regulisano da, tužena ne preuzima finansijske obaveze bivše SDKK-a, a što je upravo slučaj sada sa tužiocem za isplatu naknade štete, odnosno naknade ličnih dohodaka od trenutka prekida radnog odnosa i nadalje."*

17. Podnosilac je podneo žalbu Okružnom sudu na presudu Opštinskog suda [C.br.10/2000] zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, člana 353. stav 1, tačka 1. 2. i 3. ZPP-a, sa predlogom da se presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje prvostepenom sudu.

18. Dana 24. maja 2005. godine, Okružni sud je doneo rešenje [Ac. br. 446/2003] kojim je usvojio žalbu podnosioca i poništio presudu Opštinskog suda [C.br.10/2000]. U obrazloženju rešenja stoji:

> *„U ponovljenom postupku, prvostepeni sud je dužan da otkloni povrede..., uređujući tužbu u pogledu pravilnog imenovanja tužene...“*

19. Dana 1. decembra 2006. godine, Opštinski sud je doneo presudu [C. br. 312/2005] kojom je tužbeni zahtev podnosioca odbio kao neosnovan. U obrazloženju presude stoji:

> *„... tužbeni zahtev tužioca odbije se kao neosnovan, oslanjajući se na novonastalo stanje nakon pretrpljenih promena tužene bivše SDKK-a sada CBAK-a Uredbom UNMIK-a, prethodno citirane. Jedno takvo stanje je utvrđeno i gore navedenim relevantnim dokumentima i kategoričkim i osnovanim osporavanjem od strane tužene za preuzimanje obaveza po tužbi tužioca, koje bi obaveze eventualno imala SDKK-a, a koje tužena nije preuzela – sada prema Uredbi br.47/2006 sa imenom CBAK, stoga ovaj sud prema ovom pravnom i činjeničnom stanju nije mogao da drugačije odluči.“*

20. Dana 4. decembra 2006. godine, podnosilac je podneo novu tužbu sa istim zahtevima, u kojoj je kao tuženu stranu sada naveo Centralnu banku Kosova (u daljem tekstu: CBK) kao pravnog naslednika UPPB.

21. Dana 22. oktobra 2012. godine, Opštinski sud u Uroševcu je doneo presudu [C. br. 324/08] kojom je odbio tužbeni zahtev podnosioca kao neosnovan. U obrazloženju presude stoji:

> *„Sud je analizirao tvrdnje strana u postupku, posebno je analizirao tvrdnju tužene strane, Centralne banke Republike Kosova u Prištini, da tužena nema legitimaciju stranke u postupku, iz činjenice što u periodu za koji se traže lični dohoci, tokom godina 1999-1991, Centralna banka nije postojala i nije naslednik bivše Službe društvenog knjigovodstva ili bivše Narodne banke Jugoslavije.“*

22. Podnosilac je u roku podneo žalbu Apelacionom sudu na presudu Opštinskog suda [C. br. 324/08].

23. Dana 16. septembra 2015. godine, Apelacioni sud je doneo presudu [CA.br. 41/2013] kojom je žalbu podnosioca odbio kao neosnovanu. U obrazloženju presude stoji:

> *„...iz navedenog nesumnjivo proizilazi da je tužena Centralna banka Kosova pravni naslednik Centralne uprave banaka na Kosovu, na osnovu Uredbe UNMIK-a br. 2006/47 i Uprave za banke i isplate na Kosovu koja je osnovana Uredbom UNMIK-a 1999/20. ali tužena nije pravna naslednica Narodne banke Jugoslavije – Zavoda za račune i plate – filijale u Uroševcu, koja je postojala do 1999. godine, Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti su ukinute.*
> *[...]*

Zbog svega što je gore pomenuto Apelacioni sud je našao da je zaključak prvostepenog suda pravičan da Centralna banka Kosova, kao tužena nema pasivni legitimitet u ovom pravnom predmetu, tako da je s pravom odbio tužbeni zahtev kao neosnovan."

24. Podnosilac je u roku podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda [CA. br. 41/2013] zbog pogrešne primene materijalnog prava.

25. Dana 13. oktobra 2016. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Rev. br. 50/2016] kojom je odbio zahtev za reviziju podnosioca, uz obrazloženje:

„... članom 1 Uredbe br. 2006/47, od 24.08.2006. godine o Centralnom bankarskom organu Kosova određen je Bankarski organ Kosova (CBOK) koji je naslednik Bankarskog organa za isplate na Kosovu, kao nezavisni pravni subjekat uz sve pravne nadležnosti kao pravno lice, prema Zakonu na snazi na Kosovu, a ni ovom uredbom nije predviđeno da je CBOK pravna naslednica Narodne banke Jugoslavije- Zavoda za račune i plate, filijala u Uroševcu, s toga, prema proceni Vrhovnog suda Kosova, sudovi nižih instanci su pravično sproveli zakonske odredbe kada su našli da tužena nema pasivni legitimitet u ovom pravnom predmetu i kada su odbili tužbeni zahtev tužioca kao neosnovan.

Tužena nijednom uredbom ili zakonom nije preuzela neku obavezu iz radnog odnosa za radnije Narodne banke Jugoslavije – Zavoda za račune i plate, filijala u Uroševcu, koja je obavezna da tužioca vrati na posao i da mu prizna sva prava iz radnog odnosa..."

Navodi podnosioca

26. Podnosilac smatra *„da su sudovi tri instance doneli jednostrane i nepravilne odluke. pošto tužiocu nije garantovano pravično suđenje, pravilno i nepristrasno, i pošto je ovo garantovano i odredbama iz člana 31.1 Ustava Republike Kosova. Tužiocu se takođe ne garantuju ni prava, odnosno odbrana kao što je predviđeno i članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima".*

27. Podnosilac od Suda traži *„da UKINE presudu sa brojem, Rev. br. 250/2016 od 13.10.2016. godine, da stvar po tužbi tužioca vrati sudu koji je nadležan za ponovno odlučivanje".*

Prihvatljivost zahteva

28. Sud prvo ispituje da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovnikom.

29. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. 7 Ustava, koji propisuje:

"[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

30. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

31. U vezi sa gore navedenim, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je ukazao na moguće ustavne povrede i da je zahtev podnet u skladu sa rokovima utvrđenim članom 49. Zakona i nakon iscrpljenija svih pravnih sredstava.

32. Međutim, Sud takođe mora da se poziva na pravila 36 (1) (d) i 36 (2) (b) Poslovnika, koja propisuju :

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava”

33. Sud primećuje da se suština zahteva odnosi na način na koji su redovni sudovi protumačili relevantne zakonske odredbe koje se odnose na pasivnu legitimaciju tuženih strana (odnosno: SDKK, BPAK, CBK), što je navodno dovelo do povrede prava i sloboda podnosioca garantovanih članom 31.1 Ustava i članom 6 EKLjP.

34. Što se tiče ove tvrdnje, Sud podseća da se pravičnost jednog postupka ocenjuje na osnovu postupka kao celine (vidi slučaj: Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije,* presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, br.146, stav 68), te shodno tome, u utvrđivanju osnovanosti navoda podnosioca Sud će se tih principa i pridržavati.

35. S tim u vezi, Sud je u oceni spisa predmeta primetio da je podnosilac tokom celog postupka imao mogućnost da preduzima pravne radnje radi zaštite svojih prava u sudskom postupku, imao je pravo da pristupa sudovima pune jurisdikcije tokom celog postupka; ni u jednoj fazi postupka njemu nije onemogućena suštinska ravnopravnost u iznošenju argumenata, dokaza i činjenica; podnosiocu je pružena mogućnost javne rasprave pred sudovima kao „suštinskom elementu“ prava na pravično suđenje, shodno članu 31.1 Ustava.

36. Sud primećuje da su redovni sudovi primenili relevantne zakonske odredbe na kojima su zasnovali svoje odluke vezano za pitanje pasivne legitimacije tuženih i da su pružili dovoljno razloga o njihovoj primeni, što je upravo pitanje zakonitosti koje spada u okviru nadležnosti redovnih sudova

37. Sud ponavlja da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama činjenica ili zakona počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnosti).

38. S tim u vezi Sud naglašava, da je praksom Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) utvrđeno *„da je uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju pravila*

*procesno-materijalnog prava (Vidi, mutatis mutandis, García Ruiz protiv Španije [GC], br. 30544/96, para. 28, Evropski sud za ljudska prava [*ESLjP*] 1999-I).“*

39. S tim u vezi, Sud navodi da je zahtev očigledno neosnovan ukoliko mu manjkaju *prima facie* dokazi koji, sa dovoljnom jasnoćom, pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi slučaj: ESLjP, *Vanek protiv Slovačke* presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99), i ako činjenice u odnosu na koje se podnosi zahtev očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje podnosilac navodi, tj. ako podnosilac nema „opravdan zahtev“ (vidi slučaj: ESLjP, *Mezőtúr-Tiszazugi Vízgazdálkodási Társulat protiv Mađarske,* presuda od 26. jula 2005. godine, aplikacija broj *5503/02*).

40. Kao rezime, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje o povredi ljudskih prava i osnovnih sloboda garantovanih Ustavom, jer predstavljene činjenice ni na koji način ne opravdaju tvrdnje o povredi ustavnih prava.

41. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47. Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) b) i 56 Poslovnika, dana 5. aprila 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Bekim Sejdiu	Arta Rama-Hajrizi

KI145/16, podnosioci zahteva: Kujtim Shabani, Lulëzim Shabani, Luljeta Shabani i Alije Shabani, ocena ustavnosti presude Rev. br. 263/2016 Vrhovnog suda Kosova od 9. novembra 2016. godine

KI 145/16, rešenje o neprihvatljivosti od 8. maja 2017. godine, objavljeno 13. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, nasledstvo, imovinsko pravo, zahtev je očigledno neosnovan*

Podnosioci zahteva su podneli tužbu Opštinskom sudu u Prištini, kojom se tražili potvrdu vlasničkih prava u vezi sa određenom imovinom koju je ostavio pokojni E.B. Osnovni sud u Prištini je (presuda C. br. 1477/2008) odbacio kao neosnovanu tužbu podnosilaca zahteva. Podnosioci zahteva su uložili žalbu Apelacionom sudu na presudu Osnovnog suda koji je Apelacioni sud odbio kao neosnovanu. Pored toga, podnosioci zahteva su podneli reviziju Vrhovnom sudu Kosova protiv presude Apelacionog suda. Vrhovni sud je (presuda br. 263/2016) odbacio reviziju podnosioca zahteva kao neosnovanu.

Podnosioci zahteva su tvrdili pred Ustavnim sudom da im je Vrhovni sud, odbacujući kao neosnovanu njihovu reviziju na presudu Apelacionog suda, povredio prava koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 46. [Zaštita imovine] i 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava Republike Kosovo. Sud je primetio da podnosioci zahteva nisu predstavili činjenice koje pokazuju da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način bili ustavna povreda njihovih prava na pravično i nepristrasno suđenje, zaštitu imovine i jednakost pred zakonom. Prema tome, Sud je proglasio zahtev podnosilaca neprihvatljivim, jer je očigledno neosnovan kao što je predviđeno pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI145/16

Podnosilac

Kujtim Shabani, Lulëzim Shabani, Luljeta Shabani i Alije Shabani

Ocena ustavnosti
presude Rev. br. 263/2016
Vrhovnog suda Kosova
od 9. novembra 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Kujtim Shabani, Lulëzim Shabani, Luljeta Shabani i Alije Shabani iz Prištine (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu Rev. br. 263/2016 Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 9. novembra 2016. godine, kojom je odbijena, kao neosnovana, revizija podnosilaca zahteva podneta protiv presude (Ac.br. 1219/2015) Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 28. juna 2016. godine. Osporena presuda je uručena podnosiocima zahteva 18. novembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava podnosilaca zahteva garantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 46. [Zaštita imovine] i 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavu 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 12. decembra 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 16. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 27. januara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.

8. Dana 8. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 4. jula 2000. godine, Ejup Bajrami je preminuo, ostavljajući za sobom nepokretnost od 3 (tri) katastarske parcele koje se nalaze u Prištini. Gospodin Bajrami je ostavio za sobom zadnje zaveštanje i testament registrovan pod brojem 207/97 od 11. decembra 1997. godine i deponovan u Opštinskom sudu (u daljem tekstu: testament). U svom testamentu, on je imenovao Myrvetu Bajrami, Fatmiru Bajrami, Kadriju Bajrami, Vildanu Bajrami, Faketu Bajrami i Vetona Bajramija kao naslednike svoje nepokretnosti.

10. U tački 7 testamenta se preciziralo da Isak Shabani, sin Ejupa Bajramija nije dobio ništa po testamentu, jer je Ejup Bajrami dao novac Isaku Shabaniju za izgradnju dve kuće i poslovnog prostora u Prištini.

Vanparnični postupak

11. Dana 19. marta 2002. godine, Opštinski sud u Prištini je (u daljem tekstu: Opštinski sud) potvrdio (odluka o nasleđu T. br. 113/00) imena naslednika na osnovu testamenta. Opštinski sud je priznao i Feridu Bajrami, suprugu pokojnog, kao naslednika na osnovu zakona.

12. Dana 16. marta 2008. godine, Isak Shabani je preminuo, ostavljajući za sobom nepokretnost koja se nalazi u katastarskoj zoni Priština koja je registrovana pod brojem UL-71914059-05809.

13. Dana 16. novembra 2009. godine, Opštinski sud je odlukom (T. br. 176/09) priznao podnosioce zahteva kao zakonite naslednike pokojnog Isaka Shabanija. Podnositeljka zahteva, Alije Shabani, supruga pokojnog Isaka Shabanija, je nasledila celu imovinu, jer su ostali podnosioci zahteva izjavili da ne prihvataju nasledstvo.

Parnični postupak

14. Dana 30. jula 2008. godine, neki od podnosilaca zahteva su podneli tužbu Opštinskom sudu protiv Mirvete Ejupi-Sopjani, Fatmire Bajrami, Kadrie Bajrami-Mujevci, Vildane Bajrami-Blakqori, Fakete Bajrami-Mexhuani, Feride Bajrami i Vetona Bajramija (u daljem tekstu: tuženi), tražeći potvrđivanje vlasništva u vezi sa imovinom nasleđenom od strane tuženih od pokojnog Ejupa Bajramija.

15. Dana 7. oktobra 2011. godine, tužba je preinačena da bi uključila sve podnosioce zahteva.

16. Dana 22. novembra 2013. godine, podnosioci zahteva su dopunili tužbu da bi uključili poništaj testamenta.

17. Dana 10. oktobra 2014. godine, podnosioci zahteva su izmenili tužbu da bi tražili samo delimični poništaj testamenta i potvrdili da su oni kao naslednici pokojnog Isaka Shabanija suvlasnici imovine nasleđene od strane tuženih od pokojnog Ejupa Bajramija.

18. Dana 31. oktobra 2014. godine, Osnovni sud u Prištini je (presuda C. br. 1477/2008) odbacio, kao neosnovanu, tužbu podnosilaca zahteva.

19. Podnosioci zahteva su uložili žalbu protiv presude Osnovnog suda zbog *"bitnih povreda odredbi parničnog postupka; pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, i pogrešnog sprovođenja materijalnog prava"*.

20. Tuženi su podneli odgovor na žalbu i predložili da Apelacioni sud Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) *„[...] odbije žalbu [podnosilaca zahteva] kao neosnovanu, a da pobijanu presudu potvrdi"*.

21. Dana 28. juna 2016. godine, Apelacioni sud je (presuda AC. br. 1219/2015) odbacio žalbu podnosilaca zahteva, kao neosnovanu.

22. Podnosioci zahteva su izjavili reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda zbog *"povrede odredaba parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava"*.

23. Tuženi su podneli odgovor na reviziju, uz predlog da Vrhovni sud odbaci *"reviziju [podnosilaca zahteva], kao neosnovanu, a da se presuda Osnovnog suda i Apelacionog suda potvrdi"*.

24. Dana 4. avgusta 2008. godine, podnosioci zahteva su podneli Kancelariji glavnog državnog tužioca predlog da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Apelacionog suda.

25. Dana 11. avgusta 2016. godine, državni tužilac je (obaveštenje KMLC. br. 59/2016) obavestio podnosioce zahteva da, s obzirom da su podneli reviziju Vrhovnom sudu *"Kancelarija glavnog državnog tužioca smatra da je u konkretnom slučaju dovoljna revizija kao vanredno pravno sredstvo i nije potrebno da se istom sudu iz istih razloga podnese i zahtev za zaštitu zakonitosti."*

26. Dana 9. novembra 2016. godine, Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 263/2016) odbacio reviziju podnosilaca zahteva, kao neosnovanu.

Navodi podnosioca

27. Podnosioci zahteva tvrde povredu svojih prava na pravično i nepristrasno suđenje, na zaštitu imovine i na jednakost pred zakonom.

28. Podnosioci zahteva navode da Vrhovni sud nije uzeo u obzir to da su tuženi, kao zakonski naslednici pokojnog Ejupa Bajramija *"bez znanja [podnosilaca zahteva] prethodnika [...] Isak-a Shabanija, pri [Opštinskim] sudu održali postupak nasleđivanja, ne prijavljujući za naslednika Isaka Shabanija koji je sin sada pokojnog Ejupa Bajramija i koji je bio živ u vreme razmatranja nasleđa [podnosilaca zahteva]. Tuženi, ne obuhvatajući prethodnika tužioca kao zakonskog naslednika u smrtovnici izvršili su krivično delo, povređujući zakon o nasleđivanju na štetu tužioca [podnosilaca zahteva]"*.

29. Podnosioci zahteva tvrde da su se redovni sudovi samo delimično bavili njihovom tvrdnjom, s obzirom da *"su odlučivali samo što se tiče zahteva za poništavanje testamenta, koji su odbili zbog zastarelosti zahteva, međutim ovaj stav ne opstaje, jer je (odredba člana 54, stava 3, ZMT KSA Kosova, koji je bio na snazi u vreme stvaranja pravno-naslednog odnosa) rok poništavanja testamenta za nesavesno lice koje postupa zlonamerno 20 godina nakon što je proglašen testament, dok je opšte poznato da su tuženi, u ovom slučaju, postupili u lošoj veri"*.

30. U tom smislu, podnosioci zahteva smatraju da se redovni sudovi nisu bavili njihovom tvrdnjom i nisu obezbedili opravdanje za svoje odluke u vezi sa pravom podnosilaca zahteva da naslede imovinu pokojnog Ejupa Bajramija, kao zakoniti naslednici Isaka Shabanija. Stoga "*neuspelost Vrhovnog suda da da jasne i potpune odgovore u vezi sa [...] pravom podnosilaca zahtev na nasledstvo kao zakonskih naslednika koje im je bez zakonskog osnova negirano, predstavlja povredu prava da budu saslušani i pravo na obrazloženu odluku kao sastavnog dela prava na pravično i nepristrasno suđenje, koje je garantovano Ustavom i EKLJP."*

31. Podnosioci zahteva, dalje, smatraju da im je Vrhovni sud Kosova odbijanjem revizije povredio pravo na imovinu *"zato što je njihov prethodnik, kao legitimni naslednik protivzakonito"* lišen prava, dok je pravo na imovinu garantovano Ustavom i to uživanje je propisano zakonom, dakle *"niko se arbitrarno neće lišiti imovine."*

32. Podnosioci zahteva, takođe, tvrde da Osnovni sud nije ispunio svoje zakonske obaveze koje proizilaze iz članova 76. i 78. Zakona o parničnom postupku u vezi sa aktivnom legitimacijom kada je dozvolio Aliji Shabani (supruzi pokojnog Isaka Shabanija) da bude uključena kao strana u postupku, iako prema zakonu o nasledstvu, njoj *"nedostaje realni aktivni legitimitet kako bi bila deo stranke koja tuži u ovom sporu [...] jer ne može da nasledi imovinu oca njenog supruga"*.

33. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da zaključi da su im prava bila povređena i da proglasi ništavim presude redovnih sudova.

Prihvatljivost zahteva

34. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, predviđene Zakonom i dalje propisane Poslovnikom.

35. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

> *1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*

36. Sud smatra da su podnosioci zahteva ovlašćene strane, da su iscrpeli pravna sredstva na raspolaganju i da su podneli zahtev u propisanom roku.

37. Međutim, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".*

38. Pored toga, Sud se poziva i na stavove (1) (d) i (2) (d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuje:

> *(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *[...]*
> *(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *[...]*
> *d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.*

39. U tom smislu, Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje, na zaštitu imovine i na jednakost pred zakonom.

40. Sud primećuje da, što se tiče navodne povrede njihovih prava na pravično i nepristrasno suđenje, u skladu sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP, podnosioci zahteva tvrde:

(i) redovni sudovi su nezakonito odlučili da je njihov zahtev za delimično/poništavanje testamenta bio zastareo;
(ii) redovni sudovi nisu uspeli da reše i pruže jasne i kompletne odgovore u vezi sa pravom podnosilaca zahteva na nasleđivanje kao naslednici Isaka Shabanija i
(iii) redovni sudovi su povredili zakon kada su dozvolili Aliji Shabani da bude uključena kao strana u postupku, iako joj nedostaje stvarna aktivna legitimnost da se smatra kao strana u ovom sporu, jer ona ne može naslediti imovinu oca svog supruga

41. Što se tiče tvrdnje *(i),* Sud primećuje da je Vrhovni sud (presuda Rev. br. 263/2016) potvrdio presude Osnovnog suda i Apelacionog suda.

42. U stvari, Osnovni sud je smatrao da *"[...] je odredbom člana 54, Zakona o nasledstvu (1974.), pored ostalog predviđeno da poništavanje testamenta može da traži samo osoba koja ima pravni interes [...] u roku od godinu dana od dana kada je saznala da postoje uzroci ne važenja [...]."*

43. Pored toga, Vrhovni sud je dalje precizirao da su podnosioci zahteva *"tražili poništenje [testamenta] predstavkom od 22.11.2013. godine, odnosno predstavkom od 10.10.2014. godine, kada su tražili delimično poništavanje testamenta [...]. Iz toga proizilazi da ukoliko ne ranije, onda 7.10.2011. godine [podnosioci zahteva] su znali za testament [...], ali da su određene gore navedene postupke preduzeli [podnosioci zahteva] gore navedenih datuma, [...] a to dalje znači nakon zakonski predviđenih rokova*".

44. Što se tiče tvrdnje *(ii)*, Sud takođe primećuje da je Osnovni sud (presuda C. br. 1477/08) naveo da je *"prethodnik [podnosilaca zahteva], Ejup Shabani, izvršio činjeničnu podelu imovine, Isak [Shabani] je dobio svoj deo imovine, koristeći finansijska sredstva i gore navedene parcele da izgradi dve kuće i poslovni prostor, takođe je prisvojio na svoje ime njegov deo nasledstva i katastarsku parcelu 7161, površine od 23 ara"*.

45. Osnovni sud je, dalje, naveo da *"na osnovu člana 40 Zakona o nasledstvu, Službeni list SAPK-a, br. 43/74, [...] svaki zakonski naslednik se računa u naslednom delu koji je poklon od ostavioca na bilo koji način"*.

46. Pored toga, Osnovni sud je zaključio da je *"ostavilac Ejup, onako kako je rekao u testamentu, dodelio prethodniku [podnosiocima zahteva], Isaku Shabani njegov deo nasledstva"*.

47. Razmatranja Osnovnog suda su potvrđena od strane Apelacionog suda (presudom AC.br. 1219/2015) i Vrhovnog suda (presudom Rev. br. 263/2016), kao što sledi.

48. U stvari, Apelacioni sud je "prihvatio ceo činjenični nalaz i pravno stanovište [Osnovnog suda], smatrajući da je pravilno utvrdio činjenično stanje i pravilno primenio materijalno pravo kada je utvrdio da je tužbeni zahtev [podnosilaca zahteva] neosnovan i potvrdio presudu [Osnovnog suda]".

49. Pored toga, Vrhovni sud smatra da *"presude sudova nižih instanci nisu obuhvaćene bitnim povredama odredbi parničnog postupka o kojima se ovaj sud stara prema službenoj dužnosti, niti drugim povredama [Zakona o parničnom postupku], koje su pomenute u reviziji. Izreka presude je jasna, u potpunom je skladu sa obrazloženjem, a u obrazloženjima su dati dovoljni razlozi o svim relevantnim i važnim činjenicama za pravično suđenje u ovom pravnom predmetu"*.

50. Što se tiče tvrdnje *(iii)*, Osnovni sud je (presudom C.br.1477/08) naveo da su "*[Podnosioci zahteva, uključujući Alije Shabani] naslednici pokojnog Isaka Shabani i budući da su njegovi naslednici imaju realni aktivni legitimitet u ovom predmetu"*. Taj zaključak je utvrđen kao zakonit od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda.

51. Sud primećuje da su redovni sudovi ocenili činjenice i tumačili i primenili odredbe procesnog i materijalnog prava u vezi sa njihovim zahtevom. Njihovi zaključci su doneti nakon detaljnog razmatranja svih argumenata predstavljenim od strane podnosilaca zahteva i tuženih.

52. Sud, dalje, primećuje da su podnosioci zahteva ponovili pred Sudom iste argumente koje su podneli u postupku pred redovnim sudovima, naročito u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja i zakonitosti odluka redovnih sudova.

53. Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava Vidi: *mutatis mutandis*, Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP), slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28.

54. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi saglasnost sa pravima garantovanim Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Dakle, Ustavni sud ne može da deluje kao "sud četvrtog stepena". Vidi: ESLjP, slučaj *Akdivar protiv Turske, br*. 21893/93, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; vidi, i: *mutatis mutandis*, Ustavni sud, slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine.

55. Drugim rečima, kompletno utvrđivanje činjeničnog stanja i pravilna primena zakona je puna nadležnost redovnih sudova (stvar zakonitosti).

56. Sama činjenica da se podnosioci zahteva ne slažu sa ishodom postupka u njihovom slučaju ne daje im pravo da pokrenu argumentovanu tvrdnju o povredi njihovih prava koja su zaštićena Ustavom.

57. Ustavni sud može samo da razmatra da li su dokazi bili predstavljeni na pravilan način i da li su postupci gledano u celosti sprovedeni tako da su podnosioci zahteva dobili pravično suđenje. Vidi: *inter alia,* slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima usvojen 10. jula 1991. godine.

58. U tom smislu, Sud smatra da je obrazloženje obezbeđeno od strane redovnih sudova kada se poziva na navode podnosilaca zahteva o povredi procesnog i materijalnog prava opravdano i da postupak pred redovnim sudovima nije bio nepravičan ili proizvoljan. Vidi: ESLjP, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, presuda od 30. juna 2009. godine.

59. Što se tiče tvrdnje podnosilaca zahteva o povredi člana 46, Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLjP, Sud podseća da se pravo na imovinu odnosi samo na postojeće imovine neke osobe i ne garantuje pravo na sticanje imovine. Vidi: *mutatis mutandis*, ESLjP slučaj: *Marckx protiv Belgije*, br. 6633/74, presuda od 13. juna 1879. godine, stav 50.

60. U određenim okolnostima „legitimno očekivanje" za dobijanje imovine može uživati i zaštitu člana 46. Ustava i člana 1. Protokola br. 1 uz EKLjP. Vidi, *mutatis mutandis*, ESLjP, slučaj *Béláné Nagy protiv Mađarske*, br. 53080/13, presuda od 13. decembra 2016. godine, stav 74.

61. Međutim, Sud podseća da se ne može reći da se stvara „legitimno očekivanje" kada postoji spor o pravičnom tumačenju i primeni domaćeg prava i kada su podnesci podnosilaca zahteva naknadno odbačeni od strane nacionalnih sudova. Vidi: *Béláné Nagy protiv Mađarske*, isto, stav 75.

62. Sud smatra da okolnosti slučaja ne daju podnosiocima zahteva pravo na materijalni interes zaštićen članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola 1. EKLjP.

63. Sud podseća da su podnosioci zahteva, takođe, tvrdili da im je redovni sud povredio pravo na jednakost pred zakonom koje je garantovano članom 24. Ustava.

64. U tom smislu, Sud podseća da je postupanje diskriminatno ako se osoba drugačije tretira u odnosu na druge u sličnim pozicijama i situacijama, i ako razlika u postupanju nema objektivno i razumno opravdanje.

65. Sud ponavlja da različito ponašenje mora težiti zakonitom cilju kako bi se opravdao i mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići. Vidi: slučaj ESLjP, *Marckx protiv Belgije*, predstavka br. 6833/74, presuda od 13. juna 1979. godine, stav 33.

66. Sud primećuje da podnosioci zahteva nisu podneli nikakav *prima facie* dokaz niti su potkrepili tvrdnju koja ukazuje na to da su diskriminisani u postupcima pred redvonim sudovima.

67. Kao rezima, Sud dalje smatra da podnosioci zahteva nisu naveli činjenice koje ukazuju da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način bili ustavna povreda njihovih prava na pravično i nepristrasno suđenje, na zaštitu imovine i na jednakost pred zakonom.

68. Shodno tome, Sud smatra da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovana i stoga je neprihvatljiv u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosovo, u skladu članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d), 36 (2) (d) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 8. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona; i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI138/16 podnosilac zahteva: Gani Gerbeshi, ocena ustavnosti presude Pml. Kzz 136/16 Vrhovnog suda od 14. jula 2016. godine

KI138/16 rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2017. godine, objavljeno 13. juna 2017. godine

Ključne reči*: Individualni zahtev, zahtev je očigledno neosnovan*

Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su, navodno, podnosiocu zahteva povređena prava i slobode garantovana stavom 5. člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava Republike Kosovo, kao i stavom 1.2 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud je zaključio na osnovu iznetih činjenica i argumenata da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje navode i nije dokazao povredu prava zaštićenih Ustavom.

Sud je utvrdio da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, predviđene u Zakonu i dalje utvrđene u Poslovniku o radu i proglašen je neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI138/16

Podnosilac

Gani Gërbeshi

Ocena ustavnosti
presude Pml. kzz 136/16 Vrhovnog suda
od 14. jula 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Gani Gërbeshi, iz sela Ropica, opština Vučitrn (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Mahmut Halimi, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Pml. kzz 136/16 Vrhovnog suda od 14. jula 2016. godine, kojom je odbijen, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti protiv presude P. 132/14 Osnovnog suda u Mitrovici od 30. jula 2015. godine i presude PAKR 474/15 Apelacionog suda od 14. januara 2016. godine.

3. Osporena presuda je uručena podnosiocu zahteva 8. avgusta 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su, navodno, podnosiocu povređena prava i slobode garantovane stavom 5. člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i stavom 1.2 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113 (7) Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 29. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 14. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Gresa Caka-Nimani.

8. Dana 20. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju Vrhovnog suda.

9. Dana 3. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 17. decembra 2014. godine, tužilac u Mitrovici je podneo Osnovnom sudu optužnicu PP. br. 179/14, zbog osnovane sumnje da je podnosilac zahteva izvršio krivično delo teško ubistvo.

11. Dana 30. jula 2015. godine, Osnovni sud je (presudom P. br. 132/14) proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo teško ubistvo i osudio na kaznu zatvora.

12. Dana 27. avgusta 2015. godine, podnosilac je podneo žalbu Apelacionom sudu *„zbog: suštinske povrede zakonskih odredbi krivičnog postupka; pogrešnog i nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja; povrede krivičnog zakona i odluke o kazni*“.

13. Dana 14. januara 2016. godine, Apelacioni sud je (presudom PAKR. br. 474/15) delimično usvojio žalbu podnosioca zahteva, preinačio presudu Osnovnog suda u delu o sankciji i odbio, kao neosnovan, preostali deo žalbe, potvrđujući osporenu presudu.

14. Dana 10. maja 2016. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti, tvrdeći pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja, nejasnu i kontradiktornu izreku, povredu člana 394 (1) ZKP, povredu principa *in dubio pro reo* i nezavisnosti sudova, kao i pogrešnu kvalifikaciju krivičnog dela.

15. Dana 14. jula 2016. godine, Vrhovni sud je odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti i potvrdio presudu Apelacionog suda od 14. januara 2016. godine. U izreci presude stoji:

> *„... Veće vrhovnog suda nalazi da su sudovi prvog i drugog stepena pravično odredili elemente zločina i smatra da odbrana nije uspela da dokaže povredu krivičnog zakona. Veće primećuje da je Apelacioni sud pažljivo analizirao jurisprudenciju*

predočenu od strane odbrane, Krivično delo je okarakterisano na konkretan način kao teško ubistvo prema članu 179 (1) (5) ZKP-a."

Navodi podnosioca

16. Podnosilac zahteva tvrdi da mu je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje i principi pretpostavke nevinosti i *in dubio pro reo* u postupcima sprovedenim pred redovnim sudovima.

17. Podnosilac tvrdi da su *„sva tri suda na najteži način prekršila načelo in dubio pro reo na štetu osuđenog Gani jer je odbrana, istina je, predočila tumačenje koje je suprotno od onoga što se vidi na video snimku, što ne znači da je iskrivljen realni opis onoga što se vidi i na taj način dato drugačije tumačenje objašnjenja dokaza*".

18. Podnosilac traži od Suda: *„(...) Da utvrdi povredu individualnih prava podnosioca, zagarantovanih članom 31. st. 5 Ustava Republike Kosovo, članom 6. st. 1 i 2 EKLJP i članom 3. st. 1 i 2 ZKPRK; (...) Da proglasi nevažećim presude Osnovnog suda u Mitrovici, Apelacionog suda Kosova i Vrhovnog suda Kosova osporenih ovim zahtevom i da naloži da se ovaj predmet vrati na ponovno suđenje i odlučivanje (...)."*

Prihvatljivost zahteva

19. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovnikom.

20. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

    1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
    (...)
    7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

21. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] koji propisuje: *„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku*".

22. Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana; zahtev je podnet u skladu sa propisanim rokom i podnosilac zahteva je iscrpeo sva pravna sredstva.

23. Međutim, Sud se poziva i na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji kaže:

    Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

24. Sud se, dalje, poziva na pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) d) i (2) b) Poslovnika, koje predviđa:

    "(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
    [...]
    d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava".

25. U tom smislu, Sud podseća da podnosilac zahteva uglavnom tvrdi povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje. Međutim, Sud smatra da podnosilac zahteva nije tačno pojasnio kako je i zašto njegovo pravo na pravično i nepristrasno suđenje navodno povređeno.

26. Sud podseća da se u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava *„Osnovna prava i slobode zagarantovane ovim ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava."*

27. U tom smislu, Sud ponavlja da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) utvrdio *„da je uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju pravila procesno-materijalnog prava".* Vidi: *mutatis mutandis,* slučaj ESLjP *García Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, 21. januara 1999. godine, paragraf 28."

28. Sud, takođe, ponavlja da je potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u punoj nadležnosti redovnih sudova i da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Dakle, Ustavni sud ne može da deluje kao sud "četvrte instance"(Vidi*: slučaj* ESLjP, *Akdivar protiv Turske,* br. 21893/93*,* od 16. septembra 1996. godine, paragraf 65*;* vidi takođe: *mutatis mutandis* Ustavni sud: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha,* od 5. aprila 2012. godine*).*

29. U tom smislu, Sud primećuje da je Apelacioni sud detaljno pregledao dokaze i analize izvršene od strane Osnovnog suda.

30. Zapravo, Sud primećuje da Apelacioni sud nije mogao da vidi *„nijednu vidljivu protivrečnost ili nesklad između nalaza sudskog veća i predstavljenih dokaza na suđenju kao što je video snimak ili fotografije i snimci urađeni na mestu zločina*". Apelacioni sud smatra da "*odbrana nije uspela da zasnuje na dokazima ili da identifikuje nijednu protivrečnost u ovom aspektu*". On je zaključio da je *„Osnovni sud na potpun i pravičan način utvrdio činjenično stanje i da argumenti pokrenuti u žalbi u ime Gani Gerbeshi ne dovode u pitanje navedene nalaze".*

31. Sud, dalje, primećuje da je Vrhovni sud detaljno pregledao tvrdnje podnosioca zahteva o pogrešnom i nepotpunom utvrđivanju činjeničnog stanja, nerazumljivoj i kontradiktornoj izreci, povredi člana 394 (1) ZKP, povredi principa *in dubio pro reo* i nezavisnosti sudova, kvalifikaciji dela kao teškog ubistva u skladu sa članom 179 (1) (5) KZK i saizvršilaštvu i eventualnom pokušaju. Nakon toga, Vrhovni sud je utvrdio da su *„sudovi prvog i drugog stepena pravično odredili elemente zločina i smatra da odbrana nije uspela da dokaže povredu krivičnog zakona*".

32. Sud primećuje da su redovni sudovi opširno i sveobuhvatno uzeli u obzir i analizirali sve tvrdnje koje je podnosilac zahteva izneo u svojim žalbama. Pored toga, redovni sudovi su potpuno opisali i ocenili dokaze pojedinačno, a i u međusobnoj vezi.

33. Pored toga, Sud primećuje da je Vrhovni sud naveo da *„veliki deo zahteva za zaštitu zakonitosti osporava ocene dokaza izvršene od strane Osnovnog suda i Apelacionog suda”*.

34. Podnosilac zahteva tvrdi pred Sudom povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje, zbog *„drugačijeg tumačenja objašnjenja dokaza*“. Ista tvrdnja je predstavljena pred Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom i oni su je potpuno razmotrili i obrazložili.

35. Sud primećuje da podnosilac zahteva ponavlja iste argumente koje je izneo u postupku pred redovnim sudovima, posebno u vezi sa ocenom dokaza i doslednim utvrđivanjem činjeničnog stanja.

36. Sud naglašava da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

37. Sud ponavlja da je van njegove nadležnosti procenjivanje kvaliteta zaključaka sudova u pogledu ocene dokaza, ukoliko se ono ne čine očigledno proizvoljno. Sud je već ocenio da su redovni sudovi okončali obiman i sveobuhvatan dokazni postupak u kojem su dokazi predstavljeni od strane odbrane i tužilaštva izvedeni.

38. Pored toga, Sud ponavlja da je zadatak Suda da oceni da li su relevantni sudski postupci na bilo koji način bili proizvoljni i nepravični (stvar ustavnosti). Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP: *Shub protiv Litvanije*, odluka o prihvatljivosti predstavke od 30. juna 2009. godine, stav 16; *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 16. decembra 1992. godine, stav 34; *Barbera i Messeque Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, stav 68.

39. Štaviše, Sud smatra da ništa u slučaju predstavljenom od strane podnosioca zahteva ne ukazuje da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravični ili proizvoljni da bi Ustavni sud bio uveren da je srž prava na pravično i nepristrasno suđenje bila povređena ili da su podnosiocu zahteva uskraćene bilo kakve procesne garancije, što bi dovelo do povrede tog prava na prema članu 31. Ustava ili stavu 1, člana 6 EKLjP.

40. Sud smatra da je obaveza podnosioca zahteva da potkrepi svoje ustavne tvrdnje i podnese *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLjP. Ta ocena je takođe u skladu sa nadležnošću Suda (Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI19/14 i KI21/14, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri i Mehdi Syla*, od 5. decembra 2013. godine).

41. Međutim, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoju tvrdnju niti je podneo *prima facie* dokaz kojim ukazuje da je došlo do povrede prava koja su garantovana Ustavom i EKLjP.

42. Sud, dalje, smatra da ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena“.

43. Dakle, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i neprihvatljiv u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Na osnovu člana 113 (7) Ustava, člana 48. Zakona i pravila 36 (1) (d), (2) (b) i 56 Poslovnika, 3. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI133/16, Podnosilac zahteva: Društvo sa ograničenom odgovornošću "3CIS JSC" , ocena ustavnosti presude A. A. br. 232/2015 Apelacionog suda Kosova u Prištini od 9. marta 2016. godine

KI133/16, rešenje o neprihvatljivosti od 08. maja 2017. godine, objavljeno 13 juna 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, ugovor, imovina, porez na dodatnu vrednost, poreska administracija, usluge, prima facie*

Dana 7. avgusta 2013. godine, podnosilac zahteva je primio obaveštenje o ponovnoj proceni poreza, izdato od strane Poreske administracije Kosova (u daljem tekstu PAK).

Ovim obaveštenjem, nakon provere zasnovane na registarskim knjigama podnosioca zahteva, PAK je odredio da je podnosilac zahteva u obavezi da izvrši plaćanje obaveza poreza na dodatnu vrednost (u daljem tekstu: PDV) u iznosu od 424,321.98 €, za poreske periode fiskalne 2008, 2009. i 2010. godine.

Podnosilac zahteva je vodio spor koji je okončan presudom (A.A. br. 232/2015) Apelacionog suda Kosova u Prištini koji je potvrdio odluku br. 243/2013 od 19.09.2013. godine Departmana za žalbe Poreske administracije Kosova u Prištini.

Podnosilac zahteva je smatrao da osporena presuda Apelacionog suda nije odredila mesto pružanja usluga, nije obrazložila obavezu plaćanja PDV-a od strane podnosioca, da je apelacioni sud uzeto u obzir samo navode žalbe PAK i da Apelacioni sud nije poštovao princip jednakosti oružja, da je Apelacioni sud trebao da angažuje veštaka u pogledu tumačenja pravnih normi; da je presuda zasnovana isključivo primenom član 9 stav 2 Uredbe 2002/17 o PDV i dopunjenog Zakonom br. 30/L-114 o PDV; da se ove odredbe ne mogu primeniti u slučaju podnosioca zahteva, da su ove odredbe u potpunoj suprotnosti sa ciljem i duhom Zakonom br. 2004/48; da Apelacioni sud nije mogao jasno da utvrdi nameru zakonodavca u vezi određivanja mesta pružanja elektronskih usluga pa je zato u ovom slučaju Apelacioni sud trebalo da se primeni direktiva Evropske zajednice 2006/112/EC od 28.11.2006.

Sud je utvrdio da je podnosilac ponavljao iste tvrdnje koje je isticao i u postupcima pred redovnim sudovima, gde je Apelacioni sud (presudom A. A. br. 232/2015) dao detaljan odgovor na sve ove tvrdnje podnosioca obrazlažući da: *"... Prema članu 9 stav 2 Uredbe br. 2001/11, izmenjene sa Uredbom 2002/17, izmenjene i dopunjene sa Zakonom br. 03/L-114 o PDV, propisuje se kao u navodu: „Izuzev ako je drugačije određeno sadašnjim Pravilnikom, nabavka usluga, uključujući i transportne usluge, vrši se u mestu poslovanja dobavljača usluga, ili ,ako se to ne može utvrditi , onda u mestu gde su usluge izvršene". Vršeći tumačenje ovog člana, veće ocenjuje da je sve jasno i da nema nejasnoća da u razdoblju od 2008. godine i sve do 30.06.2010. god., dok je bio na snazi ovaj zakon, obavezu za izvršenje prevozničkih usluga i ovakvih dostava kao konkretno u slučaju tužioca, za usluge izvršena van Kosova zadužuje se sa PDV-om kao mesto dostave sedište tužioca."*

Sud je utvrdio da je podnosiocu zahteva pružena prilika da u raznim fazama postupka predoči argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj. Istovremeno je imao mogućnost da delotvorno ospori argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana. On nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njegovih ustavnih prava. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI133/16

Podnosilac

Društvo sa ograničenom odgovornošću "3CIS JSC"

Ocena ustavnosti presude A. A. br. 232/2015 Apelacionog suda Kosova u Prištini od 9. marta 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo Društvo sa ograničenom odgovornošću "3CIS JSC" (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) koje zastupa Petrit Prekazi, na osnovu ovlašćenja izdatog od strane generalnog direktora podnosioca.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu (A. A. br. 232/2015 od 09. marta 2016) Apelacionog suda Kosova u Prištini, koju je podnosilac zahteva primio 25. jula 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava podnosioca zagarantovana članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 22 [Direktna primena međunarodnih instrumenata] 24. [Jednakost pred Zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sam članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 i 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 16. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekim Sejdiu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Selvete Gërxhaliu Krasniqi i Gresa Caka Nimani.

7. Dana 12. januara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu Kosova u Prištini.

8. Dana 08. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 7. avgusta 2013. godine, podnosilac zahteva je primio Obaveštenje o ponovnoj proceni poreza, izdato od strane Poreske administracije Kosova (u daljem tekstu PAK).

10. Ovim obaveštenjem, nakon provere zasnovane na registarskim knjigama podnosioca zahteva, PAK je odredio da je podnosilac zahteva u obavezi da izvrši plaćanje obaveza Poreza na dodatnu vrednost (u daljem tekstu PDV) u iznosu od 424,321.98 €, za poreske periode fiskalne 2008, 2009. i 2010. godine.

11. Dana 12. avgusta 2013. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu (br. 243/2013) PAK-u Odeljenju za žalbe, u kojoj je isticao primena zakonodavstva od strane PAK, je bila neispravna, zato što PAK nije analizirao specifične transakcije koje su se obavljale u inostranstvu.

12. Dana 19. septembra 2013. godine, PAK Odeljenje za žalbe (odlukom br. 243/2103).je odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva

13. Dana 17. oktobra 2013. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu protiv tužene PAK pred Osnovnim sudom u Prištini-Odeljenje za administrativna pitanja.

14. Podnosilac zahteva je u tužbi tvrdio da je PAK, u slučaju kada je teretio podnosioca kao poreskog obaveznika sa PDV-om, tumačio i na pogrešan način primenio odredbe zakona o PDV-u.

15. Dana 24. juna 2015. godine, Osnovni sud u Prištini (presudom A. br. 1350/13) je prihvatio tužbeni zahtev podnosioca zahteva kao osnovan i poništio odluku (br. 243/2013) PAK-a Odeljenja za žalbe u Prištini, i obaveštenje za ponovno procenjivanje poreza PAK-a.

16. PAK je podnela žalbu Apelacionom sudu zbog suštinske povrede odredbi parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.

17. Dana 9. marta 2016. godine, Apelacioni sud Kosova u Prištini (presudom A.A. br. 232/2015) usvojio žalbu PAK i naložio sledeće:

"I. Prihvata se žalba tužene, Poreske administracije Kosova, u Prištini.
II. Poništava se presuda Osnovnog suda u Prištini – Departman za administrativna pitanja, fiskalna divizija, A. br. 1350/2013, od 26.06.2015. god.
III. Odbija se tužba tužioca „3CIS", (JSC), d. o. o., sa sedištem u Prištini.
IV. Potvrđuje se odluka br. 243/2013, od 19.09.2013. god., Departmana za žalbe Poreske administracije Kosova u Prištini."

18. Dana 5. oktobra 2016 godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Kancelariji glavnog državnog tužioca zahtevajući da pokrene postupak pred Vrhovnim sudom protiv presude (A. A. br. 232/2015) Apelacionog suda u Prištini.

19. Dana 07. oktobra 2016. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obaveštenjem KMLA. br. 7/2016 obavestila podnosioca zahteva kao što sledi:

"Nakon ispitivanja spisa predmeta, obaveštavamo vas da vaš predlog nije odobren, zato što prema oceni Kancelarije glavnog držanog tužioca, ne postoje dovoljni zakonski razlozi za pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti, propisanim članom 247 stav 1 tačka a) i b) Zakona o parničkom postupku."

Navodi podnosioca

20. Najpre, Podnosilac zahteva smatra da je glavno pitanje u vezi poreskih obaveza da li podnosilac zahteva može uopšte biti poreski obveznik PDV-a na Kosovu uzimajući u obzir da ova kompanija nudi profesionalne usluge iz udaljenosti za klijente iz inostranstva u oblasti telekomunikacionih mreža, konfiguracija i dizajniranje, ispitivanje i veštačenje opreme, kao i integracija i menadžiranje telekomunikacionih mreža sa naprednom tehnologijom.

21. Dalje, podnosilac zahteva navodi da je određivanje mesta pružanja elektronskih usluga prestavlja osnov za određivanje poreza. On dalje tvrdi da postoji nejasnoća u vezi zakonske regulative i pratećih uredbi vezano za PDV za ovako specifičnu vrstu poslova koje obavlja podnosilac zahteva i da je zbog toga trebalo primeniti direktivu Evropske zajednice 2006/112/EC od 28.11.2006. godine, kako je to i uradio Osnovni sud u Prištini.

22. Podnosilac zahtev smatra da osporena presuda Apelacionog suda; nije odredila mesto pružanja usluga; nije obrazložila obavezu plaćanja PDV-a od strane podnosioca; da je apelacioni sud uzeto u obzir samo navode žalbe PAK i da apelacioni sud nije poštovao princip jednakosti oružja; da je apelacioni sud trebao da angažuje veštaka u pogledu tumačenja pravnih normi; da je presuda zasnovana isključivo primenom član 9 stav 2 Uredbe 2002/17 o PDV i dopunjenog Zakonom br. 30/L-114 o PDV; da se ove odredbe ne mogu primeniti u slučaju podnosioca zahteva; da su ove odredbe u potpunoj suprotnosti sa ciljem i duhom Zakonom br. 2004/48; da apelacioni sud nije mogao jasno da utvrdi nameru zakonodavca u vezi određivanja mesta pružanja elektronskih usluga pa je zato je u ovom slučaju apelacioni sud trebalo da se primeni direktiva Evropske zajednice 2006/112/EC od 28.11.2006.

23. Podnosilac zahteva smatra da osporena presuda Apelacionog suda nije " *pružila jasan i potpun odgovor u vezi glavnog pitanja što se tiče određivanja obaveze plaćanja PDV za pružene usluge stranim klijentima van Kosova, i to predstavlja povredu prava podnosioca zahteva za pravično i nepristrasno suđenje."*

24. Polazeći od gore navedenih navoda podnosilac zaključuje da je pogrešna interpretacija člana 9 stava 2 Uredbe 2002/17 na početku od strane PAK-a koja je kasnije potvrđena presudom Apelacionog suda dovela do povreda prava predviđenih članovima 3., 22., 24. i 31. Ustava kao i člana 6. EKLJP.

25. Podnosilac zahteva od Suda zahteva da proglasi zahtev prihvatljivim i da proglasi nevažećom presudu Apelacionog suda Kosova u Prištini.

Prihvatljivost zahteva

26. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovnikom.

27. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

28. Pored toga, Sud se poziva na stav 4, člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuje:

„4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva".

29. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

30. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) (d) i (2) (a) Poslovnika, koje predviđa:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.
(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(c) da zahtev nije prima facie opravdan.

31. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac ovlašćena strana da podnese zahtev Ustavnom sudu, iscrpeo je delotvorna pravna sredstva, stoga je ispunio proceduralne uslove predviđene članovima 21.4 i 113.7 Ustava. Takođe, zahtev je podnet u zakonskom roku od četiri meseca, kao što se zahteva članom 49. Zakona.

32. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.

33. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva izgradio svoj slučaj na zakonskim osnovama tvrdeći uglavnom da je presuda u njegovom slučaju doneta uz pogrešno i nepotpuno tumačenje relevantnih zakona od strane redovnih sudova.

34. U stvari, Sud primećuje da se podnosilac zahteva poziva na članove 3., 22. 24. i 31. Ustava u vezi sam članom 6. EKLJP. Međutim, u osnovi sve tvrdnje podnosioca su vezane za povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.

35. Sud primećuje da je podnosilac ponavlja iste tvrdnje koje je isticao i u postupcima pred redovnim sudovima, gde je Apelacioni sud (presudom A. A. br. 232/2015) dao detaljan odgovor na sve ove tvrdnje podnosioca obrazlažući da:

> *"... Prema članu 9 stav 2 Uredbe br. 2001/11, izmenjene sa Uredbom 2002/17, izmenjene i dopunjene sa Zakonom br. 03/L-114 o PDV, propisuje se kao u navodu: „Izuzev ako je drugačije određeno sadašnjim Pravilnikom, nabavka usluga, uključujući i transportne usluge, vrši se u mestu poslovanja dobavljača usluga, ili ,ako se to ne može utvrditi , onda u mestu gde su usluge izvršene". Vršeći tumačenje ovog člana, veće ocenjuje da je sve jasno i da nema nejasnoća da u razdoblju od 2008. godine i sve do 30.06.2010. god., dok je bio na snazi ovaj zakon, obavezu za izvršenje prevozničkih usluga i ovakvih dostava kao konkretno u slučaju tužioca, za usluge izvršena van Kosova zadužuje se sa PDV-om kao mesto dostave sedište tužioca."*

36. Dalje, Apelacioni sud je (presudom A. A. br. 232/2015) dao detaljan odgovor zašto je Osnovni sud u Prištini pogrešno primenio materijalno i procesno pravo obrazlažući:

> *„Veće ne može da prihvati kao pravično tumačenje zakonskih odredbi od strane prvostepenog suda, koji gore navedeni član 9.2 ocenjuje kao nepotpun i nejasan za određivanje mesta dostave usluga, posebno kada je reč o elektronskim uslugama, jer ova odredba jasno određuje da mesto odakle se pružaju usluge, je radno mesto dobavljača a ako se to ne može utvrditi, onda je mesto gde su usluge izvršene. Zato veće ne priznaje kao pravično da na ovu osnovu prvostepeni sud se prvo zasniva na odredbe Zakona 03/L-146 za PDV, za razdoblje od 2008. godine do 30. 06. 2010. god., koji nije bio na snazi za period za koji se tužilac zadužuje sa PDV-om, na gore navedene zakonske osnove.*

37. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Podnosilac zahteva mora podneti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.

38. Sud podseća da nije uloga Ustavnog suda da se bavi navodnim materijalnim greškama ili pravnim zabludama redovnih sudova, ukoliko tim greškama nisu povređena prava i slobode zaštićene Ustavom, i samo u meri u kojoj je do takve povrede došlo.

39. Dalje, zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci u redovnim sudovima bili pravični u celini, uključujući i način na koji su dokazi uzeti (vidi: slučaj *Dukmedjian protiv Francuske,* aplikacija br. 60495/00, stav 71, ESLJP, presuda od 31. januar 2006. godine).

40. Pored toga Sud, takođe, ponavlja da je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima a ne da se bavi tumačenjem i primenom unutrašnjeg prava, jer je to zadatak redovnih sudova (vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

41. Sud smatra da je podnosilac zahteva imao mogućnost da predstavi pred redovnim sudovima njegove argumente i obrazloženja, materijalne i pravne, za rešavanje spora; njegovi argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane poreske administracije Kosova i redovnih sudova; postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.

42. Sud, dalje, smatra da se podnosilac zahteva ne slaže ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, nezadovoljstvo podnosioca ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi ustavnog prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, EKLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).

43. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije izneo potkrepljenu i konkretnu tvrdnju o povredi svojih prava i nije objasnio kako je i zašto presuda Apelacionog suda mogla povrediti njegova ustavna prava; on je samo naveo da je došlo do povrede ustavnih prava. On nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njegovih ustavnih prava (vidi: *Trofimchuk protiv Ukraine* ESLJP, paragrafi 50-55. presuda br. 4241/03) od 28. oktobra 2010. godine).

44. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje da su relevantni postupci bili nepravični ili proizvoljni i da su osporenom odlukom povređena ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi, *mutatis mutandis: Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).

45. Dakle, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti precizirani Zakonom i propisani Poslovnikom o radu nisu ispunjeni.

46. Stoga, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) a) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 08. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI117/16, podnosioci zahteva: Rexhep Lushtaku, Tahir Meha, Shefqet Bytyqi, Bedri Gashi, ocena ustavnosti presude ARJ br. 18/16 Vrhovnog suda Kosova od 23. maja 2016. godine

KI117/16, rešenje o neprihvatljivosti od 4. aprila 2017. godine, objavljeno 13. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, opšti principi, jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravna sredstva, pravo na rad, sudska zaštita prava, očigledno neosnovan.*

Vrhovni sud Kosova je doneo presudu ARJ. br. 18/16 od 23. maja 2016. godine, kojom je odbacio kao neosnovan zahtev za vanredno razmatranje, protiv presude Apelacionog suda AA. br. 45/2016 od 2. marta 2016. godine.

Podnosioci zahteva su, između ostalog, tvrdili da im je Vrhovni sud Kosova povredio ustavna garantovana prava, odnosno opšte principe, jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravna sredstva, pravo na rad i pravo na sudsku zaštitu prava, odbijajući im zahtev za naknadu štete i ostvarivanje prava na isplatu dežurstva za rad u toku noći zbog pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja i povrede zakonitosti.

Sud je utvrdio da podnosioci zahteva nisu potkrepili i dovoljno dokazali svoje tvrdnje. Zahtev je proglašen neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI117/16

Podnosioci

Rexhep Lushtaku
Tafil Meha
Shefqet Bytyqi
Bedri Gashi

Ocena ustavnosti
presude ARJ br. 18/16 Vrhovnog suda Kosova
od 23. maja 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Rexhep Lushtaku, Tafil Meha, Shefqet Bytyqi i Bedri Gashi, sa prebivalištem u Prištini (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu ARJ br. 18/16 Vrhovnog suda Kosova od 23. maja 2016. godine, kojom je odbijeno, kao neosnovano, vanredno preispitivanje sudske odluke podnete protiv presude AA. br. 45/2016 Apelacionog suda Kosova od 2. marta 2016. godine.

3. Osporena odluka je uručena podnosiocima zahteva 2. juna 2016. godine.

4. Pored toga, podnosioci zahteva traže ocenu ustavnosti odluke A/02/126/2014 Nezavisnog nadzornog odbora za civilnu službu Kosova (u daljem tekstu: NNO) od 2. maja 2014. godine i odluke br. 123/14 Komisije za rešavanje sporova i žalbi pri Sekretarijatu Saveta bezbednosti Kosova (u daljem tekstu: Komisija za rešavanje sporova i žalbi SBK) od 19. maja 2014. godine.

Predmetna stvar

5. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom su navodno povređena prava podnosilaca zahteva garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], članom 54. [Sudska zaštita prava] i članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 26. septembra 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

8. Dana 28. septembra 2016. godine, podnosioci zahteva su podneli dodatna dokumenta Sudu.

9. Dana 19. oktobra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

10. Dana 9. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.

11. Dana 4. aprila 2016. godine, nakon što je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Neodređenog datuma, podnosioci zahteva su zasnovali radni odnos sa Savetom bezbednosti Kosova (u daljem tekstu: SBK), kao službenici za prikupljanje i obradu informacija.

13. Dana 9. februara, 10. marta, 4. juna, 6. jula, 8. oktobra 2010. godine i 11. januara 2011. godine, podnosioci su podneli zahtev SBK-u, tražeći materijalnu naknadu za prekovremeni rad.

14. Dana 25. novembra 2011. godine, SBK je (odluka 271/2011) odbacio zahtev podnosilaca i obrazložio da oni nisu radili prekovremeno, da su radili u skladu sa uslovima i specifičnostima propisanim u njihovom ugovoru o radu koji, između ostalog, propisuje da oni treba da pokažu spremnost da rade naizmenično, što takođe znači da rade noćnu smenu.

15. Dana 29. novembra 2011. godine, podnosioci zahteva su uložili žalbu Sekretarijatu Komisije za rešavanje sporova i žalbi SBK-a na osnovu neplaćanja naknade za prekovremeni rad, pogrešno utvrđenih činjenica i pogrešne primene materijalnog prava.

16. Dana 5. decembra 2011. godine, Sekretarijat SBK-a je doneo opštu odluku 237/2011 i odlučio da će svi službenici Sekretarijata SBK-a i Situacionog centra biti isplaćeni retroaktivno za dodatne poslove i radne zadatke od aprila do novembra 2011. godine.

17. Dana 12. januara 2012. godine, podnosioci zahteva su uložili žalbu NNO-u, jer Komisija za rešavanje sporova i žalbi SBK-a nije donela nikakvu odluku (ćutala je) u vezi sa žalbom podnosilaca zahteva od 29. novembra 2011. godine. Podnosioci zahteva su tražili potpunu naknadu neplaćenog prekovremenog rada (dežurstva, noćni rad), s obzirom da jedan deo nije isplaćen na osnovu odluke 237/2011 Komisije za rešavanje sporova i žalbi SBK-a od 5. decembra 2011. godine.

18. Dana 16. januara 2012. godine, Komisija za rešavanje sporova i žalbi SBK-a je (odluka br. 08/12) odbacila žalbu podnosilaca zahteva. U odluci je obrazloženo da se "*1) Podzakonski akti koji bi trebalo da urede isplatu dežurstva za civilne službenike i dalje nalaze u procesu izrade. 2) Nakon obračuna sati provedenih na radu, uzimajući u obzir radno vreme, pomenuti službenici nemaju više od 40 radnih sati nedeljno, odnosno ne rade prekovremeno. 3) Nedostaju finansijska sredstva [...].*"

19. Dana 21. februara 2012. godine, direktor Situacionog centra SBK-a je uputio pismo Ministarstvu finansija, tražeći izdvajanje dodatnog budžeta.

20. Dana 29. februara 2012. godine, Ministarstvo finansija je poslalo dodatno pismo direktoru Situacionog centra SBK-a, obaveštavajući ga da nije moguće da se izdvoji dodatni budžet bez prethodne saglasnosti Skupštine. Pored toga, pismo glasi: "*Zbog nemogućnosti da izdvoji dodatni budžet, preporučujem da vidite mogućnost ispunjavanja vašeg zahteva kroz transfer sredstava sa kategorije plata i dnevnica izostalih programa KP u skladu sa Zakonom br. 04/L-079 o budžetu Republike Kosova i Zakonom o upravljanju javnim finansijama.*"

21. Dana 3. aprila 2012. godine, NNO je (odluka br. 02/05/2012) odbacio žalbu podnosilaca zahteva, kao neosnovanu, i potvrdio odluku br. 08/12 Komisije za rešavanje sporova i žalbi SBK-a od 16. januara i obrazložio da je Komisija za rešavanje sporova i žalbi SBK-a postupila u skladu sa Zakonom br. 04/L-079 o budžetu zbog nedostatka budžeta.

22. Dana 25. aprila 2012. godine, podnosioci zahteva su podneli tužbu Vrhovnom sudu, tražeći poništaj odluke br. 02/05/2012 NNO-a na osnovu povrede pravila postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede zakonitosti.

23. Dana 3. maja 2012. godine, NNO je dostavio Vrhovnom sudu Kosova odgovor na tužbu.

24. Tužba podnosilaca zahteva podneta Vrhovnom sudu je upućena Osnovnom sudu u Prištini, Odeljenju za upravne sporove (u daljem tekstu: Osnovni sud). U stvari, nakon što je Zakon o sudovima stupio na snagu 1. januara 2013. godine, Osnovni sud je postao nadležan da se bavi tvrdnjama podnosilaca zahteva u upravnom postupku.

25. Dana 30. decembra 2013. godine, podnosioci zahteva su proširili tužbu Osnovnom sudu da nadoknadi plate (za dežurstva) iz 2013. godine.

26. Dana 10. marta 2014. godine, Osnovni sud je (presuda A. nbr. 546/12) usvojio tužbu podnosilaca zahteva i poništio odluku br. 02/05/2012 NNO-a od 3. aprila 2012. godine.

Presudom je obrazloženo da "*tuženi organ NNOCSK nije morao da se tokom donošenja odluke pusti u odluku br. 08/12 od 16.01.2012. godine., donesene od Komisije za sporove i žalbe pri SBK-s, jer je ova odluka van zakonskog roka i donesen je nakon što su tužioci podneli žalbu tuženom organu*". Pored toga, presudom se ističe da NNO nije dovoljno obrazložio tvrdnje podnosilaca zahteva.

27. Dana 2. maja 2014. godine, NNO je (odluka A/02/126/2014) poništio odluku 08/12 Komisije za rešavanje sporova i žalbi SBK-a od 16. januara 2012. godine, obavezao Sekretarijat SBK-a da ponovo razmotri žalbu podnosilaca zahteva od 29. novembra 2011. godine i obavezao SBK da sprovede ovu odluku u roku od 15 (petnaest) dana.

28. Dana 19. maja 2014. godine, SBK je (odluka br. 123/2014) odbacio žalbu podnosilaca zahteva od 29. novembra 2011. godine. U odluci se navodi da su dežurstva nadoknađena podnosiocima zahteva u vidu slobodnih dana, a oni ne rade prekovremeno. U odluci se dalje navodi: "*Sekretarijat Saveta bezbednosti Kosova je zatražio od Ministarstva financija dodatne sredstva [...] za naknadu dežurstva za osoblje Centra za situacije, da se naknada vrši pačanjem a ne slobodnim danima, jer ovo prouzrokuje teškoće u toku rada, ali je ovaj zahtev odbijen.*"

29. Dana 6. juna 2014. godine, podnosioci zahteva su podneli tužbu Osnovnom sudu protiv odluke A/02/126/2014 NNO-a od 2. maja 2014. godine na osnovu povrede procesnog prava, pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja i povrede zakonitosti.

30. Dana 31. avgusta 2015. godine, NNO je podneo Osnovnom sudu odgovor na tužbu, tražeći da se tužba podnosilaca zahteva odbaci kao neprihvatljiva, s obzirom da je podneta van roka.

31. Dana 7. decembra 2015. godine, podnosioci zahteva su tražili od NNO-a da proglasi apsolutno ništavim akt odluku 123/14 SKB-a od 19. maja 2014. godine.

32. Dana 14. decembra 2015. godine, Osnovni sud je (presuda A. br. 853/2014) odbacio tužbu, kao neosnovanu „*jer je ovaj sud procenio da pri odlučivanju o ponovnom postavljanju, tuženi organ, NNOCSK, uzeo je u obzir sve primedbe kao u gore navedenoj presudi Osnovnog suda, jer od pravilno utvrđenih činjenica, potvrđeno je činjenično stanje i kao posledica ovog utvrđenog stanja i na postupku administracije dokaza na sednici glavnog pretresa, proizilazi da nije prekršio materijalno pravo na štetu podnosioca zahteva.*"

33. Dana 17. decembra 2015. godine, NNO je obavestio podnosioce zahteva da je njihov zahtev podnet van roka koji je propisan zakonom.

34. Dana 18. januara 2016. godine, podnosioci zahteva su uložili žalbu Apelacionom sudu protiv presude Osnovnog suda od 14. decembra 2015. godine.

35. Dana 2. marta 2016. godine, Apelacioni sud je (presuda AA. br. 45/2016) odbacio žalbu kao neosnovanu, i potvrdio presudu Osnovnog suda od 14. decembra 2015. godine. Presudom se smatralo da je činjenično stanje pravilno utvrđeno i da je prvostepena presuda jasna i razumljiva.

36. Dana 20. aprila 2016. godine, podnosioci su podneli glavnom državnom tužiocu predlog za zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude A. br. 853/2014 Osnovnog suda od 14.

decembra 2015. godine i presude AA. br. 45/2016 Apelacionog suda od 2. marta 2016. godine.

37. Dana 20. aprila 2016. godine, podnosioci su podneli Vrhovnom sudu zahtev za vanredno preispitivanje protiv presude AA. br. 45/2016 Apelacionog suda Kosova od 2. marta 2016. godine.

38. Dana 27. aprila 2016. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je (obaveštenje KMLA. br. 2/16) obavestila podnosioce zahteva da ne postoji dovoljan pravni osnov za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti.

39. Dana 23. maja 2016. godine, Vrhovni sud Kosova je (presuda ARJ. br. 18/2016) odbio, kao neosnovan, zahtev za vanrednim preispitivanjem i obrazložio da "*u ovom slučaju nemamo administrativni akat donet u upravnom postupku drugog stepena, tako da se ovaj sud nije upustio u moguće povrede materijalnog prava [...] Po oceni ovog suda, osporena presuda drugog stepena je jasna i razumljiva.*"

Navodi podnosioca

40. Podnosioci zahteva tvrde da su im odlukama redovnih sudova povređena ustavna prava garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], članom 54. [Sudska zaštita prava] i članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLjP.

41. Podnosioci zahteva tvrde da je *"naše pravo prekršeno na taj način što smo gore navedenom odlukom oštećeni jer nam je uskraćeno pravo na naknadu štete i ostvarivanje prava na isplatu naknade za dežurstvo, noćni rad, rad tokom zvaničnih praznika, kao i na ostvarivanje dodataka na osnovnu platu zbog specifičnih uslova rada."*

42. Podnosioci zahteva, takođe, tvrde da *"propust Suda da pruži odgovor u vezi sa naknadom štete, predstavlja kršenje prava na saslušanje i pravo na obrazloženu odluku, kao sastavnog dela prava na pravično i nepristrasno suđenje."*

43. Podnosioci zahteva, dalje, tvrde da je odluka A/02/126/2014 NNO-a od 2. maja 2014. godine proizvoljna, jer nije zasnovana na činjenicama i dokazima iznetim u žalbi i u suprotnosti je sa zakonskim odredbama. Podnosioci zahteva naglašavaju da "*je odluka NNOCSK-a A/02/126/2014 od 02.05.2014. godine arbitrarna jer nije zasnovana na zakonu, diskriminirajuća je i u suprotnosti je sa načinom na koji je NNOCSK razmatrao predmete u sledećim istim slučajevima.*"

44. Podnosioci zahteva ističu da je Vlada Kosova odbila njihov zahtev za dodatak na osnovnu platu za posebne uslove rada, dok je drugoj instituciji (Odeljenju za sudsku medicinu) koja je podnela isti zahtev, usvojila zahtev. Podnosioci zahteva tvrde da je kao rezultat neodobravanja zahteva, Vlada Kosova povredila član 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava.

45. Podnosioci zahteva zaključuju, tražeći od Suda *"[...] da ostvare pravo na naknadu štete, pravo na isplatu naknade za rad za vreme dežurstva, noćni rad, rad vikendom [...]"*.

Prihvatljivost zahteva

46. Sud prvo ispituje da li su uslovi prihvatljivosti utvrđeni u Ustavu, dalje predviđeni u Zakonu i propisani u Poslovniku ispunjeni.

47. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

> *1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *(...)*
>
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*

48. Međutim, Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

> *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."*

49. U tom smislu, Sud se dalje poziva na pravilo 36 Poslovnika, koje propisuje:

> *(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev*
>
> *(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *[...]*
>
> *(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.*

50. U ovom slučaju, Sud smatra da su podnosioci zahteva ovlašćene strane, da su iscrpeli sva pravna sredstva na raspolaganju i podneli zahtev u propisanom roku. Međutim, Sud treba dalje da oceni da li su ispunjeni uslovi predviđeni u članu 48. Zakona i propisani u pravilu 36. Poslovnika.

51. Sud podseća da, pored zahteva za ocenu ustavnosti presude ARJ. br. 18/2016 Vrhovnog suda od 23. maja 2016. godine, podnosioci takođe traže ocenu ustavnosti odluke A/02/126/2014 NNO-a od 2. maja 2014. godine i odluke br. 123/14 Komisije za rešavanje sporova i žalbi SBK-a od 19. maja 2014. godine.

52. Podnosioci zahteva tvrde da su im ovim odlukama povređena prava garantovana Ustavom, odbijanjem zahteva za naknadu štete i isplate rada tokom noćnih smena, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i povrede zakonitosti.

53. Podnosioci zahteva su tvrdili pred Vrhovnim sudom povredu materijalnog i procesnog prava i pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja. Sud primećuje da se presudom Vrhovnog suda rešavalo i odlučilo o gore pomenutoj osnovi žalbe, koja je takođe pokrenuta pred

prvostepenim i drugostepenim sudom. Stoga, presuda Vrhovnog suda je konačna odluka u vezi sa spornim pitanjem.

54. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da su osporenom presudom Vrhovnog suda povređena prava garantovana Ustavom, odnosno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na delotvorno pravno sredstvo i pravo na sudsku zaštitu.

55. Sud počinje analiziranjem tvrdnji podnosilaca zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, prava na delotvorno pravno sredstvo i pravo na sudsku zaštitu.

(1) Povreda prava na pravično i nepristrasno suđenje, prava na delotvorno pravno sredstvo i prava na sudsku zaštitu prava

56. U tom smislu, Sud se poziva na član 31. Ustava, koji propisuje:

"1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih..

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda."

57. Pored toga, Sud se poziva i na član 6.1 EKLjP, koji propisuje:

"Svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona."

58. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde pred Ustavnim sudom da im je odlukama redovnih sudova *"uskraćeno pravo na naknadu štete i ostvarivanje prava na isplatu naknade za dežurstvo, noćni rad, rad tokom zvaničnih praznika, kao i na ostvarivanje dodataka na osnovnu platu zbog specifičnih uslova rada."*

59. Sud primećuje da su podnosioci podneli zahtev za vanrednim preispitivanjem "*na osnovu povrede materijalnog prava i povrede proceduralnih odredaba."*

60. U tom smislu, Sud se poziva na presudu Vrhovnog suda kojom je zaključeno da osporena presuda Apelacionog suda nije zahvaćena bitnim povredama zakonskih odredaba.

61. U stvari, Vrhovni sud je utvrdio da je *"pravni položaj prvostepenog suda kao pravilan i na osnovu zakona, u potpunosti odobrio i ovaj sud, jer osporena presuda nije uključena u bitne povrede izreka Zakona o upravnim sporovima, povrede koje, drugostepeni sud istražuje po službenoj dužnosti [...] Procenjujući zakonitost odluke o odbijanju žalbe tužioca od tuženog, prvostepeni sud se pozvao na odredbe Zakona upravnog postupka 02/L-28, i člana 93, koji definiše posledice apsolutno nevažećeg administrativnog akta."*

62. Štaviše, Vrhovni sud je razmotrio tvrdnje o povredi proceduralnih odredbi. U tom smislu, Vrhovni sud je razmotrio navodnu povredu kao neosnovanu "*jer je sud razmotrio žalbu, u početku je poslao žalbu zastupniku tuženog na odgovor na žalbu, zatim je zakazao sednicu glavnog pretresa, izneo dovoljno dokaza, što znači da tokom ocene, prvostepeni sud nije prekršio odredbe ZUS-a."*

63. Vrhovni sud, dalje, smatra da je "*prvostepeni sud, povodom razmatranja žalbe tužioca, izneo dovoljno dokaza koje potvrđuju da su tvrdnje tužilaca u žalbi, neosnovane, jer iste su u suprotnosti sa činjeničnim stanjem.*"

64. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da *"propust Suda da pruži odgovor u vezi sa naknadom štete, predstavlja kršenje prava na saslušanje i pravo na obrazloženu odluku, kao sastavnog dela prava na pravično i nepristrasno suđenje.*"

65. Sud smatra da Vrhovni sud, ne samo da je potvrdio razloge date u obrazloženju presuda nižih stepena, već se bavio i suštinskim pitanjima u vezi sa tvrdnjama o *"povredi materijalnog i proceduralnog prava"*.

66. U tom smislu, Sud primećuje da je Vrhovni sud ocenio dokaze u celini, analiziranjem činjenica i smatrajući da je "*nakon izvedenih dokaza, prvostepeni sud potvrdio da je osporena odluka tuženog, doneta u skladu sa datim primedbama presude Osnovnog suda A. br. 546/12 od 10.03.2014. godine i da je tuženi organ pravilno potvrdio činjenično stanje prilikom objave odluke komisije za rešavanje sporova i žalbi Saveta bezbednosti, kao apsolutno nevažeći akt, jer je isti, od upravnog organa u drugom stepenu pri odlučivanju po žalbi tužioca, donet je u suprotnosti sa odredbom člana 92, tačka d) Zakona o upravnom postupku.*"

67. Sud ponavlja da, u skladu sa sudskom praksom ESLjP, pravo na obrazloženu odluku obuhvata kompleks obaveza za sudske presude, odnosno, obavezu da obezbedi razloge na kojima se zasniva odluka, da pokaže strankama da su saslušani, da pruži mogućnost da se žale na odluku, da obezbedi dovoljno jasnoće o razlozima na kojima je doneta odluka.

68. Iako redovni sud ima izvesnu slobodu procene prilikom izbora argumenata i prihvatanja dokaza, član 6 (1) ne zahteva detaljan odgovor na svaki argument iznet pred sudom tokom sprovođenja postupka. Vidi: slučajeve ESLjP *Suominen protiv Finske*, aplikacija br. 37801/97, 24. jul 2003. godine, stav 36.; *Van de Hurk protiv Holandije*, predstavka br. 16034/90, 19. aprila 1994. godine, stav 61; *Perez protiv Francuske*, predstavka br. 47287/99, 12. aprila 2004. godine, stav 81; *Ruiz Torija protiv Španije*, predstavka br. 18390/91, 9. decembar 1994. godine, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, predstavka br. 18064/91, 9. decembar 1994. godine, stav 27.

69. Pored toga, Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da je odluka A/02/126/2014 NNO-a od 2. maja 2014. godine proizvoljna, jer nisu pravilno utvrdili činjenično stanje i da je to povredilo zakonske odredbe. Sud primećuje da je Osnovni sud u svojoj presudi A. br. 853/2014 od 14. decembra 2015. godine odgovorio na ovaj navod i, štaviše, potvrdio odluku A/02/126/2014 NNO-a od 2. maja 2014. godine. Osnovni sud je zapazio da "*tužbeni zahtev tužilaca nije odobren kao osnovan jer je ovaj sud ocenio da tokom ponovnog odlučivanja, tuženi organ, NNOCSK, uzeo je kao osnovu primedbe pomenute presude Osnovnog suda, da iz pravilno potvrđenih dokaza, potvrđeno je činjenično stanje i kao posledica ovog stanja, i u postupku izvedenih dokaza na sednici glavnog pretresa, proizilazi da nije prekršeno materijalno pravo na štetu tužilaca*". To obrazloženje je potvrđeno od strane Vrhovnog suda u njegovoj osporenoj presudi.

70. Sud smatra da se Vrhovni sud bavio svim osnovama žalbe iznetim u zahtevu za reviziju podnosilaca nakon svih postupaka u Komisiji za rešavanje sporova i žalbi SBK-a, NNO-u, Osnovnom sudu, Apelacionom sudu i Vrhovnom sudu. Znači, podnosioci zahteva su imali

dovoljan pristup redovnim sudovima i dovoljno mogućnosti za izvođenje dokaza i argumenata u vezi sa svojim spornim pitanjem. Dokazi su analizirani i argumenti su bili ocenjeni kao što je gore navedeno.

71. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava. Vidi: slučaj ESLjP *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, 21. januara 1999. godine, stav 28.

72. Sud primećuje da su podnosioci zahteva predstavili pred Ustavnim sudom u suštini iste osnove žalbe koje su predstavili u poslednjem stepenu. Pored toga, Sud primećuje da podnosioci zahteva traže od Suda *"da ostvare pravo na naknadu štete, pravo na isplatu naknade za rad za vreme dežurstva, noćni rad, rad vikendom."*

73. Ustavni sud podseća da nije sud za utvrđivanje činjenica i na taj način, pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i primena zakona je u punoj nadležnosti redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i ne može, dakle, da deluje kao „sud četvrtog stepena". Vidi: slučaj ESLjP *Akdivar protiv Turske*, predstavka br. 21893/93, 16. septembar 1996. godine, stav 65; slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

74. Sud smatra da se podnosioci zahteva ne slažu sa zaključkom ishoda redovnih sudova. Međutim, sama činjenica da se podnosioci zahteva ne slažu sa ishodom postupaka koje su sproveli redovni sudovi, ne može sama po sebi izneti dokazanu tvrdnju o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava (vidi: *mutatis mutandis* slučaj ESLjP *Mezotur -Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine).

75. Pored toga, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu dokazali i potkrepili na ustavnim osnovama to da su postupci pred redovnim sudovima, uključujući i Vrhovni sud, bili nepravični ili proizvoljni ili da su njihova prava i slobode bile povređene. Činjenice u predmetu ne pokazuju da su redovni sudovi postupali u suprotnosti sa proceduralnim zaštitnim merama utvrđenim u Ustavu.

76. Na osnovu gore navedenog, Sud zaključuje da je pravo podnosilaca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje ispoštovano u celini tokom postupka, a konkretnije, oni su imali slobodan pristup sudovima, dobili su obrazložene presude u različitim fazama postupka. Sud, dalje, utvrđuje da su shodno tome, njihova prava na delotvorna pravna sredstva i sudsku zaštitu bila garantovana.

77. Prema tome, tvrdnje podnosilaca zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, prava na delotvorna pravna sredstva i prava na sudsku zaštitu su očigledno neosnovane na ustavnim osnovama.

(2) Povreda prava na rad i jednakost pred zakonom

78. Sud, dalje, podseća da podnosioci zahteva tvrde da im je odlukama redovnih sudova povređeno pravo na rad i da su bili diskriminisani.

79. U tom smislu, Sud se poziva na član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava, koji propisuje:

1. Garantuje se pravo na rad.
2. Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto.

80. Sud se poziva i na član 24. [Jednakost pred zakonom], koji propisuje:

1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.

2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.

81. Sud primećuje iz činjenica i iz gore razmatranog da sprovedeni postupci i donete odluke nisu bile u suprotnosti sa članom 24. Ustava. Prema tome, Sud smatra da su tvrdnje podnosilaca zahteva u vezi sa povredom člana 24. Ustava [Jednakosti pred zakonom] takođe neosnovane na ustavnim osnovama.

82. U tom smislu, Sud podseća na sudsku praksu ESLjP, koja utvrđuje da diskriminacija "*predstavlja različito postupanje, bez objektivnog iracionalnog opravdanja, prema osobama u relativno sličnim situacijama*". Vidi: slučajeve ESLjP *Willis protiv Ujedinjenog kraljevstva,* predstavka br. 25379/02, 20. maj 2008. godine, stav 48; *Bekos i Koutropoulos protiv Grčke*, predstavka br. 15250/02, 13. decembra 2005. godine, stav 63; i *D.H. I drugi protiv Češke Republike,* predstavka br. 57325/00, 13. novembar 2007. godine, stav 44.

83. Sud, dalje, primećuje da podnosioci zahteva ne pokazuju da su bili žrtve akta nadležnog organa u pogledu gubitka ili prestanka radnog odnosa, niti da im je bilo zabranjeno odlukom organa da rade i obavljaju profesiju za koju smatraju da imaju pravo. Iz tog razloga, Sud smatra neosnovanim tvrdnje podnosilaca zahteva o povredi člana 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava.

84. Pored toga, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu dokazali i potkrepili povredu članova iz Poglavlja II i III Ustava. Ovi članovi nemaju nezavisan efekat, jer se njihov efekat odnosi samo na „*uživanje prava i sloboda*". Stoga, Sud zaključuje da se, bez tih povreda, tvrdnje podnosilaca zahteva o povredi člana 102. [Opšta načela] ne uzimaju u obzir.

85. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da zahtev podnosilaca ne ispunjava uslove propisane u Ustavu, dalje predviđene u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.

86. Dakle, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i neprihvatljiv u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) (b) i 56 Poslovnika, 4. aprila 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI112/16, podnosilac zahteva: N.T.SH. "LOKI", ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 110/16 od 7. juna 2016. godine

KI112/16, rešenje o neprihvatljivosti od 8. maja 2017. godine, objavljeno 13. juna 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, parnični postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravno lice, neprihvatljiv zahtev*

Vrhovni sud Kosova je doneo presudu Rev. br. 110/16, kojom je usvojio kao osnovanu reviziju opštine Prizren i odbio kao neosnovan zahtev podnosioca da mu kao rezultat raskida ugovora o koncesiji u ime naknade štete za investicije u korišćenju pijace u Prizrenu isplati određeni iznos novca.

Podnosilac je u svom zahtevu tvrdio da mu je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje. Jedna od glavnih tvrdnji podnosioca zahteva je da on nije bio obavešten o reviziji koju je podnela opština Prizren i zbog toga nije imao priliku da odgovori na tvrdnje druge strane.

Sud je utvrdio da zahtev treba da se odbije kao neprihvatljiv, jer je očigledno neosnovan, a činjenice predstavljene od strane podnosioca zahteva ni na koji način nisu obrazložile njegovu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

slučaju br. KI112/16

Podnosilac

N.T.SH "LOKI"

Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 110/16 od 7. juna 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo N.T.SH "LOKI" iz Prizrena (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), zastupljeno od strane Advokatskog udruženja "Sejdiu & Qerkini" iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda Rev. br. 110/16 od 7. juna 2016. godine.

3. Podnosilac zahteva tvrdi da je gorenavedenu presudu primio 21. jula 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude kojom je navodno povređeno pravo podnosioca zahteva garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 i 113.7 Ustava i članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), kao i pravilu 29 Poslovnika Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 8. septembra 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 18. oktobra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (sudije).

8. Dana 12. januara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i po jednu kopiju zahteva poslao Vrhovnom sudu i Opštini Prizren.

9. Dana 12. januara 2017. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda u Prizrenu informaciju (ili relevantan dokaz) da li je podnosilac zahteva obavešten u vezi sa zahtevom za reviziju podnetim od strane Opštine Prizren.

10. Dana 3. februara 2017. godine, Osnovni sud u Prizrenu je obavestio Sud da ne mogu poslati informaciju traženu od strane Suda, pošto se svi dopisi predmeta nalaze u Kancelariji glavnog državnog tužioca.

11. Dana 28. februara 2017. godine, Osnovni sud u Prizrenu je dostavio Sudu dokaz, odnosno povratno pismo koje dokazuje da obaveštenje o zahtevu za reviziju pred Vrhovnim sudom je uručeno punomoćniku (advokatu) podnosioca zahteva 8. aprila 2016. godine.

12. Dana 8. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 1. avgusta 2001. godine, podnosilac zahteva je potpisao ugovor o koncesiji sa Opštinom Prizren za period od 10 (deset) godina, na osnovu koga je dobio na korišćenje pijacu mlečnih proizvoda u Prizrenu (u daljem tekstu: pijaca mlečnih proizvoda).

14. Dana 12. februara 2003. godine, Opština Prizren je poništila gorenavedeni ugovor o koncesiji i zatvorila objekat pijace mlečnih proizvoda. Prema spisima, izvršni direktor Opštine Prizren je svoju odluku o prekidu ugovora obrazložio time da podnosilac nije ispoštovao ugovor o koncesiji.

15. Dana 17. juna 2003. godine, podnosilac je podneo tužbu Opštinskom sudu u Prizrenu. Svojom tužbom podnosilac je zahtevao naknadu materijalne štete za uložena sredstva u pijacu mlečnih proizvoda, kao posledice jednostranog prekida ugovora o koncesiji.

16. Dana 5. aprila 2004. godine, Opštinski sud u Prizrenu (presuda C.br.384/03) je odobrio u celini tužbu podnosioca i obavezao Opštinu Prizren da podnosiocu, na ime uloženih sredstava, isplati određenu sumu novca. Opštinski sud je u svojoj presudi konstatovao da je, kao posledica jednostranog prekida ugovora o koncesiji, podnosilac zahteva pretrpeo materijalnu štetu, jer je sprečen da koristi pijacu do isteka ugovora.

17. Dana 2. decembra 2004. godine, Opština Prizren je uložila žalbu Okružnom sudu u Prizrenu protiv presude Opštinskog suda od 5. aprila 2004. godine.

18. Dana 18. marta 2005. godine, Okružni sud u Prizrenu (presuda, Ac.br.431 /2004) je odobrio žalbu Opštine Prizren i tom prilikom je vratio predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Okružni sud je konstatovao da presuda Opštinskog suda u Prizrenu sadrži povredu odredbi proceduralnog prava i da "ta povreda se sastoji u činjenici da pobijana presuda ne sadrži obrazloženja o odlučujućim činjenicama i postoji protivrečnost među datim obrazloženjima u presudi i samog sadržaja spisa predmeta."

19. Dana 7. juna 2005. godine, Opštinski sud u Prizrenu je odobrio (presuda C.br.229/05) u potpunosti tužbu podnosioca kao osnovanu.

20. Dana 13. decembra 2005. godine, Opština Prizren je uložila žalbu Okružnom sudu u Prizrenu protiv presude Opštinskog suda od 7. juna 2005. godine.

21. Dana 7. aprila 2006. godine, Okružni sud u Prizrenu (presuda Ac.br.540/2005) je odobrio žalbu Opštine Prizren, poništio presudu Opštinskog suda u Prizrenu i vratio predmet na ponovno suđenje.

22. Dana 13. decembra 2006. godine, Opštinski sud u Prizrenu (presuda P.br.398/06) je odobrio u potpunosti tužbu podnosioca kao osnovanu.

23. Dana 25. maja 2007. godine, Opština Prizren je uložila žalbu Okružnom sudu u Prizrenu protiv presude Opštinskog suda u Prizrenu.

24. Dana 9. juna 2008. godine, Okružni sud u Prizrenu (presuda Ac.br.260/07) je odobrio žalbu Opštine Prizren, poništio je predmet u potpunosti i vratio slučaj na ponovno suđenje.

25. Dana 11. februara 2010. godine, Opštinski sud u Prizrenu (presuda C.br.406/08) je odobrio u potpunosti tužbu podnosioca zahteva kao osnovanu.

26. Dana 22. jula 2010. godine, Opština Prizren je uložila žalbu Okružnom sudu u Prizrenu protiv presude Opštinskog suda u Prizrenu.

27. Dana 11. maja 2012. godine, Okružni sud u Prizrenu (presuda Ac.br.368/2010) je odobrio žalbu Opštine Prizren, poništio u potpunosti prvostepenu presudu i vratio predmet na ponovno suđenje.

28. Dana 14. juna 2012. godine, Opštinski sud u Prizrenu je podneo zahtev Vrhovnom sudu za određivanje predmetne nadležnosti. U svom zahtevu Opštinski sud u Prizrenu je naveo da je Okružni sud u Prizrenu nadležan za odlučivanje o zahtevu strana, pošto je prvostepena presuda poništena više od dva puta.

29. Dana 6. avgusta 2012. godine, Vrhovni sud Kosova (presuda Cn.br.9/2012) je odlučio da za ovo sporno pitanje Opštinski sud u Prizren ima predmetnu nadležnost.

30. Dana 22. novembra 2012. godine, Opštinski sud u Prizrenu (presuda C.br.498/12) je odobrio kao osnovanu tužbu podnosioca zahteva, odlučujući sledeće: I. Obavezala se tužena Opština Prizren da podnosiocu zbog raskida ugovora o koncesiji na ime uloženih sredstava isplati određeni iznos novca II. Odbija se kao nedozvoljena protivtužba Opštine Prizren za naknadu, zbog neispunjenih ugovorenih obaveza od strane podnosioca, III Obavezuje se Opština Prizren da podnosiocu isplati troškove postupka.

31. Opštinski sud u Prizrenu je smatrao da *"iz spisa predmeta se utvrđuje činjenica da među strankama nije sporna činjenica da su iste raskinule ugovor o koncesiji, sporno je da li je jednostrani raskid ugovora tužitelju naneo štetu, pošto je on ulagao u regulisanje prostora pijace i opremu iste".*

32. Dalje, Opštinski sud navodi: *„Prema odredbi člana 132 ZOO [Zakon o Obligacionim odnosima],se utvrđuje da: Raskidom ugovora obe strane su oslobođene svojih obaveza, izuzev obaveze na naknadu eventualne štete". raskidom ugovora, svaka strana se obavezuje da drugoj strani isplati naknadu za korišćenje Raskidom ugovora, svaka strana duguje drugoj strani naknadu za korist koji je u međuvremenu imala od nje, što je obavezna da vrati, odnosno, nadoknadi, dok raskidom ugovora, stranka koja je ispoštovala u potpunosti ili delimično ugovor, ima pravo da joj se vrati ono što je dala. U ovom slučaju, tužitelj je uložio sopstvena sredstva koja tužena ne može negirati, i samim tim ima pravo da mu se vrati isto*".

33. Neodređenog dana, protiv presude Opštinskog suda u Prizrenu od 22. novembra 2012. godine Opština Prizren ulaže žalbu Apelacionom sudu.

34. Dana 11. decembra 2015. godine, Apelacioni sud Kosova (presuda Ac.br.1288/13) je odbio kao neosnovanu žalbu Opštine Prizren i potvrdio presudu Osnovnog suda u Prizrenu od 22. novembra 2012. godine.

35. Apelacioni sud je u svojoj presudi konstatovao da je Opštinski sud u Prizrenu svojom presudom pravilno izvršio procenu činjenica i primenu materijalnog prava.

36. Dana 9. februara 2016. godine, podnosilac zahteva je na osnovu pravosnažne presude C.br. 498/12 Osnovnog suda u Prizrenu, preko privatnog izvršitelja, tražio da se nalogom za izvršenje blokiraju svi računi dužnika sve do definitivne isplate ukupne vrednosti duga.

37. Dana 10. februara 2016. godine, Opština Prizren je podnela zahtev za reviziju pred Vrhovnim sudom Kosova. U svom zahtevu za reviziju Opština Prizren je navela nepotpuno i pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja i bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava od strane sudova nižih instanci.

38. U svom zahtevu za reviziju Opština Prizren, između ostalog, je navela da su sudovi nižih instanci vršili pogrešnu procenu dokaza, ne uzimajući u obzir dokaze koje je Opština Prizren pružila ovim sudovima. Štaviše, Opština Prizren takođe tvrdi da odredbe Zakona o obligacionim odnosima (u daljem tekstu: ZOO) bi *" trebalo primeniti u korist Opštine a ne tužitelja koji je bio kriv i nije sproveo ugovorene obaveze."*

39. Dana 7. juna 2016. godine, Vrhovni sud Kosova (presuda Rev.br.110/16) je odobrio je kao osnovan zahtev za reviziju Opštine Prizren i preinačio je presudu Apelacionog suda Kosova i presudu Osnovnog suda, odbijajući kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca da se Opština Prizren obavezuje *"zbog prekida ugovora o koncesiji, u ime naknade štete uloženih za korišćenje pijace Prizren"* podnosiocu isplati određenu sumu novca.

40. Vrhovni sud je u svom obrazloženju naveo: "*U ovakvom stanju slučaja, Vrhovni sud* Kosova *ne može prihvatiti kao ispravan i zakonit pravni stav oba suda nižeg stepena u vezi prihvatanja tužbenog zahteva tužioca kao osnovanog, jer su njihove presude obuhvaćene pogrešnom primenom materijalnog prava".*

41. Vrhovni sud je, dalje, obrazložio: *„ [...] po navedenenom zapisniku inspekcije tužene, rešenju tržišne inspekcije o neposrednoj zabrani korišćenja pijace uzete koncesijom od strane tužioca, po zaključku upravnog odbora tužene i odluke o raskidu ovog ugovora o koncesiji, krivica za kršenje ovog ugovora isključivo pada na strani tužioca, tako da tužena ne može biti odgovorna za eventualne štete koje je tužilac pretrpeo raskidom ugovora o koncesiji, i samim tim, tužena nije obavezna da tuženom nadoknadi ovu štetu.[...]"*

42. Vrhovni sud je zaključio da: "[...] *odobrenjem tužbenog zahteva tužioca, od strane sudova nižeg stepena, pogrešno je primenjeno materijalno pravo, naime član 124 i 132 ZOO-a, pa je trebalo preinačiti njihove presude u vezi tužbenog zahteva tužioca i odlučiti u celini kao u izreci ove presude".*

Navodi podnosioca

43. Podnosilac tvrdi da je gorenavedena presuda Vrhovnog suda povredila njegova prava zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.

44. Najpre, podnosilac zahteva tvrdi da: *"Vrhovni sud Kosova nema nadležnost da ponovo ocenjuje dokaze, počevši od jedne druge ocene, koju je izvršio prvostepeni sud i apelacioni sud. Tokom ročišta predmeta, Vrhovni sud ne izvodi dokaze, već razmatra i analizira pitanje u pravcu kontrole zakonitosti i osnovanosti pobijanih odluka".*

45. Prema podnosiocu *"Njegova kontrola [Vrhovnog suda] treba da bude fokusirana samo u pravcu zakonitosti pobijanih odluka, dakle na način sprovođenja zakona od strane sudova nižih instanci. Vrhovni sud ne može da izostavi ili da ostavi neocenjene dokaze koji su razmatrani i ocenjeni od strane činjeničnih sudova, kao što ni ne može da prihvati dokaze koji nisu izvedeni na prvostepenom i drugostepenom sudu".*

46. Stoga, podnosilac je zaključio da je Vrhovni sud prekoračio svoje nadležnosti i time povredio njegova prava na pravično suđenje *"od strane suda koji je zakonom osnovan, i kada su ponovno ocenjeni dokazi, podnosiocu je negirano prvo na pravično suđenje od strane nepristrasnog suda ".*

47. Zatim, podnosilac tvrdi da nije obavešten o reviziji koju je podnela Opština Prizren, u svojstvu tužene, i sledstveno tome, njemu nije omogućeno da u zakonskom roku od prijema obaveštenja za reviziju da odgovore na tvrdnje tužene, odnosno Opštine Prizren.

48. S tim u vezi, podnosilac zaključio da *" nedavanje mogućnosti da se izjasni u vezi sa navodima suprotne stranke koji su izraženi u njenoj reviziji protiv punosnažne presude, podnosioca zahteva je stavio u nejednak položaj u odnosu na drugu stranu, čime je teško povređen princip jednakosti snaga i kontradiktornosti[...]".*

49. Na kraju, podnosilac zahteva između ostalog, traži da se osporena presuda proglasi nevažećom i da se slučaj vrati na ponovno suđenje.

Prihvatljivost zahteva

50. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

51. U tom smislu, Sud se poziva na član 21.4 i stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava koji propisuje:

„(1) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
(7) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

52. Dalje, Sud se poziva na stav 4 člana 21. [Opšta Načela]] Ustava koji propisuje:

"Ustavom utvrđena prava i osovne slobode va že i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva."

53. Takođe, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona koji predviđa:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

54. Sud primećuje da, prema Ustavu, podnosilac je ovlašćena strana, osporava akt javnog organa, u ovom slučaju presudu Vrhovnog suda, iscrpeo je sva neophodna pravna sredstva i podneo je svoj zahtev u roku od 4 (četiri) meseca po prijemu presude.

55. Međutim, Sud podseća na pravilo 36 (1) d) i 36 (2) b) i d) Poslovnika, koje propisuje:

"(1) Suduje dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava [...]
d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju."

56. Kao što je i gore navedeno, podnosilac zahteva tvrdi da je osporena presuda Vrhovnog suda povredila njegova prava zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.

57. Prema podnosiocu, Vrhovni sud je prekoračio svoje nadležnosti procenom dokaza, uprkos tome što u postupku revizije ima pravo samo da *"[...]razmatra i analizira pitanje u pravcu kontrole zakonitosti i osnovanosti pobijani odluka "* a ne da utvrđuje činjenično stanje.

58. Sud primećuje da je Vrhovni sud u svojoj presudi konstatovao da su redovni sudovi nižih instanci pogrešno primenili materijalno pravo (odnosno članove 124. i 132. ZOO). Vrhovni sud se pozvao na činjenično stanje utvrđeno od strane prvostepenog suda, gde je utvrđeno da krivica za jednostrano poništenje ugovora o koncesiji pada na podnosioca. Sledstveno tome, Vrhovni sud je došao do zaključka da na osnovu relevantnih odredaba ZOO Opština

Prizren, u svojstvu tužene, nije bila obavezna da nadoknadi podnosiocu traženu materijalnu štetu.

59. Prema tome, Sud smatra neosnovanom tvrdnju podnosioca da je žrtva ustavne povrede prouzrokovane prekoračenjem nadležnosti Vrhovnog suda.

60. Štaviše, Sud ističe da nema dužnost da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost) navodno počinjenim od strane redovnih sudova, osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

61. Sud ponavlja da ne može da deluje kao sud četvrtog stepena u vezi sa odlukama koje su doneli redovni sudovi. Uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96, ESLjP, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi, takođe: slučaj KI70/11, podnosilac zahteva: *Faik Hima Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

62. Što se tiče druge tvrdnje podnosioca da nije obavešten o podnetom zahtevu za reviziju od strane Opštine Prizren, u svojstvu tužene, Sud primećuje da je 28. februara 2017. godine Osnovni sud u Prizrenu dostavio Sudu dokaz, odnosno povratno pismo koja dokazuje da je pravni zastupnik ovlašćen od strane podnosioca zahteva 8. aprila 2016. godine primio obaveštenje o podnetom zahtevu za reviziju Vrhovnom sudu.

63. Ovom prilikom, Sud primećuje da je podnosilac ovlastio advokata da ga zastupa tokom postupka pred nižestepenim sudovima. Sledstveno tome, Sud smatra da tvrdnja o povredi jednakosti oružja ne stoji, jer je pravni zastupnik, kojeg je ovlastio sam podnosilac, primio obaveštenje od Osnovnog suda da je podnet zahtev za reviziju pre nego što je Vrhovni sud doneo svoju odluku u vezi ove revizije.

64. S tim u vezi, Sud smatra da bilo kakva proceduralna radnja ili neradnja zastupnika se u principu prepisuje podnosiocu zahteva (vidi *Bekauri protiv Gruzija*, br. 14102/02 ESLJP, presuda od 10. aprila 2012. godine, stavovi 22-25; i vidi, *mutatis mutandis*, *Migliore i ostali protiv Italije*, br. 58511/13 ESLJP, rešenje od 27. januara 2014. godine). U ovom slučaju takve radnje obuhvate i prijem sudskih odluka (vidi slučajeve KI46/13, KI47/13, KI48/13 i KI68/13, podnosioci *Naim Morina, Bukurije Drançolli, Avdi Imeri i Genc Shala*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 5. jula 2013. godine).

65. Na kraju, Sud naglašava da podnosilac nije podneo nijedan ubedljiv argumenat koji bi utvrdio da navodne povrede, navedene u zahtevu, čine povredu ustavnih prava (vidi slučaj: *Vanek protiv Republike Slovačke,* br. 53363/99, ESLJP, odluka od 31. maja 2005. godine).

66. Iz gorenavednih razloga, Sud zaključuje da činjenice iznete od strane podnosioca ni na koji način ne opravdaju njegovu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, jer nije u dovoljnoj meri potkrepio svoje tvrdnje.

67. Stoga, shodno pravilu 36 (1) (d) i (2) (b) i (d) zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, i sledstveno tome je neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članovima 21.4 i 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, na sednici održanoj 8. maja 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI30 / 16, Podnosilac: KONZUMER "ALFA.i" Sh.a. & "INFRATEK", Ustavna ocena Presude Vrhovnog suda Kosova, E. rev. br. 44/2015, od 18. novembra 2015. godine

KI30 / 16, Rešenje o neprihvatljivosti od 31. marta 2017, objavljena 13. juna 2017.

Ključne reči: *individualni zahtev, upravni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jednakost stranaka, zahtev za privremenu mjeru, javna raspravu, očigledno neosnovan zahtjev*

U ovom predmetu, podnosilac zahteva se žalio da je Vrhovni sud postupao jednostrano tokom revizije revizije jer nije bio pozvan ili nije dobio priliku da svoj slučaj predoči na sudskom ročištu. Podnosilac zahteva je naveo da je povrijeđen načelo jednakosti stranaka, pravo na javno saslušanje, a također je zatražio i privremene mjere.

Sud je primetio da u ovom predmetu nije bilo kršenja načela jednakosti stranaka, jer je podnosiocu je data mogućnost da odgovori na reviziju suprotne stranke, i da na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, održavanje javne rasprave u drugom i trećem stepenu pravosuđa po sebi ne predstavlja kršenje načela jednakosti stranaka. Zahtjev je proglašen neprihvatljivim, očigledno neosnovan, a zahtjev za privremene mjere je odbijen, jer nije bio prima facie obrazložen.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI30/16

Podnosilac

KONZORCIJUM "ALFA.i" Sh.p.k. & "INFRATEK"

Ocena ustavnosti presude E. Rev. br. 44/2015 Vrhovnog suda Kosova od 18. novembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Konzorcijum "ALFA.i" Sh.p.k. & "INFRATEK" sa sedištem u Rakošu, Istok (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), kojeg zastupa Muhamet Shala, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu E. Rev. br. 44/2015 Vrhovnog suda od 18. novembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude E. Rev. br. 44/2015 Vrhovnog suda od 18. novembra 2015. godine, kojom podnosilac zahteva tvrdi da je povređen član 31. [Prava na pravično i nepristrasno suđenje], član 7. [Vrednosti], član 3. [Jednakost pred zakonom] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

4. Podnosilac zahteva traži uvođenje privremene mere i zabranu izvršenja osporene odluke Vrhovnog suda.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 i 113.7 Ustava i članovima 27. 47. i 48. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), kao i pravilima

29 i 55 (4) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 12. februara 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

7. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (članovi).

8. Dana 25. aprila 2016. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva. Istog datuma, kopija zahteva je dostavljena opštini Priština i Vrhovnom sudu.

9. Dana 13. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za člana Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je podneo ostavku na mesto sudije Suda 9. septembra 2016. godine. Veće za razmatranje je imenovano u sledećem sastavu sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (članovi).

10. Dana 17. januara 2017. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda u Prištini da podnese dodatna dokumenta u vezi sa zahtevom podnosioca. Vrhovni sud je obavešten o zahtevu Suda za dodatnim dokumentima koji je upućen Osnovnom sudu u Prištini.

11. Dana 24. januara 2017. godine, Osnovni sud u Prištini je podneo dodatna dokumenta.
12. Dana 31. marta 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 23. januara 2009. godine, podnosilac zahteva i Opština Priština su zaključili sporazum za izradu projekta za put pod nazivom „unutrašnji prsten - istočni deo".

14. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo tužbeni zahtev Osnovnom sudu u Prištini protiv Opštine Priština, zbog neslaganja oko naknade za dodatne radove.

15. Dana 18. februara 2014. godine, Osnovni sud u Prištini je na glavnoj sednici razmatranja i u prisustvu parničara presudom C. br. 271/2013 odlučio sledeće:

> *"I. Usvaja se u potpunosti kao osnovan tužbeni zahtev tužilaca Konzorcijuma Alfa-i. d.o.o. i Infratek sa sedištem u Istoku.*
>
> *II. Obavezuje se tužena Opština Priština da tužiocima isplati ukupan iznos od 89.760.00 evra (osamdeset i devet hiljada i sedam stotina šezdeset) evra na ime izrade projekta Unutrašnji prsten – Istočni deo – tender br. 61608336211, sa godišnjom kamatom od 8 %, počev od dana podnošenja tužbe do konačne isplate, sve to u paritivnom roku od 7 (sedam) dana od pravosnažnosti ove presude pod pretnjom prinudnog izvršenja."*

16. Osnovni sud je, između ostalog, obrazložio da je doneo odluku za usvajanje tužbenog zahteva kompanije podnosioca, zasnivajući se uglavnom na odredbama sporazuma od 23. januara 2009. godine zaključenog između parničara i odredbe odluke o uključivanju projekata putne infrastrukture usvojene od strane Opštine Priština 29. marta 2012. godine.

17. Opština Priština je uložila žalbu protiv presude Osnovnog suda pred Apelacionim sudom, tvrdeći postojanje bitnih povreda procesnih pravila, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.

18. Dana 8. maja 2015. godine, Apelacioni sud je presudom Ae. br. 107/2014 odbio, kao neosnovanu, žalbu tužene Opštine Priština i potvrdio presudu Osnovnog suda.

19. Apelacioni sud je, između ostalog, naveo da je presuda Osnovnog suda bila obrazložena, činjenično stanje je pravično i potpuno utvrđeno i nije bilo povrede procesnog i materijalnog prava. Apelacioni sud je, takođe, dodao da su nadležna lica Opštine Priština usvojila promenu projekta i dodatne troškove za kompaniju podnosioca radi završetka projekta u skladu sa odredbama njihovog sporazuma.

20. Opština Priština je podnela zahtev za reviziju odluka Osnovnog suda i Apelacionog suda pred Vrhovnim sudom, tvrdeći postojanje bitnih povreda proceduralnih odredaba i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se odluke nižestepenih sudova preinače i tužbeni zahtev podnosioca odbije.

21. Na osnovu dokumenata uključenih u zahtev, rezultira da podnosilac zahteva nije dogovorio na reviziju Opštine Priština, iako je o tome obavešten u skladu sa odgovarajućim odredbama procesnog zakona.

22. Dana 18. novembra 2016. godine, Vrhovni sud je presudom E. Rev. br. 44/2015 usvojio, kao osnovanu, reviziju Opštine Priština, preinačio presude Osnovnog suda i Apelacionog suda i odbio tužbeni zahtev podnosioca.

23. Vrhovni sud je obrazložio da su nižestepeni sudovi pogrešno primenili materijalno pravo kada su utvrdili da je tužbeni zahtev podnosioca osnovan, jer u ovom slučaju, saglasnost za promenu projekta nije data od strane nadležnog lica Opštine Priština.

24. U tom smislu, relevantni deo presude Vrhovnog suda utvrđuje:

> *"U članu 24.1 pomenutog zakona je utvrđeno da je službenik za nabavke ugovornog autoriteta jedino ovlašćeno lice koje zaključuje ili potpisuje javni ugovor u ime takvog ugovornog autoriteta. Javni ugovor potpisan od bilo koga osim službenika za nabavke ugovornog autoriteta je nevažeći i neprimenljiv. U konkretnom slučaju saglasnost za projekat nije dala Kancelarija za javne nabavke tužene, i zahtev tužilaca za isplatu dodatnih radova dopisom od 10.04.2013. godine Odeljenje nabavke nije usvojilo. Na osnovu člana 22.2 ugovora zaključenog između parničara je utvrđeno da svaku promenu ugovora ima pravo da izvrši ugovorni autoritet, i da nije dao saglasnost za dodatne radove ugovornom autoritetu tužene, odnosno Kancelariji za nabavke. Dakle, revizijski navodi tužene u ovom pogledu su osnovani i iz napred pomenutih razloga, odlučeno je kao u izreci ove presude, shodno članu 224.1 ZPP-a."*

Navodi podnosioca

25. Podnosilac zahteva tvrdi da je gore pomenuta odluka Vrhovnog suda doneta kršeći član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], član 3. [Jednakost pred zakonom], član 7. [Vrednost] Ustava u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

26. Podnosilac zahteva tvrdi da "*Vrhovni sud Kosova u Prištini svojom presudom E. REV. br. 44/2015 od 18.11.2015. godine, nije ocenio rad dodatnih delova u visini od 10 % od ukupne vrednosti ugovora sa identifikacionim brojem 616 08 336 211 od 23.01.2009. godine pod nazivom: „Izrada projekta Unutrašnji prsten – Istočni deo", činjenicu koju je sami ovaj utvrdio u napred pomenutoj presudi. Iako je izričito naveo zakonsku odredbu iz člana 34, tačka (iii) Zakona o javnim nabavkama, kojim je predviđeno da se izvođenje dodatnih radova i sličnih radova koji su pokriveni ugovorom, mogu obavljati od strane istog izvođača, ako dodatni radovi ne pređu 10 % vrednosti osnovnog ugovora. Međutim, nije sporna činjenica da su dodatni radovi u pogledu napred pomenutog ugovora izričito poručeni od strane ugovornog autoriteta – Opštine Priština, dok su takvi nalozi odobreni od strane ovlašćenog nadležnog organa na osnovu zakona – Skupštine opštine izvršeni od strane izvođača – Konzorcijuma „ALFA.i" d.o.o. & „INFRATEK" sa sedištem u Rakošu – Istok."*

27. Podnosilac zahteva u nastavku tvrdi da je "*odredbom člana 7 Ustava Republike Kosova predviđeno da: Ustavni red Republike Kosova se zasniva i na načelu vladavine prava. Dakle, u konkretnom slučaju je ovo načelo prekršeno od strane Vrhovnog suda Kosova u Prištini, njegovom presudom E. REV. br. 44/2015 od 18.11.2015. godine, kojom je ovaj sud ocenio rad dodatnih delova, u visini od 10 % od ukupne vrednosti ugovora... Takođe, ovom ustavnom odredbom napred pomenutog člana 7 je predviđeno i načelo prava na imovinu."*

28. Što se tiče poštovanja principa jednakosti oružja, podnosilac zahteva tvrdi da se "*Vrhovni sud Kosova u Prištini, prilikom razmatranja revizije izjavljene protiv presude Apelacionog suda Kosova u Prištini, Ae.br.107/2014 od 8.05.2015. godine, nedavanjem mogućnosti podnosiocu zahteva da pozivajući ga prisustvuje na sudskoj raspravi, jednostrano oslonio na formiranje nepravilnog ubeđenja u vezi sa neophodnom potrebom za obavljanje dodatnih radova u javnom interesu Opštine Priština."*

29. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da uvede privremenu meru i da proglasi nevažećom osporenu presudu Vrhovnog suda.

Prihvatljivost zahteva

30. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

31. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

> *"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

32. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

Član 48
Tačnost podneska

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

33. Sud u nastavku uzima u obzir pravilo 36 (2) (d) Poslovnika, koje propisuje:

Pravilo 36
Kriterijum o prihvatljivosti

"(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
...
d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju".

34. U ovom slučaju, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana da podnese zahtev, da je iscrpeo sva pravna sredstva u skladu sa članom 113.7 Ustava i da je podneo zahtev u roku od 4 (četiri) meseca kao što je propisano u članu 49. Zakona.

35. Sud, takođe, treba da utvrdi da li je podnosilac zahteva uspeo da precizira svoj zahtev i potkrepi tvrdnje pokrenute u skladu sa članom 48. Zakona.

36. Sud primećuje da podnosilac zahteva pokreće dve tvrdnje: (i) Vrhovni sud je izvršio ustavne povrede kada je prihvatio reviziju suprotne strane i odbio tužbeni zahtev podnosioca za nadoknadu za dodatne radove i (ii) Vrhovni sud je postupao jednostrano pri razmatranju revizije, jer podnosilac zahteva nije bio pozvan ili mu nije data mogućnost da iznese svoj slučaj na sudskim sednicama.

37. Što se tiče prve tvrdnje podnosioca zahteva koja se odnosi na prihvatanje revizije od strane Vrhovnog suda i odbijanja tužbenog zahteva podnosioca, Sud smatra da to ima veze sa utvrđivanjem činjenica i tumačenjem zakona od strane redovnih sudova tokom sudskih postupaka koji se sprovode pred njima.

38. Sud naglašava da nije njegova dužnost da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova tokom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim ako je to moglo da rezultira povredom prava i sloboda zaštićenih Ustavom (ustavnost).

39. Zadatak je redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis, Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], br. 30544/96, stav 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLjP] 1999-I).

40. Ustavni sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je nadležnost redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je samo da obezbedi poštovanje ustavnih standarda tokom sudskih procesa u redovnim sudovima; stoga, ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena" (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske,* br. 21893/93, ESLjP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, takođe *mutatis mutandis* vidi: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha,* rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine i slučaj br. KI86/16, podnosilac zahteva: *"BENI" Trgovinsko preduzeće*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. novembra 2016. godine).

41. Sud ističe da je njegova dužnost da utvrdi da li su postupci pred redovnim sudovima bili pravični u celosti, uključujući i način uzimanja dokaza (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva,* br. 13071/87, izveštaj evropske komisije za ljudska prava od 10. jula 1991. godine).

42. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o povredi principa jednakosti oružja, Sud primećuje da na osnovu dokumenata uključenih u zahtev rezultira da su redovni sudovi dostavili podnosiocu kopiju revizije podnetu od strane suprotne strane, kao što je propisano odgovarajućim odredbama procesnog zakona; međutim, podnosilac zahteva nije dao nikakav odgovor na reviziju koju je podnela suprotna strana.

43. U tom smislu, Sud želi da naglasi da u principu parničari uživaju pravo na učešće na javnim sednicama u skladu sa članom 31. Ustava i članom 6.1 Konvencije. Javna sednica štiti parničare od sprovođenja pravde u tajnosti i daleko od javnosti (*Diennet protiv Francuske,* stav 33; *Martinie protiv Francuske,* [VV], stav 39).

44. Međutim, Sud ističe da neodržavanje javne sudske sednice u drugom ili trećem sudskom stepenu može da se opravda na osnovu posebnosti navedenog postupka, pod uslovom da je javna sudska sednica održana u prvom sudskom stepenu (vidi: *Helmers protiv Švedske*, stav 36). Tako da žalba koja razmatra samo pravno pitanje, a ne i pitanje činjenica, može biti u skladu sa uslovima člana 31. Ustava i člana 6 Konvencije iako podnosiocu zahteva možda nije data mogućnost da se lično sasluša od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda (vidi: *Miller protiv Švedske*, stav 30).

45. Dakle, osim ako postoje posebne okolnosti koje opravdavaju neodržavanje javne sudske sednice, pravo na javnu sudsku sednicu prema članu 31. Ustava i članu 6.1 Konvencije podrazumeva pravo na javnu sudsku sednicu barem u prvostepenom sudu (*Fischer protiv Austrije,* stav 44; *Salmonsson protiv Švedske,* stav 36).

46. U ovom slučaju, Sud primećuje da se ne radi o povredi principa jednakosti oružja, jer je podnosiocu zahteva data mogućnost da odgovori na reviziju suprotne strane, što se iz sadržaja zahteva može zaključiti da nije uradio, da je javna sudska sednica održana u prvom sudskom stepenu i da na osnovu dosadašnje razrade sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava neodržavanje javne sudske sednice u drugom i trećem sudskom stepenu, samo po sebi, ne predstavlja povredu principa jednakosti oružja (vidi, na primer: slučaj br. KI74/16*,* podnosilac zahteva: *X,* rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda Republike Kosovo od 16. novembra 2016. godine i reference pomenute u toj odluci).

47. Pored toga, Sud primećuje da je podnosiocu zahteva omogućeno sprovođenje postupka na osnovu principa kontradiktornosti; da je imao mogućnosti da tokom različitih faza postupka iznese argumente i dokaze koje smatra relevantnim za svoj slučaj; da mu je data mogućnost da efikasno ospori argumente i dokaze koje je predstavila suprotna strana; da su svi argumenti koji su od značaja za rešavanje slučaja saslušani od strane redovnih sudova; i da su činjenični i pravni razlozi za osporenu odluku detaljno izneti. Shodno tome, rezultira da su postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični (vidi, na primer: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29).

48. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju o povredi Ustava. Shodno tome, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama.

Zahtev za privremenom merom

49. Podnosilac zahteva je tražio uvođenje privremene mere protiv osporene odluke Vrhovnog suda, a da nije obrazložio na koji će način pretrpeti nepopravljivu štetu u slučaju sprovođenja osporene odluke ili kako ta odluka krši javni interes (vidi, na primer: slučaj br. KI86/16, podnosilac zahteva *„BENI“ Trgovinsko preduzeće*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. novembra 2016. godine).

50. Što se tiče zahteva za privremenom merom, Sud se poziva na član 27. Zakona koji propisuje:

Privremene mere

“Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu.”

51. Pored toga, Sud se poziva i na pravilo 55 (4) Poslovnika, koje propisuje:

“[...] Veće za razmatranje pre davanja preporuke za odobrenje zahteva za uvođenje privremenih mera utvrđuje da:

(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta.“

52. Kao što je gore naglašeno, podnosilac zahteva nije pokazao *prima facie* slučaj za prihvatljivost zahteva. Shodno tome, zahtev za privremenom merom treba da se odbije kao neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 27. i. 48. Zakona i pravilima 36 (2) (d) i 55 (4) Poslovnika, 31. marta 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA ODBIJE zahtev za privremenu meru;

III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI144/16, podnosilac zahteva: Salih Gerqina, ocena ustavnosti osporenih odluka redovnih sudova 2009

KI144/16, odluka o odbijanju zahteva od 3. maja 2017. godine, objavljena 14. juna 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, pravo na pravično suđenje, odbijanje po kratkom postupku, neprihvatljiv zahtev*

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je tvrdio povredu svojih prava garantovana članovima 22, 29, 30, 31 i 53. Ustava od strane redovnih sudova jer su isti pogrešno kvalifikovali krivična dela za koja se tereti.

Sud u ovom slučaju nije uzeo za osnov tvrdnje podnosioca zahteva, jer je zahtev nepotpun, jer mu nisu priložene sudske osporene odluke. Stoga, u skladu sa članom 22.4 Zakona, pravilom 29 (2) (h) i pravilom 32 (5) Poslovnika, Sud je zaključio da zahtev podnosioca treba da se odbije po kratkom postupku.

ODLUKA O ODBIJANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI144/16

Podnosilac

Sali Gerqina

Ocena ustavnosti osporenih odluka redovnih sudova

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Sali Gerqina (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluke redovnih sudova (tre sudske instance), ali te odluke nije priložio zahtevu.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenih odluka, kojima se tvrdi povreda prava garantovana: članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 29. [Pravo na slobodu i sigurnost], 30. [Prava optuženog], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Kosova (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 12. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 16. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.

7. Dana 8. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od istog da dopuni zahtev pratećim dokumentima.

8. Dana 13. februara 2017. godine, Pošta Kosova obaveštava Sud da je adresa podnosioca zahteva (ul. "Aleksandër Mojsiu", br. 20) nepoznata.

9. Dana 23. marta 2017. godine, Sud je pokušao da dopis od 8. februara 2017. godine ponovo dostavi podnosiocu zahteva. Međutim, pokušaj je bio neuspešan, s obzirom da je Pošta Kosova 27. marta 2017. godine obavestila Sud da je adresa podnosioca zahteva bila nepoznata.

10. Dana 03. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo je Sudu odbijanje zahteva po kratkom postupku.

Kratak pregled činjenica

11. Podnosilac zahteva je prosto naveo nekoliko odluka redovnih sudova, kojima su mu navodno povređena prava garantovana Ustavom i međunarodnim konvencijama, ali te odluke nije priložio zahtevu.

Navodi podnosioca

12. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu redovni sudovi povredili prava garantovana Ustavom i Konvencijom, jer su pogrešno kvalifikovali prirodu krivičnog dela, s obzirom da se prema članu 374.1, u vezi sa članom 22. stav (1), tačka (75) ZKPRK krivično delo smatra teškim zločinom i isto je trebalo da se razmatra od strane tužioca za teška krivična dela i sudije za prethodni postupak Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda u Đakovici, a ne od strane opšteg sudije i sudije za prethodni postupak Opšteg odeljenja tog suda. Ova povreda prema podnosiocu zahteva nije primećena niti ocenjena od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda nakon korišćenja pravnih sredstava.

Prihvatljivost zahteva

13. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, Zakonom i Poslovnikom.

14. Stoga, Sud se poziva na stav 4 člana 22. Zakona*: "Ukoliko podnesak ... nije ... kompletan, sudija izvestila o tom informiše stranku i određuje rok od najviše petnaest (15) dana za ... dopunu podneska (...)".*

15. Pored toga, Sud uzima u obzir pravilo 29, tačku (2) [Podnošenje podnesaka i odgovora] i pravilo 32, tačku (5) [Povlačenje, odbijanje i odbacivanje podnesaka] Poslovnika, koja propisuju:

29 (2) "Podnesak takođe uključuje sledeće:

[...]
(h) Dodatna dokumenta i informacije.

[...]

32 (5) Sud može po kratkom postupku odbiti podnesak ako je nepotpun ili nejasan (...)".

16. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da su mu redovni sudovi povredili prava garantovana članovima 22, 29, 30, 31 i 53. Ustava i članom 6 Konvencije, zbog pogrešne kvalifikacije krivičnog dela.

17. U primeni gore navedenih odredaba, Sud ne može da uzme u obzir tvrdnje podnosioca zahteva, jer zahtev nije potpun, budući da mu nisu priložene osporene sudske odluke (vidi: odluka o odbacivanju zahteva Ustavnog suda u slučaju KI03/15, podnosilac zahteva: *Hasan Beqiri*, od 13. maja 2015. godine, stavovi 14, 15, 17, 19, 20 i 21, kao i slučaj KI07/16, podnosilac zahteva: *Rifat Abdullahi*, od 14. jula 2016. godine, stav 22).

18. Sud je preko redovne pošte dva puta pokušao da komunicira sa podnosiocem zahteva da bi popunio zahtev pratećom dokumentacijom, međutim, komunikacija mu je onemogućena, budući da je adresa podnosioca zahteva, data u spisima predmeta, bila nepoznata.

19. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije dao drugu adresu ili kontakt broj kao alternativu da bude kontaktiran. U tom smislu, Sud ocenjuje da teret odgovornosti za neuspeh kompletiranja zahteva pratećom dokumentacijom pada na podnosioca zahteva.

20. Kao rezime, Sud zaključuje da zahtev podnosioca ne ispunjava formalne uslove za dalje razmatranje, jer nije kompletiran pratećom dokumentacijom.

21. Dakle, Sud u skladu sa članom 22.4 Zakona, pravilom 29 (2) (h) i pravilom 32 (5) Poslovnika, zaključuje da zahtev podnosioca treba da se odbaci, kao nedozvoljen.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 22.4 Zakona i pravilima 29 (2) h) i 32 (5) Poslovnika, dana 3. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA ODBIJE zahtev po kratkom postupku;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI141/16, Podnosilac zahteva: Društvo sa ograničenom odgovornošću „Agrounion“, ocena ustavnosti rešenja KA. br. 339/2016 Apelacionog suda Kosova od 15. aprila 2016. godine i obaveštenja KMLK. br. 7/16 glavnog državnog tužioca Republike Kosovo od 29. jula 2016. godine

KI141/16, rešenje o neprihvatljivosti od 03. maja 2017. godine, objavljeno 14. juna 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, hrana, veterinarstvo, prekršajni postupak, prima facie*

Agencija za hranu i veterinarstvo je podnela zahtev za pokretanje prekršajnog postupka protiv podnosioca zahteva pred Osnovnim sudom u Prištini – Divizijom za prekršaje. U zahtevu Agencije za hranu i veterinarstvo je navedeno da je podnosilac zahteva: *“Stavio je u promet na teritoriji Republike Kosovo, preparate za biljnu zaštitu (PBZ), koji nisu ovlašćeni ili nisu imali sertifikate za ovlašćenje izdate od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (MPŠRR) i da naravno nisu bili obuhvaćeni u registru – listi PBZ-a dozvoljenih za promet i upotrebu na Kosovu.*

Podnosilac zahteva je vodio spor koji je okončan rešenjem KA. br. 339/2016 Apelacionog suda Kosova koji je odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje Reg. br. 26553/14 Osnovnog suda u Prištini.

Podnosilac zahteva se obratio i glavnom državnom tužiocu Republike Kosovo i on je obaveštenjem KMLK. br. 7/16 obavestio podnosioca zahteva da: “*nije našao dovoljne zakonske osnove za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti.“*

Podnosilac zahteva je tvrdio da je bilo navodne povrede zakona, odnosno na neuredno obaveštavanje u vezi ročišta i uručenja pismena, apsolutnu zastarelost učinjenih prekršaja, prekoračenje optužbe u vezi prekršaja i principa *reformatio in peius*.

Sud primećuje da je podnosilac ponavlja iste tvrdnje koje je isticao i u postupcima pred redovnim sudovima, gde je Apelacioni sud (rešenje KA.br.339/2016) dao detaljan odgovor na sve ove tvrdnje podnosioca.

Sud je utvrdio da je podnosiocu zahteva je pružena prilika da u raznim fazama postupka predoči argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj. Istovremeno je imao mogućnost da delotvorno ospori argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana. On nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njegovih ustavnih prava. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI141/16

Podnosilac

Agrounion D.O.O

Ocena ustavnosti rešenja KA. br. 339/2016 Apelacionog suda Kosova od 15. aprila 2016. godine i obaveštenja KMLK. br. 7/16 glavnog državnog tužioca Republike Kosovo od 29. jula 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo Društvo sa ograničenom odgovornošću „Agrounion“, preko svog generalnog direktora Refika Šabanija (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa sedištem u Velikoj Slatini, opština Kosovo Polje. Podnosioca zastupa advokat Bahtir Troshupa.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje KA. br. 339/2016 Apelacionog suda Kosova od 15. aprila 2016. godine, u vezi sa obaveštenjem KMLK. br.7/16 glavnog državnog tužioca Republike Kosovo od 29. jula 2016. godine.

3. Obaveštenje glavnog državnog tužioca je uručeno podnosiocu zahteva dana 1. avgusta 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja Apelacionog suda u vezi sa obaveštenjem glavnog državnog tužioca.

5. Podnosilac zahteva tvrdi da je došlo do povrede njegovih prava zaštićenih članovima 21. [Opšta Načela] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 i 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 1. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

8. Dana 16. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Bekim Sejdiu.

9. Dana 13. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istog dana Sud je poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu u Prištini.

10. Dana 14. marta 2017. godine, Sud je dostavio kopiju zahteva glavnom državnom tužiocu Republike Kosovo.

11. Dana 21. marta 2017. godine, Sud je tražio od podnosioca da dâ dodatna objašnjenja u vezi sa zahtevom i da dostavi dodatni dokument u vezi sa punomoćjem.

12. Dana 30. marta 2017. godine, podnosilac zahteva je dostavio traženi dokument i odgovorio je na zahtev Suda.

13. Dana 03. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva

Pregled činjenica

14. Dana 10. 15. i 17. aprila 2014. godine, Agencija za hranu i veterinarstvo je tri dana vršila kontrolu poslovanja podnosioca zahteva i sačinila šest dokumenata o stanju s kojem su se suočavali (zapisnici br. 003615, 003616, 003619, 003620, 003625 i 003626 od 10. 15. i 17. aprila 2014. godine).

15. Dana 28. aprila 2014. godine, na osnovu gore navedenih zapisnika, Agencija za hranu i veterinarstvo je podnela zahtev za pokretanje prekršajnog postupka protiv podnosioca zahteva pred Osnovnim sudom u Prištini – Divizijom za prekršaje. U zahtevu Agencije za hranu i veterinarstvo je navedeno da je podnosilac zahteva:

> *"Stavio je u promet na teritoriji Republike Kosovo, preparate za biljnu zaštitu (PBZ), koji nisu ovlašćeni ili nisu imali sertifikate za ovlašćenje izdate od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja (MPŠRR) i da naravno nisu bili obuhvaćeni u registru – listi PBZ-a dozvoljenih za promet i upotrebu na Kosovu."*

16. Dana 14. decembra 2015. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem Reg. br. 26553/14 oglasio podnosioca zahteva krivim za prekršaje i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 6.000 €.

17. Dana 8. januara 2016. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu Kosova protiv rešenja Osnovnog suda u Prištini, ističući da sud nije podnosiocu dostavio sva dokumenta i zapisnike sa ročišta.

18. Dana 15. januara 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je rešenjem Ka. br. 28/2016 poništio rešenje Osnovnog suda u Prištini i predmet vratio na ponovno suđenje.

19. Dana 31. marta 2016. godine, na ponovljenom suđenju Osnovni sud u Prištini je rešenjem Reg. br. 26553/14 oglasio podnosioca zahteva krivim za prekršaje i izrekao mu novčanu kaznu u iznosu od 6.000 €.

20. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu Kosova protiv rešenja protiv Osnovnog sud u Prištini, ističući da je rešenje doneto "*zloupotrebom sudske funkcije od strane sudije*" i da je nastupila *"apsolutna zastara navodnog prekršaja*."

21. Dana 15. aprila 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je rešenjem KA. br. 339/2016 odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje Reg. br. 26553/14 Osnovnog suda u Prištini.

22. Dana 22. jula 2016. godine, podnosilac zahteva se obratio glavnom državnom tužiocu Republike Kosovo zahtevajući pokretanje zahteva za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažnog rešenja Osnovnog suda u Prištini.

23. Dana 29. jula 2016. godine, glavni državni tužilac Republike Kosovo je obaveštenjem KMLK. br. 7/16 obavestio podnosioca zahteva da:

> *"Nakon razmatranja spisa predmeta i vašeg predloga, Kancelarija Državnog tužilaštva vas OBAVEŠTAVA da nije našla dovoljne zakonske osnove za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti."*

Navodi podnosioca

24. Podnosilac zahteva opisuje u detalje činjenično stanje i navodi niz povreda Zakona o prekršajnom postupku u vezi sa njegovim pravima. Ovi navodi se odnose na neuredno obaveštavanje u vezi ročišta i uručenje pismena, apsolutnu zastarelost učinjenih prekršaja, prekoračenje optužbe koja se primenjuje na prekršaje. Međutim, podnosilac zahteva ove navedene povrede ne povezuje sa nijednim konkretnim ustavnim povredama.

25. Dalje, podnosilac zahteva tvrdi da je povređen princip *reformatio in peius*. Podnosilac zahteva obrazlaže ovu tvrdnju činjenicom da je kažnjen za prekršaje učinjene u sva tri dana kada je vršena kontrola, a "*... nije postojao zahtev za pokretanje postupka za navodne prekršaje izvršenih 15. aprila 2014. god. i 17. aprila 2014. god."*

26. Podnosilac tvrdi da ga je Apelacioni sud kaznio za prekršaje počinjene tokom drugih dana, a ne za prekršaje za koje je prvobitno kažnjen, čime menja optužbe na štetu podnosioca. Podnosilac tvrdi da to nije bilo u delokrugu nadležnosti Apelacionog suda, jer je sama žalba podneta od strane podnosioca zahteva, a ne od strane tužioca.

27. Na kraju, podnosilac zahteva tvrdi da *"nezavisno od toga što se u Ustavu i u Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i sloboda ne govori izričito o principu reformatio in peius, u suštini,*

ustavna načela i načela EKLJP-a u sebi sadrže ovaj princip, zato on smatra da su mu povređena prava propisana principom reformatio in peius i sledstveno garantovana Ustavom, član 21 [Opšti principi], i iz člana 31[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], Ustava kao i povređen je član 6 EKLJP-a, (pravo na pravično suđenje)."

28. Podnosilac zahteva od Suda traži

> *"Da se PROGLASI nevažećim rešenje Apelacionog suda KA. br. 339/2016 od 15.04.2016. god. i da se predmet [...] VRATI Apelacionom sudu na ponovno suđenje ...".*

Prihvatljivost zahteva

29. Sud će ispitati da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom, Zakonom i Poslovnikom.

30. Najpre, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

> *1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
> *[...]*
> *7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*

31. Sud se, dalje, poziva na stav 4, člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuje da,

> *„4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva".*

32. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa da,

> *Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.*

33. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) d) i (2) a) Poslovnika, koje predviđa da,

> *(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
> *[...]*
> *d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
>
> *(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
> *[...]*
> *(a) da zahtev nije prima facie opravdan.*

34. Sud prvo smatra da u skladu sa članom 21.4 Ustava koji predviđa da *"Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva,"* podnosilac ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na ustavna prava koja su validna za pojedince, i koja su primenljiva i za pravna lica kao što je podnosilac zahteva.

35. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac ovlašćena strana da podnese zahtev Ustavnom sudu i da je iscrpeo sva raspoloživa pravna sredstva i da je podneo zahtev u propisanom roku. Međutim, Sud dalje mora oceniti da li su ispunjeni uslovi propisani članom 48. Zakona i predviđeni u pravilu 36 Poslovnika.

36. Sud smatra da se tvrdnje podnosioca odnose na navodne povrede zakona, odnosno na neuredno obaveštavanje u vezi ročišta i uručenja pismena, apsolutnu zastarelost učinjenih prekršaja, prekoračenje optužbe u vezi prekršaja i principa *reformatio in peius*.

37. Sud primećuje da podnosilac u suštini ponavlja iste navodne povrede koje je pokrenuo tokom postupaka pred redovnim sudovima. U ponovljenom postupku, Osnovni sud i Apelacioni sud su uzeli u obzir, ispravili navodne povrede i obrazložili svoje odluke detaljno.

38. Što se tiče navoda podnosioca zahteva o *„neurednom obaveštavanju u vezi ročišta i uručenju pismena“* (rešenje KA.br.339/2016), Apelacioni sud je dao detaljan odgovor obrazlažući:

> *“... Nakon ovog odbijanja on se sutradan pojavljuje na sudu i prima poziv i dana 25.03.2016. god. podnosi zahtev za odgodu sednice sa istim obrazloženjem. Primetivši pokušaj advokata da odugovlači sednicu, sudija je usmeno obavestila advokata da neće više biti odlaganja sednice. Međutim, uprkos ovome, isti se nije pojavio u sudnici 30.03.2016. god., dok svedoci koji su bili predloženi za saslušanje sa njegove strane, dali su svoje izjave.“*

39. Dalje, u vezi tvrdnji podnosioca “o *zastarelosti učinjenih prekršaja i prekoračenje optužbe u vezi prekršaja“* kao i njegove tvrdnje da “*...ne postoji zahtev za pokretanje postupka za navodne prekršaje izvršenih 15. aprila 2014. god. i 17. aprila 2014. god.“* Sud primećuje da je Apelacioni sud dao detaljan odgovor u vezi ovih tvrdnji, obrazlažući:

> *“ ... Navodi iz žalbe, da je navodni prekršaj izvršen dana 10.04.2014. god. i sledstveno je dostigao zastarelost prava za odvijanje postupka – ne stoji, zato što dana 15.04.2014. god. a takođe i dana 17.04.2014. god. u kontinuitetu je izvršena inspekcijska kontrola i sa zapisnicima je utvrđen prekršaj izvršen od strane optuženog. Isto tako, zahtev za pokretanje prekršajnog postupka od 29 – 30.04.2016. god. tereti optuženog za izvršenje prekršaja, osim za 10.04.2014. god. takođe i za 15.04.2014. god., na osnovu zapisnika inspekcije br. 003619 i 003620, i za dan 17.04.2014. god. na osnovu zapisnika inspekcije br. 003625 i 003626. Tako da ne stoji ni navod iz žalbe, da je prvostepeni sud, što se tiče datuma izvršenja prekršaja, delovao u suprotnosti sa zahtevom za pokretanje postupka za prekršaj....“*

40. Na kraju, Sud primećuje da su i tvrdnje o povredi principa *reformatio in peius*, zbog izricanja više kazne, iako je žalba uložena od strane samog podnosioca zahteva, detaljno obrazložene od strane Apelacionog suda, kao što sledi:

> *“...Veće ocenjuje da prvostepeni sud, tokom odvijanja prekršajnog postupka nije izvršio povredu odredbi prekršajnog postupka, odnosno nije izvršio pogrešnu primenu materijalnog prava na štetu optuženog, dok što se tiče visine izrečene novčane kazne smatra se na osnovu člana 9 ZOP, da mu je izrečena novčana kazna ispod minimuma propisane zakonom, zato i u ovom pravcu nema zakonske osnove za preinačenje rešenja i obustavljanje prekršajnog postupka zbog zastarelosti, kako se predlaže u podnetoj žalbi.”*

41. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim ako su povredile prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Podnosilac zahteva mora podneti potkrepljenu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio njegova ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.

42. Sud podseća da nije njegova uloga da utvrđuje koja je vrsta dokaza dozvoljena, koje dokaze treba uzeti u obzir, niti da precizira koji su dokazi prihvatljivi, a koji ne. To je uloga redovnih sudova. Zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci u redovnim sudovima bili pravični u celini, uključujući i način na koji su dokazi uzeti (vidi: ESLJP, presuda od 12. maja 2000. godine, *Khan protiv Ujedinjenog kraljevstva*, aplikacija br. 35394/97, stavovi 34-35).

43. Pored toga Sud, takođe, ponavlja da je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i ne može, dakle, da deluje kao "*sud trećeg ili četvrtog stepena*" (vidi: ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije,* br. 30544/96; vidi, takođe : Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine, br. KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*).

44. Sud smatra da je podnosilac zahteva imao mogućnost da predstavi pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora. Sud takođe smatra da argumenti podnosioca su uredno saslušani i uredno pregledani od strane redovnih sudova i donete odluke su bile u potpunosti obrazložene.

45. Sud, dalje, smatra da se podnosilac zahteva ne slaže ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, prosto neslaganje ishodom postupka sprovedenog od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine).

46. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije izneo precizno i konkretno koja su mu prava navodno bila povređena i nije objasnio kako i zašto je rešenje Apelacionog suda je moglo povrediti ova ustavna prava. Podnosilac je samo naveo da je došlo do povrede ustavnih prava. On nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu ustavnih prava (vidi: odluka ESLJP-a br. 53363/99 od 31. maja 2005. godine, *Vanek protiv Slovačke Republike*).

47. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje da su relevantni postupci bili nepravični ili proizvoljni i da su osporenim odlukama podnosiocu povređena osnovna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis:* ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine*, Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06).

48. Iz ovih razloga, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti, utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i propisani Poslovnikom o radu nisu ispunjeni.

49. Stoga, Sud zaključuje da je njegov zahtev neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) a) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 03. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI31/17, podnosilac zahteva: Shefqet Berisha, Ocena ustavnosti odluke eLM br. 10/2016 Vrhovnog suda Kosova od 24. avgusta 2016. godine

KI31/17, presuda od 30. maja 2017. godine, objavljena 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, civilni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, sudska zaštita prava, invalidska penzija, zahtev za privremenu meru*

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je osporio dve odluke redovnih sudova kojima je odbijen njegov zahtev za zaštitu zakonitosti s jedne strane i određivanje mere bezbednosti na njegovu imovinu s druge strane. Podnosilac zahteva se žalio na povredu prava na pravično suđenje i kršenje njegove imovine zbog mere bezbednosti koja je izrečena na toj imovini.

Sud je zaključio da ne posvećujući posebnu pažnju dokazima koje je predložio podnosilac zahteva, neobrazloženim odlukama i odbijanjem da se sasluša jedini svedok koga je predložio podnosilac zahteva, sudovi su u svim stepenima povredili pravo podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje, kao što je garantovano članom 31. Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. Konvencije. Sud je dalje dodao da je, kao rezultat ove povrede, podnosilac zahteva mogao biti lišen svog prava na mirno uživanje imovine i prava na privatni život, jer je njegova privatna imovina bila podvrgnuta merama bezbednosti i blokiranju njegove invalidske penzije.

PRESUDA

u

slučaju br. KI31/17

Podnosilac

Shefqet Berisha

Ocena ustavnosti odluke CLM br. 10/2016 Vrhovnog suda Kosova od 24. avgusta 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Shefqet Berisha iz Prištine(u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku CML br. 10/2016 Vrhovnog suda od 24. avgusta 2016. godine.

3. Gore navedena odluka je osporena u vezi sa odlukom PPP.br.1216/15, Osnovnog suda u Prištini od 21. novembra 2016. godine; odlukom Ac. br. 1347, Apelacionog suda od 24. aprila 2016. godine; presudom Rev. br. 50/2016, Vrhovnog suda od 4. aprila 2016. godine; odlukom C. br. 2929/2015, Osnovnog suda u Prištini od 15. februara 2016. godine; presudom Ac. br. 401/204, Apelacionog suda od 26. oktobra 2015. godine i presudom C. br. 162/09, Osnovnog suda u Prištini od 29. oktobra 2013. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedenih odluka kojima su navodno povređena njegova prava koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 22.2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

5. Pored toga, podnosilac zahteva traži od Suda da uvede privremenu meru, protiv presude C. br. 162/09, Osnovnog suda u Prištini, od 29. oktobra 2013. godine, i obustavi bilo koji sudski postupak, postupak izvršenja, radnje ili odluke javnih organa koje proizilaze iz te presude do konačne odluke Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Predmet gore navedene presude i sledstvenih izvršnih postupaka je oduzimanje privatne imovine podnosioca zahteva i njegove invalidske penzije koja mu je potrebna za njegovo lečenje.

Pravni osnov

7. Zahtev je zasnovan na članovima 113.7 i 116- (1) i (2) Ustava, članovima 27 i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilima 29, 54 i 55 Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

8. Dana 10. marta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.

9. Dana 22. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhana Botusharova za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Almiro Rodrigues (član) i Ivan Čukalović (član).

10. Dana 22. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istog datuma, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva.

11. Dana 27. marta 2017. godine, sudija izvestilac je preporučio Sudu da uvede privremenu meru. Istog datuma, Sud je odlučio većinom da uvede privremenu meru do 20. juna 2017. godine.

12. Dana 28. marta 2017. godine, Sud je objavio gore navedenu presudu o privremenoj meri, odnosno protiv presude C. br. 162/09 Osnovnog suda u Prištini od 29. oktobra 2013. godine i naložio obustavu bilo kojeg sudskom postupka, postupka izvršenja, radnje ili odluke javnih organa koje proizilaze iz te presude do konačne odluke Ustavnog suda Republike Kosovo. Privremena mera je uvedena do 20. juna 2017. godine.

13. Dana 30. Maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrio izveštaj Sudije izvestioca i predložilo je Sudu da se zahtev prihvati, prekršaj Ustavnih odredbi i produžetak privremenih mera sve dok redovni sudovi ne razmotre ovu stvar u skladu sa dispozitivom i obrazloženjem Presude ovog Suda

Pregled činjenica

14. Dana 2. februara 2009. godine, tužilac K. Sh. je podneo tužbu ondašnjem Opštinskom sudu u Prištini, tražeći da se podnosilac zahteva obaveže da mu isplati iznos od 20. 337.40 €, uključujući kamatnu stopu počev od dana kada je tužba podneta.

15. Dana 23. juna 2010. godine, K. Sh. je podneo drugu tužbu Osnovnom sudu zamenjujući prethodnu, zahtevajući da se podnosilac zahteva obaveže da mu isplati 17,500 € uključujući kamatu.

16. Dana 1. januara 2013. godine, Zakon br. 03/L-199 o sudovima je stupio na snagu. U skladu sa članom 2, stav 1, pod stav 1.2 Zakona: *„Osnovni sud - prvostepeni sud, sa sedištem u sedam regionalna centra, koji se osniva ovim zakonom”.*

17. Dana 6. februara 2013. godine, Osnovni sud je doneo odluku kojom je obavezao podnosioca zahteva da odgovori na tužbu K. Sh. u roku od 15 (petnaest) dana.

18. Dana 15. februara 2013. godine, podnosilac zahteva je u svom odgovoru osporio tvrdnje K. Sh. i tražio od Osnovnog suda da odbije kao nesonovan tužbeni zahtev K. Sh. u celosti, ili odbaci, kao neprihvatljiv.

19. Dana 19. aprila 2013. godine i 7. juna 2013. godine, održana su dva sudska ročišta, gde su saslušani svedoci. Podnosilac zahteva je prigovorio na način na koji su dokazi uzeti i ocenjeni, jer su s jedne strane, dokazi i svedoci predloženi od strane podnosioca zahteva odbijeni; dok su s druge strane, dokazi i svedoci predloženi od strane K. Sh. prihvaćeni od strane suda.

20. Dana 29. oktobra 2013. godine, Osnovni sud u Prištini je presudom C. br. 162/09 usvojio tužbeni zahtev tužioca K. Sh. i obavezao podnosioca zahteva da isplati tužiocu ‘neisplaćen zajam'. Istog datuma, podnosilac zahteva je podneo nove dokaze, tvrdeći da: (i) legitimacija i identitet K. Sh. nije bio tačno utvrđen i da njegov identitet nije bio poznat; i, (ii) predložio svedoka da se sasluša. Dokazi i predloženi svedok su odbijeni od strane suda.

21. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu na osnovu bitnih povreda procesnih odredaba, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se ožalbena presuda poništi i slučaj vrati na preispitivanje.

22. Dana 26. oktobra 2015. godine, Apelacioni sud je presudom CA. br. 401/2014 odbacio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda.

23. Dana 23. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu na osnovu bitne povrede odredaba postupka, pogrešne primene materijalnog prava i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Podnosilac zahteva je opet ponavljao da je pokrenuo pred nižim instancama argumenat za navodne povrede njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, jer nije prihvaćeno da se sasluša njegov svedok i uzeti u obzir njegovi dokazi.

24. Dana 30. novembra 2015. godine, na zahtev tužioca K. Sh. Kancelarija privatnog izvršitelja je izdala nalog (P. br. 784/15) o izvršenju. Podnosilac zahteva je prigovorio na taj nalog.

25. Dana 4. aprila 2016. godine, Vrhovni sud je presudom Rev. br. 50/2016 odbacio kao neosnovan zahtev za reviziju podnosioca zahteva, potvrdio svoju obavezu prema tužiocu i preinačio odluke nižeg suda samo u pogledu kamatne stope. Vrhovni sud je obrazložio da: (i) su odluke redovnih sudova dovoljno jasne i dobro opravdane; (ii) je postojanje pravnog odnosa između parničnih stranaka potvrđeno iskazom svedoka; (iii) je svedok koga je predložio podnosilac zahteva da se sasluša irelevantan u ovom slučaju; i, (iv) je tvrdnja koja dovodi u pitanje identitet i legitimitet K. Sh. neosnovana i da podnosilac zahteva nije pokrenuo tu tvrdnju pred sudovima nižeg stepena*, inter alia,* suprotno činjenicama i zapisnicima u sudskim dosjeima.

26. U međuvremenu, tužilac K. Sh. je podneo predlog za uvođenje mere bezbednosti na nepokretnu imovinu podnosioca zahteva.

27. Dana 15. februara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je odlukom C. br. 2929/2015 usvojio kao osnovan predlog tužioca K. Sh. o uvođenju mere bezbednosti. Podnosiocu zahteva je naloženo da ništa ne gradi, da ne prodaje i ne ugovora i overava ugovor o kupoprodaji podnosioca zahteva sa nadležnim notarom u Prištini u katastarskoj jedinici određenoj u Prištini sve dok se ne donese druga odluka Osnovnog suda u Prištini.

28. Podnosilac zahteva je blagovremeno uložio žalbu Apelacionom sudu protiv odluke o privremenim merama.

29. Dana 24 aprila 2016. godine, Apelacioni sud je odlukom Ac. br. 1347/16 odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku Osnovnog suda.

30. Podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Kancelariji glavnog državnog tužioca, tvrdeći, *inter alia*, da se tužilac K. Sh., sve vreme predstavljao sa lažnim identitetom i da to nije bilo verifikovano od strane sudova, uprkos brojim žalbama podnosioca zahteva.

31. Što se tiče pitanja identiteta i legitimnosti K. Sh., podnosilac zahteva je priložio kao dokaz obaveštenje od strane nemačkih istražnih organa, koje u svom relevantnom delu glasi: "*... Kosovske vlasti su obaveštene preko Interpola ...da je optuženi Sch. (ranije poznat kao K. Sh., u 1995, neutralizacijom postao Nemački državljanin i promenio ime na A. C. R. Sch.)...do kog stepena korišćenje prethodnih ličnih podataka predstavlja krivično delo ... je odgovornost kosovskih vlasti*".

32. Dana 31. maja 2016. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obavestila podnosioca zahteva da je primila njegovu inicijativu i da je podnela zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu. Državni tužilac je izjavio pred Vrhovnim sudom da se odluke sudova moraju ukinuti zbog bitnih povreda odredaba procesnog prava.

33. Dana 4 avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev KI 102/16 Sudu. Sud je proglasio zahtev neprihvatljivim na osnovu toga da je preuranjen, jer su postupci bili u toku pred Vrhovnim sudom. Sud je takođe primetio da zahtev pokreće važna ustavna pitanja u pogledu proceduralnog legitimiteta stranaka i saslušanja svedoka (vidi: Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI102/16, podnosilac zahteva*: Shefqet Berisha,* rešenje o neprihvatljivosti od 7. marta 2017. godine, stav 41).

34. Dana 24. avgusta 2016. godine, Vrhovni sud je odlukom CLM. br. 10/2016 odbio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca podnet protiv odluka nižestepenih i žalbenih sudova u postupku. Vrhovni sud je obrazložio da se zahtev za zaštitu zakonitosti može podneti samo za povrede koje se odnose na mesnu nadležnost, obavezu da se održi javna rasprava ili u situaciji kada je javnost sprečena da bude na raspravi. Vrhovni sud je zaključio da se zahtev za zaštitu zakonitosti ne može podneti zbog povreda proceduralne legitimnosti stranaka.

35. Dana 21. novembra 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je odlukom PPP.br.1216/15 odbacio prigovor podnosioca zahteva protiv naloga za izvršenje (P. br. 784/15 od 30. novembra 2015. godine) izdat od Kancelarije privatnog izvršitelja. Osnovni sud je utvrdio da se izvršni nalog zasnivao na presudi C. br. 162/09 Osnovnog suda u Prištini od 29. oktobra 2013. godine.

36. Predmet gore navedenog izvršnog postupka je bio oduzimanje privatne imovine podnosioca i blokiranje njegove invalidske penzije koja je potrebna za njegovo lečenje.

37. Podnosilac zahteva je osporio gore navedenu odluku (PPP. br. 1216/15) Osnovnog suda pred Apelacionim sudom.

38. Sud primećuje da su izvršni postupci još u toku pred Apelacionim sudom, ali oni ne mogu sprečavati izvršenje odluke Osnovnog suda za oduzimanje imovine podnosioca.

Navodi podnosioca

39. Podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 22.2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

40. Podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi u svim stepenima nisu uzeli u obzir dokaze koje je predložio, niti su obrazložili zašto su odbili te dokaze. To obuhvata, *inter alia,* odbijanje da precizno utvrde identitet K. Sh. i saslušaju svedoka predloženog od strane podnosioca. Ovaj svedok je prema podnosiocu zahteva - važan svedok za pravično odlučivanje njegovog slučaja, tj, da li je on dugovao tužitelju novac ili ne, da li mu je tužitelj dao "pozajmicu" ili nije.

41. Podnosilac zahteva tvrdi da je u njegovom slučaju, zbog odbijanja da podnese dokaze i saslušanja njegovog svedoka kao i nedostatka obrazloženja za to, povređeno načelo jednakosti oružja i pravo na obrazloženu odluku, kao osnovni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje. Štaviše, podnosilac je naveo da on nikada nije priznao da je uzeo ili duguje novac tužitelju, uprkos onome što je Osnovni sud izjavio.

42. Podnosilac zahteva tvrdi: *„Vrhovni sud Kosova je povredio član 6. Konvencije, zato što uopšte nije razmotrio zahtev za učešće na sednici revizije koji je podnet sa obrazloženjem povrede ljudskih prava i sloboda-član 6. Konvencije. Ovim zahtevom sam tražio od suda da pozove ročište na kojem će se saslušati moje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda -član 6. Konvencije. Argumenti o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda od strane preliminarnih sudova (povrede koji su onemogućile pravično i nepristrasno suđenje) su priloženi ovom dopisu i obrazloženi su, pozivanjem i na sudsku praksu EKLjP."*

43. Podnosilac zahteva izjavljuje*: „Državno tužilaštvo je tražilo poništaj sudskih odluka koje su donete u postupku donošenja mere bezbednosti - smatrajući da postoje elementi krivičnog dela (falsifikovan identitet tužioca), jer on nije K. Sh. (građanina Kosova), već A. C. R. Sch., nemački državljanin sa prebivalištem i stalnim boravkom u Saveznoj Republici Nemačke. S obzirom da SRN zabranjuje dvojno državljanstvo, ne postoji nijedna mogućnost da se izbegne postojanje ovih krivičnih dela. Pa i da je dozvoljeno dvojno državljanstvo, ni najedan način nije dozvoljeno da se koriste različiti identiteti u različitim zemljama, jer se identitet utvrđuje po ličnom imenu i u tom smislu se određuje i ličnost i legitimitet stranke. Ne može se raditi o istoj osobi -već o različitim ličnostima. Kao se može jedan postupak smatrati redovnim, kada nije siguran ni identitet stranaka u postupku?"*

44. Podnosilac zahteva tvrdi da su Vrhovni sud i Apelacioni sud doneli ne obrazložene odluke: *„Apelacioni sud, pored toga što nije obrazložio svoje odluke/zaključke, čak nije ni ponovio obrazloženja prvostepenog suda - i ne opravdava zašto se slaže sa obrazloženjem prvostepenog suda ... Vrhovni sud Kosova je u više navrata otvoreno ponovio sve povrede prethodnih sudova, vračajujći ih u kontinuirane povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda od strane državnog pravosuđa. Sud, između ostalog, uopšte ne opravdava svoju odluku da nije bilo povrede formalnog prava i da nije bilo povrede materijalnog prava."*

45. Podnosilac zahteva tvrdi da su u njegovom slučaju postupci kao celina bili neustavni, i stoga, moraju se proglasiti neustavnim *ab initio*. U tom smislu, on tvrdi: "*U skladu sa standardom ESLJP-a obaveštavam Ustavni sud da tražim ocenu ustavnosti sudskog procesa (trial) – i zahtev nije ograničen na ocenu ustavnosti samo poslednje odluke, jer neke od povreda osnovnih prava i sloboda zapravo su izvršene od strane prvostepenog suda, još na početku sudskog postupka".*

46. Podnosilac zahteva tvrdi da Vrhovni sud (odluka CLM br. 10/2016 od 24. avgusta 2016. godine) ponovo nije uspeo da reši glavna pitanja koje je pokrenuo on i državni tužilac, odnosno: (i) pitanje identiteta i proceduralne legitimnosti K. Sh.; (ii) način na koji su dokaz uzeti; i (iii) zašto je jedini svedok koji je predložio odbijen od strane suda. Podnosilac zahteva tvrdi da je u njegovom slučaju u svim sudskim stepenima povređeno načelo jednakosti oružja.

47. Podnosilac zahteva traži uvođenje privremene mere na osnovu člana 27. Zakona i pravila 54 Poslovnika o radu. U tom smislu, podnosilac zahteva naglašava: *„... Podnosim Ustavnom sudu Republike Kosovo ovaj zahtev za uvođenje privremene mere protiv svih presuda i odluka donete od strane sudova, jer krše pravo na pravično suđenje i mirno uživanje imovine."*

48. Štaviše, podnosilac zahteva precizira sledeće razloge: (i) nepokretna imovina koja je bila predmet mere bezbednosti je takođe bila predmet hipoteke u korist trećeg lica; (ii) uvođenje mere bezbednosti na imovinu koja je bila predmet hipoteke predstavlja krivično delo; (III) račun podnosioca zahteva (invalidska penzija) preko koga obezbeđuje svoj medicinski tretman je blokiran, i (iv) podnosilac zahteva je od 1992. godine dijagnostikovan sa 100% stepenom invaliditeta, i da će mu zbog toga, blokiranje invalidske penzije izazvati nepopravljivu štetu.

49. Podnosilac zahteva navodi da se zbog jednostranog stava sudova u njegovom slučaju stvorila situacija „kontinuirane povrede". Uvođenje mere bezbednosti na njegovu imovinu i blokiranje njegove invalidske penzije je još više povredilo njegovo pravo na imovinu koje je garantovano članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

50. Pored toga, podnosilac je naveo da: *"Smatram da izvršenje odluke protiv invalidske penzije koja je pomoć za lečenje i da mi spasi život rezultira takođe povredom člana 8. Konvencije".*

51. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) da proglasi zahtev prihvatljivim, (ii) da utvrdi da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 22,2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i 54 [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Konvencije, (iii) da proglasi nevažećim sudski postupak u celosti i da poništi osporene odluke; (iv) da uvede privremenu

meru; i (v) da vrati predmet Osnovnom sudu na preispitivanje u skladu sa presudom Ustavnog suda.

Ocena prihvatljivosti

52. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

53. Što se tiče zahteva podnosioca, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje: *"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."*

54. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom i u nedostatku drugog raspoloživog efikasnog pravnog sredstva, podneo je zahtev Sudu.

55. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje: *„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku."*.

56. U tom smislu, Sud podseća da je u svojoj odluci o privremenoj meri od 28. marta 2017. godine, utvrdio sledeće: *"Od njegovog rešenja o neprihvatljivosti u slučaju br. KI102/16 kojim je proglašen zahtev podnosioca neprihvatljivim jer je bio preuranjen, Sud primećuje da situacija podnosioca zahteva nije ispravljana, već je u stvari, otežana, i kao takva, predstavlja kontinuiranu situaciju"*.

57. Sud primećuje da se uslov za podnošenje zahteva u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca ne primenjuje u slučajevima navodne kontinuirane povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda (vidi: među ostalim izvorima, Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI50/12, podnosilac zahteva: *Agush Lolluni*, presuda od 20. jula 2012. godine).

58. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje: *"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori"*.

59. Što se tiče ispunjavanja ovog uslova, Sud primećuje da je podnosilac zahteva jasno naglasio koja su prava, garantovana Ustavom i Konvencijom, bila povređena na njegovu štetu navodnim neustavnim sudskim postupcima.

60. Nakon razmatranja žalbi i primedbi podnosioca zahteva, Sud smatra da zahtev pokreće ozbiljna pitanja činjenica i zakona koja su takve složenosti da njihovo utvrđivanje treba da zavisi od ispitivanja merituma. Zahtev ne može, dakle, da se smatra očigledno neosnovanim u smislu pravila 36 (1) (d) Poslovnika i nije utvrđena druga osnov da se proglasi neprihvatljivim (vidi: na primer slučaj *A i B protiv Norveške,* [VV], predstavke br. 24130/11 i 29758/11, presuda od 15. novembra 2016. godine, stav 55 i vidi: takođe *mutatis mutandis* slučaj br. KI132/15*, Manastir Visoki Dečani,* presuda Ustavnog suda Republike Kosovo od 20. maja 2016. godine).

Meritum zahteva

61. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 22.2 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i 54 [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

62. Sud će u ovom slučaju ispitati meritum zahteva u skladu sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6.1 (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

63. U tom smislu, Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji propisuje:

> *"1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
>
> *2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda."*

64. Pored toga, član 6.1 (Pravo na pravično suđenje) EKLjP, propisuje:

> *"Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona."*

65. Sud primećuje da je glavna tvrdnja podnosioca zahteva ta da su sudski postupci u celini bili neustavni, jer su mu sudovi od početka povredili pravo da mu se sasluša svedok i prihvate dokazi i pitanje identiteta i legitimnosti protivničkog parničara.

66. U tom smislu, Sud primećuje da uslov "pravičnost", kao što je garantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije, pokriva postupak kao celinu i pitanje da li je lice dobilo „pravično" suđenje se posmatra na osnovu kumulativne analize svih faza, a ne samo konkretnog incidenta ili proceduralne manjkavosti, i kao rezultat toga, manjkavost na jednom nivou se može ispraviti u nekoj kasnijoj fazi (vidi: na primer, *Monnell i Morris protiv Ujedinjenog kraljevstva*, stavovi 55-70).

67. Sud primećuje da podnosilac zahteva takođe tvrdi da se mora osloniti na svoju invalidsku penziju za lečenje i imajući u vidu odluke sudova, on to ne može. Podnosilac zahteva dalje tvrdi da će izricanje mere bezbednosti na njegovoj privatnoj imovini povrediti i prava trećih lica i kao takvo je nezakonito i predstavlja krivično delo.

68. Pored toga, Sud primećuje da zahtev pokreće ozbiljne sumnje o ustavnosti sudskih postupaka u vezi sa: (i) navodnom proizvoljnošću u ocenjivanju činjenica; (ii) pitanjem identiteta i proceduralnog legitimiteta K.Sh; (iii) tvrdnjom o povredi prava podnosioca zahteva da mu se sasluša svedok i prihvate dokazi; (iv) potencijalnim negativnim posledicama za podnosioca zahteva i trećih lica u slučaju primene mera bezbednosti protiv njegove imovine, kao i blokiranja njegove invalidske penzije.

69. Sud se poziva na član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, koji propisuje: *"Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava"*.

70. U tom smislu, Sud smatra da sumnje pokrenute ovim zahtevom treba prvo da se razmotre u smislu uslova principa jednakosti oružja. Sud takođe treba da ispita da li je podnosilac zahteva oštećen u odnosu na druga prava, odnosno, mirno uživanje imovine i privatnog života; čija povreda može nastati kao rezultat povrede principa jednakost oružja.

71. Princip "jednakost oružja" je sadržan u širem konceptu pravičnog suđenja. Uslov „jednakosti oružja" u smislu „prave ravnoteže" među stranama se primenjuje u principu u građanskim, kao i u krivičnim slučajevima (vidi: slučaj *Feldbrugge protiv Holandije*, ESLjP, predstavka br. 8562/79, presuda od 29. maja 1986. godine, stav 44).

72. Jednakost oružja podrazumeva da se svakoj strani mora pružiti razumna mogućnost da iznese svoj slučaj – uključujući svoje dokaze – pod uslovima koji je ne stavljaju u značajno nepovoljniji položaj vis-à-vis protivničke strane (vidi: slučaj *Dombo i Beheer B. V. protiv Holandije*, ESLjP, predstavka br. 14448/88, presuda od 27. oktobra 1993. godine, stav 33).

73. Što se tiče pitanja prihvatanja dokaza, Sud primećuje da Ustav i Konvencija ne propisuju pravila o takvim dokazima (vidi: slučaj *Mantovanelli protiv Francuske,* ESLjP, predstavka br. 21497/93, presuda od 18. marta 1997. godine, stav 34). Prihvatljivost dokaza i način na koji treba da se ocene su, pre svega, pitanja koja treba da regulišu državnim zakonima i od strane domaćih sudova (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28). Isto se primenjuje i na dokazne vrednosti dokaza i teret dokazivanja (*Tiemann protiv Francuske i Nemačke* (dec)). I na redovnim sudovima je da ocene relevantnost predloženih dokaza (vidi: slučaj *Centro Evropa 7 S.r.l. i Di Stefano protiv Italije* [VV], predstavka br. 38433/09, presuda od 7. juna 2012. godine u stavu 198).

74. Međutim, zadatak Suda prema Ustavu i Konvenciji je da utvrdi da li su postupci kao celina bili pravični, uključujući način na koji su dokazi uzeti (vidi: slučaj *Elsholz protiv Nemačke* [VV], predstavka br. 25735/94, presuda od 13. jula 2000. godine, u stavu 66). On stoga mora utvrditi da li su dokazi predstavljeni na takav način da garantuje pravično suđenje (vidi: slučaj *Blücher protiv Republike Češke*, ESLjP, predstavka br. 58580/00, presuda od 11. januara 2005. godine, u stavu 65).

75. Dužnost je redovnih sudova da sprovedu pravilnu ocenu podnesaka, argumenata i dokaza koje su izvele strane (vidi: slučaj *Vand de Hurk protiv Holandije*, ESLjP, predstavka br. 16034/90, presuda od 19. aprila 1994. godine, u stav 59).

76. Što se tiče iskaza svedoka, Sud primećuje da član 31. Ustava u vezi sa članom 6. stav 1 ne garantuju eksplicitno pravo na se pozovu svedoci i prihvatljivost iskaza svedoka je u principu stvar zakonitosti. Međutim, postupci u celini, uključujući i način na koji su dokazi dozvoljeni, moraju biti „pravični" u smislu člana 31. u vezi sa članom 6 stav 1 (*Dombo i Beheer B.V. protiv Holandije*, stav 31).

77. Kada sudovi odbiju zahteve da se pozovu svedoci, oni moraju da daju dovoljno razloga i odbijanje ne sme da bude proizvoljno; ne sme predstavljati neproporcionalno ograničenje sposobnosti parničara da predstave argumente u prilog svom slučaju (vidi: slučaj

Wierzbicki protiv Poljske, ESLjP, predstavka br. 24541/94, presuda od 18. juna 2002. godine u stavu 45).

78. Razlika u tretmanu u pogledu saslušanja svedoka stranaka može da bude takva da krši princip „jednakost oružja“ (*Dombo i Beheer B.V. protiv Holandije*, stav 35, gde je samo jednom od dva učesnika u tom slučaju bilo dozvoljeno da iznese dokaze (povreda).

79. U tom smislu, Sud smatra da ukoliko je utvrđeno da je stranka u postupku stavljena u očigledno nepovoljniji položaj vis-à-vis svog protivnika u toku redovnog postupka, onda je to pokazatelj da je princip jednakosti oružja povređen.

80. Sud primećuje da je podnosilac zahteva pokrenuo problem pravičnog suđenja pred svim sudskim stepenima, odnosno, neprihvatanje dokaza o legitimnosti K.Sh. i da se njegov svedok sasluša, međutim, sudovi nisu zauzeli stav o tim problemima, a kao posledica toga, navodno su povredili „pravičnu ravnotežu“ koja je uslov jednakosti između parničara u parničnom postupku.

81. Što se tiče ovog slučaja, Sud će ispitati tvrdnje pokrenute od strane podnosioca zahteva u svakom koraku postupka pred sudovima, a zatim će suprotstaviti ove tvrdnje sa nalazima sudova kako bi utvrdio pravičnost postupka kao celine.

82. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva u svom podnesku (C. br. 162/2009 od 15. februara 2013. godine) podnetim Osnovnom sudu u Prištini, prigovorio na tvrdnju da duguje novac tužiocu K. Sh., navodeći da je tužba poslednje navedenog potpuno neosnovana i „fiktivna. Osim toga, podnosilac zahteva je dodao da čak i da je dugovao novac tužiocu, takav „hipotetički“ dug bi bio predmet zastarelosti.

83. U sudskom spisu (C. br. 162/09 sastavljen 7. juna 2013. godine) sa glavnog pretresa u Osnovnom sudu u Prištini se navodi, *inter alia*, da je podnosilac zahteva prigovorio na tužbu tužioca u vezi sa navodnim novcem koji duguje poslednje navedenom. Navedeni sudski spis takođe pokazuje da je zahtev podnosioca da se svedok I. S., sasluša odbijen bez ikakvog objašnjenja. Sudski spis takođe pokazuje da je podnosilac zahteva obavestio sud da će njegov konačni podnesak biti u pisanom obliku i detaljniji.

84. U svom konačnom podnesku (C br. 162/2009 od 29. oktobra 2013. godine), podnetim Osnovnom sudu u Prištini, podnosilac zahteva je, *inter alia*, ponovio da prigovara na tužbu tužioca kao neosnovanu u vezi sa novcem koji duguje, istakao nedoslednost tužioca u vezi sa iznosom duga, tražio da se svedok I.S sasluša, obavestio sud da je podneo krivičnu prijavu pred kosovskom policijom zbog pretnji i zastrašivanja protiv njega i njegove porodice od strane tužioca. Podnosilac zahteva je takođe izneo sumnju u vezi sa stvarnim identitetom i legitimnošću tužioca K. Sh.

85. U vezi sa time da mu se svedok sasluša, podnosilac zahteva je naveo da je neshvatljivo zašto sud odbija takvog svedoka, koji bi mu pomogao da utvrdi istinu, posebno u svetlu kontradikcija u iskazima svedoka koje je predložio tužilac.

86. Što se tiče identiteta i legitimnosti tužioca K. Sh., podnosilac zahteva je predložio sudu da odmah obustavi postupak i proveri identitet tužioca. U tom smislu, podnosilac zahteva je dodao da je u Nemačkoj pokrenut krivični postupak protiv tužioca upravo na osnovu njegovih različitih identiteta.

87. U svojoj žalbi (C. br. 162/2009) pred Apelacionim sudom, podnosilac zahteva je ponovio svoje tvrdnje o ništavosti pravnog posla između njega i tužioca, identitetu tužioca i njegovom pravu da se svedok I. S. sasluša. Podnosilac zahteva se žalio Apelacionom sudu o pristrasnosti osnovnog suda u postupku. Podnosilac zahteva je posebno istakao da je saslušanje svedoka I. S. veoma važno, jer bi objasnilo da li duguje novac tužioca ili ne.

88. U tom smislu, Sud primećuje da je apelacioni sud utvrdio da nije neophodno da odgovara na tvrdnje pokrenute od strane podnosioca zahteva.

89. U svom zahtevu za reviziju (CA. br. 411/2014 od 23. novembra 2015. godine) pred Vrhovnim sudom, podnosilac zahteva je tražio od Vrhovnog suda da usvoji reviziju kao osnovanu i vrati slučaj na preispitivanje. Podnosilac zahteva je ponovio da je njegov dokaz u vezi sa legitimnošću tužioca i zahtev da se sasluša svedok I. S., odbijen od strane sudova nižeg stepena i proglašen irelevantnim bez obrazloženja.

90. U tom smislu, Sud ističe odgovor Vrhovnog suda (presuda Rev br. 50/2016 od 4. aprila 2016. godine) u vezi sa tvrdnjama podnosioca zahteva. Obrazloženje Vrhovnog suda se može sažeti na sledeći način. Vrhovni sud je utvrdio da je (i) pravni posao, odnosno dug koji podnosilac zahteva duguje tužiocu konstatovan na osnovu svedočenja svedoka; (ii) tvrdnje podnosioca zahteva o odbijanju njegovog svedoka su neosnovane, jer je prvostepeni sud odlučio da je svedok I. S. irelevantan; i (iii) tvrdnja podnosioca zahteva o identitetu tužioca je neodrživa, jer je prvostepeni sud identifikovao njegov pasoš i podnosilac zahteva nije pokrenuo to pitanje pred sudovima nižeg stepena.

91. Što se tiče navodnog pravnog posla uspostavljenog između podnosioca zahteva i tužioca, Vrhovni sud je naveo sledeće. *"Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja je ustanovljeno da tuženi duguje tužiocu iznos od 35.000,00 DM, a koji je konvertiran u 17,500.00 €. Dug proizilazi iz pravnog odnosa ugovora o zajmu, gde je tužilac na ime duga dao tuženom iznos od 35.000,00 DM. Na osnovu sporazuma o zajmu 1999. godine, tuženi je bio obavezan da iznos zajma vrati tužiocu do 31.12.2002. god., a da je ovaj rok produžen do 31.12.2008. god., i da i posle isteka ovog roka tuženi nije vratio dug tužiocu. Postojanje pravnog odnosa ugovora o zajmu između parničara je utvrđen iz izjava saslušanih svedoka I.J., A.B. i S.B."*.

92. Što se tiče svedoka predloženog od strane podnosioca zahteva, Vrhovni sud je obrazložio na sledeći način. *"Kazanja iz revizije da prvostepeni sud nije prihvatio da sasluša svedoka I. S., imama džamije „Sofalija" u Prištini, su neosnovana iz razloga što je prvostepeni sud ocenio da je predlog za saslušanje pomenutog svedoka irelevantan za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari. Navodi revizije da se saslušani svedoci nisu izjasnili o činjenicama relevantnim za odlučivanje ove pravne stvari, ne stoje, jer je prvostepeni sud saslušao svedoke o okolnostima koji se odnose na to da li je postojao pravni odnos iz ugovora o zajmu između parničara, koja je činjenica bila relevantna za pravično odlučivanje u ovoj pravnoj stvari, iz razloga što su parničari zaključili usmeni ugovor o zajmu"*.

93. Što se tiče identiteta tužioca, Vrhovni sud je utvrdio sledeće: "*Tuženi u reviziji osporava činjenicu legitimiteta i identiteta tužilačke stranke naglašavajući da tužilac osim identiteta K. Sh. ima i identitet A.C.R.S., kao nemački državljanin. Međutim, u zapisniku sudske rasprave pri prvostepenom sudu od 19.04.2013. god., sud je izvršio identifikaciju tužioca na osnovu pasoša br. K000432720 i da je na ovoj raspravi bio lično prisutan tužilac i njegov ovlašćeni H. R., koji nisu imali primedbe o identitetu tužioca kao i na*

kasnijim raspravama, zato, ne stoje navodi revizije da se nije izvršila identifikacija tužilačke stranke".

94. Sud primećuje da je, u međuvremenu, došlo do nekih dešavanja u vezi sa slučajem podnosioca zahteva, odnosno, doneto je rešenje o neprihvatljivosti Suda u slučaju br. KI102/16, podnosilac zahteva: *Shefqet Berisha*, koji je proglašen neprihvatljivim na osnovu toga da je preuranjen. U tom slučaju, Sud je primetio da zahtev pokreće važna ustavna pitanja i da ništa ne ometa podnosioca zahteva da podnese novi zahtev u budućnosti.

95. U tom smislu, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti je prihvaćen od strane državnog tužioca koji je podneo taj zahtev pred Vrhovnim sudom. Podnosilac zahteva je podneo državnom tužiocu službeno obaveštenje od strane nemačkih istražnih ograna u vezi sa identitetom tužioca.

96. Državni tužilac je naveo pred Vrhovnim sudom da sudovi nižeg stepena nisu odgovorili na tvrdnje podnosioca zahteva o identitetu i legitimnosti tužioca K. Sh.

97. Vrhovni sud je (odluka CLM br. 10/2016 od 24. avgusta 2016. godine) odbacio zahtev za zaštitu i obrazložio da se takav zahtev može podneti samo zbog povreda koje se odnose na mesnu nadležnost, obaveze da se održi rasprava ili u situaciji kada je javnost sprečena da bude na raspravi. Vrhovni sud je zaključio da zahtev za zaštitu zakonitosti ne može da se podnese zbog povrede proceduralne legitimnosti stranaka.

98. Usledila su i druga dešavanja u vezi sa slučajem podnosioca zahteva, naime, uvođenje mere bezbednosti od strane osnovnog suda protiv imovine podnosioca zahteva i blokiranje njegove invalidske penzije. Podnosilac zahteva je ponovio svoje tvrdnje čak i prilikom izvršnog postupka (mera bezbednosti) i postupka blokiranja njegove invalidske penzije.

99. Podnosilac zahteva je podneo novi zahtev Sudu, tražeći uvođenje privremene mere u svoju korist, tvrdeći povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje, zaštitu imovine i privatnog života.

100. Sud je odobrio privremenu meru u slučaju br. KI31/17, podnosioca zahteva: *Shefqet Berisha*, konstatujući, *inter alia*: "*Od njegovog rešenja o neprihvatljivosti u slučaju br. KI102/16 kojim je proglašen zahtev podnosioca neprihvatljivim jer je bio preuranjen, Sud primećuje da situacija podnosioca zahteva nije ispravljana, već u stvari, izgleda postala otežana, i kontinuirana".*

101. Na osnovu gore navedenog, Sud prvo primećuje da nalazi činjenica sudova ne odražavaju sadržaj slučaja, jer podnosilac zahteva nikad nije priznao da je zasnovao pravni posao sa tužiocem, dok su sudovi, bez prihvatanja predloženih dokaza, naveli da jeste (vidi: predstavku br. 162/2009 od 15. februara 2009. godine i vidi takođe sudski spis C. br. 162/2009 od 7. juna 2013. godine).

102. Drugo, sudovi su odbacili predlog podnosioca zahteva da sasluša njegovog jedinog svedoka bez dovoljno objašnjenja, s jedne strane, i prihvatili svedoke predložene za strane tužioca, s druge strane, i na taj način povredili „pravičnu ravnotežu" između strana u parničnom postupku (vidi: podnesak br. 162/2009 i vidi takođe sudski spis C. br 162/2009 koji citiran u gornjem tekstu).

103. Treće, sudovi su utvrdili da podnosilac zahteva nije nikad pokrenuo pitanje identiteta tužioca, dok je potpuno jasno da je on pokrenuo to pitanje od prve do poslednje instance (vidi podneske br. C. br. 162/2009 od 29. oktobra 2013. godine).

104. Četvrto, sudovi su, s jedne strane, ocenili kosovski pasoš tužioca, dok su s druge strane, odbacili dokaze podnosioca zahteva o identitetu tužioca, odnosno, zvanično obaveštenje nemačkih istražnih organa o istom pitanju i na taj način su ponovo povredili „pravičnu ravnotežu“ između parničara u parničnom postupku (vidi: zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca).

105. Što se tiče odluke Vrhovnog suda (CLM. br. 10/2016 od 24. avgusta 2016. godine), kojom je odbačen zahtev državnog tužioca za zaštitu zakonitosti, Sud primećuje to da Vrhovni sud nije obratio pažnju na sve dokaze koje je izneo državni tužilac; posebno, na zvanično obaveštenje nemačkih istražnih organa u vezi sa postupkom pokrenutim protiv tužioca K. Sh.

106. Sud smatra da sudije u redovnom postupku moraju obratiti pažnju na preovlađujuće ustavne odredbe, odnosno članove 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava. Zakonske odredbe moraju da se tumače u duhu Ustava i Konvencije. U tom smislu, Sud smatra da time što nisu uzeli u obzir dokaze koje je izneo državni tužilac, Vrhovni sud nije tumačio i primenio zakon u duhu Ustava i Konvencije.

107. Prema tome, Sud smatra da je propust sudova u svim stepenima postupka da posvete dužnu pažnju dokazima i svedocima koje je predložio podnosilac zahteva u suprotnosti sa principom jednakosti oružja i pravom na obrazloženu odluku, kao osnovne komponente prava na pravično i nepristrasno suđenje.

108. Stoga, Sud nalazi da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

Privremena mera

109. Kao što je gore navedeno, podnosilac zahteva traži od Suda da uvede privremenu meru protiv presude C. br 162/09 Osnovnog suda u Prištini od 29. oktobra 2013. godine i zaustavi sve sudske postupke, izvršni postupak, radnje ili odluke javnih organa koje proizilaze iz te presude do konačne odluke Suda.

110. Sud takođe nalazi da je zahtev o privremenoj meri osnovan i opravdan u predmetnoj stvari koja se odnosi na nepokretnost i invalidsku penziju podnosioca zahteva. Osim toga, Sud smatra da eventualna novčana naknada ne može da ispravi nepopravljivu štetu načinjenu podnosiocu zahteva ako njegova imovina bude predmet meri bezbednosti i blokira invalidska penzija, jer je nepokretnost jedinstvena i invalidska penzija ima direktne posledice na život podnosioca zahteva, što predstavlja najvišu vrednost u međunarodnoj hijerarhiji ljudskih prava *(Ustavni Sud Republike Kosovo, Slučaj br.KI72/12, podnosioci zahteva Veton Berisha i Ilfete Haziri, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda A.Nr.1053/2008 od 31. maja 2012. godine, presuda od 17. decembra 2012. godine, paragrafi 65-69).*

111. Sud smatra da se kao rezultat povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje, podnosilac zahteva našao u nezavidnom položaju u odnosu na svoja prava na mirno uživanje imovine iz člana 1 Protokola br. 1 i prava na poštovanje privatnog života iz člana 8. Konvencije.

112. Sud ponavlja da je prvostepeni sud prekršio prava podnosioca zahteva zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP; medjutim, apelacioni sud kao i Vrhovni sud takodje nisu ispravili tu povredu

113. Dakle, Sud u skladu sa članom 116 (2) Ustava i članom 27. Zakona, i pravila 55 (9) Poslovnika o radu, bez prejudiciranja na konačan ishod osporene stvari, odlučuje da produži privremenu meru do konačnog preispitivanja od strane Suda.

Zaključak

114. U zaključku, Sud nalazi da pošto nisu uzeti u obzir dokazi predloženi od strane podnosioca zahteva i državnog tužioca, neobrazložene odluke, kao i odbijanje da se sasluša jedini svedok predložen od strane podnosioca zahteva, sudovi su u svim stepenima povredili pravo podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6 Konvencije. Kao rezultat ove povrede, podnosilac zahteva je mogao biti lišen svog prava na mirno uživanje imovine i prava na privatan život jer je njegova privatna imovina predmet mere bezbednosti i njegova invalidska penzija blokirana.

115. Sud dalje ponavlja da je u svojoj praksi u više navrata utvrdio da su pitanja činjenica i pitanje tumačenja i primene zakona u domenu redovnih sudova i drugih javnih organa u smislu člana 113.7 Ustava i kao takva ona su pitanja zakonitosti, osim i u meri kada takva pitanja krše osnovna ljudska prava i slobode ili stvaraju neustavnu situaciju (Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI135/14, podnosilac zahteva: *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, sa daljim referencama). Prema tome, Sud ima ustavnu obavezu da se uveri da su se u postupcima sprovedenim pred javnim organima, a posebno pred sudovima, poštovala osnovna ljudska prava kao što je garantovano Ustavom.

116. Kao rezime, u skladu sa pravilom 74 (1) Poslovnika, odluka Vrhovnog suda (CLM br.10/2016 od 24. avgusta 2016. godine se proglašava nevažećim i slučaj, u skladu sa principom supsidijarnosti se vraća Vrhovnom sudu Kosova na preispitivanje.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članovima 113(7) i 116 (1) i (2) Ustava, članom 27. Zakona i pravilom 55 (4), (5) i (9) i 74 (1) Poslovnika, 30. maja 2017. godine,

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI, jednoglasno, zahtev prihvatljivim;

II. DA UTVRDI, većinom glasova, da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;

III. DA UTVRDI da nije neophodno da ispituje da li je došlo do povrede člana 54. [sudska zaštita prava] Ustava;

IV. DA PROGLASI nevažećom presudu Osnovnog suda u Prištini (C. br. 162/09 od 29. oktobra 2013. godine) i naredne odluke u žalbenom, sigurnosnim merama i izvršnom postupku, radnje ili odluke javnih organa koje proizilaze iz te presude;

V. DA PROGLASI nevažećom odluku (CLM br.10/2016 od 24. avgusta 2016. godine) i presudu (Rev.br.50/2016, od 4. aprila 2016. godine) Vrhovnog suda Kosova;

VI. DA VRATI odluku Vrhovnog suda Kosova (CLM br.10/2016 od 24. avgusta 2016. godine) na preispitivanje u skladu sa presudom ovog Suda;

VII. DA NALOŽI Vrhovnom sudu Kosova da obavesti Sud, u skaldu sa Pravilom 63 (5) Poslovnika o radu, u vezi sa preduzetim merama radi sprovodjenja presude Suda;

VIII. DA ODOBRI zahtev za privrenim merama sve do onda kada Vrhovni sud Kosova razmotri stvar u skladu sa obrazloženjem i dispozitivom presude suda;

IX. DA OSTANE posvećen ovom pitanju u toku i u skladu sa tim nalogom;

X. DA NALOŽI da se ova presuda dostavi stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi u Službenom listu;

XI. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI127/15, podnosilac zahteva: Mile Vasović, Zahtev za ocenu ustavnosti postupaka u toku pred redovnim sudovima Republike Kosovo u vezi sa predmetom C. br. 850/7 (P. br. 850/7))

KI127/15, rešenje o neprihvatljivosti od 5. juna 2016. godine, objavljeno 15. juna 2016. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, civilna stvar, pravo na pravično suđenje, odlaganje postupaka, jednakost pred zakonom, zaštita imovine, zahtev je očigledno neosnovan, zahtev je neprihvatljiv*

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je tvrdio da nepotrebno odlaganje postupaka od strane redovnih sudova i neuspeh donošenja konačne odluke u razumnom roku krši njegovo pravo na pravično suđenje, postavlja ga u nejednak položaj pred zakonom, kao rezultat ovih kašnjenja, on je tvrdio da su mu uskraćena imovinska prava.

Sud je, u svetlu složenih okolnosti ovog slučaja, uzeo u obzir složenu pravnu osnovu, ponašanje procesnih stranaka, njihove legitimne interese i pravna sredstva koje su strane koristile, kao i posebne procesne obaveze koje su redovni sudovi bili dužni da primene u vezi sa ovim slučajem i zaključio da navedeni sudovi nisu ostali pasivni od momenta kada su ih pokrenuli, kao što je to tvrdio podnosilac zahteva. Prema tome, zahtev podnosioca je, na ustavnoj osnovi i u skladu s pravilom 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, bio očigledno neosnovan i neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI127/15

Podnosilac

Mile Vasović

Zahtev za ocenu ustavnosti
postupaka u toku pred redovnim sudovima Republike Kosovo u vezi sa predmetom C.br.850/07 (P.br.850/07)

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Mile Vasović, sa prebivalištem u Beogradu (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva ne osporava nijedan konkretan akt javnih organa. On osporava predugo trajanje postupaka u vezi sa suđenjem predmeta C.br.850/07 (P.br.850/07) od strane redovnih sudova Republike Kosovo.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar se odnosi na zahtev podnosioca za ocenu ustavnosti predugog trajanja postupaka od strane redovnih sudova u vezi sa suđenjem predmeta C.br.850/07 (P.br.850/07), zbog čega tvrdi povredu osnovnih prava garantovanih članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6, stav 1 [Pravo na pravično suđenje], članom 14. [Zabrana diskriminacije] i članom 1 [Zaštita imovine] Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu:Ustav), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. oktobra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 5. novembra 2015. godine, predsednica Suda je odlukom GJR. KI127/15 imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca. Istog datuma, predsednica je odlukom br. KSH. KI127/15 imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.

7. Dana 30. decembra 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.

8. Dana 2. septembra 2016. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda u Prištini dodatne informacije u vezi sa slučajem.

9. Dana 7. septembra 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je obavestio Sud da je građanski predmet C.br.850/07 (P.br.850/07) sa svim pratećim dopisima 14. avgusta 2014. godine, dostavljen Posebnoj komori Vrhovnog suda (u daljem tekstu: Posebna komora).

10. Dana 16. januara 2017. godine, Sud se obratio dopisom Posebnoj komori od koje je tražio informacije u vezi sa statusom predmeta C.br.850/07 (P.br.850/07).

11. Dana 13. marta 2017. godine, Posebna komora je obavestila Sud da je predmet Osnovnog suda C.br.850/07 (P.br.850/07), registrovan kao slučaj C-III-14-0211 i očekuje se da će se odlučiti u prvom stepenu Posebne komore prema redu i prioritetima.

12. Dana 5. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu da zahtev proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosovan na ustavnim osnovama.

Pregled činjenica

13. Iz zahteva podnosioca rezultira da je 26. juna 1992. godine Društveno preduzeće “Fabrika amortizera” (odluka br.2856/1) dalo na korišćenje podnosiocu zahteva stan koji se nalazi u naselju Dardanija u Prištini. Dana 1. jula 1992. godine, podnosilac zahteva je zaključio ugovor (br. 5117/93) sa stambenim preduzećem o kupoprodaji stana koji je overio u Opštinskom sudu u Prištini 5. jula 1993. godine. Podnosilac zahteva tvrdi da je živeo u stanu do 1999. godine, kada se i iselio sa Kosova.

Postupak pred Direkcijom za stambena i imovinska pitanja

14. Neodređenog datuma (nakon 1999), treća strana SH.V. je podnela zahtev DS606377 Direkciji za stambena i imovinska pitanja (u daljem tekstu: DSIP), tvrdeći da je izgubila pravo vlasništva nad navedenim stanom kao rezultat diskriminatorne odluke na nacionalnoj osnovi donete od strane upraveDruštvenog preduzeća “Fabrika amortizera“.

15. Neodređenog datuma je i podnosilac podneo zahtev DS000743 DSIP-u radi utvrđivanja pravavlasništva nad stanom.

16. Dana 22. oktobra 2005. godine, Komisija za stambeno i imovinska pitanja (u daljem tekstu: KSIP) je odlukom HPCC/ D/221/2005/A&C, odbila zahtev treće strane (podnosilac zahteva A kategorije) i usvojila zahtev podnosioca (podnosilac zahteva C kategorije), priznavajući mu pravo na posed stana, ali nije mu priznao pravo prenosa imovine na druga lica sve dok nadležni sud ne odluči o pravu vlasništva nad tim stanom, ako bi se treća strana, u vezi svojih svojinskih prava nad navedenim stanom, obratila nadležnom sudu.

17. U novembru 2005. godine, treća strana je pred KSIP-om tražila preispitivanje prethodne odluke HPCC/D/221/2005/A&C od 22. oktobra 2005. godine.

18. Dana 11. decembra 2006. godine, DSIP je odlukom HPCC/REC/81/2006 potvrdila odluku od 22. oktobra 2005. godine, sa obrazloženjem da treća strana nije podnela nove dokaze i zato što odluka nije zahvaćena bitnim greškama tokom primene Uredbe UNMIK-a 2000/60.

Činjenice u sudskom postupku (parničnom)

19. Dana 16. aprila 2007. godine, treća strana je podnela tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Prištini protiv podnosioca zahteva i Društvenog preduzeća "Fabrika amortizera". Predmet tužbenog zahteva je bio poništaj ugovora o kupoprodaji stana i povraćaj prava vlasništva nad stanom.

20. Dana 17. aprila 2007. godine, treća strana je tražila od Opštinskog suda u Prištini da uvede privremenu meru da bi se podnosiocu zahteva zabranila prodaja, stavljanje pod hipoteku i prenos stana.

21. Dana 30. oktobra 2007. godine, Opštinski sud u Prištini je (rešenje I.br.503/07), uveo privremenu meru kojom je podnosiocu zahteva zabranjena prodaja, stavljanje pod hipoteku i overa ugovora o kupoprodaji stana. U nastavku sledi obrazloženje odluke: *„Pošto je poverilac u predlogu za određivanje privremene mere od 17.04.2007. godine činio verovatnim postojanje zahteva i opasnost da će dužnik (podnosilac zahteva) onemogućiti ili otežati ostvarenje potraživanja, sud je na osnovu čl. 267 ZIP, utvrdio da postoje uslovi za određivanje privremene mere, s toga je odlučio kao u dispozitivu ovog rešenja (na osnovu čl. 268 tačka 2 ZIP)."*

22. Dana 11. septembra 2009. godine, podnosilac zahteva je podneo prigovor drugom stepenu Opštinskog suda u Prištini protiv rešenja prvog stepena od 30. oktobra 2007. godine, i argumentovao da je odlukom HPCC/REC/81/2006 KSIP-a odbijen zahtev treće strane u pogledu prava vlasništva nad stanom.

23. Dana 1. decembra 2011. godine, drugi stepen Opštinskog suda u Prištini je (rešenje I. br. 503/07) odbio kao neosnovan prigovor podnosioca zahteva, ostavljajući privremenu meru na snazi do okončanja parničnog postupka u vezi sa predmetom C.br.850/07 (P.br. 850/07) koji je bio pokrenut od treće strane.

24. Dana 9. decembra 2011. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Okružnom sudu u Prištini protiv rešenja drugog stepena od 1. decembra 2011. godine, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i povrede materijalnog prava.

25. Dana 31. januara 2012. godine, Okružni sud u Prištini je (rešenje Gz.1459/2011) odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i ostavio na snazi rešenje drugog stepena od 1. decembra 2011. godine.

26. Dana 27. septembra 2012. godine, Opštinski sud u Prištini (rešenje C.br.850/07 (P.br.850/07), u vezi sa predmetom tužbenog zahteva koji je pokrenula treća strana, proglasio se nenadležnim i odlučio je da se predmet C.br.850/07 (P.br. 850/0) prosledi Posebnoj komori nakon pravosnažnosti odluke.

27. Dana 4. aprila 2013. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu u Prištini protiv rešenja prvostepenog suda od 27. septembra 2012. godine, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.

28. U međuvremenu, 8. marta, 3. aprila i 27. jula 2013. godine, podnosilac zahteva se obratio žalbom Kancelariji disciplinskog tužioca Kosova, tvrdeći da prvostepeni sud odugovlači slanje predmeta na odlučivanje drugostepenom sudu.

29. Dana 7. juna 2013. godine, Kancelarija disciplinskog tužioca je dopisom KDT/13/541, odgovorila podnosiocu zahteva: *"KDT je utvrdila da kašnjenje u slanju predmeta po žalbi u drugostepenom Sudu je četiri meseci od strane odgovorne osobe i administracije u Opštinskom Sudu u Prištini. Kašnjenje od četiri meseca, u konkretnom slučaju ne ispunjava kriterije za otvaranje disciplinske istrage za neprofesionalno ponašanje".*

30. Dana 31. januara 2014. godine, Apelacioni sud je (rešenje AC. br.853/13), odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i ostavio na snazi rešenje prvostepenog suda od 27. septembra 2012. godine i obrazložio sledeće:

> *[...]*
> *"Drugostepeni sud u ovakvoj stvorenoj situaciji ne može da se upušta na neko drugo utvrđivanje činjeničnog stanja, jer se radi o društvenom produzeću kao što je fabrika amortizera u Prištini a koja je u svojstvu tuženog, stoga u takvim situacijama nadležnost u odlučivanje u ovoj pravnoj stvari tužioca je isključivo posebna komora Vrhovnog suda Kosova, ovo na decidivan način određuju i protične odredbe zakona o posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za stvar u vezi sa Kosovskom agencijom za privatizaciju..."*
> *[...]*

31. U decembru 2014. godine, podnosilac zahteva se obratio Posebnoj komori sa zahtevom za ubrzanje predmeta C.br.850/07 (P.br.850/07). Njegov zahtev je odbijen, kao neuredan, jer nije ispunjavao zakonske uslove da bi se nazivao žalbom.

Navodi podnosioca

32. Podnosilac zahteva tvrdi da nepotrebno odugovlačenje postupaka od strane redovnih sudova i nedonošenje konačne odluke u vezi sa njegovim slučajem rezultira sledećim povredama njegovih prava:

1) Povredom člana 31. Ustava i člana 6 Konvencije, jer: *"Već više od osam godina se vodi sudski postupak u vezi prava na moj stan, a do sada još uvek nije počelo razmatranje osnovanosti tužbenog zahteva koji je protiv mene podnet. Sve radnje koji su preduzete i sve odluke koje su donesene su se ticale ili odluke a privremenoj meri zabrane raspolaganja sa stanom ili nadležnosti suda. Zbog toga je meni već više od osam godina onemogućeno raspolaganje sa mojom imovinom, a kada uzmemo u obzir 1999. godinu kada sam bio primoran da napustim stan, to je već više ad 16 godina;*

2) Povredom člana 46. Ustava i člana 1 Protokola 1 Konvencije, jer ne uživa mirno imovinu, kao rezultat odugovlaćenja postupaka od strane redovnih sudova;

3) Povredom člana 24. Ustava i člana 14. Konvencije, tvrdeći da*"...za 8 godina ne počinje raspravljanje o glavnoj stvari i predmetu tužbenog zahteva, postavljam pitanje da li sam ja jednak pred zakonom kao i ostali građani Kosova."*

33. Osim konstatacije o navodnim povredama, podnosilac zahteva traži od Suda da*"na osnovu utvrđenih povreda prava garantovanih ustavom i Evropskom konvencijom ozaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, dosudi naknadu materijalne i nematerijalne štete"* i *"...da se naloži kosovskim sudovima da u najkraćem roku donesu odluku u predmetu zbog kojeg ulažem ovu apelaciju."*

Prihvatljivost zahteva

34. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljviosti, propisane Ustavom i precizirane dalje Zakonom i Poslovnikom.

35. Kao prvo, Sud uzima u obzir odredbu člana 113(7) Ustava, koja propisuje:

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

36. Sud se, takođe, poziva na član 48. Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

37. Pored toga, pravilo 36 (1) (d) Poslovnika, propisuje:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan".

38. Osim toga, pravilo 36 (2) (b) Poslovnika, propisuje:

"(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava;

[...]
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju."

39. Sud primećuje da se suština zahteva odnosi na tvrdnju o povredi prava na pravično suđenje, odnosno povredi prava na konačno suđenje u razumnom roku.

40. S tim u vezi, Sud se poziva na član 31. stav (2) Ustava u vezi sa članom 6. stav (1) Konvencije, koji propisuju:

Član 31 (2) Ustava
2) "Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda."
[...]
Član 6 (1) Konvencije
1) "Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona."
[...]

41. Na početku, Sud primećuje da član 6 (1) Konvencije zahteva od ugovorenih država da organizuju svoj pravni sistem na takav način da bi nadležni organi ispunili zahteve navedenog člana, uključujući i obavezu da razmatraju stvari u razumnom roku, i ako je potrebno, spoje postupke, obustave ih ili da odbace odluke za nove postupke (pored toga, vidi: presudu ESLjP u slučaju *Luli i drugi protiv Albanije* od 1. aprila 2014. godine, žalbe br. 64480/09, 64482/09, 12874/10, 56935/10, 3129/12 i 31355/09, stav 91).

42. Što se tiče dužine trajanja postupaka, Sud uzima u obzir uslove propisane u presudi Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP), u slučaju *Tomažič protiv Slovenije*, od 2. juna 2008. godine, žalba br. 38350/02, stav54, gde se utvrđuje sledeće: *"Što se tiče razumnosti dužine trajanja postupka, [ESLjP] ponavlja da se mora procenjivati u svetlosti okolnosti slučaja i uzimajući u obzir sledeće kriterijume: složenost predmeta, ponašanje podnosioca prijave i relevantnih vlasti i šta je u pitanju za podnosioca."*

43. U smislu člana 6, stav (1) Konvencije, računanje procesa, razumno trajanje postupaka, počinje da teče od trenutka kada se nadležni sud pokrene zahtevom strana da odlučiu vezi sa pravomili navodnim legitimnim interesom (vidi: slučaj *Erkner i Hofauer protiv Austrije,* ESLjP, od 23. aprila 1987. godine, stav 64, vidi, takođe: slučaj *Poiss protiv Austrije*, ESLjP, od 23.aprila 1987. godine, stav 50). Ovaj proces se smatra konačnim donošenjem sudske konačne odluke od strane poslednjeg nadležnog stepena (vidi, slučaj *Eckle protiv Federalne Republike Nemačke,* ESLjP, od 15. jula 1982. godine, stav 74).

44. U ovom slučaju, Sud primećuje da se bavimo sa dve vrste postupaka. Postupak sproveden pred DSIP-om, kao nezavisnim organom, i postupci sprovedeni pred redovnim sudovima.

45. Što se tiče postupaka sprovedenim pred DSIP, Sud primećuje da je proces pred DSIP u početku pokrenut zahtevom treće strane (zahtev DS606377) a, zatim, i podnosioca zahteva (zahtev DS000734). Međutim, datum pokretanja postupka nije preciziran od strane podnosioca zahteva i nije jasan u spisima predmeta. Za Sud je jasno da je postupak pred

ovim organom prošao kroz dva stepena za razmatranje. Onaj u prvom stepenu je okončan 22. oktobra 2005. godine i potvrđen 11. decembra 2006. godine nakon podnošenja zahteva za preispitivanje od strane treće strane.

46. Sud ističe da je KSIP dala stan u posed podnosiocu zahteva, ali mu je zabranila da prenese imovinu drugim licima, ako se treća strana u određenom roku obrati nadležnom sudu u pogledu njegovog prava vlasništva nad tim stanom. Ovaj nalog ostaje na snazi nakon što je treća strana podnela tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Prištini, zasnivajući se na pouci datoj u odluci HPCC/D/221/2005/ A &C navedene komisije u tački 1 (a). Prema navedenoj odluci, podnosilac zahteva ima pravo na posed stana, ali ne i da proda ili daje pod hipoteku sve do konačne odluke sa kojom će se utvrditi pravo vlasništva.

47. Što se tiče postupaka sprovedenih pred redovnim sudovima, Sud primećuje da je nakon odlučivanja stvari od strane DSIP-a, treća strana, pored podnošenja tužbenog zahteva pred prvostepenim sudom, tražila i privremenu meru. Postupak u vezi sa uvođenjem privremene mere je prošao kroz tri sudska stepena (dva u prvom i jedan u drugom stepenu). On je pokrenut u prvostepenom sudu 17. aprila 2007. godine i okončao se u drugostepenom sudu 31. januar 2012. godine. Ovaj proces je trajao 4 (četiri) godine i šest meseci.

48. Što se tiče tužbenog zahteva, Sud primećuje da je spor pokrenula treća strana pred prvostepenim sudom 16. aprila 2007. godine, koji se 27. septembra 2012. godine oglasio nenadležnim da odlučuje o osnovanosti tužbenog zahteva. Ova odluka je potvrđena od strane drugostepenog suda 31. januara 2014. godine (nakon podnošenja žalbe podnosioca zahteva). Proces je u ova dva sudska stepena trajao 6 (šest) godina i deset meseci.

49. Sud, takođe, primećuje da je predmet C. br. 850/07 (P. br. 850/07) dostavljen Posebnoj komori 14. avgusta 2014. godine da odluči kao nadležni sud. Što se tiče statusa ovog predmeta, Posebna komora je obavestila Sud da se očekuje da će se o istom odlučiti prema redu i prioritetima. Gledano u celini, od prve odluke upravnog organa do podnošenja zahteva Ustavnom sudu, postupci su trajali 8 (osam) godina i 6 (šest) meseci.

50. U ovom slučaju, Sud primećuje da se u postupku pred redovnim sudovima pojavljuju tri strane, odnosno podnosilac zahteva, treća strana (SH.V.) i Društveno preduzeće „Fabrika amortizera“. S obzirom da je poslednje navedeni bilo društveno preduzeće, kao strana pred Posebnom komorom se pojavila i KAI. Strane, odnosno podnosilac zahteva i treća strana, su preduzele ukupno sedam procesnih radnji (dve u upravnom organu i pet u redovnim sudovima).

51. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da sledi sve proceduralne korake na raspolaganju prema zakonima na snazi. Međutim, podnosilac zahteva treba da ima u vidu i posledice ukoliko korišćena pravna sredstva mogu da utiču na odlaganje (vidi: slučaj, *McFarlane protiv Irske,* ESLjP, od 10. septembra 2010. godine, predstavka br. 31333/06, stav 148).

52. Pored toga, Sud smatra da ponašanje podnosioca zahteva predstavlja objektivnu činjenicu koja se ne može pripisati sudovima i koju treba uzeti u obzir prilikom utvrđivanja toga da li su postupci trajali duže od razumnog roka u skladu sa odredbama člana 31. Ustava i člana 6 (1) Konvencije (vidi: slučaj *Eckle protiv Nemačke,* ESLjP, predstavka br. 8130/78, presuda od 15. jula 1982. godine, stav 82). Strane u postupku su potpuno jednake prilikom korišćenja pravnih sredstava na raspolaganju prema zakonu, ako je njihov cilj ponovno odlučivanje navodnog prava.

53. Sud, u svetlu složenih okolnosti ovog slučaja, uzimajući u obzir složeni pravni osnov, ponašanje strana u postupku, njihove legitimne interese i pravna sredstva koje su strane koristile, kao i posebne proceduralne obaveze koje su redovni sudovi bili obavezni da primene u vezi sa ovim slučajem, zaključuje da navedeni sudovi od trenutka njihovog pokretanja nisu bili pasivni.

54. Što se tiče drugih tvrdnji podnosioca zahteva, Sud ne smatra potrebnim da ih pojedinačno razmatra, sve dok se suština žalbe odnosi na tvrdnju o povredi člana 31 (2) Ustava u vezi sa članom 6 (1) Konvencije, odnosno prava na konačnu odluku u razumnom roku.

55. Na osnovu gore navedenog, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju o povredi osnovnih prava garantovanih Ustavom i Konvencijom, odnosno pravo na pravično suđenje u razumnom roku, jer činjenice koje je izneo ni na jedan način ne ukazuju da su mu redovni sudovi uskratili ovo ustavno pravo.

56. Shodno tome, zahtev podnosioca na ustavnim osnovama i u skladu sa pravilom 36 (2) (b) i (d) Poslovnika treba da se proglasi očigledno neosnovan i neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b), kao i 56 (2) Poslovnika, dana 5. juna 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac	**Predsednica Ustavnog suda**
Bekim Sejdiu	Arta Rama-Hajrizi

KI07/17, podnosilac zahteva, Pashk Mirashi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 228/2016 Vrhovnog suda Kosova od 20. oktobra 2016. godine i presude PAKR br. 231/2015 Apelacionog suda od 6. avgusta 2015. godine

KI07/17, rešenje o neprihvatljivosti od 29. maja 2017. godine, objavljeno 15. juna 2017. godine.

Ključne reči: *individualni zahtev, krivični postupak, krivično delo, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravna sredstva, privremena mera, ratione materiae*

Podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda (PML. br. 228/16), kojom je odbijen kao neosnovan zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti u vezi sa zahtevom podnosioca za preispitivanje krivičnog postupka. Podnosilac zahteva takođe osporava presudu Apelacionog suda (PAKR br. 231/2015), donetu u krivičnom postupku, kojom se žalba podnosioca zahteva odbila kao neosnovana. U svojoj žalbi pred Apelacionim sudom, podnosilac zahteva je tvrdio bitnu povredu odredaba Krivičnog zakona i krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i žalio se na odluku o kazni.

Podnosilac je u svom zahtevu tvrdio povredu njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje i pravo na pravno sredstvo. On je takođe tražio uvođenje privremene mere, tražeći od Ustavnog suda da naloži oslobađanje iz zatvora do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

Sud je utvrdio da zahtev treba da se odbije kao neprihvatljiv, jer se tiče tvrdnji vezanih za krivični postupak, Sud je zaključio da je van roka, dok što se tiče tvrdnji koje se odnose na postupak preispitivanja utvrdio je da nije *ratione materie* u skladu sa članom 31. Ustava. Shodno tome, i zahtev za privremenu meru je odbijen.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI07/17

Podnosilac

Pashk Mirashi

Ocena ustavnosti presude Pml. br. 228/2016 Vrhovnog suda Kosova od 20. oktobra 2016. godine i presude PAKR br. 231/2015 Apelacionog suda od 6. avgusta 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi
Gresa Caka-Nimani

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Pashk Mirashi, sa prebivalištem u Đakovici (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Alexander Borg Olivier, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Osporene odluke su presuda Pml. br. 228/2016 od 20. oktobra 2016. godine Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud), kojom je odbijen zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti protiv odluke Apelacionog suda (odluka PN. br. 523/2016 od 20. jula 2016. godine) i odluke Osnovnog suda u Prištini (odluka KP. br. 603/2015 od 16. decembra 2016. godine) kao osnovanim, i presudu Apelacionog suda Pakr br. 231/2015 od 6. avgusta 2015. godine.

3. Osporena presuda Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 27. oktobra 2016. godine, dok mu je osporena presuda Apelacionog suda od 6. avgusta 2015. godine uručena neodređenog datuma.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom su navodno povređena prava podnosioca garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i članom 54.

[Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6 [Pravo na pravično suđenje] i članom 13 [Pravo na delotvorni pravni lek] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

5. Pored toga, nakon podnošenja zahteva Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud), podnosilac je podneo zahtev za privremenu meru, tražeći od Suda da naloži oslobađanje podnosioca zahteva od zatvora.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 27 i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 54, 55 i 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 1. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

8. Dana 8. marta 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo dodatna dokumenta Sudu.

9. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Gresa Caka- Nimani.

10. Dana 29. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.

11. Dana 4. aprila 2017. godine, pravni zastupnik podnosioca zahteva je obavestio Sud da je podnosilac *"upravo odveden u policijski pritvor kao posledica naloga koji je izdao predsednik Osnovnog suda u Prištini"*. U isto vreme, on je podneo zahtev za privremenu meru, tražeći oslobađanje podnosioca zahteva.

12. Dana 18. aprila 2017. godine, podnosilac zahteva je obavestio Sud da je Osnovni sud u Prištini (odluka ED. 1624/15 od 11. aprila 2017. godine) odbacio zahtev podnosioca da obustavi izvršenje kazne zatvora sve dok Sud ne donese konačnu odluku. Podnosilac zahteva je u svom pismu tražio od Suda da uvede privremenu meru i naloži oslobađanje podnosioca zahteva od zatvora.

13. Dana 29. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

14. Dana 27. avgusta 2009. godine, podnosilac zahteva je imenovan za likvidatora u Kreditnoj banci Priština (u daljem tekstu: KBP). Pre ovoga, on je bio vršilac dužnosti direktora za filijalu KBP u Đakovici.

15. Dana 29. aprila 2010. godine, podnosilac zahteva je udaljen sa pozicije likvidatora, jer je zaključio sporazum o likvidaciji kredita bez prethodne konsultacije sa KBP.

16. Dana 16. avgusta 2010. godine, vršilac dužnosti likvidatora KPB-a je podneo krivičnu prijavu protiv podnosioca zahteva pred Kancelarijom okružnog tužioca u Prištini.

17. Nakon toga, gore navedeni zahtev za krivičnu prijavu je prebačen Specijalnom tužilaštvu Republike Kosovo (u daljem tekstu: STRK).

18. Dana 24. februara 2011. godine, STRK je (odluka PPS br. 87/2010) pokrenulo istražni postupak protiv podnosioca zahteva. Istragu u vezi sa slučajem podnosioca zahteva je vodio specijalni tužilac N.M.

19. Dana 10. avgusta 2011. godine, STRK je podiglo optužnicu protiv podnosioca zahteva za izvršenje sledećih krivičnih dela: zloupotreba službenog položaja i ovlašćenja; prevara i falsifikovanje službenih dokumenata ili ovlašćenja kao što je propisano odredbama Krivičnog zakona Kosovo (u daljem tekstu: KZK).

20. Dana 5. jula 2012. godine, Okružni sud u Prištini je (KA. 556/11) potvrdio optužnicu podignutu protiv podnosioca zahteva.

Optužnica i suđenje specijalnog tužioca

21. Dana 31. jula 2012. godine, tužilac EULEX-a je podigao optužnicu protiv specijalnog tužioca N.M. koji je zastupao STRK tokom istražne faze i podizanja optužnice protiv podnosioca zahteva. N.M. je nakon krivične prijave podnete protiv podnosioca zahteva optužen da je preduzeo niz koruptivnih radnji tokom istražnog postupka i optužnice protiv podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva je proglašen kao svedok saradnik u postupku protiv N.M..

22. Dana 6. juna 2014. godine, Apelacioni sud je (presuda PAKR 413/2013) preinačio presudu Osnovnog suda u Peći (presuda 346/12 od 23 maja 2013. godine)i proglasio specijalnog tužioca krivim za zloupotrebu službenog položaja ili ovlašćenja i kaznio ga kaznom zatvora.

Preinačena optužnica i sudski postupak protiv podnosioca zahteva

23. Dana 17. novembra 2014. godine, STRK je preinačio optužnicu podignutu protiv podnosioca zahteva, primenjujući odredbe novog KZK-a koje su povoljnije za podnosioca zahteva.

24. Dana 18. novembra 2014. godine, STRK je podigao preinačenu optužnicu pred Osnovnim sudom u Prištini.

25. Dana 16. juna 2014. godine, sudski postupak protiv podnosioca zahteva je počeo.

26. Tokom sudskog postupka, STRK-a je zastupao zamenjeni specijalni tužilac.

27. Dana 21. januara 2015. godine, Osnovni sud je (presuda P. br. 516/2012) proglasio podnosioca zahteva krivim za tri krivična dela: prevara, zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja i falsifikovanje službenih dokumenata i ovlašćenja i kaznio ga kaznom zatvora.

28. Neodređenog datuma, protiv presude Osnovnog suda, podnosilac zahteva je uložio žalbu pred Apelacionim sudom. U svojoj žalbi, podnosilac zahteva je tvrdio bitnu povredu

odredaba krivičnog zakona i krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i žalio se na odluku o krivičnoj sankciji.

29. Dana 6. avgusta 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda PAKR. br. 231/2015) odbacio žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda u Prištini.

30. U svojoj presudi, Apelacioni sud je utvrdio: "*U ovom krivičnom predmetu nije sporno da je optužnicu PPS.br. 87/10, od 10.08.2011. godine podigao bivši tužilac N.M. Tokom sudskog ročišta optužnicu Specijalnog tužilaštva je zastupao specijalni tužilac R.M. i on je naglasio da je odlukom glavnog tužioca Specijalnog tužilaštva odbijen zahtev za izuzimanje tužioca R.M., dakle, u toj fazi su optuženi i branilac iskoristili njihova zakonska prava i predstavnik optužbe je tokom sudskog ročišta imao samo jednu meritornu odluku. Predstavnik optužbe je tokom sudskog ročišta delovao u potpunosti u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku Kosova.*"

31. Apelacioni sud je dalje utvrdio: *"Što se tiče navoda optuženog i njegovog branioca da je optuženi naređenjem Okružnog suda u Peći, PP.br. 43/12, od 1.06.2012. godine, proglašen svedokom saradnikom, dakle protiv njega se ne može odvijati nikakav krivični postupak oni su neosnovani. Prvostepeni sud je dao svoja obrazloženja koje prihvata i ovaj sud da Pashk Mirashi proglašen za svedoka saradnika za krivična dela koja se povezuju za optužene N.M. [....] i to za davanje mita iz člana 344, stava 1 KZK-a, vršenje uticaja iz člana 345, stava 2 KZK-a, podstrekivanje u suprotnosti sa članom 24 KZK-a da se izvrši krivično delo zloupotrebe službenog položaja ili nadležnosti, iz člana 399 KZK-a. Dakle, optuženi je proglašen za svedoka saradnika samo što se tiče dela lica koji su gore navedena, a njegovi postupci koji su povezani sa ovim optuženima, ali ne i sa njegovim radom koji je vršio u vreme kada je bio direktor, a kasnije likvidator u KB – ogranak u Đakovici, dakle naređenje za Pashk-a Mirashi da se proglasi svedokom saradnikom nema veze sa delatnošću Pashk-a Mirashi prvo kao direktora, a zatim i likvidatora Kreditne banke – ogranka u Đakovici, i krivični postupak koji se vodi protiv Pashk-a Mirashi je u potpunosti zasnovan na zakonu.*"

Zahtev za ponovno pokretanje krivičnog postupka

32. Dana 7. septembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev za ponovnim pokretanjem krivičnog postupka pred Opštinskim sudom u Prištini.

33. U svom zahtevu za ponovno pokretanje krivičnog postupka, podnosilac zahteva je tvrdio da je istraga sprovedena od strane bivšeg specijalnog tužioca koji je za isti slučaj proglašen krivim i kažnjen kaznom zatvora konačnom presudom Apelacionog suda od 23. maja 2013. godine i, takođe, tražio saslušanje dva druga svedoka. Podnosilac zahteva je zaključio da u svojstvu svedoka saradnika tokom istrage i suđenja bivšem specijalnom tužiocu ne može da se proglasi krivim za krivična dela za koja je bio optužen.

34. Dana 16. decembra 2015. godine, Osnovni sud u Prištini je (odluka KP. br. 603/2015) odbacio kao neosnovan zahtev podnosioca za ponovnim pokretanjem krivičnog postupka.

35. Osnovni sud je obrazložio da su *'tvrdnje o ponovnom pokretanju krivičnog postupka zasnivane na odredbama člana 423. ZKPK, koja predviđa da postupci završeni konačnom odlukom mogu biti ponovo ocenjeni kada je dokazano da je odluka posledica krivičnog postupka počinjenog od strane sudije ili osobe koja je učestvovala u istražnim radnjama, dok je u ovaj krivičnom predmetu istražne radnje izvršio [N.M.], bivši tužilac Specijalnog*

tužilaštva Kosova, koji je proglašen krivim za isti slučaj i osuđen pravosnažnom odlukom. Ovaj navod odbrane osuđenog Pashk Mirashija ne stoji, jer je optužnica [N.M., bivšeg tužioca, preinačena i predstavljena od strane specijalnog tužioca, [R.M.]. "

36. Neodređenog datuma, protiv odluke Osnovnog suda, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu.

37. Dana 20. jula 2016. godine, Apelacioni sud je (odluka PN. br. 523/2016) odbacio žalbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu, i potvrdio odluku Osnovnog suda.

38. Apelacioni sud je u svojoj odluci utvrdio: *"[...] Tako, nakon procene ovog suda, u konkretnom slučaju nisu ispunjeni zakonski uslovi za dozvoljavanje razmatranja krivičnog postupka u skladu sa odredba, a člana 423, stava 2, tačke 1.3 ZKP-a, jer iz spisa predmeta proizilazi da nisu pružane nove činjenice i dokazi koji obrazlažu dozvoljavanje razmatranja krivičnog postupka protiv osuđenog Pashk-a Mirashi."*

39. Neodređenog datuma, protiv gore navedene odluke Osnovnog suda u Prištini od 16. decembra 2015. godine i Apelacionog suda od 20. jula 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom.

40. U svom zahtevu za zaštitu zakonitosti, podnosilac zahteva je tvrdio bitnu povredu odredaba krivičnog zakona i krivičnog postupka. U isto vreme, on je predložio Vrhovnom sudu da vrati slučaj prvostepenom sudu na preispitivanje i da obustavi izvršenje kazne.

41. Dana 20. oktobra 2016. godine, Vrhovni sud je (presuda PML.br. 228/16) odbacio zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti, kao neosnovan.

42. Vrhovni sud je zaključio da su tvrdnje podnosioca zahteva predstavljene u pravnom sredstvu samo ponavljanje onih koje su predstavljene u žalbi *"[...] protiv presude prvog stepena [presuda Osnovnog suda od 21. januara 2015. godine] i u poslednjoj žalbi protiv odluke prvostepenog suda [odluka Osnovnog suda od 16. decembra 2015. godine] kojom je odbijen zahtev za ponovno pokretanje krivičnog postupka [...]."*

Izvršenje kazne zatvora

43. Dana 4. aprila 2017. godine, podnosilac zahteva je obavestio Sud da je na osnovu naloga suda uhapšen i poslat u popravni zavod da izdržava svoju kaznu zatvora.

44. Dana 11. aprila 2017. godine, Osnovni sud u Prištini je (odluka ED. br. 1624/15) odbacio zahtev podnosioca da suspenduje izvršenje kazne zatvora, kao neosnovan. Prema Osnovnom sudu, činjenica da je podnosilac podneo zahtev za ocenu ustavnosti *"krivičnog postupka protiv [podnosioca zahteva] i zahtev za privremenu meru [...] pred Sudom se smatra kao osnov za odlaganje izvršenja njegove kazne zatvora."*

45. Podnosilac zahteva je obavestio Sud da je protiv gore navedene odluke Osnovnog suda u Prištini od 11. aprila 2017. godine, uložio žalbu pred Apelacionim sudom. Do danas, Sud nije obavešten o odluci Apelacionog suda.

Navodi podnosioca

46. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu sudovi povredili prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6 [Pravo na pravično suđenje] i članom 13 [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLjP.

47. Podnosilac zahteva takođe smatra da su "*Osnovni sud u Prištini, Apelacioni sud Kosova i Vrhovni sud Kosova povredili prava [podnosioca zahteva] na pravično i nepristrasno suđenje*". U tom smislu, podnosilac zahteva tvrdi da je *"na osnovu okolnosti slučaja očigledno da je preko specijalnog tužioca Republike Kosovo, specijalni tužilac N.M. pokrenuo istražni krivični postupak protiv [podnosioca zahteva] i isti specijalni tužilac je zloupotrebio službeni položaj i proglašen je krivim i okončano konačnom presudom za krivično delo zloupotreba svog službenog položaja tokom istraga."*

48. Podnosilac zahteva posebno traži od Suda da proglasi da se *"[...] svi postupci protiv njega koji su započeti krivičnom prijavom u optužnici u slučaju broj PPS 87/10 i naknadni postupci, uključujući inter alia odluku Apelacionog suda od 20. jula 2016. godine broj PN 523.2016 i odluku Osnovnog suda u Prištini KP 603/2015 donetu 16. decembra 2015. godine, koje su bile konačno odlučene od strane Vrhovnog suda odbijajući zahtev za zaštitu zakonitosti svojom odlukom PMLl228/16 od 20. oktobra 2016. godine proglase ništavim jer su u suprotnosti sa ustavnim pravom podnosioca zahteva na pravično suđenje prema članu 31. Ustava Kosova i članu 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima."*

49. Podnosilac zahteva zaključuje, tražeći od Suda da:

    i) Proglasi ovaj zahtev prihvatljivim i osnovanim.

    ii) Proglašava nevažećom odluku Vrhovnog suda Kosova br. PML 228/2016 od 20. oktobra 2016. godine, presudu Osnovnog suda u Prištini br. P. 516/12 (PPS br. 87/10) od 21. januara 2015. godine i presudu Apelacionog suda Kosova br. PAKR 231/2015 od 8. juna 2015. godine, kojima su prekršeni članovi 31. i 32. Ustava Republike Kosovo i članovi 6. i 13. EKLJP.

50. Nakon podnošenja svog zahteva pred Sudom, pravni zastupnik podnosioca zahteva je obavestio Sud da je podnosilac zahteva na osnovu naloga Osnovnog suda u Prištini zadržan i odveden u popravni zavod da izdržava kaznu zatvora.

51. U tom smislu, podnosilac zahteva je, 4. aprila i 18. aprila 2017. godine, podneo zahteve Sudu da uvede privremenu meru i naloži oslobađanje podnosioca zahteva iz zatvora sve dok Sud ne donese konačnu odluku.

Prihvatljivost zahteva

52. Sud prvo ispituje da li je podnosilac ispunio uslove prihvatljivosti zahteva koji su propisani Ustavom, dalje predviđeni Zakonom i utvrđeni Poslovnikom.

53. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

54. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. [...]

55. Sud se dalje poziva na stav pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuje:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju;

(3) Zahtev nije dopustiv za razmatranje u svakom od sledećih slučajeva:
[...]
(e) kada zahtev nije ratione materiae u skladu sa Ustavom
[...].

56. Sud podseća da podnosilac u svom zahtevu tvrdi da su mu redovni sudovi tokom krivičnog postupka i ponovnog pokretanja krivičnog postupka povredili prava garantovana Ustavom i EKLjP.

57. Podnosilac zahteva posebno traži od Suda da proglasi da su svi krivični postupci, uključujući postupak optužnice, krivični postupak kojim je proglašen krivim i kažnjen kaznom zatvora, kao i ponovno pokretanje krivičnog postupka "[...] *proglase ništavim jer su u suprotnosti sa ustavnim pravom podnosioca zahteva na pravično suđenje prema članu 31. Ustava Kosova i članu 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima.*"

Što se tiče krivičnog postupka

58. Što se tiče krivičnog postupka, Sud primećuje da je poslednja i konačna odluka u krivičnom postupku protiv podnosioca zahteva presuda Apelacionog suda (presuda PAKR. br. 231/2015 od 6. avgusta 2015. godine) kojom je podnosilac zahteva proglašen krivim i kažnjen kaznom zatvora. U tom smislu, Sud se poziva na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje: "*Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.*"

59. Iako podnosilac zahteva nije ukazao na datum kada mu je uručena presuda Apelacionog suda, očigledno je da je period između datuma te odluke, odnosno 6. avgust 2015. godine, i datuma podnošenja svog zahteva Sudu, odnosno 1. februar 2017. godine, prešao zakonski rok koji je propisan u članu 49. [Rokovi] Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika.

60. Shodno tome, Sud smatra da je zahtev u vezi sa tvrdnjama podnosioca o povredi članova 31, 32 i 54, Ustava u vezi sa članovima 6 i 13. EKLjP tokom krivičnog postupka neprihvatljiv, jer je van roka.

Što se tiče ponovnog pokretanja postupka

61. Što se tiče ponovnog otvaranja krivičnog postupka, Sud primećuje da je poslednja odluka u vezi sa ponovnim pokretanjem postupka presuda Vrhovnog suda PML. br. 228/2016 od 20. oktobra 2016. godine, kojom je odbijen zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti protiv odluke Apelacionog suda (odluka PN. br. 523/2016 od 20. jula 2016. godine) i odluke Osnovnog suda u Prištini (odluka KP. br. 603/2015 od 16. decembra 2016. godine).

62. Sud primećuje da su u ovom postupku redovni sudovi odlučili samo o ispunjavanju proceduralnih uslova za ponovno otvaranje krivičnog postupka, a ne o meritumu slučaja.

63. Sud ponavlja da u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava *"Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava"*.

64. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o povredi njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud, pozivajući se na sudsku praksu ESLjP i svoju sopstvenu sudsku praksu, ponavlja da član 31. Ustava i član 6. EKLjP se ne primenjuje na zahteve za ponovno pokretanje ili ponavljanje postupka. (Vidi, po analogiji Ustavnog suda: slučaj KI159/15, Sabri Ferati, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2016. godine, stav 37; KI80/15, 81/15 i 82/15, *Rrahim Hoxha*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. decembra 2016. godine, stav 31, vidi i slučajeve ESLjP, *inter alia, Oberschlick protiv Austrije,* br. 23727/94, odluka o neprihvatljivosti od 21. marta 1994. godine; *Dowsett protiv Velike Britanije,* br 8559/08, odluka o neprihvatljivosti od 4 Januara 2011 god., *Sablon protiv Belgije*, br. 36445/97, presuda od 10. aprila 2001 god., stav 86).

65. Pored toga, Sud podseća na praksu ESLjP koja smatra da se član 6. ne primenjuje na postupak ponavljanja slučaja, jer osoba čija je kazna postala pravosnažna i koji zahteva da se ponovo pokrene njegov slučaj nije „optužena za krivično delo" u smislu tog člana (vidi: ESLjP slučaj *Franc Fišer protiv Austrije* br. 27569/02, Rešenje o neprihvatljivosti od 6. maja 2003)

66. Sud smatra da kompatibilnost *ratione materiae* zahteva sa Ustavom potiče iz materijalne nadležnosti Suda. *"Pravo na koje se poziva podnosilac zahteva mora biti zaštićeno Ustavom, kako bi ustavna žalba bila ratione matriae u skladu sa Ustavom."* (Vidi: slučajeve Ustavnog suda KI80/15, 81/15 i 82/15, Rrahim Hoxha, rešenje o neprihvatljivosti od 27. decembra 2016. godine, par. 31)

67. Dakle, Sud smatra da žalbe podnosioca zahteva o odbijanju redovnih sudova da ponovo pokrenu krivični postupak su nekompatibilne *ratione materiae* sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP.

68. U zaključku, Sud u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) i (3) (e) utvrđuje da zahtev:

a) koji se tiče tvrdnji podnosioca zahteva u vezi sa krivičnim postupkom treba da se proglasi neprihvatljivim, jer je van roka, i
b) koji se tiče tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa ponovnim pokretanjem krivičnog postupka treba da se proglasi neprihvatljivim, jer je nekompatibilan *ratione materiae* sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP.

Zahtev za privremenom merom

69. Podnosilac zahteva je tražio od Suda da uvede privremenu meru, tražeći od Suda da naloži njegovo oslobađanje iz zatvora sve dok Sud ne donese konačnu odluku.

70. U svom zahtevu, podnosilac tvrdi da mu "nezakonito izvršenje" kazne zatvora krši ljudska prava koja su garantovana Ustavom.

71. Sud se poziva na pravilo 55 (4) Poslovnika, koje propisuje:

"[...] Veće za razmatranje pre davanja preporuke za odobrenje zahteva za uvođenje privremenih mera utvrđuje da:

(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera; ili

(c) je privremena mera u javnom interesu."

72. Kao što je gore zaključeno, zahtev je neprihvatljiv i kao posledica toga, njegov zahtev za privremenu meru treba da se odbaci.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 27. i 49. Zakona i pravilima 36 (1) (c) i (3) (e), 55 i 56 Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 29. maja 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;

II. DA ODBIJE zahtev za privremenom merom

III. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;

IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i

V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

INDEKS PRAVNIH TERMINA

TERM	BROJ STRANE
A	
Advokat	13, 19, 24, 27, 33, 40, 48, 73, 127, 150, 197, 198, 201, 207, 216, 230, 282, 314, 355, 367, 374, 415, 419, 436, 457, 500, 536, 550, 583
Amandman	100, 101, 102, 111, 112, 256, 342
D	
Državni tužioc	35, 52, 65, 167, 174, 184, 196, 226, 240, 242, 387, 392, 405, 493, 552, 561, 563, 569, 570
E	
Energetska korporacija Kosova (EKK)	258
Evropski sud za ljudska prava (ESLJP)	18, 33, 36, 37, 43, 445, 47, 50, 51, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 64, 66, 67, 70, 73, 78, 79, 81, 82, 83, 85, 86, 88, 91, 93, 94, 95, 96, 106, 113, 114, 115, 124, 127, 131, 133, 155, 157, 160, 172, 180, 181, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 201, 203, 204, 208, 212, 216, 220, 241, 246, 248, 249, 250, 252, 254, 256, 257, 261, 265, 266, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 278, 286, 287, 298, 300, 301, 302, 304, 311, 312, 320, 321, 322, 323, 327, 329, 337, 339, 344, 345, 346, 347, 350, 351, 352, 358, 378, 384, 385, 386, 421, 430, 432, 433, 434, 435, 441, 451, 453, 484, 488, 491, 494, 495, 497, 500, 502, 504, 507, 510, 511, 512, 516, 519, 521, 527, 531, 532, 550, 552, 553, 555, 562, 565, 571, 578, 584, 588, 589, 590
Ex officio	22, 79, 83

F

Fond 28, 147, 210, 211, 212, 213, 411, 412

G

Građanski postupak 189, 594

I

Imovinsko pravo 77, 220, 262, 270, 272, 297, 299, 305, 309, 490, 594

Imunitet 28, 184, 186, 189, 190, 213, 594

Individualni zahtev 12, 18, 26, 28, 30, 32, 39, 47, 54, 63, 67, 72, 120, 126, 133, 136, 143, 149, 167, 176, 182, 194, 200, 206, 215, 222, 223, 229, 236, 245, 281, 285, 290, 297, 305, 313, 330, 331, 366, 373, 380, 387, 388, 397, 403, 414, 415, 423, 429, 435, 445, 450, 451, 456, 474, 479, 483, 490, 492, 499, 506, 514, 526, 535, 544, 549, 557, 573, 582, 595

Inter alia 14, 34, 59, 113, 138, 139, 299, 300, 301, 422, 448, 466, 588, 595

Izbor predsednika 482, 595

J

Javni tužilac 35, 332, 333, 595

Jednakost pred Zakonom 32, 33, 49, 55, 56, 121, 122, 127, 128, 132, 183, 184, 188, 201, 202, 204, 205, 207, 208, 213, 223, 224, 225, 228, 247, 249, 253, 254, 257, 258, 261, 263, 267, 283, 381, 382, 386, 398, 399, 457, 458, 460, 463, 469, 472, 474, 475, 480, 482, 491, 492, 495, 496, 499, 508, 515, 517, 520, 524, 525, 537, 540, 574, 575, 595

K

Komisija za imovinske zahteve Kosova (KIZK) 152, 300, 301, 302, 304, 305, 595

Kompenzacija 115, 220, 262, 360, 595

Kosovska agencija za privatizaciju 57, 205, 324, 383, 595

Kosovska poverenička agencija 57, 595

Krivični postupak 317, 568, 583, 587, 589, 590, 591, 595

Krivični zakon Kosova (KZK) 16, 34, 185, 187, 193, 197, 369, 370, 372, 417, 418, 419, 421, 422, 439, 504, 586, 587, 595

Krivično delo 35, 50, 51, 52, 64, 66, 68, 69, 70, 71, 186, 190, 191, 192, 193, 197, 198, 225, 226, 227, 228, 241, 243, 244, 331, 333, 367, 369, 372, 415, 417, 418, 421, 422, 424, 426, 427, 428, 438, 439, 495, 502, 503, 547, 562, 564, 566, 583, 589, 591, 595

Kupoprodajni ugovor 57, 61, 62, 67, 77, 87, 93, 128, 133, 135, 172, 240, 306, 308, 374, 376, 377, 378, 438, 562, 577, 595

M

Ministarstvo

Finansije 75, 279, 338, 517

Pravde 279, 338, 341

Za rad i socijalnu zaštitu 255

M

Mutatis mutandis 16, 24, 37, 44, 45, 80, 93, 110, 113, 117, 134, 141, 152, 174, 192, 198, 214, 226, 227, 250, 262, 271, 295, 304, 311, 312, 328, 329, 346, 347, 371, 395, 407, 412, 420, 421, 439, 467, 489, 497, 503, 504

N

Nadležnost 21, 30, 44, 52, 56, 63, 72, 75, 78, 95, 106, 107, 111, 112, 118, 120, 124, 138, 156, 157, 177, 178, 180, 191, 198, 214, 219, 226, 240, 268, 290, 299, 303, 305, 308, 309, 324, 329, 339, 340, 341, 344, 345, 346, 348, 351, 357, 358, 364, 401, 412, 421, 478, 487,

497, 503, 524, 531, 540, 552, 561, 577

Nepokretnost 75, 104, 116, 127, 129, 130, 132, 134, 149, 151, 171, 215, 217,218, 220, 304, 305, 308, 373, 375, 377, 390, 397, 399, 400, 401, 437, 492

Nepotpun zahtev 313

Neprihvatljiv zahtev 167,176,182,285,353,403,450,526,344

Nesreća 49

O

Ocena prihvatljivosti zahteva 50

Ocena ustavnosti presude 19, 32, 33, 39, 40, 47, 48, 64, 72, 73, 120, 121, 136, 137, 149, 150, 162, 163, 167, 183, 194, 195, 200, 201, 206, 219, 285, 287, 290, 297, 298, 305, 306, 331, 366, 373, 380, 397, 398, 408, 414, 420, 423, 424, 430, 475, 484, 490, 444, 506, 514, 526, 527, 583

Ocena ustavnosti rešenja 12, 16, 26, 54, 90, 91, 127, 176, 177, 222, 223, 245, 246, 291, 386, 387, 388, 434, 549, 550

Očigledno neosnovan 12, 15, 20, 23, 24, 34, 36, 39, 44, 47, 51, 53, 54, 59, 62, 63, 67, 71, 72, 81, 88, 90, 94, 96, 109, 110, 120, 122, 136, 140, 142, 149, 162, 176, 178, 180, 181, 188, 192, 193, 197, 213, 219, 221, 227, 245, 249, 294, 296, 297, 301, 304, 305, 310, 312, 319, 326, 366, 370, 372, 379, 380, 384, 387, 394, 395, 399, 400, 401, 408, 411, 414, 427, 428, 429, 434, 439, 466, 474, 483, 484, 495, 499, 502, 503, 504, 514, 520, 524, 526, 533, 540, 553, 555, 564, 573, 581

Održaj 249, 373, 375, 377, 437

Oduzimanje 224, 238, 240, 241, 350, 562

Okružni sud u

Prištini 485, 577, 585

Peći 129, 138

Prizrenu 209, 452, 529

O

Ombudsman 6, 7, 99, 154, 155, 254, 255, 277, 278, 279, 336, 337, 338, 342, 343, 469

Opština

Kačanik 64

Kosovo Polje 550

Podujevo 48, 177, 389, 390, 391, 392

Priština 286, 306, 537, 538

Prizrenu 207, 452, 528, 529, 530, 531, 532

Vučitrn 21, 500

Opštinski sud u

Đakovici 54, 57, 59, 60

Uroševcu 122, 485, 486

Prištini 382, 410, 492, 576, 577

Prizrenu 208, 209, 211, 528, 529, 530

Suvoj Reci 217

Ovlašćena stranka 108, 143, 147

P

Penzija 242, 258, 266, 270,271, 272, 273, 274, 557, 563, 570, 571

Podnosilac zahteva 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 32, 33, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 64, 72, 73, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 149, 150,

162, 163, 167, 183, 194, 195, 200, 201, 206, 219, 223, 227, 229, 233, 239, 241, 251, 257, 263, 269, 271, 277, 281, 283, 293, 307, 311, *313,* 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 345, 346, 347, 348, 349, 351, 352, 353, 354, 355, 357, 358, 359, 360, 362, 363, 364, 365, 366, 370, 372, 373, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 388, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 408, 414, 420, 423, 424, 430, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, *500*, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 514, 526, 527, 530, 531, 532, 535, 534536, 537, 538, 539, 540, 542, 543, 546, 547, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 560, 561, 562, 563, 575, 579, 582, 583

Posebna komora Vrhovnog suda 356, 358, 577

Poslanici 11, 98, 99, 100, 101, 102, 156, 253, 254, 255, 338

Povraćaj u pređašnje stanje 93, 94, 95

Pravni akt 349, 391, 462

Pravni osnov 19, 41, 49, 121, 137, 150, 195, 202, 217, 223, 231, 238, 279, 283, 286, 291, 331, 338, 415, 424, 436, 451, 458, 492, 516, 519, 527, 536, 545, 559

Pravni poredak Kosova 174

Pravno lice 85, 90, 114, 261, 302

Pravo na izbor i učešće 282, 456, 457, 462, 468, 471, 473, 481

Pravo na naknadu 22, 519, 521, 523

Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje 12, 13, 25, 26, 29, 30, 32, 33, 37, 39, 40, 41, 43, 48, 54, 56, 64, 71, 73, 81, 82, 90, 92, 93, 94, 95,

126, 127, 131, 137, 154, 155, 157, 168, 172, 183, 191, 194, 195, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 212, 215, 216, 218, 219, 222, 223, 224, 225, 236, 237, 241, 242, 246, 248, 253, 256, 277, 2785, 282, 301, 219, 320, 327, 336, 339, 344, 351, 367, 369, 380, 381, 385, , 3987, 415, 417, 430, 430, 432, 436, 439, 440, 441, 442, 450, 451, 453, 456, 459, 468, 471, 473, 474, 479, 482, 483, 484, 490, 491, 499, 500, 502, 503, 507, 511, 514, 516, 5619, 521, 523, 526, 527, 531, 532, 535, 539, 545, 550, 553, 557, 558, 562, 563, 565, 570, 572, 582, 593, 588

Pravo na pravično suđenje 30, 32, 33, 41, 43, 47, 48, 54, 55, 64, 71, 73, 82, 90, 91, 93, 94, 95, 126, 127, 155, 157, 168, 172, 176, 182, 190, 201, 203, 204, 216, 237, 241, 242, 246, 253, 256, 278, 285, 298, 301, 327, 350, 385, 397, 429, 435, 438, 441, 442, 453, 483, 484, 491, 499, 500, 507, 516, 519, 527, 531, 532, 536, 570, 571, 572, 573, 574, 584, 588

Pravo na pravno sredstvo 33, 39, 41, 43, 137, 140, 206, 207, 212, 246, 248, 298, 302, 516, 519, 584, 583, 588

Pravo na Rad i Obavljanje Profesije 97, 98, 105, 115, 206, 207, 212, 388, 393, 394, 516, 519, 523, 524

Predsednik Republike Kosovo 343

Predsednik Skupštine 100, 101, 102, 111, 112, 254, 255, 256

Prekršaj 34, 35, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 197, 277, 278, 280, 336, 337, 339, 340, 341, 342, 345, 447, 348, 350, 351, 389, 549, 551, 552, 554, 559

Premijer Republike Kosovo 255

Presuda 15, 16, 23, 24, 30, 32, 33, 34, 37, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 50, 52, 57, 59, 61, 65, 66, 70, 72, 73, 76, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 95, 132, 136, 137, 138, 140, 144, 153, 164, 213, 214, 219, 225,

234, 243, 245, 249, 250, 310, 312, 326, 370, 376, 378, 384, 386, 394, 400, 411, 419, 426, 427, 429, 433, 434, 439, 466, 474, 489, 495, 498, 502, 504, 506, 510, 512, 520, 532, 535, 553, 555, 578, 591

Prihvatljiv zahtev 154, 277, 336

Prima facie 15, 16, 23, 36, 44, 46, 51, 59, 67, 81, 94, 104, 124, 135, 140, 159, 160, 174, 175, 180, 186, 197, 204, 213, 214, 219, 225, 234, 243, 245, 249, 250, 310, 312, 326, 370, 376, 378, 384, 386, 394, 400, 411, 419, 426, 427, 429, 433, 434, 439, 466, 474, 489, 495, 498, 502, 504, 506, 510, 512, 520, 532, 535, 553, 555, 578, 591

Princip subsidijarnosti 295

Privremena mera 352, 559, 591

R

Rasprava 45, 69, 134, 240, 471, 561, 569

Ratione materiae 26, 30, 31, 268, 357, 582, 589, 590, 591

Res Judicata 72, 78, 79, 82, 83, 84, 87, 88, 132, 291, 293, 294, 37, 453, 454

Rešenje o neprihvatljivosti 12, 13, 18, 19, 24, 26, 27, 32, 37, 39, 40, 45, 47, 48, 52, 55, 63, 64, 72, 73, 80, 90, 91, 95, 97, 98, 108, 110, 117, 120, 121, 124, 126, 127, 134, 136, 141, 143, 144, 149, 150, 152, 162, 163, 165, 167, 174, 176, 177, 180, 182, 192, 194, 195, 198, 200, 201, 207, 214, 215, 223, 226, 240, 245, 250, 290, 291, 296, 302, 305, 311, 320, 331, 334, 353, 366, 367, 373, 374, 378, 381, 388, 395, 398, 401, 404, 409, 412, 414, 422, 424, 429, 430, 450, 483, 490, 491, 497, 499, 500, 506, 507, 514, 515, 523, 527, 533, 535, 540, 541, 542, 555, 561, 569, 574, 582, 583, 547

Revizija 19, 26, 29, 82, 171, 435, 441, 491, 493

S

Skupština Kosovo 97, 98, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 108, 112, 156, 252, 253, 255, 256, 258, 262, 264, 339, 343

Službeni list SFRJ 170, 210

Sudija izvestilac 17, 25, 32, 39, 46, 53, 62, 71, 89, 119, 125, 135, 142, 148, 153, 156, 161, 166, 175, 181, 193, 199, 205, 214, 221, 228, 232, 235, 239, 243, 251, 276, 280, 283, 284, 289, 286, 304, 312, 317, 318, 329, 335, 339, 352, 365, 372, 379, 397, 403, 407, 422, 428, 434, 442, 449, 455, 473, 489, 505 513, 526 534, 543, 548, 556, 559, 572, 591, 592

Sudska zaštita prava 39, 41, 49, 138, 168, 102, 207, 212, 237, 241, 243, 285, 287, 299, 303, 367, 369, 381, 385, 514, 516, 519, 556, 558, 563, 565, 584, 588.

Sudski savet Kosova (SSK) 229, 279, 281, 283, 322, 338, 339, 456, 458, 460, 462, 463, 464, 468, 471, 480, 481

Suprotno mišljenje 443, 474, 480, 44

Suspenzija 271

Svedok 35, 36, 37, 169, 170, 172, 186, 188, 190, 191, 192, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 417, 418, 419, 420, 421, 561, 566, 567, 568, 569, 586, 587

T

Treće lice 130, 131, 431, 434

Tužioc 93, 14, 164, 169, 170, 171, 172, 184, 189, 191, 210, 211, 224, 239, 240, 246, 293, 295, 314, 316, 332, 355, 357, 358, 368, 373, 375, 377, 378, 385, 392, 393, 401, 406, 433, 437, 439, 461, 467, 485, 488, 493, 494, 506, 509, 511, 518, 519, 522, 530, 531, 546, 549, 550, 552, 560, 561, 562, 559, 568, 569, 570, 577, 585, 586, 587, 588

U

Ugovor o radu 20, 22, 23, 122, 212, 359

Ustavna žalba 30, 590

Ustavni sud Republike Kosovo 2, 16, 19, 27, 33, 40, 48, 55, 64, 73, 91, 98, 121, 127, 137, 144, 150, 155, 163, 168, 177, 183, 195, 201, 204, 207, 214, 215, 216, 223, 230, 237, 240, 246, 253, 278, 282, 286, 291, 295, 298, 306, 314, 320, 331, 337, 354, 367, 368, 374, 381, 386, 388, 398, 404, 409, 415, 424, 430, 434, 436, 446, 451, 457, 467, 469, 484, 491, 500, 507, 515, 536, 545, 550, 388, 561, 564, 570, 571, 574, 583

V

Veće za razmatranje 14, 20, 28, 34, 41, 46, 56, 65, 74, 92, 99, 100, 122, 125, 135, 138, 145, 151, 156, 164, 169, 174, 178, 184, 196, 202, 207, 217, 224, 231, 234, 238, 247, 254, 279, 283, 284, 287, 292, 299, 307, 315, 321, 332, 338, 355, 368, 375, 382, 389, 399, 405, 410, 416, 425, 431, 437, 447, 452, 458, 485, 492, 504, 508, 516, 528, 537, 542, 546, 559, 584, 591

Vlada Republike Kosovo 255

Vrhovni sud 12, 13, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 24, 29, 32, 35, 36, 37, 47, 50, 53, 63, 65, 68, 69, 72, 76, 79, 91, 93, 94, 95, 123, 124, 139, 141, 151, 171, 185, 196, 198, 209, 210, 211, 212, 214, 217, 238, 239, 240, 241, 242, 248, 297, 330, 333, 367, 371, 378, 391, 393, 399, 400, 410, 414, 416, 418, 421, 423, 426, 431, 432, 433, 434, 438, 440, 443, 444, 454, 487, 490, 493, 496, 503, 504, 514, 519, 521, 522, 536, 539, 530, 531, 561, 564, 563, 568, 569, 570, 572, 588

Z

Zabrana *mučenja* 183, 186, 186

Zahtev *van roka* 88, 94, 123, 165, 179, 287, 288, 330, 334, 403, 471, 450, 575, 518, 582, 590, 291

za vanrednim preispitivanjem 432, 433, 519, 521

za zaštitu zakonitosti 33, 34, 35, 36, 38, 50, 65, 137, 139, 171, 173, 174, 185, 195, 196, 197, 198, 40, 295, 387, 392, 393, 414, 123, 125, 126, 193, 502, 557, 561, 587, 588.

Zakon

o izvršnom postupku 391, 392, 394, 572

o obligacionim odnosima 18, 170, 316, 453, 530

o Specijalnoj Komori Vrhovnog Suda Kosova 359

o upravnim sporovima 158, 342, 349, 391, 478

o parničnom postupku 58, 63, 176 18, 211, 245, 248, 249, 293, 382, 406, 443, 494, 496, 567, 569, 570.

Zakonika o krivičnom Postupku Kosova (ZKPK) 37, 186, 224, 371, 586

Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda 39, 200

INDEKSI ČLANOVIMA USTAVA

Član	Naslov/Imenovanje	Odluka/Broj stranica
	POGLAVLJE I OSNOVNE ODREDBE	
5	Jezici	101
7	Vrednosti	73, 86, 104, 107, 115, 116, 159, 346, 358, 530, 536, 539, 566
	POGLAVLJE II PRAVA I OSNOVNE SLOBODE	
21	Opšta načela	120, 121, 131, 206, 207, 212, 380, 381, 429, 430, 432, 436, 440, 510, 516, 519, 524, 550, 553
22	Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata	54, 55, 121, 168, 172, 206, 207, 237, 241, 242, 366, 267, 369, 380, 381, 429, 430, 432, 545, 558, 562, 565, 570
24	Jednakost pred zakonom	32, 48, 54, 55, 120, 121, 127, 131, 182, 184, 182, 184, 187, 200, 201, 203, 204, 207, 212, 223, 227, 246, 248, 252, 256, 257, 260, 262, 266, 282, 380, 381, 385, 397, 398, 456, 457, 459, 468, 471, 473, 481, 491, 494, 495, 498, 507, 514, 516, 519, 523, 524, 526, 539, 573, 574
27	Zabrana mučenja, surovog neljudskog ili ponižavajućeg postupanja	188
29	Pravo na slobodu i sigurnost	48, 183, 189, 222, 223, 224, 227, 228, 546
31	Pravo na pravično i nepristrasno suđenje	12, 13, 25, 26, 29, 30, 32, 33, 37, 39, 40, 41, 43, 48, 54, 56, 64, 71, 73, 81, 82, 90, 92, 93, 94, 95, 126, 127, 131, 137, 154, 155, 157, 168, 172, 183, 191, 194, 195, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 212, 215, 216, 218, 219, 222, 223, 224, 225, 236, 237, 241, 242, 246, 248, 253, 256, 277,

		2785, 282, 301, 219, 320, 327, 336, 339, 344, 351, 367, 369, 380, 381, 385, , 3987, 415, 417, 430, 430, 432, 436, 439, 440, 441, 442, 450, 451, 453, 456, 459, 468, 471, 473, 474, 479, 482, 483, 484, 490, 491, 499, 500, 502, 503, 507, 511, 514, 516, 5619, 521, 523, 526, 527, 531, 532, 535, 539, 545, 550, 553, 557, 558, 562, 563, 565, 570, 572, 582, 593, 588
32	Pravo na pravno sredstvo	33, 41, 43, 137, 140, 206, 207, 212, 246, 248, 298, 302, 516, 519, 582, 588
45	Pravo na izbor i učešće	282, 456, 457, 462, 468, 471, 473, 481
46	Zaštita imovine	54, 55, 73, 85, 97, 105, 113, 114, 126, 128, 149, 150, 215, 216, 219, 220, 252, 253, 256, 261, 270, 271, 298, 302, 373, 374, 397, 398, 450, 451, 453, 491, 577, 574
49	Pravo na rad i obavljanje profesije	97, 98, 105, 115, 206, 207, 212, 388, 393, 374, 516, 519, 523, 524
53	Tumačenje odredbi ljudskih prava	30, 48, 120, 261, 344, 380, 381, 384, 503, 516, 519, 545, 566, 570, 583, 588, 590
54	Sudska zaštita prava	33, 39, 41, 43, 48, 137, 168, 172, 206, 208, 212, 237, 241, 242, 285, 285, 286, 298, 302, 366, 367, 369, 380, 381, 385, 514, 516, 519, 557, 558, 565, 584, 588

POGLAVLJE III
PRAVA ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA

58	Odgovornosti države	113
60	Konsultativno veće za zajednice	97, 98, 105, 106, 113

PRAVOSUDNI SISTEM
POGLAVLJE III

102	Opšta načela sudskog sistema	76, 126, 127, 131, 358
108	Sudski savet kosova	229, 279, 281, 283, 322, 338, 339, 456, 458, 460, 462, 463, 464, 468, 471, 480, 481

KRŠENJE ČLANOVA 24, 31, 32, 46, I 54 USTAVA

24	Jednakost pred Zakonom	275, 473
31	Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje	442, 572, 473
46	Zaštita Imovine	275
108	Sudski savet kosova	473